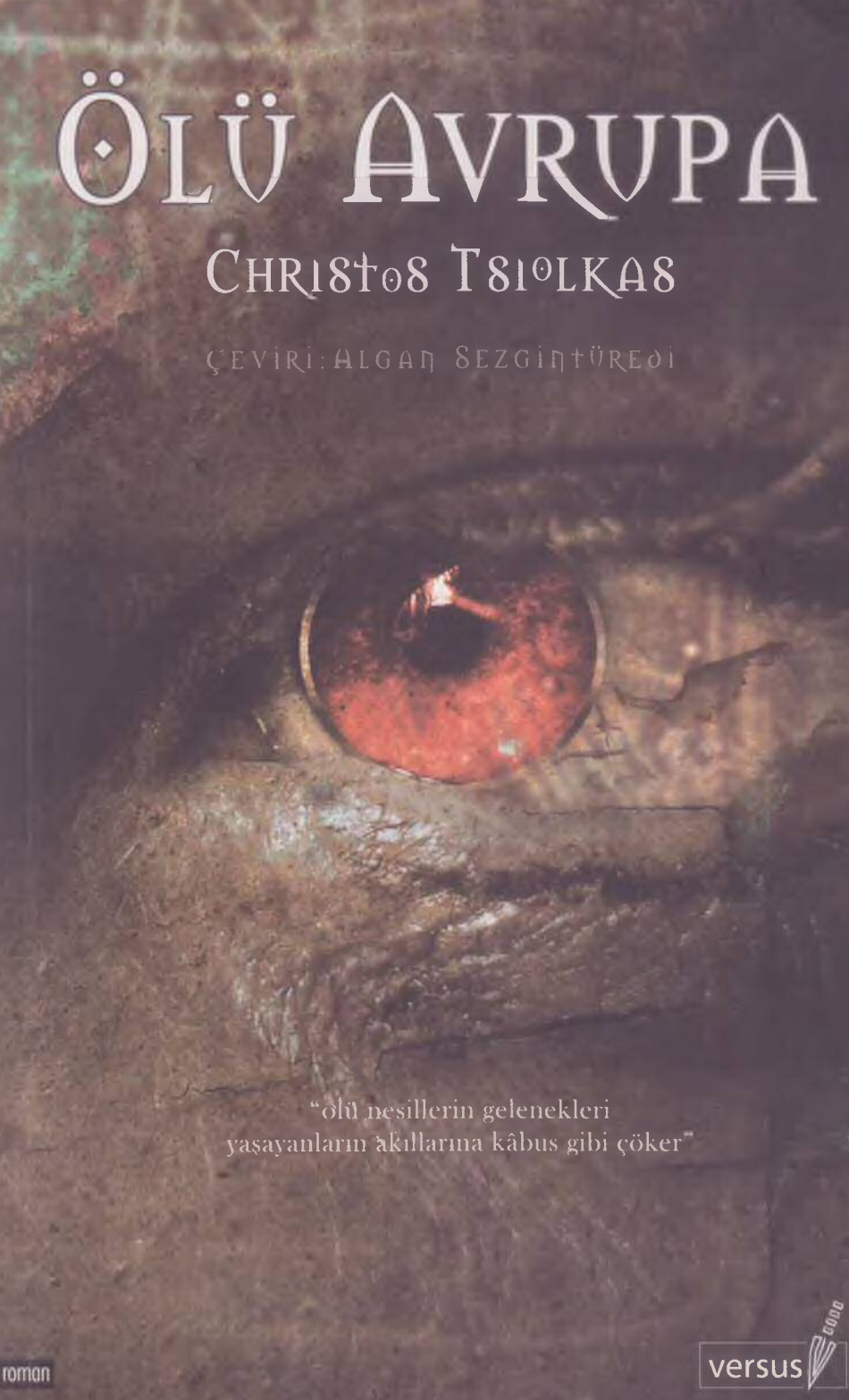
Ölü Avrupa

Christos Tsiolkas

Çeviri: Algan Sezgintüredi

"ölü nesillerin gelenekleri
yaşayanların akıllarına kâbus gibi çöker"

roman

versus

Christos Tsiolkas

Ölü Avrupa Christos Tsiolkas'ın üçüncü romanıdır. Diğer romanları *Loaded* (1994) ve *Jesus Man* (1999) Random House tarafından yayınlandı. Loaded, Ana Kokkinos tarafından *Head On* ismiyle sinemaya uyarlandı. 1998'den beri oyun yazarlığı da yapmaktadır. *Who's Afraid Of The Working Class?*, *Fever*, *Elektra AD*, *Dead Caucasians* ve *Viewing Blue Poles* yazdığı oyunlardan bazılarıdır. 2005'de yazdığı son oyunu *Non Parlo di Salo* yönetmen ve şair *Pier Paolo Pasolini*'nin son filmine uygulanan sansürü konu almaktadır. Christos aynı zamanda kısa filmler yazıp, yönetmektedir. Melbourne'de yaşamaktadır.

Algan Sezgintüredi

1968 yılında Erzurum'da doğdu. Saint Benoit Lisesi ve Mimar Sinan Üniversitesi Grafik bölümü mezunu. İzmir'de yaşıyor. Katilin Şeyi isimli ilk romanı İthaki tarafından 2006 yılında yayınlandı. *Subtopia - A.L. McCann*, *Öfke - Michael Tobias* ve *Öldür Öldür Öldür - Jimmy Massey* daha önce Versus Kitap tarafından yayınlanmış İngilizceden yaptığı çevirilerdir.

Ölü Avrupa

Christos Tsiolkas

İngilizceden Çeviri
Algan Sezgintüredi

versus

Versus Kitap (21)
Ölü Avrupa / Christos Tsiolkas

Özgün Künye
Dead Europe
A Vintage Book
Published by
Random House

Yayına Hazırlayan
Tarık Aygün

İngilizceden Çeviri
Algan Sezgintüredi

Kapak Tasarımı
Bülent Arslan

Kapak Fotoğrafı
Sophia Tsibikaki

Sayfa Düzeni
Bülent Arslan

Bask:
Can Matbaacılık
0212 613 10 77

ISBN: 978-9944-989-22-0

VERSUS KİTAP Ocak 2007
© Her hakkı mahfuzdur.

Albay Faik Sözdener Sk.
Benson İş Merkezi No:21/2
Kadıköy / İstanbul 34710
Tel: 0 216 418 27 02 (pbx) Faks: 0 216 414 34 42

www.versuskitap.com
versuskitap@versuskitap.com

içindekiler

Başlangıçtan Önce
1

Apokrifa
13

Lilith'in Kitabı
373

Teşekkürler
401

'Mitsos' Litras ve Dimitris Tsiolkas için,
minnettarlığımla.

Mübarek bir adama
-Diye gider bir Arap öyküsü-
Söyledi Tanrı, biraz kötü niyetli:
'Insanlara açıklasaydım
Ne büyük günahkâr olduğunu,
Böyle övemezlerdi seni.'
'Ve ben,' diye yanıtladı sahte sofu,
'Onlara çıtlatsaydım
Ne merhametli olduğunu,
Bu kadar umursamazlardı seni.'

Czeslaw Milosz

Ölü Avrupa

Christos Tsiolkas

başlangıçtan önce

YAHUDİLER hakkında bana anlatılan ilk şey, her Noel'de bir Hıristiyan çocuğunu alıp, çığlıklarına aldırmadan bir fıçıya koyduktan sonra bıçaklarını fıçının çıtaları arasından sokup, çocuğun kanını sonuna dek akıttıklarıydı. Hıristiyanlar İsa'nın doğumunu kutlarken, Yahudiler sinagoglarında, gece yarısı, boynuzlu Tanrılarının imgeleri önünde, kurban ettikleri çocuğun kanını içtikleri sahte bir ayin yapıyordu.

–Sahiden mi, anne? diye sormuştum. Beş yaşından büyük değildim herhalde. Annem bize resimli bir mitoloji kitabı okuyordu. O günlerde saçı uzun ve kuzguniydi; omuzlarına ve göğüslerine dökülürdü. Kız kardeşimle arasında yatarken saçında parmaklarımı gezdirirdim. Annem bize kadim tanrıları okuyordu ve ben tutup, İsa doğduğunda onlara ne olduğunu sormuştum.

–Hepsi dumanlara karışıp gitti ve geriye sadece Tanrı kaldı.

–Peki, Tanrı nereden geldi?

–O, Yahudi Tanrısıydı, diye açıkladı. Ama Yahudiler, O'nun Oğlu'nu Kurtarıcı kabul etmediler ve O'na sırt çevirip Şeytan'ı izlediler. İsa'yı öldürdüler ve bu yüzden Tanrı onları asla affetmeyecek.

– Sahi mi anne? diye bir daha sordum.

Birden kahkahalarla gülmeye başladı annem. O zaman bunun uydurma olduğunu anladım.

–Babam bana böyle anlattı. Ona da annesi anlatmış. Belki doğrudur, belki değil. Babana sor. Yahudileri bilir o.

–Babana ne soracakmışsın?

Babam yatak odasına girerken üçümüz de kafamızı kaldırıp baktık. Çocukluğumdan kalma bütün anılarımda babam, güçlü, sırım gibi ve yakışıklı, üzerimde kule gibi yükselen bir devdir. Duştan yeni çıkmış, kotunun kemerini bağlıyordu. Teni, mitoloji kitabındaki resimlerde gördüğüm tanrılarınki gibi parıldıyordu.

Bir solukta annemin bize Yahudilerle ilgili söylediklerini sayıverdim. Kaşları çatıldı ve anneme Yunanca, sert bir şeyler söyledi. Yüzü asılmıştı. Elim, içgüdüyle anneme gitti. Babam yatağa oturup elini dizinde şaplattı; ben de emekleyerek annemin üzerinden geçip kucağına atladım. Islak saçlarındaki gelincik tohumu yağının kokusu burnuma doldu.

–Bu ne?

Bu, Yunan dili bilgimin her zamanki sınanmasıydı ve becerebilme konusunda biraz gergindim. Parmağını yüzünün ortasına tutmuştu.

–Burun, dedim Yunanca.

–Ya bu?

–Ağız.

–Bu?

–Göz.

–Peki, bu?

–Saç.

–Ya bu?

Şaşalamıştım. 'Çene'nin karşılığı aklıma gelmiyordu. Babam kelimeyi fısıldadı, tekrarladım. Ardından, gırtlak kesme hareketi yaptı.

–Peki, bunu yaparsam ne görürsün? Ne çıkar?

Sustum. Nasıl yanıtlayacağımı bilmiyordum.

–Kan, diye atıldı kız kardeşim hevesle, Yunanca.

–Doğru, dedi babam ve İngilizce devam etti. Yahudilerde benim gözlerim ve saçım ve burnum ve çenem var; hatta belki aynı kandan birazını taşıyoruzdur. Ben, Yahudilerle büyüdüm; Yahudilerle okudum ve Yahudiler benim dostum. Anneme baktı. Anneniz köylünün teki. Bilmediği her şeyden korkar. Ve Yahudiler hakkında hiçbir şey bilmiyor.

Sophie'yle ben, ses çıkarmadık. Babam için 'köylü' hakaretlerin en büyüklerindendi, biliyorduk. Sözcük, beraberinde dişsiz, bir ayağı çukurda ihtiyarların ve yaşlı cadıların karanlık, hain suratlarını getiriyordu.

–Özür dilerim. Annemin sesi alçak, ezikti.

Babam aldırmadı. Bir çekmece açtı, biraz para çıkardı ve katlayıp cebine tıktı.

–Nereye gidiyorsun?

–Dışarı.

–Ne zaman dönersin?

–Hazır olunca.

Babam hâlâ kızgındı, anladım. Kız kardeşimle beni öptü ve anneme bakmadan çıktı.

Mitoloji kitabını alıp sayfaları karıştırmaya başladım.

–Yeter, dedi annem kitabı kapatarak, yoruldum.

Bir öykü daha istedim herhalde, annem öfkesini bana çevirdi ve bağırarak kendisini rahat bırakmamızı söyledi. Kardeşimle hemen koştura koştura odadan çıktık, kapıyı arkamızdan çarptık. Galiba sonra televizyonu açmıştık. Yeniydi, siyah beyaz görüntüsü, babamın giydiği beyaz gömleklerle her sabah üşenmeden parlattığı siyah ayakkabıları kadar keskindi. Annem, sakinleşmesi için ne yapıyorduysa onu yapana kadar yanılmıyorsam televizyon izledik; derken odadan çıktı, gelip alınlarımızdan öptü ve kahvaltı hazırlamaya koyuldu.

On bir yaşıma gelene ve babam Yunanistan'a taşınma planlarına başlayana kadar bir daha Yahudi konusu açılmadı. Babam o yaz boyunca Avrupa'dan başka laf etmedi. Bize Paris'le Berlin'i anlattı; sokaklarında gece-gündüz insan bulunan gerçek şehirler, dedi. Kendi yuvasından, Selanik'ten, Selanik'in nasıl Avrupa'nın en güzel şehri olduğundan bahsetti. Sözleriyle resimler çizdi bana: Tepeden, kalabalık, pis limana bakan yıkık dökük kaleyi görebiliyor; dar sokakları ve eski Yahudi pazarındaki tenteli tezgâhları, eski şehrin üst üste binmiş tıkış tıkış balkonlarını gözümde canlandırabiliyorum. Babam, iki bin yıldan eski İskenderiye Kemeri'nin altından beni nasıl yürüteceğini anlatıyordu. Düşün bir, deyip duruyordu; iki bin yıl. Bu ülke bize bu kadar eski ne sunabilirdi? Hiç. Hiçbir bok sunamazdı. Gerçek tarihe dönecektik. Yunanistan özgürlüğünü geri almıştı.

Annemin, Albayları yeni defetmiş bir Yunanistan'a bile olsa, geri dönme konusunda aynı heyecanı paylaşmadığını biliyordum. Hayatının çoğunu Avustralya'da geçirmişti; heyecanın yerine orada geçim derdini ve çocuklarının dil öğrenme işine nasıl uyum sağlayacakları endişesini koyuyordu. Babam, annemin endişelerine aldırmadı. Uçuş korkusuyla dalga geçti.

–Korkacak bir şey yok, dedi gülümseyerek. Uçaklar arabalardan daha güvenli.

–Beni korkutuyorlar.

–Köylü, deyiverdi ama bu sefer yüzünde bir gülümseme vardı ve hemen ardından annemi dudaklarından öptü. Yol boyu elini tutacağım, diye söz verdi. Sonra fısıldayarak devam etti. Çok güzelsin; Yunanistan'da gözümü senden ayırmamam gerekecek. Orada gerçek erkekler var; sana göz koyacaklardır.

Yüzüm kızarmıştı.

–Of, baba.

Annem gülerek kollarından ayrılırken babam bana göz kırptı.

–Ya uçak kaçırılırsa?

O yaz, haberler fidye için rehine alan asker kaçkını Araplarla doluydu. Çelik karası gözlerinden başkası görünmeyen kamuflajlı suratları beni hem ürkütmüş, hem de büyülemişti.

–Hava korsanlarından korkmaya gerek yok, diye teskin etmeye girişti babam. Uçak kaçırıldığında tek yapacağın, İngilizce konuşmamak. Yunanca konuş; o zaman bize dokunmaz, hemen salıverirler. Biz Yunanlar'ın dostları olduğunu bilirler. Yoldaşları, diye ekledi hemen.

–Niye uçak kaçırıyorlar? dedim. Ne istiyorlar?

–Okulda ne halt öğretiyorlar size? Sonra sesini yumuşattı. Topraklarını geri istiyorlar. Topraklarını geri almak için savaşıyorlar. Yahudiler topraklarını çaldı.

Kan ve toprak. O ana dek Yahudilerle ilgili öğrendiğim bunlardı. Yahudiler kan ve topraktı.

Lâkin sonbaharla beraber Avrupa meselesi kesiliverdi ve çok geçmeden, gitmeyeceğimizi anladım. Babamın bir kez daha işsiz kalmasıyla ilgiliydi belki. Hatırlayamıyorum ve umursamamıştım. Yolculuk fikri beni heyecanlandırıyordu ama ne evimi, ne arkadaşlarımı bırakmak istiyordum. Annemle babam o yaz bizi Grampians'daki prehistorik ormanlarda kampa götürdü; çölden fırlamış sarp yamaçlara tırmanırken Avrupa'yla, hiç uyumayan kalabalık şehirlerle ilgili düşüncelerim uçup gitti.

Babam, ben Avrupa'ya gitmeden önce öldü. Sivil bir törenle gömdük; inatçının tekiydi ve Hıristiyan olarak gömülmeyecekti. Annem, Sophie'yle bana Ortodoks töreni yapmamız için yalvardı ama direndik. Çocukken, ta annemin Yahudilerle ilgili çirkin yalanlarını dinlediğim günlerden birinde, bir sabah evin annemle babamın birbirlerine bağırtılarıyla sarsıldığını hatırlıyorum. Sophie'yle beraber mutfak kapısının ya-

nından bakınca, iş giysileri yerine babamın bir gömlek ve kravat, annemin ise en iyi elbisesini giydiğini görmüştük. Babam sarhoş, neredeyse elden ayaktan kesilmiş gibiydi; yalpalıyor ve ağzı kayıyordu. Korkmuş, birbirimize sarılıp tartışmalarını dinlemiştik. Biri ölmüştü. Ölen adam, Kilise tarafından gömülsün, papazlara işi düşsün istememişti ve babam, arkadaşının son arzusuna ihanet etmemeye kararlıydı. Cenazede rezalet çıkaracağını, ailesine, papazlara, herkese hakaret edeceğini söylüyordu. Annem, cemaat içinde kendini rezil etmesini istemiyordu. Saygı göstermelisin, ağlıyordu, saygı göstermelisin. Babamın da gözleri yaşlıydı; hepsi siktirik ikiyüzlülerdi. Belki, demişti annem, ama arkadaşın öldü ve yaşayanlar mühim. Annem kazandı; babam mutfakta sızdı ve annem bizi alıp okula götürdü. Ama ne babamın öfkesindeki gücü, ne de onlara ikiyüzlü derken sesindeki inancı unutabildim.

Sophie'yle, babamın istediği şekilde gömülmesi konusunda kararlılığımız sarsılmayacaktı. Lütfen, diye yalvarmıştı annem, benim için yapın şunu. Ne fark eder? Babanız öldü. Diz üstü çökmüştü, yerleri yumrukluyor, saçını başını yoluyordu. Sophie'nin çözülmeye başladığını gördüm; annemin bir köylü olduğu aklıma geldi.

–Ruhu seni asla affetmeyecek.

Direndik. Babam, kutsanmamış toprağa gömüldü.

Mezartaşı olarak, üzerine adı ve doğum ile ölüm tarihleri yazan küçük, dikdörtgen bir taş ısmarladık. Altına, Yunanca, Eş, Baba, İşçi yazdırdık. Neşeli Hırvat taş ustasına bir de orak-çekiç kazıtmak istedik ama adam reddetti. Defin günü, Sophie'nin Kızıl *Max Factor* ojesiyle, uyduruk bir orak-çekiç çizi-verdik taşın üstüne. Kan gibi, ilk yağmurda akıp gitti.

Babamın göçüşünün üçüncü yıl dönümünde, sevgilimi mezarlığa götürdüm. Çömelip mezar taşının etrafındakileri temizledim. Avrupa'dan yeni dönmüştüm. Selanik'teki son gecemde, amcamın kızı Giulia, avucuma küçük, kırmızı bir iğne ...

tuşturmuştu. Söylediğine göre bu, babamın Yunan Komünist Partisi'ne üyelik rozetiydi. Babam hiç takmamıştı onu. Cesaret edememişti. Dedemle babaannemin resminin arkasına saklanmıştı rozet; yengem bulmuş ve kuzenim araya girmese, fırlatıp atacakmış. Senin için, demişti bana, senin için sakladım.

İç savaşma başlayan Yugoslavya'yı, tekrar tarihte yer almaya başlayan Macaristan ve Çekoslovakya'yı geçerken yanımdaydı rozet. Onunla İtalya, Almanya ve Fransa'ya gittim; Londra'dan Melbourne'a onunla uçtum.

Colin, toprakta minik bir çukur açıp rozeti bağrına yerleştirişimi, üzerini örtüşümü izledi.

–Steve de bu mezarlıkta gömülü.

–Kim?

–Steve Ringo.

Ses etmedim.

–Mezarını ziyaret edeceğim. Gelmek ister misin?

–Hayır.

Ona bakmaya cesaret edemedim. Colin gitti; bağdaş kurup oturdum, cebimden bir cıgaralık çıkarıp yaktım. Steve Ringo, Colin'in hayatında sevdiği ilk erkekti. Steve, on dokuzunda amfetamin üretip satmaktan yakalanmıştı. Yedi yıl sonra hapisten çıktığında iki inanç kuşanmıştı: Hıristiyan Tanrısı'nın öğretileri ve Aryan Irkı'nın doktrini. Colin'in annesinin sevgilileri arasında oğlana ilgi gösteren tek kişiydi. Yeniyetme genci okuma öğrenmeye zorlamıştı. Çok sertti, diye açıklamıştı Colin, çocuğun sonunun kendininkine benzemesini istemiyordu.

–Okuyamıyordu; kıçıkırık cahilin tekiydi. Her gece, bana zorla yarım saat İncil okuturdu. Yapmazsam dünyamı kararacağını söylerdi. Ben de yaptım; soktuğumun bir yılını aldı ama sonunda hepsini okudum.

Colin'in on beşinci doğum gününde, Steve onu sarhoş edip tanıdığı bir dövmeciye götürmüş, sağ koluna bir gamalı

haç işletmişti. Mürekkebi solmuş dövme hâlâ yerinde duruyordu. Onu silmek istemiştim. Colin'le aramızdaki o engelden nefret ediyordum. Tarihinden, gücünden nefret ediyordum o simgenin.

–Bundan kurtulmalısın, bu sikindirik şeyden kurtulmalısın, diye bağırmıştım ilk beraber olduğumuzda. Bedeninde bu melanet durdukça seninle dışarıda dolaşmam.

Kalmam için yalvarmış, ağlamıştı.

–Yapamam, diye fısıldamıştı. Bu benim geçmişim... ve utancım.

Kalmıştım. Utancı ve gözyaşları tutmuştu beni.

Colin, Eski Ahit Tanrısı'na, cezaya ve intikama ve günaha inanıyordu.

–Steve Ringo'ya ne oldu?

–Gene hapse girdi ve içeride aşırı dozdan gitti. Onu bir daha görmedim.

Cıgaramı bitirmiş, babamın mezar taşına kazılı ismine bakıyordum. Birden gülme tuttu. Nasıl oldu baba, dedim yüksek sesle. Tüm bunlar, nasıl oldu? Colin döndüğünde beni hem ağlar, hem güler buldu. Elini uzattı, kalkmama yardım etti. Birbirimize sarılıp arabaya gittik.

O gece, Sophie çocuklara bakmamızı rica etti. Ben yemek yaparken, Zach, Colin'in geniş göğsüyle koltuk altı arasındaki boşluğa kıvrıldı ve sevgilim ona eski mitoloji kitabını okudu. Zach sözünü kestiğinde, Colin, Mısır'ın kadim yaradılış mitlerine başlamıştı.

–Colin amca, Dünya'yı Tanrı mı yarattı?

–Kimi buna inanır, diye seslendim mutfaktan. Ama ben inanmam.

Oğlan beni iplemedi.

–O, Zeus'la aynı Tanrı mı?

–Hayır. O, Yahudi Tanrısı. Zeus, kadim Yunan tanrısıdır.

Yemeğin altını kıstım ve içeri gittim. Zach, şaşkın şaşkın Colin'e bakıyordu.

–Yahudiler, Tanrı'yı yarattı, diye açıkladı. Ona Yehova adını verdiler. Şimdi O, bizim Tanrı'mız.

–Yahudiler kim?

Colin'in yanıtını beklerken nefesimi tuttum.

–Onlar Tanrı'nın seçilmiş insanları, dedi ve tekrar kitabı okumaya koyuldu.

Zach'a geç saate kalıp *Star Wars*'ı izlemesine izin vereceğimi söyledim. Heyecandan, film başlamadan iki kere tuvalete gitti. İlk notaların gümbürtüsü hoparlörlerden yayılırken aramıza yatmış, heyecanla titriyordu. Colin, ekranda beliren sarı yazıları okumaya koyuldu.

–Bir zamanlar, çok, çok uzak bir galakside...

Oğlan Colin'e döndü; yüzü kızarmış, gözleri pırıl pırıldı. Colin amca, dedi, yani Avrupa'da mı?

apokrifa*

o'lü avrupa

*Resmen kabul edilen dört İncil'in dışında kalan, Eski Ahit'e bağlı, ancak İbranice özgün hali bulunmadığı için doğruluğu kabul edilmeyen metinler. Aynı zamanda gerçekliği şüphe götürür yazılar ve halktan gizlenen şeyler anlamlarını taşıyor.

dünyanın en güzel kadını

DAĞLARIN doruklarında, rüzgârın dinlenmek için yuva bildiği yerde, Avrupa'nın en güzel kadını Lucia yaşardı. Şimdi, kimse bunu tutup bir abartı, köylülerle Lucia'nın akrabalarının cahilane söyleyişi diye kestirip atmamalı. Tamam, köylülerin çoğu, dünyalarını belirleyen dağ sırtlarının ötesine hiç gitmemişti, doğru. Ama Lucia'nın güzelliğinin ünü yayıldı; köyden köye, köyden kasabaya, kasabadan şehre... Ta ticaret ve savaşın homurtusu arasında fısıltılarla dolaşana dek yayıldı, sınırları bile aşan bir efsaneye dönüştü. Lucia'nın güzelliğine dair kelâm dillere yavaşça dolandı ama sonuçta dolandı ve erkekler ve kadınlar, aysı teninin sütbeyazlığı, zarif uzun elleri, beline eren kömür karası saçları üzerine yeminler etmeye başladı. Otuzuncu doğum gününde Lucia'nın efsanesi öyle yayılmıştı ki; gezginler rotalarından kilometrelerce sapıp aşılmaz dağ sırtlarından geçer, sonunda Yaşlı Nick'in kahvesinde soluklanıp kahve veya çay içerken ışıl ışıl parıldayan kızı görebilme umuduyla bekler oldu.

Ama Lucia'nın babası, herhangi bir adamın kızını ayartmasına izin vermeye niyetli değildi. Bizzat kendisi kızının mü-

kemmel yüzünün gelişimine vurulmaya başlamış, gencecik bedeninden taşan bereketle sarhoş olmuştu. Adamın gözlerinde parıldayan açlığı fark eden karısı, gözünü en küçük kızından ayırmıyordu artık. Babasının aç gözlü arzusuyla annesinin korku yüklü kıskançlığının ikiz nöbeti arasında Lucia, günlerinin çoğunu sessizliğe sarılarak geçiriyordu. Diğer kız kardeşleri gibi, okula gitmesi yasaktı ve kendi avlularının dışına ancak babası veya erkek kardeşleriyle çıkmasına izin vardı. Akraba harici bir adamla, hatta bir çocukla bile konuşmanın cezası, dayakların en fecisiyle veriliyordu. Erkek akrabalarla temel görgü kuralları çerçevesinde görüşebiliyordu ama o durumlarda da göz temasından kesinlikle kaçınması ve başını her zaman öne eğik tutması emrediliyordu. Annenin kartal bakışı Lucia'dan kaynaklanacak en ufak bir gevşekliği kaçırmıyor ve ceza, her zaman çabuk ve acımasız geliyordu. Kuzen Thanassis'in münafık şakasına gülmesi bir çift mor gözle sonuçlanmıştı. Bir pazar, kilise çıkışında Soulis Baba'nın oğullarından biriyle konuştuğunun duyulmasının sonucu, babasının kemerinin sırtından aldığı kanla gelmişti. Lucia'nın babası, kızının canına okurken çığlıklarına ve yeminlerine sağırlaşacak, içini gaddarlığıyla dökecekti. Ancak sonra, öfkesi boşaldıktan sonra, Lucia'nın önünde diz çökecek, sürünerek ayaklarını öpecek, af dileyecek, yalvaracak, kanlı ellerini, alnını veya sırtını yalayarak temizleyecekti. Tüm bunları artan dehşetle izleyen karısı, sessizce haç çıkarıp azizlere bir an önce birinin gelerek bu melun kızı alıp götürmesi için yakarmıştı. Ve eğer azizler yardım etmeyecekse, diye eklemişti, o zaman, Kara Ölüm onu alsındı.

Lucia, güzelliğinin etkilerinin farkında değildi sanılmamalı. Kız kardeşleri, erkek kardeşleri, babası, dış görünüşünün gerçekten güçlü olduğunu kanıtlamak için ellerinden geleni yapmıştı. Erkeklere bakması yasaklanmıştı belki ama o, bu emri delmek için bulduğu her fırsatı değerlendiriyordu. Papaz

ağzına komünyon şarabını verirken gözünün içine bir bakıvermiş, adamcağızın elleri titremişti; ağabeyi onu gezdirmek için omuzlarına aldığında eteklerini fora etmiş, sunağın önünde daha yeni evlenmiş eniştesini yanağından öpüverdiğinde, tüm aile kıpkırmızı kesilmişti. Büyük ablası Fotini, dul Kapseli'nin en büyük oğlu Angelos'la nişanlıydı. Fotini'nin çeyizi aileye pahalıya patlamıştı: en güzel damızlık keçilerden on beşi, pek meşhur halı ve battaniye dükkânı. Ama Kapseli ailesi de vadide muazzam toprak sahibiydi ve bu evlilik kârlı bir birleşme olacaktı. Karşılıklı evlilik yeminleri tamamlandıktan sonra, herkes gelinle damadı öpüp iyi dileklerini sunmak için sıraya girdiğinde, Lucia, Angelos'u yanaklarından iki defa şapırdata şapırdata öptü ve iyi dileklerini kulağına fısıldadı. Delikanlı kızardı, titredi; az kalsın düşüp bayılacaktı. Ve birden, dededen kalma İstanbul işi takımın kalın kumaşının altında, erkekliği boy gösteriverdi! Kalan konukların, damadı öpüp elini sıkarken bedenlerine yaslanan tuhaf çıkıntıyı fark etmekten başka çareleri yoktu. Önce kıkırdamalar, ardından kahkahalar ve ulumalar, yeni evli çifti kiliseden uğurladı. O gece, kutlamalardan eve sarhoş dönen babanın vahşeti öyle sertti ki Lucia, izleyen birkaç günü kendini bilmeden ve kanayarak geçirdi. Şarap ve yılanla dolu kilere kapatılmıştı. Sadece annesinin onu görmesine izin vardı. Onun da Lucia'yla konuşması yasaktı. Annesi, Lucia'yı, kanla keçeleşen saçını sessizce okşayıp ıslak ekmek yemeye zorlayarak, dudaklarına su çarparak ve durmadan Tanrı'ya, azizlere ve Bakire Anamıza kızına bir koca bulmaları için yalvararak yavaş yavaş hayata döndürdü. Ve eğer, üstlerinde volta atan, en değerli varlığına verdiği zarar yüzünden suçluluk duygusu ve kendinden nefret düğümlerinin üstüne düğüm bağlayan ateşe esir düşmüş adamın hoşlanacağı, onaylayacağı biri çıkmayacaksa; eğer uygun biri bulunamayacaksa, diye yakardı anne, o zaman bıraksınlar, kızını Şeytan alsındı.

–Onu, Mikaelis Panagis'le evlendirmeliyiz.

Baba geğirdi, şarabını dikti ve karısının yanına, yatağa tırmandı. Anne ona sırtını döndü. Adamın üstü alkol, ter ve seks kokuyordu. Ocakta köz yavaştan sönüyordu ve yanlarındaki yatakta yatan iki kızı hafifçe horluyordu. Lucia hâlâ evin altında kilitliydi. Oğlanlar, dördü birden aynı yatakta, avlunun karşısındaki odada uyuyordu. Koca, omzuna dokununca geceliğini sıyırıp hafifçe bacağını kaldırdı anne. Adam çabucak içine girdi, bir tavşan gibi işini görmeye koyuldu. Biter bitmez de horlamaya başladı. Anne, onu sarsarak uyandırdı. Lucia öğütlerine kulak asmıyordu, durum kötüydü. Evlendirilmeliydi.

–Onu Mikaelis Panagis'le evlendirmeliyiz, dedi bir daha.

–Ondan önce evlendirilecek iki kızımız daha var.

–Hayır, diye direndi beriki, Panagis uygun. Refah getirir. Ötekileri evlendirmek daha kolay olur o zaman.

–Piç o. Lucia'yı bir piçe vermem.

–Sana kalsa Lucia'yı kimseye vermezsin zaten.

Mikaelis Panagis, deli Panagis'le Arnavut orospusu Maritha'nın oğluydu. Söylenene göre, hâlâ ağzından salyalar akan ve konuşurken ağzı burnu dolaşan Panagis'in kendine eş bulacağı yoktu ama babası bir gün, dağlarda bir yerlerden satın aldığı genç bir Arnavut kızını getirip oğluna sunmuştu. Panagis'le Maritha, iki yılda üç çocuk yapmıştı. Köylüler, Panagis'in çocuk yapabileceğine inanmadığı için, üçünün de Arnavut orospusuyla kayınpederinin piçleri olduğuna karar kılınmıştı. Hastalıklı, pislik ve yoksulluk içinde yaşayan veletlerdi bunlar ama en küçükleri, Mikaelis, küçük yaşta ortadan kaybolup yıllar sonra geriye besili ve zengin dönerek tüm kasabayı şaşırtmıştı. Mısır ve Amerika'da çalışmış ve dönüş yolunda Kutsal Ruh Kilisesi için bir sırayla altın bir ikona almıştı. Artık her Pazar, deli Panagis ve orospu Maritha, arkalarındaki kıskanç bakışlara aldırmadan, cemaatin en önünde oturuyordu. Mikaelis, köyün üstünde, tepelere yakın, kocaman bir ev

yaptırmıştı. Gerçi hâlâ arkasından demediklerini bırakmıyorlardı ama artık köyde onu görüp de dostça selamlamayan, kızlarımdan seç seçebildiğini demeyen kalmamıştı.

–Tanrı adına, parası var be adam.

Baba konuşmuyordu.

–Kız ölüyor. Lanetlenmiş yavrucak. Kızınla günaha girmek istediğin için lanetlenmiş hem de.

Sessiz dağ gecesinde annenin yüzünde patlayan yumruk öylesi güçlüydü ki, kızlar uyanıp ağlamaya başladı. Baba, anneyi yerde inler bırakıp pantolonunu giydi ve kilere indi.

Lucia soğuk toprak zeminde kaskatı yatıyordu. Yüzü solgun, gözleri birer karanlık boşluktu. Baba, kızının önünde çömeldi. Lucia, buna pek aldırmadı. Baba, önce yanağına, ardından omzuna dokundu kızın. Göğsünün diri kıvrımını hissetti. Lucia titremedi ama korku dolu gözleriyle babasının ruhunun en derinine baktı. Baba gözlerini kapadı, ona aşkını fısıldadı ve mecalsiz elini kendine çekti. O soğuk elle, çabuk çabuk kendini sıvazladı ve kara toprağa boşaldı. Ağlıyordu.

–Seni alacağı varsa, Kızım, Mikaelis Panagis'le evleneceksin.

Kızı kavradı ve hırsla dudaklarını, yüzünü öptü. Lucia kendini çekti.

–Sen gelmiş geçmiş en güzel kadınsın. Şeytan'a aitsin.

Kalktı, pantolonunu çekti. Unutma Lucia, ben azizlerden yanayım. Sana tecavüz etmediğim için aziz sayılırım.

Kilerden çıktı ve kapıyı kilitledi.

***

Kısırsam, dünyanın en güzel kadınlığı neyime?

Ay gökte tepeye çıkmıştı ve hafif bir meltem, dağlarda yankılanan çamların sesini getiriyordu. Lucia ve Mikaelis'in evlenmesinin üzerinden dört yıl geçmişti ve hâlâ ortada çocuk yoktu. Köyde Lucia'nın peşi sıra dolanan kıskanç fısıltılarla

okunan belaların yerini artık acıma ve tepeden bakan haz mırıltıları almıştı.

Patlayın hepiniz. Lucia uyuyamıyordu; rüyaları iblisler ve ölü çocuklarla doluydu. Babasına, kaynanasına lanet okuyordu. Kederini, yıllar boyu üzerine yağdırılmış kıskanç kör inançlara bağlıyordu. Kıskanç kız kardeşlerine ve nefret kuzenlerine beddua ediyordu. Kasığına büyüyü yapan kesin onlardan biriydi. Hepsi kaltaktı; kıskanç, çirkin kaltaklar.

Her Pazar, Tanrı'ya, hamile kalabilmesi için başka bir adak adıyor ve her Pazar öğleden sonrası, annesiyle oturup üzerindeki nazarı kırmaya uğraşıyordu. Annesi kutsal suya bir damla yağ damlatıyor, Lucia, yağ dağılırken köylülerin dedikodu ve garezini kaldırmak için dua ediyordu. Ardından, nazarın kalkması için duaya başlıyor; kıskanan kadınlara lanet üstüne lanet okuyordu. Ama bir türlü içinde kıpırtı başlamıyordu. Ve her ay kanının dökülüşünü hissettiğinde, köydeki her kadının adını tek tek lanetliyor, her birine tükürüyordu.

Ama içinde kıpırtı, bir türlü başlamıyordu.

Orada, öylece, uykusuz yatarken, kapıdan bir takım sesler geldi. Lucia, nefesini tuttu. Dışarıdaki keçilerden birinin meledığini duyuyordu. Tıkırtılar devam etti. Sarsarak Mikaelis'i uyandırdı.

–Mikaeli, dışarıda bir şey var.

Kocası yataktan fırladı, av bıçağını aldı ve kapıyı açtı. Süklüm püklüm iki gölge, ay ışığında duruyordu.

–Ne halt ediyorsunuz burada?

Lucia, yorganın altına saklandı. Kapıdakilerden birini tanımıştı. Thermos'lu tabakçı Yakova'ydı bu; Mikaelis'in, avladığı kurt ve minklerin derilerini sattığı Yakova. Yahudi'nin arkasında, kocaman kara gözlü bir çocuk duruyordu. Kocasıyla Yahudi'nin fısıltılarını duyamıyordu.

Onları içeri alma Mikaeli, diye dua etti. Alma sakın. Ama kocası kalkıp şarap getirmesini söyledi Lucia'ya. Lucia, omuz-

larına bir şal atıp yabancılara bakmadan karanlık kilere gitti, bir damacana şarap getirdi. Adamların önüne birer kadeh koydu ve onlar konuşurken, oğlanla ayrı köşelerde, sönmeye yüz tutan ateşin karşısına oturdu. Lambaları yakmaya cesaret edemediler. Lucia, perdelerin arasından avlunun diğer tarafındaki kayınvalidesinin evine baktı. Kıpırtı yoktu. Dönüp, demin kalktığı yere oturdu.

Oğlanı baştan aşağı süzdü. Bir Yahudi'ye hiç bu kadar yakın durmamıştı ve ne derece sıradan göründüğüne şaşmıştı. Görünüşü erkek kardeşlerinden pek farklı değildi. Thermos'tan dağlara uzun bir yürüyüş yapmış herhangi biri gibi, alnında ter birikmişti. Korkusunun ve mesleğinin ipucunu, post ve derinin kokusunu alabiliyordu. Çocuk olmasına çocuktu ama babasının güçlü kollarına sahipti. Yakışıklı bir adam olacaktı. Lucia gülümseyince çocuk kızardı ve hemen bakışlarını ayaklarına çevirdi. Lucia sırıttı. Hâlâ güzeldi.

–Onu unuturum. Eğer alırsan, oğlun gibi olur.

Lucia, konuşmayı daha fazla duyabilmek için kulak kabarttı.

Mikaelis kafasını salladı.

–Çok tehlikeli, Yakova. Her yer Alman kaynıyor ve civardaki herkes, Elias'ın senin oğlun olduğunu biliyor. Saklayamayız onu.

Lucia kendi kendine kafa salladı. İyi. İyi cevap, kocacığım. Köyde ne kadar cadı varsa bizi ihbar etmek için kuyruğa girer.

–Mikaeli, seni yıllardır tanırım. Evet, her yer Alman kaynıyor, zaten bu yüzden karım ve kızlarımla beraber kaçmam gerek. Ama burada, dağlarda saklanacak yer çok. Çocuğu saklayabilirsin. Ve bu savaş ilelebet sürmeyecek. Bittiğinde, Almanlar gittiğinde, oğlan gene senindir.

Lucia kulaklarına inanamıyordu; kafasını salladı. Adam, çocuğu alacaklarına inanıyorsa, kesin aptaldı. Yahudilere güvenilemeyeceğini herkes bilirdi. Almanlar yenilse bile, Yakova'yı dönüp çocuğu almaktan geri tutacak bir şey yoktu. Ha-

yır, kov onu Mikaeli, Yahudi'yle piçini kov.

Mikaelis, Lucia'ya döndü.

–Zirve civarında, keçi otlattığın taraflardaki eski kilise ne durumda?

–Mikaeli, bu saçmalığa son ver. Yaşlı Voulgaris, Basili Leptomas'ın en küçük oğlu, hepsi orada otlatıyor hayvanlarını. Çocuğu saklayamayız.

–Kayalığın arkasına saklayabiliriz. Eski keşişlerin kilisenin altında bir mahzeni vardı. Kimse oraya girecek denli salak değildir. Gündüz kapısını kitleriz, gece açar, çocuğu çıkarırız. Yapabiliriz.

Lucia, masanın Yahudi'nin oturduğu tarafına baktı. Yakova, gözlerinde bir umut ışığı, bakışlarını Mikaeli'nin üstünde sabitlemişti. Oğlansa, Lucia'ya bakıyordu. Yüzü karanlıktaydı ve gözlerinin beyazı parıldıyordu. Lucia ürperdi.

–Yapamayız, kocam. Bizi yakalarlarsa...

Mikaeli duymazdan geldi. Sert bir ifadeyle Yakova'ya bakıyordu.

–Peki, istediğini yaparsak ne ödeyeceksin?

Baba, oğluna bir baş hareketi yaptı. Elias, giysisinin altından siyah ipeğe sarılı küçük bir parça çıkardı. Yakova bunu aldı, ipeği çözdü ve ortaya çıkan tahta kutunun kapağını açtı. Altın ve mücevherat, odanın karanlığında ateş gibi parıldadı. Lucia derin bir nefes aldı. Mikaelis'in zevkten gözleri büyümüştü. Lucia kalktı ve kocasının yanına gitti. Adam ve çocuk, ortadan kayboluvermişti. Gümüş işlemeli altın bir yüzük aldı kutudan, parmağına geçirdi. Yakut bir broşu kaldırıp dudaklarına yaklaştırdı. Tüm bunlar boyunca çocuğun bakışları, Lucia'nın mest yüzünden ayrılmadı.

–Bizim?

–Hepsi, sizin.

Lucia mücevherleri kutuya koydu tekrar. Mikaelis, sanki Yahudi'nin teklifinden pişmanlık duyup geri almaya kalkma-

sından korkarmış gibi kutuyu kapatıp dizlerinin üstüne koydu.

–Ağır işe koşarım.

–Ben de ağır işe koşuyorum zaten.

Yakova, kolunu oğlunun omzuna attı.

–Ona adil davranacak mısın?

–Elbette.

Mikaelis kalktı. Kutuyu karısına verdi ve oğlana kendiyle gelmesini işaret etti. Baba-oğul kısa bir veda anı yaşadı; ardından Yakova dağ yoluna vurdu kendini. Lucia, kocasıyla oğlanın karanlıkta zirveye doğru yola koyuluşunu izledi. Karnını yumruklayarak işe yaramayan kasığına lanet okudu, ardından kendini yere attı, taş zemine vurmaya başladı. Öfkesi öylesi şiddetliydi ki başörtüsünden kurtulmuş saçı gözünün önünden çekmek istediğinde kafasından bir tutam saç kopardığını anladı. Öfke ve nefret içinde, acıyı hissetmemişti bile. Sonunda okuduğu belalar bitip titreye titreye yere serilene kadar kafasını taşa vururken yüzü buruştu, ağzından salyalar aktı. Hâlâ çamların hışırtısını taşıyan meltemin sesini duyabiliyordu. Belalarını, Tanrı'ya dualarını bıraktı; başka yöne döndü.

–Şeytan, bana çocuk ver. Bana kendi çocuğumu ver. Tanrı'm, evime soktuğun Yahudi iblisi götür.

Lucia duasını bitirir bitirmez huzur çöktü üzerine. Yavaşça yerden kalktı, saçlarını toparlayıp başörtüsüne soktu, gözlerini kuruladı. Şafak söküyordu. Ateşi yakıp gelen günü karşılamaya hazırlandı.

soluk beniz

ölü avrupa

OTEL odamdan hoşlanmamıştım. Yatak çok küçük, çarşaflar yıpranmıştı ve pencere camı, toz ve Atina'nın yapışkan gri atıklarıyla lekeliydi. Sonuncusu o kadar dert değildi; pencereden görünen manzara da aynı ölçüde çirkindi. Pencere, beton bir apartmana asılı Yunan Tarım Bankası'nın koca reklâm panosuna bakıyordu ve gözlerimi yeterince zorlarsam, Syntagma Meydanı'nın neon ışıklarından azıcık görebiliyordum. Havalandırma tekdüze ve sinir bozucu alçak bir hımlamayla çalışıyor, banyodaki musluktan su damlıyor, damlıyor, damlıyordu. Gözlerimi açtım; hiçbir şey değişmedi. Duvarın anlamsız beyazı, damlayan su, hımlayan aletler.

Yanımda, oğlan hâlâ uyuyordu. Horultusu hafifti ve ağzının köşesinde tükürük birikmişti. Omuzları ve göğsü, Akdeniz güneşi yanığına has, sidik sarısıydı. İnce sarı kıllar, göbeğine dağılmıştı. Kalktığımda pek kıpırdamadı. Banyo ışığını yaktım ve aynaya baktım. Yüzümdeki deri gerilmişti. Yerde, ağzına kadar dolu kül tablasının yanında, bir dikişlik viski kalmıştı. Şişeyi ağzıma dayayıp dikledim.

–Bana var mı da? Felâket İngilizcesiyle seslendi bana ve ye-

tersiz Yunancamla şişenin boşaldığını söyledim. Gözleri çapaklı ve kırmızıydı. Kalktı, çıplaklığından utanmadan banyoya girdi. Kapıyı kapadı, çabuk çabuk giyinmeye koyuldum. Saatimi taktığımda saatin sabahın ikisine yaklaştığını gördüm. Uykum yoktu. Sabırsızca gencin işini bitirmesini bekledim.

Onu, eski Olimpik Stadyum'un karşısındaki parkta bulmuştum. Gün akşama dönüyordu ve koca bir İngiliz meşesinin gölgesinde bir grup delikanlı kâğıt oynuyordu. Hepsi kotluydu ve çoğunun belden yukarısı çıplaktı. İçlerinden sadece ikisi Yunan'a benziyordu. Diğerleri Slav gibiydi. Belki Rus. Belki Polonyalı. Üzerinde bir atlet, Adidas çizgili, mavisi atmış bir atlet vardı. Koltuk altlarındaki kara tutamlara, kumara yönelmiş yoğun odaklanmasına şaşarak ona bakar buldum kendimi. Delikanlılardan bir başkası bakışımı fark etti ve ardından kolunu gençlerden birine sarmış tatlı bir travesti de fark ederek bana göz kırptı. Yakalanmaktan utanmış, yoksulluklarından ve gençliklerinden hafif ürkmüş, yürümeye devam ettim.

Arkamda ayak sesleri duydum.

–Sigara var mı, sen?

Durdum ve bir sigara verdim.

Yaşını sormak istemedim. Alnı çizgili ve bezgin, duruşu maço ve güvenliydi ama gözleri ve ağzı gençliğini ele veriyordu. Güneş gider, sıcak Atina meltemi bizi sararken, kendimi, yanık altın teninden sızan bayıltıcı ama sarhoş edici ter kokusuna kaptırmıştım. Alacakaranlıkta pazarlık ettik ve otele giderken sigaralarımı içtik.

Yürürken pek kelâm etmedi ama odaya girdikten sonra neşelendi ve çenesi açıldı. Söylediğine göre Rus'tu; birbirimizi anlayabilmek için Yunancayla karışık İngilizce konuştuk. Düzme veya düzülme niyeti taşımadığım için prezervatife ihtiyaç duymayacağımızı söyleyince neşesi arttı. Şişemden içtik, sigaralarımın çoğunu götürdü ve omuzlarına, yanaklarına,

göğsüne boşalmama izin verdi. Gözlerini sıkı sıkı yumdu ve işim bitince yüzünü çarşafa, sertçe sildi.

–Yunan için fazla beyaz deri senin, dedi.

–Ailem Yunan. Ama dedim ya, ben Avustralyalı'yım.

Omzum boyunca gezdirdi parmağını; hayalarını neşeyle avuçladığımda kıkırdadı.

–Ama Avustralya da çok güneş, di mi? Kendini geri çekti.

–Orada kış şimdi.

Burnunu çekti, şüpheyle baktı ve kalkıp banyoya gitti. İşediğini duydum ve çabuk çabuk cüzdanımı şiltenin altına tıkıştırdım.

–Biraz daha kalmaz mıydın? Sıcak ve dışarıdaki kalabalıkla beraber bu klostrofobik otel odasında birden kendimi çocukça yalnız hissetmeye başlamıştım; kendimle kalmaktan korkuyordum. Ama başka para veremem, dedim. Fazla param yok.

Odaya göz gezdirdi, seçeneklerini tarttı, saatime baktı ve başıyla onayladı. Biraz daha içtik. Önce o uyuyakaldı.

Tuvalette fazla kalmıştı. Yerdeki pantolonuma göz attım; yatmadan önce bıraktığım yerde durmuyordu. Ceplerimi kontrol ettim ve önceki gece bozdurmaya niyet ettiğim elli Avustralya dolarlık banknotun kaybolduğunu gördüm. Kendime güldüm. Bedel haksız görünmedi gözüme. Hemen şiltenin altına baktım. Cüzdan duruyordu.

Sifon sesini izleyen ayak sesleri müteredditve yavaştı. Çıktığında gözlerini kaçırdı. O an ilk defa, kollarındaki küçük yara kabuklarını fark ettim. Yaşım, kalınlaşan bedenim, bir zamanların kuzgun karası saçlarımdaki hafif griler üzerime çöküverdi. Gitmesi için sabırsızlanıyordum.

–Çıkıyorum. Odayı terk etmemiz gerek.

Kotunu giydi, sandaletlerini ayağına geçirdi ve alnını ovuş-

turdu. Yatağın kenarına, sessiz ve asık surat, oturdu. Ondan ürkmeye başlamıştım.

–Tamam, deyiverdi aniden. Taksi para alabilir mi ben?

–Cebindeki Avustralya dolarları işini görmez mi?

Sırıttı ve güzelliğine bir kez daha vuruldum. Yanına oturup boynunu öptüm, tereyağsı terini tattım. Çekildi.

–Taksi almaz Avustralya dolar.

Eline yeni Euro'lardan bir banknot sıkıştırdım; beraber lobiye indik. Görevli bana seslendi. Ellilerinin ortasında, koca göbekli, yağlı bıyıklı bir adamdı. Olimpik Stadyum'un üzerinde patlayan havai fişekleri gösteren tozlu bir resim duvarda, yamuk duruyordu. Yunanca bağırdı bana.

–Bir kişilik ödedin. Oda tek kişilik.

Kızardım.

–Odayı tek başıma kullanıyorum. Bu, bir arkadaşım.

Hor görüsü barizdi.

–Gece yarısından sonra, *arkadaşların*, parasını öder. Kelimeleri tükürüyordu.

Hâlâ kıpkırmızı, yüzüne bakmadan, delikanlıya bakmadan bir Euro banknot daha çıkarıp bankoya bıraktım. Adam paraya, ardından bana, ardından oğlana baktı. Parayı aldı, cebine tıktı ve sırtını döndü.

–Göt! Aşağılanmıştım. Oğlan omuz silkti.

–Yaptığımı hoşlanmamak o, dedi gayet sakin, ilgisiz. İşte o an kendime lanet ettim: tüh, resmini çekmeliydim. Elimi uzattım, tutmadan güldü.

–Ben gider. Teşekkür bayım. Tavrı alaycıydı; kalabalık caddeyi geçip bir ara sokağın gölgelerinde yitişini izledim.

Atina sokakları, hâlâ arabalar ve yayalarla doluydu. Bahar sonlarıydı ama insana yaz ortası gibi geliyordu. Döndüm ve amaçsızca merkezden uzağa, Lecavitos Tepesi'ne doğru yürümeye koyuldum. Kolonaki'deki ana meydanı geçtim, küçük, kıvrımlı bir sokağa saptım ve tepeye doğru yükselen taş basa-

makları tırmandım. Müzik ve konuşmaların sesi, arabaların ve motosikletlerin patırtısı soldu. Küçük, beton bir duvarın üstüne oturdum, altımdaki şehre baktım.

Yunanistan'a milletle düzüşeceğimi, önüme gelenle yatmaya heves ettiğimi bilerek gelmiştim ya, geçen birkaç saatin anısıyla utanç kaplamıştı şimdi içimi. Genç birine seks için para verme deneyimi, fantezi açısından başkaldırıcıyken –aslında, zevkle ve sıkça daldığım bir fantezi– gerçekte klişeliği kanıtlanmış bir şeydi. Yozdu ve kendimi yaşlı ve düş kırıklığına uğramış hissettirdi. Çocuğun sıkı güzelliğinin parıltılı anısı bile pişmanlığıma fayda etmiyordu. Tepeden aşağı vurdum, sentetik İtalyan giysileri içinde Yunan gençlerinin arasından, sabırla kafelerde oturan kırılgan yaşlı ibnelerin yanından geçtim. Bir büfede telefonu kullanıp kullanamayacağımı sordum ve telesekreter mesajı başladığında büfenin, borcumu sayan sayacının hızlı tıkırtısını duydum. Anca o zaman kendime Avustralya'da o an saatin kaç olduğunu sordum. Colin eve gelmiş miydi?

–Benim; Atina'dan arıyorum. Orada mısın? Kısa bir sessizliğin ardından devam ettim. İyiyim. Bir şey değişmemiş; hâlâ güzel ve çatlak. Seni sevdiğimi, çok sevdiğimi söylemek için aradım. Yarın gene ararım. Bir an için umutla bekledim, ardından kapadım.

Hiçbir şeyin değişmediği yalandı. Atina'ya son gelişimin üzerinden on iki yıl geçmişti ve daha iki gün geçmeden, yirmi üç yaşımda ziyaret ettiğim şehrin bu şehir olmadığını anlamıştım. Ne çift dilde yazılı mavi sokak levhaları, ne güneş, ne de toz değişmişti. Ama Ommonia'nın arkasındaki sokaklar temizlenmişti. Devasa bir balon palyaço, eski pazar meydanının girişinde, havada salınıyordu. Canavarsı sırıtkan yüzü, altında tütün içip kafa çeken Yunanlarla alay ediyordu. Olimpik hareketi temsil eden beş halka her yandaydı; Master Card'ın kırmızı ve turuncu daireleri de. Kiril ve Latin yazılarıyla reka-

bet eden Arap ve Mandarin kaligrafileri her yanı sarmıştı. Atina, değişmişti.

Ertesi sabah uyandığımda akşamdan kalmaydım. Saat onda galeride olmam gerekiyordu. Ne zaman sızmıştım acaba? Herhalde dördü epey geçe. Colin'e telefonumdan sonra meydanda dolaşmış, içmiş ve sohbetlere kulak vermiştim. Siyah tayt-lı bir genç bana göz kırpmıştı. Geçkince bir kadın gülümseyerek bacağını bana doğru açmıştı. Cep telefonunda ateşli bir muhabbete dalmış erkek arkadaşı farkında değildi bunun. Bir viski daha içip sokaklarda, kilometrelerce yürümüştüm. Kaybolduğuma emin oluncaya dek dolaşmış ve sonunda bindiğim taksinin sürücüsü, Avustralyalılığımdan kelli yolun ters tarafında durduğum için epey laf edip uzun ve bozuk bir yoldan otelime getirmişti beni. Umursamadım. Otele vardığımda, resepsiyondaki herif sigara tüttürüyordu; yanından geçerken tükürdüm. Umurumda değildi. Yatağa atlayıp hemen sızdım.

Galeriye on dakika gecikmiştim ve birileri gelmeden daha yirmi dakika bekleyecektim. Galeri, Panepistimiou'nun oralarda, küçük bir yan sokaktaydı. Kaldırıma oturdum, sigaraları uç uca ekleyerek baş ağrımı çoğalttım. Bana doğru gelen genç bir kadın güneş gözlüklerini çıkarıp bağırmaya başladı.

–Ne demeye burada oturuyorsun?

Elimi uzatıp kendimi tanıttım. Derhal yüzü yumuşadı, gayet sıcak, iki yanağımdan öperek kahve isteyip istemediğimi sordu. Koluma girip sokağın ucuna doğru çekiştirdi.

–Galeriyi açmanız gerekmiyor mu?

–Vaktimiz bol, şekerim, dedi baygın Amerikan aksanlı İngilizcesiyle. Öğleden önce kimse sanata para vermez.

Ateş kırmızısı dudaklı Anastasia, güneş yanığı uyluklarına

yapışan daracık, siyah bir mini etek giymişti ve elinde sigara, konuşuyordu. Durmadan. Şekerli Yunan kahvemi içtim, bol yağlı hamur işlerine gömüldüm ve dinledim. Kozani'de doğduğunu ama daha çok küçükken ailesiyle Atina'ya taşındığını anlattı. Elbette, dedi, Kozani, Yunanistan'ın en güzel yeri ama orada ne iş yapabilirdim? Taşra, elbette ve güzel ama yorucu. Sonra, nasıl Fas'a, Roma'ya, Paris'e, Sofya'ya ve Birleşik Devletlere gittiğini anlattı. Bir tek New York dedi, şehir anlamında Atina'yla kıyaslanabilir.

–Hiç Avustralya'ya gittin mi? dedim.

–Yok, şekerim, hiç. Çok uzak orası. Uçaklardan nefret ederim ve Avustralya'ya gitmek için saçma uzunlukta bir süreyi uçakta geçirmen lazım, değil mi?

Singapur veya Bangkok'ta mola verebileceğini söyledim.

–İlgimi çekmiyor. Ama evet, Çin; Çin'i görmek isterdim. Sen gördün mü?

Hayır, dedim.

Soğukkanlı bezginliği ve aristokrat havalarını eğlenceli bulduğum Anastasia'yı şımarık bir zengin çocuğu sanmıştım ve daha sonra, galeride asılı fotoğraflarımı incelerken babasının keçi güttüğünü ve kendinin bir köyde doğduğunu söylediğinde şaşaladım. İşçi tulumu giymiş bir Yunanlının fotoğrafına yakından bakıyordu. Stavros babamın arkadaşlarından biriydi; resmini iş yerinde çekmiştim. Yüzünde bir sırıtma, arkasında bir sürü kırık dökük kaportayla poz vermişti. Yemek molasındaydı; mavi tulumu baştan aşağı yağla kaplıydı. Ellilerinin sonundaydı ya, yuvarlak, ışıltılı yüzü hâlâ yakışıklıydı ve kollarını açarak verdiği pozla arkasındaki dünya –montaj hatları, tıngırdayan makinalar, gölgedeki işçiler– tümüyle ona aitmiş havası yaratmıştı.

–*Gamouto ton andra*. Gerçek bir erkek.

Evet, dedim. Stavros, sahiden gerçek bir erkekti.

–Ne zamandır orada çalışıyor?

–Çok uzun zamandır. Altmışların sonunda göç etmiş.

–Avustralya'da bir amcam var.

Bekledim. Akdeniz'in doğusunda bu, alışılmadık bir haber değildi.

–Yıllardır ondan haber almadık. Babam bulayım dedi ama şansı yoktu. Muhtemel, bulmamızı istemiyordur. Hâlâ gözlerini kısmış, fotoğrafa bakıyordu.

–Bence, *gay* oldu. Ya da suçlu. Yoksa niye bizi istemesin?

Ses çıkarmadan yanına geçtim. Gülümsedi ve yürüyerek fotoğraflara bakmaya devam ettik. Orada, beyaz duvarlarda renk renk asılı haldeyken, hepsinin nasıl önemsiz göründüğü çarpmıştı beni. Serseri figürler, şehir manzaraları. Devasa boyuta büyütülmüş minyatür bir Ortodoks haçı. Anastasia, çalışmalarımla ilgili henüz yorum yapmamıştı ve fikrini duymayı çok istiyordum. Bu geniş metropolde nasıl durduğumdan emin değildim. Çalışmalarımın buraya ait olduğundan hepten şüpheliydim.

Bu sefer bir başka portrenin, sağlam yapılı, kafasında Akubra'sı*, kollarında bir yavru Mavi Heeler** ve bağrı açık mavi gömleğiyle poz vermiş genç bir Avustralyalının önünde durdu. Tombul, hafif sakallı yanaklarının üstündeki mavi gözler soğuk ve şüpheciydi. Objektif önünde rahatlamasını sağlayamayınca doğal haliyle, gergin ve güvensiz haliyle resimlemiştim. Pencere önünde duruyordu; arkası kırmızı Avustralya çölüydü. Duvarda, solunda, *hard diskler* ve *klavyeler* vardı.

–Bu fazlasıyla homo-*erotique*.

Sıkılmıştım. Derdim, yaşadığım Avustralya'daki devamsızlıkları, kopuklukları temsil edecek bir şeyin resmini, bu genç adamın aykırılığını, boyun eğmez, kadim kızıl çöle karşı İskoç dağlarına ait görünüşü ve duruşunu, çoğu bilgisayar başında

---

*Avustralya'ya has, tavşan derisi şapka

**Sığırları topuklarından ısırarak yönlendirmesiyle ünlü, 19. Yüzyılda Avustralya Dingoları'yla bugün soyu tükenmiş mavi benekli Collie'lerin melezlenmesiyle yaratılmış Avustralya Çoban Köpeği

harcanmış hayata ters giyim ve tavrını çekmekti. Bir başka canımı sıkan da, fotoğrafı mükemmelen yorumlaması, gencin kamera karşısındaki gerilimin ardında yatanı anında algılamasıydı.

–Homoseksüelliğim, çalışmalarımın da homoseksüel olması anlamına gelmez.

Anastasia, beyanatımı esneyerek savdı.

–Sıkıcı bir muhabbet bu ve hiç girmeyeceğim. Sanatın büyüğü, homoseksüel olur. Eskiler bunu bilirdi. Kilise bile bilir.

–Ya kadınlar? Büyük sanatçı sayılmak için onlar da mı homoseksüel olmalı?

–Tabii, diye kestirip attı kızgınca, sanki en bariz konuyu vurgulamışım gibi. Sırf sanatçı da değil; iş kadını olmak için. İşin aslı, bu dünyada anne veya *hausfrau*'dan* başka bir şey olabilmek için homoseksüel olmamız gerek.

Adımları hızlandı; resimlerime fırlattığı çabuk bakışlardan, onları sessizce yadsıdığı hissine kapıldım. Turu tamamladığımızda beni kendine çekti ve yanağımdan öptü.

–Çok yeteneklisin.

–Gerçek düşüncen nedir?

–Fotoğrafların üzdü beni. Burada sunduğun Avustralya çok soğuk ve fazlasıyla boş görünüyor. Bir tek şu adam, Stavros; o, mutlu görünüyor. Fotoğraflarında kimse gülümsemiyor. Çantasından bir sigara çıkarıp yaktı. Galeri ortamında sakin sakin sigara içişi şaşırtıcıydı. Sigaralarından bir tane de ben aldım, beraberce içtik.

–Burada, Atina'da yaşarken, diye devam etti. Avustralya'dan pek çok Yunan'la karşılaşmak kaçınılmaz bir şey. Çoğuna katlanamıyorum ben. Kaba, cahil ve *très*** maddiyatçı hepsi. Onlar, dönüşmekten korktuğumuz şey işte. Kıyafetine,

---

*Evkadını (Alm.)
**Çok (Fr.)

deri ayakkabılarına baktı. Eurotrash* diye mırıldanarak acı acı gülümsedi. Bir de masum Avustralyalılar vardı. Yirminci Yüzyıl hiç yaşanmamış gibi hâlâ bekâreti dert eden kızlar, Ortodoks eğitimlerine devam eden delikanlılar vardı. Onlara gülerdik ama onlar bize geçmişi anımsatırdı. Ve bir de Yunan'a benzemeyen bir azınlıkla Fransız veya Alman veya İngiliz gibi olmayanlar vardı. Ve Tanrı'ya şükür, Amerikalı gibiler yoktu. Onlar kendi dünyalarındaydı. Çalışman bana o Avustralyalıları anımsatıyor. Galeriye göz gezdirdi, çalışmama baktı.

–*Mâresoune poli.* Çok beğendim.

Akşamdan kalmalığım geçti, gözlerim parıldadı; coşmuştum.

Öğleden sonra, yemek ve galeri sahiplerinin ayarladığı iki dergi röportajıyla geçti. Galeri sahiplerinden biri, Bayan Antoniadis, ellilerinin ortasında ağır makyajlı bir patroniçeydi; sanatıma ne kadar bayıldığını söyledi ya, aslında zerre kadar ilgilenmediğini çabucak anladım. Donuk suratlı, iri yarı bir adam olan kocası, öğle yemeği boyunca cep telefonuyla konuştu. Benimle görüşen ilk muhabir, onlu yaşlarını henüz bitirmiş, takım elbiseli bir gençti; yemek boyunca Calvin Klein gözlüklerini çıkarmadı ve görüşmenin ilk beş dakikası boyunca Arnavut hizmetçisinden yakınıp durdu. Yunancamın yetersizliği canını sıktı ve resim çekme sırası geldiğinde, kullanılmış makinelerden biriyle birkaç uyduruk poz çekip iyi günler diledi. İkinci muhabir daha hazırlıklıydı. Beni, Miro taşbaskılarıyla süslü bir kafeye davet etti. Kayıt aletini açtıktan sonraki ilk sorusuyla şaşalayıverdim.

–Sıla özlemi, sürgün ve eve dönüş temaları modern Yunanistan'la ilgisiz, değil mi?

*Amerikan argosunda siyah deri pantolonlu, jöleli saçlı, çok paralı, bozuk aksanlı yabancılara verilen ad

İyi bir soruydu ve oturduğumuz modern barda, arkada sakince devam eden dans müziğiyle, fena dokundu; gerçekten, Avustralya'da bildiğim Yunanistan, bu modern Avrupalılar için bir anlam ifade etmiyordu. Cevap vermede zorlandım.

–Belki bu temalar artık sizin ilginizi çekmiyor ama Avustralyalıları ilgilendiriyor. Avustralya'da biz, hepimiz, kendimize nereden geldiğimizi sorarız.

–Aborjinler bile mi?

Anastasia'nın verdiği, fotoğraflarımdan derleme siyah-beyaz fotokopileri çıkarıyordu. Sonunda, beysbol şapkalı, Tupac tişörtlü genç bir Aborjini gösterdi. Bir Yunan şekerlemecisinin önünde dikilmiş, kamerama yüzünü buruşturuyordu.

–O da kendine nereden geldiğini soruyor mu?

–Hayır, bana nereden geldiğimi soruyor. Etrafa, zarif tavırlarla içkilerini yudumlayan Atinalılara baktım. Ona ne demeliydim? Yunanistan'danım mı?

O da etrafına bakındı.

–Bu Yunanistan'dan değil, orası kesin. Yunanistan bu değil. Bu, sikindirik *Marie-Claire*. Bana döndü. Fransızca konuşuyor musunuz?

Şaşırmış göründüm herhalde; güldü ve İngilizcesi'ne güvenemediğini söyledi.

–İyi konuşuyorsunuz.

–Hayır, konuşamıyorum. Aksanım berbat.

Yirmi dakika daha konuştuk; ardından kaydı kapadı ve bir içki isteyip istemediğimi sordu. Kendine Cin-tonik, bana da viski ısmarladı ve Avustralya'da kuzenleri olduğunu söyledi. Bana, kuzenlerini ne kadar sevdiğini ve Yunanistan'a dönmelerini ne çok istediğini anlattı. Ama tabii, diye ekledi, senin gibi onlar; bizim gibi Yunan değiller. Ardından, kuzeni Thomas'ın uçan Aborjin erkeklerinden bahsettiğini söyledi ve onlardan görüp görmediğimi sordu. Kafamı salladım. Çölü görmek isterdim, dedi. İçkisini bitirince elimi sıktı; yanakların-

dan öptüm ve gözlerini öpmek istedim. Zaman ayırdığım için teşekkür etti ve babasının Avustralya'da yaşayan bir kız, bir de erkek kardeşi bulunduğunu ve her nikâhta, her vaftiz töreninde, her cenazede ve her kutlamada babasının takım elbisesini giyip saçlarını taradıktan sonra annesinin koluna girerek evden çıkarken, 'Kardeşlerim de burada olsaydı keşke,' diye mırıldandığını anlattı.

–Daha kaç röportajın var yapacak?

–İki. Sen sonuncusuydun.

Kafasını salladı.

–Biz Yunanlılar, sürgüne ne borçlu olduğumuzu unuttuk. Ama ben, kardeşlerini kaybetmenin babama neye patladığını unutmayacağım.

–İnsan hafızası zayıf.

–Pardon?

–İnsan unutur, dedim onun dilinde.

Kalkarken son sözü, Yunancamı geliştirmem gerektiği üzerineydi.

Açılışıma sadece bir düzine insan geldi ve aralarından beşi, Avrupa'ya uçak biletimi ödeyen Kültür Bakanlığı'nın memurlarıydı. Bir şeyler söylemem istendi ve becerebildiğimce geveledim. Göçten, Avustralya'daki Yunanların tarihinden bahsederken baktığım gülümseyerek kafa sallayan yüzlerin söylediğim hiçbir şeyle ilgilenmediklerini, karşılarında dillerini geveleyen ve çoktan fosili çıkmış bir konuya gönül vermiş numarası çeken heyecanlı, genç bir yabancı gördüklerini anladım. Dönüşüm umurlarında değildi. İlgi çekici değildim. Kavafis'in 'İthaka'sından İngilizce alıntılar geveledim. Alkışlar zayıf ve kibardı.

İlerleyen saatlerde kafayı buldum ve Stavros'un resmini Anatasia'ya sattım. Bürokratlardan biri bizi yemek ve daha çok

içki için bir tavernaya götürdü; Anastasia'yla ikimiz feci sarhoş olduk ve benden, açılıştaki tenhalık yüzünden özür diledi.

–Avustralya çok uzakta. Anlıyorum.

–O kadar değil. Biz Yunanlılar dar görüşlüyüz. Dünya'nın kalanına inanmayız.

–Siz Yunanlar, kibirlisiniz.

Kabul edercesine kafa salladı.

–Alınmadın mı?

Şaşkın şaşkın baktı.

–Hakaret edeyim mi demiştin?

İçtik, içtik; otelime bıraktılar ama odama gideceğime sarhoş bir rota izleyerek kalabalık, dönüp duran şehre daldım ve kendimi önceki gece oğlanı aldığım Thission'daki parkta buldum. O gece çok daha fazla genç dışarıdaydı; havayı güçlü bir marihuana kokusu sarmıştı. Gölgelerde dolanan adamlar vardı ve sarhoş olmasaydım canımdan endişe ederdim. Bir sürü, kadınlı erkekli Rus, Yunan fahişeler ve Arnavut fahişeler, Rumen ve Polonyalılar vardı ama oğlanı bulamadım. Tek başına geri döndüm ve uyku gelip çabucak kurtardı beni bitkinlikten.

İzleyen iki günü Atina'da dolanıp koyu kahve içerek geçirdim. Colin'i aradım; açılışın nasıl gittiğini sorunca ağlamaya başladım. Değersizliğimden, aşağılayıcı ziyaretçi azlığından utanmıştım. Dünyanın öte ucundan, zamanın öte ucundan Colin, sakin sakin beni sevdiğini söyledi. Dönüşümü nasıl beklediğini... Tenimi, gülümsememi, gözlerimi ve kıçımı, aletimi ve hayalarımı ne kadar özlediğini söyledi. Ağlamam kesildi.

Ondan sonra aradığım annem ise o kadar duygudaş davranmadı.

–Neden hâlâ babanın ailesini ziyaret etmedin?

–Meşguldüm. Açılışım vardı. Yarın Atina'dan ayrılacağım.

–Aradılar beni. Sesi pek tersti. Babamın akrabalarına güvenmezdi.

–Açılışı söyledin mi?

–Hayır. Sessizleştik. Anladım. Aynı üç fotoğrafı düşünüyorduk, eminim. *Tassia ve Vivian*, gümüş jelâtin baskı, 1999. İki kadın; çıplak, dudak dudağa, sarmaş dolaş... *Adsız–15*, c-tip baskı, 1996. Kupkuru bir Akdeniz erkeği; yüzü Karposi Sarkomasıyla* kaplı, Sidney'in güneyinde bir hastanede ölen bir adam. *Oto portre*, c-tip baskı, 1999. Ben; çıplak ve sertleşmişim. Oto portreyi Yunanistan'a götürmekten son anda vazgeçmiştim. Gözümün önüne tiksinen gümrük memurları gelmişti. Yunanistan'da veya Singapur'da veya Dubai'de. Veya Melbourne'da. Ama annem bunu bilmiyordu.

–Onları davet etmeliydin.

–Öyle mi diyorsun?

Hay şansıma.

Annem aşırı dozda eroin aldığında on üçümdeydim. Çok daha sonraları, bunun ilk olmadığını keşfettim. Şansa, babam o aralar işsizdi ve kız kardeşimle ben, yaz tatili için evdeydik. Babam da aynı durumdaydı ama o, annemden daha büyük, daha güçlüydü. Bağırdığını, annemi uyandırmaya çalıştığını, bana kahrolası ambulansı çağırmamı haykırışını hatırlıyorum. Dehşete kapılmıştım ama söyleneni yaptım ve odaya geri döndüğümde koca, güçlü babamı annemin solgun, bitik bedenini sarsar, ağlar ve yakarırken bulmuştum. Yastıktaki şıringayla yerdeki kaşığı hatırlıyorum. Ondan sonrasını, ambulanstaki adamlardan birinin çok uzun ve sarışın oluşu dışında, hiç hatırlamıyorum. Annem kurtuldu tabii ve kısa süre sonra uyuş-

*50–70 yaş arası Avrupalı Yahudilerde ve 1981'den bu yana, HIV taşıyıcılarında rastlanan, büyük, mor benlerle ortaya çıkan bir cilt kanseri türü

turucuyu bıraktı. Babam hiç bırakmadı. Bir gece, yalnız, fabrikadaki akşam vardiyasını bitirdikten sonra öldü. Tuvalete gitmiş, çakmış... Bunaltıcı sıcakta geçen sekiz saatlik vardiya sonrasında kendine bir hediye vermiş. Belki esas işi gören sıcaktı. Cesedi anca sabah bulmuşlar.

Ailesinin annemden nefret etmesinin sebebi buydu. Tabii, Yunanistan'dakilere oğullarının nasıl öldüğünü söylemedik. Ama laf, yolunu buldu. Laflar her zaman yolu bulur; laflar sıktığımın okyanusunu bile aşar.

Okyanus bize, babamın ailesinin, oğullarının ölümünde annemi suçladıkları lafını getirmişti.

–Seni seviyorum, anne.

–Onu Colin'e söyle. Özlüyor seni.

–Biliyorum.

Hedefsiz ve sıla hasretiyle akşama, gecenin geç saatlerine dek dolanıp durdum. Otelden Lycavitos üssüne büyük bir daire çizdim, Kipseli'nin insanı bunaltan beton labirentinden geçtim, şehre dönüp Zographou'nun yeşil yamalarında dolaştım, tavernaların birinde yalapşap hazırlanmış domatesli yumurta yedim ve yürümeye devam ettim. Kahkahalar arasında bir şeyler tartışan şamatacı bir grup genç Yunan'ın karşısına oturduğum Exharheia Meydanı'na vardığımda bitkindim. Dar siyah kotlu, çekici bir garsona viski-soda ısmarladım, arkama yaslandım ve ağzım kulaklarımda, gülümsedim. Avrupa'daydım. Meydanı bölen yolun karşısında, yırtık giysili, kaşları, burunları ve ağızları hızmalı üç delikanlı aletlerini kuruyordu. İkisinde bongo, üçüncüsünde akustik gitar vardı. Yunanlardan biri alaycı bir laf attı, çalgıcıların en uzun boylusu iğneli bir teşekkürle yanıtladı, önüne bir fötr şapka koydu ve Hendrix'ten 'The Wind Carries Mary'nin giriş akorlarına başladı. Meydanı çevreleyen masalardan hoşnut sesler yükseldi.

Yarım kulak, müziği ve tartışmaları dinledim. Meydanda, arabaların, bisikletlerin ve mobiletlerin bitmek bilmez dönüşünü izledim. Karşımdaki adamlardan biri öne eğildi ve parlak bir gülümseme eşliğinde sigara ikram etti. Ben de ona sırıttım. Avrupa'daydım. Canımın çektiğini yapabilirdim. Ev, binlerce kilometre ötedeydi.

Ertesi sabah, resepsiyondaki adam faturamı hallederken bana bakma zahmetine katlanmadı. Telefon görüşmelerini ödedim ve adama İngilizce, en hâkim ve karmaşık İngilizceyle, resmi ve tepeden bakar bir aksanla, odamın ücretini Kültür Bakanlığı'nın üstleneceğini söyledim. Anlamazdan geldi, para istedi.

Reddettim.

Polis çağıracağını söyledi.

Önümü gösterdim. Buyur, ye.

Dönüp lobiden çıkarken faturayı fırlattı. Kapıdan ıslık çalarak çıktım ve Atina'nın bunaltıcı bahar sıcağına karıştım.

Otel odamdan hoşlanmadığımı bilmem dışında, gidecek yerim yoktu. Tüm öteberim sırt çantama sığmıştı ve Syntagma'dan uzaklaşıp Ommonia Caddesi'nin keşmekeşine yürüdüm. Konsoloslukların muazzam On Dokuzuncu Yüzyıl duvarlarını geçip zarafetiyle gözümü çalan ilk otele girdim. Kapıcı lobiye buyur etti beni. Resepsiyonda genç bir kadın sigara içiyordu; yaklaşmamla söndürdü sigarasını. Balkonlu ve banyolu bir oda istedim.

–Tüm odalarımız banyoludur, efendim.

Balkonda ısrar ettim.

Bilgisayarına baktı ve kafasını salladı. Üzgünüm, efendim. Tüm balkonlu odalarımız dolu. Aksanındaki Yunan etkisi silikti. Hayal kırıklığım yüzüme yansımı olacak, bir daha bilgisayara baktı ve hafifçe göz kırparak birkaç saat sonra tekrar gelmemi söyledi.

–Bir odamız boşalacak. Fiyatı söyledi. Öyle uçuktu ki tek-

rar etmesini istedim. Sahiden, dalmaya kalktığım salakça bir müsriflikti ama son birkaç geceyi geçirdiğim odanın kasveti ve pisliğinden sonra hazdan başkasını istemiyordum. Peluş bir yatağa uzanmak, derin bir küvete gömülmek, elimde sigaramla içkim, yabancı şehre balkondan bakmak, güzel bir caddeyi incelemek, karşıdaki Lykavitos Tepesi'ndeki ışıklı manastırı seyretmek istiyordum. Kendimi bu şehirde değerli görmek istiyordum.

Çantamı ve kredi kartımın fotokopisini bırakıp çıktım. Bindiğim otobüs beni şehrin göbeğine götürdü ve tıkalı yolda kıvranır, Akropolis üzerimizde yükselirken düğmeye basıp indim.

Henüz güneş tepeye çıkmamıştı ve park, yarı çıplak delikanlılar ve travestiler yerine, envai çeşit kameralı, fotoğraf makineli bir sürü turistle doluydu. Islık çalarak gölgelerden yürüdüm. Yürürken, henüz gündüz olmasına rağmen, bir takım adamların ağaçlar arasında dolandığını fark ettim. Önümde bir basınç hissettim ve adımlarımı yavaşlattım. Kırklarında, yakışıklı ve saçları kırlaşmaya yüz tutmuş, gömleği ter lekeli, kravatı gevşek bir adam peşime düştü. Durdum, bir sigara yaktım. Önüme geçti. Döndü; yüzünde sıcak bir gülümseme yoktu ama bakışları ateşliydi.

Beni götürdüğü yol Akropolis'e tırmanıyordu. Kaya ve çalıların arasından tırmandık ve çok geçmeden ter içinde kaldım. Gözden uzak ağaçlara doğru yöneldi. Uzun, sarkık dallı, sık zümrüt yeşili yapraklar. Gölgelere doğru peşinden giderken hava serinledi ve rahatladım. Eli fermuarında bana döndüğünde arkamızdan gürültüler ve hemen ardından kısa, sert acı çığlıkları geldi. Adam yüzünde korkuyla, bana çarpıp geçti. Öylece durdum ve gölgede bekledim. Daha fazla ses, gürültü ve tokat sesleri geldi. Arkasından ağlamaya benzer bir ses. Arzu ve merak umursamaz kılmıştı beni; çalılara daldım.

Kotları üzerlerinden dökülen siyah tişörtlü iki delikanlı, ön-

lerinde iki büklüm birinin tepesine dikilmişti. Ağlayan oydu. Delikanlılardan birinin elinde bıçak vardı; dönüp bana baktı. Yüzünde herhangi bir saldırganlık veya korku yoktu; bakışları sakin ve kendinden emindi. Diğeri, daha genci, beni görünce kızmıştı. Korktum; elbette elbette elbette korktum. Kıpırdayamıyordum ama. Bıçak gelse, bana girse, beni doğrasa gene kıpırdayamazdım. Titriyordum ama hareketten acizdim.

Derken büyüğü avına döndü ve diğeri eline basarken hareketsiz yatan bedeni tekmeledi. Acınası bir iniltiyi sessizlik izledi. Delikanlılar güldü ve omuz atarak yanımdan geçti; genci az daha ayağımı kaydırıyordu. Patikadan aşağı koştular; tanımadığım bir dilde konuşuyorlardı.

Onlar kaybolur kaybolmaz ilk iş, yerde yatana arkamı dönüp fermuarımı açtım ve uzun uzun, şiddetle yere işedim. Altıma etmeme ramak kalmıştı.

Yerde yatan, bir çocuktu. Yanına çömelip hafifçe omzuna dokundum. Büzüldü, kaskatı kesildi; yürüyebilir mi, sordum ve sesimi duyar duymaz kafasını kaldırıp yüzüme baktı.

Yüzü gözü pislik içinde, çok genç ve çelimsizdi. Sarı saçları şok dalgasıyla dikilmişti.

–Seni hastaneye götüreyim mi? dedim Yunanca.

Bu lafım üzerine, oğlan kafasını hızla salladı. Bu hareketi canını yaktı; yüzü buruştu. Yüzü kan içindeydi, yanakları berelenmiş, şişmiş sol gözü morarmak üzereydi. Kırılganlığı ve gençliği içime dokundu; saldıranlara karşı kin duyuverdim. Puştlar. Yüksek sesle, İngilizce küfrettim.

Çocuk yavaş yavaş yerden kalktı. Elimi uzattım yardım için; ilgilenmedi. Beni iteledi ve ağır ağır patikadan aşağı yürümeye başladı. Ama sallanıyordu; çok gidemeden tökezledi ve tekrar yere yuvarlandı. Bir kez daha kalkmasına yardım ettim ve bir daha itti beni. Bu itiş kakış havasında, önde o, bana bakmayı reddederek –tırmanışımın yüz kızartıcı bir parodisi– arkada ben, gergin ve hâlâ biraz korkak, tepeden indik. Çocuk

–on bir veya on ikisinden fazla yoktu– değil, şiddet yüklü sarhoş edici süpürülüş, etrafımdaki dünyanın tuhaflığını fark ettirmişti bana. Neredeyse hiç tanımadığım bir şehirdeydim ve şehvetimin peşinden tehlikeye salakça sürüklenmiştim. Ve önümde sallanarak giden çocuk her kimse, dünyasında fahişelerin, yankesicilerin ve hırsızların bolca bulunduğu açıktı. İçgüdüm, uzaklaşmamı söyledi. Beni çalılara sürükleyen adam aklımdan geçti; görünür güzelliği onursuzca kaçışıyla zayıflayıp çöküvermişti. Peki, ya benim hareketsiz kalışım? Otuz altı yaşında, neredeyse altıma kaçırayazmam? Korkak olduğumu düşünmemesi umuduyla çocuğu izledim.

Arayı açamamakla beraber, kalabalık şehir sokakları ve trafik keşmekeşi işini zorlaştırmadan önce benden kaçmaya kararlıydı. Yalpaladı ve ilk defa dönüp yüzüme baktı. Bakışlarında içerlemişlik vardı ama titreyen dudaklarındaki çocuksu yakarı barizdi. Gidip kolumu omzuna doladım ve gerginleşip kafasını öte yana çevirmesine rağmen, bedenini bana yaslayışında rahatlamayı hissettim. Bıraktım yolu göstersin.

Oğlan, iç şehrin güneyine, Kalifea'ya yöneldi. Dar sokaklardan, kırmızılı mavili yazılar ve yırtık afişlerle kaplı duvarların arasından geçtik. Kalın siyah boyalı duvar yazılarından birinde İsa, olimpiyat halkalarının üzerine resmedilmişti. Sakin yüzü gülümsüyor, kalkmış eli bir bomba tutuyordu. Dar kaldırımlarda, Atinalıların bulabildikleri her santimi değerlendirme maharetine hayran kalarak gelişigüzel park edilmiş arabaların ve motosikletlerin arasından geçtik. Gün ortasındaydık; balkonlardan ara sıra bağırtılar ve müzik gelse de, şehir tenhaydı. Bir kedi leşini geçerken tökezleyince çocuk kaçarmış gibi bir hareket yaptı ama ani atılışı acıyla yüzünü buruşturunca daha sıkı sarıldım omzuna. Nefesi yavaşlamış ve kesik kesik gelmeye başlamıştı. Döküntü bir apartmanın önünde durduğumuzda, onu kucağıma almayı düşünüyordum. Cam kapılar sanki dumandanmış gibi karamıştı ya, yılların kirlili-

ğinin sonucu da olabilirdi. Oğlan bir zile bastı ve kısa bir süre sonra kapı açıldı. Eşikte durdu, dönüp bana baktı. İçeri gelmemi işaret etti.

Merdivenlere yöneldiğinde kolundan yakalayıp asansörü işaret ettim. Kafasını salladı ve ilk defa konuştu:

–*Ochi, douleui ochi.* Hayır, yok çalışmak.

Yunan değildi. Ayağını ilk basamağa koydu ve kendini çekerken bedeni kasıldı. Acı çektiği ortadaydı. Yetiştim ve müteşekkir, kollarıma bıraktı kendini. Güç bela tırmandım merdiveni. İkinci katta oturuyordu. Sahanlığa çıktığımızda genç bir adamın bizi beklediğini gördüm.

Durdum. Onu derhal tanımıştım. Ama o, kim olduğum hakkında zerre kadar fikre sahip değildi. Biz yaklaşırken kımıldamadı. Kollarımdaki oğlan kurtulmak için kıvrandı ama yere bıraktığımda başını öne eğip korumamı istermiş gibi bana sokuldu. Ardından, delikanlı elini kaldırdı ve bir tokatta çocuğu yere seriverdi.

Oğlan ses çıkarmadı. İki büklüm, yüzü acıdan buruşmuş, ayağa kalktı ve başı önde, delikanlıya sürtünerek geçti, açık kapıdan içeri girdi. Bir an için, çıplak ampulün titrek ışığında, bok ve pişirme yağı kokuları arasında delikanlıyla birbirimize bakarak dikildik. İfadesi anlaşılmazdı. Ne yetiştirilişimin ne de kültürümün beni hazırlamadığı bir şey yaptım. Öne eğilerek selam verdim. Döndüm ve merdivenlere yürüdüm.

Sahanlık ve merdivenlerdeki ışık söndü, karanlıkta kaldım. El yordamıyla düğme aradım ama bulamadım. Dışarısı aydınlıktı ama binanın içine ışık girmiyordu. İlk kattan radyoda okunan Kuran'ın sesi duyuluyordu. Zemin kata indiğimde gün ışığı gözlerimi kamaştırdı. İterek kapıyı açtım. Gömleğim, ensem ve yüzüm terden sırılsıklamdı.

Çıktığım sokak Syrogu'ya doğru kıvrılıp şehrin gürültüsüne karışıyordu. İlerideki tepede bir beton blok silsilesi kızgın ma-

vi göğü oyuyordu. Yolculuğumda ilk defa –hayır, uzun zamandan beri ilk defa– fotoğraf makinemi gerçekten yanımda istedim. Uzun zamandan beri ilk defa, bir şeyler yaratmaya acıkmıştım.

Az kalsın yanıma almayacaktım fotoğraf makinemi. Aptallık ettiğimi söyleyerek zorla yanıma veren Colin'di. İstemeye istemeye almıştım sonunda yanıma. Denizaşırı seyahatlerimde onu evde bıraktığım için suçluluk duyuyordum. Yalnız başıma iyi vakit geçirmeye heveslendiğim için suçluluk duyuyordum. Faturaları onun parası öderken yolculuğa çıktığım, maceraya koştuğum için suçluluk duyuyordum. İş yapmayı denedim, yeminle. Makinemi alıyor, sokaklarda dolanıyor, bilardo salonları ve tramvaylara atlıyor, şehrin ara sokaklarına dalıyor, kumsallarda, lanet çevre yollarında ve yürüyor hastanelerde dolanıyordum. Cumbasında oturmuş, üzerine gölgeler düşmüş sigara içen yalnız bir kadın çekmeye çalışıyordum. Portreler ve natürmortlar ve kıytırık manzaralar. Renkli ve siyah beyaz. Colin'in benim için yaptığı karanlık odaya dalıyordum. Kimyasalların berbat kokusu üzerimde, bitkin ve boş çıkıyordum odadan. Ve çıkan fotoğrafların da sorunu buydu. Hepsi cansızdı.

Ölü fotoğraflar. Hiçbir zaman teknoloji budalası değildim. Fotoğraflardaki ölüm, odak ayarlama veya kompozisyonla ilgili değildir. Sadece ışık meselesi de değildir. Konu da değil. Bulanık, çirkin veya çok karanlık veya aşırı işlenmiş fotoğraflar vardır; banal, sıkıcı veya zevksiz olabilirler. Ama bu, onların illa ölü olması anlamına gelmez. Ölüm, elbette, basit anlamda yaşamın, kalbin ve kanın ve ruhun yokluğudur. Kan ve etin yokluğu. Fotoğraflarımda bana bakan gözler ölüydü. Ağaçlar ve asfalt yollar... ölü. Tüm öznelerim, konularım dilsiz ve kıpırtısızdı. Sakin değil, atıl. Hareketin yokluğu. Karanlık odamdan her çıkışımda ellerimde, tenimdeki kimyasal kokusu ölümündü.

Talihin oyunu, tam çalışmalarımı bırakmışken, tam kendime inancımı yitirmişken gelmişti Atina'dan e-posta.

Yunanistan Kültür Bakanlığı sizi, bir hafta sürecek Yunan Diasporasının sanatsal başarıları kutlamalarına katılmaya davet eder. Uçak paramı ödüyorlardı. Çalışmalarımı bir dosyaya koydum, kabul e-postamı yolladım ve kameramı bıraktım.

–Al şunu, seni bencil gerzek! Colin makineyi bağrıma yapıştırmıştı. Almış, en sevdiğim lacivert keten ceketime sarıp çantamın en dibine tıkmıştım. Bir daha da çıkarmamıştım. Ama şimdi makinemi elimde istiyordum; yakalamak, betonu imgeleştirmek istiyordum. Döndüm ve çıktığım binaya baktım. O delikanlıyı, geceler önce parasını ödediğim delikanlıyı, gömleksiz, altın yüzü çıplak beyaz duvara dayalı, kadrajıma almak istiyordum. Gülümsemeden, hiçbir şey çaktırmadan bakışını istiyordum. Onu kızgın ve şüpheli, bana sessizce baktığı, beni reddettiği, gözleriyle gitmemi istediği anda resimlemek istiyordum. Yakalamak istediğim, işte o bakıştı. Ona ait anımı elle tutulur, gaddar şefkatini asla unutamayacağım kadar somut kılmak istiyordum.

Ve yuvasının beton yüzeyine dönüp baktığım anda, tam o anda, her yanımdan şarkıların yükseldiğini ve Muhammed'in sözlerinin bir düzine balkondan mavi göğe dağıldığını fark ettim. Güneş tepede, beyaza boyuyordu her yanımı. Ben dileğimi düşünürken balkonlardan birine yaşlı bir kadın çıktı. Ellerini birleştirip bana seslendi. Ona gitmem için eliyle işaret etti. Bir daha sokağa bakındım. Bomboştu; Atinalılar öğle uykusu çekiyordu. Kadın, içeri gelmemi işaret etti.

Dairesi, ter ve kızarmış sebze kokuyordu; yerden tavana Kutsal Üçlü ve azizlerin ikonalarıyla dolu bir köşe dışında, küçük oturma odasının duvarları çıplak ve kirliydi. İki oğlan koltuğa uzanmış, bacakları kıvrık televizyon izliyor ve bana aldırmıyordu. Televizyonda futbol maçı vardı. Yaşlı kadın beni içeri soktu ve öfkeyle televizyonu kapadı. İtiraz ettim ama

dinlemedi. Kızgın bir Rusçayla çocuklara söylendi; çocuklar isteksizce toparlanıp bana baktı. Yaşlı kadın fırçayı bitirdi, bana döndü ve bekledi.

–Sana teşekkür etmek istiyor. Kardeşime yardım ettiğin için.

–Rica ederim.

Delikanlı, yaşlı kadına dediklerimi çevirdi.

–Büyükannem yemeğe kalmanı diliyor.

Yardım ettiğim oğlan, yüzünde donuk bir ifadeyle oturuyor ve beni hepten görmezden geliyordu.

–Ya sen, iyi misin? Yunanca konuşmuştum ama galiba hangi dili seçersem seçeyim, irkilecekti. Sertçe, bir anlık öfkeyle baktı ama göz kırptım ve aniden sırıttı.

–Sağlam. İngilizce tek kelimeyle hem savunma, hem temize çıkış.

Yaşlı kadın yanımızdan ayrıldı. Odaya göz gezdirdim. Yorgun, kadim azizler bana bakıyordu. Yamuk asılmış bir futbolcu afişi duvarı renklendiriyordu. Delikanlı bakışımı fark etti.

– O bir tanrı.

Başımla onayladım.

–Geçen geceden hatırlıyor musun beni? Soru aklını karıştırdı. İngilizce, bu sefer daha yavaş, tekrarladım. Oturduğu yerde gerildi ve beni baştan aşağı süzdü.

Avustralya dolarlarımı çaldığını hatırlattım.

–Anlamıyorum ben. Gözlerinde reddedişten ötesi yoktu.

Yaşlı kadın kahve ve üzerlerine şurup dökülmüş bademli bisküvilerle döndü. Kabul ettim, çocukların karşısında bir iskemleye oturdum. O da geçip koltuğun koluna ilişti. Kara elbisesinin cebinden bir paket sigara çıkarınca oğlanlar atıldı. Ben de benimkini çıkardım, çocuklara tuttum. Hep beraber yaktık.

Adı Elena'ydı; delikanlı Serge ve kardeşi de Yuri. Sessizce oturduk; oğlanların gözü kara televizyon ekranına kayarken

üçü de kahvemi yudumlayışımı izledi. Elena'ya bakınca, bana gülümsedi. Karalar giymesine ve dudakları tütün ve alkol izleri taşımasına rağmen, o kadar yaşlı değildi. Saçı sarı boyalıydı ve ilk bakışta dul giysisi sandığım kara elbisesi, daha fazla dikkat edince, gözüme boğucu sıcağa karşı en uygun seçim gibi görünmeye başladı. Yetersiz Yunancamız, ortak dilimiz, yüzünden sohbetimiz dehşet yavaşlıkta ilerledi. Avustralyalı olduğumu söyleyince Yuri kıkırdamaya başladı. Ellerini kaldırdı, pati gibi büktü ve ardından başının iki yanına götürerek kulak yaptı. Başımla evetledim. Evet, kanguru.

Ardından Elena bir sürü soru sordu. Oradaki hava, iş, mekân, çöl ve okyanus hakkında... Oğlanlar yılan ve timsahları sordu. Hepsini yanıtladım. Sonra sessizlik tekrar çöktü. Onlara baktım; büyükanne, iki kardeş; resim çekme arzum bir daha depreşti. Kadının sert gülümsemesini, iki kardeş bedenin hafifçe birbirine değişini. Gevşek, şefkatli. Serge'in ince, esmer bacaklarına, yumuşak sarı buklelerine baktım. Teninin tadını hatırladım. Kahvemi kenara koyarak utançla tuvaleti sordum.

Banyo küçük ve pisti; duş perdesinin demirinden oğlanların donları ve Elena'nın sütyenleri sarkıyordu. Klozetin içi pis ve lekeliydi. Duvarlar ve lavaboyu küf sarmıştı. İşerken ayağımın dibindeki küçük çöp kutusuna baktım. Bok lekeli kâğıtların arasında sarı bir şırınga vardı. Kapağı yoktu ve her şeyden çok bu benim sinirimi bozdu. Islak kâğıt dolu sepet, şu atık ve insan dışkısını hatırlatan şey değil: insani ihtiyacın tam da böyle kanıtlarından hayat boyu korunmuş benim gibi bir ziyaretçi için fazla yüzleşmeciydi bunlar. Ellerimi yıkadım, sifonu çekip kapıya uzandım.

Banyo kapısının arkasına, herhalde oğlanlardan biri, dergi ve gazetelerden yırtılmış üç resmi gelişigüzel yapıştırmıştı. Eminem'in kibirli sırıtışı, tıraşlı kadınlığını okşayan, ömrümde gördüğüm en büyük silikon memelere sahip bir sarışın ve Usame Bin Ladin'in sakin, Mesihsi yüzünü gösteren siyah be-

yaz bir fotoğraf. Banyonun neminden üçü de kırış kırıştı.

Dönüp yerime otururken Elena'nın baldırını kaşıması dikkatimi çekti. Ayağına baktım. Terlik giymişti ve ayakları çıplaktı. Soluk teninde kırmızı yaralar ve soluk morluklar vardı. Eroini ayaktan vurduğunu anladım.

–Ben, fotoğrafçıyım. Hareketlerle anlatmaya çalıştım. Resminizi çekmek istiyorum. Elena güldü ve kafasını salladı. Serge'le Yuri birbirine baktı.

–Evet, evet, diye ısrar ettim. Ben profesyonel fotoğrafçıyım. Burada, Atina'da bir sergim var. Sözcüklerim onlara anlamsız geliyordu. İmgelerini elde etme ihtirasım yüzünden içim kıpır kıpırdı. Geri geleceğim. Geri geleceğim, ısrar ediyorum. Resimlerinizi çekeceğim. Kaktım, kapıya yöneldim. Elena arkamdan geldi ve ellerimi öpmeye başladı.

–Geri döneceğim. Söz verdim ve kendimi kurtardım.

Görünürde hiç taksi yoktu; orada bulacağımdan emin, Syrogu'ya yürüdüm. Arkamdan bir bağırtı geldi. Serge peşimden gelmişti. Parıldayan güneşin altında ince bedeni ve narinliğiyle erkekten çok çocuğa benziyordu. Yanıma geldi.

–Sen, ben ve kardeşimin resimlerini çekecek, evet?

–Evet, dedim.

–Porno fotoğrafa daha çok para vermek sen. Soru değil, talepti bu.

–Beni hatırlıyor musun, Serge?

Şaşırmış göründü. Talebini yineledi.

–Porno yok. Gerçek fotoğraf. Ama para vereceğim... biraz. Ama porno yok. Kesin retle elimi salladım. Yüzüme bakmaya devam etti, ardından omuz silkti ve bir şey demeden dönüp gitti.

Bir taksi bulup oteli tarif ettim. Şoföre beklemesini söyledim, gönülsüzce ve ancak kimliğimi bırakınca kabul etti. Resepsiyona koşturdum, çantama daldım, makinemi çıkardım ve sıkı sıkı tuttum. Kalifea'ya dönerken yol boyunca çekece-

ğim fotoğrafları hayal ettim. Kanepeye uzanmış, bacakları kıvrılmış oğlanlar, Elena'nın kırışık yüzü, bok lekeli kâğıtların arasındaki şırınga... Sabırsızca taksinin kapı koluna vurup durdum. Ve çekebileceğim diğer resimleri düşünmemeye çalıştım. Çıplak bir delikanlı, çıplak bir oğlan...

Sokak canlanmaya başlamıştı. Dükkânlar açılmıştı; bir grup yaşlı adam kahvede kâğıt oynuyordu. Pejmürde kılıklı bir Çinli kadın, binasının girişindeki basamakları süpürüyordu. Dairenin ziline basıp bekledim. Kapı açılmadı ve basmaya, delice, umarsızca basmaya devam ettim. Birkaç dakika sonra, hemen üstümdeki balkonda sakallı bir surat belirdi. Takkeli, karanlık bir surat.

–Kimi aradın?

–Elena.

–Elena gitti. Çok önce.

Yunancasını yanlış anladığımı düşündüm.

–Ne zaman döner?

–Elena gitti! dedi sesini yükselterek. Arkasında, erik kırmızısı şallı, kucağında çocukla bir kadın belirdi.

–Ben bir arkadaşıyım, diye salladım. Çok uzaktan.

Kadın kocasına bir şeyler söyledi. Adam gözden kayboldu; kadın anlaşılmaz bir ifadeyle bana baktı. Apartman kapısı açıldı ve adam dışarı çıktı.

–Elena, öldü, dedi. Elini omzuma koydu.

Geri çekildim.

–Hayır, dedim. İçeride, dairesinde.

–Elena öldü. Çok zaman. Öldü. *Pefane*. Yunanca kelimeyi, sanki tekrarlamak inanmamı sağlayacakmış gibi, art arda tekrarladı.

Fotoğraf makinem boynumda sallanıyordu. Adam döndü, ilerideki binalara doğru yürümeye başladı.

–Ya Serge ve Yuri?

Döndü, omuzlarını kaldırıp kafasını salladı. Ben, bilmiyor.

Peşinden gittim, gömleğinden yakaladım. Neler oldu, anlat, diye emrettim. Elimden kurtuldu silkinerek. Kızan Arap'a Elena ve çocukların nerede olduklarını söylemesi için yalvarmaya başladım. Bakışları soğuk, ağzı zalimdi. Bana güvenmiyordu. Giysisini bıraktım; kapıyı yüzüme çarptı. Yolun karşısında, Çinli kadın süpürmeyi kesmiş, süpürgesine yaslanmış bana bakıyordu. Onun gözleri de soğuk ve güvensizdi.

Otobüse atlayıp otele döndüm. Otobüs kalabalıktı; kırmızı, askısız bir bluz giymiş, uzun boylu genç bir kadının yanında durdum. Göbeği çıplaktı; *walkman* dinliyordu. Tıklım tıklım şehre dönerken bir Bizans kilisesinin önünden geçtik. Genç kadın kulaklıklarını çıkardı, aceleyle haç çıkarıp tekrar kulaklarına yerleştirdi. Onu izlerken, turistten başka bir şey olmadığımı kavradım. Serge'i kaybetmiştim. Yanlış yola sapmış, yanlış sokağı geçmiş, yanlış binaya girmiştim. Ben, bu şehrin yabancısıydım.

Hoş otel odamda banyoya girdim. Soğuk suya gömülüp pisliği ve günü üzerimden yıkadım. Yatağın ortasına çırılçıplak yatıp kendimi aşağılık fantezilere verdim. Bir kez daha oradaydım ama Elena ortada yoktu. Serge elimden tutup, kardeşinin beni ve fotoğraf makinemi çıplak beklediği banyoya götürdü. Fotoğraflarımı çektim.

Ergenliğin başındaki çıplak bedenin resmini çektiğimi hayal ederken geldim.

Ardından, bitkin ve pişman, Colin'i arayıp telesekretere mesaj bıraktım. Onu çok sevdiğimi, çok özlediğimi söyledim. Ardından otobüs şirketini aradım ve Karpenissi'ye giden otobüslerin saatlerini öğrendim. Gözlerimi kapadım ve uyumaya çalıştım.

karnaval

ölü avrupa

SÖYLENENE göre, müzisyen Mulan ilk adımlarını, annesinin kucağından inip soğuk taş zeminde emekleyerek mutfak merdivenlerinde klarnet çalan babasına doğru giderken atmış. Altında yayılmış sisli vadiye bakarak yaptığı müziğe dalmış adam, oğlunun gelişini duymamış.

–Bak, oğluna bak, demiş anne ve adam döndüğünde çocuğun minik elinin çaldığı alete uzandığını görmüş.

–Ne istemiştin küçük adam? demiş babası gülerek ve klarneti çocuğa vermiş. Ufaklık başta tam tutamamış ama sonra aleti bir taşa, ağzını da ucuna dayamış ve başlamış üflemeye. Tatlı, vurucu bir nota yükselmiş aletten. İşte o an, sanki tüm dünya durmuş; bir tek o nota canlı gibiymiş. Mulan'ın anasıyla babası sus pus olmuş ve nota dans ederek kapıdan çıkmış, vadinin üzerinden uçarak diğer uçtaki köye ulaşmış. Kuyu başındaki kadınları sarmalamış ve kadınlar kovalarını bırakıp şarkı söylemeye başlamış. Keçiler dağlarda otlamayı kesmiş ve çobanlar hayvanlarının yanına oturup aniden bulutların arasından çıkıveren güneşe karşı gözlerini kapamış. Köy tavernasındaki erkekler iskambillerini masaya bırakıp hep bera-

ber ağlamaya başlamış. Camide, yaşlı imam süpürgesini bırakıp beton zemine çökmüş ve başını kaldırıp mozaiklere bakarak Tanrı'nın sesini dinlemiş. Nota köyü dolaşmış, vadiyi geçip dağın zirvesine tırmandığında, eski Bizans manastırındaki papazlar ellerini kavuşturup başlarını eğerek Kurtarıcılarının konuşmasını dinlemiş.

Mulan üflemeyi kesince nota yavaşça solmuş ve rüzgâr onu alıp Cennet'e taşımış. Binlerce kuş şakımaya başlamış; bulutlar yitmiş ve vadi, dağlar, dünyanın kendisi güneşin altın ışığıyla ısınıvermiş.

Gurulu babanın gözlerine yaşlar dolmuş.

–Bak ana, bak, demiş, çocuğumuz kutsanmış. Meleklerin sesiyle konuşuyor.

* * *

Mulan artık yaşlı bir adamdı. Gümüşler sakallarından sarkıyor ve derin kırışıklar yanaklarında ağ örüyordu. Aletini sahnenin kenarına yasladı ve çingene Rosa'nın şarkısını dinlemeye koyuldu. Zihni uzaklara gitti ve müzik, şarkı, duman, bağırtılar ve kahkahalar silindi. Çok uzaklarda, babasını yanıtladı.

–Doğumumda kutsanmış olabilirim ama lanet bir yerde yaşamaya mahkûm edildim.

Başını kaldırdığında Rosa'nın öfkeli bakışlarıyla karşılaştı. Çabucak klarnetini dudaklarına götürdü ve çalmaya başladı. Ve her zamanki gibi, konuşmalar ve kahkahalar kesildi ve bağırtılar soldu ve kalabalık sahneye dönerek dinledi. Gözyaşları ve gülümsemeler ortaya çıktı. Mulan göğsünün derinlerinden çekti nefesi; yenilenen, aleti dünyaya getiren ağacın kendi ruhu ve kanınıydı; bir daha canlandı ve canlıların arasında bir kez daha bulunuşunun mutluğunu haykırdı. Bir grup genç kadın kalkıp, müzikle hafifçe salınan bir çember oluşturdu. Bedenleri notayı okşarken masadan masaya, yaşlı adamlardan

genç kıza bir zincirle, köy el çırpmaya başladı. Başlangıçta klarnetten yayılan değerli müziği rahatsız etmemek için hafif hafif, müzisyenlerin kalanı çalmaya başladı. Buzuki, tamburin ve ardından, önce alçak sesle, ardından daha yüksek ve güvenli, Rosa şarkısını yeniledi. Mulan, dans çemberini artarak ateşlenen harekete cesaretlendirerek, daha güçlü üfledi sazını. Kadınlar, kafalarını geriye atmış Ay'a gülüyordu. Erkekler dans ediyor ve vahşice, arzuyla kıvrılıyordu. Çocuklar itişip kakışıyor, birbirlerini kucaklıyordu. Rosa şarkıyı ulumaya başladı. Müzisyenler aletlerini paralamaya başladı. Yaşlı Mulan gözlerini kapadı ve çaldı. Tanrı'nın dünyası her yanıyla onun çıldırtıcı, baştan çıkarıcı müziğiyle dans ediyordu sanki.

Sahiden de çılgınlıktı döne döne dans ederek kutlanan. Açlık da vardı; sadece alkolün tatlı mutluluğunun susturabildiği ham, parçalayıcı açlık. Çocuklar bile fıçılara koşturuyor, maşrapalarını acımtırak kırmızı sıvıyla doldurup içiyordu. Çılgınlık, sanki yeniden genç ve özgürlermişçesine şarkı söyleyen kalın karalara bürünmüş kocakarıları sarmıştı. Ama açlık daimiydi. Almanlar evden eve, tarladan tarlaya dolaşıp kamyonlarını hayvanlarla, kütüklerle ve incik boncukla doldurmuştu. Çılgınlık orada da vardı. Savaş üçüncü yılına girmişti ve şimdi, kendilerini bekleyen yenilgi ve aşağılanmanın kesinliği, Alman gençlerini daha da vahşileştirmişti. Bir hafta önce dört delikanlı, Yiannikas Baba'nın kahvesinin önünde idam edilmiş ve bütün köy idamı izlemeye zorlanmıştı. Daha gençlerin kanı kurumadan, ruhlarının öfkeleriyle avunacağına inanarak köylüler taşların ve betonun üzerinde dans etmişti.

--Çalın vre pis çingeneler, diye bağırdı Baba Yiannikas. Derisi sarkmış, bir zamanların koca göbeği yitip gitmiş, kırk yıl sonra ilk defa kaburgaları gözle görülür olmuştu.

Ve çaldılar. Mulan öyle öfkeli bir nota üfledi ki sanki bizzat masalar havalanıp dans etmeye başladı. Tanrı'nın sesini üflemediğini biliyordu; üflediği Şeytan'ın sesiydi. Şeytan, Tan-

rı'dan daha sadık bir eşlikçi olduğunu kanıtlamıştı ve Mulan iblislere bu geceyi kutlama izni vermişti. Müzik daha da öfkelendikçe tüm köy dansın çılgınlığına gömüldü; daha ve daha fazla çemberler kuruldu; erkekler başı çekip acılı çığlıklar attı, kadınlar el çırparak kahkahalara boğuldu, çocuklar yetişkinlerin arasına karıştı. Mulan, klarnetine nefreti üfledi. Dünya onu hasta ediyordu. Ve etrafında dönen dünya, nefreti dansla ona geri yolluyordu. Sanki bin ayak yere vuruyor, bin çığlık yükseliyor, bin el çırpılarak nefreti ve çılgınlığı ve hepsinden öte, açlığı, hep açlığı ona geri yolluyordu.

Lucia dans etmiyordu. Masada tek başına oturmuş, köyün kendini dansa teslim edişini izliyordu. Kocası ana çemberin başındaydı; sarhoştu ama hâlâ ayaktaydı. Kardeşi Fotis, Mikaelis'in elini tutuyor, daha fazla dönmeye ve zıplamaya yüreklendiriyordu. Gözleri, dönen bedenlerin arasından, babasının masasında tek başına oturan kız kardeşi Fotini'yi yakaladı. Genç kadın hamileydi ve öylece, kıpırtısız oturmuş, ellerini gittikçe yuvarlaklaşan karnının üzerinde kavuşturmuştu. Fotini gözlerini kaldırınca göz göze geldiler. Gülümsedi, Lucia karşılık verdi.

Geber, dedi içinden Lucia, Tanrı sana geri zekâlı bir kız hediye etsin. Tüm hamileliğin ve doğumun acı içinde geçsin. İçindeki hayvanı doğururken geberesin.

Ansızın fırladı yerinden. Ne müzikte, ne dansta huzur ve zevk bulamıyordu. Mikaelis içmesini yasaklamıştı; işkencesini boğamıyordu. Görümcesi İrini daha yeni bir oğlan doğurmuştu. Fotis'in karısı Olga, üçüncü çocuklarına gebeydi. Hastalığa, savaş ve açlığa rağmen yeni hayat sanki her yerdeydi. Sadece o, sadece o kısırlıkla lanetlenmişti. Geberin hepiniz.

Masadan bir parça ekmek aldı ve Pericles amcasının ateşi karıştırdığı yere yürüdü.

Pericles Baba, üç erişkin domuzu ta dağların zirvesindeki ıssız mağaralara götürerek Almanlardan kaçırmayı başarmıştı.

Domuzlarının kendini anladıklarını ve onlara, yaklaşan ayak sesleri duyduklarında sessiz kalmalarını söylediğini iddia ediyordu. Gerçekten de Almanlar dağları dolaşmış, domuzlar efendilerinin sözünü dinleyip sessiz kalmışlardı. İşte bu gece köyün ziyafette götürdüğü, bu üç domuzdu. Herkes kızarmış ete üşüşmüş, geriye tertemiz kemiklerden başkası kalmamıştı.

İhtiyar, sarhoş ve mutluydu. Gece boyu, müzisyenlerin her ara verişinde müteşekkir komşuları, şerefine kadeh kaldırmıştı.

Lucia yanına gelirken Pericles Baba sallanarak kalktı ve onunla dans etmeye çalıştı. Lucia, kibarca kenara itti ihtiyarı.

–Haydi, evlât; bırak da buraların en güzel kadınıyla dans edeyim.

–Çok yorgunum, amca.

–Yoksa gebe misin?

Utangaçça evetlemeyi ve amcasının kollarını açarak sarılmasını, onu kaldırıp köy meydanında döndüre döndüre dolaştırmasını nasıl da isterdi... O zaman, işte o zaman kadınların yüzlerine yapışacak kıskançlığı görebilirdi. Gülebilir, şarkı söyleyebilir, dans edebilirdi. Gece boyu, ayaklarına kan oturana kadar dans edebilirdi...

–Tanrı'nın izniyle, yakında, amca.

Amcanın yüzü, acımayla buruştu. Lucia uzandı, domuz iskeletinde kalan küçük bir et parçasını kopardı.

–Yeniden etin tadını alabilmek güzel, değil mi kızım?

Yanıt vermedi Lucia.

–Tanrı'nın arzusu böyle, dedi amca, çekinişini görerek.

Lucia, kayınpederinin masasına dönmedi; karanlığa yürüdü ve kilise avlusunu geçti. İçeride, papazın dört ölü genç için okuduğu duayı duyabiliyordu. Aptalın tekisin, diye mırıldandı. Dualarının kime yararı var? Adamlar öldü ve sabaha miden boş olacak. Ölenlerin aileleri bile dans edip tıkınıyor; senin karın bile payını aldı. Ama gene de, geçerken haç çıkardı Lucia.

Lucia tepeye, evine gitti. Ay, ilk dördündeydi ve etraf pek

aydınlık değildi. Bahçelerine girmedi; tırmanmaya devam etti.

Karanlık ormana girerken burnunu keskin çam kokusu doldurdu; neredeyse ansızın ürperti sardı her yanını. Orman asla sıcak olmazdı; yazın göbeğinde bile sık ağaçlar güneşe kalkan kurardı. Bir baykuş öttü ve Lucia kendini yürümeye zorladı. Dağdan çağıldayan minik derenin sesini dinleyerek karanlık ormanda yolunu buldu. Yürürken, kurtları ve iblisleri uzak tutmak için dua ediyordu. Kurtların kapması, en büyük korkusuydu. Eğer kanı onlarınkiyle karışırsa sonsuza dek Cehennem'de yanardı.

Dingin ormanda acı, yüksek bir kahkaha attı. Baykuş, kanatlarının patırtısıyla geceye karıştı. Zaten Cehennem'de değil miyiz, sevgili Tanrı? Vahşi ziyafet açlığını pek dindirmemişti. Sanki tüm hayatını aç geçirmişti ve şimdi, bir yemekten doymuş kalkmanın nasıl bir şey olduğunu hatırlayamıyor, midesindeki burulma yokken yaşamayı hayal edemiyordu. Durdu ve yanındaki ekmeği ağzına götürdü. Ama gencin, son ziyaretinde gördüğü umutsuz bakışlarını hatırladı ve ısırmadı.

Cehennem'deyim, diye düşündü. Cehennem'deyim ve iblisleri besliyorum.

Zirveye ulaştığında nefesi kesilmişti ve soğuk rüzgâra rağmen yüzü ter içindeydi. Yamacın kenarında durdu ve vadiye dağılmış köylere baktı. Ormana girdiği anda karnavalın gürültüsü yitmişti ama şimdi, dünyanın zirvesinde, çingenenin klarnetinden yükselen tatlı ağıtı duyabiliyordu. Geberesiceler, diye fısıldadı geceye. Hepiniz ve kasıklarınızda büyüyen şeytanlar, geberin. Yamacın kenarında durdu ve atladı.

Kedi gibi dört ayağının üstüne düştü; önündeki boşluğa yuvarlanmamak için derhal toparlandı. Arkasına döndüğünde tek edilmiş kilise karşısındaydı. Almanlar, yıpranmış tahta kapıları sökmüştü. Her şeyi götürmüşlerdi; köy gibi, kiliseyi de yağmalamışlardı.

Mavi kapıların gri asker kamyonuna yüklenişini gördüğün-

de bir an için nefesi kesilmişti. Kalbi teklemişti. Ne yapacağını derhal kavramıştı. İsa Katili'nden haberdar olduğunu derhal reddederek kocasını Almanların ayağına atacak ve onu satacaktı. Bırak o gerzeğin piçi, o Arnavut orospusunun oğlu, Tanrı'nın ceza niyetine gönderdiği o iktidarsız haremağası Mikaelis gitsin okkanın altına. Ama işgalciler hiçbir şey sormamış ve saklanan delikanlıyı bulan çıkmamıştı.

Lucia, alçak kemerli kapıdan girerken eğilip haç çıkardı. Fare pisliğinin kokusu ağırlaşmıştı; eşarbıyla ağzını örttü. Karanlıkta viyaklayan kemirgenleri duyabiliyordu. İyi ki ay ışığı yoktu. Duvarlara çizilmiş azizlerin sert, yargılayıcı bakışlarından ürktü. Duvardan sızan yağmur sularıyla lekelenip bozulan portrelerin bakışlarındaki kınama daha güçlenmişti sanki.

Ayağını toprak zeminde sürterek sunağa ulaştı. Eğildi, toprağı temizleyerek kiler kapağını bul.lu. Ihlayarak tahta kapağı kaldırdı ve pislik ve toz uçuşurken nefesini tuttu. Oğlanın aşağıdaki karanlıkta büzülüşünü ve ürkek nefesini duyabiliyordu.

–Kaçırma altına, benim.

–Yiyecek getirdin mi?

Sesi derinden geliyordu. Homurtu gibiydi neredeyse.

–Fareler kesmedi mi?

–Yiyecek getirdin mi?

Lucia mahzen girişine oturdu, bacaklarını sarkıttı ve kendini aşağı bıraktı.

Delikanlı ateş yakarken, sessizce onu izledi. Kuru odun çatırdadı, ardından ateş aldı ve mağarayı ılık bir parıltı doldurdu. Lucia, öğüreceğini düşündü: aklında sadece kuru dışkı kokusu vardı. Sürgününün ilk yılında, Yahudi, ihtiyaçlarını hemen kilisenin dışında gideriyordu ama düşman yaklaşmaya başlayınca hiçbiri bu tehlikeyi göze alamamıştı. Mikaelis de-

likanlıya mağaranın dibindeki bir delikte işini görmesini emretmişti. Ama alev kuvvetlenmeye başlayıp duman yavaşça burun deliklerini doldurduğunda, midesinin sakinleştiğini fark etti.

–Dikkat etmelisin, diye uyardı delikanlıyı, dumandan boğulacaksın.

Oğlan gülümsedi.

–Tanrı beni korur. Killi tavanı işaret etti. Beni dert etme, duman çıkıyor. Daima çıkıyor ve Tanrı bu zindana bile temiz havayı sokmanın yolunu buluyor. Her şey O'nun iradesinde.

–Seni Şeytan koruyor esas.

Lucia yiyeceği uzattı ve delikanlı, elinden kaptı.

Keçeleşmiş saçı omuzlarına kadar uzamıştı ve yüzü artık sakallıydı. Ancak sakalları yumuşak, ipeksi ve kara değil, kumraldı.

Hızla tıkınmaya koyulmadı; yiyeceği tuttu ve Lucia'nın anlamadığı bir dilde şarkı söylemeye başladı.

–Şeytan böyle mi konuşuyor?

–Ve Tanrı da...

Çömeldi ve delikanlıyı izlemeye koyuldu. Beriki ekmeği iştahla yedi ama ete gelince, tereddüt etti. Sonra ağzına zorla sokuşturdu ve çiğnemeden yuttu. Lucia boğulacağından korktu.

–Dikkatli ol.

Delikanlı aldırmadan son lokmalarını yuttu. Konuşmadan oturdular.

Giysileri çürümüştü ve gömleğindeki yırtıklardan beyaz göğsü görünüyordu. Kolları çırpı gibiydi. Bacakları anormal uzun ve ince duruyordu. Yüzündeki deri, kafatasına yapışmış gibiydi. Sen açlık nedir bilmiyorsun, Lucia, ölüm böyle görünür, gerçek açlık böyledir işte. Uzandı, okşadı delikanlıyı.

Delikanlı, ürkmüş bir köpek gibi geri çekildi. Lucia kendine güldü. Mağaraya ender gelirdi –yemek getirme işini Mikaelis üstleniyordu– ama her gelişinde çocuk Lucia'nın temasın-

dan uzak dururdu. Ama Lucia, oğlanın gözlerindeki ateşli özlemin farkındaydı. Usulca yaklaştı. Delikanlı ona ihtiyatlı bir bakış attı.

Bulantı kapladı içini. Delikanlıda pisliğin kokusunu aldı; ölümün kokusunu aldı. Geri çekildi ve ayağa kalktı. Duvar boyu ilerledi, çocuğun kazıdığı çizgileri ve yazıları inceledi.

–Tanrı'nın sözcükleri, dedi çocuk usulca. Tanrı'nın burada bile benimle olduğuna inanmalıyım.

İçinde kabaran şefkat dalgası neredeyse başını döndürdü Lucia'nın. Arkasını döndü ve delikanlı gözlerine biriken yaşları görmesin diye yumruğunu ısırdı. Delikanlıya doğru eğilince, beriki bir daha geri çekildi. Çekilirken, su getirilen toprak çanağa takıldı; çanak devrildi ve kömürleşmiş bir fareden arta kalanlar toprağa saçıldı. Delikanlı başını elleri arasına aldı. Lucia toprak çanağı alarak kalktı, kiliseye açılan kiler ağzına çekti kendini ve dış dünyaya koştu. Gecenin tatlı, serin havasını içine çekerken neredeyse bayılacaktı.

Pis Yahudi'ye neden bu kadar acıdığını kendine sormaya cesaret edemedi. Sanki duyguları ve bedeni iradesinin dışına çıkmıştı; ruhun teki, eline geçirmişti hepsini. Bu ruh kötü müydü, yoksa Tanrı'dan mı? Umursamadı. Ormana ulaştı ve çağlayan derenin sesini dinledi. Pınarı buldu, kıyısına oturdu ve eteğinin ucunu, dört ince keten şerit elde edene kadar yırttı. Şeritleri soğuk suya batırdı. Ardından, biraz sıkıp, etek cebine tıkıştırdı. Yahudi'ye götürmek için çanağa su doldurdu. Islak ayakkabıları ve eteğiyle mağaraya geri döndü.

Delikanlının sırtı dönüktü. İleri geri sallanıyordu; Lucia, dua ettiğini anladı.

–Buraya gel.

Delikanlı sustu ama kıpırdamadı.

Lucia ilerledi, omuzlarından tuttu delikanlıyı. Beriki daha ilk dokunuşta büzüldü ama sanki Lucia'yı yönlendiren ruh oğlandan daha güçlüydü, güç katmıştı ellerine. Delikanlıyı

ayağa kaldırdı, kendine çevirdi. Yüzünü, ellerini, dehşetli zayıf kollarını silmeye başladı. Oğlan, gözlerini hiç açmadı. Lucia ilk bezi sıktı, diğerine geçti. Lime lime gömleği çıkarıp yere attı. Göğsünü, koltuk altlarını sildi. Kaburgaları tek tek saymak mümkündü. Soluk karnını sildi. Delikanlı, bez karnına değince ürperdi. Lucia, onu da sıktı, bir diğerini çıkardı. Kemeri çekti, delikanlının usulca inlediğini duydu ve pantolon, bileklerine indi.

Sertleşmişti. Kasıklarındaki kıl yoğunluğundan ürken Lucia geri çekildi. Gencin aleti kalın, dolu ve canlıydı. Oğlan uzanıp bezi elinden alırken Lucia, kendini inler buldu. Kısık kısık nefes alarak, gencin erkekliğini temizleyişini izledi. Beriki işini bitirince bezi ateşe doğru sıktı; bez cızırdadı. Genç, ıslak bezi ateşe attı. Alevler kayboldu ve mağara karanlığa ve dumana boğuldu. Lucia, gencin ellerini üzerinde hissetti; ardından eteğini sıyırışını, uzun donunu dizlerine indirişini... Yere yuvarlanırken yumuşak sakallar yüzündeydi. Genç içine girdiği anda, gözyaşları birbirine karıştı. Mağaranın toprak zemininde, üzerlerinde, kilisede koşuşturan farelerin ciyaklamaları, köpekler gibi çiftleştiler: hızlı, vahşi...

Genç, işi biter bitmez Lucia'nın üzerinden kalktı.

–Git, diye fısıldadı ağlayarak. Bırak beni.

Mağaranın dibindeki gölgelere büzülmüştü. Lucia, delikanlının gölgeler arasında iblissi duruşunu biraz olsun görebiliyordu.

Karnavala geri dönmedi. Koşa koşa evine gitti, soyundu ve yatağa dalıp sıkı sıkı battaniyeye sarıldı. Bağırmak istedi. Gülmek, ağlamak ve haykırmak... Mikaelis'in dönmesine daha saatler vardı, biliyordu ve döndüğünde sarhoş olacak, sevişmek isteyecekti. Geldiğinde uyumuş olmayı istedi; uyumaya çalıştı, uyumayı dileyecekti Tanrı'dan ama çekiniyordu. Tanrı'dan

bir daha bir şey istemeye yüzü var mıydı? Yatakta, uyumayı dileyerek kıvrıldı ama tek duyabildiği çingenenin klarnetiydi.

Mulan, çalarken aşka gelmişti; diğer müzisyenler aletlerini bırakmış onu dinliyordu. Kalabalık alkışlıyordu. Sanki klarnetinden bugüne dek bu denli güzel bir ses çıkmamıştı. Bu notalar çaldığı sürece herkes açlığını unutabilirdi. Sanki açlık nedir hiç bilmemişler gibiydi. Mulan'ın üflediği nota meydanda dans edip dağlara yükseldi, ağaçların arasından geçti ve Ay'a ulaştı. Coşku, vaat ve sonsuzluk yüklüydü bu nota. Ta çukurunun dibinde, karanlık ve pislik içinde yalnız yatan delikanlı bile duydu onu. Gözlerini kapadı, yaşlarını sildi ve gülümseyerek uykuya daldı.

toprak ayağımın altında

ölü avrupa

BENİ denizden alıp dağların kucağına götüren otobüs, Bakire ve Oğlu'nun, Ortodoks Avrupa azizlerinin ve Olympiakoslu futbol kahramanlarının resimleriyle süslüydü. Şoför yavaş ve bol dönemeçli yolculuğumuza başlamadan önce otogardan çıkarken azizlere bakıp haç çıkardı, mırıldanarak dua etti. Etrafımdaki yolcular da haç çıkarmaya başladı. Hareketsiz kalan ellerim yabancılığımı ele verdi.

Paslı mavi araç 1950'lerden kalma bir siyah beyaz filme aitmiş gibi görünüyordu. Bu otobüsler turist değil, Yunanları taşımak için yapılmıştı; hepsi boyaya ve kaporta bakımına muhtaçtı ve aralıksız siyah karbon dumanı püskürtüyordu. Yollar dar ve bozuktu ve tepelere vurduğumuzda otobüs, sanki altındaki asfaltı bırakıp kendini yamaçlara fırlatmak istiyormuş gibi sarsılmaya başladı. Şoför neşeyle dönemeçlere dalarken radyoda çalan şarkıları mırıldanıyordu. Yol boyunca dışarı, sararan kuru dünyaya baktım. Keçiler, zeytinlikler, çingene çadırları ve yol kenarlarına saçılmış anıtlar. Şoför kornasını köklüyor, arabalardan karşılık veriliyordu. Ama otobüs her seferinde geçecek yeri buldu; daracık sokakları ve kalabalık caddeleri aşıp dağlara yöneldi.

Karpenassi otobüsü için Agrinion'da aktarma yapacaktım. Agrinion sıradan, birbirine benzer beton binalarla dolu, tozlu bir yerdi. Sıcak dayanılır gibi değildi ve her şey çirkin gözüküyordu. Ama bir göz atmaya kararlıydım. Agrinion, dediğine bakılırsa, annemin memleketiydi. Ailesinin köyü, dağlarda, köylerin etrafına dağıldığı dağ silsilesinin merkezi kente iki saat mesafedeydi. Melbourne'daki Agrinionlular adını hiç duymamıştı. Ona hep şüpheyle sorarlardı, *İyi de Agrinion'un neresindensin?* Otobüsümün kalkmasına bir buçuk saat vardı; çantamı, döndüğümde muhtemelen burada bulabileceğimi söyleyen suratsız bir görevliye teslim ettim, fotoğraf makinemi omzuma astım ve sıcağa daldım.

Agrinion, turist broşürlerindeki Yunanistan değildi. Antik kalıntıları veya mavi beyaz boyalı eski evleri yoktu; sonsuza uzanıyormuş gibi görünen sarı beton binalar kargaşasından ibaretti. Çevreleyen alçak dağlar çoraktı. Sokaklarda, gözlerime toz dolduran bir rüzgâr esiyordu. Genelde tenhaydı ama uzayan gölgelere bakarak kent halkının yakında öğle uykusundan kalkacağını düşündüm. Beton blokları, otoparkları ve boyaları dökülmüş ambarları geçtim, kendimi küçük bir meydanda buldum. Kahvelerden biri açıktı; bayıcı sıcaktan kurtulma hevesiyle girdim. Lamine tezgâhın ardında gazete okuyan yaşlı adam şüpheli bir baş hareketiyle selamladı beni. Acı bir Türk kahvesi istedim ve boş meydana bakan tozlu bir pencere kenarına oturdum. Kahveci, kahvemi getirdi; ne yüzüme baktı, ne bir kelâm etti.

Yunanlar, şüpheci insanlar. Bunu bana Colin söylemişti. Büyük şehirleri ve adaları es geçerek bu ülkeyi gezmiş, anakaradan dağlara, oradan Yugoslavya sınırına kadar gitmişti ve gittiği her yerde şüpheci bakışlar ve sadece kıvırcık kızıl saçlarına dokunmak isteyen çocuklar tarafından selamlandığını söylüyordu. Benim saçım kısa ve siyahtı ve bu iklimde daha birkaç gün geçmeden tenim esmerleşmişti ama bu yaşlı adam

için ben de yabancıydım. Adam radyoyu açtı, Doğu melodilerinin altında vızıldayan elektronik aletlerle yapılan piyasa işi Yunan müziği kahveyi doldurdu. Meydanın aşağısına bir kamyon gürültüyle yanaştı, sarsılarak durdu ve kabinden atlayan bir genç, kahveye geldi.

–Kahve, Kosta Baba, diye bağırdı şoför. Şekerli ve koyu.

İhtiyar hoşnutsuz homurdandı, kalkıp kahve yapmaya girişti. Genç beni şöyle bir süzdü, gömlek cebinden bir sigara çıkarıp tezgâhın önüne dizili taburelerden birine oturdu.

Şoför kelliğe yelken açmıştı; teni güneşte kararmış ve haki tişörtü terden sırılsıklamdı. Uzun boyluydu; hafif göbeklenmeye başlamıştı ve esmer yüzü hem güzel, hem çirkindi. Sağ yanağında kalın, pembe bir yara izi vardı. Bana baktığında kızardım. Kahvemi yudumlayıp dışarı bakmaya devam ettim. Karşımızdaki delik deşik duvara biri, beceriksizce ve kalın maviyle 666 yazılmış, bir de haç eklenmişti. Şeytan'ın numarası sinirimi bozdu; gence de aynı etkiyi yapmıştı ve kahve fincanımdan başka bakacak yerim yoktu.

–Bunu okudun mu Kosta Baba? Genç, tezgâha bir gazete fırlattı. Konuşmalarına kulak kabartayım dedim. Akdeniz'de bir gemi batmıştı. Çoğu Kürt ve Afgan, yetmiş beş yasa dışı göçmen geminin ambarlarında kilitli kalıp boğulmuştu.

Sokağın karşısında bir kadın dükkân kepenklerini kaldırıyordu. Arabalar, kamyonlar, şehrin sesi duyulmaya başlamıştı.

–Hepsinin canı Cehennem'e.

Genç bunu yüksek sesle söylemişti; ona döndüm. Tıraşsız çenesini sıvazlayarak bana gülümsüyordu.

–Sence de öyle mi, arkadaş?

Anlamıyormuş gibi yaptım.

İhtiyar bir sigara yaktı, öksürdü ve şoförün omzuna dokundu.

–Yunan değil o.

–Öyleyim, dedim, ama Avustralya'dan geliyorum.

Genç, güldü.

–Ha, şanslılardan yani.

Ben zengin değilim, demek geldi içimden. Bir başarı öyküsü değil benimki. Onun yerine fincanımı kaldırdım yabancıya. Geldi, yanıma oturup elini uzattı.

–Takis.

Kendimi tanıttım. Birer kahve daha ısmarladı, bir sigara ikram etti ve bacaklarını açarak yayıldı. Dışarıyı işaret etti.

–Bok çukuru, ha?

*Cockney** aksanıyla süslü İngilizce küfrü duyunca gülmemi engelleyemedim.

–Ama öyle, değil mi? Sırıtıyordu ama karanlık, yarı kapalı gözleri benimkilere delercesine bakıyordu. Kahve ve tütünle karışmış buram buram emekçi teri burnumu dolduruyordu. Çok hafif marihuana kokusu da alıyordum.

Salladım. Buraya geleli yarım saat oldu. Bana fena görünmüyor. Yunanları, memleketlerine hakarete kalkışmayacak kadar tanıyordum.

–Seninkiler buralı mı?

Tereddüt ettim. Aklıma annemin inatla köklerinden bahsetmeyişi geldi.

–Sadece seyahat.

Gülerek tezgâha döndü.

–Duydun mu Kosta Baba, bu zavallı salak, tatilini Agrinion'da geçiriyor. Kimin aklına gelirdi? Santorini'yle Rodos'u unut; yakında turizmde bir numarayız. Sesi alaycı ve soğuktu.

İhtiyar tekrar homurdanıp öksürdü. Gelip yanıma oturdu. Bana yoğunlaşmaları huzursuz ediciydi. Baba şüpheyle bakıyorlardı. Takis fotoğraf makineme baktı.

–Fotoğraf mı çekiyorsun?

–Fotoğrafçıyım.

---

*Doğu Londra'ya has, standart tanımayan konuşma tarzı. Angle dilinde 'şımarık çocukların bölgesi'. Kelimenin kökeni hakkında çeşitli görüşler vardır

–Benim fotoğrafımı çekecek misin?

Gözleri, uzun kirpikli gözleri, yılan gözleriydi.

–İstersen.

–Ya bu ihtiyarın?

–İsterse.

–Nerelisin sen?

Annem, bu iki alaycı adamın karşısına geçip buralı olmadığımı hatırlatmak üzere yanımda değildi. O an kararımı verdim.

–Annem buralardan. Agrinion'dan değil, dağlarda bir yerlerden.

İhtiyar arkasına yaslandı, rahatlamış gibiydi.

–Hiç geri döndü mü?

–Asla.

Genç, yanıtıma atladı, neşeyle ihtiyara döndü.

–Gördün mü Baba Kosta, bizi unutmuşlar.

–Palavra! Öfkeyle, küfrü İngilizce söylemiştim. Sesimi toparladım. Esas *bizi* unutan sizsiniz.

Takis karşılık verecekken ihtiyar omzumu okşadı.

–Çocuk doğru söylüyor. Unutan sensin, Taki. Kırışık yüzünü bana döndürdüğünde sigarasını sıkıştırdığı dudaklarının arasından eksik dişlerini gördüm.

–Unuttuk evlât; ama ben değil. Benim kız kardeşim Avustralya'da. Tek kız kardeşim. Gözleri doldu ama kendini tuttu, yavaşça kalkıp tezgâha gitti. Sırtını döndü ve fincanları yıkamaya koyuldu. Takis tekrar konuşmaya başladığında, sesi ve gözleri yumuşamıştı.

–Kız kardeşi geçen yıl öldü. Bir sigara daha yaktı ve dumanın kıvrılarak yükselişini izledi. Düşün bir, arkadaş; yaşlı Kosta, hayatında bir defa olsun Atina'dan uzak bir yere gitmemiş. Ada görmemiş; denizi ise anca uzaktan... Kız kardeşi ölüyor ve Avustralya'ya uçmaya karar veriyor. Düşünebiliyor musun? Ben düşünemiyorum. Uçakla bir gün ve bir gece sürüyor diyorlar. Şaka mı bu be? O dandik şeylerin içinde bir sa-

at geçirdiğimi bile hayal edemiyorum ben.

Bekledim. İhtiyar, tezgâhın arkasına oturdu. Bize bakmıyordu.

–Düşün bir; bu ihtiyar salak fukara yola çıkıyor, kız kardeşini gömmeye gidiyor, kayınçosuyla, yeğenleriyle ilk defa karşılaşıyor ve bir hafta geçmeden geri dönüyor. Ona, 'Kosta Baba,' dedim, 'ne halt etmeye döndün geri?' O da bana, 'Ya ne yapacaktım evlât?' dedi, 'Tasia öldü; *kafeino*'ya kim bakacaktı? Ne yapacaktım oralarda?' Elini çırptı, kafasını salladı. Geri döndü işte.

İhtiyara baktım. Gazetesine gömülmüş, bizimle ilgilenmiyordu. Takis bana doğru eğildi.

–Ona Avustralya'yı sordum, diye fısıldadı. Ne dedi, biliyor musun?

–Ne?

–'Koca evler, evlât, kocaman evleri ve acayip şişman inekleri var.'

Uzun uzun güldü.

–Doğru mu, arkadaş? dedi, kocaman evleriniz ve besili sığırlarınız mı var sizin?

Colin bana, on beş yaşındayken, öğretmenlerinden birinin, hevesli ve iyi niyetli bir stajyerin, hayatta en çok nereyi görmek istediğini sorarak güvenini kazanmaya çalıştığını söylemişti. Colin, en çok Nil'i görmek istediğini söyleyerek yanıtlamış. Çocukluğundan beri Mısır'ın antik anıtlarına hayranmış ve kalıntılarla, imparatorluklarla dolu o çölü kendi gözleriyle görmek istermiş. Stajyer öğretmen, delikanlıyı cesaretlendirerek, bu rüyayı gerçek kılmak için hangi adımları atması gerektiğini düşünmesini istemiş.

Sonbahar sonlarında bir akşam, öğleden sonra aniden çıkan buz gibi bir güney rüzgârıyla soğuyan günün ardından, Colin,

öğretmenin sorusuyla afalladığını hatırlıyordu; o ana kadar kendini yolculuk yaparken, uçarken, yabancı yerlerde dolaşırken, anı fotoğrafları çekerken hiç hayal etmemişti. Bunu bana, üzerine dar gelen kahverengi yağmurluğuna sarınmış, elleriyle bakıp geliştirdiği bahçeyi seyrederken anlatmıştı. Ne yumruğu ne de izleyen şiddetin ayrıntısını hatırlıyordu; tek aklında kalan, genç öğretmenin kan içindeki suratı ve çılgınca tekmelemekten acıyan ayağıydı. Polis çağırmışlar ve annesi evde olmadığı için, gecenin geç saatlerine kadar karakolda tutmuşlar Colin'i. Annesi nefes nefese –ve sarhoş– geldiğinde, doğrudan iki tokat atmış oğluna. Eve döndüklerinde, annesinin o zamanlar takıldığı adam, Nick adlı bir piç, Colin'in eşyasını bir çantaya doldurmuş. Colin'in annesi bağırmaya başlayınca Nick, ya o, ya ben, demiş. Annesinin adına seçimi Colin yapmış; çıkmış, şehre inmiş ve Lonsdale Sokağı'ndaki eski Wesley Kilisesi'nin önündeki banklarda geçirmiş o geceyi. Nick annesiyle fazla takılmamış ve sonunda eve dönmüş Colin. Ama okula geri dönmemiş. Annesi gitmesini istemiş; akıllısın, her şeyi okuyabiliyorsun, akıllısın be! Okulda kal, Col. Ama Colin bir yerlerde çıraklık işi bulmuş, evde payına düşeni ödemeye başlamış. Steve Ringo ona bunu da öğretmiş. Payına düşeni ödemelisin.

Colin, akşam serinliğinde titremişti. O zamandan beri ev için payıma düşeni öderim. O bana bu hikâyeyi anlatırken elleriyle diktiği fasulye sırıklarına bakıyordum. Soğuk iyice bastırdığında gidip fasulye toplamasını söylemiştim. Bir tahta çanak dolusu mor fasulyeyle mutfağa döndü; ekmek ve peyniri hazırlamıştım; fasulyeleri sirke ve zeytinyağıyla pişirdim. Annemin öğrettiği gibi, ona yemek yaptım.

–Doğru, diye güldüm Takis'le beraber. Avustralya sığırları besilidir.

Karpenissi'ye vardığımda akşam çökmüştü. Kasabanın üstünde sapsarı ay vardı ve meydanda insanlar kafa çekip kahkahalar atıyordu. *Scooter*'lı gençlerin turladığı meydanı çepeçevre saran tavernalardan müzik yükseliyordu. Tekno, güncel Yunan şarkılarıyla kapışırken bu kakofoninin arasından geçerek kalacak bir yer aramaya koyuldum. Dağlara bakan küçük bir otel bulup bir gecelik para ödedim. Biraz dinlenip sonra çıkarak kasabayı keşfetmek üzere kafamı yastığa koyar koymaz bana bakan, içimi gören *scooter*lar, sigara içen tatlı delikanlılar, yaşlı adam ve kadınlarla dolu düşlere yuvarlandım.

Sabah yüzümü yıkadıktan sonra ilk iş, en yakın büfeye gidip Colin'i aradım. Telesekreter devreye girdi ama mesajımın yarısında Colin telefonu açtı.

Bahçede çalıştığını söyledi. Gözümün önüne tohum atışı, kazışı, yaratışı geldi.

–Bugün çalışmıyor musun?

–Hafta sonu çalışıyorum. Harry bir sürü iş çıkardı.

Sustum. Atina'dan kalan kredi kartı ekstremi düşünüyordum. Kendi kendime, Melbourne'a döner dönmez tam gün çalışacağım bir iş bulmaya söz verdim. Ben haftada iki, bilemedin üç gün tezgâhta durup üç kuruş yevmiye karşılığında video ve DVD kiralarken onun evi geçindirmesi, fotoğraf işimi desteklemesi adil değildi. Gerçek bir iş bulmalı, payıma düşeni ödemeliydim ve bunu, Colin'in itirazlarına aldırmadan yapacaktım. Payına düşeni ödemelisin.

–İyi misin?

–Evet. Karpenissi'deyim.

–Neye benziyor?

–Daha yeni geldim. Bir daha aradığımda söylerim.

–Ne zaman dönmeyi düşünüyordun? Sesindeki umudu duyabiliyordum.

–Emin değilim. Bir ay?

Yanıt vermedi.

–O zaman üç haftaya...

–Bana söz verme. Tutamıyorsun nasılsa.

–Seni seviyorum.

–O zaman çabuk dön.

–Kapamam gerek.

Beklememi söyleyip telefonu bıraktı. Büfeci kadın bana bakıyordu. Esnedi, bir sigara yaktı.

–Kuzinin Giulia aradı.

–Atma.

–Yok; dün gece aradı. Atina'daymış ve seninle görüşmek istiyormuş. Kalem var mı yanında?

Büfeci kadına kalem istediğimi işaret ettim; gönülsüz bir edayla uzattı. Numarayı sigara paketimin iç kapağına yazdım.

Seni seviyorum, dedim bir daha.

Sesi yumuşadı.

–Çabuk dön, bebeğim. Seni çok özlüyorum. Zor geliyor.

O günü kasabada dolaşarak geçirdim. Burası, yüksek dağlar arasındaki bu küçük kasaba benim geldiğim yerdi. Annemin kutlamalar ve danslar için köyden indiği yer, bu kasabaydı; dondurmayı, muzu ve portakalı ilk burada tatmıştı. Bunlar zor bulunan şeylerdi, demişti bana. Çocuktum; yanında yatıyordum ve o, eroin uyuşukluğu içindeydi. Mavi beyaz damalı pijamalarım üstümdeydi ve ona Yunanistan'ı soruyordum. Kafa dumanlı, cevaplıyordu. Meyve bulmak çok zordu. Ama babamın beni bir sabah Karpenissi'ye götürdüğünü hatırlıyorum; şafakla yola koyulmuştuk ve yolda karşımıza bir hevenk muz taşıyan bir yaşlı adam çıkmıştı. Pahalı olduğunu bildiğimden tutturmamıştım ama babam anlamış ve bana bir tane almıştı. Bir ısırık bile almadan hepsini yememe izin vermişti. Babasını hatırlayınca yüzüne hüzün ve ihtiyarlık inmişti annemin. Bir iyi geceler öpücüğü kondurup herkesin istediği kadar muz, şeftali, kayısı ve portakal yiyebildiği bir yerde yaşadığım için ne şanslı olduğumu mırıldanmıştı.

Fotoğraf makinemi sıkı sıkı tuttum ve Yunanistan'ı, annemin memleketini onun gözleriyle görmeye niyet ettim.

Vitrinlerin, fırınların ve kasap dükkânlarının resimlerini çektim. Kasabanın eski ahşap evlerini ve yeni beton binalarını çektim. Kasabayı çevreleyen tepeleri ve sokak aralarında futbol oynayan çocukları çektim. Yüzü gözü bere içinde, dişleri hepten yitik ihtiyar bir sarhoşu çektim. Eve döndüğümde anneme bunu hatırlıyor musun, eskiden de bu böyle miydi, diyebilmek için makara üstüne makara değiştirip çekebildiğim kadar çok resim çektim.

Fotoğraf makinemin düğmesine basarken dahi objektifte gördüğüm yerlerin annem doğduğundan beri sürekli değiştiğinin farkındaydım. Makinenin 'klik' sesini duyduğumda annemin küçük bir kızken terk ettiği bu yere ait dumanlı anılarının, çektiğim resimlerin canlı renkler ve mat tonlarla boy ölçüşemeyeceğini biliyordum. Umursamadım. Elinde anılarından daha somut bir şeyler olsun istedim. Işığın yabancılığından, memleketimin kaba ve sınırsız güneşinden böylesi farklı, bu şiddetli ama tatlı Akdeniz ışığını tanımadığımdan, saklamak istediğim evleri, dar sokakları, yüzleri aynı pozlarda farklı ayarlar kullanarak defalarca çektim. Ayar değiştirip kasabanın ruhunu yakalamayı denedim

Karpenissi'nin yaşlı adamları objektifime şüpheci bakışlar attı. Görmediğim yaşlı kadınlar, evlerinde kaldı. Yedi makara film harcadım; otobüs durağına dönerken epey yorulmuştum. Sigaranın birinin yakıp diğerini söndüren gişe memuru kaba ve hoşgörüsüzdü. Anlaşılan annemin köyüne giden otobüsler sadece Çarşamba ve Pazartesi günleri bulunabiliyordu ve kırık dökük Yunancamla başka türlü gitme konusunda ısrar ettiğim zaman, turist olarak aradığım her şeyi Karpenissi'de bulabilecekken ne halt yemeye Şeytan'ın toprağındaki bir pislik yığınına gitmeye heves ettiğimi sordu. Otobüs şoförlerinden birine küçük gören bir hareket yaptığında, adamın beni hepten

yaban gördüğünü, aksan ve tavrımın her türlü Yunanlık görüntümü sildiğini fark ettim. Uğraşmaktan vazgeçtim ve otostop yapmaya karar verdim. Otel faturamı ödedim ve Atina'daki Giulia'yı aradım.

–*Gamouto, epitelos.* Tam zamanında.

Son duyuşumdan bu yana on iki yıl geçmişti ama sesini, tumturaklı İngilizcesini hemen tanıdım. Avustralya'daki Slav kadınlarının büyük çabayla Avustralya aksanını çıkarabilmek için dudaklarını zorlamasını hatırlatıyordu. On iki yıl önce, babamın ailesi bana iyi davranmamıştı. Beni karşılamış, Selanik'in turistik yerlerini gezdirmiş, nazikçe yemeklerimi ısmarlamışlardı ama kendi başıma dolaşmak istediğimde itiraz etmemiş ve ardımdan kapıyı kapamaktan hoşnut kalmışlardı. Amcalarım, halalarım, yengelerim, kuzenlerimle –onlar kendi görevlerini yapıyordu, ben de benimkini– divanlarda oturup tanımadığım insanlar hakkında dedikodu yaparak gülüşmelerini dinleyerek iki feci gece geçirmiştim. Feciydi, çünkü tek ortak noktamız üzerine, göçük ve keş babam hakkında konuşamıyorduk. Adamın varlığı bile evlerinden silinmişti. Lekesiz burjuva evlerinin duvarlarını süsleyen fotoğraflar arasında bir tane dahi gençlik resmi yoktu.

Benden bir ay küçük Giulia, karşımdaki divana kurulup delici kara gözleriyle huzurumu kaçırmıştı. Beni sorguya çekmişti. Kime oy vermiştim? Avustralya hükümetinin Yunan üyesi var mıydı? İç savaşa bakışım neydi? Kadife Devrim'i destekliyor muydum? Scorcese'nin Rosselini'ye çok şey borçlu olduğu görüşüne katılıyor muydum? En sevdiğim Dylan şarkısı hangisiydi? Peki, ya Tistsanis'ten?* Keskin bakışları altında köşeye sıkışmıştım ve sorularına verdiğim, Sovyet Bloğu'nun çöküşünün muazzam ayrıntılı sonuçlarıyla aniden

*Rebetiko'nun en büyüğü sayılan Buzuki üstadı

çalkalanmaya başlamış Avrupa'nın açlığıyla karşılaştırıldığında Avustralyalıların cahil ve saf kaldıklarını açıkça ortaya koyan sarsak cevaplarla onu hayal kırıklığına uğrattığımı düşünmüştüm. Ama Dylan'dan en sevdiğim parçanın *I Want You* olduğunu söyleyince gülerek şarkıyı söylemeye başlamış ve *Bisiklet Hırsızları* yerine *Voyage to Italy*'yi tercih ettiğimi söylediğimdeyse el çırparak dizimi mıncıklamıştı. Yengem epey yüklü bir akşam yemeği hazırlamıştı; ardından çıkıp Belgrat'a giden trene yetişecektim. Giulia atılıp beni götürmeyi teklif etmişti. Veda etmiş, yapmacıklı öpücükleri kabul edip çantamı arabaya sallamıştım. Giulia sigara içerek sessizce sürmüştü arabayı; melankoli ve yalnızlık hissimi hatırlıyorum. İstasyona hiç gitmemiştik. Onun yerine, soğuk gri bir Balkan apartmanının önünde durmuştu Giulia ve çantamı almamı söylemişti.

–Neredeyiz?

–Arkadaşım Elena'nın burada bir dairesi var. Yazı Rodos'ta geçiriyor. Bende anahtar var. Burada kalacaksın.

Gülmüştüm.

–Giulia, trene yetişmem gerek.

–Boş ver, seyahat bekleyebilir. Avustralyalı kuzenim gelmiş, ta ne kadar evinden uzaklaşmış ve kusura bakmasın, doğru dürüst oturup konuşana kadar bir yere bırakmıyorum.

Apartmana girip gıcırdayan küçük asansöre binerek teskin edici kırılgan kadınların kokusuyla dolu, balkonu Selanik limanına bakan el kadar bir daireye girmiştik. Giulia içki hazırlarken sigara yakıp deniz havası ve yaz meltemini içime çekmiştim.

–Neyse, zaten şimdi gidemezsin; daha şehri görmedin sayılır. Eşikte durmuş cin-tonik yudumluyordu. Ardından yanıma oturup denize bakarak sormuştu: Anlat, amcam nasıl öldü?

–Ne cehennemdesin sen?

–Karpenissi.

–Karpi-adası, dedi gülerek. *Nissi*, Yunanca ada demekti. Dağlardaki bir adayaydı seyahatim.

–E, ne halt edeceksin orada?

–Annemin köyünü ziyaret edeceğim.

–Sahi mi? Sesi sıcaktı, sıcak ve yumuşak. Ve ilgili. Geliyorum. Nerede buluşalım?

Küçük motel penceresinden altımdaki uyuşuk meydana, damlardan dağlara baktım.

–Köyünde?

Gülmekten boğulacak sandım bir an.

–Vahşi Ormanı'nın pek popüler bir buluşma noktası sayılacağını sanmıyorum.

Agrio Dassos. Vahşi Orman... Annemin esas memleketi.

–Dur bir dakika, dedi, Andreas'a sorayım. Hızlısından Yunanca bir konuşma işittim; çok geçmeden telefona döndü.

–Megalo Horio'da buluşacağız.

–Ne?

–Ciddiyim, Megalo Horio'da buluşacağız. Bu ad, Koca Köy diye çevrilebilirdi. Avustralya'da anca bir eğlence parkına bu ad verilebilirdi. Megalo Horio'nun neresinde?

–O kadar *megalo* değil orası. Meydanda. Andreas'a seslendiğini duydum.

–Yarın gece. Köyde cumartesi gecesi. Kıkırdadı. Yavrus, diye hısladı zevkle, Bükreş üzerinden Brooklyn aksanıyla, biraz patırtı yapacağız.

Megalo Horio, çıka çıka eğlence parkını andırır bir yer çıktı sonunda. Köyün kendisi dağın ormanı bağrına gelişigüzel yerleştirilmişti ve Arnavut kaldırımlı temiz sokakları insanı sersem eder bir kıvrılmayla aşağısındaki yemyeşil vadiye akı-

yordu. Fransa veya Almanya'da bu resimsel şekerlikte herhangi bir tuhaflık bulmazdım ama Yunanistan'da çorak ve yıpranmış güneş yanığı toprağa veya tuzla yıkanmış seyrek adalara alışınca bu hoş, kıyak köy şaşırtıcı gelmişti bana. Sokaklarında dolandım, geleneksel tatlı ve peynirler satan küçük dükkânlarına daldım; siyah bereli ölgün bir ihtiyarın bir ağaç parçasından at başlı bir baston çıkarışını izledim. Yunancadan başka bir dil duyulmuyordu etrafta. Megalo Horio sokaklarındaki turistlerin hepsi Yunan'dı. Kadınların dolgun kalçaları Versace pantolonlarının ince kumaşını zorluyordu. Erkeklerin kıçları daracık Calvin Klein kotlarına tıkışmıştı; göbekleri tüm rezilliğiyle kemerlerinden sarkıyordu.

Bir şekerleme dükkânının üstünde oda tuttum ve bir damacana dolusu reçine şarabı alıp, midem kalkana kadar içtim. Bulacağımı sandığım Yunanistan bu değildi. Buraya ilk gelişimde turist rolüne bürünüp şehirleri ve adaları gezmiştim. Bu sefer bulduğum, başka bir ülkeydi. Atina'nın sokakları tozlu, duvarları sloganlarla kaplıydı ve söz konusu maddiyatçı burun sokucu, bendim. Şimdiyse, Megalo Horio meydanın dışı tümüyle Prada, Gucci ve Versace'ydi ve herkes oturmuş yiyor, içiyor, bağıra çağıra konuşuyor ve cep telefonlarıyla hava basıyordu. İçtim, kafam betonlaştı ve çırılçıplak soyundum. Bileklerimin, ellerimin, lavabonun, duvardaki soyulan pas rengi boyanın, aletimin, göbeğimin, kasık kıllarımın, tek kişilik yatağın ve yorganın resimlerini çektim. Sabaha vardığımda, boynumda makinem, her yana kustum; oda, tütünün zehirleyici kokusu ve yarı sindirilmiş bozuk yemek kokusuyla doldu.

Giulia'yı son görüşümün üzerinden on iki yıl geçmişti ama birbirimizi görür görmez, birbirimize sarılır sarılmaz, öpücükleri yanaklarıma ve dudaklarıma konar konmaz, sanki o on iki

yıl kayboluverdi ve kendimi bir kez daha elimde viski, kafam dumanlı, Selanik limanına günün doğuşunu balkondan seyreder buldum. Giulia gelmeden önce akşamdan kalmalığımı salçalı ve etli patates yemeğiyle toparlamış, vadinin diğer yakasındaki Gavros köyüne kadar yürümüş, orada oturarak kahve içip eve mektup yazmıştım. Onu, elinde sigarası, lavanta renkli bir ceket giymiş, bana gülümseyerek göz kırpan ve beni kusursuz bir İngilizceyle selamlayan uzun boylu bir adamın kolunda bulduğumda güneş batmak üzereydi.

Giulia bizi tanıştırdı.

–Andreas Kalifakis. Akıllıdır ama sandığı kadar değil.

Andreas, elimi sıkıp bir kaşını kaldırdı.

–Bu arkadaş bana bozuk çünkü onunla Londra'ya gitmeyi reddettim. İstediğinin yapılmamasına alışık değil.

Kafa sallayıp sigarasının dumanını vadiye savuran Giulia'ya baktım.

–Londra'da ne işin var?

–Aptal şeyler işte. Artık televizyonda çalışıyorum, biliyor musun? Kafamı salladım. Yirmi üç yaşındayken en büyük tutkusu tiyatroydu. Gülümseyerek elime dokundu. Londra'daki Kıbrıslılar hakkında bir belgesel hazırlıyorum. Benle gurur duyuyor musun? Boynuma sarıldı. Andreas bizi meydanın kenarında, solan orman ışığına bakan küçük bir masaya oturttu ve şarap, ekmek ve balık ısmarladı.

Giulia değişmişti. Bol kot ceket ve pantolonlu Komünist Parti görüntüsü, yerini, her yanını gösteren ince, ipekli bir gömleğe bırakarak gitmişti. Saçı kısa kesilmişti ve kulaklarındaki kalın altın halkalar, çene ve elmacık kemiklerinin sivriliğini daha fazla vurguluyordu. Sahiden güzel kadındı ama yıllar işe karışmaya başlamıştı: gözaltlarında kırışıklar, gölgeler ve çizgiler... Andreas'la ateşli ve entelektüel sohbeti beni o, yıllar öncesinde dünyanın dibinden gelmiş saf turistin utancına götürdü. Andreas da televizyonda çalışmıştı; Saraybosna, Belgrat ve

Yunan usulü ısrarıyla Constantinopoli demeyi sürdürdüğü İstanbul'da geçirdiği zamanlardan, pek isteksiz, bahsetti. Giulia da bu şehirdeki depremler konusundaki haberlerde görev yapmıştı; anlattıklarını büyülenerek dinledim. Andreas bana mesleğimi sorduğunda kendimi palavranın doruğuna tırmanmış, hâlâ ay sonunu getirmek için çalıştığım videocudan hiç söz etmeden fotoğraf kariyerimi olduğundan çok daha başarılı gösterirken buldum. Giulia, beni gururla dinliyordu.

Elbette, dedi Andreas'a ısrarla, kuzenim çok başarılı; biz, soylu bir aileden geliyoruz. Elimi sıkı sıkı tutup alnımdan öptü. Sonra elimi kendine çekti, açtı ve bir hediye verdi: bir cıgaralık ve kocaman, sarı bir tablet. Kahkahası meydanda, kilise çanları gibi çınladı.

–Bu 'E', doğrudan Amsterdam'dan; teşekkürümüzü Andreas'a etmeliyiz.

Andreas öne eğilip gülümsedi.

–Ecstasy'mi Hollanda'dan almayı tercih ederim, diye açıkladı. Herkes Londra veya Barselona der ama kendi deneyimlerimden biliyorum, durum farklı. Bence LSD ve Ecstasy, Amsterdam'dan alınır.

–Ya haşhaş?

Andreas hınzırca gülümsedi.

–Ah, en iyi haşhaş, doğrudan bir Pakistanlı delikanlının elinden alınandır.

Tabletle cıgaralığı cebime atıp hissetmediğim bilmiş, dünyevi insan kılığına büründüm. Kafamı karıştırıyorlardı. Durumlarının iyiliği, zenginlikleri barizdi ama konuşmaları acı ve alaycıydı. Yemekte Giulia'nın cebi çaldı; hızla ve sabırsızca konuşmaya başladı. Etrafa göz gezdirdim ve birden her masada sohbetlerin zırt pırt çalan havalı telefon melodileriyle bölündüğünü fark ettim. Giulia telefonunu kapatıp Andreas'a döndü.

–Şimdi aldın işte; arayan Antoni'ydi. Kensington'da bana

bir oda ayarlamış. Tam senlik.

Andreas bir kez daha uzun, ince kaşlarını kaldırdı.

–Giuliana'm, kaç kere söyleyeceğim? Londra'dan hoşlanmıyorum. Soğuk, salak bir şehir orası.

–Pöf! Dikkatimin dağıldığını fark eden Giulia bana döndü ve bir daha elimi tuttu. Özür dilerim tatlım, abuk subuk burjuva sohbetlerimizle seni sıktık; iş falan, hep saçmalık işte. Ben seni dinlemek istiyorum. Yüzüme, doğrudan gözlerimin içine bakıyordu. Colin nasıl? Niye gelmedi?

Colin'in resmiyet ve yapmacıklıktan nasıl sıkıldığını, tatilini sahilde yan gelip yatarak veya ormanlarda dolaşarak geçirmeyi yeğlediğini, açılışlardan ve sergilerden hiç haz etmediğini açıklamaya çalıştım. Döküntü Yunancam kulağa aptalca geliyordu. Andreas'a döndüm ve kısaca ve İngilizce, erkek arkadaşımın sanatçılardan nefret ettiğini söyledim.

–Bilge adammış.

Giulia öfkeyle kollarını kavuşturdu.

–Siktirik sanatçılarla takılmayaydı onu nerelere götürürdüm ben! Söyle ona, söyle, Colin'le, kuzenimin kalbini çalan adamla tamşmayı çok istiyorum!

Sırıtarak kafamı salladım.

–Belki gelip sizi ziyaret etmeliyim? Belki gelip oraya yerleşmeliyim? Evet, dedi ısrarla, gelip çölde yaşayacağım. Kendime Aborjin bir koca bulurum. Bıktım Avrupalılardan.

Andreas son lafına güldü.

–Avrupa'dan ayrıldığın an boğulursun sen. Yaşamak için bu oksijene muhtaçsın. Bırak zavallı Avustralya erkeklerini, annenin dediği gibi, bir Yunan'la evlen.

–Avustralyalıyla evleneceğim demedim ben, diye ünledi Giulia, yaşlı ve bilge bir Aborjin'le evleneceğim dedim.

–Yegâne gerçek Avustralyalılar, diye araya girdim.

Giulia'nın gözlerinde onay pırıltısı belirdi. İyi, dedi, sonunda Yunan olduğunu anladın demek?

Gülerek kafamı salladım.

Giulia parmağını göğsüme doğrultup sırıttı.

–Yunan değilim deyip durur bu; Avustralyalıymış.

Andreas bana baktı, ardından güldü.

–Bu mantıksız. Sen gerçekte Yunan'sın. Sırf şeklen değil, ruhen de...

Burada büyümediğimi, Avustralyalı'dan başka bir şeymişim gibi davranamayacağımı söyleyerek itiraz ettim. Bana tuhaf tuhaf baktılar; ardından Giulia omuz silkip çantasını aldı. Bu eşsiz yaz gecesini daha da parlatmaya hevesli, gömlek cebimdeki tablete dokundum. Giulia gülümsedi.

–Sana bir sürprizimiz var.

–Ne?

Saatine baktı.

–Tatlı zamanı. Giulia sarı hapı diline yerleştirdi, göz kırptı ve öne eğilip beni öptü. Andreas hesap istedi; geldiğinde elime vurup masaya yüz Euro bıraktı. Bu gece konuğumsun, dedi itirazlarıma aldırmadan, Avustralyalı'ya ısmarlıyorum.

–Baban buralı mı?

Andreas'ın beyaz BMW'sindeydik. Ormanda ilerlememize rağmen müzik, kahkaha ve bardak şıngırtıları her yandaydı.

Annem, diye yanıtladım. Dönüp arka koltukta sigarasını tüttüren Giulia'ya baktım. Babalarımız kardeşti.

–Andrea da Selanikli. Öne yanaşıp burnumu mıncıkladı. Emniyet kemerini takmasını söyleme dürtümü bastırdım. Aracına ilk bindiğimde derhal kemeri göğsüme çektiğimde verdiği tepkiyi hiç unutmamıştım. Nesin sen, diye bağırmıştı, köle mi? Sadece köleler kendilerini bağlar.

Andreas, dikiz aynasından kuzinime bakıyordu.

–Yanılıyorsun, Giuliana'm. Benim ailem Selanikli değil, Kozanlı.

–Oraya gitmiştim, diye mırıldandım, son gelişimde.

Andreas bana baktı, sonra gözlerini tekrar yola çevirdi.

–Benimkiler köylüydü, sizinkilerin tersine.

Giulia homurdandı. Yaslandı ve öfkeyle sigarasını söndürdü.

–Sanki bizimkiler aristokratmış gibi konuşuyorsun. Büyükbabamız başarılı bir tüccardı; oğullarını okutabilmesi bundan. Ama kendisi Anadolu'dan göçmüş gariban bir mülteciydi, o kadar.

–Trabzon'dan, diye ekledim babamın anlattıklarını anımsayarak. Kuzinime baktım, gülümseyerek evetledi.

Andreas sigara uzattı; alırken parmaklarına dokundum. Parmaklarından birini benimkinin etrafına sıkıca sardı, ardından dikiz aynasına hızlı bir bakış fırlatıp bıraktı.

–Baban neden Yunanistan'dan ayrılmış?

Karanlığa çevirdim kafamı. Altı yaşımdayken babam önüme bir harita koyup Selanik'i bulmamı istemişti. Gezegenin neresinde olduğu hakkında hiçbir şey söylememişti. Haritayı alıp odama götürmüş –yatağımı kaplayacak kadar büyüktü– ve sihirli kelimeyi bulana kadar dağlarla okyanusları, çöl ve denizleri taramıştım. Babama götürüp gösterdiğimde heyecan içindeydim. Gördün mü, demişti bana, nereden geldiğini bulmak zor değilmiş.

Giulia yanıtladı yerime. Sesi kederliydi.

–Lambrakis* öldürüldüğünde amcam çok öfkelenmiş. Üniversitedeyken Parti üyesiymiş ve büyükbabam endişeleniyormuş. Onu lanet Avustralya'ya gönderen büyükbabamız işte. Muhtemelen iyi bir şey yapmış. Sesi güçsüzdü. Albaylar cuntası altında yaşayamayabilirdi.

Andreas gözünü yola dikmişti. Sonraki kelimeleri şaşırtıcıydı.

---

*Prof. Dr. Grigorios Lambrakis. Hayatı, Costa Gavras'ın ünlü filmi 'Z-Ölümsüz'e konu olmuş, 1963 yılında Selanik'te croc adlı aşırı sağcı örgüt tarafından, bir konuşması sırasında öldürülmüş solcu milletvekili

–Peki, ne demeye sana bir Yahudi adı vermiş?

Isaac! diye bağırırdı babam kızdığında, ben gençlik enerjisiyle cıvıldarken gazetesini indirip. Isaac, seni lanet Tanrı'ya kurban edeceğim!

–Babam o adı sevmiş, hepsi o.

Giulia bana döndü.

–Andreas, Yahudilerden nefret eder. Omzuna hafifçe vurdu. Dikkat et Andrea, kuzenim Yahudi dostudur.

–Nefret ettiğim yok, diye itiraz etti bana bakarak, sadece güvenmem onlara.

Uyuşturucunun kanıma karıştığını hissediyordum. İçim pırpır ediyordu ve sesim, çıktığında alçak ve yumuşaktı. Andreas'a döndüm.

–Neden anti-semitiksin?

–Dedim ya, Yahudilerden nefret etmiyorum; sadece güvenmem, o kadar. Zenginlikleri, güçleri yüzünden. Belgrat'ı bombaladıkları için, ülkemi olduğundan farklı kılmaya zorladıkları için. Bizi köle etmek istedikleri için.

–Bana kalırsa Amerikalılarla Yahudileri karıştırıyorsun sen.

–Aynı şey.

Giulia uyarır bir havada elime dokundu. Andreas, dedi özenle, pek çok yönden iyi biridir ama pis ırkçının tekidir.

–Sadece geçmişe takıntılarından, ahlâki doğruculuklarından hoşlanmıyorum. Sözlerinin Giulia'yı değil beni hedeflediğinden emindim. Mazoşizmlerinden hoşlanmıyorum.

Giulia güldü.

–Tabii, dedi, soykırım saplantıları hastalık. Kabul. Ama anlaşılmaz değil.

–Siyon Liderlerinin Protokolleri'ni okudun mu sen? diye karşıladı Andreas.

Kahkaha attım.

–O dediğin, Nazi propagandası.

–O protokoller Nazilerden çok öncesine dayanıyor.

–Tamam, o zaman antik faşist propagandası! Mesele, gerçek olmamaları. O protokoller uydurma.

Böyle eğitimli bir adamın nefretini savunmak için Protokolleri kullanmasına şaşmıştım. Ama uyuşturucu kanımda eğleşiyordu ve kalkıp diklenecek cesareti toparlayamıyordum. Mayışık ve mutluydum.

–İkiniz de cahil salaklarsınız! diye bağırdı Giulia arka koltuktan. O ırkçı pisliği yayınlayan Rus çarıydı. Kazandım, diye ekledi İngilizce.

Elektrik ışığıyla pırıl pırıl bir kasabaya yaklaşıyorduk. Tavernalar ve barlar yiyip içen insanlarla doluydu. Müzik bedenimde dalgalanıyordu. Park ederken Andreas'ın eli elime kaydı, sıktı ve ardından Giulia'ya kapıyı açtı. Arabadan çıkarken zayıftım. Giulia elimden tuttu ve Andreas'ın peşinden kalabalığa, müziğe daldık.

–Gelin, dedi Andreas dönüp gülümseyerek, sizi *hastalığımızı* kutlayan bir müzeye götüreyim.

Giulia elimi sıktı.

–Umarım hâlâ müzelerle ilgileniyorsundur güzel kuzenim.

–İlgileniyorum.

Hatırlayınca güldüm.

Andreas anlamadan bakıyordu.

–Nedir komik olan?

–Sırrımız, dedi kuzinim hiç bozmadan. Elimden çekerek sürükledi.

–Beni Yahudi tarihi Müzesi'ne götür.

Liman karşısında bir tente altında, küçük bir masaya oturmuş, Giulia'yla kahve içiyorduk. Avrupa'ya ilk gelişimdi; sabaha kadar dans etmiştik ve kendimizi kafein, nikotin ve Yunan tatlılarıyla toparlamaya çalışıyorduk. Avrupa'ya tutulmuştum.

–Niye?

–Babam Selanik'in Yahudi şehri olduğunu söylerdi.

–Eskiden. Çok zaman önce. Artık Yahudi falan yok burada.

Ama vardı. Hayaletler vardı ve ben onları Selanik Yahudi Tarihi Müzesi'nde buldum. Müze, siyah panellerle bir labirente döndürülmüş, bodrum katında bir ambardı. Girer girmez, ön bankonun ardında sigara içen orta yaşlı adamı kafamızla selamlamıştık. Tam tepesinde, tozlu bir pencereden kasvetli Selanik göğü görünüyordu. Bizden başka ziyaretçi yoktu ve ağır adımlarla duvarlar dolusu fotoğrafı izleyerek gezmiştik. Yoksulluğun, sefaletin ve ölümün sade, siyah beyaz imgeleri bana yabancı değildi. Ölüm kampı trenlerine bindirilen kadınların, çocukların ve adamların umutsuz, asık yüzleri... İşkenceler, deneyler, imha. Soykırım tarihi.

Köşeyi dönüp hayatla karşılaşmak rahatlatıcıydı. *Fin de siècle*'den* eski, şehrin silinmiş Yahudi dünyasını gösteren sepya fotoğraflar. En iyi giyseleri içinde objektife gülümseyen aileler, takım elbiseli adamlar, kürklü, özenle yapılmış saçlarına kondurulmuş şık şapkalarıyla kadınlar... Hepsi, keşfettiğim bu şehrin sokaklarında dolaşmıştı. Başka bir duvarda, çimlerin üzerine yatmış kadınlı erkekli bir grup vardı. Asker kıyafetliydiler ve yanlarında tüfekleri vardı. Gülüyor, gülümsüyor, fotoğrafçıyla dalga geçiyorlardı. Resmin altında 'Direnişte Yahudiler' yazıyordu. Yunanistan'la Yugoslavya arasındaki dağlık sınır bölgesinde, Gentile** yoldaşlarıyla omuz omuza savaşa gitmişlerdi. Fotoğraf makinemi çıkarıp bir adım geri giderek resim çekmeye hazırlanmıştım.

–Fotoğraf yok. Adam bankodan kalkıp bize gelmişti. Kırık ama açık bir İngilizceyle konuşuyordu.

Neden? demişti kuzinim Yunanca.

–Ne istiyorsunuz burada? Yine İngilizce konuşmuştu adam.

---

*Yüz yılın sonu (Fr.)

**Yahudi olmayan

–Kuzenim Avustralyalı. Tarihinize ilgi duyuyor.

Giulia'nın her Yunanca cümlesine benim dilimde yanıt vermişti adam. Eliyle makinemi kapatıp, Giulia'yı görmezden gelmişti.

–Fotoğraf çekilmeyecek.

Giulia'nın sert bir yanıt vereceğini anlamış, araya girmiştim.

–Babam Selaniklidir, diye açıklamıştım. Bana burada yaşayan Yahudileri anlatırdı. Devam edecek, bu şehrin İbrani geçmişini öğrenmek, telafi etmek istediğimi –acınası, umutsuzdu, biliyorum; söyleyebileceğim, yapabileceğim hiçbir şeyi duvarlarda asılı o dehşetli tarihi teselli edemezdi– söyleyecektim ama izin vermedi.

–Babanızla ilgilenmiyorum, demişti sertçe. Tek istediğim fotoğraf çekmemeniz. Dönüp gitmiş, yerine oturup bir sigara daha yakmıştı. Kırgın bakışımı karşılamayı reddetmişti.

–Ne hissettin? demişti Colin daha sonra. Böyle deyince ne hissettin?

–İncindim.

–Neden?

–Çünkü beni anti-semitiklerle bir tuttuğunu hissettim. İsa aşkına, müzesine gittim, öğrenmek istedim. Soru sormak istedim ve bana pislik muamelesi yaptı.

–Ne dedin peki?

–Hiç.

–Neden?

–Bana düşmez gibi geldi.

–Ne demek istedin peki?

–Bilmem.

–A, haydi ama... Ona ne demek istedin?

–Ona, siktir git, paranoyak Yahudi, bana ne sizin tarihinizden, demek istedim.

Makinemi indirip Giulia'ya çıkmamız gerektiğini belirtmiştim. Yüksek perdeden bir ıslık tutturmuştu; melodi, müzenin yüksek tavanında, duvarlarında dans ediyordu. Sokağa çıkan merdivenlerin hemen başında dönüp adama bakmıştım. Hâlâ beni görmezden geliyordu. Birkaç saniye içinde şehrin yoğun trafiğine ve insan seslerine karışmıştık.

–Neydi o ıslıkla çaldığın?

–Bir Filistin direniş şarkısı.

–Yapmamalıydın bunu.

Neşeyle burnumu yakalayıp mıncıklamıştı.

–Fazla kibarsın sen; siz Avustralyalılar, sizde şu İngiliz kibarlığı var. O adam bize kabalık etti, ben de gereğini yaptım. Sevgili kuzen, Avrupa'da kibarlığın pek sökmeyeceğini öğrenmelisin. İngiltere'de bile.

Kahkaha atıp makinemi kaldırmıştım.

–Dert değil. Resmi çektim zaten.

O zaman öpmüştü beni.

–Bak, belki nihayetinde Avrupalısın sen de.

O resim çalışma duvarımda, bilgisayarımın üstünde asılı duruyor. Sol köşedeki adamın gri ceketi bulanık; resme o hâkim. Ama gülümseyen direnişçiler gayet net; sırıtışları keskin ve neşeli.

Hayaletler. Kan ve ülke ve hayaletler.

Andreas'la Giulia'nın beni sürüklediği göztaşından yapılma bina, meydanın ortasında gururla dikiliyordu. Burasının, Yunan İç Savaşı'nda komünist gerilla gençleri için okul görevi gördüğünü keşfetmek üzereydim. Andreas bizi uzun, beyaz bir koridora soktu; ardından her biri geniş kanvaslara basılmış fotoğraflarla dolu bir galeriye girdik. Giulia'nın elini bırakıp

siyah beyaz panelleri izlemeye koyuldum. Resimler çoğunlukla ellerinde silahları, objektife meydan okurcasına bakan üniformalı kadın ve erkekleri gösteriyordu. Genç öğrencilere temel savaş eğitimi verilişini gösteren resimler de vardı. Bir de savaş resimleri: Bir eşeğin sırtına gelişigüzel bağlanmış başsız cesetler, delik deşik edilmiş bir adam, bileklerinden sıkı sıkı bağlanmış esirler... İpler öyle sıkıydı ki bilekler kesilmiş, sızan kan ipleri siyaha boyamıştı. Kızgınlığımı paylaşmak için döndüğümde Giulia gitmişti.

Oditoryumun köşesinde yaşlı bir adam, bir okul sırasının etrafına toplanmış bir grupla konuşuyordu. Andreas ve Giulia oradaydı. Gittim, grubun yanında durup dinlemeye koyuldum.

–Yakına gel, dedi yaşlı adam.

Andreas, O, Avustralyalı, diye açıklayınca herkes bana döndü. Etimin alev aldığını, bacaklarımın gövdemden kopup gittiğini sandım. Tek istediğim yere yatıp gözerlimi tavana dikerek ihtiyarın anlattıklarını dinlemekti.

–Yunanca anlıyor mu?

Başımla evetlemeyi becerebildim. İhtiyar konuşmasını sürdürdü ama bana odaklanmıştı şimdi; başını sallıyor, beni konuşmaya davet ediyordu. Yüzüme bir gülümseme ve ilgi ifadesi yerleştirdim ya, aslında kelimelerini anlamıyordum. Yaban kulaklara sahip bir dışarlıklıydım ve ağzımdan bir sözcük bile çıkaramıyordum. Ama kafa sallamaya devam ettim. Giulia yanıma geldi, başımı omzuna yasladım. Mutluluk buydu.

–Aşkım, diye fısıldadı, benle gel. Elimi tuttu, gruptan uzaklaştırdı. Herhangi bir şey anladın mı bundan?

Kafamı salladım.

–Hastalığımız derken neyi kastetti Andreas?

–İç savaşı. Yahudiler için soykırım neyse, bizim için de iç savaş oydu... Ben çocukken, Isaac, tek önemsenen ailenin hangi tarafta savaştığıydı. Delilik... Bizler, hâlâ dedelerimizin haçlı seferini yürüten okul çocuklarıydık.

Yanağımı soğuk tuğlalara yapıştırarak duvara yaslandım. Üstümüzde alçıdan yapılma silik gravürler görüyordum.

–Bunlar ne?

–Dostumuz hasta mı?

Andreas elini omzuma koymuştu ve ben, başımı göğsüne gömmek istiyordum. İhtiyar hâlâ anlatıyordu.

–Bunlar ne? diye mırıldandım bir daha.

–Bunlar, Sağcıların iç savaş sonrası yok ettiği duvar resimleri. Müze onları restore etmeye çalışıyor. Sesini alçalttı. O kadar mühim değil bunlar. Toplumsal gerçekçilik; çoğu zırva.

Şiddetle kafamı salladım.

–Hayır, restore etmeleri iyi. Harika. Avustralya'da yok böyle şeylerimiz. Harika. Çok güzel.

Andreas gülüyordu. Bizi müzeden tekrar meydana çıkardı. Dönüp müzeye baktım. Karanlık mor gökyüzüne karşı dimdik ve ilham verici duruyordu.

Andreas bana bakıyordu.

–Yaşlı yoldaşın dediklerini o kadar ciddiye alma. Anlattıkları tarihin tamamını kapsamıyor.

Giulia güldü.

–Yeterince kapsıyordu.

Andreas ona döndü; kızgındı.

–Sence Direniş, Yunanistan için savaştı ve bizi satan Batı'ydı, öyle mi?

Giulia meydan okurcasına evetledi.

–Yarı yarıya doğru. Andreas bana döndü; kelimelerinde acı bir zehir vurgusu vardı. Evet, İngilizler ve evet, Amerikalılar bizi sattı. Ama o yoldaşlar, o duvardakiler, onlar ko'duğumun Yunanistan'ı için değil, ko'duğumun Rusya'sı için savaştı.

Giulia istifini bozmadı.

–Ya? Madem öyle, neden ihtiyar konuşurken ses çıkarmadın, her dediğine kafa salladın?

Öfke Andreas'ın yüzünü terk etti.

–Çünkü adam yaşlı, Giulia. Yaşlı ve yeterince çekmiş. Bana döndü. On yıllar boyu Yunanistan'dan uzak kaldığını anladın mı?

Kafamı salladım. Hiçbir şey anlamadığımı söyledim.

–İç savaş bittiğinden beri Budapeşte'deydi. Direniş'e on üç yaşında katılmış. Anca komünizm çöktüğünde dönebildi buralara. Macarlar onu istemiyormuş artık.

Ardından kuzinime dönüp tartışmayı Yunanca sürdürdü.

–Ne diyecektim ona? Tüm o ölümlerin, sürgünde geçen onca yılın hiçbir anlam taşımadığını mı? Gülmeye başladı ve gülüşünün neşeden değil garez ve kafa karışıklığından geldiğini kavradım. Agrinion'da, başka bir dünyayı tarif etmeye kalktığımda kamyon şoförü Takis nasıl güldüyse öyle gülüyordu Andreas. Aynı gülüştü bu.

–Gel, diye devam etti Andreas, hepsi ko'duğumun geçmişinde kaldı, değil mi? Artık sürgün yok, ölüm yok, kan davası yok, hapishaneler yok... Hatta hükümet Direnişçiler için anıt bile dikiyor. Artık hepimiz demokratız, değil mi? Kahkahalarının peşi sıra arabaya yürüdük.

Babam, ölümüne yakın, biraz sapıtmıştı. İşten gelir, çakar ve koltuğa uzanıp saatlerce televizyona bakardı. Tarihin çöküşüne, Sovyet Rusya'nın dağılışına takmıştı. Bir gece, bir arkadaşın evinden döndüğümde onu, Amerikan sabah haberleri karşısında sızmış buldum. Annemle kız kardeşim uyuyordu. Sehpada ağzına kadar dolu bir kül tablasıyla küçük, plastik bir zarf vardı. Almıştım, kenarlarında kalmış toz artıklarına bakarken babam gözlerini açmıştı. Gülümsüyordu. Ekranı işaret etmişti.

–Kapa şunu evlât. Kapa şu propagandayı.

–Bunu izlememelisin baba, sinirini bozmaktan öte işe yaramıyor.

Elini uzatmıştı.

–Yardım et, Isaac. Yatağa gitmem gerek.

Onu çekip kaldırdığımda küçük zarfı elimden kaparak yüzüme sallamıştı.

–Zengin tozu, Isaac, salaklaşmamız için... Bizi kontrol altında tutabilmeleri için, anlıyor musun?

–Biliyorum, baba, biliyorum. Haydi, yatağa gidelim.

–Yahudi tozu, Isaac, anlıyor musun?

Donakalmıştım. Bu, babam değildi; konuşan babam değildi.

–Bu da ne şimdi baba?

Öfke, uyuşturucu bulanıklığından kendine yol açmıştı. Yüzüme tükürerek konuşmuştu.

–Siktirik Yahudiler, pis hainler; bizi onlar sattı. Onlar için onca yaptığımızdan sonra... Partinin onca yaptığından sonra... Siktirik hain amcıklar, onlar bu işte. Eroin zarfını havada sallamıştı. Yahudi tozu, Isaac, sakın unutma.

Odasına girip kapıyı kapayana kadar öylece, kıpırdayamadan kalakalmıştım.

Megalo Horio'ya geri dönmek için yola koyulduk ama köye girmeden hemen önce küçük bir toprak yola saptık. Yol kenarına arka arkaya park etmiş bir sürü araba vardı ve insanlar her yanda dolaşıyor, konuşuyor, dondurma, ekmek ve bisküvi yiyordu. Andreas arabayı küçük, üstü açılır bir Saab ile parlak kırmızı bir Peugeot'nun arasına soktu; indik ve kalabalığa karıştık. Keşmekeş içinde yerel ezgiler çalınıyordu; sıkı sıkı yapıştım Giulia'nın koluna. Yolun ortasına ufak bir kamyon park etmişti; iki genç çingene, toplananlara plastik sandalyeler veriyordu.

–Çabuk, dedi Andreas, üç sandalye kap. Kamyona doğru ilerledim ama ne zaman çingenelerin dikkatini çektiğimi sansam biri dirseğiyle beni itip uzatılan sandalyeyi kaptı. Giulia gülerek yanıma geldi.

–Artık Yunanistan'dasın şekerim, dedi ve vahşi bir tavırla kendini cepheye sürdü.

–*Sigala, kopelamu,* diye bağırdı kırmızı suratlı bir adam, *pari seira.* Yavaş kızım, sıranı bekle.

–Siktir, dedi kuzinim ve çingenelerin en gencine göz kırptı. Üç parmak gösterdi ve delikanlı, başının üzerine kaldırdığı üç plastik sandalyeyi bağırıp çağıran kalabalığın üzerinden aşırarak uzattı. Sandalyeleri alıp açıklığa döndüm. Giulia muzaffer bir sırıtışla geldi.

–Gördün mü? Üç sandalye için sadece bir Euro aldı benden. Dönüp genç çingeneye baktım ama o, dikkatini etrafını saran kalabalığa vermişti bile; şakaklarından ve kollarından süzülen ter, ay ışığında parıldıyordu.

–Çok seksi, diye yanıtladım.

–Sence de öyle mi, lafbaz Giulia? Tıpkı bizim dandik babalarımız gibidir bunlar. Kadınlara kötü davranırlar.

Anlaşılan sürprizleri Direniş müzesi değildi. Bir tören, geleneksel bir köy düğünü, gezginci sanatçılar tarafından canlandırılacaktı. Sürpriz buydu. Bir açıklığın etrafı beyaz sandalyelerle çevrilmişti. Ortaya iki tane uzun, üzerlerine çatal-bıçak ve şarap maşrapaları yığılı masa yerleştirilmişti. Sandalyelerimizi yüksek bir çamın altına yerleştirdik, sigaralarımızı yaktık ve kendimizi müziğin bizi içine çektiği mutluluğa bıraktık. Solumuzda, küçük bir müzisyen grubu, tatlı halk şarkıları çalıyordu. Arkalarında saz damlı iki küçük çadır vardı. Çadırlardan bize yakın olanının önünde geleneksel köylü giysileri içinde bir grup kadın duruyordu. Aynı sayıda bir grup erkekse, diğer çadırın önünde çember kurmuş oturuyordu.

–Galiba, kız ve erkek tarafları. Andreas, Giulia'nın önünden eğilmiş bana bunu söylerken, sıcak ve nemli nefesi yanağımdaydı.

–Büyükannelerimiz böyle evlenirmiş, dedi Giulia. Zavallı kancıklar.

Düğünü izledim: gelinin çeyizinin uzun tahta masalara yayılması; işlemeli örtü ve yorganlar, bir bakır damacana. Ardından damat babasının çeyizi kabul etmesi; damadın sağdıçları tarafından tıraş edilip yıkanması; gelinin çiçeklerle bezeli giysisi içinde, beyaz bir atın üzerinde gelişi; şölen ve kadeh kaldırmalar; kadınların geleneksel kalın, kırmızı etekleri ve erkeklerin uzun kollu beyaz gömlekleriyle siyah ceketleri, müzisyenlerin kırbaç tadına ulaşan coşkusu, dans eden erkeklerin kurdukları çemberin ateşi, kadınların el çırpıp ayaklarıyla tempo tutmaları... Tören, tıpkı bir film gibi gelişti ve seslerle, yanan etin ve kızaran sebzelerin kokusuyla ve yürekten, coşkuyla söylenen şarkılarla büyülendim. Etrafımızdaki kalabalık, sert plastik sandalyelere oturmuş, yazlık Atina giysileri içinde kafa sallayıp el çırpıyor, gösterinin keyfini çıkarıyor, halk şarkılarına eşlik ediyor, coşuyor, evet, tam da bu, coşuyordu. Ve Ecstasy midemde ve beynimde kıvrılıyor, gösteriyi izleyen yüzüme kocaman bir sırıtış yerleştiriyordu. Sonra Andreas kolumdan tutuyor, bizi arabaya götürüyor ve ben sürekli dönüp arkama, henüz pek erkek sayılamayacak genç damadın güzelliğine, yumuşak yüzüne ve sırım gibi, sert bedenine bakıyordum. Gelini aradım ve peçesini açmış, çadırın yanında sigara içtiğini gördüm. Sonuçta, gösteri yapan bir oyuncuydu.

–Köyistan'a hoş geldin, dedi Andreas tumturaklı bir İngiliz aksanıyla alay ederek. Irgatlık dönemlerini canlandırmamız hoşuna gitti mi?

Hâlâ gözüm arkada, yakışıklı damadı görmeye çalışırken, gitti, diyebildim boğuk sesimle. Andreas bakışlarımı izledi.

–Büyükannem bu kadar şanslı değildi, dedi usulca. Kendinden otuz yaş büyük bir adamla evlendirildi ve sekizinci çocuğunu doğurduktan sonra öldü.

Yüzüne bakamadım. Kuzinim elimi tuttu.

–Bu gece bize bir peri masalı oynadılar, Andreas; siyaseti

unut. Bu sadece bir peri masalıydı kuzenim. Teskin edici bir sesle konuşuyordu. Gelin güzel, damat yakışıklıydı. Daha ne?

Andreas marşa bastı, bir düğmeye dokundu ve derin bas ritmiyle yükselen tekno müzik, buzuki ve klarnet sesini boğuverdi.

Çok sonra, geceyarısından epey sonra, Andreas'ın yanında, göğsü ve göbeğindeki kıvırcık kıllarda parmaklarımı gezdirerek çırılçıplak yatıyordum. Düğün gösterisinden sonra Giulia kafayı fena bulmuştu. Megalo Horio'ya döndüğümüzde şaraptan uzoya geçmiş ve az evvel izlediğimiz gösteriyi, eski zamanlara ait kırmızı halk giysilerini, süslü düğün atını, şöleni andıkça öfkelenmişti. Gösteriyi peri masalı olarak irdeledikçe kızıyordu. İşin siyasi yönünü unutamıyordu. Palavra diye bağırıyor, etraftaki masalarda oturanlar onu gösterip gülüyordu. Sonunda kalkıp en yakın masaya, dört genç adamın oturduğu masaya gitti ve Yunanca bağırmaya başladı. Geleneksel düğüne gidip gitmediklerini sordu ve yanıt beklemeden nutuk çekmeye girişti. Analarımızın giysileri böyle yeni ve temiz değildi dedi ısrarla; savaşta böyle donanmış masalar yoktu ve gördüklerimizin hepsi yalandı. Adamlar gülmeye devam edince, aralarından birini tokatlamadan Andreas'la araya girip Giulia'yı arabaya geri götürdük. Avrupa hep yalan, Avrupa hepten yalan deyip durdu arka koltukta. Benim yatağa yatırdığımızda yüzümü, gözlerimi, ağzımı öptü. Alkol kokan nefesiyle hepsi yalan diye fısıldadı, ardından uyuyakaldı.

Andreas'ın yatağında, göğsü ve göbeğinde parmaklarımı dolaştırıyordum. Colin'den bahsetmemi istedi.

–Nesinden bahsedeyim?

–Tarif et.

Ne diyeceğimi bilemedim, duraksadım. Nazik ve kibardır diye yanıtladım.

–Tarif et.

Saçına dokundum.

–Kızıl kıvırcık saçlıdır; hep kısa kestirir.

–Gözleri ne renk?

–Yeşil.

–İri mi, ufak mı?

–Çok uzundur; omuzları epey geniş.

–Peki, kıllı mı?

–Evet. Biraz göbeğinde, biraz göğsünde. Yaşlandıkça kıllanıyor.

–Peki, şeyi nasıl?

Güldüm; utandığım için kendime güldüm.

–Anlat.

–Uzun ve kalın. Sünnetsiz.

Andreas büzülmüş aletini yana çekti, elime aldım.

–Başka erkeklerle takılmana aldırır mı?

Elimi çektim. Sırt üstü yatıp gözlerimi tavana diktim.

–Ona söylemem.

–Peki, sence o, başkalarıyla...

Andreas'a, ince, esmer yüzüne baktım. Sesi tembel ve uykuluydu ama sorularından huylanmıştım. Elbette huylandım. Kendime güvenmiyordum.

–Bazen. Bazen, gece geç geldiğinde koklarım onu ve başka adamlarla yatıp yatmadığını merak ederim.

–Yani sizinki, Amerikalılar nasıl diyor, açık evlilik.

Kendimi biraz daha çekip sigaraya uzandım.

–Siktir git; sana dürüst davranmaya çalışıyordum. Colin'i seviyorum. Onu çok seviyorum ve uzun zamandır birlikteyiz. Başkalarıyla yatmayacak denli sağlam olabilmeyi isterdim. Gülümsedim ve kibriti usulca üfledim. Colin'i seviyorum, dedim bir daha.

Andreas da uzanıp bir sigara aldı ve omzumu öptü.

–Sana inanıyorum.

–Ya sen, dedim, erkek arkadaşın var mı?

Kafasını salladı.

–İster miydin?

–Hayır, dedi. Bir eliyle aletini örttü ve diğeriyle sigarasını dudaklarından aldı. Gelecek bahara evleniyorum. Adı, Diana. O da gazeteci. Kuzininin arkadaşı...

Kalkıp küllük aramaya koyuldum.

–Şaşırttı mı seni? Amerikalıları şaşırtıyor, herhalde siz Avustralyalılar da farklı değilsinizdir.

–Şaşırtmadı. Yatağa döndüm, yanına uzandım.

–Giulia'nın boşandığını biliyor musun?

Bakakaldım.

–Evlendiğinden bile haberim yoktu.

–Evlendi. Aşkla ilgisi yok. Herhalde annesinin habire evlenmesi için bastırmasından bıkmıştı. Evlendi; görkemli bir törenle. Hoştu. Sonra boşandı.

–Nasıldı... Adam?

Andreas boğulur gibi oldu, ardından kahkahayı patlattı.

–Pek zarif; kuzinin için fazla uysal biriydi. Atina'da güzel bir daire ve çocuk istiyordu. Giulia'nın hayattan beklentisi daha fazlaydı.

–Ya sen?

–Ben kırk dört yaşındayım, Isaac. Çocuk istiyorum. Diana çok tatlıdır. Beni olduğum gibi kabulleniyor.

–Seviyor musun?

–Elbette. Şefkatle. İhtiras varmış gibi yapmıyorum. Ama o da yapmıyor. İç çekti. Biraz, dün gece izlediğimiz şey gibi; evliliğimiz karşılıklı maddi kazanca yönelik.

–Hiç âşık oldun mu sen?

–*Americanaki,* diye dalga geçti, üzerime abandı ve şiddetle dudaklarıma yumuldu. Geri çekildim. Kasıklarıma, hayaları-

ma dokunmaya başladı; tahrik oldum.

–Bir Sırp askerine salakça tutulmuştum. Bosna'da. Yani evet, âşık oldum.

Aleti göbeğimi zorluyordu; üzerimdeydi.

–Hâlâ görüşüyor musun onunla?

–Öldü.

Bacaklarımı ayırdı, aletini kıçıma dayadı. Kibarca ittim, yastığına geri döndü.

–Bunu sadece Colin yapabilir, dedim.

–Anlıyorum. Hayalarını kaşıdı, aleti sönmeye başladı. Bir daha uzandı, yaslandı ve gözlerini kapadı. Bana aileni anlat. Baban üniversitede okumuştu. Zengin miydi?

Kafamı salladım.

–Babam Avustralya'da fabrikalarda çalıştı, işçi olarak, diye açıkladım. Selanik ve Fransa'da okumuştu ama 1964'te, Yunanistan'ı alelacele terk etmesi gerekti. Giulia'nın anlattığı gibi.

–Ha, doğru ya, cesur göçmen, siyasi sürgün... Bildiğimiz peri masalları.

Ses etmedim.

–Ya annen?

–On bir yaşında gelmiş Avustralya'ya. Ailesi buralardan. Ay'a doğru elimi kaldırıp pencereden görünen karanlığı işaret etim. Bu dağlardan.

–Yarın gideceğimiz yerden mi?

–Evet.

–Geri döndü mü hiç?

Kafamı salladım.

–Ya baban?

–Babam öldü.

Andreas başını hafifçe salladı, omzuma doladığı koluyla sıktı.

–Nasıl öldü?

Ay, yarım Ay, penceredeydi ve gümüşsü donuk ışığı An-

dreas'ın çıplak bedenini pırıldatıyordu.

–Aşırı dozdan.

Andreas suskunlaştı. Nefesi düzenli ve hafifti. Uyuyakaldığını sandım, kendimi kollarından kurtarıp sigara ya uzandım.

–Anlıyorum, diye fısıldadı.

–Neyi anlıyorsun?

–Neden biz Yunanlara güvenmediğini. Pek kibar değiliz.

Dirseği üzerinde doğruldu ve pantolonuyla gömleğini koyduğu iskemleye baktı.

–Gömlek, Prada'dır, dedi.

–Güzel.

–Evet. Şimdi Prada gömlek giyiyoruz. Tommy Hilfiger kotlar... Ama hâlâ Doğu tarzımız var. Ailen köyü ziyaret edeceğini biliyor mu?

–Hayır.

–Hayır, tabii bilmiyor. Gözleri dolmuştu.

–Ya sen? Senin ailen?

–Kozanlı köylüler. Yani, senin gibi, ben de *déclassé*'yim.*

–Anlamadım.

–Şık kıyafetler giyen bir köylü çocuğuyum ben. Ben de buraya ait değilim. Kollarını gerip esnedi. Babam bizi İngiltere'ye götürdü, on yıl kaldık. Müthiş İngilizce'mi ve damak zevkinden habersiz şişko İngiliz karılarına sofra kurmayı orada öğrendim. Annem, Londra'da bir hastanede hademelik yaptı; döndüğümüzde üniversiteye gidebilmeme yetecek ve Antenna'da bana iş ayarlayacak birilerine rüşvet verecek kadar para biriktirmiştik. Ailem benle gurur duyuyor ve nihayet evleneceğim için çok mutlu.

Sesindeki acı mutsuzluk içimi ürpertti, titredim. Birden yataktan kalktı, karşıma dikildi. Sesi soğuk ve sakindi. Fazla sakin. Keşke bağırsa, dedim. Gözleri buz gibiydi.

---

*Çevresinin, sınıfının dışında kalmış (Fr.)

–Ve şimdi, neden Yahudiler'den nefret ettiğimi biliyorsun. Onlardan nefret ediyorum çünkü Dejan'ı onlar öldürdü.

Tuvalette işediğini duydum; geri döndüğünde uyuyormuş gibi yaptım. Yanıma yattı, çok şükür, sonunda şafağa yakın, uyku krallığını ilan edene kadar, o da uyur gibi yaptı.

Gürültülü bir ağız dalaşına uyandım. Aşağıda iki adam, arabalarının nasıl çarpıştığı konusunda birbirlerinin yorumları üzerine tartışıyordu. Aynı zamanda, gelişigüzel seksin ertesinde gelen baş ağrısı, suçluluk ve pişmanlığa da uyanmıştım. Uyanır uyanmaz ilk aklıma gelen, Colin'i özlediğimdi. Ardından, uzanıp Andreas'ın çıplak ve esmer sırtına bakınca midem buruldu, gözlerim yandı. Ayakkabılarımı giyerken o da uyandı ve saati sordu. On olduğunu söylediğimde homurdandı ve gayet rahatsız edici bir vurguyla ne demeye onu bu kadar erken uyandırdığımı sordu.

–Colin'i aramak istedim.

Çatık kaşları gevşedi.

–*Kala kaneis*. İyi edersin.

Gözlerini kapadı, arakasını döndü ve Giulia'ya söylemeyeceğini belirtti.

Uzanıp omzunu öptüm.

Ufacık odama girdiğimde Giulia horulduyordu. Fotoğraf makinemi aldım, kurcalarken uyandı kuzinim. Kes şunu, diye mızıldandı, berbat haldeyim. Derin derin iç çekti ve homurdandı. Buraya kadar, artık yaşlı bir kadınım, dedi. Uyuşturucuyu bırakmalıyım.

–İyi edersin, diye yanıtladım; uzanıp öptüm. Uyku kokuyordu.

O da beni öpüp gömlek cebimden sigara aldı.

–Yattınız mı?

Pencereden manzarayı kadrajlıyordum. Şansımı denedim.

–Evet.

Kalktı, gelip yanıma oturdu. Saçını okşadım. Siyah pamuklu donu dışında çıplaktı.

–*Eisai entaxi?* İyi misin? Tenimi kokladı.

–Evet. İyiyim.

–İyi, dedi, yanağıma sert bir tokat attı. Sigarasını pencereden savurup duşa giderken, Bu, Colin'dendi, dedi.

Annemin köyüne yolculuk tehlikeli ve uzundu. Yol, bir kerecik dahi asfaltlanmamıştı ve Andreas, yamaçlardan dar yola düşmüş kaya ve taşları temizleyebilmemiz için on beş dakikada bir durmak zorunda kalıyordu. Dağlara doğru tırmandıkça yemyeşil doğa yerini tek tük uzun çam ağaçları dışında hepten kayalarla bezeli çorak manzaralara bıraktı. İlerledikçe sohbetimiz kesildi; Andreas radyoyu da kapadı. Kimi peçeli ve çarşaflı, tümden siyah giyinmiş, yanlarından geçerken bizi şüpheyle izleyen kadınlarla dolu köylerden geçtik. Görebildiğimiz yegâne gençler, tarlalarda çalışan üstleri çıplak, zayıf tiplerdi. Giulia onların Arnavut göçmenleri olduğunu söyledi.

Agrio Dassos, dağın zirvesine yakın bir yere kurulmuştu; tek katlı küçük taş evler uçurum kenarında dengede duruyordu. Yol dağa doğru devam ederek karanlık bir koruda yitiyordu. Ürperen Giulia omuzlarına ince bir eşofman üstü aldı.

–*To telos tou kosmou*, diye mırıldandı. Dünyanın sonu.

Andreas arabayı durdurdu. Meydan falan yoktu; herhangi bir hayat belirtisi de. Arabadan inip tek duvarı sağlam gerisi moloz, viran bir evin yanından geçtik. Bir köşeyi dönüğümüzde masa başında kahve içen iki yaşlı adam gördük. Siyah mürekkeple gelişigüzel *Kafeino* yazılmış eski tahta tabela rüzgârda gıcırdayarak sallanıyordu.

Andreas adamların yanına gitti.

–Kahve ısmarlayabilir miyiz?

Adamlardan biri yavaşça kalktı ve dükkâna girdi. Mekân küçük ve sevimsizdi; diğer ihtiyar eliyle karşısındaki masaya geçmemizi işaret etti. Kırış kırış yüzüne baktım.

–Nereden geliyorsunuz?

–Atina'dan, dedi Andreas, ardından beni gösterdi. Bu adam Avustralyalı. İhtiyar yüzümü inceledi.

–Avustralya'da kardeşlerim vardı. Hepsi öldü. Cebinden bir tutam tütün çıkardı, kendine sigara sarmaya koyuldu. Konuşmadan kahvelerimizi bekledik.

Köye girdiğimiz anda üzerimize çöken sessizlik, ağaçların ve kayaların üzerine yapışmış, bastırıyordu; havada ve meltemde yoğundu. Sanki baharı ardımızda bırakmış gibiydik ve göğün muazzam mavisine doğru akan teraslanmış tarlalara bakarken, buranın hiç bahar ılığını yaşayıp yaşamadığını merak ettim. Tepemizdeki güneş donuk ve uzaktı. Rahatsızdık. Bir an arkamda bir fısıltı duyduğumu sandım, Andreas olduğu yerde sıçradı, Giulia eşofmanına daha sıkı sarındı. İhtiyar, kahvelerimizi getirdiğinde, porselen fincanların tıkırtısı dağ havasında yankılanıyordu sanki. Derken çanları duyduk.

Kalın siyah giysili, lacivert eşarplı bir kadın üç keçiyi patikaya doğru güdüyordu. Patikaya atlarlarken boyunlarındaki küçük çanlar kabaca tıngırdadı. Kadın bize bakmak için durdu, gözlerini kıstı ve ihtiyarlara bağırdı.

–*Poi einai autoi oi ksenei?* Kim bu yabancılar?

Hepimiz yabancıydık.

Avustralyalı, dedi ihtiyarlardan biri ve Andreas onu düzeltmeye kalkışmadı. Bana dönüp ne yapmak istediğimi sordu. Omuz silktim; gözlerim mi bana oyun oynuyordu, yoksa ağaçların üzerinde, arasında bizi izleyenler mi vardı, onu merak ediyordum. Her yanda gölgeler dans ediyordu. Andreas benle İngilizce konuştu.

–Burada kalamayız. Burada ne otel, ne *pensiones*, ne de benzeri bir şey var, Isaac. Bu, ölen bir Yunanistan. Ne çeke-

ceksen çek; bir daha geldiğinde hiçbiri burada olmayacak.

Giulia ona döndü; gözleri dolmuştu. Palavra, dedi, burası binlerce yıldır var ve seni Euro'n, AB'n ve kıytırık NATO'n anılara karıştığında da olacak.

Andreas güldü.

–Etrafta genç görüyor musun hiç? Hayır. Şu evlere bak; hepsi boş ve dökülüyor. Şu üzerinde hiçbir şey yetişmeyen kuru toprağa bak. Burası ölü.

Giulia, kahvesinden bir yudum aldı, ardından bana hiç bakmadan eğilip adamlardan birinin omzuna dokundu.

–Affedersin, amca, dedi, aranızda Reveka Panagis'i tanıyan var mı?

Ürperdim ve yanıtı beklerken nefesimi tuttum.

–Kim? dedi öteki adam.

–Reveka Panagis. Avustralya'da komşumdu.

İki ihtiyar birbirine baktı ve fısıldamaya başladı. Annemden bir şey bulur muyum gibisinden ihtiyarlara, yüzlerine, gözlerine baktım. Ya da kendimden bir şey. Kahvemi dikledim, masaya bıraktım ve fotoğraf makinemi kaptım. Resim çekeceğim diye homurdandım, yanıt beklemeden kalktım masadan.

Teraslanmış tarlaların arasına kıvrılan patikaya ilerlerken sessizlik peşimden geldi. Evlerin arasından geçerken bir kez daha fısıltıların beni izlediğini düşündüm. Gölgeler etrafımda dans ediyor, kıvrılıyor, peşimden geliyordu ama her durduğumda sessizlik çöküveriyordu. Yaban otları bürümüş patika aşağı inmeye başladı; bir köşeyi döndüğümde, küçük bir kilise gördüm. Demir işlemeli siyah kapıyı itip binayı geçerek mezarlığa ulaştım. Sararmış uzun otlar, gri beton haçlarla çatlak beyaz taşlar arasında başıboş büyümüştü. Taşların üzerindeki rüzgârdan aşınmış yazılara baktım. Kilise duvarının resimlerini çektim. Arkamda bir gülüş duyduğumda beyaz taşın mavi gökyüzüne karşı iyi bir görüntüsünü yakalamak umuduyla çan kulesini kadrajlıyordum. Arkama döndüm; kirli su-

ratlı ve çıplak ayaklı bir çocuk, kapının ardında, gülüyordu. Yırtık pırtık kıyafeti ince ve pisti; çingene olup olmadığını merak ettim. Havaya baktım, ışık gücünü hesaplamaya çalıştım ve makinemi çevirip çocuğun resmini çekmek istedim.

Ama gitmişti. İlerledim, kapıya varıp patikaya göz attım. Yer, ani bir hareketle yokuşa dönüyordu. Mezarlık uçurum kenarına kurulmuştu. Geri çekilip arkama baktım; çingene oğlan hepten yitmişti. Ve yıllardan beri ilk kez, kilise toprağından çıkarken elimin uçup alnıma ve kalbime dokunuşunu fark ettim. Haç çıkarmıştım. Ve bir daha gülüş duydum.

Patikadan geri döndüm; Giulia, elinde sigarası, beni bekliyordu.

–Andreas nerede?

–Dolaşmaya çıktı. Elimi tuttu. Bana kızgın mısın?

–Annem kendinden bahsedilmesini istemiyor.

Giulia elimi sıktı. Gözleri parıldıyordu.

–Evet, biliyorum ama dinle...

Sözünü kestim.

–Hayır, sen dinle: bu, ailevi bir mesele.

Elimi bıraktı.

–Peki, kendi başına ne bulabileceksin, dedi alayla, bu berbat Yunancanla?

Yanından ayrıldım, kahvehaneyi geçtim, Andreas'ın, üzeri bakır rengi tozla kaplanmış BMW'sini geçtim. Köyden uzağa yürüyordum.

–Bekle, diye seslendi arkamdan Giulia; koştuğunu duydum. Dönüp bakmadım.

–Bekle, dedi bir kez daha ve nefes nefese İngilizcesi karşısından öfkem yatıştı. Gülümseyerek döndüm; aksanıyla alay edecektim. Elimi tuttuğunda nefes nefeseydi. Tam dalga geçecektim, elini ağzıma kapadı, kelimelerimi boğdu.

–Bir saniye dinleyecek misin beni? diye yalvardı. Sadece dinle... Şu ihtiyarlarla konuştum.

Nefesi yavaşladı ve derinleşti; sözcüklerini arıyordu. Elini ağzımdan çekti, yanağımı okşadı.

–Sevgili Isaac, canım kuzenim... Annenin ailesinin lanetlenmiş olduğunu biliyor muydun?

yom kippur

ölü avrupa

MİKAELİS Panagis, Amerika'dan hoşlanmamıştı. Kalabalıktan ve gelişigüzel yayılan New York şehrinden, içinde yaşamak durumunda kaldığı küçücük odalardan, şunu veya bunu yapmasını emreden patronlardan hoşlanmamıştı. Amerikalıların hızlı konuşmasından ve daha hızlı seyahat etmelerinden hoşlanmamıştı: otomobillerden ve yeraltından giden elektrikli trenlerden korkmuştu. Amerikan ağzının koyu aksanından, bu yabancı sözcüklerin kendi diline yaptıklarından hoşlanmamıştı. İngilizce konuş, hıyar, İngilizce konuş. Yunanlar bile ona böyle küfrediyordu. Hayır, Mikaelis, Amerika'dan hoşlanmamıştı.

Zordu, ter dökmüştü gerçi ama Amerika da ona fena davranmamıştı. Mikaelis'in kâbusları hâlâ on dördündeyken kendini bulduğu demircilerin kapkaranlık mağaralarıyla doluydu. Yanık duvarlı karanlık kuyular ve fırınlar Cehennem gibiydi ve on üç yılını o fırınları doldurmakla, kudurmuş ağızlarına kürek kürek kömür doldurmakla geçirmişti. Alevler defalarca tenini yalamıştı ve bedeni Şeytanî ateşin izleriyle doluydu. Ama para yapmıştı; Essaman adlı sessiz bir Ermeni ve

Samouli adlı Farisî bir Yahudi'yle ucuz bir odayı paylaşıyordu ve şehrin baştan çıkarıcılığına direnmeye kararlıydı. Kalkıp duaya başladığı sabahtan bitkin bedenini şilteye savurduğu akşama kadar, Mikaelis, Tanrı'dan köyüne, ailesine edilen hakaretleri toptan silecek denli zengin dönebilmeyi diliyordu. Güzel Lucia'yla evlenmesine izin verilmesini diliyordu. Her gece dudağında bu iki duayla, ertesi günkü kâbusu bir daha başlayana kadar, uyuyakalırdı.

Büyük Kriz'in zirvesinde, fabrikalar arka arkaya kapanırken bile, Mikaelis iş bulmayı başarmıştı. Samouli, Amerikan aristokrasisine, Hollywood'a dantel ve kaliteli kumaş satan geniş bir New York ailesine damat girmişti. *Kamelyalı Kadın*'da Garbo'yu saran krem rengi şifonları veren Bergman ve Oğullarıydı; Valentino'nun ipek takımları, yaşlı Bergman'ın Amerika'ya bizzat kaçak soktuğu kumaşlardan dikiliyordu. Samouli, Mikaelis'e, Broadway'deki Bergman mağazasının altındaki nemli depoda gece işi ayarlamıştı. Samouli, ayrıca ona, işsiz geçen haftalara ve yaşlı Bergman'ın istediği iki haftalık deneme süresi sonuna kadar dayanabilsin diye bir miktar da borç vermişti. Utanç içinde ama çaresiz, borcu kabullenmişti Mikaelis.

Seyrettiği tek filmden hem korkmuş hem başı ağrımıştı; yani Mikaelis'in, Bergman'ın bodrumunda saatler boyunca elbiselerini boyadığı, kestiği ve diktiği yıldızlardan haberi yoktu. Boyaların kokusu öyle güçlüydü ki bazen bayılır ve panik içinde, ağzından sızan kusmuklar ve iş tulumunun her yanına saçılmış lekelerle ayılırdı. Ama Mikaelis, hiç şikâyet etmedi. Kendisine iş veren İbranilere şükrediyordu. Depo, gece gündüz, işlerinden bıkmış kadın ve erkeklerle dolup taşardı. Çoğunlukla Rusya ve Almanya'dan, kimi de Mikaelis'in hiç duymadığı ülkelerden gelmiş Yahudilerdi bunlar. Kadınlar onunla konuşmuyor, yüzüne bile bakmıyordu. Yaşlı Bergman'a saygısından, üst kattaki mağazada çalışan kızlarıyla konuşmaya hiç kalkışmadı. Bergman'ın eşini ise hiç görmedi; o, şehrin öte

yakasında, mağazanın keşmekeşinden uzak, bodrumun koku ve sıcaklığından milyon kilometre ötede oturuyordu. Oğullarından ise nefret etti. Her fırsatta Mikaelis'in orada, onaylamadıkları bir kıyak sayesinde bulunduğunu belirtiyorlardı. Kaba emirler yağdırıyor, bağıra çağıra aptal ve tembel olduğunu söylüyor, her maaş gününde homurdanıyorlardı ama Mikaelis hepsini yutuyordu. Evet, efendim, dediği anda aksanıyla alay etmeye başlıyorlardı. Boynunu eğiyor, işine bakıyordu.

Sürekli kendini Yahudilerden ayrı tuttu. Hıristiyan kanı bulaştığı inancıyla onların yemeğine asla el sürmedi. Yaşlı sakallılardan korkuyordu; gerçekten de şeytanlara benziyorlardı. Samouli'yle veya şimdi tercih ettiği üzere Sam'le bile arasına belli bir mesafe koymuştu.

İşler düzelmeye başlayınca Mikaelis demir işçiliğine geri döndü ve bir yıla yakın, kazandıklarını şiltesinin altında biriktirdi; Yahudi'ye borcunu ödeyecekti.

Yunanistan'a zengin dönebilecek kadar para biriktirdiğinde, Samouli'ye borcunu bir zarfa koydu ve evine giden uzun yolu yürüdü. Evlendikten sonra Samouli de onunla pek az konuşmuş ve asla evine davet etmemişti. Karısının katı bir Yahudi olduğunu, kendi Hıristiyanlığı onlara lanetlenişlerini hatırlattığı için ondan korktuklarını biliyordu.

Samouli'nin evi ufak ama yeniydi; caddelerin temiz ve geniş olduğu bir mahalledeydi. Mikaelis kapıya iki defa vurup bekledi. Açan kadının başında açık mavi bir eşarp vardı. Örtünün altından çıkan bukleler bal rengiydi. Gözleri yuvarlak ve parlaktı; içlerinden taşan ışık, New York ve Pittsburgh'ta çalıştığı fırınlarınki kadar yakıcıydı. Mikaelis kızardı, öne eğilip selam verdi ve Sam'i sordu. Kadın önce, sanki kapıyı yüzüne çarpacakmış gibi tereddüt eder göründü ama döndü ve içeri seslendi.

–Samuel! Kapıda biri seni soruyor!

–Kimmiş?

Samouli, üzerinde ceket, içinde bembeyaz bir gömlekle kapıya geldi. Mikaelis kendi tozlu ayakkabılarına ve aşınmış pantolonuna bakarak kızardı.

–Sana bir şey getirdim, diye mırıldandı kadına bakmadan. Zarfı verdi ve gitmek için döndü. Yahudi zarfın içine baktı.

–Ne bu?

–Sana borcum.

–Bana borcun yok, Mikey, al şunları.

Mikaelis reddetti. Kadın zarfı alıp içine baktı.

–Borç mu bu?

–Evet.

Samouli kafasını salladı.

–Hayır, Rebecca. Ona iş bulmuştum. Hepsi bu. Amcanın dükkânında.

Kadın, elinde zarf, gülümsedi. İbranice bir şeyler söyledi; Mikaelis, kafasını sallayan Samouli'ye baktı.

–Yahudi değil o.

Kadının gözleri Yunan'ın yüzünde dolaştı.

–Girmek ister miydiniz?

Samouli onaylarcasına kafasını salladı.

–Çok işim var. Gelecek cumartesi, Yunanistan'a gidiyorum. Bir kez daha gitmek üzere hareketlendi.

–Lütfen, dedi kadın, lütfen içeri gelin. Bir oruçluyuz ama size, isterseniz, ufak bir şeyler hazırlayabilirim.

Orucun adını söylemişti kadın: *yam kippa?* Mikaelis, Amerikan Yahudilerinin, tüm dini günlerinin İncil'de Tanrı tarafından ilan edildiğini söylediklerini biliyordu ama bu İbrani yalanına hiç inanmamıştı. Okuması yoktu ama kadının ağzından çıkan bu yaban kelimelerin Kutsal Kitap'ta yer almasının mümkün olmadığını biliyordu.

–Hayır. Samouli'nin elini yakaladı ve şiddetle sıktı. Sağ ol arkadaşım, dedi.

Bir kez daha eğilerek selam verdi, döndü ve sokağa çıktı.

Ateş basmıştı her yanını. Kadın çok hoştu; gerçekte hâlâ genç kızdı; bedeni inceydi ama yüzü ve göğüsleri tamama ermişti. Rebecca. İsmi fısıldadı ve içinden bir şeyler aktı. Adı bile Yunanîydi. Reveka. Samouli'nin şansına lanet okudu. Güzel ve varsıl bir eş, dükkânda kolay bir iş, miras garantisi, dünyanın en büyük şehrinde küçük ama rahat bir ev... Geçtiği sokakların, mahallelerin farkında bile değildi. New York soğuğu içinde terlediğinde ve giysileri ıslanıp ağırlaşırken bile. Eve vardığında kendini şiltesine fırlatıp yastığına ağlamaya başladı. Duygularından, öfke ve kıskançlığından utanıyordu ama içinden yükselen dalgaların ardı kesilmedi; Essaman paylaştıkları yatağa yatmaya geldiğinde, hâlâ hıçkırıyordu.

–Ne oldu?

–Hiç.

Ermeni, güldü.

–Siz Yunanlar, delisiniz.

Yüzü yastığa gömülü, Mikaelis günahını boşalttı.

–Sammy'yi kıskanıyorum. Koca bir evi, güzel bir karısı var.

–Şeytan, Yahudileri korur. Burada, dünyada. Ama sadece burada.

–De bana Ermeni iti, okuman var senin: Reveka Hıristiyan ismi midir?

–Evet. Kutsal Kitap'ta var. Bir azize.

–Yahudi değil mi?

–Değil.

–Sammy'nin karısının adı Reveka.

–Amerika'da Yahudiler, Yunanlar, Anadolulular, hepimiz geleneklerimizi kaybederiz. Onun için sen Mikey, ben Max, kıytırık Samouli de Sammy. Adların Amerika'da önemi yok.

Mikaelis gözlerini sildi. Ermeni, ayakkabılarını fırlatıp yatağa girdi. İçmişti; çok geçmeden horultusu odayı doldurdu. Mikaelis yavaşça şilteye gömüldü. Sessizce Reveka, Reveka dedi. Pantolonunu çıkardı, uyuyakaldı.

Ailesi şölen hazırlamış, tüm köy Mikaelis'in dönüşünü kutlamak için toplanmıştı. Çocukken ayrıldığı köye uzun boylu bir yetişkin olarak dönmüştü. Her zaman yakışıklıydı ama fırınların önünde geçen yıllar tenini yıpratmış, olduğundan yaşlı görünmesine yol açmıştı. Saçları da dökülüyordu. Amerika ona para sunmuştu ya, ailesinin servetini abartmasına da karışmadı. New York'ta evi falan yoktu, pamuk işletmesine ortak olmamıştı, başkanla tanışmamıştı. Ama Maritha Panagis herkese oğlunun Amerika'da zengin ve saygın bir adam olduğunu söylüyordu ve Mikaelis, gönlünce konuşmasına karışmıyordu. Babası pek konuşmuyordu ama gözleri gururla parlıyor, oğlunun yanından bir an bile ayrılmıyordu. Mikaelis, annesine ve kız kardeşlerine, Bergman'ın dükkânından, dükkân kapandıktan sonra çalıp özenle sakladığı dantelli şallar, kaliteli giysiler ve birkaç top kumaş getirmişti. Babasına özel bir takım diktirdi ve Kutsal Ruh Kilisesi'ne bağış yaptı. Bir düzine keçinin kesilip, kasabadan şarap getirildiği şölende Mikaelis, anasıyla babasını masanın başına, papazın yanına oturttu. İkisi de getirdiği gösterişli giysileri giymişti. Köy, sağlıklarına kadeh kaldırdı, oğullarını kutladı, kısmetlerinin devamını diledi. Mikaelis ağızlarından çıkan her sözde alayı görse de, zenginliğinin masanın etrafına toplanmış bu korkakların bir daha ailesinin yüzüne karşı hakaret edemeyecekleri anlamına geldiğini biliyordu. Artık her kapı onlara açılacak, her şölen veya dinsel törende Panagisler başköşede oturacaktı.

Üstündeki vahşi göğe kadeh kaldırarak, dağlardan inen serin çam meltemini içine çekerek, ışıl ışıl yıldızların izini parmağıyla sürerek çılgınca içti o gece. O gece, kömür ve ter ve ateş ve daracık odalarla geçen yıllar üzerinden akıp gitti ve gözünü yere her çevirişinde, şerefine kadeh kaldıran kalabalığa her bakışında, rüyalarını gerçek kılan Tanrı'ya şükretti.

–Neden döndün?

Kardeşiyle beraber köyün çıkışına yürümüş, tütün çiğne-

mek için bir kayaya oturmuş, altlarındaki Klimoni köyünün ışıklarıyla, Ouranos dağının sarp zirvelerini seyrediyorlardı.

–Kalmalıydın; burada açlıktan başkası yok. Ve söylenen göre, savaş çıkacakmış.

Ağabeyi Stavros dehşetli zayıftı; gencecik yüzü acılı ve karanlıktı. Mikaelis, bir gün Yeni Dünya'da yanına gelmeyi uman ağabeyi Stavros'un onu döndüğü için affetmeyeceğini anladı. Sürgün yaşamının neye mal olduğunu açıklamaya çalıştı.

–Burası, evim. Kollarını uzattı; bir göğe, bir yere. Buraya aidim ben. Ve savaşta öleceksen, hiç değilse burada ölürüm. Ve açlıktan öleceksem, en azından burada ölürüm. Amerika'da beni gömecek kim var?

Peki, seni burada gömecek kim var? İki yıla yakın, Tanrı'nın ona acımasız bir şaka yaptığını düşündü. Çocuksuzdu. Edindiği tüm para, tüm havası, evlendiği güzel ama kısır kadına fayda etmemişti. Köyde arkalarından, karsının güzelliğiyle fazla böbürlendiği, zenginliğiyle fazla gururlandığı için Tanrı'nın cezayı kestiğinin konuşulduğunu biliyordu. Neredeyse bu laflara inanmaya başlamıştı. Annesi dedikodulara ve okunan belalara kulak asmamasını, kıskançlığın komşularını böylesi tükürülesi kıldığını ve sonunda Tanrı'nın esas cezayı onlara keseceğini söylüyordu. Ama işgal altında açlık bastırdıkça bastırır, Lucia'nın kasıkları kuru kalır, yaz kışa, kış yaza dönerken Mikaelis ağabeyinin haklı olup olmadığını düşünmeye başladı. Almanlar asla Amerika'nın kendisine saldırma cüretini gösteremezlerdi ve Tanrı aşkına, New York'ta yiyecek vardı. Belki de kalmalıydı.

Tanrı'dan hiç şüphe etmemeliydi. Bir sabah uyandığında Lucia'yı yanında bulamadı. Vadiye inip yiyecek bir şeyler

toplamaya veya kız kardeşine uğramaya çıktığını düşündü ama kalkıp evden çıkarken eşyasının hâlâ duvarda asılı durduğunu fark etti. Yüzüne su vurdu ve eve dönüp ateş yakmaya koyuldu. Lucia çok geçmeden geldi; yüzü kıpkırmızı, gözleri pırıl pırıldı.

–Neredeydin?

–Kocakarı Nassoula'da.

Mikaelis gidip yanına oturdu. Kocakarı, ebeydi.

–Ve?

Lucia'nın gülümseyişi donuktu.

–Gebeyim.

Şarkılar söylemek, karısını kollarına alıp dans etmek, vadiye karşı, her eve ayrı ayrı haykırmak geldi içinden. Baba olacağım. Ama Lucia'nın soğuk gülümsemesi durdurdu Mikaelis'i. Lucia aniden hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

–Sapıtma be kadın, haberlerin en harikası bu.

–Yiyeceğimiz yok, hiçbir şeyimiz yok. Çocuk zamanı değil.

Mikaelis taş evden fırladı, ısırgan otlarıyla çevrili tarlayı geçip keçileri tuttukları ağıla vardı. Hayvanlar, düşmanı beslemek uğruna alınmıştı ellerinden ama ağıl hâlâ kokularıyla doluydu. Diz üstü çöktü, bir taşı kaldırdı ve altındaki çukurdan bir avuç banknot aldı.

Eve döndü ve parayı karısına fırlattı.

–Dolar, diye bağırdı. Karımı ve çocuğumu beslemek için ne gerekirse yapacağım. Aç kalmayacaksınız.

Lucia paraların üzerine atıldı.

–Peki, Yahudi?

Mikaelis yanıt vermedi.

–Artık çocuğumuz var, Mikaeli, kendimiz kadar onu da tehlikeye atıyoruz.

–Almanlar kaybediyor.

–Henüz kaybetmediler.

–Söz verdik.

–Lanet bir Yahudi'ye! Şeytan alsın hepsini!

Lucia yumruğunu masaya vurdu, boşluğa tekme savurdu. Öfkesi canavarsıydı. Sanki bizzat Şeytan tarafından ele geçirilmiş gibi, gözleri, derisi yüzüne geçirilmiş iğrenç bir maskeye dönecek denli kısılmıştı.

Mikaelis geri çekildi ve gözlerini kapadı. Sessizlik ve karısının derin nefesleri dışında hiçbir şey yoktu etrafında.

–Küçük piç için ne hayat kaldı zaten? Sakinleşti; gözlerine keder ve karanlık indi, ses tonu yakarıya dönüştü. Ailesi ölmüştür. Hiç haber aldık mı onlardan? Hiç. Kalktı, mutfak tezgâhına eğilerek bıçağı aldı. Kocasına uzatırken diğer eliyle karnını tutuyordu. Artık kendi oğlumuzu korumalıyız.

Mikaelis, karısının sözlerinden değil, gözlerindeki zevk ve umuttan ürperdi.

–Yapmayacağım. Çocuğu öldüremem. Nasıl yaparım? Ruhum lanetlenir.

Lucia'nın gözlerinden ateş fışkırıyordu.

–Esas o lanet İbrani'yi korumakla ruhunu kendin lanetliyorsun. Neden bunca uzun kısır kaldım sence?

Yanına oturdu, sesini alçaltıp kulağına fısıldadı. Mikaelis, bedeninde ihtiras şimşeğinin çakışını hissetti.

–Bizim çocuğumuz Tanrı'dan. İbrani ise Şeytan'a ait. Görmüyor musun kocam? Tanrı bize günahlarımızın bağışlanması için bir fırsat verdi. Koruduğumuz o canavarı öldürmelisin. Eli, Mikaelis'in kasıklarına indi. Tanrı'nın emri bu.

Mikaelis karısının elini itti, kalktı, sırtını döndü. Dua ediyordu.

Elleri titriyordu ama içi sakin ve huzurluydu. Evet, Tanrı gizemdi ve Tanrı saçmaydı. Yollarına akıl ermezdi. İsa Katili'ni korumak suç muydu? Yanıtı anca Tanrı bilir, dedi kendi kendine ve eğer papazların dedikleri doğruysa, Kıyamet Günü'nde öğreneceksin. Yakova'ya sözünü burada, dünyada verdin. Burada, yeryüzünde lekelenmeyeceksin. Döndü, karısına baktı. Dimdik oturmuş, gülümsüyordu.

–Çocuğu korumaya söz verdim. Onurumu çiğnemeyeceğim.

–O zaman haberin olsun, buz gibi gülümsemesi dudaklarına çeliklenmişti, Almanlara gideceğim, kocam. Gideceğim ve ayaklarına kapanıp itiraf edeceğim. Onlara, İbrani'yi besleyip korumak için beni nasıl zorladığını anlatacağım. Onlara, karşı çıktığımda beni dövdüğünü söyleyeceğim. Gözlerinden cüret fışkırıyordu. İşlediğin suç yüzünden kaç gece, kaç ay korkuyla yaşadım. Köydeki sarhoşlardan veya cadalozlardan birinin İbrani piçine denk gelip bizi Almanlara ihbar etmelerine izin verir miyim sence? Hepsi beni kıskanıyor, hepsi. Bu çocuğu doğuracağım. Kendi başıma kalsam bile.

Mikaelis yumruğunu sıktı. Kaltak, ne dersem onu yapacaksın. Ben senin kocanım.

Lucia'nın kahkahası evin duvarlarında çınladı. Sen kendini erkek mi sanıyorsun? Değilsin. Aptalsın sen. Köyde senin için ne diyorlar, kardeşlerim senden ne diye bahsediyor, biliyor musun? Şu Mikaelis Panagis salağının Amerika'da kalacak kadar bile aklı yokmuş, diyorlar. Salak, diyorlar, dönüp savaş ve açlığa geldi. Şu ibne Panagis var ya, diyorlar, ona köyün en güzel kızını verdik, ne yapacağını bilmiyor. Mikaelis'in ayağına tükürdü. Şimdi kalkmış doğmamış çocuğumu tehlikeye atmamı söylüyorsun, öyle mi? Ne sanıyorsun kendini? Erkek falan değilsin sen. Asıldığını görsem keşke.

–Ben erkeğim. Sense Şeytan'sın. Mikaelis'in Lucia'ya savurduğu ilk yumruk öyle şiddetliydi ki kadın oturduğu yerden yere uçuverdi. Ama ağlamadı. Dizleri üzerine doğrulurken hâlâ gülümsüyordu; ince bir kan şeridi, altı dudağından çenesine akıyordu. Kanı yaladı ve kalktı.

–Ya beni öldür ya İbrani'yi. Hangimizi seçeceksin Mikaeli?

Bir daha bıçağı uzattı. Bu sefer Mikaelis bıçağı kaptı ve karısının boğazına dayadı. Lucia titremedi; gözünü kırpmadı. Ağır ağır bıçak indi. Lucia'nın gülümsemesi sıcacıktı şimdi.

–Günahı boynuna. Kendini karısına, evlerine tepeden bakı-

yormuş gibi hissetti; sanki ruhu bedenini terk etmiş sevgili dağlarına doğru uçuyordu. Bıçağı hâlâ sıkı sıkı tutuyordu. Ağırlığını hissetti; avucunda buz gibiydi ama o buzu tutan adamdan çok uzaklardaydı Mikaelis. Ve o adam konuştuğunda, Mikaelis her kelimeyi rahatça duyabildi ama sözler çok, çok uzaklarda bir yerden geliyordu. Günahı boynuna, diye tekrarladı; hâlâ yükseklerde, ebediyete konuşuyordu. Seni Tanrı yargılayacak, ben değil. Lucia yanağını okşuyor, alnını öpüyordu.

–Tamam, günahın boynuma. Yapacak mısın?

Mikaelis, hafifçe kafasını salladı.

–Sen erkeksin Mikaeli; bir erkek. Ellerine sarılmıştı şimdi. Rahatlamadın mı kocam, mutlu değil misin?

Ruhu yere geri döndü. Tiksinerek Lucia'yı itti. Ama kaltak haklıydı; tanıyordu Mikaelis'i. Rahatlamayı hissetmişti sahiden. Yakında korku da gidecek, İbrani, dert olmaktan çıkacaktı. Ve kabahat onun değildi. Günah ona ait olmayacaktı.

–Bu gece. Gece olsun, yapacağım.

Lucia gözlerini kapadı, yüzüne sükûnet indi. Dua ediyordu. Gülümsemesi doygundu.

Tanrı, Mikaelis'e sağlam bir irade hediye etmişti. Ailesinin şartlarından dolayı üzerine yağan alaylardan kurtulmak için, daha küçücükken köyden kaçar, günlerini dağda güneşi ve yeryüzünü seyrederek, zengin çiftçilerin keçilerini otlatarak geçirirdi. Ailesinin mal varlığı acınacak haldeydi: küçük bir taş ev, üç keçi ve vadide ufacık bir toprak parçası.

Anasının çeyizi yoktu; daha fenası buralı değildi. Artık sadece Yunanca konuşmasına, köydeki en dindar kadın olmasına rağmen Maritha'ya hep yabancı gözüyle bakılırdı. Ve onun çocuğu sıfatıyla, Mikaelis'e de adlar takılırdı; arkasından konuşulduğunu duyardı. Diğer çocuklar onu acımasızca döver,

Mikaelis ise, karşılığında onlardan nefret etmeye çalışırdı. Ama karakterinde ne öfkeye, ne de mesafe koymaya yer vardı; küçük Mikaelis oyunlar oynamak, kahkahalar atmak, fıstık kızların saçlarını çekmek istiyordu. Arkadaşlık girişimlerinin her daim direniş göreceğini anlayınca keçi ve katırlarla arkadaşlığı seçti; köye sadece dinin emirlerine sırt çeviremeyeceği günlerde indi. Anası elinde makasla uyandırıp saçını keseceğini ve bugünden itibaren diğer çocuklarla beraber okula gideceğini söylediğinde ürkmüş, dehşete kapılmıştı.

Babasının o ilk gün verdiği katı ekmek somununu bütün sabah elinde sıkı sıkı tuttu. Okul, öğretmenin evinin arka tarafındaki küçük bir odadan ibaretti. Mikaelis, öğretmenden hoşlandı. Köydeki diğer adamların aksine, öğretmen ona hiç bağırmaz, yolları ne zaman kesişse, hem ona, hem ailesine selam verirdi. Küçük odaya iki uzun masa sığdırılmıştı. İlk sabah, kolalı beyaz gömleğinin boynuna siyah kravatını takmış öğretmenin karşısına on altı çocuk oturdu. Köydeki çocukların hepsi değil. Serita'dan Litras ikizleri, okula gelmeleri iki saatlik yürüyüş anlamına gelen Hıristo ve Pano oradaydı. Frousini'den Maria, Thimia ve Kostas Mangis oradaydı. Ve Mikaelis'in tanıdığı çocuklar... Kavgayı başlatan bunlardan biriydi: Nikos Hondros.

Nikos, Mikaelis'ten büyüktü ve babası, vadideki en verimli yerde üç büyük tarla sahibiydi. Nikos uzun boylu ve güçlüydü; sırada Mikaelis'in yanına oturmuştu. Oğlanlar ikinci sırada, kızlarsa, asık suratlarla öğretmenin hemen karşısındaki ilk sıradaydı. İlk sabah karışık ve zor geçti. Mikaelis, dağlarda keçilerle dolaşmaya alışmıştı. Ama öğretmen, duvara asılı tuhaf kâğıt parçacıklarını gösterirken habire yerine oturmasını, uslu durmasını emrediyordu. Mikaelis kıpırdamadan duramıyor, ayağının yere vurmasını, gerinmesini ve esnemesini önleyemiyordu. Ama öğretmen kıpırdamadan oturmasını emrediyordu ve babası, sabah eğer okulda öğretmenin sözünü dinleme-

diğini duyarsa, öğleden sonra eve döndüğünde canına okuyacağını söylemişti. Sözün özü, mesanesi patlayacak denli ağrımaya başladığında bile, aklı başından çıkıp düşecekmiş gibi geldiğinde bile, önündeki duvara odaklanamayacak hale geldiğinde bile küçük Mikaelis, becerebildiğince uslu durdu. Ama kıpırdamasını engelleyemiyordu: elleri, ayakları, ayak ve el parmakları sanki canlanmıştı. Öğretmen artık bıkmıştı.

–Panagi, neyin var senin?

–Çişim geldi, efendim.

–E, o zaman git yap, evlâdım. Yoksa burada, önümüzde mi yapmak istiyorsun?

Bütün sınıf kıkırdadı.

Nikos Hondros atıldı.

–Arnavut ya, ondan, efendim. Kendi evlerine işer onlar.

Mikaelis kahkahalara aldırmadan okulun arkasına dolandı. Öğretmenin Nikos'u azarladığını duyunca sevindi. Yerdeki deliğe çömeldi, toprağa işedi ve gökyüzüne bakarken gülümsedi. Kuşlar uçuşuyordu; tarlalarda çalışan kadın ve erkeklerin seslerini duyabiliyordu. İçeri dönmek, okulun duvarları arasına hapsolmak istemedi. İstemeye istemeye pantolonunu çekti, ellerini otlara sildi ve içeri döndü.

Ekmeği yoktu ortada. Dışarı çıkması gerekene kadar, sabah boyu sıkı sıkı tutmuştu ekmeğini ama çıkarken masaya bırakmıştı. Öğretmen hâla konuşuyordu ve çocuklar sus pustu. Mikaelis masaya baktı, altına, yere eğildi ama ekmek görünmüyordu. Usul bir kıkırdama duydu.

Nikos'a fısıldadı: Ekmeğimi kim aldı?

Beriki omuz silkti, ardından gülümseyerek ağzını açtı. Dilinde kırıntılar vardı; kimisi dişlerinin arasına sıkışmıştı. Mikaelis sinirlendi.

–Çaldın!

Ani bağırması karşısında yerinden sıçrayan öğretmen cetvelini düşürdü.

–Panagis! Ne oluyor!

Mikaelis adama aldırmadı. Kıpkırmızı yüzü ve sıkılı yumruklarıyla ayağa kalkıp öfkeyle Nikos Hondros'a baktı. Ardından ilk yumruğu çocuğun kafasına indiriverdi. Kavga kısa sürdü. Vahşi köpekler gibi birbirlerini ısırıp tırmaladılar. Nikos daha büyük ve güçlüydü ama Mikaelis'in gözü öyle dönmüştü ki, aldığı darbeleri hissetmiyor, kavganın galibi olmaya çalışıyordu. Beriki de zayıf hasmına yenilmeme konusunda aynı ölçüde kararlıydı ve ikiliyi sadece öğretmenin öfkeli tokatları ayırabildi. Diğer çocuklar gülüyor ve Nikos'u destekliyordu. Öğretmen ikisini de enselerinden tutup ayırdı.

–Babalarınıza söyleyeceğim, size hayatınızın dayağını atsınlar.

Mikaelis öğretmenin elinden kurtuldu.

–Ekmeğimi çaldı.

–Yalan söylüyor, efendim. Hayvanın teki o.

Mikaelis kasıldı; yalan öfkesini bir daha kabarttı.

–Doğru, efendim. Ben oturmuş sizi dinliyordum, durduk yerde bana vurmaya başladı.

Mikaelis bir kelime bulabildi.

–Hırsız! dedi Nikos'a.

Nikos'un gözleri kısıldı.

–Sen kendini ne sanıyorsun. Anan yabancı kaltağın teki; baban da ebleh.

İki şey oldu. Önce sınıf kahkahayı bastı, ardından öğretmen Nikos'a öyle bir tokat patlattı ki çocuğun ayağı yerden kesildi, yere yuvarlanırken kafasını sıraya vurdu. Çarpma iç bulandırıcı bir ses çıkardı ve bütün sınıf sustu.

O sabah başka didişme yaşanmadı ama Mikaelis sürekli aynı fısıltıları duydu. *Poutana. Poutana. Poutana. Xeni xeni xeni.* Sözcükler kulağına geldiği anda hemen kafasını kaldırıyordu ama her seferinde, her kafanın uslu uslu öne eğik durduğunu, herkesin öğretmenin tahtaya yazdığı tuhaf şekilleri kop-

ya ettiğini görüyordu. Ama sözcük inatla dolanıyordu. Gün boyu oturdu Mikaelis; yüzü kıpkırmızı, gözleri yaşlı, çocukların ona orospu çocuğu demesini dinledi.

O öğleden sonra eve döndüğünde anne ve babasına okulun ona göre olmadığını söyledi. Annesi diz üstü çöküp kararını bir daha düşünmesi için yalvardı, babası oracıkta, sonra gece ve nihayet sabah bir kez daha sopa çekti ama Mikaelis kararından dönmeyecekti. Sonunda, ağzı burunu baba dayağından kanlı, bilinci yavaştan karanlığa kayarken Tanrı'ya, bir gün anacığını köyde başı dik dolaştıracağına ve kendiyle alay eden tüm çocukları önünde saygıyla eğdireceğine yemin etti. O günden itibaren, amacından hiç sapmadı.

Aynı şekilde, gecenin kör karanlıklarında, dağlardaki aç kurtların ulumalarından korkarak, üzerine düşen ağaç gölgelerinin iblislere aitliğinden emin, zirveye giden yolunu hiç değiştirmedi. Yaz köyü çoktan terk etmişti ve kışın acı soğuğu hissediliyordu. Ceketinin yakalarını iyice kaldırdı ve yokuşa vurdu. Her adımda bıçağın deri kılıfının bacağına çarpışını duydu. Adımlarını daha kararlı kılmaktan öte işe yaramadı bu. Tanrı ona, kararlılığı hediye etmişti.

Delikanlı dua ediyordu. Diz üstü çökmüş, gözleri kapalı, elleri bitişik öne arkaya sallanıyordu. Mikaelis kilere atlayınca oğlan olduğu yerde sıçradı. Mikaelis'e dönen gözler vahşi ve umutsuzdu.

Delikanlının soluğu adamı tanıyınca sakinleşti. Köşede büzülmüş oturmaya devam etti ama dudaklarına, gülümsemeye benzer bir şey yerleşmişti şimdi. Ellerini uzatıp yiyecek için yakardı.

Kilerin tümüyle dışkı ve sidikten mamul kokusundan rahatsız Mikaelis, delikanlının iskelete dönmüş bedenini görünce, birden cinayetin yapılacak en iyi şey olduğunu kavradı. O

da gülümsedi, çocuğun yanına çömeldi ve usulca İbrani'nin gözlerinin üstüne düşen saçını kenara itti.

–Bu gece yiyecek getirmedim, dedi. Ama iyi haberlerim var: savaş bitti.

Beriki, endişeli bakışlarla geri çekildi.

–Ne diyorum, bak; Almanlar teslim oldu. Özgürsün.

Oğlan çökmüş bedenine, üzerindeki paçavralara baktı.

–Dinle bak, diye devam etti Mikaelis, baban bana geldi; bizim evde. Geri döndü. Ailen seni bekliyor.

Delikanlı ağlamaya başladı. Elleri dizlerine düştü, gözleri toprağa döndü.

–Bu ne şimdi vre aptal Yahudi?

Mikaelis kalktı ve kilere göz gezdirdi. Delikanlı taş duvarlara İbranice harfler kazımıştı. Taşların bir zamanlar İsa'nın kilisesine ait olduğunu kendine hatırlatan Mikaelis, geri dönüp bunları temizlemeye yemin etti. Kahrolası, dedi içinden, halledelim şunu. Delikanlı hâlâ kıpırtısızdı.

–Giyecek bir şey getirdin mi bana?

Mikaelis güldü.

–Aristokratsın ha? Hayır, evlât, bir şey getirmedim. Almanlar her şeyimizi aldı. Şık giysiler geleceğinde.

Derken, yalanındaki gerçeği fark eden Mikaelis başını öne eğdi. Toparlan, Panagis, diye buyurdu kendine ve kafasını kaldırarak delikanlıya peşinden gelmesini söyledi. Genç, kafasını salladı.

–Bu halde ailemin karşısına çıkamam. Üzerindeki çaputları gösterdi.

–Aptallaşma, diye bağırdı Mikaelis, neye benzediğinin önemi ne? Savaş boyu buraya tıkılma şansına erdin sen. Hiçbir şey görmedin. Ve seni besledik, değil mi? Yiyeceğimiz yokken bile sana yemek getirdik vre tembel Yahudi!

Delikanlı gene ağlamaya başladı.

Mikaelis yumuşadı.

–Gel, seni eve götüreceğim.

Oğlan, adama yaklaştı ve usulca dudaklarından öptü. Temas anlıktı ama delikanlının dudakları nemli ve dolgundu; ötesi, bu, Mikaelis'in hayatı boyunca beklediği öpücüktü. Lucia onu asla böyle öpmemişti. Geceleri Mikaelis'e gösterdiği yüz, her zaman sertti. Oğlanın gözleri kocaman açılmıştı; Mikaelis bir adım geri çekildi.

–Sen Şeytan'sın, dedi fısıldayarak, haç çıkardı. Delikanlıyı kabaca kilerin tavanındaki deliğe doğru itti. Tırman, diye emretti.

Ama çocuk halsizdi; Mikaelis onu deliğe doğru itmek zorunda kaldı.

Kilisenin içine çıktıklarında oğlan adama sokuldu ve dışarı, geceye çıktıklarında titremeye başladı. Kocaman açılmış gözleri uçsuz bucaksız gökyüzüne, inci gibi parıldayan yıldızlara, altındaki dünyaya baktı; Mikaelis'e iyice sokuldu.

–Dünya değişmiş, dedi fısıldayarak.

Mikaelis dağlara, vadiye ve karanlığa baktı.

–Dünya asla değişmez, diye yanıtladı.

Konuşmadan inmeye koyuldular. Mikaelis çocuğu önüne kattı ve kayalara vuran suyun sesini izleyerek minik bir dere boyunca yürüdüler. Köyün ışıkları görünmeye başlayınca delikanlının adımları sıklaştı. Mikaelis onu yakalayıverdi.

–Önce içelim, diye fısıldadı ve çocuğun kolunu tutarak ormanın içindeki küçük bir açıklığa doğru sürükledi. Dere orada genişliyor, ağaçlar rüzgârı kesiyordu. Oğlan diz çöktü, avuçlarını birleştirerek soğuk suyu içmeye başladı. İçti, içti... Bitirince yüzünü, kollarını ve boynunu yıkadı. Mikaelis'e döndüğünde yüzündeki gülümseme coşkulu ve ışıl ışıldı.

Bıçak çocuğun boğazına derinlemesine girdi. Kısa, boğuk bir acı çığlığıyla yere düştü oğlan. Mikaelis, çocuğun hâlâ inip kalkan göğsüne çöktü ve kalp atışını bulunca bıçağı tüm gücüyle batırdı. Çocuk titredi, dudaklarından son bir inleme

koptu ve hareketsiz kaldı. Boş gözler Mikaelis'e bakıyordu. Mikaelis elini uzatıp gözleri kapadı. Ama aynı anda çocuğun yüzü kasılıp titreyince Mikaelis ürkerek geri çekildi. Ardından sidik ve dışkı kokusu burnuna çarptı. Beden bir kez daha hareketsiz kaldı. Mikaelis haç çıkardı. Pis bir Yahudi'ye aitse de, sonuçta beden, bir insan ruhuna yuvalık etmişti.

Kurtların kısa sürede kan kokusunu alacağını bilen Mikaelis, çocuğun yüzünü bir taşla, tanınmayacak hale gelene kadar defalarca vurarak ezdi. Ardından giysilerini çıkardı, suya gidip ellerini ve yüzünü yıkadı ve eve kadar durmadan koştu. Lucia, soğuğun ortasında kollarını sıkı sıkı sarmış, bekliyordu. Kocasının girişini görünce kalktı. Gözlerinde açlık vardı.

–Öldü mü?

Mikaelis başıyla evetlediğinde Lucia'nın yüzüne yayılan zevki görmemek imkânsızdı. Kocasına sarıldı, yanaklarını ve yüzünü ve gözlerini ve ağzını öptü. Ellerini kendi dudaklarına götürüp şükran öpücükleri kondurdu.

–Özgürüz, diye fısıldadı.

Lucia ateş yaktı ve çocuğun giysilerini ateşe attı. Şöminenin üzerindeki küçük kutsal su kabını aldı, ellerini yıkadı ve kocasına aynını yapmasını buyurdu. Ardından, giysiler küle döndüğünde kalıntıyı toplayıp evin dışındaki ayakyoluna attı. Birkaç kül parçası rüzgâra kapılıp havada dans ederken, bedeninde delikanlının tenini hatırladı, ürperdi. Evine döndü, tüm bitkinliğiyle kendini yatağa bıraktı. Çok geçmeden, Mikaelis, karısının hafif horultusunu duydu.

Uyku, Mikaelis'e çabucak gelmedi. Evin taş duvarlarında İbrani'nin tuhaf işaretlerini çizen Ay'ın gümüş ışığı oyunlar oynadı ona. Sadece Ay ışığı, sadece sana öyle geliyor deyip durdu kendine ya, kötücül hayalleri kovabilmek için gözlerini sımsıkı yummak zorunda kaldı. Sonra uyku geldi. Geldi ama kâbuslarla dolu geldi. Kendini, sürüyle koşturan, gri bir kurt olarak gördü; ilkin rüya hoş ve tahrik ediciydi ama fazla

geçmeden sürü İbrani'nin kanlı bedenine rastladı ve çocuğa coşkun ve vahşi bir açlıkla saldırıldı. Mikaelis, ağzında, dilinde, nefesinde kan ve et tadıyla, haykırarak uyandı. Dönüp karısına baktı ama Lucia uyanmamıştı. Tekrar uyumaya, kâbuslara zorladı kendini.

Lucia uyumuyordu. Kocasının haykırışını duymuş, korkuyla uyanmıştı. Onun rüyasında ne kurtlar, ne ruhlar, ne de iblisler vardı. Sadece Elias'ın gözleri. Ona bakan, uyumasını seyreden. Yüz, beden veya ten yoktu. Sadece bakan gözler. Gözleri ve kokusu. Uyandığında, delikanlının kokusu hâlâ burnundaydı. İşini bitirdikten, içine girdikten sonraki leş kokusu. Her zaman içini bulandırmış bir koku. Ve her zamanki gibi, gözlerini kapayıp kocasının haykırışına kulağını tıkarken onu tahrik eden, bu kokuydu.

Uyku, Lucia'ya geri dönmedi. Geceyi ölen ateşi, son kırmızı közün kendini yakışını izleyerek geçirdi. Nihayet güneş, sıcaklığı ve güveniyle doğdu. Yataktan kalktı, dışarı çıkıp altında uzanan yeşil ve verimli vadiye baktı. Dağların zirveleri sisliydi; son bülbülün veda şarkısı duyuluyordu. Sabahı, taptaze güneş ve havayı içine çekti.

bay bayat muhabbet

ölü avrupa

HAZIRLADIĞI kahve fazla tatlıydı ya, Lübnan kahvesinin böyle, Türk kahvesinin tersine, çok şekerli yapıldığını söyledi. *Café*nin adı Beyrut'tu; elleri yaşlı, yüzü gençti. Kocasının üzerinde kırışık, beyaz bir gömlek vardı ve eşi kahvemi hazırlarken masaları siliyordu. Fotoğraflarım masaya yayılmıştı; San Marko Meydanı'ndaki bir Kodak dükkânında çabucak ama illa ki pahalıya bastırmıştım. Kadın kahvemi masaya koyarken resimlerden birini gösterdi.

–Sicilya?

–Yunanistan.

Kahvemi bırakıp barın üzerinde duran televizyona göz attı. Yaşlıca üç İtalyan, gençlerin futbol oynamasını izliyordu. Denizci şapkaları ve rüzgârdan solmuş kalın gömlekleriyle deniz adamları gibi görünüyorlardı. Çıplak kolları güçlü ve dövmeliydi. Şık takım elbiseli iş adamları olmamalarından memnundum; daha fazlası, benim gibi sırt çantalı turist olmamaları da hoşuma gitmişti. Sahada top tepen ufacık adamlara bağırıyorlardı; televizyonun sesi kısılmış, yerini, şişelerin durduğu rafın kenarına gelişigüzel asılı radyodan çıkan Arap müziği almıştı.

Venedik'i ortaçağ meydanları ve heykellerinin parlak çelik yapılarla modern gökdelenler tarafından cüceleştirildiği, Rönesans iskeleti üzerine kurulmuş modern bir şehir sanıyordum. Yani, tren istasyonundan çıkıp Büyük Kanal'daki feribotları ilk gördüğümde, şehrin gözüme bu denli küçük gelmesi karşısında şaşaladım. Önüme çıkan ilk feribota binerek şehrin bağırsaklarına doğru yolculuğa başladım. Aydınlık güneş, kanalların tuğla duvarları üzerinde parıldıyordu. San Marko Meydanı'nda indim ve otel kapılarını çalmaya koyuldum. Fiyatlar uçuktu; sırtımdaki çantaya rağmen, katlanılır bir rakam bulabilmek umuduyla dolaşmaya devam ettim. Rialto Köprüsünü geçerek turistlerden ve dükkânlardan uzaklaşıp Venediklilerin sebze ve tuvalet kâğıdı almaya geldikleri Pazara yakın, ufak bir yer buldum. *Pensione* küçüktü; suyu taş çatlasa biraz ılıktan öteye gitmeyen ortak banyosu ve odaya dönüşte gece yarısını geçirmeme şartı vardı ama fiyatı makûldü. Buralarda beraber içmeye gideceğim kimseyi tanımadığım için belli bir saatte otele dönmenin sorun yaratmayacağını düşündüm. Kalma niyetinde değildim. Bu muazzam kıtanın güney ucundan batıya doğru akla ziyan bir geçiş yapıyordum ve tren yolculuğuma Venedik'te ara vermiştim, çünkü burası her daim bir aşk hikâyesi, hep görmek istediğim bir şehirdi. Yanımda herhangi bir rehber kitapçığı yoktu ve Yunanistan'daki dehşetli kafa çekmelerden sonra yat saati hiç fena gelmeyecekti.

Café Beyrut'u herhangi bir turist kitapçığında bulur muydum, sanmam. *Pensione*'den birkaç yüz metre mesafede, tütün dükkânıyla kasap arasına sıkışıvermiş bir kahveydi burası. Pek rahat oturulur cinsten değildi ama masaları, fotoğraflarımı yaymaya yetecek denli genişti. Kendi işlerimi incelerken hep önce perspektife, ardından renge odaklanır, ilk bakışta gözüme acemice veya karman çorman görünenleri hemen elerim. Ama bu sefer masaya yaydığım fotoğraflarda dikkatimi

ilk çeken teknik özelliklerden herhangi biri değildi. İlk gözüme çarpan, hayaletlerdi.

Fotoğraflardan birini aldım. Annemim köyünde çektiklerimden biri. Vadiye inen sarp yamaçlara yayılmış ve büyük çapta terk edilmiş tarlaların panoramik görüntüsünü elde edebilme isteğiyle geniş açılı objektif kullanmıştım. Işığı iyi tahmin etmiştim. Hızlı baskı bile vadinin muhteşem yeşilliğini, gökyüzünün serin mavisini ve taş evlerin ıssız, basit beyazlığını etkileyememişti. Anlayamadığım, manzaramı lekeleyen gölgelerdi. Tarlalardan birinde, kabaca çapalanmış ufak bir arazide eğilmiş bir şekil öfkeyle objektife bakmıştı. Çocuğun yüzü bitkin ve zayıftı ve sadece arka plan unsuru olmasına rağmen gözleri parıldıyordu. Gözlerinin mürekkep karasına yakından baktım. Gözlerindeki şiddet dışında her şeyi –bedeni, yüzü– bulanık ve silikti. Vadinin bitişinde kavak ağaçlı bir açıklık görünüyordu ve ahşap bir çardağın altına uzun, ince figürler toplanmıştı. Hiçbir şey çıkaramadım: sis veya duman olabilirdi bunlar. Tek bildiğim, makinemin tuşuna bastığımda orada bulunmadıklarıydı.

Bir başka resim. Giulia'yla Andreas, köy kahvesinin önünde, kol kola. Arkalarında, ihtiyarlar oturuyor. Ama işte, kuzinimle arkadaşının arkasında, gene o çocuk. Mezarlık kapsının ardından benle alay ediyor; gözleri ışıl ışıl, öfkeli ve karanlık.

Lanetlenmiş. Giulia bana, annenin ailesinin lanetlenmiş olduğunu biliyor muydun? demişti. Gülecektim ya, yüzüme bakışı ciddiydi. Kimse kalmamış, biliyor musun? diye devam etmişti. Annenin ailesindeki herkes kaybolmuş. İhtiyarlara bakılırsa sanki köyde hiç yaşamamışlar gibiymiş.

O an üzerime bir ağırlık çöktmüştü; tüm köyün –sıcağın, tozun, dağ havasının ve yukarıdaki ıssız gökyüzünün– üzerime bindiğini hissetmiştim. Lanetlenmiş. Tüm ailen lanetlenmiş. Sözcüğü üzerimden silkelemeye çalışmıştım.

Peri masalları, diye kestirip attım sonunda. Kimse kalma-

mış çünkü hepsi bu bok çukurundan göç etmiş. Onun için kimse kalmamış. Giulia'dan uzaklaşmış; omzumda makinem, bu yeri flaşım ve makinemle, filmler ve kimyasallarla aydınlık, mantıklı modern hayata ulaştırmaya kararlı, yürümüştüm.

Lanetlenmiş? Neydi şimdi bu? Benim dilimden, dünyanın bana ait tarafından değildi. Kıçıkırık köylü palavrası. Benim dünyam, benim temiz, mantıklı dünyam değil. Durakladım, kafamı kaldırdım; barda oturan adamlar, sessiz ekrana gülüşüp bağırıyordu. Juventus gol atmıştı.

Negatifleri *Café*nin penceresinden sızan güneş ışığına kaldırıp inceledim. Çocuğun yüzü onlarda da vardı. Buzlu parmaklar omurgamda dolaştı, ürperdim. Ardından usulca, rahatlamış bir gülücük çıktı dudaklarımdan. Lanet veya büyü değil, teknik bir hata... Üst üste binme... Filmimi bozmuşlardı. Annemin anılarını bozmuşlardı. Başka birinin anıları filmimin üzerine binmişti. İçimden, San Marko Meydanındaki büfede duran asık suratlı kancığa bela okudum. Ardından gene güldüm ve affettim. Basmak zorunda kaldığı milyonlarca kare fotoğrafı, birbirinin aynı, bitmek tükenmek bilmez sayıda güvercini, taş resmini, hep aynı dandik katedrali defalarca görmek durumunda kalışını düşündüm. Ben de olsam bu kadar zırvalayabilirdim. Fotoğrafları toparlayıp zarfa tıkıştırdım. Teknik, bilimsel bir dünyaydı bu. Nazar diye bir şey yoktu burada. Lanetlenmemiştim.

Yunanistan'dan ayrıldığımdan bu yana fazla uyumamıştım. Giulia beni Selanik'e götürmek istemişti ama kabul etmemiştim. Atina'ya döndüğümde kendimi huzursuz ve Yunanlardan tiksinir bulmuştum. Sokaklardaki çingene ve dilencilere aldırmazlıklarına öfkelenmiş, ülkelerine gelen yeni göçmenlere gösterdikleri ekşi kabullenmeyişten nefret etmiştim.

Marka saplantılarına dayanamıyordum. Prada, Gucci ve Versace... Şehirde rahat edemiyordum. Sanki köyde geçirdiğim zaman algımı açmış, görüşümü berraklaştırmıştı. Dünya-

yı başka bir tenden algılıyormuşum gibi hissediyordum. Şehrin gürültüsü, tozu ve pisliği, hepsi artmış gibiydi. Huzur bulamıyordum.

Atina'ya döndüğüm ilk gece, Giulia'nın daracık koltuğunda uyumaya çalışırken, gözlerimi kapadım ve yüzümde bir dokunuş hissettim. Ondan sonra uyuyamadım; neredeyse çıplak, kalkıp beton balkonda oturdum ve altımda uzanan Atina'nın bitmez tükenmez trafiğiyle kavgacı taşkınlığını dinledim. Şafağı izledim ve ancak canlandırıcı bahar güneşi odaya dolarken yatıp uyuyabildim.

Ertesi gece Giulia'ya Yunanistan'dan ayrılacağımı söyledim ve itirazlarına sırt çevirdim. Bende bir şeylerin değiştiğini kavradı ve duygularımı anlatmaya çalıştığımda sinirlendi.

–Siktir, diye gürledi. Nihayet cebimizde para var ve Yeni Dünya göçmeni kuzenim gelmiş, değişimden nasıl rahatsızlık duyduğunu buyuruyor. Şık giysilerin, güzel yemeklerin, adam gibi yaşamanın nesi var?

–Hiç, diye böğürdüm ben de. Ama sonradan görme zenginler gibi giyinmenin iyi tarafı da yok.

Hemen sustum. Utanmıştım. Özür diledim. Giulia yumuşadı ve yanaklarımı okşadı. Yunanistan ölüyor, diye fısıldadı, artık burası Avrupa. Derken bir daha öfkeye kapıldı ve ciddi bir tokat patlattı yanağıma. Açtık, yıllardır açtık biz. En şanslılarımız bile aç kaldı. Anlıyor musun? Gözleri çakmak çakmaktı; geri çekilir havada kafamı salladım. Acı acı gülümsedi.

Uzo koydu, bana uzattı ve dudaklarımı öptü.

–İç, kuzen. Bir daha döndüğünde uzo içip içemeyeceğimizi kim bilir?

Ayrılmadan önce, Giulia boynuma, zincire takılı küçük, altın bir haç astı. İsveç ve Danimarkalı genç turistlerin yumuşacık sarı kıllı kolları ve bacaklarına göz atarak uzun saatler boyunca feribotla yolculuk ettim. Patra'dan Kerkira'ya; Kerkira'dan Brindisi'ye. *Walkman*imi dinledim, feribot köşelerinde

kestirdim. O anlarda bile yanımda birinin yattığından, yanaklarımı okşadığından, gözlerimi öptüğünden emindim ama gözlerimi açtığım anda karşımda sadece sert deniz rüzgârı çıktı. Göğsümdeki haç ağırlaşıyordu. Feribot limandan ayrılınca çıkaracağımı düşünmüştüm onu. Takı taşımaktan nefret ederim. Ama çıkarmadım. Batıl inanç da olsa varlığından memnundum.

Pek bir şey yemedim; feribot Kerkira limanında durduğunda bile. Liman turistlere hitap eden *café* ve lokantalarla doluydu ve taze balık ile deniz ürünlerinin çekiciliğine rağmen pek yiyemeyeceğimi anladım. Yiyeyim diye aldığım kalamarla salatada sanki iğrenç kalıntılar, artıklar vardı. Açtım ama yediğim her şey o iğrenç sıvı tadındaydı. Balgam ve kan tadı. İnsani bir kokuşmuşluk. Yemeğe dokunamadım. Midem bulanıyordu.

Limandaki sıkıntı ve açlığı daha fazla resim çekerek koruduum. Elimde sadece Patra'dan aldığım iki makara ucuz film vardı; ben de, çekici turistler veya deniz ve gökyüzü yerine üniformalı gemi personelinin resimlerini çektim. Milyarlarca defa çekilmiş ufuk ve bulutlarla ilgilenmiyordum. Yüzleri yakalamak istedim. Denizciler başta şüpheciydi ama kamarotlardan birine fotoğraf öğrencisiyim dedim, o da etrafa desteklenmesi gereken bir Avustralyalı Yunan olduğumu yaydı. Onun da bir resmini çektim; kara kıllı kollarının resmini. Bir hamalın derin, beyaz sırıtışını yakaladım. Tuvaletleri temizleyen adamı, çömelmiş otururken çektim. Makinenin sesini duyar duymaz kalktı, etrafına baktı ve imalı bir sırıtışla kalın aletini avuçlayarak onu da çekmek isteyip istemediğimi sordu. O pozunu da çektim. Zinde ve güçlü, kır saçlı, güvertede, elinde sigarasıyla, sosis, zeytin, domates ve yumurtadan mürekkep yemeklerini yere serdikleri örtünün üzerine yerleştirmekle meşgul bir çingene ailesini izleyen yaşlı bir denizciyi çektim. Çingeneler resimlerinin çekilmesini istemedi. Objektife küfür

yağdırdılar. İhtiyar denizci bana döndü ve tam ağzını açarken mavi göğe kaşı pozunu yakaladım. Çektim.

–Avustralyalı fotoğrafçı sen misin?

–Evet.

–Kaç yaşındasın?

–Otuz altı.

Çingeneleri, güneşte kestiren yaşlı kadınları, erginlerin sırtına tırmanan, analarının kalın yünlü eteklerinde oturan, yiyeceğe uzanan çocukları göstererek, onlar gibisin, dedi. Bir erkek otuz altısında yalnız başına feribotta gidiyorsa, ya denizci, ya çingene ya da sanatçıdır.

Bana hakaret mi ediyordu, anlayamadım.

Brindisi'ye inişimin üzerinden bir saat geçmeden, bir gemi dolusu Arnavut'un, tüm yakarı ve küfürlerine kayıtsız kalan genç İtalyan askerleri tarafından Adriyatik'ten geri yollanışını gördüm. Küçük bir ara sokakta yeni ergen yaşlarda bir kızın bir denizciye sakso çekişine, bir delikanlının rıhtımda eroin vurup kanlı şıringayı Akdeniz'e savuruşuna, bir adamın, başka bir adamın cüzdanını yürütüşüne şahit oldum. Tüfekleri omuzlarında, kocaman tabancaları bellerinde asker ve polislerin tuz kokan tozlu sokaklarda tembel tembel gezinişini izledim. Keşlerle fahişelere aldırmıyor, uyuşturucu ve seksi görmezden geliyor ve şöyle bir süzüp çabucak terörist veya mülteci olmadığıma karar veriyor, beni de iplemiyorlardı. Kuzeye gidecek trenim akşamın geç saatlerinde kalkacaktı; böylece, saatliğine oda tutulabilen Hotel d'Amour'u* tercih ettim. Merdivenlerden çıkarken bir Rus fahişesinin bir papazı odaya götürüşünü gördüm ve yanımdan geçen bir Yunan denizcisi hayalarımı avuçladı. Onu odama götürdüm; üzerimi kokladı ve

*Aşk oteli (Fr.)

yıkanmamı söyledi. Duş veya banyo yoktu; sadece koridorda, soğuk su akan bir lavabo vardı. Koltuk altlarımı yıkadım ve sünnet derimin içine birikmiş beyaz kalıntıları temizledim. Odaya girdiğimde denizci, botuyla küçük bir fareyi ezdi. Kanlı minik yığına baktık.

–*Broma İtali.* Pis İtalyanlar. İçime girmesine ya da ağzıma boşalmasına izin vermedim; işi biter bitmez gitti. Omuzlarımdaki spermleri sildim ve pantolonumu giyerken sigaramın kalmadığını fark ettim. Odada bırakırsam çalınacağını düşündüğüm çantam sırtımda, sokağa çıktım. Belki Rumen, belki Arnavut veya Makedon, Balkanların ve Doğu'nun zencilerinden üç fahişe, yanıma gelip İngilizce, Yunanca ve Fransızca ve İtalyanca seks isteyip istemediğimi sordu. Reddettiğimde, en gençleri kollarını belime dolayıp önce kıçımı, ardından sırt çantamın fermuarlarını yoklamaya, cüzdanımı, herhangi bir şeyimi aramaya başladı. Önce kibar davranmayı denedim, ardından homurdanarak defolmasını söyledim; o da yetmeyince duvara ittim. Ben küçük bir bakkala girerken ardımdan hâlâ küfür savuruyorlardı. Bakkaldan çıktığımda gene küfrettiler; otele girerken küfretmeye devam ettiler. Cam kapıdan bir başka Yunan denizci, az evvel takıldığımdan daha yakışıklı bir adam çıktı ama yüzüme bakmadı ve üç fahişe derhal ona doğru koşturdu. En gençleri onun da boynuna atıldı ama adam benden çok daha deneyimliydi. Kıza, ayaklarını yerden kesecek denli sert bir tokat patlattı. Diğerleri seslerini kesiverdi. Denizci, sokakta yürüyerek uzaklaşırken kayarak gidiyor gibi görünüyordu.

Odama döndüm ve tavandaki çatlağı izleyerek sigara içtim. İncecik duvarlardan seksin gıcırtıları duyuluyordu.

Bekaretimi ilk teslim ettiğim kişi de İtalyan'dı, ilk aşkım da; ama aynı kişi değillerdi. Bir yanı dereler, diğer yanı kızıl çöle

uzanan çoraklıkta, şehrin başladığı güney ucunda, Yarra nehrinin kanalizasyonları bulunan bir Melbourne banliyösünde büyüdüm. Şehrimin bunca yakınındaki yer bolluğuna ne ender rastlandığını ancak Avrupa'ya ilk yolculuğumda kavrayabildim. Ama gençken, elimdeki kısmetin farkında değildim. Ergenliğimde yalnızdım; okul çıkışları ve hafta sonlarında derelerde dolanır, Melbourne'e bakan tepelere tırmanır, nehir boyu giden demir yollarında gezinirdim.

Sinyor Bruno'ya orada rastladım. On üçümdeydim; o, altmışına yeni basmıştı. Bunca yaş farkı şimdi muazzam görünse de, o zaman benim için fazla bir sonuç doğurmamıştı. On üçümde, dudağımın üzerinde kıvrılışlarından nefret ettiğim ince, seyrek kıllarım, çatlayan sesim ve sarkmaya başlayan hayalarımla, on sekizinden büyük herkes gözümde erişkindi ve bana, okuldaki, okuma ve sinema aşkıma gıcık olan futbol hastası çocuklardan çok daha çekici, sivilcelerim ve çırpı kollarımla alay eden kızlardan daha güvenilir gelen, bu olgunluk vaadiydi. Emekliye ayrıldığını söyleyen Sinyor Bruno, nehre yakın, küçük bir evde oturuyordu ve o kızlarla oğlanlara hiç mi hiç benzemiyordu.

Onunla tanıştığımda yazdı; annemle babamın her zamanki gibi birbirlerinin gırtlağına sarıldığı bir yaz. Her konuda kapışırlardı. İş, para, Sophie ve ben, uyuşturucu, politika, müzik... Herhangi bir konuda. Annem, babama bağırarak ondan nefret ettiğini söylerdi ama doğru olmadığını bilirdim. Babamı seviyordu. Onu çılgınca ve saplantıyla seviyordu. Ya babam? Onun öfkesinin doğası başkaydı. Annemle dalga geçer, kızdırır, ona köylü ve aptal derdi. Anneme gülerdi. Alaycılığı ve iğnelemelerindeki boşluk yüzünden kahkahası, bağırmasından daha fazla korkuturdu beni. Annem, onu hem sever, hem ondan nefret ederdi. Babam, daima bir yanını anneme kapatırdı. Bu yüzden annemin öfkesi zehirle dolmaya başladı ve günün birinde, ufak bir hakaretin üzerine babam öylece kalkıp gitti.

Annem yemek yapmayacak, yemeyecek, yıkanmayacak, işe gitmeyecekti. O yaz, annem, olmayı bıraktı.

Böylece o yaz, elime geçen her fırsatta evden kaçtım ve nehre gidip aynı patikalarda ve bisiklet yollarında, yalnızlık ve yeşili ararmış gibi yaparak sonu gelmez yürüyüşlere çıktım. Aslında, bana bedenimin gerçeklerini öğretecek herhangi bir adamla takılacaktım. İlk öğretmenim, Sinyor Bruno oldu. Beden eğitimi derslerinden sonra duşta görünmelerinden nefret ettiğim gevşek yağlarımı, memeciklerimi görmüştü geçerken. Bana sivilce çirkini veya hımbıl gözüyle bakmadı. Bana zevki, aletimin, hayalarımın, tenimin ve saçımın ne işe yaradığını, kendimle nasıl oynayabileceğimi ve başka bir erkeği nasıl mutlu edebileceğimi öğretti. Cinselliğin ötesinde, bana müzik ve görgü kurallarını öğretti, beni iyi edebiyat dediği şeyle –İngiliz ve Fransız edebiyatı; asla Amerikan değil– tanıştırdı ve geldiğim dünyaya duyduğum kırgınlık ve tiksintimi cesaretlendirdi. Ben anlamadan, buluşmalarımız hep kısa sürmesine rağmen –okul çıkışı veya hafta sonu, bir saat– beni kokoş züppenin tekine çevirdi. Bir gün, diye söz verdi, varoşları ve liseyi çok arkada bırakacaksın.

Yani, gerçekleşen hasar hiçbir şekilde cinsel değildi. Beni sevgili olarak kendine güvenli kılan, öğrettiği küçük numaralar ve ergen ellerimi şeyimden uzaklaştırıp kıçın, boynun, karnın, uylukların da zevk üretebileceğini göstermedeki kararlılığıydı. Ona tutulmamam, hakkında hiç konuşmadığımız bir konuydu. Gençliğinde hoş, hatta yakışıklı bir adamdı belki ama yıllar onu zayıflatmış, bedeninden utanır hale getirmişti. Beni asla eyleme zorlamadı ve flört olmanın, vamp olmanın gücünü öğrendim. Burjuvazinin gaddar züppeliklerini öğrettiği gibi, gülüncün nasıl bir silaha dönüşebileceğini de anlattı. Çokbilmiş çıkışlarım genelde okuldaki çocuklar tarafından terslenirdi. Ama sonunda kız arkadaşlarının veya kankalarının önünde onları rezil edecek şeyler söyleyebileceğimi anla-

yınca dalga geçmeyi kestiler.

Babam sonunda geri döndü. Bir öğleden sonra Sophie'yle okuldan döndüğümüzde oradaydı; üzerinde atleti, altında şortu, masada buruşuk bir alüminyum folyo; annem bir tarafta kıkırdayarak yemek yapıyordu. Efemine görünüşüme sinirlendi.

–Ne oldu bu çocuğa? dedi anneme.

–Ona göz kulak olman gerekirken neredeydin? Ha? Söylesene *malaka?* Baba oğluna kıçını dönerse olacağı budur!

Babam sağda solda dolanmış, millete sorular sormuş. Dedikoduları duyması uzun sürmedi tabii. Bir akşam beni aldı, arabaya bindik. Melbourne'e ilk geldiğinde çalıştığı fabrikayı gösterdi, ardından sahile gittik ve Valiant'ın kocaman vinil koltuğunda yan yana oturup minik dalgaların St. Kilda kıyısına vuruşunu izledik. Hatırladığım kadarıyla teypte Stavropoulos çalıyordu ve babam, marihuana kokuyordu.

–Sinyor Bruno Parlovecchio'yu ne sıklıkta ziyaret ediyorsun?

Sigara istediğimi hatırlıyorum.

–Onunla seksten hoşlanıyor musun yoksa para için mi yapıyorsun?

Yanıtımı tam hatırlamıyorum.

–İbne misin?

–Evet. Kesinlikle evetti yanıtım.

O zaman bir sigara yaktığını, kolunu direksiyona koyarak denize baktığını hatırlıyorum.

–Asla para için yapma, tamam mı? Söz ver.

Kafamla onayladım galiba.

–Adın orospuya çıktı mı, bitersin. Anlıyor musun?

Gene kafamla evetlemiş olmalıyım.

–Seni kıskanıyorum, Isaac. Keşke Tanrı bana delik hevesi

vereceğine boru aşkı verseydi. Seni kıskanıyorum. Özgürlük, dert edecek bir ailenin bulunmaması... Her şeyi yapabilirsin. Unutma, istediğin her şeyi yapabilirsin.

O gece bayılana kadar içirdi beni.

Beni ilk aşkımla tanıştıran babamdı. Paul Ricco, kırk bir yaşındaydı; evliydi; biri okulda benden bir iki sınıf küçük, iki çocuğu vardı. Sinyor Bruno'nun tersine, Paul Ricco yakışıklı ve güçlüydü; bedeni sarılacağım, içinde kaybolacağım cinstendi. Hayatımda gördüğüm en erkeksi adam olduğunu düşünmüştüm. Teni sert, yüzü uzun ve ince, bacakları kalın ve kıllıydı. Bende fotoğrafı yok, yani hafızamda kalana dayanıyorum. Kütüksü, güdük aleti esmer, sünnet derisi uzun ve lastikşiydi. Sol omzunda koca bir et beni vardı; ön dişlerinden biri altındı. Benson & Hedges sigarasıyla Melbourne Bitter birası içerdi. Ve bir ara, Paul Ricco için her şeyi yapacak haldeydim. İstese, aletimi keser, kız olurdum.

Babamla Paul, düğünlere tabak altıkları, peçeteler ve benzer ıvır zıvır temin eden bir mağazanın sahibi Tassio adlı bir adam ve karısı Athina'yla arkadaştı. Mağazadaki raflar her zaman tozluydu ve içerisi sigara kokardı. Kız kardeşim kirli ahşap parkede koşturan bir fare gördüğüne yemin ettikten sonra annemle ikisi bir daha asla oraya adım atmadı. Tassio'yla Athina'nın evleri birkaç blok güneyimizdeydi ve Pazar günleri babam bizi, çocuklarıyla oynamamız için oraya götürürdü. Erkekler garajda gizli işlerini çevirirken biz kriket, futbol, *monopoly* veya *twister* oynardık. Onları bir kez gözetledim. Kirli panjurların arasındaki bir çatlaktan, adamların duvar saatlerini söküşünü izledim. Saatlerin geniş kadranları ve ahşap görünümü vermek için boyanmış plastik, barok yuvaları vardı. Saatlerin içinden küçük paketler çıkarıyor, ardından kadranları gerisingeri vidalayıp şarap içiyor, sigara tüttürüyor ve gülü-

yorlardı. Yazdı galiba. Paul, üzerinde dar bir atletle sırtı bana dönük, bir taburede oturuyordu. Terli koltuk altlarından fışkıran kara kılları fark ettim. Paul'un tam karşısından oturan babam kafasını kaldırdı ve aklı başından gitmiş bakışımı gördü.

–Neye bakıyorsun vre şeytan?

Paul döndü. Gülümsüyordu. O gülümsemeyi hâlâ hayal ederim.

Üç yıl sevgili kaldık. Paul bir markette çalışıyordu ve genelde taze sebzeyle çürümüş meyve kokardı. Nehir kıyısına park ettiği *Vanın*ın arkasında yapardı beni. Victoria Sokağı'ndaki küçük bir kahvede Yunanlarla kumar oynardı ve genelde onunla orada buluşurdum. Diğer göçmenler, dudaklarından her daim sigara sarkan, bakışları soğuk ve anlaşılamaz ama genelde sıcak davranan o sıkı herifler Paul'la beni biliyorlar mıydı? Masanın kenarına oturur, kitabımı okurdum ve adamlardan biri masadan kalktığında, eğer kazanmışsa bana bir *cola* ısmarlar veya elime biraz para sıkıştırıp İngilizce, İtalyanca veya Yunanca, tatlı çocuk derdi. Bu adamlar, fabrikalarda çalışan, yağ ve tütün kokan bu adamlar Paul'la aramızda döneni biliyor olmalıydı. Ama hiç sormadılar ve benden faydalanmaya kalkmadılar. İşin aslı bana, yeğenleriymişim, erkek ailesinin bir üyesiymişim, sanki benimle arkadaşlık etmeleri ailemi eşiklerinden içeri sokmayan karılarının davranışına karşı bir özürmüş gibi hep şefkatli davrandılar. Babam bu adamların çoğunu tanıyordu. Onlarla içer, kumar oynar, kerhaneye muhtemelen onlarla beraber giderdi. Ama ailemiz, onların evlerine, düğünlerine ve vaftiz törenlerine nadiren çağrılırdı. Karılarının yüzleri, bize yolda rastladıklarında asılırdı. Soğuk, onaylamaz, hor görür... O adamlar, biliyor olmalıydı.

Üç yıl sevgili kaldık ve üç yıl boyunca Paul, Sinyor Bruno'nun içime ektiklerini çıkarmaya çabaladı. Sertleşmemi is-

terdi; aksanıma katmaya çalıştığım İngiliz vurgularını aptalca ve tehlikeli buluyordu. Erkek ol, diye uyarırdı beni. Denedim. Ama İsa aşkına, hiçbiri kolay değildi bunlar. Kahvede, gösterdiğim en küçük efemineliğe karşı hemen kaş göz eder ama beni kollarına alıp *vanın* arkasında serdiği havluların üzerine yüzüstü yatırdığında, burnumda portakal veya şeftali kokularıyla içime girdiğinde şefkatle okşar, İtalyanca fısıldar ve bana *bella ragazza*'m derdi. Seksin ardından ben temizlenirken kafasını başka taraf çevirir, futbolla ilgili sorular sorardı. Ben de elimden geldiğince hevesli yanıtlardım. Paul Ricco için her şeyi yapardım.

Göğsümde kıllar boy göstermeye, düzenli tıraş olmaya başladığımda, on altımda terk etti beni. Okul civarındaki futbol sahalarından birinin yakınına *vanını* park edip benimle buluşması alışkanlığa dönüşmüştü. Bir hafta hiçbir haber almadım ondan. Kahveye gittiğimde kumar oynarken buldum onu. Her zamanki gibi bir sandalye çekip oturdum, kitabımı çıkarıp okumaya koyuldum. Yüzüme bile bakmadı; diğerleri de. Oynadığı eli kaybetti, kartları masaya fırlattı. *Fangoulo*, diye bağırdı. Bu küçük piçin burada okumasını çekmek zorunda mıyız? Oyunumu bozuyor.

Tassio elime bir beşlik sıkıştırdı.

–Kahveni öde ve yaylan, dedi. Geri gelme sakın. Diğerleri yüzüme bakmıyordu. Paul beni görmezden geliyordu. Sessizce kitabı çantama koydum, iskemleyi aldığım yere yerleştirdim, kahvemi ödedim ve beşliği Tassio'ya geri verdim. Almak istemedi ama ısrar ettim. Para ödenecek bir şey değildim. Paul Ricco'ya bir an bile bakmadan çıktım.

–Onun için artık fazla büyüksün, diye açıkladı Sinyor Bruno. Oğlansı çekiciliğini yitiriyorsun.

Paul hayatıma girdiği an Bay Parlovecchio'yu şutlamıştım.

O sübyancıya takılma, bozar seni demişti Paul. İhtiyarı görmemiş, evine gitmemiştim ondan sonra. Açıkçası, Paul'la beraberken bir kerecik bile onu düşünmemiştim. Onu, Paul'un beni postaladığı gibi kabaca atıvermiştim bir kenara. Ama kendim şutlanınca koştura koştura ihtiyara gittim ve o da beni terslemedi. Şarap verdi, sarhoş etti ve ardından, diz çöküp halsiz aletimi ağzına almaya çalıştı. Tekmeledim onu. Paul'la olduktan sonra ihtiyar tekerlekle seks yapmaya katlanamazdım. Ne tartıştı, ne kızdı. İpek mendilini dudağına bastırarak kalktı, banyoya gitti. Elinde kitaplarla döndü.

–Geri dönmeni umuyordum, dedi sesi titreyerek. Bu kitaplar senin için. Stendhal vardı elinde; Flaubert ve Joyce'tan ucuz basım *Dublinliler*. Şımarık aristokratlar ve zayıf burjuvaların hikâyelerini anlatan kitaplarını istemiyordum. Benim istediğim, geniş omuzlu, çalışan, sigara içen ve düzüşen ve eski Avrupa'nın balo salonlarını bilmeyen erkeklerin hikâyeleriydi.

Ama Sinyor Bruno'nun bana ayırdığı kitapları saygımdan kabul ettim, ardından dereye koşturdum ve ağladım. O kadar ağladım ki ruhumun yırtıldığından emindim.

–Seni yaptı?

–Evet.

–Üzdü?

–Evet.

–Ve onu sevdin?

–Evet.

Colin'e sarılmıştım. Gözlerimi kapadım; Paul Ricco, teri, *van*daki meyve suyu tozunun limonsu kokusu hâlâ burnumdaydı. Sol kolundaki küçük yara izi ve o izi yaladığımda hissettiklerim hep aklımdaydı. Sanki üzerime abanışını, yüzüme soluyuşunu, hissedebilecekmişim, bana tatlı kız deyişini anımsayabilecekmişim gibi gözlerimi yumdum. *Bella ragazza.*

Rüyadan uyandığımda Brindisi'deki otel odasındaydım. Üstümde Paul Ricco yoktu. Rüyamda görmüştüm onu. Ama leş kokulu odada sanki üzerimde biri dolanıyormuş gibiydi. Dudaklarımda bir nefes, baygın ve nemli bir nefes hissetmiştim. Rüyamda Paul Ricco'nun öpüşüydü bu. Gözlerimi açtım. Yalnızdım ve tek duyabildiğim duvarların birinden gelen bir erkek iniltisiydi.

Hep, Venedik'e gitmelisin, derdi Sinyor Bruno. Veneto'dandı ve bana gençken nasıl en büyük ağabeyinin nikâh yüzüğünü ödünç alarak Venedik'e gittiğini anlatmıştı. Parmağında yüzükle fakir bir köylü değil, adam sayılıyordu. Kahveleri dolaşıyor, masaya gazetesini yayıp haberleri okur gibi yaparken etrafında dönen müzik, politika ve sanat konuşmalarını dinliyordu.

–Cazı ilk Venedik'te duydum, demişti. Isaac, Venedik'e gitmelisin.

Hatırlıyorum, yağmur yağıyordu; sırılsıklam, beter bir kıştı ve annemin doğum günüm için pasta yaptığı ve ailemin beni beklediği eve dönmek konusunda gergindim. Okul eşofmanım üzerimden sarkıyor, rutubet ve tütün kokuyordu. Hâlâ sefildim; hâlâ Paul'u özlüyordum. Sinyor Parlovecchio bana altın yaldızlı kâğıda sarılı, kırmızı kurdeleli bir kutu verdi. Açtım. Tıknaz ve siyah bir Pentax; ilk fotoğraf makinemdi.

O bahar, hâlâ sefildim. Ama fotoğraf çekmeye başlamıştım.

Kadın kahve getirdi. Eh, Sinyor Bruno Parlovecchio, sonunda başardım. Ama radyoda çalan müzik Arap müziğiydi, caz değil. Ve üzerimdeki gök basık ve karanlıktı; Venedikliler

barlara doluşmuş, yukarılardaki bir uydudan yayınlanan maçı izliyordu. Derken şimşek çaktı, gök gürledi ve sağanak başladı. Kadın bir düğmeye bastı, elektrik ışığı kahvenin içini aydınlattı.

–Venedik'e gelmek için haftaların en beterini seçmişsin, dedi kadın gülümseyerek bara dönerken. Barın arkasında bardakları ovalayan kocası, yağmurun sesini bastırmak için radyonun sesini açtı. Üstü başı sırılsıklam, pardösülü genç bir kadın içeri daldı. Hemen ardından, uzun, siyah pardösülü kambur bir ihtiyar daldı; yağmur, gür beyaz saçlarını kafatasına yapıştırmıştı. Islak pardösüsünü girişteki bir çengele astı, karşıma oturdu ve koca bir mendil açarak yüzünü ve boynunu kuruladı. Bitirince parmaklarım şaklattı. Gösterişli tavırlarında kibirden eser yoktu. Gerçekten de, bardaki kadın cevaben gülümsedi ve Arapça bir şeyler söyledi. O da gülümseyerek kafa salladı. Bariz mutluluğundaki bir şey –cebinden bir gazete çıkartmış, ısınmak için ellerini ovuşturuyordu– bana Sinyor Bruno'yu anımsattı. Bu adam burada, *Café* Beyrut'ta, Venedik'te bulunmaktan, kahvesini beklemekten ve gazete okuma fırsatı yakalamaktan memnundu. Acımasızca kayıtsız ergenliğimde hiç algılama şansı bulmadığım bir şeyin ilk kez farkına varıyordum: Sinyor Bruno, hayatının her anında Venedik'i özlemiş olmalıydı. Ve Sinyor Bruno bir aristokrat değildi. Olsaydı, asla Venedik'i terk etmesi gerekmezdi.

–Ürkütücü bir yer.

Colin yatağın kenarına oturmuş valiz toplayışımı seyrediyordu. Mavi iş tulumu üzerindeydi ve kedimiz Stanley kucağındaydı. Elinde uçak biletim vardı.

–Ne kadar kalmıştın orada? dedim.

Kahkaha attı.

–Siktir be ortak, Venedik feci pahalıdır. İtalya'nm kuzeyi

hepten pahalıdır. Orada birkaç saat durdum, sonra da trene atlayıp fıydım. Stanley'nin siyah beyaz gıdısını kaşıyordu. Venedik'e param yetmezdi, dedi.

Valizi bırakıp yanına oturdum, tişörtünün kolunu sıvadım ve silikleşmiş gamalı haçın hatlarında parmağımı gezdirdim. Stanley kafasını kaldırdı, bir iki kıpırdandı, kucağıma atladı ve anında uyudu. Başımı Colin'in omzuna yasladım.

–Avrupa'da uzun kollu mu giydin? Yazın bile?

–Tüm siktirik Avrupa'da, ortak. Tüm Avrupa'da, o rezil sıcakta.

–Suçluluk hissettin mi? Hissetmiş olmalısın.

O zaman kalktı.

–Duşa gireceğim. Dudaklarımı öptü, ardından kediyi okşadı. Bay Bayat Muhabbet sana Venedik'teki gettoyu anlatmış mıydı?

Kafamı salladım.

–Eminim anlatmamıştır. Sana sanattan, müzikten, kıçıkırık cazdan, Harry'nin barından bahsetti ama gettoyu anlatmadı, değil mi?

Café Beyrut'un karşısındaki kanalın diğer yakasında eski, sararan bir bina var. Taş oymalı bir kapı küçük bir meydana açılıyor. Kahvemi içeceğim, parasını ödeyeceğim ve karşıya geçip Yahudilerin Venedik'ine dalacağım.

Café Beyrut'ta flüoresan ışıkları kırpışıyor, dışarıda yağmur devam ediyordu. Yaşlı adam sigara içiyordu. Gazetesinin koca puntolu siyah başlıklarının İbranice olduğunu fark ettim. Kadın ona küçük bir bardakta, koyu renkli, yoğun bir içki getirmişti. Derken aniden yağmur, bastırdığı gibi kesiliverdi; bulutlar dağıldı ve dışarıdaki dünyayı ışık doldurdu. Elektrik

ışıkları kapatıldı; pencereden, karşıya geçen köprünün parıldadığını gördüm. Karşımdaki yaşlı adam, amber sıvıyı iki dikişte içti. Kadın bardağını tekrar doldurdu. Fotoğraflarımı koyduğum zarfı çantama attım, içtiklerimi ödedim. Köprüyü geçtikten sonra oymalı kapıdan girerken eğildim ve dünyanın ilk gettosuna adım attım.

Islak kum taşları ve karanlık tuğla duvarlar güneşte parıldıyordu. Uzak köşede, alınlığı İbranice yazılı küçük bir dükkân vardı. Duvarlardan birine siyasi mitingleri ve Blur'ün konserini bildiren afişler asılmıştı. Uzak duvarda rölyefler görülüyordu. Örümceksi çelik yapıyı incelemek için yaklaştım. Gölgeli ve uzatılmış, kabartma insan şekilleri umutsuzca bana bakıyordu. Metal duvar panosu, İkinci Dünya Savaşı'nda ölüm kamplarına nakledilen Yahudileri tasvir ediyordu. İtalyanca, İngilizce ve İbranice yazılı pirinç bir onurluk sahneyi anlatıyordu. Gözlerimi kapadım ve şefkat hissetmeyi denedim. Ya da keder. Ya da utanç. Kahrolası, herhangi bir duygu.

Hiçbir şey hissetmedim. Resimlerimi çekmeye başladım. Felakete uğramış şekillerin, onurluğun, nemli taşların resimlerini çektim. Afişleri zumladım; tek kelime, Blur, orakla çekiç, Başbakanın toparlak yüzü... Dükkân alınlığındaki her harfi tek tek çektim. Bir tazının ve üstümdeki göğün birer pozunu aldım. Daha çekerken bu fotoğrafları ne yapacağımı biliyordum. Onları büyük keten tablolara bastıracak ve devasa salonlu bir galeride sergileyecektim. Gettoyu kopyalamayı deneyecek ve insanlara, gerçek mekânda hissettiklerimi hissettirmeye çalışacaktım. Filmi değiştirdim, tekrar onurluğa döndüm, pişmanlık veya suçluluğu, utanç veya aşağılanmayı hissetmeyi bir daha denedim ama tenime vuran güneşin sıcacık ışınları, oluklardan damlayan yağmur suyunun sesi... Gülümsemekten başkası elimden gelmedi.

Bir anlığına gözlerimi kapadım; açtığımda *Café* Beyrut'taki yaşlı adam yanımda durmuş, bana bakıyordu. Uzun siyah par-

dösüsünü giymişti. Derken hiç konuşmadan parmağını çatlak dudaklarına götürdü ve diğer eliyle kendisini izlememi işaret etti. Sarhoş ve sarsak adımlarla ilerleyişini izledim. Arkasını döndü, peşinden gitmediğimi görünce kaşları çatıldı. Elini şiddetle salladı ve peşinden gitmeye karar verdim. Yaşlı ve bıkkındı; hiç tehditkâr görünmüyordu. Peşinden meydanı geçip uzun, yağmur sularıyla yıkanmış bir koridora girdim. Adam öfkeyle homurdandı, ardından duvara dayalı uzunca bir kalası yakalayıp yere fırlattı. Kalasın üzerinden geçtik; geçerken düşmesin diye ihtiyarı tuttum. Beni koridordan bir dar sokağa çıkardı. Kanalın kenarlarına çarpan suyun sesini duyabiliyordum. Sokağın duvarını gösterdi. Beyaz boyası yer yer dökülmüş nemli duvarda kalın fırça darbeleriyle çizilmiş büyük, siyah bir gamalı haç vardı. Fotoğraf makinemi gösterdi. Resim çekmemi istiyordu.

Çektim. Gettoyu gezdirirken duvar yazılarını işaret etti ve konuşmadan resim çekmemi buyurdu. Duvarlarda çoklukla sprey boyayla alelacele çizilmiş kötücül kollarıyla gamalı haçlar vardı. Ama başkalarını da gösterdi: *Forza İtalia* yazıları, her daim siyah, *ABD Defol*lar... Eski faşist partinin birbirine geçmiş üç *fasces*'i*. İhtiyar, getto meydanına geri dönene dek süren bu dansta beni yönlendirdi.

Sonra adam, birdenbire derin bir iç çekti ve sendeledi. Koluna girip köprüye yürüttüm. Cebinden bir sigara tablası çıkardı. Bir tane de bana ikram etti; köprü üzerinde beraberce tüttürdük. İrisinden beyaz bir kedi damdan atladı, bize baktı ve tısladı. Altımızda, boş bir kayık, suda sallanıyordu.

–İyi misiniz, efendim?

İhtiyar, sorumu yanıtlamadan suya bakmaya devam etti.

---

*Roma İmparatorluğunda güç sembolü olarak kullanılmaya başlanmasından itibaren gücü simgeleyen, birbirine bağlanmış bir demet çubuğun arasında bir baltadan oluşan sembol. Faşizm kelimesinin kökü bu semboldür. İtalyan Faşist Partisi'nin de kullandığı bu simge, hâlihazırda pek çok ülkede bayraklarda, sancak ve flamalarda yer almaktadır

Gözleri bitkindi; alkol kokuyordu. Etrafa, dönüp gettoya baktım ve bu adamın neler görmüş olabileceğini hayal etmeye çalıştım. Süregiden ırkçığın gaddar simgelerini çekmem üzerine ısrarı bana dokunmuştu. Tarihin açığa çıkarılmasına yönelik bu umutsuz istek içimi melankoliyle doldurmuştu. Hayattaydı, yaşıyordu. İçimi kıpırdatmıştı. Hayatla Soykırım Anıtı arasındaki son, ölen son bağlantıydı o. O, sonunda o, kıpırdatmıştı içimi.

Bir daha sordum, iyi misiniz efendim? Koluma dokundu, sigarasını kanala fırlattı, başıyla gelmemi işaret etti.

Dolambaçlı arka sokaklarda ilerlerken yaşlı, çelimsiz ve sarhoş biri için şaşırtıcı derecede hızlıydı. İki yanında yüksek binaların dikildiği daracık bir sokağa, ardından tavanı alçak bir geçide girdik. Üç kat merdiven çıktık. Merdivenlerin sonunda dönüp su üzerindeki yaşlı şehre baktım. Kilise kuleleri ve altın haçları görebiliyordum. Ağır, ahşap bir kapıdan ihtiyarın dairesine girdik.

Ufacıktı. Girdiğimiz oda mobilyalarla tıklım tıklımdı ve duvarları, piramit ve satirlerin, eski tapınak ve sırıtan Tanrıların resimleriyle doluydu: kadim dünya, duvarları kaplamıştı. Her yan kitap doluydu; küçük bir sfenks heykeline yaslanmış kitaplar, tavana yükselen kuleler kurmuş kitaplar, odanın ortasındaki sehpayı görünmez kılmış kitaplar. Eski kanepenin koluna açık bırakılmış bir kitap. İhtiyar beni, ortasından lekeli sarı bir örtüyle ikiye ayrılmış, hem mutfak, hem banyo vazifesi gören, karanlık, küçük bir odaya soktu. Mutfak tarafındaki minik masanın üstünde ve iki iskemlede yine kitaplar vardı. İskemlelerden birindeki kitapları eliyle yere itti ve oturmamı işaret etti. Ufak mutfak penceresinden keskin deniz meltemi giriyor ve Venedik'in kiremit çatıları görünüyordu. İhtiyar çıktı; ben de kitapların sırtlarına göz gezdirmeye başladım.

Arapça, İbranice, İtalyanca, Almanca, İngilizce, Fransızca... Görünüşe göre, hepsi Yahudi tarihiyle ilgili, bir sürü kitap.

Kalktım, pencereye yürüdüm ve yüzleri pervaza dönük kitaplardan mamul yığından bir tane çektim. Sayfaları karıştırdım. Fotoğraflar tanıdıktı. Gaz odaları, yırtık pırtık giysileri içinde ölen tutsaklar, katledilmiş sivillerle dolu araziler. Nazi selamıyla kalkmış bir kol dizisi.

İhtiyar geldi ve elimdeki kitaba baktı. Kafasını, kimbilir neyi onaylayarak salladı. Eğildi, küçük evyenin altındaki dolabı kurcaladı ve bulduğu Brandy şişesini yüzünde muzaffer bir edayla kaldırdı. İki bardak doldurdu. Kitap hâlâ elimdeydi. İhtiyar oturdu, fotoğraf makinemi aldı ve öfkeyle homurdanmaya başladı. İçkisini kafaya dikti ve bir tane daha doldurdu. Homurtulu, kızgın, tuhaf sesler çıkararak makineyi, ardından beni ve kitabı işaret etti. Aynı hareketleri bir kere daha yaptı.

Konuşamadığını ancak o zaman kavrayabildim. Utanarak, ihtiyarın beni Yahudi sandığını da fark etim. Öyleymişim gibi davranmadığımı bilmeme rağmen bir parçam suçluluk hissetti. Sanki ihtiyar, yanlış olsa da, sarsmak istemediğim kutsal bir güven bağına hükmetmişti. Ama kafamı farkında olmadan sallıyordum ve Giulia'nın verdiği haç, benim yerime cevap verirmiş –veya muhtemelen beni ihbar edermiş– gibi gömleğimden çıkmıştı. Elimdeki kitabı kapadım.

Sinyor Parlovecchio, Venedik'teyim.

Homurdanması kesildi. Büyülenmiş gibi altın haca baktı. Ardından yüzünden bir gölge geçti. İçkisini dikleyip bir tane daha doldurdu. Fotoğraf makinemi sıkı sıkı tutuyordu. Makineyi kendine çekti, kolunun altına sıkıştırdı ve meydan okurcasına baktı.

Elimi uzattım.

–Makinemi verin, lütfen.

Sesimdeki panikten hoşnut, gülümsedi ve makineme daha sıkı sarıldı.

–Verin şunu.

Gülümseyerek kafasını salladı. Oturduğum iskemleden

kalktım; o da, alay edermişçcesine, kalktı. İleri adım atınca geri çekildi. Hareketindeki canlılık şaşırtıcıydı. Yakalamak için atıldığımda diğer odaya kaçıverdi. Tökezledim, peşinden giderken kitap yığınlarına çarptım. Ufacık odada, garip sesler çıkararak beni peşinden koşturdu. Fotoğraf makineme sıkı sıkı sarılışını bir an için bile gevşetmedi. Bir ara yakaladım; hızla döndü ve vahşice elimi ısırdı. Derine batan dişlerin izleri apaçık ortadaydı; kanayacağını sandım, kanamadı. Büyülenmiş gibi pembe izlere baktım. Kan yoktu.

İhtiyar odadan çıkmıştı. Tekrar mutfağa girdim. Evyenin başında makineyi inceliyordu.

–Ver şunu! Emrim yüksek perdedendi.

Bana sırtı dönük duruyordu. Klik sesi duydum. Makarayı çıkardı, filmi ucundan tutarak çekti ve negatifleri pencereden sızan ölgün güneş ışığına açtı. Atıldım ama geç kalmıştım. Filmi daracık pencereden fırlattı. Açılmış makara rüzgarda, çıldırmış bir yılan gibi kıvrıldı, bir anlığına süzüldü, ardından altındaki damlara doğru hızla inişe geçti.

İhtiyar bana döndü; derin ve hızlı soluyor, bedeni titriyordu. Makinem hâlâ elindeydi. Üzerine yürüdüm, buruşuk, çürüyen, ölen yüzüne tepeden baktım.

–Makinemi ver!

Tükürdü. *Bana tükürdü.* Koca bir balgam yanağıma yapıştı. Elimin tersiyle sildim ve tüm öfkemle gözlerinin içine baktım. Alçak ve devamlı bir tıslamayla, yılansı bir tıslamayla karşıladı.

–Makinemi ver, ko'duğumun Yahudisi!

Böyle bir küfrü daha önce hiç etmemiştim. Öfke her yanımdan taşıyordu. Sanki doğduğumdan beri bu küfrü, ağzı dolusu edebilmenin hasretiyle yanıp tutuşuyordum.

Gözlerimin içine bakan gözler, yaşlı bir adama ait değildi. Kapkara ve ışıl ışıldı. Benle alay ediyorlardı. Keyifle kafa sallıyordu ihtiyar. Onu mutlu etmiştim. Bir an önce içimde hissettiğim güç, solup gitti. Bu acınası ihtiyarın karşısında diki-

lirken içimi umutsuzluk ve utanç kapladı; acı, batan bir utanç. İhtiyar gülmeye başladı. Gırtlağından yükselen ses, tıslamayla homurtunun karışımıydı, ama güldüğünü biliyordum.

Bay Bayat Muhabbet, Venedik'teyim ben. Lanet Venedik'teyim. Lanet Avrupa'dayım.

Kilitte dönen anahtarın ve açılan kapının sesini duydum. Salona geçtim. İhtiyar, fotoğraf makinem kucağında, koltuğa çökmüştü. Siyah gözlüklü, beyaz saçları siyah eşarbından taşan yaşlıca bir kadın eşikte, bir elinde alışveriş torbası, diğerinde yeşil bir şemsiyeyle dikiliyordu. İhtiyar ona bakarak gülümsüyordu. Kadın bana, İtalyanca, sert bir şeyler söyledi.

–*Scusi*, dedim, *no parlo d'Italiano.*

Ardından, sesinde korkuyla Arapça bir şeyler söyledi. İhtiyar, teskin edici homurtularla karşılık verdi. Kadın bana döndü ve aksanlı, açık bir İngilizceyle konuştu.

–Ne oldu burada? Kocamdan ne istiyorsunuz?

İhtiyarın homurtuları arttı.

–Gitmelisiniz, dedi kadın.

İhtiyara baktım.

–Özür dilerim, fotoğraf makinem hâlâ onda.

Kadın kördü. Ellerini ileri uzatarak yavaşça yolunu buldu, kocasının yanına vardı ve elleriyle makineyi aradı. İhtiyar, karısının eline dokundu, yüzünü okşadı. Kadın makineyi buldu, usulca kocasının ellerinden aldı, doğruldu ve bana uzattı. Gidip aldım. Makine ellerime yabancı geldi. Dokunamayacaktım neredeyse.

–Teşekkür ederim.

Bir daha ihtiyara baktım. O bana bakmadı. Sanki tümüyle odadan silinmiştim. Bir şeyler söylemek istedim ama sözcükler gelmedi. Yaşlı kadın beni kapıya yöneltti. Hızlı hareket ediyordu ve ben daha ne olduğunu anlayamadan kapıdan dışarı çıkıverdim. Kapıyı yüzüme kapamak üzereydi, bir şeyler söylemem gerekiyordu.

–Çok üzgünüm, dedim zayıf bir sesle, size ve kocanıza saygısızlık etmek istemedim.

Kadın duraksadı; ardından fısıldadı.

–Kocam bize yaptıklarından dolayı böyle. Bize yapılanlardan sonra asla toparlanamadı.

–Almanlar mı?

Şaşkın bir gülümseme yayıldı yüzüne.

–Hayır, dedi. Biz buralı değiliz. Yeri gösteriyordu ya, bu şehri, bu çöken muhteşem şehri değil, etrafındaki dünyayı kastettiğini düşündüm.

–Bir Arapla evlendiği için kocamın dilini kestiler. Bir Yahudiyle evlendiğim için gözlerimi oydular. Yaptıkları buydu.

–Kim?

–Ailelerimiz, dedi sakince.

–Nerede?

Kafasını salladı.

–Önemi yok.

–Nerede? Israrcıydım. Bilmek istiyordum.

Sanki boynumdaki haça bakıyor, onu görüyordu. Bir anlığına yanıt vereceğini düşündüm.

Sanki parmağını boynumdaki haça uzatacak, ondan bir şey dileyecek veya onu bir şeyle suçlayacaktı Asla bilemeyecektim. Kapıyı yüzüme kapadı.

Yağmur tekrar başlamış, kara bulutlar şehrin üzerini kaplamıştı. Dar sokaklardan ve geçitlerden ilerledim, köprüleri geçtim ve kaybolduğumu fark ettim. Sonunda, ter içinde, kendimi; mavi plastik çöp kutuları muntazaman önlerine dizilmiş bir dizi apartmanın bulunduğu şehrin sınırında, bir yürüyüş yolunda buldum. Taş bir duvara oturdum; deniz karanlıktı, güneş batıyordu ve sis, suyun üzerinden yaklaşıyordu. Uzun, ahşap şamandıra çubukları ufukta ince gözcüler yaratıyordu.

Geceye, anakaraya ışıklar yavaş yavaş yayılmaya başlayana kadar bekledim, sonra bitkin, yolumu sordum ve *pensione*'ye yürüyerek döndüm.

Odama döndüğümde, üstümü çıkarmadan kendimi yatağa attım; ayakkabılarımı bile çıkarmadan uykuya daldım. Rüya gördüm. Rüyamda Paul Ricco'nun *van*ındaydım. Rüyamda burnuma çürümüş meyvelerin ağır kokusu doldu. Paul direksiyonda, aracı sürüyordu. Sadece kafasını arkadan görmeme rağmen bunu anladım. Sık ağaçlı bir ormandaki bir açıklığa götürdü beni. Sinyor Bruno, *van*ın kapılarını açtı ve dışarı çıkıp peşine düşmemi işaret etti. Ormanın derinliklerine daldık, başka, geniş bir açıklıktaki bir bahçede toprağı kazan Colin'e rastlayana kadar yürüdük. Bir dere, açıklığın ortasından akıyordu. Colin kollarını sıvamış, eşofman altı giymişti. Ona doğru koştum; kafasını kaldırdı ve gülümsedi. Ama ona yaklaşırken bir tıslama sesi duydum. Arkamı döndüğümde, Sinyor Parlovecchio'nun durduğu yerde çöreklenmiş, dehşet büyüklükte siyah bir yılanın tısladığını gördüm. Kafasını kaldırmış, kömür karası gözleriyle içimi deliyordu. Benden nefret ediyordu; bu yaratık benden nefret ediyordu. Rahatlığına sığınmak üzere Colin'e döndüm; gitmişti. Küreği, taze kazılmış toprağın üzerinde yatıyordu. Atıldım. Niyetimi sezen yılan, öfkeyle tısladı. Küreği kapmak için uzandım ama yaratık, parlayan, ıslak ve keskin beyaz dişleri, boğazıma kenetlenmiş yanan gözleriyle atıldı. Her yandan çocuk kahkahaları yükseliyordu. Elim boğazımda, karanlık odaya haykırarak uyandım. Kahkaha devam etti. Şaplaklardan başkasını duymayana kadar kulaklarıma vurdum. Işıkları açtım.

Fotoğraflarımı yatağın üzerine yaydım ve bir daha, annemin köyündeki kahvəye giden dar patikada poz vermiş Giulia'yla Andreas'ın resmini inceledim. Soluk yüzlü zayıf oğlan arkalarında, hâlâ gülüyordu; ince, zehirli yüzü alaycı ve kötücüldü. Fotoğrafın üzerine eğildim, her üç yüze de, resmi çek-

tiğimde güneşin konumunu çıkarabilmek için yakından baktım. Parmaklarımı Giulia ve Andreas'ın gölgelerinde gezdirdim, ardından çocuğun toprak yola vuran yansımasına geçtim. Uzayan gölge bir takım taşların ve sapa yolun kenarında yetişmiş bir öbek sarı papatya üzerinde dağılmıştı. Ama gölge, kuzinimle Andreas'ınkilere kusursuz uyuyordu. Çocuk oradaydı ve gözlerine baktığımda sahiden doğrudan bana, muzafferane, güvenle baktığını gördüm. Resimleri savurdum. Bileğimdeki diş izleri yanıyordu. İhtiyarın bıraktığı izleri kaşıdım, kaşıdım ama kanı getiremedim. Yattım ve uyuyabilmek için gözlerimi yumdum. Işıkları kapatmaya cesaret edemedim.

Venedik'teyken, Harry'nin Barı'nda gün batımını izlemedim; Guggenheim'a gitmedim, meydanda çay içmedim ve feribotla Lido'ya geçmedim. Ne San Marko Meydanında güvercinlere yem attım, ne de gondola bindim. Büyük Kanal'a bakan lokantada balık yemedim; herhangi bir bazilika veya katedrale adım atmadım. Titian ve Tiepolo'nun muhteşem resimlerini görmedim. Bunların yerine, gettoya gittim ve Café Beyrut'ta kahve içtim. Yağmurun silikleştirdiği gamalı haçları gördüm. Ve yaşlı bir adamın perişan yüzüne baktım ve gözlerinde bitmez tükenmez sefaleti ve evet, ebedi, bitirici intikamı gördüm. Gözlerindeki nefret ihtiraslı ve öfkeliydi. O gözler benden bir şey istedi ve bağışlamama sözü verdi. O gözleri unutmak, bir daha asla böylesi gözlere bakmamak istedim. Bir sarsıntılı, dehşetli an boyunca –yemin ederim, sadece bir andı; geçti, derhal savdım– bu dünyaya bir tane bile Yahudi gelmemiş olmasını diledim.

hırsız

ölü avrupa

MARİTHA Panagis gece boyu ateşi harladı ve ilk gün ışığı açık perdelerden süzüldüğünde haç çıkardı, ayağa kalktı, ağaç kabukları ve ince dalları ateşe attı. Çocuk, hâlâ ateşli, uyuyakalmıştı ama rüyasında bile bedeni, dalları yutan alevlerden yayılan, güçsüz sıcaklığı arıyordu. Oğlanın nefesi, zehirli hava soluyormuşçasına sıkıntılı ve kesik kesikti; incecik bedeni kırılma noktasına kadar gerilmişti. Odanın köşesinde annesi oturmuş, ağlamaktan kan çanağına dönmüş gözleriyle oğlunu izliyordu. Güneşin ilk ışıkları çocuğun üzerine düştü. Titreyen bedenindeki her yılansı damar gözle görünür haldeydi. Maritha, güneşin geceyi kovuşu karşısından rahat bir iç çekti ve sahiden de, şafağın sökmesiyle çocuğun nefes alıp vermesi rahatlamış göründü. Gece boyu başlarında dikilen iblis hangisiyse artık, şimdi çekip gitmişti.

Maritha, yaşamı boyunca ruhani dünyayı, göze görünmeyeni görebilmişti. Nehir kıyılarında buklelerini melankoliyle büken kederli genç kızları, yırtık pırtık üniformaları içinde çoktan unutulmuş bir savaşın çatışmalarını aramaya devam eden adamları görmüştü. Hangi köşelerin şefkatli ruhları barındır-

dığını bilir, cinlerle kötü ruhların insan efendilerine haykırdığı kiler ve tarlalardan uzak dururdu. Kızının yeteneklerini fark edip kanına çingene kanı karışmasıyla suçlanacağından korkan annesi, Maritha'ya bu yeteneklerini uluorta söylemeyi yasaklamıştı. Ama annesinin dönüp Maritha, ne görüyorsun, söyle, güvende miyiz? diye fısıldamadığı ne bir köyden, ne bir evden, ne de bir yoldan geçmişlerdi. Genç kız koruları, bir evin odalarını, önlerindeki patikayı tarar ve gözüne görünenleri tarif ederdi. Genelde ne gördüğü anlayamazdı. Önüne çoban kılığında bir genç çıksa, gülümsemesinin kibar ve masum olduğunu düşünürdü. Ama annesi hemen haç çıkarır ve kolundan çekip onu başka yola sokardı. Devasa bir kocakarı, odasının köşesinde sallanan sandalyesinde oturur ve Maritha gördüklerinden dehşete kapılsa bile annesi, başıyla öfkeli görüntüye selam verir, gülümser ve gidip yanına ilişirdi.

Oğlanın başucunda bütün gece oturan gûlyabani, görünüş bakımından ürkütücülükten uzaktı. Çırılçıplaktı ve tebeşir beyazı teni, yataktaki oğlanınki kadar solgundu. Gece boyunca oturduğu yerden kalkmamış, kimi zaman çocuğun omuzları ve alnını okşamış, kimi zaman uzanıp onu uhrevi kollarıyla sarmalamıştı. O anlarda hasta çocuğun ateşi fırlamış, bedeni büzülüp acıyla titremiş ve anacığı umutsuzlukla inlemişti. Gecenin erken saatlerinde çocuğun babası odaya girmeye, oğlunun yanında kalmaya kalkışmıştı ama adam daha girer girmez ruh gaddarca saldırıya geçmişti. Çocuğu çimdikleyip ısırmış, zavallı anne baba oğullarının sağa sola savrulan, ölmeye yüz tutan bedenine, kendi kendine çekilen etine dehşetle bakarken tekmeler savurmuş, kollarını ve bacaklarını çekiştimiş, göğsünü yumruklamıştı. İblisi göremiyorlardı ve Maritha, ne tarifin, ne de varlığını bildirmenin fayda edeceğine karar vermişti. Babayı odadan çıkarıp sabaha dek içeri girmesini yasaklamıştı. Ruh, adam çıkar çıkmaz yaptıklarına son vermişti. Bir kez daha bitkin oğlana sarılmış ve kendi-

ni affettirmek istercesine, yaralı tenini ve kanını yalamıştı. Maritha, gece boyu dua etmişti.

***

–Nasıl?

Maritha uzun boylu, yapılı Stavros'a, asık yüzüne baktı.

–Sabah oldu, şimdi daha iyi.

–Yaşayacak mı, Kiria* Panagis?

Stavros düz siyah bir gömlek giymişti; kasketi elinde tortoptu. Odaya usulca girmiş, oğlunun yatağının önünde diz çökmüştü. Minik bedeni hastalıkla bitap Kiryakos bal rengi gözlerini, kalın kaşlarını ve koca ağzını babasından almıştı. Yaşarsa, o da yakışıklı bir adam olacaktı. Stavros karısına döndü.

–Yiannula, çocuğa yemek getir.

Yiannula'nın ürkek bakışları Maritha'ya döndü. Stavros, bakışı izledi. Gülümsemesi acılıydı.

–Ona güvenebiliriz.

Yiannula diz çöktü, zemindeki bir taşı kaldırdı ve Maritha, altındaki bir demet kuru buğday ve birkaç mısır koçanını gördü. Midesi buruldu, açlığın başına vurmaması için dua ederken hafifçe nefes verdi. Yiannula, koçanlardan birinin kabuğunu soyup ateşteki küçük bir kabın içine attı. Yaşlı kadına döndü.

–Aç mısın, Kiria Maritha?

Yaşlı kadın kafasını salladı. Bu ailede doyurulacak iki erkek, dört kız çocuk daha vardı. Yiyeceklerini alamazdı. Kalktı, adamın yanına gidip kulağına fısıldadı. Karının da yemesini sağla. Stavros yaşlı kadının eline sarılıp kuvvetle sıktı. Karım ve çocuklar yiyecek, söz.

Stavros zaten savaşta bir oğlu yitirmişti. Bir yıl önce İngilizler, gökte uçan makinelerinden –haç çıkardı– yardım atmış-

*Kiria: Hanım, Bayan

lardı ve yiyecek kasaları, Kral'ın askerleri arasında bölüştürülmek üzere Thermos belediye binasına götürülmüştü. Haber, köyler arasında hızla yayılmıştı. Gerillaların dağlardan inip binayı yağmalaması beklenmişti. Bir bölük asker, yiyecekleri korumak üzere kasabaya yerleştirilmişti. Sonundaysa, yiyeceği çalmaya kalkan gerillalar olmamıştı. Kasabanın delikanlılarından dördü bir plan kurmuştu; aralarından biri de Stavros'un oğlu Emmanuel'di. Fikir basitti; delikanlılardan ikisi, askerlerin dikkatini çekmek umuduyla yalandan kavgaya tutuşacak, o sırada diğer ikisi binanın arkasındaki küçük pencerelerden içeri dalıp becerebildiklerince çok yiyeceği ceplerine tıkıştırıp kaçacaktı. Sonrasında herkes bunun gülünç ve yetersiz bir plan olduğunda birleşti zaten. Delikanlılar, askerlerden biri fark edip alarm vermeden önce o daracık pencerelerden giremediler. Arkadaşlarına ateş açıldığını duyan diğer ikisi şaşırtmaca amaçlı kavgalarını yarıda bırakıp kaçmaya kalkıştılar ama arkalarından gelen kurşunlar kadar hızlı değillerdi. Dört ceset, ibret olsun diye kafaları kesilerek köye yollandı. Delikanlıları gerilla sanmışlardı. Onların intikamını, bir hafta geçmeden gerillalar aldı; sahiden de belediye binasını yağmalayıp yiyecekleri çalmayı planlamışlardı. Ama çocukların başarısız girişimi yüzünden askeri önlemler artırılmıştı; bu yüzden gerillalar ölü delikanlıların ailelerine yöneldi ve evlerinde kalmış yenecek ne varsa alıp gitti.

–Oğlum mu bu? demişti dün gece Yiannula, Marirtha'ya. Köyümüzü lanetlemek için geri mi döndü?

–Sus. Maritha katıydı. Emmanuel değil bu.

–Ama huzur içinde yatmıyor oğlum, demişti anne, Bedeni böylesi kirletilmişken nasıl huzur bulabilir?

–Emmanuel değil, yemin ederim. Emmanuel değil bu.

Maritha kendi evceğizinin kapısını açtı ve avluya girerken

uzun, siyah şalını çıkardı. Omuzlarına dökülen gür saçları, oğlunun avuldaki ağaçlara döktüğü asbest tozu kadar beyazdı. Karanlıkta ürperdi ve ateş yakmaya, mutfağa gitti. Avlunun diğer tarafında, gelininin şarkı söylediğini duydu. Haç çıkardı ve çırayı yaktı.

Evi neredeyse dımdızlaktı. Köyün en varsıl ailesi ve toprak sahipleri sıfatıyla, gerillaların ilk hedefi olmuşlardı. Sakallı adamlar, öfkeli iblisler gibi eve dalmış, kileri ve tarlayı yağmalamış, tüm hayvanları, buğdayı, ekmeği ve şarabı almıştı. Dağda geçen uzun kışın sonunda paçavraya dönmüş gri paltoları içinde pek kahramanlara benzemiyorlardı. Bazılarının üzerinde, öldürülen Almanlar'dan aldıkları giysiler vardı. Lucia ve Mikaelisçiği gerillalara bela üsütne bela okumuştu ama Maritha sessizce bir kenara çekilmiş, dilediklerini almalarına karışmamıştı. Maritha, soğuk toprak zeminli bir odada doğmuştu. Maaile tek yatakta yatarlardı. Kendi adına fakirlikten korkmazdı. Tanrı yıllar yılı lûtfunu ondan esirgememişti. Gerillalara sadece torunu için yetecek kadar yiyecek bırakmalarını söyledi. Bak, demişti gerilalaların önderine gelininin şişkin karnını göstererek. Yolda gelenimiz var. Kibar bir adamdı beriki; adamlarına aldıklarının bir kısmını bırakmalarını emretmişti. Bu kış dönerlerse o derece kibar davranacağından şüphe ediyordu. Hayattaysa tabii.

Ateşi harladı, ardından avluyu geçip Mikaelis'in evine girdi. Mutfakta yanan ateşe rağmen titredi ve ellerini ovuşturdu. Yatak odasına girdiğinde, Lucia'yı yatakta oturmuş buldu. Oğlan tüm iriliği ve müstehcenliğiyle kucağında, dolgun memesini emiyordu. Yataktaki bebek, üstü başı pislik içinde, ağlıyordu. Maritha torununu kaptı.

–Bebek leş gibi.

Lucia güldü, eski bir bezi Maritha'ya fırlattı.

–O zaman al, kıçını sil. Oğluna döndü; gür siyah saçlarını okşayarak şarkı söylemeye başladı. Aşk şarkısıydı dudakların-

dan dökülen. Maritha, Reveka'nın narin poposunu özenle temizledi. Ardından bebeği kucağına aldı ve ağlama kesildi. Gözleri kapalı, oğlunu göğsüne bastırmış gelinine baktı. İblis, Lucia'nın ayağına sarılmış, ölgün gri yanağını bacaklarının arasına sürtüyordu.

–Kışt Şeytan, dedi Maritha.

Lucia gözlerini açtı.

–Kimle konuşuyorsun?

Maritha yanıt vermedi.

Lucia güldü.

–Keçileri kaçırıyorsun, Ana.

–Yorgunum.

–Kiryakos piçi daha gebermedi mi?

Yaşlı kadın Lucia'ya öyle bir tokat attı ki, kollarındaki oğlan uyandı ve zırlamaya başladı.

–Yediğin halta bak, uyandırdın onu!

–Lucia, Hıristo'yu bırak artık. Memeni emmek için fazlasıyla büyük. Bırak çocuğu.

Lucia, kaynanasını duymazdan geldi ve memesini oğlanın ağzına götürdü. Maritha çekildi; bebeği giydirdi ve Lucia'ya aldırmadan mutfağa götürdü. Eşikte durdu, dönüp baktı. İblis hâlâ Lucia'nın ayaklarında uyukluyordu. Her gece, köye dehşet saçıyor ve her sabah gelip Lucia'nın ayaklarına sarılarak dinleniyordu. Maritha gözlerini kaldırdığında gelinin dik bakışlarıyla karşılaştı. Hıristos hâlâ memeyi emiyor, Lucia'ysa oğlanın tombul bedenini okşamaya devam ediyordu. Lucia'nın gözlerinde küstahlık parıldıyordu ve Maritha'nın bakışları altında, ince kolunu uzattı, usulca ayağına sarılı iblisin saçını okşamaya başladı. İblis ürperdi, titredi, gülümsedi ve ayağa daha sıkı sarıldı.

–Noel gecesi için hazırlıklara başlamamız gerek, Ana.

Maritha kapıyı çarparak çıktı.

Bebeği küçük bir battaniyeyle sıkı sıkı sardı ve köy yoluna

düştü. Oğlunu, tek başına bir masada oturmuş, ertafındakilerin alaylı sözleri arasında sarhoş olurken buldu.

–Ne istiyorsun kocakarı? diye kükredi.

–Kiliseye gidiyorum, diye fısıldadı Maritha, üzerine düşen bakışlardan utanarak.

–Reveka'yı anasıyla bırakmalıydın.

Yaşlı kadın oğluna baktı, Mikaelis kafasını öne eğdi. Ardından anasının, kollarında kendi çocuğuyla demir kemerlerin altından geçerek kilisenin avlusuna girişini izledi. Diğer adamlar susmuştu; yaşlı kadın kiliseye girince mırıldanmaya ve fısıldaşmaya başladılar. Mikaelis dönüp bakınca hepsi gözlerini kaçırdı.

–Hepinizi Şeytan alsın. Ayağa fırladı; içkisi ahşap masaya döküldü.

Arkalardan biri, Cehennem'e önce sen gideceksin, diye bağırdı.

–O değil, dişi domuzu gidecek.

–Sonra da anası.

Adamlar, kazlar gibi gülüşmeye başladı. Mikaelis, annesinin peşinden kiliseye gitti.

Haç çıkardı ve annesinin dua edişini izleyerek en arka sıraya oturdu. Maritha bebeği yanına koymuş, sunağın önüne diz çökmüş kendi ağıtlarından yakıyordu. Mikaelis annesinin dilini hiç öğrenmemişti. Babası kullanmasını yasaklamıştı ama annesi her zaman kendi annesinden öğrendiği kelimelerle dua etmişti. İhtiyar sonradan merhamete gelmişti; annesi sadece rüyalarında ve dualarında özgürce konuşabiliyordu. Ama babam nazik bir adamdı, diye anımsattı kendine Mikaelis ve ölüyü düşünerek bir daha haç çıkardı. Ve anacığım; o da iyi bir kadındır.

Orospu, bizzat Şeytan'ın orospusu karım gibi değildir. Şaşkınlıkla, yüksek sesle konuştuğunu fark etti. Maritha hızla doğruldu ve etrafına bakındı. Oğlunu görünce ağlamaya başla-

dı ve kafasını salladı. Çık, çık, diye bağırdı, Tanrı'nın evine sarhoş girmeye nasıl cüret edersin! Git, git! Günaha giriyorsun.

–Beni hoş karşılayan tek ev Tanrı'nınki.

Maritha bebeği kucakladı. Oğlunu elinden tutup avluya çıkardı.

–Kendinden utanmalısın.

–Stavros'un oğlu nasıl, Ana?

Annesinin sessizliği korkularını onayladı.

–Ne yapabilirsin?

Annesinin yüzü, sanki gözlerinin önünde yaşlanıverdi. Keder gözlerinden süzüldü, yüzünü kapladı.

–Onlar için elimden bir şey gelmiyor. Gittikçe kararan, sıkıntılı gökyüzüne baktı. Bize artık sadece Tanrı yardım edebilir.

Mikaelis, annesinin omzunun üzerinde, kilisenin berisindeki mezarlığa baktı. Geçen yıl boyuunca, yedi oğlan gömülmüştü oraya. Hiçbiri dört yaşını görememişti. Zamanında vaftiz edilmemiş üç diğer çocuk ise, başka tarafta, kutsanmamış toprakta gömülüydü. Köydeki herkes, komşularının kısmetsizliğinden ders almıştı. Artık erkek çocuklar doğar doğmaz vaftiz ediliyordu.

–Başlarına bir iblis dadanmış. Gördüm.

Mikaelis homurdandı.

–Ne var, oğul? Maritha oğlunun kolunu tuttu, mezarlığa doğru yürüttü. Oğul, bana bildiğini söyle, dedi. Köye çöken uğursuzluğun Lucia'dan kaynaklandığına inanıyordu. Sanki torunu, köyün kötü kaderiyle trajedisinden besleniyor, semiriyordu. Kiryakos'u sorduğu sırada gelininin yüzünde beliren intikam yüklü ifadeyi anımsadı.

–Oğul, bildiğin nedir?

–Hiç, Ana.

Mikaelis anasının elinden kurtuldu ve tökelzeleyerek çimlere yuvarlandı. Orada, ağzından akan salyalarla, kalakaldı. Kendini öldürüyor, diye düşündü yaşlı kadın, Tanrı korusun,

kendini öldürüyor. Mikaelis ağır ağır ayağa kalktı.

–Senin bildiğin bir şey var. Maritha mezarlığı işaret etti. Her yanı saran ölüm kokusu burnundaydı. Bu kutsal toprağa daha fazla körpe ruh mu girsin istiyorsun?

Mikaelis yanıt vermedi. Maritha arkasını döndü.

–Bunun arkasında karın var. Belki sen de... Belki bizi ikiniz lanetlediniz.

–O yaptı, diye mırıldandı Mikaelis. Lucia.

–Ne yaptı?

–Bir İsa Düşmanı'nı sakladı.

–Ne?

–Üç yaz önce gömdüğümüz oğlan İbrani'ydi. Onu Lucia koruyordu.

Maritha hızla mezarlığa çevirdi başını. Çocuğu Hıristiyan toprağına gömmüşlerdi. Kutsal toprağı kirletmişlerdi.

–Neden?

–Para için.

–O para nerede şimdi?

–Hepsi harcandı.

–Çocuğa ne oldu?

Mikaelis yanıtlamadı. Kafasını salladı.

–Bilmiyorum. Almanlar yüzünden korkuyordum. Lucia ona kaçmasını söyledi. Herhalde o zaman kurtlara yakalandı. Ona uygun son. Lucia'nın oğlu ciyaklıyor şimdi. O, bir haindi, bir Yahuda'ydı... bunları onun ruhu yapıyor. İblisin tekiydi... tüm ırkı gibi.

–Lucia'ya başka bir şey verildi mi?

–Hayır. Lucia'nın oğlu sağlamdı. Mikaelis, geri zekâlılar gibi kafasını öne arkaya sallıyordu. Maritha bebeği kucağına verdi. Düşürme sakın, diye fısıldadı.

–Nereye gidiyorsun?

Maritha, Peder Nikolas'a gidiyordu. Duyduklarını papaz da bilmeliydi. Bir yabancının kurtlar tarafından parçalandığını

duyduğu zaman köye çöken dehşetin bundan kaynaklanabileceği aklına gelmişti. Şeytanın köpeklerinin insan etini dişlemesi Tanrı gözünde rezilliktir, bunu annesi öğretmişti ona. Ama çocuğu köpekler almamıştı; hatta böyle bir köpeğin ruhu bile saldırmamıştı ona. Maritha İbranilerin kendi ruhları ve büyüleri olduğunu biliyordu. Annesinin dağlarında da İbraniler vardı ve Maritha'ya, onlara, çingenelere ettiği kadar dikkat etmesi tembihlenmişti. Onların iblisleri bizim dilimizi bilmez derdi büyükannesi, yani dualarımız onları korkutmaz. Çingeneler gibi, İbraniler içlerine kapanıktır. Ama çingenelerin tersine, kendi kiliseleri vardır ve gene çingenelerin tersine, İbraniler, çalışır. Maritha onlardan biriyle bizzat hiç konuşmamıştı ama Türkmen dili bilen babası, onların tarzına aşinaydı. Maritha babasının, İbraniler'in kendilerinden olmayan birinin tenine dokunmayı bile kirlenme saydıklarını anlattığını hatırlıyordu. İbrani bir çocuğun ruhunun Hıristiyanların yanında ebedi uykuya yatırılmasının katmerli iğrençlik sayılacağı kesindi. Kendi Tanrısına gelince; Maritha, Oğlu'nun katillerinden birinin O'nun adıyla kutsanmış toprağa yatırılmasına karşı ne kadar öfkeleneceğini tahayyül bile edemiyordu.

Çaldığı kapıyı papazın karısı Angela açtı. Selamı soğuk ve mesafeliydi. Maritha sorunca, meşgul şimdi, dedi, kocası için. Maritha dilini ısırdı. Aptal karıya hakaret edecek zamanı yoktu. Nikolas'la nişanlandığı zamanlarda Angela, etine dolgun, güzel bir kızdı. Ama Nikolas papaz okulunu bitirip döndüğünde karşısında şiko, çirkin ve dırdırcı bir kadın bulmuştu. Buna karşılık da Angela, gerçekten iyi bir Hıristiyan olan bir papazla evlenememe talihsizliğine sövüp durmuştu. Yedi çocuk yapmalarına rağmen Peder Nikolas'ın mütevazı taş evi hiç genişletilmemişti. Tek gereksinimim, dediği bilinirdi, Kutsal Kitap'ı koyacak bir raf ve kışın yanacak bir şömine. Genç bir erkek sıfatıyla, karısından yaşadığı hayal kırıklığı, pederi köydeki genç kızların çoğuyla kırıştırmaya itmişti. Köylülerin pa-

pazı aziz ilan etmekten alıkoyan tek şey buydu. Ama artık ağır aksak yürüyebilen, kırış kırış suratlı bir ihtiyardı ve ayartıcı şehvetin içinde kalan son kırıntısı fazlasıyla çiğnenip gitmişti. Peder Nikolas, dışarlıklı bir gelin sıfatıyla Maritha'yı hoş karşılayan pek az kişiden biriydi ve hakkında duyduğu her türlü kötü sözü lanetlerdi.

–Bekleyebilirim.

Angela, hıh çekti ve kapıyı Maritha'nın yüzüne kapadı. Fazla geçmeden kapı açıldı, papazın gülümseyen, kırışık yüzü belirdi.

–Hoş geldin, Kyria Panagis; gel, gel.

Maritha tereddütlüydü.

–Yalnız konuşmak isterdim.

–Günah mı çıkaracaksın, kızım?

–Hayır.

Maritha, Angela'nın kulak misafirliğini istemiyordu. Bu dişi domuz duyduğu anda sabaha kalmadan köye yayılırdı haber. Papaz başıyla onayladı ve göz kırptı. Gel, dedi, yaşlı Maritha'nın kolunu tutarak, zaten biraz bacaklarımı açmam lazım.

Avludan çıkar çıkmaz, Maritha öyküyü anlattı. Papaz, sözünü kesmeden dinledi. Sözü bitince, ne yapmamı istiyorsun? dedi.

–Çıkar onu. Kilisede yatması günah.

–Peki, İbraniliğinden nasıl eminsin?

Maritha, papaza anlattığı öyküye oğluyla gelinini katmamıştı. Papazın dudaklarından kaçıverecek tek kelimeyle bile bütün köy, evlerine Yahuda'nın tekini aldıklarını öğrenirdi. O zaman, son birkaç yılın tüm trajedisi omuzlarına yüklenirdi. Torunlarının bu yükle büyümelerini istemiyordu.

–Söylediğim gibi, peder, oğlum konuşanları duymuş. Maritha söylediği yalandan kıpkırmızıydı. Böylesi bir utancı anlatacak kelimesi yoktu. Kanıt, peder, oğlanın bedeninde kanıt

varmış. Yüzünü papazın gözlerinden gizlemek için şalını kaldırdı ve öksürdü. Yani, peder, kurtlar küçüğün *zukinisini* yememiş. Oradan anlamışlar. Papaz, Maritha'nın kıkırdaması bitene kadar sessizce bekledi.

–Muhammedî de olabilir.

Maritha şaşkın bir hayret nidası çıkardı.

–Peder, ne önemi var? Bedeni çıkarmalıyız. Hıristiyan mezarlığına ait değil o. Oğullarımız bu yüzden ölüyor. Gözlerini göğe çevirdi. Az sonra hava kararacaktı. Önce eve gitmesi, ardından dağ yoluna vurması gerekiyordu. Stavros'la Yiannula'yı iblisle yalnız bırakamazdı.

–Ve acele etmeliyiz, peder. Kiryakos ölüyor.

Papaz birden hiddetlendi.

–Buna dine küfür denir Kyria Maritha! Çocuklarımız açlık ve savaş yüzünden ölüyor. Bu lanetli savaş bitsin, o zaman uğursuzluktan kurtulacağız.

–Mezarı açacak mısın, peder?

Papaz durakladı, ardından usulca evetledi.

Eve girdiğinde, iblis hâlâ Lucia'nın ayağındaydı. Mikaelis bebeği ocağın yanına bırakmıştı; bebek ağlıyordu. Lucia bebeğin haykırışına sağırdı. Hıristos memesindeydi.

–Tanrı aşkına, Kızım, bebeğin aç.

–Ayyaş babası beslesin.

Maritha hızla oğlanı anasının kollarından kopardı. Çocuk derhal ağlamaya başladı ama Maritha onu alıp ocağın yanına oturttu, küçük Reveka'yı alıp Lucia'nın memesine götürdü. İblis tıslayarak Maritha'nın ayağını tırmalamaya başladı ama yaşlı kadın bir tekmeyle savuruverdi onu. Yakında senden kurtulacağız, dedi kendi kendine ve iblisin gözleri korku ve şaşkınlıkla açıldı. Maritha yaratığın bakışını karşıladığında titredi. Gözleri badem şeklinde, göz kapakları kalındı. Döndü

ve torununa, torununun gözlerine baktı. Olamaz, Tanrım, olamaz. Ben sadece ürkmüş, yaşlı bir kadınım. Hıristos, Mikaelis'in oğlu. Hıristos, Mikaelis'in oğlu olmalı.

–Yiannula'nın piçine bakmaya gidecek misin?

Hıristos'a bakmaya bir daha cesaret edemeyen yaşlı kadın, şalını düzeltti ve evden çıktı.

Stavros'un evine giden yolda Baba Grigoris'in torunuyla karşılaştı.

–Merhaba Panagis Nine, dedi oğlan. Kulaklarında iki bronz halka sallanıyordu ve başında bir kız eşarbı bağlıydı. Köylüler, Charos'tan, ölümden kurtulur umuduyla oğullarını kız gibi giydiriyorlardı. Ama Stavros'la Yiannula aynısını Kiryakos'a yapmışlar ve Charos'u kandıramamışlardı.

–Koş eve, dedi Maritha, karanlığa kalma.

–Tamam, dedi oğlan ve dağdan aşağı koşturmaya başladı.

Gecenin bir yarısı çocuğun iniltisi, Yiannoula'nın hıçkırıkları ve sülfür ile yanan et kokusuna uyandı.

–Kokuyu alıyor musun?

Genç kadın kafasını salladı. Maritha başka koku alamıyordu. Papaz bedeni bulmuş olmalıydı. İblis ortalıkta görünmüyordu; birden içine muazzam bir rahatlama ve neşe doldu. Tanrı'm, bizi kurtardın diye mırıldandı. Ama gözlerini tekrar açtığında iblis orada, yüzünde muzaffer sırıtışıyla, çocuğun üzerine eğilmiş duruyordu. Benimle alay ettin Şeytan. Benimle alay ettin.

Ertesi sabah eve döndüğünde papazı kendini bekler buldu. Lucia kahve pişiriyordu. Kahveler gelince yaşlı kadınla papaz avluda oturup usulca kahvelerini yudumladı. Üzerlerindeki karanlık gökyüzü kül rengi bulutlarla bezeliydi.

–Bedeni çıkardın mı?

–Evet, dedi papaz.

–Gömüldüğü gibi miydi?

Papaz ürperdi; genç İbrani biraz değil, hiç çürümemişti. Hunharca saldırılmış bedeni iğrençti; kurtların paraladığı yerleri gayet açık görünüyordu. Mezar kazıcısı derhal diz çöküp haç çıkarmıştı.

–Kokmuyordu bile, Kyria Panagis.

–Ve gece onu yaktın mı? Hepsini?

Papaz başıyla onaylarken ifadesindeki keder ve bitkinlik yaşlı kadının yüreğini acıttı. Bir adamı nasıl rahatlatırsın, diye düşündü. Eli kaptı ve öptü.

–Kahve için gelinine teşekkürümü sun, dedi papaz usulca. Kalktı, sallana sallana avlunun kapısına ilerledi. Maritha, yorgunluğunun geceki zahmetinden geldiğini biliyordu. Bilmediği, tüm ömrünü sadelik ve İncil sevgisine adamış bir adam sıfatıyla papazın, gece boyu yaşadığı gerçeküstü ayinlerden inancının nasıl sarsıldığıydı. Yabancının çürümemiş bedenini görünce dehşete kapılmıştı. Artık inanç ve doğanın yeteceğine güvenemiyordu. Yak onu, yak onu diye bağırmıştı Stelyos Leptulis'e. Mezar kazıcı, korkudan donakalmıştı. Papaz, beden yanarken gece boyu onunla oturmak zorunda kalmıştı. Koku korkunçtu ve hâlâ üzerindeydi papazın. Dumanı solumuş ve bu şeytani kokunun kalan ömrü boyunca içinden çıkmayacağını düşünmüştü. Sonsuza dek. Tanrı'm, diye dua etmişti papaz, köyümüz şerden kurtulsun.

Ama ertesi gece Charos köye geldi ve küçük Kiryakos'u aldı. Bedeni bitikti; kemikleri neredeyse şeffafa dönmüş incecik derisinden fırlayacak gibiydi. Oğlanın anasıyla babası kendi bitkin bedenlerini yerden yere atarken Maritha sessizce oturdu. Sırıtan iblisin tatmine ulaşmış yüzüne baktı. Artık ne yapması gerektiğini anlamıştı.

Mikaelis Panagis çocuğun cenaze töreninde bulunmamıştı. Fazlasıyla sarhoştu. Herkesin kiliseye toplanacağını bilerek dağa çıktı, eski kilisenin terk edilmiş bodrumuna indi. İbra-

ni'ye ait tüm delilleri silmeye çalıştı. Oğlanın taşa oyduğu günahkâr hiyeroglifleri kazıdı, ardından mağarayı ateşe vererek temizledi. Orada hiç gece geçirmemişti. Bir kere denemiş ama üşüşen kâbuslar o derece canlı gelmişti ki, bir daha cesaret edememişti. Amerika'da geçen yıllarında, hayvanlarla, kadınlarla yattığı gibi yatmanın utanılırlığını öğrenmişti. Bir daha yapmayacağına yemin etmişti. Ama babasından kalma kaltağı saklıyordu ve köpek, gönülsüzce ama uysalca adamın üstüne binmesine izin veriyordu. Yeminine sadık kalamamıştı. Mikaelis, bu tür şeyleri karısıyla uzun zamandır yapamıyordu. Ne zaman koca sıfatıyla karısına yanaşmaya kalksa, öldürdüğü çocuğun yüzü gözlerinin önüne geliyor, acıklı son merhamet inlemesi kulaklarına doluyor ve sertliğini yitiriyordu. Reveka'yı yaptıkları gece tüm duyuları alkolden uyuşmuştu. Tanrı'ya şükür, Reveka'nın kendinden olduğunu biliyordu. Bebekte anasının yüzü ve babasının gözleri vardı. Ama doğduğunda bile, Mikaelis onun kendi tohumundan geldiğine emin olamamıştı. Bebeğe kendi anasının ismini vermeyi reddetmişti. Ama şükür Tanrı'm, bebek gerçekten ondandı. Karısının üzerine çıkmayı becerebildiği son seferdi o. Koca diye haremağası almışım kendime, diyordu Lucia.

Ben de cadı almışım. Mikaelis bir mum yakmış, mağaradayken rahatladığı batık çukurdan çıkıyordu. Koku başta çarpmıştı, dayanılır gibi değildi ama artık alışmıştı. Katılaşmış dışkı katmanlarını eliyle kazarak dibindeki kutuyu çıkarmıştı. Onlara bakmak istiyorum, demişti Tanrı'sına, benim onlar. Mücevherler parıldadı ve karanlık çukurun her yanına ışıltı saçtı. Usulca kapağı kapadı, kutuyu geri koydu ve açık havaya çıktı. Derenin soğuk suyunda ellerini ve kollarını yıkadı. Yere oturdu ve cebinden haritasını çıkardı.

Dünya haritasını ilk Amerika'da görmüştü. Kâğıt artık iyice sararmış ve yırtılmıştı ama Mikaelis hâlâ gökkuşağı renklerindeki ülkelere bakar, denizaşırı yolculukların düşünü kurardı.

Yahudi Samouli ona Yunanistan'ın yerini göstermişti; Türklerin yaşadığı yeri ve elbette Amerika'nın yerini biliyordu. Amerika'da kalmalı, orada bir Yunan kızıyla evlenmeliydi ama Lucia orospusu onu küçük yaşında büyülemiş ve onca ağır çalışması hepten boşa gitmişti. Savaşlar her şeyi almıştı. Baştan başlayabilirdi. Dünyanın dibindeki adaya baktı. İbrani arkadaşı ona, orada kimseciklerin yaşamadığını, her yanın orman ve çölle kaplı olduğunu, oralarda da kara vahşilerin yaşadığını anlatmıştı. Ama bu doğru olamazdı. Bu, Yeni Dünya'ydı. Köydekiler bile okyanusun ortasında, dünyanın dibinde duran bu tuhaf pembe yere gitmekten bahsediyordu. Hıristos'la Reveka'yı alırdı. Zavallı bebek kızını düşününce gülümsedi. Küçük Reveka'sı, güzel çocuğu. Çocuğu. Aklı çabucak mücevherlere döndü. Anasına onlardan bahsetmemekle iyi etmişti. Onu ve çocuklarını Yeni Dünya'ya götürdüğünde söyleyecekti. Bırak Lucia bu Cehennem'de çürüsün. Bunlar aklında, soğuk toprağın üzerinde uyuyakaldı.

Cenaze töreninden sonra geliniyle eve döndüğünde, Maritha derhal Lucia'ya bebeği emzirmesini buyurdu. Genç kadın söylenmekle beraber, isteneni yerine getirdi. Oğlanı benim yatağa yatıracağım, dedi yaşlı kadın. Yoruldu, uyuması lazım. Lucia başıyla onayladı. Maritha oğlanı kucakladı, alnını, yanaklarını öptü. Böylesi sağlıklı çocuk hiç görmedim, diye düşündü ve az daha kararından cayıyordu. Ama hemen kendine ölü Kiryakos'u, kollarındaki canavarın o zavallının kanından beslendiğini anımsattı. Mikaelis'in oğlu değil o, diye tekrarladı, senin kanından değil. Avluyu geçerken omzuna bir kar tanesi düştü. Gözünden süzülen yaşlarla, oğlanı karanlık odasına soktu, yatağına yatırdı. İblis çocuğun yanına büzülmüş, ince kollarıyla sarılmıştı. Bir eliyle Hıristos'un ağzını kapadı, diğeriyle burnunu sıktı. İblis yerinden doğruldu ve feryat et-

meye başladı. Maritha'nın ellerini ısırmaya, kollarını tırmalamaya başladı; yaşlı kadın Tanrı'ya elini çabuk tutması için dua etti. İblisin çığlıkları kulaklarını paralıyordu ama Maritha vazgeçmedi. Ebediyen o odada yaşamış ve yaşayacakmış gibiydi; torununu öldürürken iblisin saldırısına dayanıyordu. Çocuğun son nefesini, son debelenişlerini ve ardından ruhunun yükselişini hissetti. Sonra da gidişini. Yaratık acıklı bir ağıda başladı.

Maritha'nın kalbi, hiç olmadığı kadar hızlı atıyordu. Göğsüne bir ağrı girmişti ve zor nefes alabiliyordu. Hayvan postlarıyla gözlerini kuruladı, beyaz saçlarını geri itip eşarbını düzeltti. Kolları ve yüzü kanıyordu. Şalıyla başını ve omuzlarını örttü. Lucia görmemeli, Lucia şüphelenmemeli.

–Uyudu mu?

–Yatağa koyar koymaz.

–E, nereye gidiyorsun, Ana? Kar yağıyor.

–Kiliseye gidiyorum.

Lucia güldü.

–Çok fazla günah işledin herhalde Ana; habire kiliseye gidiyorsun. Yoksa esas mesele Peder Nikolas mı?

Lucia pis pis sırıtıyordu.

Maritha ağır adımlarla karda yürüdü. Beyaz kesen toprağa yatıvermek geldi içinden. Yorgundu. Hayatı boyunca yorgundu. Ama köye giden uzun yolda, ayaklarına yüklendi. Birkaç yaşlı kadın kilisede dua ediyordu. Kafalarını çevirip bakmaya tenezzül etmediler. Maritha haç çıkardı, Bakire'nin ikonasını öptü ve en arka sıraya oturdu. Peder Nikolas odasında İncil okuyordu. Maritha kafasını kaldırıp azizlerin kızgın yüzlerine baktı. İsa'nın asık yüzü ona dikmişti gözlerini.

Günaha girdim, Yüce İsa, büyük günaha girdim. İsa yanıtlamadı. Maritha gözlerini kapadı. Charos'un hakkından gelmişti ama o da öcünü sıkı almıştı: Maritha, Tanrı'nın lûtfundan dışlanmıştı artık. Ve Maritha Panagis orada, ona hep şüphey-

le bakmış kadınların arasında, kendine ait olmayan bir kilisede, kendine ait olmayan topraklarda, affetmez, sert Tanrısının dik bakışları altında can verdi.

prag kerhanesi

ölü avrupa

PRAGLI bir öğretmenim vardı; öğrencilerin en şanslısıydım. Beni eğiteceğini düşünürdüm, çünkü bana, utangaç esmer bedenime, saygı dolu zeytin gözlerime baktığında kendi çocuklarının imgelerinin yansımasını görürdü. Ya da en azında, kendi çocuklarına dair umutlarını. Annemle babam arasındaki farklar her neyse –birinin dağlı, diğerinin kentli; birinin cahil diğerinin eğitimli olması– kız kardeşimle bende eğitimin önemine dair sarsılmaz bir inançta ve inancın sonucunda eğitene ve meslek öğretene saygıda birleşmişti. Praglı öğretmen bana baktığında her zaman sabır ve hevesle dinlerdim. Diğer çocuklar sıkılır, öğrenmek istemezdi. Onlarda bendeki inanç yoktu. Ben, dinlerdim.

Öğretmenim sanatın, okumanın zevklerine yabancı değildi. Bilginin önemine inanırdı ve yetmişlerin sonu Melbourne'ünde bu, ender, şaşırtıcı derecede ender ve değerli bir şeydi. O, bir kenar mahalle okulunda, yabancı aksanıyla alay eden ve öğrettiklerini gereksiz bulan saygısız yeniyetmelerin içine Shakespeare sevgisini sokmaya çalışan, parlak bir adamdı. Ama Bay Parlovecchio'nun öğrettikleri, gözlerimi ve kulakla-

rımı çoktan sanat ve edebiyata açmıştı. Daha fazlasını öğrenmeye, dinlemeye, fazlasını görmek için cesaretlendirilmeye hevesliydim.

Ama çok geçmeden öğretmenin gülücüğü yüzünü terk etti, dersleri kabalaştı, diğer öğretmenler gibi bar bar bağırmaya başladı ve sınıfın gürültücü düşmanlığına öfkesiyle karşılık verir oldu. *Aptal,* en sık kullandığı hakarete dönüştü. *Hepiniz feci aptalsınız.* Sınıf kahkahayı basar, arkalardan biri Orta Avrupalı aksanıyla dalga geçerdi. Herhalde sonunda teslim bayrağını çekmişti ama pek azımız adına müteşekkirim; hâlâ kelimelerin ve dilin sihrine inanıyordu. Sınıfta kâğıttan uçaklar uçar, Kaltak Wendy en arkada Yakışıklı Mano'nunkini eline alır, Costa, Felix'i yumruklar, kızlar pembe dizilerden, oğlanlar futboldan bahsederken öğretmenim önüme dikilir ve kendini Lear ve Othello'ya, Iago ve Leydi Macbeth'e dönüştürürdü. Ona verdiğim dikkat sınıf arkadaşlarıma daha fazla yabancılaşmama yol açmıştı. Öğretmenime katılıyordum. Hepsi feci aptaldı. Bir yanda babamın ısrarla diğer göçmenler gibi köylü ve maddiyatçı değil, şehirli ve sofistike olduğumuzu belirtmesi, diğer yanda Bay Parlevecchio'nun seçkinci eğitimi, üzerine de benden üç kat yaşlı bir adama âşık olduğum gerçeği varken, öğretmenin verdiği cesaretin beni alıp futbol sahalarının ve Northland alışveriş merkezinde yaşanan cilveli çiftleşme törenlerinin ötesine taşıması şaşırtıcı sayılmazdı. Sınıf arkadaşlarımın gözünde katlanılmaz bir züppeydim ama, Avrupalı öğretmenim bana baktığında doğal, açık ve gerekli olanı görüyordu. *Arkadaşların, Isaac,* derdi bana, *hepsi Neandertal.*

Sık sık, sigaranın birini söndürmeden diğerini yakan karısıyla beraber beni kitap ve kalın Avrupa sosisleriyle besledikleri evlerine davet ederdi ve onlar aralarında politika, sinema ve Aydınlanma Tarihi üzerine tartışırken, oturup dinlerdim. Ağzına dek eşyayla dolu, karman çorman oturma odalarının dışında mahalle otobüsleri banliyönün uykulu sokaklarında

gürler, yaşlı Avustralya kadınları alışveriş arabalarını iter ve delikanlılar tek kapılı Chrysler'larının tekerlerini asfaltta yakardı. Bu dünyayı dışarıda tutabilmek için ellerinden geleni yapmışlardı. Pencerelerdeki kalın kırmızı perdeler asla açılmazdı. Ev daima karanlıktı ve yalnızca ampul ışığıyla aydınlatılırdı. Her zaman pikapta bir opera plağı bulunurdu. Ama sonunda dünya içeri girdi. Kızları, Avustralyalı birinden hamile kaldı; bilgisini ve tartışma aşkını saklamaya zorlanmış oğulları, Avustralya emekçi sınıfının kalın kafalı, mağrur cehaletini özümsemeye kalktı. Özümseme –bana babamınkini anımsatmıştı– narkotik şeklini aldı. Bilinçli bir uyku. Öğretmenim ve eşi çilekeş feragatin her darbesini yedi. Öğretmen bana sabrı öğretti. Bir gün, dedi, 208 numaralı otobüsün homurtusu ve ekzostundan çok uzaklara gideceğim. Belki bilmeden bana Prag adlı mistik şehrin tadını da verdi. Beni tarihine götürdü, sokaklarında gezdirdi. 1968'de tanklara direnmenin nasıl bir şey olduğunu anlattı. Bir zamanlar şehrimde umut vardı, derdi. Ve yine olacak.

Çekoslovakya'ya ilk gittiğimde, Kadife Devrimler Doğu Avrupa'ya yayılmıştı. Her köşe başında müzik ve diyalog vardı ve trenim merkez garına girdiğinde genç bir kız dudaklarımdan öpüp, kırık dökük, neşeli bir İngilizceyle, *Ülkemize hoş geldiniz; dudaklarımdaki özgürlüğün tadını alabilir misiniz?* demişti. Şehrin girişindeki bir motelde kalmıştım ve her sabah kıyıdaki soğuk gri evler boyu yürümüş, bulanık ve kirli nehri geçip iç şehrin şiirsel ara sokaklarında sadece dolaşarak saatler harcamıştım. Prag'a vurulmuştum. Yeni Dünya'da, mimarimizin tarihi katmanları yoktu; beton, çelik ve çimentomuzda güzellik yoktu. Güzellik, sadece göklerimizde ve ufuklarımızdaydı. Çek başkentinde az evvel peri masalından fırlamış bir Avrupa şehrine vurulmuştum: Uyuyan Güzel'in kırk

yıllık bir kâbustan kalkışı... Öyle kendimi kaptırmıştım ki şehri anlamaya, içini dışını, karanlıklarını ve harikalarını öğrenmeye çabalayarak dar sokaklardan meydanlara saatlerce yürümüştüm. Opera'nın yaldızlı, muazzam cephesine bakan kıyıda, Devrim'in zaferlerini ve anılarını ayrıntılandıran sütunların berisinde, arkamda Nike şortlu ve Gap tişörtlü beş Amerikalı eski komünist ülkelerin geriliğini tartışırken sabırla kuyrukta beklemiştim. Gayet yüksek sesle, üç *McDonald's* barındıran ve *Visa* kartlarını kolayca kullanabildikleri Varşova'nın kesinlikle Prag'dan ileri olduğunu söylüyorlardı. Prag'ın, diyorlardı, güzelliği su götürmez ama hizmetleri pek zayıf. Dudaklarımı ısırmış, kendimi züppe hissetmiştim. İçimden, siktirin oradan Yankiler, dediğimi anımsıyorum. Burası ileriye yeni yol olacak. Ticaretin kültüre hizmet edişi, totalitarizmden arınmış bir demokratik sosyalizm ve liberal kabulcülüğü bütün Avrupa kıskanacak. Öğretmenimin şehrinde yeniden umut yeşermişti.

Şimdi, on yıl sonra, Çekoslovakya tek heceye indirgenmişti; Wenceslas Meydanı *McDonald's* kaynıyordu. Kumarhane kapılarına fahişeler dizilmişti ve tren istasyonunda beni öpücükle karşılayacak Çek kızları ortalarda görünmüyordu. İndiğimde ilk dikkatimi çeken, kimsenin diğerinin yüzüne bakmayışıydı.

Yoğun kıllı solgun kolları, iki numaraya vurulmuş saçı ve dudaklarından sarkan sigarasıyla Sal Mineo, üzerinde atlet, altında kot, beni bekliyordu. Bir taksici atılıp valizimi kapmaya çalıştığında koşturarak geldi. Yaylan, diye bağırdı; aksanı hâlâ Melbourne banliyösü esintilerini taşıyordu. Kucaklaştık; yanaklarımdan ve dudağımdan öptü. Sıkı sıkı sarılarak beni gar kapılarından dışarı sürükledi. İzmarit kokusu havadaydı. Üstü açık, uzatılıp kıvrımlar eklenmiş bir spor arabaya doğru yürüdük. Arabanın kırmızısı, Eurotrash kızların parlak kırmızı rujları kadar cafcaflıydı. Gülmeye başladım.

–Senin mi bu?

–Yok be, pezevengin.

–Kimin?

–Patronumun?

–Patronun pezevenk mi?

–Patronum götün teki. Şişko, Yahudi bir göt.

Sırt çantamı arka koltuğa salladı ve eli şoför tarafının kapısında, hücumuma meydan okur ifadesiyle gözlerini dikti. Tuhaf bir coşku dolmuştu içime. Evimde değildim. Uzaklarda, soğuk ve gaddar Avrupa'daydım. Ne idüğü belirsizlik içinde iç çektim.

–En azından şişko ve zenci götün teki değil.

Sal Mineo gülmeye başladı. Marşa bastı.

–En azından, şişko ve zenci ve Yahudi götün teki değil.

–Ya da şişko ve zenci ve Yahudi ve geri zekâlı götün teki değil.

Araba trafiğe dalıp çıkarak ilerledi, nehre ve diğer yakadaki eski şehrin zarif bulvarlarına bakan karanlık bir apartmanın önünde durdu. Sal bir düğmeye bastı ve eski bir alüminyum kapı sarsılmaya, tiremeye ve ardından yükselmeye başladı. Sal Mineo sabırsızdı. Kapıya, ardından uzaktan kumandaya, ardından şehre ve halkına sövdü.

–Göreceksin, Isaac. Bu cehennem çukurunda hiçbir şey doğru dürüst çalışmaz.

Patinaj çekip etrafı duman ve benzin kokusuna boğarak park etti arabayı. Garaj kapısı arkamızdan titreye titreye kapandı. Sal, çantamı omzuladığımı görünce kafasını salladı. Göz kırptı.

–Isaac, yavrum, aklında bulunsun, bu şehirde sırt çantasıyla dolanma.

–Neden?

–Daha az göze batarsın. Millet sırt çantalılardan bıktı. Gözlerini devirdi. Ne küstahlık ama! Ellerindeki tek kaynak lanet

turizm ve tutmuş söyleniyorlar. Hıyar Çekler, boklarını kokmaz sanıyorlar. Yere tükürdü ve beni asansöre soktu. Girdi, arkasını döndü.

–Ve sikiş, onda iyiler işte. Sikiş ve turizm. Al sana Çek Cumhuriyeti.

Sal Mineo'yla fotoğraf eğitimimin ilk yılında tanışmıştık. Fotoğrafçılık uğruna oto tamirciliğini bırakmış yirmi üçündeki Sal hariç, hepsi yirmi birinden küçük toplam on yedi kişiydik sınıfta. Kendini Steven olarak tanıtmıştı. Grup halinde, Melbourne Kraliyet Teknoloji Enstitüsü'nün kafeteryasında, uzun, beyaz bir masada toplanmış, her okulun ilk gününde yaşanan heves ve gerginlik içinde kendimizi tanıtıyorduk. Kalabalıktık ve o, elinde bir tepsi dolusu sıcak patates kızartmasıyla gelmişti. İyi günler, demişti, ben Steven; sizin sınıftayım. Yanımda oturan çıkık elmacık kemikli sarışın delikanlı kafasını kaldırmış ve hey, demişti, tıpkı Sal Mineo'ya benzediğinin farkında mısın sen?

Benziyordu sahiden. Steve, kısa boyluydu; gür siyah saçları her zaman biryantinle parıldardı. Bununla beraber, Steve sarışına kaş çatmıştı. Sonradan, o ilk gün, epey korktuğunu, heyecanlandığını öğrenecektim. Hayatının son yedi yılını her sabah saat altıda kalkıp döküntü araçlar üzerinde gençliği, sanat aşkı ve futboldaki beceriksizliğiyle durmadan alay eden sert heriflerle çalışarak geçirmişti. O yedi yıl boyunca içinde, herkesten gizlediği fotoğraf aşkını beslemişti. Genç sarışın tiplerden çekiniyor, bizimle aşık atacak denli akıllı, iyi, yetenekli çıkmayacağından endişe ediyordu. Ama bunları çok sonra fark ettim ben. Masadaki sarışına bakarken kaşları iyice çatılmış, kara ve öfkeli gözleriyle beterinden ürkmüş görünüyordu.

–Aktörü mü kastediyorsun?

Masa sus pus olmuştu. Çevremizde gevezelik edip gülüşen

diğer öğrencilerin seslerini sanki camın ardından duyar gibiydik. Sarışın hafifçe başıyla evetlemişti.

–Yani *Asi Gençlik*'te ibneyi oynayan aktörü?

Sarışın oturduğu yerde biraz büzülmüştü; dizini salladığını hissediyordum. Zoraki bir gülücük denemiştim.

–O ibne *wog*'u* mu kastediyorsun? Sesi buz gibi ve ısrarcıydı.

Sarışın boğazını temizlemiş, bir kez daha başıyla evetlemişti.

Steve tepsiyi masaya bırakmıştı. Kızlardan biri çabucak oturması için yer açmış ama Steve oturacağına ellerini yanaklarına götürmüştü.

–Galiba yağlı *wog*'un tekiyim, demişti.

Birileri kıkırdamıştı. Steve etrafına bakıp bana göz kırpmıştı.

–Biliyorsunuz, diye devam etmişti, Sal Mineo'nun Hollywood'daki en büyük alete sahip olduğu söylenir. Biliyor muydunuz?

Sarışın gözlerini kahvesine dikmişti.

–Biliyor *muydunuz?*

Ardından Steve, çok ama çok ağır hareketlerle fermaurını indirmiş, beyaz pamuklu donundan fazlasıyla etkileyici, kalın ve uzun aletini çıkarmıştı. Sarışının dizi titremeyi kesivermişti. Steve suskun, aletine bakıyordu.

Elimi uzatmıştım.

–Eh, o zaman sen Sal Mineo'sun, demiştim. Nas'sın bakalım? Ben, Isaac.

Steve gülmeye başlamış, sarışından bir rahatlama homurtusu yükselmiş ve kızlardan biri sok şunu içeri, sok lütfen demişti. O günden beri Sal ile sıkı dostuz.

Dairesi en üst kattaydı. Kanatlı ve düz beyaz iki kapı nehre

*Avustralya argosunda, İtalyan, Yunan ve diğer Balkan göçmenlerine yönelik ırkçı hakaret

ve şehre bakan bir odaya açılıyordu. Akşam çöküyordu ve karşı tepede turuncu gökyüzüne karşı siluet veren şatoya bakarak yutkundum. Sal Mineo'nun yatağı, müzik seti, televizyonu ve kitap kutuları pencere önüne diziliydi. Sağda küçük bir mutfak vardı. Yarısını karanlık odaya çevirmişti. Banyo arkasında kalıyordu. Solumuzda, içinde yere bırakılmış bir şilte gördüğüm küçük, karanlık bir oda, bir in vardı. Oraya yürüdüm.

Sal Mineo yolumu kesti ve manzaralı pencereye nazır çift kişilik yatağı işaret etti.

—Hayır, ahbap. Sen orada yatıyorsun.

Sal Mineo buydu. Cömert. Kafamı salladım.

—I-ıh, ben burada uyurum.

—Siktir, Isaac. Ağzına bir sigara yerleştirdi. Ben bu manzarayı her gece görüyorum. Sen, orada yatıyorsun. Çantamı yatağa fırlattı, müzik setini açtı ve RunDMC'nin 'It's Tricky'si odayı gümbürdetmeye başladı. Duşa gir, diye bağırdı. Sonra sana Prag'ı göstereceğim.

Kral Charles Köprüsü'nün diğer ucundaki küçük bir puba, envai cins punk, hippi ve benzeriyle dolu bir bodrum kulübüne götürdü ve absint ısmarladı. İkinci yudumda kafam güzelleşti. Bir süre sonra burnumun altına minik bir ampul dolusu beyaz toz dayadı.

—Yavaş, yavaş, dedi, Doğu Blokunda buna koydukları boklar beynini kavurur.

Küçük bir tutam aldım ve çektim. Doğu Bloku değil, diye belirttim, Doğu Bloku yok artık. Burası Avrupa. Gerindim.

Genç bir kadının, dehşetengiz bir şekilde Supertramp'ı andıran boğuk müzikle vücudunu kıvırışını izleyerek ampulü cebine atarken, ya, ne demezsin diyerek kafa salladı Sal Mineo.

—Supertramp mı bu?

—Ne diyorum sana ben? Burası hâlâ kıytırık Doğu Bloku işte.

Müzik teknoya döndü. Rahatlayarak arkama yaslandım. Bu daha iyi, dedim. Sal Mineo gülüyordu. Tanıdık, ha? Kalabalı-

ğı sağa sola iterek bara gidişini ve birer kadeh daha ısmarlayışını seyrettim.

Sal Mineo kırkına geliyordu ve bunu gösteriyordu. Göbeği çıkmıştı. Genç bir adamken, inatla ağda yapmasıyla dalga geçerdim; şimdiyse sırtına geçirdiği sarı atletinden tutam tutam kıl fışkırıyordu. Kirli sakalında gri gölgeler belirmişti. Aç olup olmadığımı sormamasına müteşekkirdim; kafadan içki ve uyuşturucu istediğime karar vermişti. Günlerdir bir şey yiyemiyordum. Açlık vardı –tüm bedenimde haykıran, vahşi, kükreyen bir açlık– ama görünüşe göre hiçbir besinle doymayacaktım ve midemde pek bir şey tutamıyordum. Bunu aşıp Sal Mineo'yla, rüyalarımın şehrinde olmak istemiştim. Bir absint daha uzattı, kaptım ve müteşekkir diktim kafama. Gidelim, diye işaret etti ve içkisini bitirdi.

Geceyi pek az hatırlıyorum. Sallana sallana köprüyü geçerken karanlık gökteki yıldızlar yakınlaşmış gibiydi. Bir sürü *underground* kulübe girip çıktık. Fütüristik geometrik şekillerle bezeli bir kulüpte uzun, pembe bir koltuğa boylu boyunca yatıp delice güldüğümü hatırlıyorum. Bardaki kıvırtkan garson kızın üzerinde gümüşî uzay kıyafeti vardı. Sal Mineo kıza bakıp homurdandı. Ne nedir, bilmiyorsun, değil mi? diye bağırdı. Hepiniz ucuz amatörlersiniz. Uzun ince çubuklarla şampanya yudumlayan canları sıkılmış ergenler aldırmadı ona. Sal Mineo karşıma, aluminyum folyo kaplı küçük bir tabureye oturdu. Sıkılmış ve rahatsız görünüyordu. Üstünde asılı bir resimde üç kübist adam, kulübe bakıyordu. Resme neredeyse sürünerek gittiğimi ve baktığımı hatırlıyorum. Resmin altındaki küçük bir etikette *3 Cizinec* yazıyordu.

Sal Mineo'ya dönerek resmi işaret ettim.

–Ne demek bu?

Resimdeki üç adam, sanki ressam tarafından zorla oturtulmuş gibiydi; asık suratlı ve dik. Sal Mineo kafasını kaldırıp baktı.

–Ne demek?

Kafasını salladı.

–Hiçbir fikrim yok.

–Haydi oradan, diye bastırdım, beş yıldır burada yaşıyorsun. Bilmen gerek.

–Çekçe bilmiyorum.

Şaşaladım. Fark etmedi. Taburede oturup etrafa bakmaya devam etti. Bir delikanlının üzerine yuvarlandım, şampanyası döküldü. Küfretti. Koluna yapışıp resmi işaret ettim. Bu, ne demek? Kolunu çekip arkasını döndü. Bir daha asıldım koluna. Bu, ne demek?

İlk kez yüzüme baktı. Bir böcektim ben. Kolunu bıraktım.

–Üç Zenci, dedi gayet sakin, kusursuz İngilizcesiyle. Bu, üç zencinin resmi.

Sal Mineo yanıma gelip çekiştirdi beni. Kulüpten çıktık. Sabah ayazı vardı, ürperdim. Son hatırladığım buydu; sonra pencereden sızan güneşin ışıkları gözlerimi zorlar, çaydanlıktan buharın tiz sesi yükselirken yatakta uyandım. Beyaz taytı dışında çıplak, genç bir erkek üzerime eğilmişti.

–Kahve?

Başımla evetledim.

Delikanlı yatağa üzerinde küçük bir fincanda koyu kahve, iki bayat bisküvi ve koca bir bardak portakal suyu bulunan tepsiyle döndü. Yatağın kenarına oturup çıplak bedenime baktı. Çarşafı göğsüme kadar çektim.

Sal Mineo yan odadan bağırdı.

–Miloş, benim lanet kahvem nerede?

Delikanlı kaşlarını kaldırdı, bana bakıp gülümsedi ve mutfağa döndü. Diğer odaya bakınca Sal Mineo'nun kıllı koca kıçının gün ışığını selamlayışını gördüm. Delikanlınınki ve mutfağa giderkenki kırıtışı karşısında, onca akşamdan kalmalığa rağmen önümde istem dışı bir hareket hissettim. Sal Mineo, donunu çekerek odadan çıktı. Önündeki çıkıntının üze-

rinde Lenin'in profili vardı. Delikanlı, elinde kahve kupasıyla göründü.

–Ne haber?

Gözlerimi kapadım ve arkadaşımı yanıtsız bıraktım. Sal Mineo mutfağa yöneldi, tabak çanak karıştırmaya başladı; ben de portakal suyumu yudumladım. Tadı zehir gibiydi ama içmek için kendimi zorladım. Miloş tekrar yanıma oturdu, bacak bacak üstüne attı. Sal Mineo mutfaktan iki bardak viskiyle döndü. Birini delikanlının elindeki kupaya boşalttı, diğerini bana uzattı. Homurdandım.

–İçemem.

–Saçma. Akşamdan kalmalığın en iyi ilacı. Siktir et, tatildesin zaten. Benim çalışmam gerek. Sal Mineo kupayı pencerenin kenarına bıraktı ve yatağa, yanıma geldi. Kolumu kaldırıp başını göğsüme yasladı. Bir an için sessizce yattık, ardından Miloş radyoyu açtı.

–Kapa şu Eurotrash pisliğini. Miloş yüzünü astı ama söyleneni yaptı. Tekrar kendini yatağa bırakıp bana gülümsedi. Karmakarışık, yağlı sarı saçları uykudan iyice dağılmış, yuvarlak mavi gözlerini yarı yarıya gizliyordu. Kısa boyluydu; güzel sayılmazdı –yüzü pek çirkindi; gözleri fazla büyük, ağzı fazla küçüktü– ama içimden uzanıp ince boynuna dokunmak, göbeğine birikmiş ergen yağ katmanlarını usulca çimdiklemek geldi. Yanımda Sal Mineo horuldamaya başlamıştı. Bunu duyan Miloş beni kenara itti, pikeyi kaldırıp yanıma yattı.

–Kahve iyi? Aksanı kaba ve tereddütlüydü.

–Çok iyi, teşekkür ederim.

–Sen yok şeker? Şeker koymalı sen. Şeker yok, iyi değil.

–Böyle seviyorum.

Sal Mineo horultuyu kesti. Eminim dinliyordu. Miloş'un eli kasığımı buldu. Viskimi yudumladım ve elini ittim.

–Çok hoşsun.

Sal Mineo güldü. Dirseğine dayanarak doğruldu ve delikan-

lıya baktı. Torbalı gözleri yarı açıktı ve nefesi alkol, bedeni kurumuş ter ve seks kokuyordu.

–Miloş, seni küçük ibne pisliği; seninle yatmak istiyor bu.

–Sen beni utandırdı dedi delikanlı yüzünü sarkıtarak ve ikimize de arkasını döndü. Ben de utanmıştım. Tek istediğim duşa kaçmaktı, ama Miloş'un beni çıplak görmesini istemiyordum. Sal Mineo'ya kızmıştım.

–Duş yapmam gerek. Miloş'un üzerinden atladım ve mutfağa yöneldim. İki çift gözü arkamda hissediyordum.

–Yok sıcak su.

–O zaman termostatı açıver bir zahmet, diye buyurdu Sal Mineo.

–Nerede? Kendim yaparım. Ama Miloş uysalca kalkmış, banyoya yönelmişti bile. Odanın ortasında, elimle önümü kapamış dikilirlen Miloş sürünerek geçip gitti.

–Isınması biraz sürer, dedi Sal Mineo esneyerek. Donumla tişörtümü fırlattı.

–Kim o?

–Miloş?

–Evet. Kimdir?

–Hoşlandın mı?

–Kaç yaşında?

Sal Mineo pis pis sırıttı, yataktan kalktı, pervaza oturdu ve bir sigara yaktı. Viskisinden bir fırt çekip Prag'a baktı.

–Rahat ol, dedi bana dönerek, on yedi yaşında.

–Yasal mı bu?

–Siktir. Sal Mineo sigara paketini bana fırlattı. Bir tane yaktım ve ilk nefeste çektiğim duman alnıma sertçe vurdu. Ve bilgin olsun diye söylüyorum, evet, yasal. Dönüp nehir üzerine kurulmuş şehre bakmaya devam etti. Çek Cumhuriyeti'nde küçük yaşta orospuluğu seviyorlar. Yoğun emekle kazandıkları özgürlüklerden bir diğeri.

Yanına oturdum.

–Sevgili misiniz?

–İsa aşkına, Isaac, on yedi yaşında. Dandik babasıyla aynı yaştayım. Tepiştik işte, o kadar. Dün gece onunla şehirde tanışmamızı hatırlamıyor musun? Erkek arkadaşı evden atmıştı; kalacak yere ihtiyacı vardı.

Kafamı salladım.

–Ona kaydığını hatırlıyorsun ama değil mi?

Sal Mineo'nun soğık, yeşil gözlerine baktım. Kahkahayı bastı.

–Gevşe, kaplan. Dün gece herhangi birini ya da şeyi sikemeyecek kadar sarhoştun. Omzuma bir şaplak atıp pervazdan kalktı. Küçük Miloş'u dert etme; o düdük başının çaresine bakmayı bilir.

Yerdeki kitap ve fotoğraf edavatının üzerine fırlatılmış kot pantolonunu buldu, cebinden bir kart çıkarıp uzattı.

–Çalıştığım yer burası. Üçte buluşalım, tamam mı? Sanatımın beni nerelere götürdüğünü göstereceğim sana.

–Önce duş yapmayacak mısın?

Kafasını salladı.

–Öyle ya, sen zengin Yeni Dünya'dansın. Hayır, ortak; biz Vahşi Doğu'dakiler, her gün yıkanmayız.

Laf battı bana.

–Daha yeni Yunanistan'dan geldim, unutma.

–Tabii, dedi Sal Mineo tişörtünü giyip pantolununu alırken. Ama sen Yunan değilsin, kıytırık Aussie'nin tekisin, değil mi? Git, değerli duşunu yap şimdi.

***

Prag'a giderken, Sal Mineo kendine bir kovboy şapkası almıştı. Vahşi Doğu'ya gidiyorum, buyurmuştu. Yeni yaratılmış kapitalist devletlere yönelik acımasız sömürü hevesinden çekinmeyecek denli babamın oğluydum. Kafayı taktığım şeylere

gülerdi ve bir gece Colin'le neredeyse yumruk yumruğa girişeceklerdi. Sal Mineo'nun serbest pazar propagandacısı olduğundan da değildi; küresel demokratik barış üzerine bitmek tükenmek bilmez alaycılığındandı. Ama komünizmin çöküşünden doğan fırsatı, Doğu Avrupalıların bizzat izin verdiğine inandığı fırsatı kullanmaya hevesliydi. Fotoğraf tutkusu uğruna tam gün çalıştığı işini bırakmıştı ve üniversiteye girmesi yedi yıl boyu biriktirdiği paraya patlamıştı. Okul bittiğinde kendini barlarda gece mesailerinde ve kolunun altında işleriyle galeriden galeriye koşar bulmuştu.

Çalışmaları, alaya almadığı tek şeydi. Çalışmaları, bence, asildi. Beraber çalıştığı adamları, beraber okula gittiği adamları, hayatı boyunca tanıdığı adamları çekiyordu. Kocaman siyah beyaz emekçi resimleri, fotoğraf makinesinin zorlamasız özgürlüğünün tanıklık ettiği, ister arkadaşının şakasına gülen bir adam, ister yolcu koltuğundan arkadaşına bir paket tütün almasını söyleyen bir delikanlı veya koca 1968 Valiant'ının tozlu tamponunu silen amcasını izleyen bir yeniyetme olsun, hep mahrem şefkat anlarıyla göze batıyordu. Colin'le, Sal Mineo'nun fotoğraflarından birini alıp yatağımızın üstüne asmıştık. Heyecanlı bir amatör maçın son saniyelerini izleyen bir grup adam. Sal Mineo, ışığın, adamlardan birinin çopur yüzüne ihtişamla düştüğü anı sabırla beklemiş, gergin göğsü örten işçi tulumunun kaba kıvrımlarıyla yumuşak düzlemleri arasındaki zıtlığı yakalamıştı.

Ama hiçbir galeri çalışmalarına yüz vermemişti. Çok yavan diyorlardı. Doğalcılığından hoşlanmıyorlar, nesneleri fetişleştirmesini istiyorlardı. Bu da, tam Sal Mineo'nun reddettiği şeydi. Onun konusu cinsellik değil dostluktu ve tutkusu güzelliği tanımlamak değil, kaydetmekti. Ülkeden ayrılmasından beş ay sonra, İngiltere'den pek meşhur bir sergi Avustralya'ya gelmişti; ana öğesi Manchester toplu konutlarında yaşayan erkeklerin aşırı büyütülmüş *polaroid* resimleriydi. İngiliz

fotoğrafçının çalışmasının iyi olduğunu ama Sal Mineo'nunkilerin güzelliğinden –bununla dürüstlüğü de kastediyorum– çok uzakta durduğunu düşünmüştüm. İngiliz sergisinin üzerinden bir yıl geçmeden Melbourne galerileri gerçekçilik çılgınlığına kapılmıştı. Ama o sırada Sal Mineo Prag'taydı.

Duşta fazla kalmadım. Termostatı kapadım, kurulandım ve karanlık odada giyindim. Sal Mineo'nun üzerinde çalıştığı fotoğraflara göz gezdirdim. Eksik dişli ve kırık burunlu, yağlı ve sivilceli ciltli, somurtkan delikanlıların portrelerini çekmişti. Hepsinin kadrajı basit ve tıpatıptı. Özne, fotoğraf makinesinin karşısında duruyor, makine onu boynundan yukarı, yakından alıyor ve böylesi gaddar yakınlık sayesinde ışık her türlü kusur ve tonu görünür kılıyordu. Güzelliği de. Zayıf bir oğlanın uzun kara kirpikleri, bir delikanlının uykulu gözlerinde parıldayan hinlik. Yelken kulaklar ve kırık burnuyla Miloş'u tanımıştım. Ama Sal Mineo, fark etmediğim bir şeyi daha yakalamıştı: sağlam bir boyun, bir erkek boynu. Giyindim ve kıskançlığımı savmaya gayret ettim.

Açlıkla da mücadeledeydim. Sanki dün geceki sergüzeştten miras akşamdan kalmalık sırf kafama değil, mideme de yerleşmişti. Barsaklarımın kendilerini salacağını sandım ama ıkınıp acıyı tuvalete boşaltma girişimlerim boş çıktı. Midem boştu. Açlıktan geberiyor ama yiyemiyordum. Yemek düşüncesi, kusmuğu boğazıma getiriyordu.

Miloş, pikeyi beline çekmiş yatıyordu. Otuz bir çekiyordu. Bana baktı; eli hevesle üzerindeki örtüyü sarsıyordu. Boştaki eliyle örtüyü çekti. Katılmam için işaret etti. Karnının altında biriken teri görebiliyordum. Aletim pantolonumu zorlarken arkamı döndüm, türlü gürültü eşliğinde kahve kaynatmaya koyuldum. Sıvı. Yiyemiyorsam sıvı alabilirdim. Uyuşturucuları bastırırdı. Orgazmını duydum.

–Sen Miloş'tan hoşlanmadı?

Bir fincan kahve uzattım.

–Senden hoşlandım.

Karnına, göğsüne ve boynuna saçılmış spermleri silmekle uğraşmadı. Aletini avuçlamaya devam etti.

–Çok gençsin, diye devam ettim. Gönülsüzlüğümü açıklama babında yeterli geleceğini umuyordum. Ama cümlem üzerine Miloş kızgınca dilini şaklattı. Bana bakmadan kalkıp giyindi. Rahatlamıştım. Çıkıp gitmesini istiyor, yalnız kalmak için can atıyordum. Daha fazla kalsa, eminim onu tutup yüzüstü yatıracak, çocuksu omuzlarından yakalayıp oracıkta yapacaktım. Fena halde istiyordum onu yapmayı. Kapıyı ardından çarparak çıktı.

Yatağa uzandım, fermuarımı açtım; kazık gibiydim. Gözlerimi kapadığımda kendimi Miloş'un boğazına çökmüş, tatlı kalçalarını ayırmış yüklenirken görmeye başladım. Acılı inlemelerini duyabiliyordum. Uzun zamandır cinsel hazdan uzak kalmam aklımda, hemen geleceğimi düşünerek mekanik hareketlerle aletimi sıvazlamaya koyuldum. Ama havaya giremedim. Çocuğu düşünerek yüzümü yastığa gömdüm. Ergen teriyle kurumuş spermlerin kokusu burnuma doldu. Gözlerimi bir daha yumdum: şimdi ona daha sert giriyordum; kıçı kanıyordu. Kanı hayal ettiğimde coşku dalgalarını hissettim ve kanlı ve berelenmiş yüzünü gözümün önüne getirdiğimde hayali hırpalayışım çılgınlaştı. Kanın tadı ağzımdaydı; kanı yalıyor, kanı yiyiyordum ve bu safhaya vardığımda böğürerek boşaldım. Titredim ve bir düşünce çiçek açıverdi; sadece bir düşünceydi ama gerçeğin kesinliği ve kaçınılmazlığına sahipti. Miloş, yakında ölecekti.

Turistlerden, Miloş'tan, Miloş'un kokusundan, etinden, geleceğinden kaçabilmek adına elimden geldiğince hızlı ve uza-

ğa yürüdüm. Colin'i düşündüm ve utandım. Colin'i düşündüm ve kederli çapkın sırıtışıyla, mükemmel dişleri, bakir hevesleri, ısrarla yüksek perdeden çıkan sesleri ve ben dâhil hepimize, biz Amerikan olmayanlara, özgür oldukları için kafalarına göre takılabileceklerini, sokaklarda pervasızca dolaşabileceklerini anımsatan sersem hareketleriyle Amerikalı üniversite öğrencileriyle arama mesafe koyma girişimlerime gülümsemesini hayal ettim. Çizgilerle yıldızlar –Amerikan bayrakları– Prag'ın her yanını sarmış, sırt çantalarından ve turist ordularını besleyen *fast food* lokantalarından fışkırıyordu. Çizgilerle yıldızların her yanı bir meydan okuma, dünyanın geri kalanına çekilen cüretkâr bir siktirdi. Hızla ve özgüvenle, tıpkı bir Amerikalı gibi yürüdüm, yürüdüm. Kumarhanelerin, porno dükkânlarının, seyyar yiyecek araçlarının ve sosisli satan ihtiyarların önünden geçtim. Müzenin gotik kitlesinin önünden yürüdüm. Güzelim orta çağ binaları yerlerini kuru, yıpranmış apartmanlara bırakana dek yürüdüm. Döküntü duvarlar Çekçe *graffitilerle* doluydu. Üç kelimelik İngilizce cümle, koca siyah harflerle yazılıydı: *Yankee Go Home*. Bir takım kopukların lotarya bileti sattığı sokaklarda rüzgâr çöp kokularını yayıyordu. Nehrin kıvrıldığı bir yere geldiğimde durdum, alnıma biriken teri sildim.

Nehir çamur rengindeydi. Karşı kıyıdaki balkonlarda çamaşırlar asılıydı. Gamalı haçlar, anarşi simgeleri, barış simgeleri ve hilaller kalın siyah veya kırmızı fırça darbeleriyle duvarlardaydı. Cıvıltılı renkleriyle *hip hop* sembolleri de vardı. Başörtülü ve çarşaflı genç bir kadın, bozuk yolda bir puset iterek köşeyi dönüp kayboldu. Kara derili bir genç, sarışın, zayıf bir delikanlının avcuna bir şey sıkıştırdı ve karşılığında para almış gibi göründü. Bana doğru baktılar ama ben yoktum. Turistten başkası değildim. Kıyıya doğru indim. Nehirde plastik poşetler ve kırık oyuncaklar yüzüyordu. Daha ileride, deminki kadım gördüm; pusetin yanına eğilmişti. Açılan kolunu örtmek

için dikkatle uzun siyah giysisini düzeltiyordu. Etrafına bakındı, kalktı ve dikkatle puseti itmeye koyuldu. Bulanık sulara bir şey fırlattı. Gittim ve suda yüzen şıringayı gördüm.

Geldiğim yoldan geri döndüm. Eroin gözlü genç kızlar, amfetamin ekşiliğiyle gergin çeneli, birbirine takılan delikanlılar gördüm. Alkole boğulmuş ihtiyar adamlar vardı. Torbasıyla çöp karıştıran bir kadının yanından geçtim ve tekrar kendimi Wenceslas Meydanı'nda buldum. Prag'ta uyuşturucu vardı. Prag, boku yemişti.

Colin'i aradım.

–Özledim seni.

–Pek cesursun.

–Çok mu erken aradım?

Colin patladı.

–Bencil göt seni! Tanrı bilir ne çekip abuk subuk bir saatte beni arıyor, üzerine sesini duymaktan mutlu görünmemem yüzünden dırdır ediyorsun! Mutlu ha? Yalnızım, Isaac. Burada kış var ve seni evde istiyorum. Sesi çatladı. Ne zaman döneceksin, bebeğim?

Yanıtlamadım.

–Ne zaman döneceksin?

–İki haftaya. Çabuk geçecek, bebeğim, söz, çabucak döneceğim. Barıştık ve vedalaştık. Önceki gece aradığımı, bağırdığımı hatırlamıyordum. Utanmıştım. Başka neyi unuttuğumu merak ediyordum.

***

Sal Mineo'nun çalıştığı bina, iki gotik yapının arasına sıkışmıştı. Girişi kötü kokuyordu. Ağır aksak, sallanarak giden asansörle üçüncü kata çıktım. Burası da sidik kokuyordu.

Asansörün kapısı dar, karanlık bir koridora açıldı ve elektrik düğmesini bulana kadar sol tarafı yokladım. Düğmeye basınca titrek flüoresanlar yandı. Dairenin ziline bastım. Kapıda küçük bir pencere açıldı ve uçmuş, sabırsız iki göz belirdi.

–Stephen D'Arrici burada mı?

Hızlı, yabancı dilde konuşan soprano bir ses yanıt verdi.

Tekrarlardım. Stephen D'Arrici burada mı?

Sürgü çekildi, kapı açıldı.

Bir porno dükkânındaydım. Küçük odanın dört duvarı da raflarla kaplıydı. Aletleri odanın ortasını nişanlamış çıplak delikanlılar bana bakıyordu. Karşı duvarda, kapıyı açan mavi gözlü genç bankonun ardına geçiyordu. Gülümsememi yanıtsız bıraktı. Döndüm ve DVD'lere bakmaya koyuldum. Raflardan biri titredi, sallandı ve öne doğru hareketlendi. Arkasından Sal Mineo çıktı. Tişörtünün koltuk altları ve sırtı terden sırılsıklamdı. Başıyla gelmemi işaret etti.

Stüdyo basık tavanlı ve dardı, ama öndeki odadan çok daha uzundu. Duvarlar koyu yeşil plastikle kaplıydı ve içerisi cehennem gibi sıcaktı. Sıcağın kaynağı bize dönük duran iki koca kırmızı aydınlatma birimiydi. Duvarlardan birine kirli pembe bir çarşafla, yarı yarıya örtülü mavi bir şilte serilmişti. Şiltenin üzerinde, rengi şilteye uygun Adidas şortları dışında çıplak iki delikanlı oturmuş, hamburgerlerini dişliyordu. Bir eliyle ağzına patates tıkıştıran sakallı bir adam ise, boşta kalan eliyle, tripodun* üzerine sabitlenmiş dijital bir kamerayı kurcalıyordu. Bir başkası, kafası tıraşlı bir delikanlı, elinde mikrofon, duvara yaslanmıştı. Uykulu görünüyordu. Şiltedeki delikanlılardan biri geğirince diğeri kıkırdadı. Sakallı adam Sal Mineo'ya döndü.

–Bir saat içinde bitireceğiz. Işıkları açık bırakmamı istiyor musun? Ağzına tıkıştırdığı patateslerden boğuklaşan aksanı İskoç havasındaydı.

---

*fotoğraf makineleri ve kameraları sabitlemede kullanılan üç ayaklı düzenek

Sal Mineo adamı yanıtlamadan yürüdü, oturanların ve edavatın arasından geçerek plastik duvarda bir yeri çekti. Eliyle gelmemi işaret etti, ilerledim.

Miloş, taşınabilir bir merdivene oturmuştu. Çıplaktı ve gelişigüzel bir ifadeyle omzunu kaşıyordu. Beni görünce gülümseyerek elini kaldırdı, selamladı. Işıkların zalim parıltısında daha yaşlı, daha sert görünüyordu. Sal Mineo, tripodun yanına gitti ve bana bir kenara oturmamı işaret etti. Bağdaş kurup yere oturdum, alnıma biriken teri sildim ve arkadaşımın çalışmasını izledim.

Miloş bir tüpten avcuna kayganlaştırıcı krem sıktı ve kremi aletine sürdü. Derhal sertleşti. Başıyla Sal Mineo'ya işaret verdi ve arkadaşım resim çekmeye başladı. Miloş bir ayağını merdivenin ilk basamağına koydu. Sal Mineo bir poz çekti. Miloş kollarını kaldırıp gülümsedi. Sal Mineo'nun makinesinden arka arkaya tıkırtılar yükseldi. Seri ateş gibi. Flaş sürekli çakıyordu; Sal Mineo ampulü çıkarıp yenisini taktı. Miloş öne eğildi, çatalından bir tutam ince kıl kendini gösterdi. Flaş flaş flaş. Sal Mineo objektif ayarını değiştirdi ve çekti. Miloş mastürbasyona başladı. Kamera mırıldanarak harekete geçti. Bir yerde oğlan ara verdi, yerden bir şişe kaptı ve yüzüyle göğsüne su fışkırttı. Konum değiştirirken aleti aşağı yukarı sallanıyordu. Gülünç, sahte gözüküyordu. Odada erotik hiçbir şey yoktu. Ağzına vermek istedim. Ona açlık çekiyordum ama şehvetli değildi bu his. Daha çok açlık içgüdüsü gibiydi. Onu yok etmek istiyordum. Ter içindeydim, sertleşmiştim. Önümdeki sahneye odaklandım. Gelmesine yakın, oğlan Çekçe bir şeyler mırıldandı. Sal Mineo, makinesini tripoddan söktü ve Miloş'a yaklaştı. Oğlanın boşalımı küçük ince damlalar halinde geldi; Sal Mineo'nun işi bitmişti. Miloş, yeşil, yırtık pırtık bir havluyla silindi, yerden şort ve tişörtünü alıp giyinmeye başladı.

Sigaramı ağzına kadar dolu küllükte söndürüp Sal Mine-

o'nun aydınlatmaları toparlamasına yardım ettim. Gırtlağım kurumuş, gerilmişti. Ensemden aşağı minik bir ter deresi süzülüyordu. Aydınlatmaları bir köşeye derdest ettikten, makineyi kutusuna yerleştirip merdiveni duvara dayadıktan sonra Sal Mineo bağdaş kurup yere oturdu. Ben de yanına. Kotunun cebinden bir ampul çıkardı ve yerden bir porno dergisi aldı. Derginin kapağına boşalttı tozu. Miloş yanımıza gelip diz çöktü. Üçümüz de ikişer hat kokain çektik. Dudaklarım derhal uyuştu.

–Ben duş, dedi Miloş burnunu ovuşturarak. O çıkınca, hâlâ oturmuş zemine bakan Sal Mineo'ya döndüm. Omzuna dokundum, irkildi.

–Kafam nal gibi, dedi hızla kalkarken.

Kuvvetle burnumu çektim ve kimyasalların gırtlağımı kaşındırışını hissetim.

–Mal iyi.

–Sıkıntısı çekilmiyor, İzi. Hızla konuşuyordu. Sırt üstü uzanıp çatlak tavana bakarak dinledim. Hayatımı bununla kazanıyorum ortak, anladın mı? Böyle geçiniyorum. Çektiğim her elemanın başka resimlerini de çekiyorum. Porno olmayan, gerçek fotoğraflar. Onları gerçek ve güzel kılıyorum. Hem işimi yapıyorum, hem sanatımı; ne diyorsun?

Sıcak dayanılır gibi değildi, her yanımdan ter fışkırıyordu.

–Bir yerlere gidelim.

–Tanışmanı istediğim biri var. Patronum, diye ekledi Sal Mineo. Gel ve Kral Kike'yle* tanış. Öfkeli, uyuşturucu yüklü bir kahkaha saldı. Elimden çekerek ayağa kaldırdı.

Diğer odada durup videonun çekilişini izledik. İçerisi şimdi hazır yiyecek ve kimyasal madde kokuyordu. Delikanlılardan biri, yüzünü diğerinin kasıklarına gömmüştü. Emilen delikanlı şilteye sırt üstü uzanmış, gözleri geriye doğru kaymıştı. Aleti inikti. Sal Mineo gülünce video kameranın başındaki

*Yahudiler için kullanılan hakaret içerikli söz

sakallı adam dönüp kaş çattı. Büyük boy bir Pepsi içiyordu; oral seks yapan delikanlı işini kesti ve içecek bir şeyler istedi. Sakallı adam İngilizce küfretti, kamerayı durdurdu ve şişeyi uzattı. Oğlan Çekçe söylenerek şişeyi dikledi. Kimse bize bakmıyor, kimse kim olduğumu sormuyordu. Biz çıkarken, delikanlılar işlerine devam ediyordu.

Sallanan asansörle en üst kata çıktık. Asansörün kapısı doğrudan siyah deri koltuklu, duvarlarından birinde *All About Eve*'in afişi asılı, gösterişli bir büroya açıldı. Gömlekli ve kravatlı genç bir Çek, cilalı bir masanın ardına oturmuş, ilgisiz gözlerle bilgisayarına bakıyordu. Arkasında öpüşen sevgilileri gösteren bir Magritte tıpkıbasımı asılıydı. Bir anlığına gözlerini kaldırdı, sonra tekrar ekrana döndü. Sal Mineo, mavi kadife kaplamalı kapıyı tıklatı.

Maun bir masanın arkasında hayatımda gördüğüm en şişman adam oturuyordu. Arkasında Prag şehri, sisli ufuğu kaplamak üzere uzanmıştı. Klima doğrudan beynime üflüyordu. Adam takım elbiseliydi, saçı kafasına yapışıktı. Gerdanı yakalarının üzerine taşıyordu; küçük gözleri pembe yanaklarına batırılmış gibiydi. Ağzında bir puro vardı. Oda zarif, üzerinde bilgisayarla oynanmış gülümseyen delikanlıların büyütülmüş fotoğraflarıyla süslüydü. Hepsi yeşil, taşraması bir mekânda resimlenmişti. Oraların ırmaklarında ne şıringa bulurdunuz, ne de dışkı.

–Selam Sid; bu, arkadaşım Isaac Raftis. Avustralya'dan geliyor.

Adam hoş geldin babında başını eğidiğinde kabak kafasındaki yarmulke'yi* gördüm. İlerleyip elini sıktım. El sıkışı sağlamdı.

–Isaac ha? Yahudi misin?

–Goyim,** efendim.

---

*Musevilerin kullandığı takke

**İbranice halk anlamına gelmekle birlikte, Yahudiler tarafından Yahudi olmayanları tanımlamada kullanılan sözcük

–Kabahat değil, güldü. Ardından çabucak Sal Mineo'ya döndü.

–Nasıl gitti?

–İyi, dedi arkadaşım, Miloş iyi çocuk. Dert çıkarmadı.

–Şımarık götün teki. Sid altında uzanan şehre baktı, sonra tekrar ardına yaslandı. Orospuluk ediyor mu hâlâ?

–Hayır.

–Emin misin?

Sal Mineo başıyla evetledi. Ses çıkarmadım. Adamı tombul gıdısından yakalayıp sarsmak, tokatlamak iserdim: film yıldızı havalarında Miloş'u, altın kalpli orospuyu koruyan sert erkek sahnesi... Ama yapmadım. Adamın tok, derin sesinden korkmuştum.

Sid beni işaret etti.

–Nereden tanışıyorsunuz?

–Üniversiteden. Aynı sınıftaydık.

–İyi midir?

–Dehşettir.

Şişko bana döndü.

–İş istiyor musun?

Sal Mineo da bana döndü. Yüzünde çarpık, umutlu bir sırıtış vardı.

Video dükkânında dirsek çürütmektense, düzüşen güzel çocukların resmini çekerek para kazanmayı yeğleyeceğimi düşündüm. Ardından şiş gözlü iki oğlan geldi gözümün önüne. Ardından Colin. Kafamı salladım.

–Yarın gidiyorum. Sadece geçerken uğramıştım.

Sal Mineo'nun bakışları sıkıntıyla öne indi.

–Keyfine bak, dedi şişko. Telefonu çaldı, aldırmadı. Çekmecesinden bir zarf çıkarıp Sal Mineo'ya doğru fırlattı. İçkiler. Benim yerde. Dokuzda. Arkadaşını da getir.

Epey süre konuşmadık. Sokağa, turist denizine, tembel tembel esen melteme dalmamızla kokainin etkisinin arttığını hissettim. Yırtıcı açlığım yatışmıştı. Ama gitmemişti; derinlerde beklediğini, pusuya yattığını biliyordum; kokain sadece sesini kesmişti. Sal Mineo beni tavansız bir koridorda sürüklerken sırıtıyordum. Bir balkonda, Afrikalı bir kadının ipe çarşaf asışını gördüm. Bir geçidin bitişinde birkaç ahşap basamağı tırmanıp karanlık, küçük bir yere girdik. Barda, orta yaşlı, bıyıklı tipler içiyordu. Gidip dip tarafta, boş bir masaya oturduk. Yine Supertramp çalıyordu.

Sal Mineo sonunda konuştu.

–Uydu mu?

–Tabii. Atmosfer, otantik Prag. Barın üzerinde, sesi kapalı İtalyan televizyonu. Adamlara bakınca gözlerini kaçırdılar. Sal Mineo cebinden zarfı çıkarıp Amerikan paralarını saymaya koyuldu. Adamlara baktım; bıyıklarına, toplu, etli bedenlerine. Çıplak oğlanların, Miloş'un kanlı fantezisinin görüntülerini aklımdan silmek istiyordum. Sal Mineo'nun yabancı dilde söylediği bir şeyler hayalimi yarıda kesti. Kırklarının sonlarında, dar beyaz süveterli ve kısa kot etekli bir kadın, siparişlerimizi soruyordu. Saçları sarı boyalıydı; cildi içki ve sigaradan kırış kırıştı. Şaşırtıcıdır, içime sıla hasreti doldurdu.

–Ne isteriz?

–Bir pot... bir bardak bira yani.

Sal Mineo siparişi verdi.

Kadın gidince eğildim ve fısıldadım. Yani Çekçe biliyorsun?

–Bira ısmarlayabiliyorum.

Son sürat içip birer tane daha ısmarladık. Sal Mineo, bir sigarayı bitirmeden diğerini yakıyordu. Takma adını mantıklı kılan Akdenizli delikanlılığı gitmişti. Teni sertleşmiş, yaşlanmıştı. Bense, kalınlaşan baldırlarıma bakıp sigara içmekte tereddüt ediyordum. Bu yolculuğu fazlasıyla alkol ve hareket-

sizlik yapıyordu. Eve döndüğümde yüzmeye başlamaya karar verdim. Sigarayı bırakmaya. Hayatımı değiştirmeye.

–Bunu daha ne kadar sürdüreceksin?

–Neyi?

–Burada çalışmayı.

–Dert mi sana bu?

Duygularımı sözcükleştirmeye çabaladım. Sinirlendi.

–Bak, Isaac. Burası Avustralya değil. Burayı bırak, İtalya'da bile kıytırık sağlık sigortası edinemedim. Zordu. Dilendim ben, haberin var mı? Napoli sokaklarında dilendim. Kral Kike bana Amerikan doları ödüyor; yani bana ahlâkçılık taslama.

Söyledikleri dokundu; pek iffetliymiş gibi tutup ırkçılığına saldırdım. Sal Mineo kahkahayı patlattı.

–Sid, kendine Kike denmesine aldırıyor mu sanıyorsun? Sen Sid'in üniversitede tanıdığımız tekerlek Yahudi oğlanlarına benzediğini mi sanıyorsun? Sid hayatında üniversite görmemiş be! Babası hâlâ adam öldürmekten içeride. Muhtemel kendi de birkaç tane temizlemiştir. Sana dert mi bu? Sid battı mı sana? Yoksa ben mi battım?

Belki kendi yaptığın sana batıyordur, demek üzereydim. Fazla sigara ve içki içiyor, yeniyetmeleri düdüklüyorsun diyecektim. Orta yaşa yaklaştığımızı ve sağlığımız için endişelendiğimi söyleyecektim. Ama bana karşı cömertliğini, başını göğsüme yasladığında hissettiğim sükûneti anımsadım.

–Derdim yok seninle.

–Ha siktir oradan, elbet var. Çocukların seks resimlerini çekiyorum ben. Bunu dert etmen gerek.

Bara bakındı.

–Keşke baban bunları görebilseydi. Haklı çıktığını görürdü.

–Nasıl yani?

Bardaki adamları işaret etti.

–Hepsi işsiz ve sarhoş... ve çocuklarıyla torunları kıçlarını satarak para kazanıyor.

Babam tam Duvar yıklıdıktan sonra, Sovyetler Birliği dağılmadan hemen önce aşırı dozdan gitmişti.

–Babam olsa ne kazandığını sorardı.

–Ya sen Isaac?

–Ne olmuş bana?

–Sen ne halt ediyorsun? Neden Colin senle değil? Neden otuz beşinde sırtında boktan bir çantayla dolaşıyorsun? Soruları gaddar ve ısrarcıydı. Hızla çarptılar yüzüme. Peki, *çalışmaların* ne âlemde? Ne kadar kazanıyorsun? Hâlâ milletin ağız kokusunu mu çekiyorsun?

–Hâlâ yarım-gün çalışıyorum, evet. Fotoğraflarımın masrafını böyle çıkarıyorum.

–Kaça satıyorsun onları peki?

Utanmıştım. Otuz beşime gelmiş ve hâlâ doğru dürüst bir hayat kurmamamış olmaktan utanmıştım. Sırtımda boktan bir çantayla dolaşmaktan...

–İsa aşkına, Sal, sanatımızı para için yapmak derdinde değildik biz, değil mi?

Sal Mineo sert sert bakıyordu.

–Yani sen hâlâ koloni dönemi simgeleştirmelerindeki ırkçı tanımlamaları alaşağı etmeyi umuyorsun, öyle mi?

Güldüm. Ama gülmek denemezdi buna. Sonraki sözcükleri zalimdi.

–Etrafına bir bak Isaac. Neredesin, bir bak. Kapitalizmin içine doğmuşsun ve hâlâ üniversitede öğrendiğin aptal fikirlerle dırdır ederken seni ne kadar ipliyorlar dersin? Sanat ve güzellik ve ko'duğumun politikası. Bu insanlar beş kuruşa çocuklarını satıyor, sen kalkınış siktiğimin estetiğinden ve ahlâkından bahsediyorsun.

Durdu. Elimi tuttu, parmaklarıma dokundu.

–Sende çocuk elleri var Isaac. En balta Avustralyalı'nın bile elleri böyledir. Burada Avustralyalılar'a ne diyorlar, bilir misin? Çocuk diyorlar. Miloş bile senin, hayatında tanıdığı

herkesten daha masum olduğunu hissediyor.

Elimi bıraktı.

–İstiyorsan bu gece iş tutarsın; hepsi verir sana. Bu gece Miloş'a kaymak ister misin?

Bir sigara yaktım. Kokainin etkisi devam ediyordu ya, şimdi Sal Mineo'nun evinde, fotoğraflarına bakıyordum. Gerçek fotoğraflarına; çekmesi için para ödenmeyenlere... Açıktı.

–O zaman ne diye hâlâ fotoğraflarını çekiyorsun Sal? Neden onları güzel ve gerçek kılmayı dert ediniyorsun? Nelerini kurtarmaya çalışıyorsun? Ruhlarını mı?

Uyduruk ve karanlık bir Prag barında, Sal Mineo beni yumrukladı. Adamlar sohbetlerini kesti, baktı. Ardından gözleri başka yönlere döndü, aralarından biri *puftah** dedi, gülüştüler.

Usulca Sal Mineo'nun yanaklarından süzülen yaşları sildim. Özenle çenemi tuttu, ağzıma baktı.

–Aynı kelime dedi, Çekçe'deki ibne ile bizimki aynı.

Gözlerinde şaşkın bir telaş vardı.

–Ne var?

–Dudağını yarmışım ama kanamıyor.

Geri çekildim. İçkilerimizi bitirip çıktık.

Evine dönerken bir sürü kurumuş sarı çiçeğin tepesine oturtulmuş Meryem Ana resmiyle göze çarpan küçük bir türbenin önünden geçtik. Küçük bir buket, yandaki lağım oluğuna atılmıştı.

Sal Mineo durdu.

–Burada bir çingene kızı, tecavüz edilip öldürülmüştü. Ailesi buraya çiçek getirip duruyor.

Yerde karman çorman Çekçe yazılmış siyah yazılar vardı.

–Ne yazıyor?

–Eski bir şey. Kadife Devrim'den kalma. Hikâye artık.

---

*Malta dilinde eşcinsel

Sal Mineo yatıp kestirdi ama ben uyuyamadım. Biraz daha kokain çekip pervaza oturarak Prag'ı seyrettim. Bu mesafeden, şehir sakin ve güzel görünüyordu. Güvercinlerin katedral kulelerinin etrafında turlayıp kiremit çatılara konuşunu izledim. Çamaşır makinesi reklamı yapan bir *billboard*la –coşkun bir teşekkür ifadesinde dondurulmuş genç bir kadın yüzü– dar sokaklarda ite kaka ilerleyen arabalar geçmiş yüzyılın yegâne kanıtlarıydı.

Bir tur daha çaktım ve Sal Mineo'nun fotoğraflarıyla yatağa oturdum. Fotoğraflarda merdivendeki Miloş'un bayağı sırıtışlarına ve müstehcen pozlarına ya da şilte üstünde oynaşan iki delikanlıya dair en ufak bir iz yoktu. O resimlerde bana bakan gençler ve oğlanlar utangaç, kibar, sert, soğuk, gülen, ukalâ, haşin, nazik, yakışıklı, çirkin, zayıf, esneyen, şişko, mutlu ve hüzünlüydü ve her biri, en azından Sal Mineo'nun bakışı altında, gençliğini koruyordu. Ciltlerindeki her gözenek görünür haldeydi. Yaralar, burun deliğindeki tatak kalıntıları. Tıraşsız yüzünde uzayan sakalın yumuşacık yanaklarını gizleyemediği genç bir yüz.

Sırt çantama uzanıp kendi makinemi aradım. Pervaza oturup uyuyan arkadaşımı inceledim. Kollarını başının altında kavuşturmuştu; altındaki çarşafın çaprazlama buruşmasına bakarak makinemi kaldırdım. Güneşin önünden geçen bir bulut odayı kararttı. Bekledim; galiba nefesimi tuttum. Güneş yüzünü gösterince resmi çektim. Kendimi dua eder buldum. Lütfen, diye yalvardım Tanrı'ya, lütfen çektiğim bir arkadaşlık fotoğrafı olsun. Sadece dostumun bir resmi. Duam bitince soyundum, Sal Mineo'nun yanına uzandım ve fısıldadım, çalışmalarını seviyorum. Arkadaşım bana sarıldı ve uyuyakaldım.

Uyandığımızda günün son ışıkları pencereden süzülüyordu. Sal Mineo ev yapımı bir CD koydu. CD birkaç yerde atladı ama aldırmadım çünkü içinde Prince ve Eminem'in o güne dek hiç duymadığım yasadışı ve müstehcen *remix*leri vardı ve

içimizi kaplayan kıpırtıyla CD, kendini gayet meşru kıldı. Duş yapıp giyinirken aynı parçaları defalarca çaldık. Keyfimiz yerinde, alaycı ve aldırmazdık; kıkırdayıp duruyorduk. Sal Mineo'nunkiler arasında yarı unutulmuş pop anılarıyla dolu *Totally Summer Hitz 1993* başlıklı bir CD buldum. Giyiniyor, sırf hoş değil aynı zamanda gevşek ve sıkı görünmek için biribirimizin üstünü başını düzletiyorduk. Tıpkı eski, kibirli ve boş günlerimizdeki gibiydik; hem erkeksi hem heteroseksüel görünmeyi bir halt sandığımız günlerdeki gibi. Ama fazla kasmıyorduk kendimizi; eğleniyorduk sadece. Çok, çok uzun zamandır böylesi arkadaşlık etmemiştik.

–Nedir bu akşam yemeğinin olayı?

Sal Mineo bir bira uzattı, kokain sıralarını dizdi ve sorumu yanıtsız bıraktı. CDyi çıkarıp yerine güncel ve bulaşıcı pop içeren bir diğerini koydu; uzanıp sesi kıstım.

–Nasıl bir akşam yemeği, dedim?

–Kral Kike akşam yemeği yemez. Bolca alkol ve salata olacak.

–*I've got the Key, I've got the Secret.*

Ters ters baktı.

–Bu dandik şarkıyı söylediğine inanamıyorum.

Sesimi yükselttim. Ardından birden kestim; şarkıdan sıkılmıştım.

–Biriyle beraber misin? Burada, Prag'da yani?

Mahrem sorulardan hoşlanmadığını biliyordum ama ikaz eder bir bakış atmakla beraber gevşedi ve başıyla evetledi.

–Pano. Pano diye bir herifi seviyorum.

Düşünceler aklımda hızla uçuşurken kokaini burnuma çektim. Sal Mineo, sevmek lafını pek kullanmazdı. İşin aslı, kendisi için kullandığını hiç duymamıştım.

–Kimmiş o?

–Evli.

–Yatıyor musunuz?

–Bazen.

–Ne sıklıkta?

–Bazen.

–Karısı biliyor mu?

Sal Mineo sıkılmıştı. Kalktı, CD çaları kapadı ve ışıkları söndürmeye başladı.

Tuvaletten döndüğünde elinde üç siyah beyaz fotoğraf vardı. Bana uzattı. Adamın sol gözünün üstünde bir yara izi ve çenesinde ezik vardı. Kirli sarı saçları asker tıraşlıydı. Ağzı büyük, gözleri çipildi. Kederli görünüyordu; dudaklarındaki yarım yamalak gülümseme gözlerine ulaşmamıştı. Objektifin ötesinde bir yere bakıyordu. Yakasından bir tutam sert kıl taşmıştı. Sal Mineo resimleri plastik kutuya geri koydu ve kutuyu yatağın altına itti.

Sokakta, elleri kot ceketinin cebinde yürüdü ve duruşu kesinlikle özgüvenli ve canlıydı. Biraz gerisinden izledim onu. Arkasını döndüğünde gülümsüyordu. Metro istasyonu, ellerini sürekli varisli damarlarında gezdiren yaşlı bir kadın dışında, boştu. Gazozlu içecek ilanlarıyla bir Hugh Grant filminin afişleri, peronun sert Sovyet dönemi tasarımına beceriksizce yapıştırılmıştı. Tren vaktinde geldi.

Geceye daldık. Uzakta, gökteki yarım ayın zayıf ışıklarıyla aydınlanan Prag Kalesi'ni görüyordum. Her iki yanı On Dokuzuncu Yüzyıl evleriyle bezeli karanlık bir bulvardaydık. Bu şehirde, insanların daracık dairelerde tıkış tıkış yaşamadıkları böyle bir yer bulunduğunun farkında değildim. Karşı kaldırıma geçip karanlık binalardan birine ilerledik. Demir bir kapının önüne geldiğimizde Sal Mineo bir düğmeye bastı, sert ve aksanlı bir İngilizceyle adlarımız soruldu. Sal yanıtladı, bir vızırtı duyuldu ve kapı yavaşça açıldı.

Gizemli sarı küreler balkonlardan kırpışan bir dizi ateşböceği misali, avluyu aydınlatıyordu. Avlunun ortasında bir fıs-

kiye ve havuz vardı; klasik müziğin boğuk mırıltısı duyuluyordu.

–Kim oturuyor burada? dedim.

–Bir zamanlar aristokratlar, ardından komünist bürokratlar; şimdi de zengin *expat*lar*.

Tekdüze bir ifadeyle tarihi ironileri listelerken Sal Mineo'nun ses tonu bıkkındı. Bir kapı ziline bastı; kapıyı, uzun boylu, saçları gülünç denecek şekilde jölelenip geriye yapıştırılmış genç bir adam açtı. Tek söz etmeden binaya girmemizi işaret etti.

Billy Wilder'ın *A Foreign Affair* filminin afişinde, savaş sonrası Berlin yıkıntıları arasında çıplak omzunun üzerinden en baştan çıkarıcı ifadesiyle bakan Marlene Dietrich'in hâkimiyetinde, Osmanlı divanları, kilim ve halılarla döşenmiş mağaramsı bir mekâna girdik. En dipte gereksiz ve mantıksız görünüşlü, ahşap bir döner merdiven kubbe yüksekliğindeki süslü tavana çıkıyordu. Delikanlı ne içeceğimizi sordu: viski dedim, bu sefer hangi çeşidini istediğimi sordu. Sal Mineo Votka-limon dedi, Absolut yeğlerim diye ekledi. Arkadaşım Chivas içerdi. Votkanın limonu taze olsun.

–Nihayet gelebildin seni çirkin *wop* puştu.

Sid'in vücudu öyle genişti ki merdivenlerden zar zor inebiliyordu. Sal'i boynundan yakalayıp yanağına ıslak bir öpücük yerleştiriverdi. Ardından ayımsı bir kucaklamayla beni kaptı. Burnuma pahalı kolonyası, votka ve baş döndürücü ter kokuları doldu. Bana sarılışı gerekenden biraz uzundu. Bıraktığında nefes nefeseydim.

–E, parti nerede Yahudicik?

Sid dudaklarını kaşıdı, purosunu tekrar ağzına yerleştirdi ve tavanı işaret etti.

Sal Mineo homurdandı.

–Çatı partisi için dışarısı fazla soğuk, Sid.

---

*Çokuluslu şirketler adına kendi ülkelerinin dışında çalışan görevliler

–Kes tıraşı *wop* piçi, diye yanıtladı beriki gerdanını titrete titrete gülerek. Güzel bir gece... ya da bu siktirik yer için güzel. Haydi, arkadaşına manzarayı göstermek istiyorum.

Delikanlı içkilerimiz getirdi ve çabucak çıktı.

–Bu kim?

–Yeni geldi. Beğendin mi?

–Hoş. Sal Mineo'nun sesinde horgörü vardı. Sid güldü; koca gövdesi bir daha titredi.

–Hırvat. Kolum kadar alet var herifte.

Dönüp bana göz kırptı.

–Paris'te damar hastalıkları üzerine çalışan doktor bir arkadaşım var. Yıllardır bu işte. Tüm ırkları, etnik grupları biliyor. En büyük alteler Hırvatlar'daymış. Haklı mı sence?

Liseyi hatırladım. Beden eğitimi sonrası duşta. Grigor'la Mattias'ı.

–Haklı olabilir.

–Peki, en küçükleri kimde? Sal Mineo'nun sırıtışı geniş ve kötücüldü. Bahse girerim siz Yahudiler'dedir.

–Hayır, dedi Sid, dünyadaki en küçük aletler Araplar'da. Biz dingil Yahudiler onlardan sonrayız.

Sid'in peşinden merdivenlere yöneldik. Bir yanında camlı küçük bir gözlemevi bulunan terasa çıkana dek devasa gövdesiyle yolumuzu kararttı. Çıktığımızda, içkisini yudumlayan yarım düzine insan gördük.

Sid camlı kapıyı açarak bizi konuklarıyla tanıştırdı.

Bir örnek –biri kırmızı, diğeri sarı– Polo gömlekler ve eşofman giymiş, top sakallı Amerikalı bir çift vardı; isimlerini hatırlamıyorum şimdi. Kırmızılı kafayı bulmuştu; sarılıysa bana aldırmadı. Fransız konsolosluğundan, uzun boylu sakallı, Yves adlı bir adamla; tipine gayet uygunsuz bir şekilde Jake diye çağrılan, ışıltılı açık tenli bir Çek'le tanıştırıldım. Jake, gecenin ilerleyen saatlerinde Los Angeles'ta modellik yapmak istediğini söyleyip kol kasları hakkında görüşümü soracaktı.

Adını tam yakalayamadığım, takım elbiseli, kalın enseli ve altın saatli, diğerlerinden daha yaşlı bir adam daha vardı. Ve bir de, Maria. Koyu renkli, uzun sigaralar tüttüren, kırmızı askısız giysisi porselen omuzlarını ve yayvan göğsünü açıkta bırakan Maria. Ağır makyajı altında yorgun, yıkılmış bir yüz. Keskin gözler, uzun ve kadim bir burun ve kırmızı ojeli zarif parmaklarda uzun boyunlu bir şampanya kadehi. Tanıştırıldığımızda Yves'le tartışıyordu. Çabucak Sal Mineo'yu dudaklarından öptü, elimi sıktı ve tartışmasına geri döndü. Herkes, yuvarlak cam bir masanın iki tarafına yerleştirilmiş kanepelere oturmuştu. Masada şişeler, dolu kültablaları ve İtalyan mezeleri vardı. Sid, Maria'nın yanına yerleşince kanepe çılgınca sarsıldı; Maria'nın kadehinden sıçrayan şampanya damalacıkları Sid'in bacağına kondu. Sid eliyle bacağını sildi, gömlek cebindne bir ampul çıkardı ve cam masa üzerine ince kenarlı tozdan bir kare çizdi.

–Dikkat et, dedi Maria İngilizcesini sert ve şehevi kılan Rus aksanıyla, rüzgâr var.

–Telaşlanma, diye karşıladı Sal Mineo. Sid'in cüssesi paravan işi görür. Sarıyla Kırmızı kıkırdarken Sid, Sal Mineo'nun göğsüne şakacı bir yumruk indirdi.

Maria çabucak tozu çekti ve Yves'e döndü.

–Ekmek, şekerim; her devrim ekmekle başlar. Sen Fransızsın, en iyi senin bilmen gerek bunu. Ekmek dağıt, istediğin kadar demokrasi kazan. Ekmeği kes, demokrasini bitir.

Yves kafasını salladı. Kulağında minik bir elmas küpe vardı.

–Katılmıyorum, Maria. Önce liberal yasa sisteminin temellerini atmalı, açık pazarı ve serbest basını kurmalısın. Seninki geleneksel sosyalist yanılgısı. Sen önce serbest pazarı ve liberal basını destekle, bak ekmek nasıl geliyor.

Laf bana uzatılmıştı sanki; Maria'ya doğru eğildim.

–Ve bu sizin işiniz mi Yves, bize demokrasi sağlamak yani?

Sid kulağıma eğildi.

–Yves halen Yemen hükümeti adına casusluk yapıyor.

Yves bana döndü; burnumu temizledim.

–Hiç de bile; Yemen hükümetinde sosyal güvenlik politikaları üzerine görev yapıyorum. AB adına danışma komitesindeyim. Casus falan değilim.

Yves, Arap yarımadasında yapmakla yükümlü olduğu görevin önemi üzerine nutuğa girişince lafını kestim.

–Orta Doğu'yla ilginiz nedir?

Sid kahkahayı bastı.

–Onun derdi, Arap götü.

Yves kaşlarını çattı.

–Yıllar boyu Orta Doğu politkaları üzerine çalıştım. Oraya, hükümet tarafından ülkelerinin liberalizasyonuna katkıda bulunmak üzere davet edildim.

Sal Mineo yüksek perdeden pöhledi.

–Yemenli oğlanları düdükleyerek mi oluyor bu katkı?

–Hayır, dedi Yves gergince, pazar ekonomisi yaratmaya yardım ederek. Terörizm ve yoksulluğu değil, inisiyatif ve rekabetin gelişimini sağlayarak.

–Çocuklara aile üzerine teorini anlatsana, dedi Maria. Omzuma dokundu. Demin Yves bize kolektif ailenin sınırları üzerine vaaz çekiyordu.

–Kolektif aile değil, Maria, geniş aile. Bunun İngilizcesi budur. Kelime bilgin sosyalist geçmişine ihanet ediyor. Geniş aile, diye nutuğa devam etti Yves, ekonomiyi kısıtlar; kaynaklar paylaşılır ve bu yüzden tüketim sınırlı kalır. Bu, geleneksel ataerkil ekonomi tarzıdır. Biz, bunu modern, bireysel bir anlayışla değiştirmeye çabalıyoruz. Talep artıyor, sanayi yükseliyor, refah yayılıyor ve kadınlar özgürleşiyor.

Gülümsedi ve bir tutam kokain çekti.

Kırmızılı gözlerini göğe kaldırdı. Sarılıya *sıkıcı* dediğini gördüm.

Maria sabırsızca ayağını terasın taş zeminine vuruyordu.

–Peki lütfen söyle, Yemen'de hangi sanayiyi teşvik ediyorsunuz?

–Benim görevim o değil.

–Kahrolası ekmeği verin onlara.

–Bu, ekonomiye yaltakçı davranıştır işte. Her şeyi devletten bekliyorsun.

–Ve senin pazarların da bize hiçi sunuyor.

Yves, Maria kalın kafalı bir çocuktan öte değilmişçesine kafa salladı. Üst dudağında buyurgan bir titreme vardı.

*–Toutes les choses, madame. Pour tout le monde.**

Maria birden öne atılıp masanın diğer tarafındaki Yves'in yakasına yapışarak kendine çekti.

–Aman, dedi Kırmızılı, kokain!

–Peki ya şu altımızdaki sokaklarda yaşayan çocuklar? Bu gece düdükleyeceğin çocuklar? Pazar *onlara* ne sunuyor?

Yves kendini kurtardı, yakasını düzeltti.

*–L'argent, Madame. L'argent, les opportunités.*** Dandik ekmekten fazlası.

Maria bir yılanın ani saldırısı misali yerinden fırladı, Yves'in yüzüne iki tokat patlattı. Elbisesi kokaini rüzgâra savurdu.

–Ha siktir, diye böğürdü Kırmızılı. Bak ne halt ettin, seni gerzek Rus orospusu! Az evvelki gösterişli New England aksanı, en bayağısından ortabatı ağzına dönüvermişti.

Sid, Maria'yı tutmuştu. Maria hâlâ sakin sakin yanaklarını ovalayan Yves'e bakıyordu. Yves, muzaffer edasıyla sırıttı.

–Sorun değil, dedi Sid Kırmızılı'ya. Hâlâ Maria'nın kolunu sıkı sıkı tutuyordu. Daha çok var. Maria, diye fısıldadı, sesi şaşırtıcı yumuşaklıktaydı, biraz daha kokain ister misin?

Maria aniden, çın çın öten, keder yüklü bir kahkaha koyuverdi. Sid'in yanına oturdu, yüzünü, ellerini, parmaklarını

---

*Her şeyi, hanımefendi. Herkes için. (Fr.)

**Para, hanımefendi. Para, fırsatlar. (Fr.)

öptü. Evet, evet, dedi gülerek. Daha fazla kokain. Siktir et demokrasiyi, daha fazla kokain ver.

Sarılının Kırmızılıya, kafayı yemiş diye fısıldadığını duydum.

Kırmızılı onaylarcasına kafa salladı.

Maria Sid'e sarıldı. Daha fazla kokain, lütfen, dedi fısıldayarak, daha fazla kokain.

Siktir et demokrasiyi. Babam hayatı boyu bana bunu söyledi. İlk tanıştığımızda Colin'in söylediği de buydu. Üniversite eğitimimin değerinden emin, babamın siyasi görüşlerinden, annemin alaycılığından, genç idealizmimden ve aletimin ihtiyaçlarından eli ayağı tutar bir inanç yaratma çabasıyla, ikinci yıl projemi, sendikacıları çekmeye ayırmıştım. İkinci dönem eğitmenim Streisand bukleli ve dinlemeye doyamadığımız melodik sesli, ince uzun, sırım gibi bir Yahudiydi. Özelinde utangaç, gergin ve kaçıcıydı ve sizi iyi tanıyana kadar doğrudan gözünüzün içine bakamazdı. Ama sonunda kürsüden bir indi, pir indi. Yeteneği bilgisi, becerisiyse hazırlanışıydı; ihtirası öğrencilerini sanatın insancıl temeline ikna etmeye yaradı. Sal Mineo'yu bile, sanatın amacı olmayacaksa en azından içinde güzelliğin ve ahlâktan esinlenen emeğin bulunabileceğine ikna edebildi. Mapplethorpe'un, fermuarı açık bir takım elbise pantolounundan tüm ihtişamıyla dikilmiş siyah penis çalışmasında özgürlüğü görürdü. Dupain'in yıkanan gençlerinde ve evet, Larry Clarke'ın eroin çeken bir deri bir kemik ergenlerinde bile temanın kardeşlik olduğunda ısrarcıydı. Ve her yerde, Dorothea Lange'de, Ansel Adams'ta, Caryl Jerrems'de, Walker Evans ve Cartier-Bresson'da daima eşitliğe atan bir nabız görürdü. Onun gözünde sanat, sadece demokratik olabilirdi.

Ya dehşet? diye karşı çıkmıştık.

Slayt makinesine Dachau ve Vietnam görüntüleri yerleştirmişti. Şefkatten yoksun dehşet sömürüdür, dedi. Bir el kalkacaktı: hangisi gazetecilik, hangisi sanat? Bir diğer el kalkacaktı. Evet, sanatçının dünyevi işini bir filozof veya keşişin ruhsal adanışıyla karıştırıyordu. Tartıştık, didiştik, beraber kafa çektik ve Sal Mineo, Sal Mineo bile kadının burjuva tavrı ve utangaçlığına karşı direnişini bırakıp tartışmalara katıldı. Ve diğer birkaçıyla beraber –aynı nedenlerle değilse de– kadının anlattıklarına ikna olmasa bile, eğitimciliğinin hakkını teslim etti sonunda. Beni ikna etmişti gerçi. Sendikalı işçileri resimleme fikrimle yanaştım. İnşaat ve yapı işçileri sendikasında çalışan bir arkadaşıyla görüşmemi sağladı. O adam inşaat sahalarına girmemi sağladı ve hemşireler sendikasından bir yöneticiyle tanıştırdı. Söz konusu yöneticiyse büyük şehir hastanelerinden birinde gece mesaisi yapan üyelerine ulaşmama yardım etti. Ve annem, kendi yöneticisiyle konuştu; adam omuz silkti ve annemin de çalıştığı tekstil fabrikasında dolanmama izin verdi.

Siktir et demokrasiyi!

Smoko* zamanıydı. Yerden on yedi kat yüksekte geniş bir kalasın üzerinde durmuş, şüpheyle bakan otuz işçiye fotoğraf projemin amacını açıklamaya çabalıyordum. Sanatın gerek içeriğinde, gerek ulaşılabilirliğinde demokrasi ve emeği yansıtma arzumdan bahsederken sesim çatladı. Adamların yaptığım işe gönüllü destek vermelerini istiyordum.

–Kes sesini, Colin, demişti iri yapılı bir Maltalı. Grubun en yaşlısıydı. Gülümsedi. Devam et, evlât, anlat.

–Siktir et demokrasiyi! Bir daha bağırmıştı Colin. Alt tarafı *yuppie* galerilerinden birinin duvarında boy göstereceğiz; mil-

*Avustralya çalışma yasaları uyarınca, sigara kullanıcılara iş yerlerinde ayrılmış bölümlerde veya bina dışında sigara molası izni

let gelip aman ne iş diyecek. Sonra da hepsi unutacak ve işçilerin bunca iyi şartta gereğinden fazla para kazandığını söyleyip duracak. Fotoğrafına bir, demokrasine iki.

Sırtını dönmüştü ardından. Tabii bu tavrı anında içimi resmini çekme arzusuyla doldurmuştu.

İnşaat alanında on gün harcadım. İşçiler asla bana şüpheyle bakmayı tam bırakmadı ama varlığımı hoşgördüler ve üçüncü günden itibaren hiç aldırmamaya başladılar. Objektifi doğrulttuğumda surat ifadelerini değiştirmeyi veya dönüp kıçlarını göstermeyi de kestiler. Yemek molalarında sıralarının kenarına ilişir, sandviçimi dişlerken altımızda, metal iskele demirleriyle bölünmüş şehir manzarasını izlerdim. Sohbetlerine katılmaz ve ne kadarının beni kafalama ya da bana hakaret etme amacı içerdiğini merak ederdim.

Teknecileri vurmalılar; bu ülkeye yasa dışı giriş yapmaya çalışan kim varsa, hepsini. Çok kolay. Bu ülkeye girişi çok kolaylaştırdık.

İnşaattan doğruca okula gider, o gün çektiğim negatifleri banyo eder ve kimyasal kokularına karışmış terimle çıkardım.

Oğlum burs alamıyor, çünkü belli yüzdede siktirik Aborjin kaydetmeleri gerekiyormuş. Ko'duğumun suratımı siyaha boyamalıyım. Abo'ysan her şeyi veriyorlar.

Bastığım resimleri okulun çatısına çıkarır ve gece karanlığında resmettiğim güçlü kollu, güçlü iradeli adamları incelerdim.

Hey Issac! Manitan var mı?

Kesin arkadan veriyordur bu ha!

Arkadan veriyorsun, değil mi Isaac? Ayağınızı denk alın millet, AIDS'li bu herif!

Colin yanıma oturdu. Kızıl kıvırcıkları terli alnına yapışmıştı. Salatası bol bir sandviç yiyordu ve koluma değen kolu sıcacıktı.

–İşte sana demokrasi, ortak. Mesai arkadaşlarını işaret etti.

İlham verici, ha? Tanrı insanları korusun. Eli bacağıma değdi. Bunun kazadan öte bir şey olduğuna inanmaya cesaret edemedim.

Hemşireleri ve bakıcıları çektim. Onlar da bana şüpheyle yaklaştı. Ama ara sıra, koğuşta kargaşadan uzak bir ana denk geldiğimizde benimle yemek ve sohbet paylaştılar. Fotoğraflarımı büyük boylarda bastırdım ve kadınları güçlü ve güzel gösterenlerini seçtim.

Erkeklerin fotoğraflarına gelince; onları, altları sade kitap harfleriyle yazılı küçük, dar çerçevelere yerleştirdim. Yianni'nin bana kaslarını gösterdiği resmin altına; *Asyalılar Dışarı* yazdım. Matkap kullanan Steve ve Mick'in altına; *Bu, Tecavüzü Hak Ediyor* yazıdım. Bir kirişe oturmuş altlarındaki şehre karşı sigara tüttüren Slavko'yla Greg'e; *Altı Milyon Yeterli Değildi** düştü. Eğitmenim şaşaladı. Fotoğrafları niyet ettiğim şekilde sergilemeye kalkarsam işçi hareketindeki arkadaşlarının çalışmalarını ve öğrencilerini bir daha desteklemeyeceklerini öne sürdü. Alt yazıları çıkarmalıydım. Hayal kırıklığına uğramıştım ama dediğini yaptım ve bitirme sergisine yazısız resimlerimle katıldım. Ama babamın Smith Sokağı'nda bir batakhane işleten arkadaşıyla konuşup, başka bir öğleden sonrasında resimlerimi duvarında sergilettim. Resimlerdeki herkesi sergime davet ettim ama sadece sınıf arkadaşlarım, annem ve bir avuç arkadaşıyla hemşirelerden birkaçı geldi. Bir de Colin. Colin, dehşet rahatsız görünüşlü bir takım elbise ve polyester kravatıyla gelmişti.

Çok sonraları beni etkilemek istediğini, o ana dek hep onu pis iş kıyafetiyle görmüşlüğümden ve bir sergi açılışında aptal görüneceğinden endişelendiğini söyleyecekti. O bunları söylediğinde, ben göğsündeki kalın kızıl kıllarını öpüyordum; gülmem tutmuştu.

---

*Toplama kamplarında öldürülen 6 milyon Yahudi kastediliyor. (y.n.)

–Valla, işçi tulumunla gelseydin esas sınıf arkadaşlarımı etkilerdin.

–Derdim onlarla değildi, senleydi.

Fotoğraflarımdan hoşlanmıştı. Sergide onunkilerden bir tane vardı. Mesai bitişinde, ağzında sigarası, şehre bakan bir balkonun demirini temizlerken çekmiştim. Sessizce araksından yaklaşmış, aniden öksürmüş ve döndüğü anda deklanşöre basmıştım. Gözlerinde şaşkınlık ve bana kalırsa, arzu vardı. O fotoğrafın altına *Siktir Et Demokrasiyi* yazmıştım.

–Prag'ı beğendin mi?

Sid yanıma gelmişti. Biraz önce izin isteyip masadan ayrılmış, terasın kenarından şehrin Vltava'nın karanlık yüzüne vuran ışıklarını seyre dalmıştım. Hava serindi ve kollarımı vücuduma dolayarak ısınmaya çalışıyordum. Sid durmuş, altında uzanan şehri izlemeye koyulmuştu. Ezici iriliğine bir daha şaşarak baktım. Uzundu; alnı açık, ensesi kalın, omuzları geniş ve göbeği dehşetliydi. Bacakları da uzun ve kalın görünüyordu. Birden Sid'in peri masallarındaki devleri andırdığını fark ettim. Gözlerimi Prag'a çevirdim.

–Son geldiğimle karşılaştırıldığında neredeyse bambaşka bir şehir.

Gözlem evine baktım. Maria, kanapede kıvrılmış, fetüs şekline bürünmüştü. Sal Mineo ortalarda görünmüyordu. Erkekler, uzanmış kadının etrafında şarap ve şampanyalarını yudumluyordu. Hepsi pek müşkülpesent, temiz ve düzgün görünüyordu. Tenleri temiz, tenleri yanıktı. İçimi bulandırıyorlardı. Cüssesinden, sağlamlığından memnun, Sid'e döndüm. Pisliğinden, terinden ve kirinden memnundum.

–Belki de Prag fazla güzel, fazla hoş.

–Son gelişin ne zamandı?

–On yıldan fazla oluyor. On yıl, Avrupa'da uzun zaman.

–Palavra. Bir şey değil. On yıl, hiçbir şey değil.

Gürültüyle burnunu çekti. Balkon demirinden aşağı, avluya tükürdü. Kırmızılıyla Sarılının yüz buruşturduklarını görür gibi oldum.

–Prag'ı beğeniyor musun?

Güldü. Gülüşü bağrından, karnının derinlerinden gelen bir gümbürtü, genzinden fırlayan bir homurtuydu.

–Tahammül edemiyorum bu şehire.

–E, niye buradasın o zaman? Hamam sıcaklığındaki stüdyoda düzüşen delikanlıları, Sid'in kocaman maun masasını düşündüm.

Yanıtı şaşırtıcıydı.

–Ailem buralı. Eh, Prag'tan değil... Pilsen'den. Yaşlı, minik Pilsen'den. Anne tarafım.

–Hâlâ oradalar mı?

Bana döndü; yüzünde karanlık vardı ve sağ göz kapağının üzerindeki küçük, neredeyse silinmiş yara izini ilk o an gördüm. Göz kırpıp yüzünü ay ışığına çevirdiğinde fark ettim o izi.

–Öldüler. Öldürüldüler. Katledildiler. Maria'nın ünlüleri kalındı; sarsak İngiliz ünsüzlerini uzatıyor, kabalaştırıp güzelleştiriyordu. Sid, bir kolunu özenle kadının çıplak omzuna sardı.

–Evet, tatlım. Hafifçe parmaklarını şıklattı. Dumanlara karıştılar.

Maria'nın parfümü tatlıydı; bal kokuyordu. Hafifçe Sid'e yaslandı, bir parmağı usulca alt dudağına gitti.

–Pano'yu gördün mü? Aşağıda mı?

Sid duymazdan geldi. Yüzüme bakıyordu.

–Yahudi olmadığından emin misin, Isaac?

–Pano'yu gördün mü? Maria ısrarcıydı.

–Hayır, Yahudi değilim.

Öne eğildi, ensemden tuttu ve beni kendine çekti.

–Pano'mu gördün mü? Maria, Sid'in kolunu çekiştiriyordu.

Devasa kütlenin üzerinde incecik bileği komik görünüyordu. Sanki Sid, kadının temasını hissetmiyormuş gibiydi.

Esnedi ve nazikçe yüzümü bıraktı.

–Pano'yu gördün mü?

–Görmedim! Sid bağırmıştı. Maria sıçradı; herkes sustu. Sid, Maria'nın çenesini tutup kendine çekti. İş peşinde. Maria'nın dudaklarına dokundu. Hazırlanmalısın. Sana hiç için para ödemiyorum.

Maria gülümsedi. Gözleri parıldadı. Saçını toparladı, üstünü başını düzeltti. Bedeni yaşlanan, kırışan ve yer çekimine teslim bayrağı çekmiş bir bedense de, hâlâ güçlü, mağrurdu: şehvetli, gerçek, somut bir beden. Maria bana döndü, yanağımdan öptü. Aynısını Sid'e de yaptı.

–Elbette hayatım. Ben, proleteryayım. Yapacak iş var. Sid'i öptü ve gitti.

–Hoş.

–Öyledir.

Sid bir sigara yaktı.

–O zaman ne demeye ona pislik muamelesi yapıyorsun?

Kahkaha attı.

–Aynı ortağın Steve gibisin. Siz Avustralyalılar'da aristokrasi sıfır, değil mi?

Sorumu yineledim.

Yüzü bana dönüktü ama başka yere bakıyordu; arkama, yanıma ve öteme. Benden başka her yere bakıyordu.

–Bu şehrin benim bokumla kaplandığını hayal et. Bu meydanlar, katedraller ve miraslar şehri, hepten bokumla kaplı. Hepsinin benim bokumda boğulduğunu hayal et. İşte Prag'a yapmak istediğim şey bu.

Arkadaşımın önceki gün söylediklerini hatırladım.

–Ama Sid, Çek boku kokmaz.

Gene güldü. Gene yüzüme bakmadı.

–Doğru. Buna inanmanı isterler. Onlar, bizim sevgili Çekle-

rimiz, hep arada kalmış minik masumlardır. Hiçbir şeyden, asla sorumlu değillerdir.

–E, o zaman neden ona pislik muamelesi?

–Sid, gidiyor muyuz?

Yves'e döndük. Bileğindeki zarif altın saati gösteriyordu.

Sid beni kendine çekti. Sıcaktı. Ama bir tutuşta, diye düşündüm, bir tutuşta canımı alırdı.

–Evet, kulüp zamanı.

Gözlerimin içine bakıyordu. Gerçek Yahudi benim, ortak. Senin arkadaşın, o Rus kaltağından daha akıllı, bana asla bel bağlamayacaktır. Saçtığı tükürükler alnıma yağdı. Yahudileri tanımıyorsun, değil mi? Bizi dükkânın arka tarafındaki, sineği bile incitmeyen tatlı ihtiyarlar diye görüyorsun. Dünyanın tuzu ve Tanrı'nın seçilmiş halkı. Ben o Yahudilerden değilim, beyim. O tür *mumza** Yahudiler bitti. Sonsuza dek, umarım.

Merdivenlerden inerken ve taksi çağırırken kolumu sıkı sıkı kavramıştı. Canımı yakıyordu ve çekilmem gerekiyordu. Çekilmeliydim.

Boksör kılıklı, köylü suratlı bir adam açtı kapıyı. Başıyla selam verdi; taş basamaklardan bodrum katına indik. Her birinde mumluk ve beyaz dantel örtüler bulunan boş masalar vardı. Duvarlarda ağır, kırmızı kadife perdeler asılıydı. Başörtülü bir kadın, cilâlı ahşap zemini süpürüyordu. Siyah pantolonlarının üzerinde lacivert pantolon askıları haricinde bir şey bulunmayan çıplak göğüslü iki genç, yarım daire şeklindeki küçük barda oturmuş, içiyordu.

Sid çoktan kasaya geçmiş para saymaktaydı. Gülümsedi; geçin, oturun buyurdu.

Özlemle raflardaki şişelere baktım. Sid bakışımı izleyip gü-

*Evlilik dışı doğmuş

lümsedi. Otur, diye yineledi, size bakacak birini yollarım. Grubun kalanı salonun ucunda, siyah bir mikrofondan başka bir şeyi bulunmayan küçük sahnenin önündeki bir masaya geçmişti. Kırmızılının yanına oturdum.

–Steve nerede? dedim.

Kırmızılı podyumun arkasını işaret etti. Orada, şu Rus kaltağıyla.

–Ne içersin? diye seslendi Sid.

–Viski.

Delikanlılardan biri, dolu bir bardakla geldi. Askılar derisine dalmış, bariz pembelikte iz yapmıştı. Gülümsedim. Yüzüme bakmadan bardağı beyaz örtünün üzerine bıraktı. O an içime ayağa fırlayıp, bardağı dostanelikten uzak yüzüne fırlatıvermek isteği doldu. Kanının kokusunu alabiliyordum. Açlığım içgüdüydü. İzin istedim, podyuma çıkıp perdeyi iterek içeri daldım.

Küçük, tozlu bir koridordaydım. Duvarda süpürgeler ve yer bezleri asılıydı. İzmarit kokuyordu. Bir kapının ardından gelen sesleri duydum; kapıyı tıklatıp açtım. Bir grup genç, çeşitli ölçülerde çıplak, kıkırdayıp gülüşüyordu. Marihuana kokusu aldım; gülüşmeler hemen kesildi.

–Maria burada mı?

Gençlerden biri, üzerinde pamuklu beyaz donu dışında giysisi bulunmayan, kıllı beyaz bacaklı, kollarını kavuşturmuş bir delikanlı Çekçe bir şeyler söyledi. Kızardım.

–Maria burada mı?

Bir diğeri, yağlı siyah saçlı bir genç, kolumu tutup koridorun sonunu işaret etti. Orada, dedi sertçe ve arkamdan kapıyı çarptı.

Solmuş sarı çiçeklerle kaplı bir perdenin arkasında giyiniyordu Maria. Sal Mineo bir komodinin üstüne oturmuş, sabit bakışlarla ince bıyıklı, sert yüzlü bir adama bakıyordu. Pano'yu fotoğraflardan tanımıştım. Sal Mineo bizi tanıştırdı, ar-

dından arkamı işaret ederek, bu da Mathilde, dedi.

Döndüm. Zayıf, genç bir kadın, plastik bir sandalyede oturuyordu; girerken fark etmeden az daha çarpacakmışım diye düşündüm. Ama bana bir an için bakıp tekrar yere dönen bakışlarında özür dileme ve boyun eğme vardı.

Pano, Sal Mineo'ya bir şey söyledi, güldüler.

Mathilde, bir şeyler mırıldandı; karşılığında Maria Rusça azarladı. Kız kalktı ve sandalyesini ikram etti. Kabul etmedim.

–Lütfen. Ağzından çıkan tek İngilizce kelime yumuşacık ve beceriksizdi.

Arkadaşıma baktım. Aynadan Pano'yu seyrediyordu. Sal Mineo'nun yüzü arzuyla, kederli, bezgin bir arzuyla yumuşamıştı. Pano gülünç bir takım giymişti: siyah bir ceket ve pantolon, fırfırlı beyaz gömlek ve boynuna sıkıca bağlı, siyah bir boyunbağı. Sal Mineo'nun yanına iliştim ve ikisine de sigara tuttum. Mathilde'e döndüğüm anda Pano kocaman eliyle beni durdurdu.

–Karım içmez.

Maria perdenin arkasından çıktı. Açık saçık, dantelli, ipek, kat kat kırmızı bir elbise giymişti. Kendi etrafında döndü.

–Nasılım?

–Çok güzel, dedim. Pano'nun kaş çattığını gördüm. Maria yanına oturdu, benden bir sigara kaptı ve saçını düzeltmeye koyuldu. Mathilde kalktı ve ona yardıma geldi. Maria aynada yansımama baktı. Pano, Rusça bir şeyler söyleyince güldü. Elimi tuttu.

–İbne olup olmadığını soruyor. Gözlerinde meydan okuma vardı. İbne misin?

Başımla evetledim. Elimi bıraktı.

Pano kalktı, işaret parmağını tabanca namlusu gibi tutarak gangster pozu verdi. Aynaya ateş etti. Bir gün, bang bang, tüm ibneler ölecek. Bang bang. Gene güldü. Sal Mineo'nun bakışı sert, anlaşılmazdı. Pano uzundu; neredeyse iki-on vardı. Bana

döndü, tabanca parmağını alnıma dayadı. Tüm ibneler, bang bag, ölü? Bu, bir soruydu. Yanıt vermedim. Elini çekti, hor görür bir göz devirmeyle arkasını döndü. Tokat yemiş gibiydim. Usulca Maria'nın omzunu öpüp karısına sarıldı. Sal Mineo'yla beni görmezden geldi.

–Biraz kokainim var, dedi Sal.

–Var mı? Pano, eli kapı kolunda durakladı. Çıkıp gitmesini, kapıyı ardından kapamasını istiyordum. Oysa geniş sırtı kamburlaştı, omuzları çöktü ve bu kırılgan teslim hareketinde bir şey, bana çocukluğu hatırlattı.

Sal Mineo, peşinden çıktı.

–Arkadaşın, Pano'ya âşık.

Maria'nın saçlarını tarayan Mathilde'e baktım.

–Sorun değil. Mathilde İngilizce bilmez.

–Evet. Âşık.

Mathilde çabucak Maria'nın saçını topuz yaptı. Maria kalktı, döndü ve gülümsedi.

–Nasılım?

–Çok güzel, dedim bir daha.

–Teşekkürler. Usulca yanağımı öptü. Gösteriyi izlemelisin.

Başımla evetledim. Sigarasını söndürüp çıktı. Mathilde ile bir süre sessizce oturduk; uzaktan müziği, ayak seslerini ve kısa bir alkışı duydum. Yerine oturmuş genç kadına baktım. Kapıyı gösterdim. Bana eşlik eder misin, gibisinden işaretler yaptım.

Gülümseyerek kafasını salladı. İkna etme umuduyla kolumu uzattım ama elleri dizlerinde, gözlerini duvara sabitlemişti bile. Sessiz reddinde ciddi bir güç vardı. Israr etmedim.

Cehennem'desin. Yandaki odadan konuşmalar ve telaşlı ayak sesleri geliyordu. Kapıyı kapadım ve boş koridorda ilerledim. Cehennem'desin, dedi aynı ses bir daha ve Yunanca konuşuyordu, eminim. Sanki karnımda demir bir yumruk, barsaklarımı ve göbeğimi un ufak etmek için yavaş yavaş sı-

kıyordu; karnım yanıyordu. Ayaklarıma, öne birine sonra diğerine baktım ve güvenli tempolarına, yürüyebilmelerine, hareket edebilmelerine şaştım. İlerlemelerini istemiyordum; o küçük odaya geri dönmek, Mathilde'in yanına oturmak, kendimi kırmızı kadife perdenin ardında yitirmek istiyordum. O perdenin arkasındaydı Cehennem, emindim. Ama ayaklarım, iradem bana ait değildi. Derin bir nefes alıp perdeye elimi uzattım.

Maria mikrofondaydı. Kulüp dolmuştu; hep erkek, hep iyi giyimli, hep Avrupalı. Lacivert askı-siyah pantolonlu delikanlılar çoğalmıştı; yumuşak mum ışığıyla aydınlatılmış masalara tepsilerde içki sunuyorlardı. Maria Callas'ın sesinden Puccini aryaları çalan CD'nin sesi kısılarak bitti; alkış çoğaldı. Altın renkli bir ışık Maria'nın üztüne indi. Eğildi ve seyircileri susturmak üzere elini kaldırdı. Herkes sustu.

–Size, diye başladı Maria, bekaretimi kaybettiğim günü anlatacağım. Sesi yumuşak ve melodikti; aksanı, müstehcen İngilizce sözcüklere hak etmedikleri bir ağırlık ve çekicilik katıyordu. Hikâye devam ederken, en sevdiği amcasının düğününe katılan on bir yaşındaki bir oğlanın ağzından konuştuğunu fark ettim. Omzuma bir şey sürtündü. Pano yanıma gelmişti. Hemen yanında, İngilizceme yanıt vermeyi reddeden delikanlı duruyordu. O da takım elbise giymiş, saçlarını geri yapıştırmıştı. İkisi de kollarını kavuşturmuş, beni iplemeden sıralarını bekliyorlardı.

Maria devam etti. Düğün gününü, hazırlıkları, hediye alış verişini, damadın tıraşını ve giyinişini tarif etti. Ardından amcanın yeğenini yatak odasında nasıl aldığını ve ardından çocuğa, onu ne kadar severse sevsin, bir erkeğin evlenip aile kurması gerektiğini, dünyanın böyle olduğunu izah edişini anlattı. Ardından, diye fısıldadı Maria, amcam elini omzuma koydu, beni kendine çekti ve dudaklarımı öptü.

Pano ve delikanlı iki yandan sahneye çıktı. Bir alkış daha

koptu. İzleyicileri taradım. Hepsinin yüzünde aynı şehvetli sırıtış vardı.

Maria, oğlanın çiçek açma hikâyesine devam etti. Ne aksanını, ne de yaşını gizlemeye uğraşıyordu. Sözcükler ağzından dumanlı damgasını taşıyarak dökülüyordu. Betimlemeler gaddar ama ses tatlıydı. Amcanın öpücüğündeki tatlı ıslaklığı anlatışının gergin coşkusuyla, sahnedeki oyuncular soyunmaya başladı. Sarışın delikanlı diğerinin pantolon düğmelerini açtı ve Pano'nun etli mor aleti dışarı çıktı. Tüm salon aynı anda iç çekti. Maria penisin ağza ilk alınışındaki hissi tarif ederken, delikanlı Pano'nun aletini ağzına alıp emmeye başladı.

–Sik onu, diye bağırdı kalabalıktan biri.

Maria durdu, kaşlarını çatarak izleyicileri taradı. Sonra öyküye devam etti. Sertliğimin pantolonumu zorladığını hissettim. Delikanlı izleyicilere sırtı dönük, işine devam ediyordu. Maria artık nefes nefeseydi ve sanki sözcükleri şakıyordu.

–Amcamın devasa aleti şok etti beni; ağzıma sığdırmaya çalışırken ağlıyordum. Parmakları bakir kıçımı kurcalıyordu ve korkudan, dehşetli aletimin içime gireceği korkusundan titriyor, ürperiyordum.

Sahnede Pano, delikanlıyı ayağa kaldırdı, ardından yavaş yavaş oğlanın düğmelerini çözdü. Pantolon yere düştü.

–Beni sikmesini istedim, diye iç geçirdi Maria. Aletini derinlerimde istedim.

Pornografik sözcükler izleyiciye yayıldıkça kıpırdanmalar başladı; adamların kimisi yanlarında dikilen garsonları okşamaya başlamıştı. Paraların –euro, dolar, sterlin– avuçlardan ceplere inişini, askılarla çıplak ten arasına sıkıştırılışını izledim. Daha arkalarda, yarı karanlıktaki adamlardan bazıları fermuarlarını açıp mastürbasyona başlıyordu.

–Kulağıma fısıldadı, unutma yeğenim, seni seviyorum. Ve ardından kalın şeyini kıçıma bastırdı. Maria, dramatik, operavari bir inleme koyuverdi. Ah, acıdı.

Sahnedeki oğlan tıraşlıydı ve pembe kıçı pek ergen görünüyordu. Pano'nun pantalonu hâlâ üzerinde, aleti dışarıdaydı. Delikanlının üzerine eğildi, sırt üstü çevirdi, bacaklarını kaldırıp smokinli ceketinin omuzlarına yerleştirdi ve içine girdi. Salonun ortasına bir tutam sperm fışkırdı; mum ışığında gümüşsü bir parıltı saçıyordu.

–Ama içimde gidip geldikçe, acı, yerini hayatımda tattığım en büyük zevke bıraktı. Sik beni amca, sik beni!

Durduğum yerden delikanlının yüzünü görebiliyordum. Gözlerini sımsıkı yummuştu ve Pano'nun nazik bedenine her yüklenişinde, acı dolu iniltiler çıkarıyordu. Acısı içimi coşturuverdi. Delikanlının bedeni sarsılıyordu ve sanki derisi parçalanmış, kemikleri ortaya çıkmış gibi görünüyordu; tekrar baktığımda yüzü karardı; saçı siyaha dönüştü ve bana bakan gözler, pırıl pırıl, gözlerimin içine bakmaya başladı; gülüyordu o gözler ve tanıyordum onları; kendimi bildim bileli.

Sik beni, diye haykırdı Maria ve çocuk gülüyor ve Pano içine vuruyordu. Aletimde kasılmayı ve pantolonumun içine ılık fışkırışı hissetmeden önce uzaklaşamadım oradan.

Yüzümü serin duvara yasladım. Maria şarkısına devam ediyordu ama artık dinlemiyordum. Utancımın nerden geldiğini bilmiyordum. Geçmişte seks gösterisi izlemişliğim vardı ve sadece birkaç hafta önce ve dürüst konuşmam gerekirse Pano'nun sahnede düzdüğü oğlandan daha yaşlı olmayan Atimalı gence seks için para veren ben değil miydim? Ama kaynağı her ne ise, içime dolan aşağılık hissi yoğun, vicdani ve inciticiydi. Erkek varlığımdan veya eşcinsel erkekliğimden ya da her ikisinden veyahut bir Doğu şehrinde beyaz bir erkek olmaktan, belki de hepsinden birden utandığımdan emin olamamakla beraber, insanlığımdan utandığımı anlayacak kadarını biliyordum. *Cehennem'desin.* Bu sefer kelimeyi kendi kendime fısıldamıştım.

***

Mathilde hâlâ aynı odada oturuyordu. Komodinin üzerine oturup bir kez daha sigara tuttum. Kapıya kaçamak bir bakış fırlattı ve uzattığım sigarayı aldı. Gergin, çabuk çabuk içti ve üçüncü nefesten sonra geri verdi. Hiç konuşmadan oturduk.

Maria geldiğinde bana bakmadı. Mathilde'e bir şeyler söyledi; beriki derhal fırlayıp peşinden perdenin arkasına girdi. Birkaç saniye geçmeden Pano odaya daldı. Bana aldırmadan soyunmaya başladı. Kravatını, giysilerini ve ayakkabılarını bir kenara, yere fırlattı. Çırılçıplak, önce aletini sildi, ardından karısına bağırdı; Mathilde, elinde giysilerle perdenin arkasından çıktı. Pano'nun beyaz sol pazısında kalın sarı çizgileri zamanla hardal rengine dönmüş Davut'un yıldızını gördüm. Az kaldı uzanıp dokunacaktım. Sid kahkahalar atarak odaya daldı; yanıma oturdu ve Pano'ya göz kırptı.

–Seni seviyorlar.

–Param sende mi? Pano'nun çabucak üzerine geçirdiği gömlekle dövmesini kapadığını fark ettim.

Sid cebinden bir tomar para çıkardı ve Pano'ya uzattı. Mathilde kocasının yanına geldi, parayı kaptı ve sutyenine tıkıştırdı. Pano'ya bir şeyler söyledi.

Ama Sid kafasını salladı.

–Hayır, henüz gidemezsiniz, bu gece sizin için para ödeyenler var.

–Bu gece yapamam, diye yanıtladı Pano, karısına gülümseyerek.

–Sen bilirsin. Üç yüz Amerikan söz konusu.

Pano kederle karısına bakıp gülümsedi. Rusça bir şeyler söyledi; Mathilde bir Sid'e, bir kocasına baktı ve yavaşça başıyla onayladı.

–Kimmiş?

–Tahmin et. Sid bana baktı. Arkadaşın Stephen paralı salağın teki.

Maria, üzerinde partide giydiği elbiseyle perdenin arkasın-

dan çıktı. Sid ona da bir tomar banknot uzattı. Maria tek söz söylemeden aldı ve elinde sigarası, aynanın karşısına oturup parayı saymaya koyuldu. Pano kot pantolonunu giydi.

–Tamamdır.

Maria, Sid'i duymazdan geldi. Sid, Pano'ya döndü.

–Yukarı gel. Dallama bekliyor. Bana döndü.

–Ya sen?

–Eve döneceğim.

–Steve epey kalacak. Gereğini ödedi. Tatlı zamanını geçirecek.

–Eve dönmek istiyorum.

–Hayır, istemiyorsun, dedi Sid. Sana bir hediyem var.

–Nasıl bir hediye?

Sid, koridora seslendi. Pano sahte bıyığını üst dudağından sökerken gençten bir delikanlı içeri girdi. Esmer, ufak tefek ve inceydi; kocaman yeşil gözleri vardı. Tehlike ölçüsünde gençti. Bıyıkları henüz terliyordu.

–Sedat, dedi Sid ve genç, başını kaldırdı. Sid beni işaret edince, oğlan ilerledi ve elimi tuttu. Bana bakan yüz kaderine boyun eğmiş, ifadesizdi. Kafamı salladım ve Sedat, kafası karışmış bir bakışla elimi bıraktı. Aynadan Pano'nun beni izlediğini gördüm. Yaptığımın bir ahlâkçının tavrı olmadığını anladım. Tek yaptığım bu sert Rus'u etkilemeye, onu kulüpteki adamlarla, Sid'le, Sal Mineo'yla hiçbir şeyi paylaşmadığıma ikna etmeye çalışmaktı. Oğlan, koyunsu bakışlarını Sid'e çevirmişti. Ondan tek istenen memnun etmesiydi ve isteneni yapmayı başaramamışlığın korkusuna kapılmıştı.

Sid omuz silkti ve oğlanı yanına çağırdı. Sedat gülümseyerek yanına gitti. Sid, oğlanın ensesini okşadı ve Sedat gülümseyerek gözlerini kapadı. Sid onu alnından öptü. Derken birden oğlanın dudaklarına, bana meydan okurcasına bakarak, yumuldu. Gözlerimi onlardan ayıramıyordum. Sid'in eli oğlanın ceketinden içeri inerken diğer eli de apış arasını avuçladı. Oğlan,

ağzından salyalar akan adamın devasa göbeğine gömüldü.

Çirkef şişkoyu öldürmek istedim; bu dürtü sanki damarlarımda dolaşan, bizzat Cennet ve Cehennem ve Dünya'nın kaynağı sıvının ta kendisiydi; sanki bu dürtü, bizzat ruhumdu. Ama Yahudi'yi öldürüp derisini yüzme dürtüm ne derece ilkel olursa olsun, ona hasedimle karşılaştırıldığında, hiçti. O oğlanı alan, Pano'nun sahnede Çek oğlana yaptığı gibi çeviren olmak istedim. Onu yatırır ve sadece penis, içine dalan penis olurdum. O zaman anlardım –bir fantezi, suçlu bir rüya değil, bir gerçek– öfke ve dehşeti ve evet, bir çocuk sikmenin, içini parçalamanın, kıçını kanatmanın tadını.

Beni Sid'le Sedat'a yanaşmaktan alıkoyan dürtüye dönüştüm. Yanaşmak, sadece düzüşe teslim olmak değildi. Yanaşmak, imha etmek, öldürmek, tüketilmekti. Yanaşmak her ikisiyle bir olmak demekti.

–Haydi Pano, dedi Maria İngilizce. Acele et.

Gözlerimi açtım. Sid sağ elini bana uzatmıştı; diğeri hâlâ Sedat'ı okşuyordu. Etli elini sıktım, sessizce sıktım. Bakışından gözlerimi kaçırdım, reddettim. Sanki içime, kaynağıma bakıyordu. Buz gibi, ince bir sperm sızdı bacağıma. Sid çocuğun elini tuttu, çıktılar.

Pano burnunu çekti, kalktı ve aynada kendini seyretti. Mathilde'i öptü; Mathilde onun boynuna sarıldı, ardından bıraktı. Elini sıkmak üzere ayağa kalktım ama çoktan dönüp kapıyı açmıştı.

Rusça, annesine, hızlı hızlı bir şeyler söyledi ve ardından bana döndü.

–Şu pis Arap oğlan; yeni geldi, henüz bakir. Ağabeyi de burada çalışıyor. Onu alınamakla zalimlik ettin. Şimdi kaşar ibnelerden biri delecek onu. Pano, kapıyı çarparak çıktı.

Maria gülümsedi.

–Oğlumu bağışla, fazlasıyla eski moda Rus erkeklerindendir. Daha doğrusu, asla kabul etmese de, fazlasıyla eski moda

Sovyet erkeklerindendir. Eşcinsellerden tiksinir.

–Nedenini görebiliyorum.

–Sahiden mi? Bana sadece cehalet gibi geliyor.

Makyajını temizlemeye koyuldu.

–Bu kulüp, Sid'in mi?

–Evet.

–Çok mu zengin?

–Çok.

–Pano Yahudiler'den de tiksiniyor herhalde.

Maria döndü ve yüzüme tokadı patlattı. Canım yandı. Mathilde şaşkın şaşkın kafasını kaldırdı ama göz göze geldiğimizde derhal bakışlarını yere çevirdi.

–Oğlum faşist değil. En azından eşcinseller ve Yahudiler iş veriyor ona.

Kalktım.

–Gitmem gerek.

–Eve kadar bize eşlik etmem mümkün mü?

–Memnuniyetle. Cezayı erteleyişi gurur kırıcıydı.

Maria dönüp Mathilde'e bir şeyler buyurdu; beriki hemen bir çanta kaptı ve şifonyeri temizledi. İşini bitirmesini bekledik. Koridor sağa kıvrılıyordu ve arka sokaklardan birine açılan küçük, paslı demir bir kapıda son buluyordu. Kapıdan eğilerek geçtik ve gece meltemine çıktık. Geri dönüp karanlık cepheye, iki ve üçüncü katlardaki kalın perdelerin ardından sızan solgun ışıklara baktım.

–Yukarıda ne var?

–*Bordello**. Maria bir koluma, Mathilde, kısa bir tereddütten sonra, diğerine girdi. Genç kadın ani bir öpücükle beni şaşırttı; ardından Rusça bir şeyler söyledi.

–Seni kutsuyor. Bu var ya, Tanrı manyağıdır. Beni huzursuz eder. Onun nesli, politika yerine dini yerleştirdi. Belki

*Genelev

ben sadece yaşlıyım ama bu, bana fazlasıyla gülünç geliyor.

Sokakta uyuyan birinin üzerinden geçerken Mathilde kolumu daha sıkı yapıştı; nehirden kıvrılarak uzaklaşan dar bir sokağa saptık.

–Tanrı'ya inanıyor musun?

–Bilmem.

Maria cevabımı tarttı.

–İnandığın bir şey var mı?

Yanıtlamadım. Hafifçe kolumu çimdikledi.

–E?.. Cevap ver.

–Avustralya'da pek çok şeye inanırım. Burada, Avrupa'da, kendimi aptal hissetmeme yol açıyorsunuz. Anlıyor musun? Avrupa'da bir şeye inanıyor muyum, bilmiyorum.

–Avustralya insanın hayatını bitirmesi için mükemmel bir yer anlaşılan. Herhalde çok sakin, çok güvenlidir.

Güldüm. Dar siyah sütyen ve mini kot etekli bir kadın üçümüze baktı, ardından gölgelerde gizlenen bir başka fahişeye seslendi. Arkamızdan bağırıp sigara istediler.

–Neden güldün?

–Bunda utanacak ne var, anlamıyorum.

Gülme sırası ondaydı.

–İşte, siz Avustralyalılarda, biz Avrupalıları şaşırtan bu; hep utanacak bir şey var sanıyorsunuz.

–Avrupalıların çoğu Avustralya hakkında bir şey bilmiyor.

–Doğru. Umurumuzda değil.

–Peki ya sen, sen Tanrı'ya inanıyor musun?

Maria omuz silkti.

–Hayır. Hiçbir zaman dindar olmadım. Ailem de; onlar iyi Bolşeviklerdi. Tüm hayatlarını korku içinde yaşadılar ama buna rağmen, Parti üyeliklerinden gurur duyarlardı.

Sesindeki kötücüllüğün derinliğini anlarmış gibi yapamadım. Onun yerine, elini sıktım. Tekrar konuştuğunda, sesi yumuşamıştı.

–Büyükannem Yahudi'ydi. Fazlasıyla batıl inançlıydı.

–Bu, sen ve Pano'yu Yahudi yapıyor, değil mi?

Topuklarımızın şose yola çarpışından başka ses yoktu o an.

–Sid bilmiyor. Bilse bize iş vermezdi. Tarihten öç alma saplantısı var. Ama Yahudi olmayı hiç önemsemedim ben. Oğlumu sünnet bile ettirmedim. Dövmesini fark ettin mi? Bana inat yaptırdı; eminim.

–Adın pek Yahudi sayılmaz?

–İsa'nın annesi Yahudi değil miydi?

Kızardım. Güldü.

–Sizin Bakire'nin hürmetine konmamış benim adım. Bir başka Maria'nın, doğrusunu kullanmak gerekirse, Meryem'in soyundan geldiğime inanmayı yeğlerim. O da Yahudi'ydi; Tapınak çöktüğünde Kudüs'te yaşıyordu. Romalılar şehri aldığında büyük açlık ve ölüm vardı. Halk hem güçlü Romalılardan, hem de fanatik Yahudi asilerden korkuyordu. Meryem, çocukları acı çekmesin diye onları öldürdü ve etlerinden yedi. Asiler üzerine vardığında onlara et ikram etti. Durdu ve Rusça olmadığını anladığım bir dilde konuşmaya başladı.

–İbranice mi bu?

–Isaac, büyük hayal kırıklığına uğrattın beni. Bu senin dilindi; eski Yunanların diliydi.

–Bu, dilim değil benim.

Söylediklerini çevirdi.

–Yiyin, ben zaten yedim. Korktuğunuzdan mı yemiyorsunuz? Bir kadından, hatta bir anadan daha mı zayıfsınız?

Ardından yüzüme dokundu. Mavi boyası dökülmüş, pencereleri çatlak ve pis, yüksek bir binanın önünde durmuştuk.

–Bir daha Maria'na dua ederken, benim Meryem'imi de aklına getir.

–Gidin, dedim usulca. Üçünüz, Prag'dan gitmelisiniz.

–Gelinim hâmile, Isaac, kim koruyacak onu? Nereye gidelim? Sen bizi Avustralya'ya götürür müydün?

Bir an, mucizevî bir an için, gözlerinde umudu gördüğümü sandım. Sonrasında sadece alaylı şefkat vardı.

–Seni tanımak zevkti, Isaac.

–İsrail'e gidemez misiniz? Sözcükler ağzımdan boşalırcasına çıkmıştı ve bir an için dediklerimi anlamadığını sandım. Bir daha yanağımı okşadı.

–Mümkün. Belki avareliklerim bittiğinde giderim. Belki Tanrı beni bağışladığında giderim. Tanrı beni bağışladığında, belki İsrail'deki Ruslar da bağışlar. Dudaklarımı öptü. Hoşça kal, Isaac.

İki kadının, el ele, gecenin gölgelerinde yitişini izledim.

Karanlık şehirde yürüdüm, fahişelerin ve dilencilerin, ayyaş ve keşlerin, eğlence düşkünlerinin ve Cennet ile Cehennem'im türlü adını haykıran delilerin yanından geçtim. Caddeleri, sokakları, ara sokakları, bulvarları ve köprüleri geçtim; bitkin, yorgun, sürekli kendi kendime, bir zamanlar bir öğretmenim vardı, bir öğretmenim vardı ve bana Prag diye bir şehrin olduğunu öğretti ve bir zamanlar o şehirde umudun bulunduğunu anlattı diye tekrar ede ede yürüdüm, yürüdüm, şafağı ettim ve umudu bulamadım.

Beni bekliyordu. Beni görür görmez atıldı ve yumruklamaya başladı. Pano'nun fotoğrafları yerlere saçılmıştı. Biri ya da bir şey resimleri kazımış, Pano'nun yüzü ve bedeni ve boynu yırtılmıştı. Şafak alacasında, sanki resimlerin yaraları kanıyor gibiydi. Sal Mineo'nun yumruklarını yakaladım ve bunu ben yapmadım, bunu ben yapmadım diye fısıldadım. Sonunda bana vurmayı bıraktı ve ağlamaya başladı. Onu tuttum ve yatağa yatırdım; yanına yattım, omuzlarını okşadım, boynunu öptüm. Uykunun kollarına kapılana dek sıkı sıkı sarıldım ona.

Sabah eşyamı topladım; Sal Mineo meydanda kahve içmeye götürdü beni. Benimki gibi sırt çantalı turistlerle, pırıl pırıl

güneş altında espressolarını yudumlayan şık takımlı gençler vardı. Katedralin kubbesindeki karmaşık figürlere baktım ve Sal Mineo'ya güzel bir şehirde yaşıyorsun, dedim. Kahvemizi içerken, *café*'nin yerlerini temizleyen yaşlı kadın süpürgesine takıldı ve kovasını devirdi. Kirli sular, mekânın porselen zeminine saçıldı. Top sakallı garson bağıra çağıra kadına yürüdü. Kolundan çekiştirmeye başladı; herkes gülüyor, kadını gösteriyordu. Sal Mineo'ya, herifin ne dediğini sordum ve cevaben, onu kovacaklarını, çünkü işe yaramazın tekil olduğunu söylediğini anlattı. Yaşlı kadın ağlıyor, ellerini mavi üniformasına siliyordu. Garson kolundan çeke çeke götürürken hiçbirimizin yüzüne bakmadı. Ayağa kalktım.

–Gitmeliyim.

Sal Mineo yanaklarımdan öptü. Bir çingene veledi para istedi; cebimde kalan son *kron*u verdim. Tren gelmişti.

–Bunu yapmamalıydın, dedi Sal Mineo, onlara yüz vermemek gerek. Ardından kalınca bir tabaka ot tıkıştırdı cebime. Ciddileşti. Alman sınırına varmadan iç. Dert değil aslına ama bu günlerde, biliyorsun, güvenlik meseleleri. Tabii, dedim, güvenlik.

Ve böylece, bir defacık bile ardına bakmadan, arkadaşım, çekip gitti.

serçenin şarkısı, yılanın yolu

ölü avrupa

STELYOS Leptulis mavi kasketini tortop etmiş avucunda sıkıyordu. Ne yaptığının farkındaydı; endişe ettiği, Albay müsait kalana kadar belediye binasının küçük ve soğuk odasında beklemesinin emredilmiş olmasıydı ve Stelyos sokaktan geçen birilerinin kendini görmesinden korkuyordu. Başını öne eğip iyice göğsüne yapıştırdı, kasketini daha da sıkı tuttu ve sol ayağını artan sabırsızlıkla yere vurmaya koyuldu. Binanın bir odasından gelen sesleri, dışarıda, meydanda kurulu pazarın gürültüsünü ve belediye binasının derinlerinde bir yerdeki el radyosundan koridorlarına yayılan oynak havayı duyuyordu. Alnından koca bir ter damlası yuvarlandı, çatlak parke zemine indi.

Kasketiyle alnını sildi ve kendine küfretti. Ne halt ediyor bu? Albay, genelde derhal görüşürdü onunla; Stelyos adamın her sorusunu yanıtlar ve görüşme çabucak biterdi. En fazla on dakika. Ardından Stelyos arka kapıdan çıkar ve pazardaki takas işlerini halletmek için köy meydanına giderdi. Bugün bekletilmek sinirini bozmuştu. Siyah şalını kafasına sıkı sıkı sarmış yaşlı bir kadın ağır ahşap kapıdan kafasını uzatıp içeri ba-

kınca Stelyos hızla kafasını başka tarafa çevirdi. Nöbetçi genç asker kadına seslendi.

–Ne istedin teyze?

–Hiç, diye mırıldandı ihtiyar; adımlarını hızlandırdı; neredeyse korku ve telaştan takılıp düşecekti. Asker gülmeye başladı; ardından Stelyos'a baktı, genç yüzü ekşidi, ciddileşti.

Hangi şeytan meşgul ediyor bunu, diye mırıldandı Stelyos. Duvardaki saate göz attı. Bir buçuk saat; Albay onu neredeyse bir buçuk saattir bekletiyordu. Saçmalıktı; akşam inmeden nasıl eve dönebilecekti? Genç askerin şüpheci bakışlarına aldırmadan kalktı, küçük koridora çıktı ve gidip Albay'ın kapısını üç defa tıklattı. Bir sandalyenin yerde alelacele çekilişini, bir kıkırdamayı ve ardından Albay'ın pesten, öfkeli sesini duydu. Ne var vre!

Stelyos Leptulis kapıyı açtı. Daha kapının soğuk pirinç tokmağını çevirirken şikâyetlerine başlamıştı.

–Çok affedersin Albay ama daha fazla bekleyemeyeceğim. Ağzı açık durakladı ve sessiz bir küfür dudaklarından döküldü.

Albay kemerini düzeltiyordu. Ama Stelyos'un ağzını kurutup gözlerini fal taşına çeviren bu değildi. Albay'ın karşısında, dudaklarında alaycı bir gülümsemeyle Lucia Panagis oturuyordu. Yas eşarbı gevşekçe omuzlarındaydı ve upuzun saçları rezilce meydandaydı; bir zamanların kuzguni dalgaları, öldü ölecek türden yaşlı bir adamın eklemleri kadar beyazlamıştı. Ama en beteri, kaba yün eteğiyle krem rengi keten iç donlarının ayaklarının dibine saçılmışlığıydı. Lucia, dudağında minik bir gülümsemeyle kalktı, Stelyos'a bakarak, gür beyaz kasık kıllarını adamın görebileceği yavaşlıkta eteğini beline çekti. Stelyos gözlerini öne indirdi.

–Ne istiyorsun ulan? Sesi daha sakin ve alaycı, tekrarladı Albay. Stelyos hiç konuşmadan kapıyı kapatıp az önce kalktığı sandalyesine koşturdu.

Köy dedikoduları doğruydu: Mikaelis Panagis'in karısı ke-

çileri kaçırmıştı. Onun yüzünden köye gelmek zorunda kaldığı için kardeşi Antonis'e lanet okudu. Bu rezilliği göreceğine şimdi sürüsüyle ilgileniyor ve Soğukpınar yakınındaki nadasa bırakılmış tarlasıyla uğraşıyor olacaktı. Ama Antonis onu ikna etmiş, Albay'la son bir görüşme yapmaya zorlamıştı. Antonis'in oğlu Yorgo yaşına ermişti ve Antonis oğlanın askerliğini mümkün mertebe dağlardan ve sınırdan uzak yapmasını istiyordu. Hükümet savaşın resmen kazanıldığını ilan etmişti ama peşlerine düşülüp dağıtılacaklarından gittikçe daha fazla korkan gerillalarla haydutlar dağlarda cirit atıyordu. Karşılarına çıkan her üniformalı askeri temizliyorlardı. Stelyos tüm içtenliğiyle gerillalara zarar gelmesin istiyordu. Hepsinin tası tarağı toplayıp Yunanistan'ı arkada bırakarak Arnavutluk'a ve Slav ellerine kaçmasından memnundu. Kindar değil, kendi halinde bir adamdı ve gerillaların Alman işgaline karşı direnişe önderlik etmelerine müteşekkirdi. Ama iç savaşın gaddar yılları boyunca onlara sabrını kaybetmişti. Sürüsüne dadanmış ve geçen yıl gelip depoladığı erzakın çoğunu istemişlerdi. Öfkeli ve hasta çocuklarıyla, kilerinden peynir, mısır ve şarap almaya gelen iki gerillaya diklenmişti bile. Adamlar ne ona, ne de küçük kızlarının ağlamaları ve haykırışlarına kulak asmıştı. Stelyos, önceden davalarına sempatiyle bakardı. Şimdi ne kadar politika varsa, ne kadar hükümet, ne kadar ulus varsa, hepsine bela okuyordu. Tanrı'm, bize sadece biraz huzur bahşet.

Kardeşinin affediciliği çok daha azdı. Almanlar tüm köyü talan etmiş, vadi boyunca ne varsa yağmalamıştı ama gidişlerinin ardından Antonis'in tarlaları yeşermişti. Sanki onu koruyan Şeytan'dı. Almanların kaçışını izleyen yılın hasadı bir felaketti. Diğer çiftçilerin ürünleri batmış, tohumları güçsüz veya çürük ya da zehirli çıkmıştı. Antonis ise, küçük bir faiz ekleyerek verimli tarlalarını onlara kiralamaya başlamıştı. Tabii millet homurdanıp söylenmişti ama herkes Leptulisler'in bü-

yüğünün dolap döndürmedeki maharetini bilirdi. Bu özelliğini büyük-büyük amcası Mitsos Bertes'den almıştı; söylenene göre, Mitsos Bertes daha gençken son padişahın gözüne girmiş, sarayında kendine yer edinmişti. Mitsos Bertes'in sonu Konstantinopolis sokaklarında, vatansever bir Yunan'ın acımasız bıçak darbeleriyle gelmişti ve köyde, Bertes'in büyük-büyük yeğeninin aynı kaderle yüzleştiğini görmeye hevesli çok adam vardı. Gerillalar köye gelip Antonis Leptulis'in halk mahkemesinde kapitalist tefecilik suçuyla gıyaben yargılanıp suçlu bulunduğunu ilan ettiklerinde pek gözyaşı döken çıkmadı. Bereketli mahsulü yağmalandı, tarlaları yakıldı, keçi ve tavuklarının çoğu çalındı. Ayrıca gerillalar, ibret adına, sonunda Antonis'e bolca bere, kırılmış bir gurur ve bir de kör göz bırakan bir dayak seansı düzenlediler. Köylülerin gözünde gerillalar fazlasıyla merhamet göstermiş gibi görünmekle beraber, Antonis'in konuya bakışı epey farklıydı. Haydutlardan intikam almaya yemin etti ve kardeşlerini de aynı şeye zorladı. Ancak bu kavgada en büyük oğlunu yitirmeye niyeti yoktu.

Stelyos, Albay'ın ağır ökçelerinin sesini parkede duyunca kafasını kaldırdı. Albay uzun boylu bir adamdı ve savaşla geçen yıllarda sağlam yapısı biraz tıraşlanmışsa da, hâlâ sıkı duruyordu. Gür ve fırça bıyığı Stelyos'a, Stalin'inkini anımsatırdı. Bunu Albay'a söyleyecek değildi; şakasını bile yapmasa iyi olurdu.

–Gel, diye homurdandı Albay ve Stelyos, adamın peşinden özel ofisine girdi. Çatlak orospudan eser yoktu içeride. Ofis soğuktu ve uzun masayla iki sandalye dışında boştu. Duvardaki süsler, Kralın resmiyle gümüş bir haçtan ibaretti. Duvarların boyaları dökülmüştü; hepsi savaş boyu yağan kurşunlardan çatlak içindeydi.

–Otur, buyurdu Albay ve Stelyos, kasketi hâlâ avucunda sıkılı, tahta iskemlelerden birinin ucuna ilişti. Ne haberler getirdin bana?

Yüzüme bile bakmıyor, diye düşündü Stelyos. Albay, karşısındakine ikram etme zahmetine girmeden bir sigara yaktı.

–Affedin Albay ama sizden bir iyilik istemek durumundayım

–Ve ne haberler getirdin?

Stelyos huzursuzca kıpırdandı.

–Albay, bildirilecek bir şey yok. Köyümüzde haydut kalmadı.

–Ya destekçileri?

Stelyos yanıtlamadı. Kim kalmadı diyebilir, demek istedi ama bu zararlı bir yanıt olurdu.

Albay, pencereden dönüp Stelyos'a baktı. Gözleri iri, kara ve güleçti. Stelyos o gözlere güvenmiyordu.

–Paparaklis?

Stelyos kaşlarını çattı. Stulis Paparaklis geçen kış ölmüş, çığ altında kalmıştı.

–Stulis Paparaklis öldü, Albay.

–Ama Vasilis Paparaklis ölmedi.

Korkusuna rağmen gülüşünü engelleyemedi Stelyos.

–Ama küçük Vasilaki daha on ikisinde bile değil, Albay.

Albay masasına yaslandı ve kalın, solgun dudaklarından ince bir duman bulutu üfledi.

–Şu senin küçük Vasilaki'nin, o küçük piçin gerilla komutanlarına mesaj taşıdığına dair sağlam yerden bilgi aldım. Senin minik Vasilaki Paparaklisçiğinin komünist olduğunu duydum.

Stelyos çenesini kapadı. Sortiris'in dulunu, en büyükleri dağlarda umutsuzca mücadeleye devam eden üç çocuğunu düşündü. Tek kelime etmeyeceğim, dedi kendi kendine, kararlılıkla.

–E, ne diyeceksin bakalım, Kire* Leptulis?

–Bu konuda bir şey bilmiyorum.

–Ha, yani sana bu yüzden para ödüyoruz, öyle mi? Albay sigarasını yerde söndürdü, ardından bir de tükürük yolladı.

---

*Bay, efendi (Yun.)

Stelyos hazırladığı konuşmasına girişti.

–Albay, yeğenim Yorgo askere alınacak ve babası güvenliğinden endişeli; haydutların peşine düşeceğinden korkuyor. Lütfen, Albay, ailemize onca iyiliğiniz dokundu; etkinizi kullanıp çocuğun uzaklara bir yere gönderilmesini sağlayamaz mısınız? Stelyos durakladı. Beriki yine pencereden manzaraya dalıp gitmişti. Sesine hafif bir panik, umutsuz bir titreme doldu. Lütfen, Albay, bu son küçük iyiliği rica ediyorum. Kardeşim, o lanet Karpenissi dağlarında, görev başında katledildi. O manyaklar tarafından öyle feci dövülmüştü ki bulduğumuzda yüzünü tanıyamamıştık. Taktığı haçtan tanıyabilmiştik.

Stelyos'a dönüp bakan Albay'ın gözleri hâlâ gülümsüyordu.

–Kardeşim görevden kaçmazdı.

İki erkek birbirine baktı. Stelyos gözlerini kaçırdı.

–Bana ne gibi haberler getirdin?

Stelyos oturduğu yerde dikleşti. Affet beni Tanrı'm, diye fısıldadı kendi kendine ve çabucak ayağını soğuk parkelere vurdu. Üstüne basıyorum Şeytan, diye söylendi. Kahvede, Kostas Meniotis'in, partinin yasaklanmasına lanet okuduğunu duymuşum, Albay. Sert ve soğuktu sesi. Komünist Parti, diye hemen ekledi.

Stalin'in bıyığı öfkeyle titredi.

–Hangi partiyi kastettiğini biliyorum. Bir sigara daha yaktı Albay. Stelyos bir tane istemeye cesaret edemedi. Dedikoduya karnım tok Bay Leptulis.

Stelyos, başını kaldırıp duvardaki gümüş haça baktı.

–Vasilis Paparaklis, söylediklerine göre, geceleri köyün dışında dolaşırken pek sık görülüyormuş. Küçük ya, geceden korkmuyor tabii. Nereye gidiyor, onu bilmiyorum. Gravitas köyünde oturan bir halası var. Herhalde orada kalıyordur. Adamlarınız o evi izlerse çocuğun ne yaptığını bulur.

Albay başıyla onaylayıp doğruldu.

–Yeğenin için ne yapabilirim, bakacağım.

Stelyos Albay'ın elini sıktı ve arka kapıdan çıktı. Arka avlunun köşesine kurulmuş bir sahra tuvaleti vardı. Stelyos deliğin üzerine eğildi ve uzun uzun, sarsılarak öğürdü. Ellerini önce kalçalarına, ardından yaban otlarına sildi ve pantolonunu toparladı. Dönüp deliğe tükürdü ve bir an sessizce durup dışkı ve pislik yığınına üşümüş sinekleri seyretti. Geç kalıyorsun, diye hatırlattı kendi kendine ve yürümeye koyuldu.

Pazardaki işlerini çabucak halletti, biber, kahve ve tuzlanmış etleri keten bohçasına doldurdu, bohçayı eski bir iple bağladı ve koltuğunun altına sıkıştırdı.

Tozlu dar yolda giderken adının çağrıldığını duydu. Geri dönünce Lucia Panagis'in peşinden geldiğini gördü. Patlayasıca karı, dedi içinden ama adımlarını ağırlaştırıp kadının yaklaşmasına izin verdi. Küçük kızı, Reveka, kadının yanındaydı.

Küçük kız, tıpkı anası gibi, büyüyünce çok güzel olacaktı. Yuvarlak yüzü karakıştan solgun, saçları kuzguni ve uzundu. Stelyos, Lucia'yı eş almayı hayal eden gençlerden biriydi ve gençliğinde ayartıcı Şeytan, pek çok gece Lucia kılığında ziyaretine gelmişti. Şimdi, küçük kızın utangaç yüzüne baktığında, aynı tanıdık kasık karıncalanmasını hissediyordu. Eğildi, Reveka'yı öptü.

–Ne var, Reveka*mu*? Stelyos amcana öpücük yok mu? Reveka anasının bacakları arasına saklanmaya çalıştı. Lucia güldü, ardından kızına çabuk bir tokat attı.

–Yürü, seni yabani, Bay Leptulis'i öp bakayım.

Reveka, Stelyos'a aceleci bir öpücük kondurdu. Saçları gülsuyu kokuyordu; Stelyos gözlerini kapadı.

–Albay'la görüşmen iyi geçti mi, Stelyo?

Stelyos ayağa kalktı, bohçasını koltuğun altına sıkıştırdı ve yoluna devam etti. Lucia bir adım arkasından geliyordu.

–Mikaelis nasıl?

Lucia yanıt vermedi. Stelyos kendi kendine gülümsedi ve

yürümeye devam etti. Reveka'nın, yetişkinlerinkilere uymaya çabalayan minik adımlarını duyuyordu. Döndü, ufaklığa gülümsedi.

–Omzumda gitmek ister misin, Reveka?

Küçük kız önce şüpheyle baktı, ardından hafifçe, başıyla evetledi.

–Ağırdır, diye uyardı Lucia ama Stelyos aldırmadı; Reveka'yı omuzlarına aldı, uzun, ılık bacaklarını göğsünde çaprazlayıp yerine tam oturmasını bekledi. Dağa doğru ilerlemeye devam ettiler.

Stelyos ara sıra Lucia'ya göz atıyordu. Kadın, hâlâ güzeldi. Mikaelis Panagis, bu kadın her gece eve döndüğü için şanslıydı. Ardından küçük Hıristaki'yi, göçen zavallı ufaklığı hatırladı, yüzü kederle doldu. Stelyos, Lucia'ya kötü gözle bakmazdı; aklından bile geçmezdi bu. Çiftin başına gelenlere çok üzülüyordu, o kadar. Oğlanın öldüğü gece Lucia'nın acı çığlıklarını duymuştu. Uluması bütün gece sürmüştü ve sanki gökyüzü de onunla birlikte haykırmıştı. Çığlıkları sanki günlerce, haftalarca vadide yankılanmıştı. Lucia oğlanın ölümünden sonra dengesini kaybetmiş, kaynanasını bile suçlamıştı. Stelyos, Maritha'nın sahiden cadı olduğuna inananlardandı. Çocuklardan biri hastalanınca yardım için onu çağıran annesi bile Stelyos'a, *Arnavut*'a dikkat etmesini söylerdi. Ama Stelyos, Maritha'nın kendi torunlarına kötülük edebileceğini asla kabul etmezdi. Hayır, Lucia, kaynanasına lanet okuyarak kendi ruhuna büyük zarar vermişti. Kötülük köylerine gelmişti ve onu kovan da kocakarı Panagis'ti.

Bedeni mezardan çıkaran Stelyos'tu. Oğlanın cesedi hiç bozulmamıştı: derisi grileşmişti ve çocuğun zayıf bedenini kefen gibi sarmalamıştı. Ağzına çarpık, aptal bir gülümseme kalmıştı ve gözleri bile sapasağlam duruyordu. Stelyos o boş, camlaşmış gözlerde kendi ölüm celbini görmüştü. Çığlık atmıştı ve Peder Nikolas kolundan yakalamasa kaçıp giderdi. Papaz,

Stelyos'un ellerini kutsal suyla yıkamış, onu kutsamış ve Kutsal Kitap'ı öptürmüş ve ardından ateşi hazırlamasına yardım etmişti. Oğlan kokmuyordu ve Stelyos, kısa derili penisi görmüştü.

–Muhammedî miymiş, Peder?

Papaz yanıtlamamıştı. Stelyos o zaman anlamıştı. Oğlan, İsa'ya ihanet edenlerdendi. Stelyos hemen yere tükürüp cesedi çerçöp ve kömürlerin üzerine atıvermişti. Hareketsiz bedene çabucak bir de tekme sallamıştı.

–Ne yapıyorsun? diye bağırmıştı papaz.

–Bağışla, Peder, demişti Stelyos, insan Şeytan'ın ta kendisine tekmeyi yapıştırma fırsatını nadiren buluyor. Cennet'e gideceğim.

Papaz bedenin, kömürlerin ve tahta parçalarının üzerine yağ dökmüştü. Mezarcıya, cesedi topraktan çıkarmasını Maritha Panagis'in salık verdiğini söylemişti. Stelyos, yaşlı kadınla torununun ölmesine şaşmamıştı. Kahrolası Yahuda'nın son şeytanî intikamıydı bu. Lucia'nın kaynanasına bela okumaya hakkı yoktu. Maritha Panagis, köyü kurtarmıştı.

Tırmanışa geçtiklerinde gece çabucak iniverdi. Lucia, kızına adamın omuzlarından inmesini söylemişti ve şimdi Stelyos'un arkasında, el ele yürüyorlardı. Reveka, annesinin dibinden ayrılmıyor, kara gözleriyle ormanın akşam müziğine korku dolu bakıyordu. Kurt mu bu? Çığlığı bastı. Hayır, dedi Stelyos gülerek, dağdan inen rüzgârın sesi bu. Bu bir İblis mi, Stelyo amca? Şşş, hayır, Ay esniyor, çünkü yeni uyanmış. Ama Stelyos da gecenin kurtlara ve iblislere ait olduğuna inanırdı ve tırmanış boyunca duayı kesmedi. Lucia'nın kıkırdadığını duydu.

–Seni cesur sanırdım mezar kazıcısı. Ne demeye dua ediyorsun?

–Hayatta Tanrı'nın korumasından öte bir şeyimiz yok, Lucia Panagis.

–Salağın tekisin Stelyos Leptulis. Burası Şeytan dağı; burada Tanrı yok.

Hıçkırıkları ilk duyan küçük kızdı. Durdu ve tüm gücüyle annesinin eteklerine asıldı.

–Niye durdun vre salak?

–Dinle, diye fısıldadı Reveka, biri ağlıyor.

İki yetişkin geceye kulak kabartınca hüzünlü hıçkırıkları duydular.

–Haklı, dedi Stelyos, ben de duyuyorum. Kadınla kızına döndü. Burada kalın; gidip bakacağım. Haç çıkararak hıçkırıkların geldiği yöne ilerledi.

Stelyos bir açıklığa vardığında gökteki yarım ayın sevecen ışığı altında üç garip şeklin önüne diz çökmüş bir oğlan gördü. Ağlayan oydu. Stelyos'un yaklaştığını fark eden oğlan kemerinden bir bıçak çıkardı.

–Korkma, Vasilaki, benim. Ben, Stelyos Leptoulis. Kasabadan dönüyorum.

Vasilis Paparaklis önce tereddüt etti, ardından bıçağı kınına yerleştirip öfkeyle gözyaşlarını sildi. Stelyos yaklaştı yerde kıpırtısız yatan üç şekle baktı.

Haydut olduklarını tahmin etti. İkisinin uzun, kara sakalları vardı ve kadın da gerillaların gri ceketlerinden giymişti. Cesetlerin yüzlerinin büyük kısmı, elbiseleri gibi yanmıştı. Yırtık ve yanık giysilerin arasından yara ve yanık izleri görünüyordu. Aralarında, ay ışığında bile, toprağın da, gökten ateş yağmışçasına yandığı görülüyordu. Koku iğrençti: ölüm, çürüme ve tanımlanamaz başka bir şey. Yeni, doğa dışı, kimyasal, Stelyos'un, Tanrı ruhlarını bağışlasın, ana-babacığından kalma tek fotoğraftaki artıklar gibi bir şey. Tiksindirici manzaraya kafasını çevirdi.

–Ağabeyimi öldürdüler. Oğlan cesetlerden birini gösterdi.

Bu, onun hançeri.

Bir kez daha gözyaşlarına boğulan Vasilis, utançla arkasını döndü. Stelyos dönüp patikaya baktı; Lucia'nın gelmediğini görünce çabucak kararını verdi. Vasilis'in önünde diz çöktü ve çocuğu omuzlarından tutup sarstı.

–Sus, Vasilaki, daha sonra yas için yeterince zamanın olacak. Senin hayatın da tehlikede. Ağabeyine yardım ettiğini biliyorlar.

Oğlan ağlamayı kesti; yüzüne şüpheci ve öfkeli bir bakış yerleşti

–Sen nereden biliyorsun?

–Belediyedeydim, Vasilaki, kasabada işim vardı. Lucia Panagis'in Albaylar'dan biriyle konuştuğunu duydum. Seni ona sattı.

–Emin misin?

Stelyos başıyla evetledi.

–Git, Vasilaki, git ve onlara ağabeyinin başına geleni anlat. Ama senin için de gelecekler, derhal kaç; hiç durma. Düşünmeden koş.

Oğlan kımıldamadı. Üç cesede bakıyordu.

–Koş, diye yineledi Stelyos, kurtar kendini. Çocuklarımın başı üzerine yemin ederim, bu işlere bulaştığını biliyorlar. Annen zaten bir evlât kaybetti, bir tane daha kaybetmesin.

Oğlan kalktı ve koşmaya başladı. Stelyos, hızlı adımlarının orman patikasına girişini duydu. Cesetlerin kokusu bir daha burnuna dolunca çekildi. Bir çıtırtı duydu ve Lucia'yla Reveka'nın gelişini gördü.

–Çocuk bu tarafa gelmesin, dedi ve koşarak Reveka'yı kucağına aldı. Lucia'nın gidip cesetleri ve toprağı inceleyişini izlediler. Geri döndüğünde, Stelyos ay ışığında gördüğü muzaffer gülümseme karşısında şaşakaldı.

–Ne öldürmüş onları sence?

Stelyos kımıldayamadı. Omuz silkmekle yetindi.

–Söylenene göre, Amerikalıların gökten ateş yağdıran bombaları varmış.

Lucia bu lafa kahkahalarla güldü ve el çırptı. Ardından, eteğini kaldırıp iç donlarını sıyırdı ve cesetlerin üzerine işemeye başladı. Kalın altın çizgi, yıldızlı göğe beyaz buhar bulutları yolladı. Stelyos, küçük kızın ifadesiz bakışlarını anasının deliliğinin dehşetinden uzak tutmaya çabaladı. Vahşi bir hayvan o, diye düşündü Stelyos, kesin Şeytan girmiş içine. Lucia iç donlarını çekti, eteğini düzeltti ve Stelyos'la Reveka'nın yanına geldi.

–Kızımı ver.

Reveka'nın elini tutarak patikaya ilerledi. Durdu ve Stelyos'a döndü.

–Ağlayan kimmiş?

–Ruhları, diye fısıldadı adam, sesi sert ve titrekti. Ruhlarını duyduk herhalde.

Stelyos Leptulis'in dağlarda en sevdiği yer, sırtlardan birinden fırlamış, vadiye ve günbatımına bakan genişçe bir çıkıntıydı. Çıkıntı, üzerinde küçük, doğal bir bahçenin yeşerebileceği kadar genişti ve Stelyos her zaman buraya gelir, yaban otlarını ayıklar ve oturup dünyayı izlediği çimen locasına göz kulak olurdu. Çıkıntı, tam komşu dağın, güneşin ardında battığı ikiz tepelerinin arasına bakardı. Kış sert geçmişti; hatırlayabildiği en kötü kıştı ve gücünün artık onu yolda bırakmaya başlayacağından korkmuştu. Kış boyu epey zayıflamış, saçlarına ak düşmüştü ve içi, savaş ve açlığın zoruyla yaptıklarından gelen suçluluk ve ruhu için endişeyle doluydu. Ama yiten gücüne rağmen ailesini korumayı başarabilmişti ve işte, şimdi, kış geçer, savaşlar biterken locasında, batan güneşin son ılık ışınları üzerinde, insanoğlunun akılsızlıklarından uzak dünyaya tepeden bakmaktan memnun, oturmuş, ailesi

bunları atlattığı için Tanrı'ya şükrediyordu. Daha o sabah serçenin iç titreten ilk şarkısını duymuş, günün ortasına doğruysa, meyve bahçesinde toprakla uğraşırken kulağına mısırların arasından hışırtılar gelmişti. Mısırların arasına emekleyerek daldığında toprakta bir yılanın açtığı yolu görmüştü. Bahar geliyordu. Paskalya geliyordu.

Vadiyi seyrederken kilise çanını duydu. Elleriyle gözlerine siper edip baktığında mezarlıkta birilerini gördü ama ne tanıyabildi, ne de hâlâ kimin yasının tutulduğunu çıkarabildi. Mezar kazmak için fazla yaşlandım, dedi kendi kendine ve büyük oğlu Yerasimos'u düşünerek gülümsedi. Sıra sende oğul, diye mırıldandı, adam olma sırası sende. Tekrar vadiye baktı ve keşke hep bu emin locamda oturabilsem, dedi. Ağaçlar, rüzgâr, güneş, serçe ve yılan, hepsi Tanrı'ya ait. İnsanın dünyası ise Şeytan'a. Güneş ikiz tepelerin ardında kaybolurken ayağa kalktı ve evine, köyüne doğru yürümeye koyuldu.

Güneşin ılıklığı solarken Mikaelis Panagis de ayağa kalktı. Aile mezarının önünde diz çökmüştü. Yüzü soğuk ve ifadesizdi. Üç dua etmişti; önce oğlu Hıristos için. Ardından anacığının ruhunu onurlandırmak adına üç defa haç çıkarmış, sonra da üç kere babasını onurlandırmıştı. Ondan sonra duraklamıştı. Doğru muydu köylülerin söylediği, Şeytan'la iş tuttuğu doğru muydu? Ayağa kalkarken elini cebine attı, birkaç ezik papatya çıkardı. Tanrı bağışlasın ruhunu ama her kim Lucia'yı öldürdüyse, bana büyük iyilik etti. Nihayet büyüden kurtulmuştu. Mutlaka merhametli ve hızlı olmuştur. Onu, keçi ağılında, yerde yatar bulmuştuk; sanki uyuyordu. Ensesinde bir kurşun deliği vardı. Köyde karısını öldürdüğü dedikodusu bile dolaşıyordu. Öldürmemişti. Ama bir kez daha Tanrı'dan af dileyerek ezik papatyaları mezara serperken, öldürene müteşekkirdi.

savaş suçları

ölü avrupa

COLIN hayatında iki defa tutuklanmış. İlkinde on bir yaşındaymış ve Northcote'daki High Sokağı'nda, bir dükkândan küçük bir transistörlü radyo çalarken yakalanmış. İkinci seferinde on beşindeymiş. İki arkadaşıyla şehre inen trene binmiş, ondan inip kıyıya giden bir tramvaya atlamış ve gelen geçenden iki şişe ucuz *burbon* alacak parayı toplayacak kadar dilendikten sonra, kafayı bulup St. Kilda mezarlığına dalmışlar. Mezarlıkta bir dizi Yahudi mezarına saldırmışlar. Alkol hem pervasızlıklarını, hem de nefretlerini kamçılamışmış. Yüksek duvarlara yerleştirilmiş kameraları fark etmemişler. Polisler gelip enselemişler hemen. Colin o geceyi Caulfield hapishanesinde geçirmiş.

–Nasıldı?

–Ne nasıldı?

–Mezar taşlarına zarar vermek.

–Eğlenceliydi.

–Korkmadın mı?

–Hayır. Kafam iyiydi. Tanrı'nın işini üstlendiğimi düşünüyordum. Tanrı bizden yana sanıyordum.

–Yani, nasıldı?

Colin arkasını döndü. Çilli omzunu öptüm.

–Resmen uçuyormuşum gibiydi.

–Tam ne yaptın?

–Mezar taşlarına zarar veren ben değildim, diğerleriydi.

–Sen ne yaptın?

–Birinin üzerine işedim. Ardından yüzünü bana döndü. Üzerindeki yazılar İngilizce değildi ve okuyamadığım için kudurduğumu hatırlıyorum. Yazının her yerine işedim. Durmadan gülüyordum. Diğerleri susmamı istedi ama kendimi tutamıyordum.

Gözlerimi tavana diktim, kornişin köşesinden sarkan örümcek ağlarına baktım. Çelik soğuğu gözlerinden başka her yere bakabilirdim.

–Yahudilerden cidden nefret ediyordun herhalde.

Colin yanıt vermedi.

–Belki hâlâ ediyorsundur?

Kasıldığını hissettim.

–Ne bu şimdi? Sorgu mu?

–Ediyor musun?

Yataktan kalkıp tulumunu aradı. Sokak lambasının ışığı üzerine vuruyor, beyaz bedenini altın rengine boyuyordu. Sigarayı bulup bir tane yaktı. Ben de uzanıp bir tane aldım.

–Sanki sözcüğün kendisinden nefret ediyordum gibi bir şey. Yahudi. Tınısından nefret ediyordum. Sana anlamlı geliyor mu bu?

–Hayır. Sohbetten rahatsızlık duyduğunun farkındaydım ama yapmam gerektiğini de biliyordum. Karanlık odada gamalı haç dövmesi görülmüyordu ama aramızda, ardından ağıt yakılması bitmemiş eski bir sevgili gibi durmaya devam ediyordu.

–Yahudileri tanımıyormuşum gibi bir şey değildi, Isaac. Sanki bir onlardan nefret edermişim gibi değildi. Nefretle doluydum ben. Herkesten nefret ediyordum.

–Nasıl?

–Babasıyla oynayan bir çocuk görsem, ikisinden de nefret ediyordum. Harika bahçesinde çiçekleriyle uğraşan bir göçmen kadın görsem, nefretim ona yöneliyordu. Sinema perdesindeki oyunculardan, haberlere çıkan politikacılardan nefret ediyordum. Hak ve adaletten bahsedenlerden özellikle nefret ediyordum. Eve gelip annem ve benle ilgilenirmiş gibi davranan puştlardan nefret ediyordum. Sosyal görevlilerden, öğretmenlerle sosyal görevlilerden, Yahudilerden ettiğimden daha fazla nefret ediyordum.

–Ayrım gözetmiyordun yani? Sesim pek umutlu çıkmış olmalı, dik dik bakmaya başladı Colin. Savunmaya geçmiş, şüpheciydi. Ama konuşmaya, söylediklerinde umudu bularak konuşmaya devam ettim. Saldırganlığı ve nefretinin nedeninin gelişigüzel, amaçsız veya yetişkin dünyasının eşitsizlikleri ve ikiyüzlülüğüne duyulacak ergen öfkenin önlenemez sonucu çıkmasını istiyordum. Gerçekte Yahudilerden nefret etmiyordun, diye devam ettim; sözlerim umut ve beklentiyle dökülüyordu ağzımdan. Herkesten nefret ediyordun, o kadar.

Bir kez daha başını çevirdi.

–Onlardan nefret ettim. Tüm benliğimle nefret duydum onlara. Böyle bir nefreti yaşamak, zevkti. Böylesi saf, hedefli nefreti... Bence, delirmekten korudu beni. Herkes ve her şeyden nefret ediyordum ama hepsini tek bir şeye odaklayabiliyordum. O kelimeye; Yahudi'ye. Bana yaşadığımı, o İbrani mezarına işerken yaşadığımı hissettiren oydu işte. Herkesten ve her şeyden nefret ediyordum ama onlar, onlar nefretimin merkezindeydi.

–Hâlâ onlardan nefret ediyor musun?

–Polisler kutladı beni. Ayakkabı ve çoraplarımı alıp beni hücreye tıkmadan önce biri eğilip kulağıma fısıldadı; helâl sana evlât, dedi.

–Sorumu yanıtla.

Colin dövmesine dokundu.

–Bundan utanıyorum, Zach. Hayatım boyunca utanacağım.

–Hâlâ nefret ediyor musun onlardan? Sesimi yükselttim. Tiksintimi güç bela tutabiliyordum. Elimi tuttu, geri çektim.

–O eski nefretlerim artık yok, Isaac. Yemin ederim. Kıskançlıklarım var. Bunu değiştiremem.

–Ne yani? Yahudileri mi kıskanıyorsun?

Yanıtından önce durakladı. Konuştuğunda sesinde şaşkınlık ve merak vardı.

–Hayır, hayır, öyle değil. Zenginleri kıskanıyorum. Siz *wog*ları kıskanıyorum çünkü ihtiraslı olabiliyor ve birbirinize çekinmeden dokunabiliyorsunuz. Ama Yahudileri kıskanmıyorum. Yahudilerden uzağa sürdüm kendimi.

–Ne demek bu?

O an için, ondan nefret ettim.

–Hani sokakta bir siyah adam veya bir Aborjin kadını ya da Vietnam gazisi gördüğünde senden ne denli farklı olduklarını bilirsin ya... Anlayabiliyor musun?

Sesine soğukluk ve mesafe gelmişti ama ısrar da söz konusuydu. Gönülsüzce evetledim.

–Ve yabancıyla nasıl konuşacağını bilirsin; uyuz kaparsın, havadan sudan, futboldan, sinemadan bahsedersin ve farklılık birden kaybolur ya... Artık mesele ten rengi veya dil değil, sadece sen ve diğer meselesidir... Bu bir şey ifade ediyor mu sana?

–Evet.

–Şey, işte bu, bir Yahudi'yle benim aramda asla olmaz. Koluna dokundu. Bu dövme, asla yok olmayacak.

O zaman yataktan kalktım. Tuvalette duvarı yumrukladım. Canını yakmak istediğim oydu aslında. Geçmişini romantikleştiriyorsun demek istedim yüzüne, kendi fukaralığın ve acının idealleştirilmesi uğruna herkesi günah keçisi yapıyorsun. O çirkin, bayağı dövmeyle hâlâ gururlanıyorsun; öyle bir

emekçi sınıf kahramanısın ki seninkinden daha gerçek, daha acılı, daha soylu acıların gerçekliğine katlanamıyorsun. Kahrolası ödlek beyaz çöplük.

Onu terk etmeye kararlı, yatak odasına döndüm. Ondan tiksiniyordum.

Işıkları yakmış, yatağın kenarına oturmuştu. *Boxer* donu ve yırtık pırtık beyaz bir tişörtü vardı üzerinde. Keskin bir kederle baktı yüzüme. Onu yeniden gülümsetmek, yeniden huzura kavuşturmak için her şeyi yapardım. Sıkıca kucakladım.

–Önemli değil, Col. Hepsi batasıca geçmişinde kaldı, önemi yok. Öptüm, ağlarken sarıldım, gözyaşlarını sildim. Ama elbette önemi vardı. O gece aramızda bir alışveriş yaşanmıştı. Eğer Colin bende utancını kabullenmeye hazır birini bulduysa, ben de artık onun sürgününden bir şeyleri paylaşıyordum. Ona sarılır, onu severken, esmer kolum beyaz tenine sürtünürken, dövmesine de sürtünüyordu. Mürekkep benim de tenimdeydi.

Hastaydım. Tren, Prag'ın batı banliyölerinden çıkar çıkmaz şiddetli bir bulantı başlamıştı ama bunun Sal Mineo'yla geçirdiğim son birkaç anlayışlı saatin sonucundan fazlası olamayacağını düşünmüştüm. Şansıma vagonum dolu değildi ve ayaklarımı uzatabileceğim kadar yerim vardı. Ama tren Almanya'ya yaklaştıkça bulantı arttı. Tarifi imkânsız bir açlık tarafından fəlç edilmiştim: tarifi imkânsız diyorum çünkü hiçbir şey onu bastıramıyordu. Yemek vagonundaki asık suratlı görevliye bir porsiyon patates kızartması ısmarlamış ve daha ilk lokmada öğürmeye başlamıştım. Vagondaki yolculardan özür dilemiştim ve farklı dillerden mırıltılar zar zor eriştiğim tuvalete dek peşimden gelmişti. Patatesleri ve midemde kalmış diğer her şeyi pis bir klozete boşaltmıştım.

Geçip giden manzarayı göremiyordum bile. Benim için ger-

çeklik, midemle barsaklarıma saldıran yakıcı acıdan ibaretti. Öte yandan, manzara ve seslere duyarsızlığımla beraber, kokuları hayatımda hiç hissetmediğim kadar güçlü alıyordum. Oturduğum yer insan teriyle, o kokuyu gizlemek üzere sıkılmış kimyasalın baygın kokusunu yayıyordu. Vagonumdaki diğer yolcuların parfümlerini ve beden kokularını alıyordum. Kendi kusmuğumun kokusuyla pis tuvaletinki de benimle gelmişti. Cebimdeki marihuananın kokusunun farkındaydım ve Çek pasaport görevlilerinin bunu nasıl almayıp beni anında yakalamadıklarına şaşıyordum. Adam sadece belgelerime göz atmış, geri verip gitmişti. Gözlerimi kapayıp yanağımı soğuk tren penceresine yaslamıştım. Öleyim diye dua ediyordum herhalde.

Onu işte o zaman algıladım. Yanımdaki koridorun diğer tarafında, çaprazıma gelen koltuğa oturmuştu. Kokusu keskindi ve derhal kanadığını anladım. Kokunun ancak kadife diye tarif edebileceğim bizzat somut bir kimliği vardı sanki. Kasıklarından kadife kokusunu alabiliyordum. Gözlerimi açıp baktım. Kısa boylu, çok esmer bir kadındı; kulaklarında iki büyük altın halka sallanıyordu. Askısız siyah bir elbise giymişti ve güneşten fazlasıyla kararmıştı. Gençti. Bir öğrenci. Yerimden hafifçe doğrulup gülümsedim. Elinde sigara vardı ve benden tarafa, görmeyen gözlerle bakıyordu. Temkinli bir ifadeyle gülümsememe karşılık verdi.

Karnımdaki ağrı, dayanılmaz açlığım kaybolmamıştı ama sanki kokusunu içime çekerek kendimi toparlayabilecek, perişan bedenimin sarsıntılarını kontrol altına alabilecek hale gelmiştim. Aklım hızla çalışıyordu. Ona arzum en iç kaldırıcı fantezileri kurduracak denli şiddetliydi. Onu almak, tecavüz etmek, yutmak. Bunlar yerine, serinkanlı bir baştan çıkarma planladım.

Öne eğilip kendimi tanıttım ve zararsız sorular sormaya koyuldum. Başlangıçta çekingen yanıtlar verdi ama ben de pek

şekerdim ve çok geçmeden karşısındaki koltuğa yerleşiverdim. Sao Paololu bir grafik tasarım öğrencisiydi ve arkadaşlarıyla buluşmak için Berlin'e gidiyordu. Söylediğine göre Prag'a vurulmuştu. Heyecanla anlatırken İngilizcesi iyice çarpıldı ama gülümseyerek sohbete cesaretlendirmeye devam ettim. Hayır, hayır, İngilizcen harika. Şehrin çeşitli yerlerini ve güzelliklerini sayarken ben de Eski Şehir'deki katedralle, Kafka'nın kız kardeşinin evini gezmekle çok ilgileniyormuşum gibi yaptım. Ben de şehrin mimarisi üzerine övgüler düzdüm. Kültürü muhteşem, diye şakıdı ve yankısını bende buldu; evet, evet, muhteşem. Ona fotoğraf öğrencisiyim dedim, yaşımdan on sene budadım ve söylediklerimden açıkça şüphe etmeyecek kadar nazik olmasını umdum. Tüm bu zaman zarfında kasıklarının sirkemsi kokusu burun deliklerimi doldurdu, genişledi ve beynimle ciğerlerimi kapladı. Sohbet müziğe kayınca acil bir dönemeç alarak konuyu uyuşturuculara getiriverdim. Çekiyor muydu dumanı? Evet, arada bir. Gömlek cebime dokundum. Benle bir cıgaralık paylaşır mıydı? Tereddüt etti ve vagondaki diğer yolculara göz gezdirdi. Usulca evetledi.

Midemdeki öfkeli şiddeti bastırmak için tüm irademi kullandım. Marihuana üzerimde herhangi bir etki yapmıyor gibiydi ama sıkı maldı anlaşılan. Çünkü birkaç nefesten sonra yol arkadaşımın gözlerine dumanlı bir bakış yerleşti. Daracık yerde doğrudan gözlerinin içine bakıyordum; bedenlerimiz birbirine değiyordu ve hem gençliğini, hem utangaçlığını duyumsuyordum. Eğilip boynunu öptüm. Ne kımıldadı, ne de geri çekildi. Gözlerime bakmaya devam etti. Bir daha boynunu öptüm ve bu sefer bacağına dokundum. Titredi ve dudaklarıma yapıştı.

Onu duvara dayayıp elbisesini yırtarak içine dalmamak çok zordu. Ama kendimi tuttum, yumuşak öpücüklere devam et-

tim ve pamuklu donunun altındaki sıhhî pedini hissederek kasıklarını okşadım. Sert kasık kıllarında parmaklarımı gezdirirken elimi hafifçe itti. Utancını hissettim ama bundan fazlası, içinden akan tatlı, yoğun kanı algıladım. Sorun değil, diye fısıldadım ve bir daha öptüm, aldırmam. Elim tekrar bacağına döndü ve bu sefer donunu sıyırdım, parmaklarımı kasığının tatlı kıvrımlarına, oradan içeri kaydırdım. Nemli etin bulamacına dalmıştım. Diz çöktüm.

Bedeni kasıldı ama bacaklarını açmaya zorladım ve yüzümü kasıklarına gömdüm. Koku eziciydi. Sanki kasıkları, kapaklarının her birinden bedenin olası tüm püskürmelerini hatırlatan koku demetleri sızdıran şarap ve envai çeşit içkiyle tıka basa dolu bir kilerdi. Gaz ve ishal, dışkı ve idrar, geğirme, öd suyu ve kusmuk. Dilimi bu burucu kompostoya daldırdım. Kanı bana sesleniyor, beni çağırıyordu. Dilim, vajinasındaki kraterleri çılgınca araştırdı ve kanın, yoğun ve doygun kanın dudaklarıma, dudaklarımdan dilime, dilimden mideme ve barsaklarıma inişini duyumsadım ve kendi bedenimde boğulduğumu hissedene dek klitorisi emdim ve kan dudaklarıma ve çeneme akmaya devam etti ve yüzümü kıllarına, tenine ve etine sürdüm ve vajinasıyla kıçını yalarken ağzımı kocaman açıp apış arasını ısırdım. Gayet net bir ısırık olmasına rağmen çığlığını duymadım ve ısırdığım yerden sızan kan, dilime ve ağzıma ve barsaklarıma indi. İçimde dolanmaya başlayan kanı karnımdaki ve kafamdaki felaketi sakinleştirdi ve yaşadığımı anladım ve gülerek geri çekildim ve üzerimdeki bedenin sarsıldığını fark edince tekrar yüzümü ona gömdüm, tüm parmaklarım, dilim, çenemle içine girdim: acımtırak, serin bir şey fışkırdı yüzüme. Bedeni kasıldı, titredi, sarsıldı, bir daha titredi ve hareketsiz kaldı. Gelmişti.

Başımı kaldırıp gülümsüyorum. Kendi spermimin rahatsız edici ıslaklığının donuma yayıldığını hissediyorum. Eğiliyor ve yüzümü siliyor. Hâlâ kahkahalarla gülüyorum; bir parma-

ğını dudaklarıma götürerek sesimi kesiyor. Yüzümü yıkıyorum ve penisimi tuvalet kâğıdıyla silerken onu dudaklarından öpüyorum, ardından lavaboya işiyorum. Onu tuvalette bırakıp vagona dönüyorum. Dünya altın ışıklar altında parıldıyor. Pencereden ufka yayılan manzaranın tüm ayrıntılarını, kilometrelerce ötesini görebiliyorum: derme çatma köy evleri, mısır tarlasında uyduruk bir korkuluk. Vagona giren ışık sıcak ve beni besliyor. Işığı içime çekiyor, diğer yolculara gülümsüyor, ardından kendimi koltuğuma bırakır bırakmaz uyuyakalıyorum. Pasaportumu soran Alman görevli uyandırıyor beni. Koridora, karşıma bakıyorum. Brezilyalı kız, gitmiş.

Tren değiştirmem gereken Berlin'de yağmur yağıyor. Kurt gibi açım; perona inip istasyonun alt geçine giriyor, önüme çıkan ilk yemek mekânına dalıyorum. McDonald's'ın huzurlu kırmızı, sarı ve turuncu dekoru altında üç *quarterpounder*, iki büyük boy patates ve her daim mevcut titrek tatlının Alman versiyonunu ısmarlıyorum. Dev bir *Cola*yla beraber hepsini süpürüyorum. Geğiriyorum ve mutluyum. Almanya'da gece ve Paris trenine daha beş saat var.

Geçen birkaç günün her anını hatırlayabiliyorum. Her yüzün kaba hatlarını çizebilir, dokuları ve küçük ayrıntıları gözümün önüne, zihnime getirebilirim: Venedik'teki lanetli yaşlı çift, *Café* Beyrut'taki gülümseyen garson kadın, Brindisi'deki döküntü otelde bana kayan denizci; Pano ve Miloş, Maria ve Sid; trendeki kadın. Soran çıksaydı, Sal Mineo'yla aramızda geçen konuşmaları en küçük ayrıntısına kadar yazabilirdim. Ben de bu Avrupa yolculuğundaki olayların nesnel anlamda çapraşık ve rahatsız edici olduğunun farkındayım. Ama kendimi dağılmış hissetmiyorum. Tersine, dikkate değer bir aydınlanma, bir berraklık yaşıyorum. Sal Mineo'nun harcanışı üzerine bir gıdım dahi suçluluk veya ihanet hissetmiyorum. Sanatını peşkeş çekiyor, çeksin. Trendeki kadınla yaşadığımın şehvetle ilgili olmadığını, ruhu ve kanıyla kendimi

besleyişimi anlıyorum. Bunların hiçbirinden utanç duymuyorum. Tabii, bunu berraklığa veya anlama bağlayabilirim. Bu yolculuk beni benden, kesinliklerimden, hatta köklerimden uzaklara götürüyor sanki.

En yayvanından bir geğirti daha salıyor ve lokantanın arınık boşluğunda göz gezdiriyorum. Pejmürde kılıklı ihtiyar bir kadın, kolunun altına sıkıştırdığı ıvır zıvırıyla, kahvesini yudumluyor. Göz göze gelince, hemen önüne bakıyor. Radyoda, küçük bir kız sesiyle söylenen berbat bir pop şarkısı çalıyor; kara derili, kara saçlı bir grup delikanlı, sarışın, beyaz tenli kızlarıyla gelip oturuyor. Küresel sokak tarzı giyinmişler; baştan aşağı marka. Sırıtıyorum. Berraklığa sahibim ve kontrol bende. Küçümseme hissediyorum. Boktan pop şarkısı, evsiz yaşlı kadın, sahte Yanki zenciler ve sürtük beyaz manitaları: hepsi bok, hepsi atık. Hepsi hiç.

Sırt çantamı istasyondaki kiralık kasalardan birine koyuyorum ama fotoğraf makinemi yanıma alıyorum. Kasvetli kentte dolaşırken yüzlerle ve bedenlerle ilgilenmiyorum. Berlin sanki renkten arınmış. Geceyi delen tek pırıltı, vitrinlere hâkim plazma televizyon ekranlarından yansıyan ışık. Bundan öte, sokaklar boş ve karanlık. Ama gece ve gölgelerinden korkum yok. Dilenciler, polisler, ayyaşlar, ergenler, asık suratlı adamlar, meydan okuyan kadınlar, deri giysili eşcinseller, takım elbiseli finans uzmanları, zenciler, beyazlar, Araplar, Türkler, Asyalılar, sigara içerek, gülerek, kafa çekerek, surat asarak, kaş çatarak, bana çekingen veya nefret dolu bakışlar atarak veya elimdeki fotoğraf makinesine bakıp merakla süzerek yanımdan geçip gidiyor. Şehrin sesleri var: arabalar, barlar, müzik, bağırtılar, kahkahalar, kavgalar. Ve kokular. Bütün şehir devasa bir fosseptik kokusunda; şehrin kokusu kimyasal. İçinde organik bir şey yok. Yürüyor ve dolanıyorum; yüzümde bir gülümseme, şehri dolduran bedenlerden ayrılmam öncesinde gülümsemediğim gibi gülümsediğimin farkında-

yım. Tüm insan ırkı, yanlış, acımsı bir koku yayıyor.

Herhangi bir insanın resmini çekmek aklıma bile gelmiyor. Onun yerine tuğlaları, çeliği, sıvayı, vinili, plastiği, ahşabı ve silikonu çekiyorum. Flaşım iki vitrin arasına sıkışmış bir ATM'yi aydınlatıyor. Binaları, sokak lambalarını ve reklâm panolarını çekiyorum. Berlin'i halkından ayırıyor ve yerine, geçişlerini çekiyorum. Şehrin bayağı modernliğinden etkileniyorum. Sanki tarih bu arınık alanda tutsaklığı reddediyor, sanki tarih hiç olmamış. Flaş, Duvar'dan son kalanların üzerine düşüyor, ardından makinemin geri sarma sesi geliyor; filmim bitmiş. Bir büfeden kebap alıyor, yumuluyorum. Radyonun tekinden bir Lübnan ağıdı yükseliyor. Yağlı parmaklarımı yalıyorum.

İstasyona dönüyor, bir kahve ve *Rolling Stone*'un İngilizce nüshası ve bir paket sigara daha alıyorum, gidip yirmi dört saat açık bir *internet café*de bir saatlik yer ayırtıyorum. Ne yalnızlık hissediyorum, ne de korku. Bu şehirde turist bile değilim; çünkü kendimi turist saymam için yola çıkmış sayılacağım bir evim olmalı. Bunları aştım ben. Bu her şeye hâkim havamda, Colin'i bile özlemiyorum. Yalnızım bu dünyada.

Ama Colin e-posta yollamış; kısacık mesajını okurken gülümsüyorum. Kediler iyi. Bahçede ıspanak çıktı ve limon ağacı nihayet adam gibi meyve verdi. Seni özlüyorum, seni seviyorum diye bitirmiş. Colin bilgisayardan hoşlanmaz. Çabası içimi cızlatıyor. Sophie'den de bir tane var; annemiz ve yeğenlerim hakkında yazmış. Benimle videocuda çalışan Clem'den de gelmiş bir tane; Melbourne'a döneceğim haftasonu Colin'le beni partiye davet ediyor. Ailemden ve bir arkadaştan gelen bu üç mesajı yakalayabilmek için yüz yetmiş sekiz adet *junk* posta taramak zorunda kaldım. *Café*nin saatine bakıp on dakikam kaldığını gördüğümde geriye okunmamış iki yüz dört e-posta kalmıştı. Arka arkaya elektronik metinleri yükleyip e-posta aderslerini hızla tarıyorum. Porno, penis

büyütmeler, mucize ilaçlar, sigorta tavsiyeleri, kumar fırsatları. İnsan ırkının çocuksuluğunun onay listesi. Umurumda değil, hiçbiri umurumda değil. Makine yüklemelerde yavaş kalıyor ve içimden başka eş dost mesajı var mı diye bakmadan kapatmak geliyor. Ya da birinin, bir ajansın, fotoğraflarıma bir göz atmak isteyen birilerinin. Gerçekte aradığım bu.

Bu arzumu kavrayınca, bu şehirde içimi kaplayan tamlık ve güç hissi kurumaya başlıyor. Anında fark etmiyorum. Sanki uyuşturucu çarpmasından dingin bir düzlüğe iner gibi, yavaştan varlığımın, bu uzayda bulunuşumun farkına varıyorum. Bilgisayar ekranı tozlu, oturduğum iskemle son derece sert, *café*nin flüoresan ışıkları fazlasıyla gaddar. Parmağım *fare*nin düğmesinde, elektronik kelimelerin kayışını izliyorum. Adreslerden biri dikkatimi çekiyor. Uzantısı, *fr*: Fransa'da kimseyi tanımıyorum oysa. Konu başlığına bakıyorum ve derin bir nefes alıyorum. *Vassili Raftis'in oğlu siz misiniz?*

Vassili. Bill. Bizim Billy. Şanslı. Babamın bilinen türlü adı. Asla Basil değil. Adının bu ilksel İngilizleştirilişi ona hiç uymamıştı. Tüm adları ve takma adları arasında Şanslı yapışıp kalmıştı ve yeni evine ulaşışına en çok uyanı da oydu. Babamın hakkıyla taşıdığı bir addı. Babam neşeliydi, geniş gönüllüydü ve annemin tüm ona sorumluluk yükleme girişimlerine rağmen her daim iyi vakit geçirmeye bakardı. Şanslı, Yunan Vassilaki'nin fırlatma İngilizcesindeki kısaltılmışı,* yani Küçük Bill; muhtemelen Tatlı William'da yankısı da vardır. Tatlı adam, senin baban, derlerdi bana. Şeker değil, efemine değil. Kıyak anlamında tatlı. İyi adam anlamında. Babam, Şanslı'ydı.

Fransa'da Şanslı değildi. Fransa'da Guillaume'du. Gazlı şöminemizin üzerine babamın Paris'te öğrenciyken, on dokuz

*Lucky (Şanslı) ile Vassilaki kelimelerinin son kısmının okunuşundaki aynılıktan

yaşında çekilmiş bir resmini asmıştım. Küçük, siyah beyaz bir resim. Babam, gün ışığına karşı gözlerini kısmış, birbirlerinin omzuna sarılmış Seine nehri üzerindeki köprülerden birinde poz veren üç gençten biri. Üçü de temiz giyimli, saçları taralı; üçünde de beyaz gömlek ve siyah pantolon var. Üçü de yakışıklı, üçü de gülümsüyor. Diğer ikisinde ince siyah kravatlar var ama babamın yakası açık ve gömlek cebinde bir paket sigara görünüyor. Babam Fransa'da geçen bu iki yıldan nadiren bahsederdi. Felsefe ve siyaset okuduğunu biliyordum; ölene kadar da Fransızca kitaplar okudu, dili bırakmak istemedi. Çocukken, Sophie'yle ben, bu dili konuşma hevesinden utanırdık. Tramvayda örneğin, Fransızca konuşulduğunu duysa hemen atılır, araya girer, konuşanlara kendini tanıtırdı. Utancımızı süsleyen bir başka şey de, sevdiği bu dili ailesine öğretmeye hiç kalkışmamasıydı. Kendiyle çocukları arasında ve eşiyle kendi arasında bir ayrım noktasıydı bu. Ne zaman ortaokul Fransızcamla konuşmaya kalksam dallama Almanlar gibi çıkıyor kelimelerin derdi. O konuştuğundaysa dilin melodisini duyardım. Genizden çıkan telaffuzumdan utanırdım. Fransızcam acınacak düzeydeydi ama babam o ülkeye sevgiyi bize aşıladı ve Paris'e ilk gittiğim gün, tamamen bilinçsizce, bendeki fotoğrafındaki gibi giyinmiştim. Siyah ve beyaz.

Peronda otururken, babamı kederlenmeden hatırlıyorum şimdi. Tıraşsız yüzünü, küçükken parmaklarımla okşamaya bayıldığım sert ve kısa favorilerini anımsıyorum. Ne zaman eroini kanına doldursa, parlak gözleri bir sis perdesinin arkasına saklanırdı. Ellerim klavyeden, *fare*den ayrıldı; iki yana düştü. Keşke ölmeseydi pezevenk; keşke Colin'le tanıştırabilseydim babamı. Lanet dalyarak, keşke yaşasaydı.

–Baban neden Avustralya'ya gelmiş? Neden Fransa'ya dönmemiş?

–*Papou*'m, yani büyükbabam buraya göç etmesinde ısrar etmiş. Fransa'ya gitmesini istemiyormuş çünkü babamın siyasi görüşlerinin kabahatini Fransa'da buluyormuş. Her neyse, tahminim o sıralar Fransa kendi sıçtığı Cezayir bokunda debeleniyordu ve Yunan komünistleri almaya pek hevesli değildi. Herhalde *Papou*, Avrupa'da kalırsa babamın yine siyasete bulaşacağını düşündü. Avustralya'nın daha güvenli olacağına inanmıştır.

–Ülkeyi terk etmek zorunda mıymış?

–*Papou*'ya göre öyleymiş. Babam çoktan kara listedeymiş, üniversiteden atılmış. Ailesi, sonraki adımın içeri tıkılması olacağından endişe ediyormuş.

Colin, kahvesini bitirdi. Tırnakları toprakla doluydu ve bahçeyle uğraşırken giydiği yırtık tulumu üzerindeydi. Solgun kriket forması da delik deşikti. Sundurmaya çıktı ve cıgarasını yaktı.

–Paris'e dönmeliymiş.

Bana sırtı dönüktü. Biliyorum. Guillaume. Şanslı değil.

***

E-postayı açtım. Mesaj kısa, dilbilgisi berbattı. Yazan, babamın eski bir arkadaşıydı ve muhtemelen onu hatırlamayacağımın farkındaydı. Paris'e geldiğimde onu aramamı diliyordu; cep numarasını vermişti. Sadece Gerry diye imzalamıştı. Ne soyadı, ne adres, ne başka ayrıntı...

Gerry'yi hatırlamıyorum. Babamın Fransız arkadaşlarından hiçbirini kesinlikle hatırlamıyorum. Dönüş uçak biletimin arkasına yazıyorum numarayı ve tam e-postaya yanıt verecekken ekranda zamanımın dolduğunu bildiren bir yazı beliriyor. Bir saat sonra Paris trenine bineceğim.

Berlin. Bu şehre ikinci gelişim ve bir kez daha tek gördüğüm tren istasyonu ve ticaret merkezinin soğuk, anlamsız bi-

naları. Coşkum geçti ve yorgunum.

Amına koyayım Almanların, diye kükrerdi babam, o hain Polonyalıların da, sahtekâr Çeklerin de. Hepsinin amına koyayım. Berlin Duvarı'nın yıkılışı evrensel bir mutluluk anı yaratmışsa eğer, o an, babamın evine hiç uğramamıştı. Her zaman istediklerini şimdi aldı pislik Polonyalılar: faşizm. Hepsi aynı bokun soyu –hıyar Doğu Avrupalılar. Televizyona tükürmüştü. Dans eden Macarlara bakıp çocuklarınız yokluk içinde gebersin; Duvar'ın yıkıntılarından atlayan Doğu Almanlaraysa, orospu bedenleriniz Amerikalılara satılsın diye kükremişti. Kapitalizmi kutlayışlarını şahsi bir ihanet olarak almıştı ve Duvar'dan sökülen her parçayı kendi evinden, kendi yoksulluğundan sökülmüş gibi görüyordu. Babam ruha inanmazdı ama Paris trenini beklerken işte, ruhu tepemde dolanıyor. İstasyona ulaşan yeraltı geçitlerinde karşılaştığım Alman yüzleri hep suskun, hep uzak. Berlin'de gevşeyemem; babamın ruhu izin vermez.

Tren geliyor, biniyor, tombul bir kadının dizlerine sürtünerek geçip uyuyan bir adamın yanına oturuyorum. Kadın bana gülümsüyor ve kendimi koltuğa bırakırken tren hafifçe sarsılıp metroplün dışına yolculuğa başlıyor. Bir daha asla bu şehre dönmeyeceğimi biliyorum.

–Neredesin?

Sesinde hâlâ hafif bir Avustralya vurgusu var.

–Kuzey Garı'nda.

–Metroya nasıl gideceğini biliyor musun?

–Evet.

Bir yer adı veriyor, tekrarlamasını istiyorum.

–Orada bekleyeceğim.

–Sizi nasıl tanıyacağım?

–Merak etme. Ben seni tanırım. Sende Şanslı'yı göreceğim.

Çıkık. Slav elmacık kemikleri. Bunlar var bende. Gür siyah saçları da. Babama benziyorum.

Sonunda onu tanıdım. Doğu hattındaki son banliyö metro durağında buluştuk. Metroya temiz, bakımlı bir Paris'ten girmiştim ve çıktığım yer, çöp ve sigara izmaritleriyle dolu, çıplak betondan bir kilerdi. Mümkün her duvarda yazılar vardı ve evsiz bir kadın beton zemine işiyordu. Yanından geçerken para dilendi. Aldırmadım. İstasyonun dışında devasa, beton bir otopark ve uzun bir araç yolu vardı; onun ötesindeyse boş, çıplak arazi uzanıyordu. Arazinin ardındaysa loşluğun içinde kilometrelerce uzanan yüksek binaların grisi. Gökyüzü tehditkâr bulutlarla kararmıştı.

Bana seslenildiğini duydum. Artık yaşlı bir adamdı; göbeği çok daha genişti ama hâlâ uzundu; dik duruyordu ve ayı gibiydi. Hâlâ gür olan saçları bembeyazdı. Onu son gördüğümde küçücüktüm; çocukluğumun birkaç yazını çevreleyen şekillerden biriydi; sonradan ortadan kaybolmuştu. Gidişini fark etmiş miydim, onu bile hatırlamıyordum. Babamla çok iyi arkadaş olduklarını biliyorum çünkü babamın onunlayken güldüğü dışında bir şey hatırlayamıyorum. Anı yatağından kayarak geldi: bir gece, ateşli bir tartışmaya girmişlerdi; kâh birbirlerine bağırıyor, kâh kalkıp kucaklaşıyorlardı. Ama bundan ötede onunla ilgili pek bir şey kalmamıştı aklımda; herhalde hayatımızdan, ben henüz ebeveynler için çocuklarından daha önemlisi bulunmadığını zannederken çekip gitmişti. Onunla ilgili aklımda kalan en net görüntü, atletleri içinde yaz ortasındaki bir grup sağlam adamdan ibaretti. Tassio'nun garajında, bira içiyorlardı. Bu seferinde saat sökmüyor; çirkin, gösterişli kanepe ve ayakaltı minderleriyle uğraşıyorlardı. Yastıklı sırtlarını kesip açıyorlardı. Kız kardeşim yanımdaki süt kasasına tırmanmış, beraber garajdaki kirli işi seyre dalmıştık. Derken babam gülerek mobilyadan çıkardığı torbaları kaldırmıştı. Kız kardeşim gereğinden gürültülü fısıldayınca

hepsi dönüp bize bakmıştı. Tassios peşimizden koşturmuş, bir araba küfür savurmuştu. Bana şimdi Paris'te elini uzatan adam ise meraklı çocuk yüzlerimize hiçbir şey söylememişti. İşine devam etmişti. Bir adı olduğunu bile hatırlamıyorum. O, Yunanlar'ın her zamanki seslenişiyle, hep İbrani'ydi benim için. Babam ona böyle derdi. Kesin tanım önemliydi. O zamanlar onu dünyadaki tek İbrani zannederdim.

Sırt çantamı aldı ve yardım girşimimi eliyle savuşturdu. Alt tarafındaki pası gözle görünecek denli fazla, dökküntü bir Mercedes kamyona yürüdük. Kamyonun bir yanına rengârenk meyve ve sebzeler çizilmişti.

–Atla, buyurdu. İçerisi fena kokuyordu ve öksürünmemek için kendimi tuttum. Anahtarı çevirmesiyle George Jones'un bariton sesiyle kırık kalplerden ve akşamdan kalışlardan bahsettiği şarkısı doldurdu içeriyi. Ses yüksekti ve yaşlı adam şarkı bitene kadar kısmadı ve sonra konuştu.

–Beni hatırladın mı?

Yine, silik bir Avustralya tınısı.

–Evet, ama adınızı hatırlamıyorum.

–Gerry. Gülümsedi. Ya da İbrani. Yunancasını söylemişti.

Güldüm.

–Evet, bunu hatırlıyorum.

–Şanslı nasıl öldü?

Bir an için tereddüt ettim. İçimden bu adama rol kesmem gerekmediğini biliyordum. Koluma iğne batırıyormuşum gibi yaptım. Hafifçe kafa salladı.

–Şanslı'ya o bokla uğraştığı için salaklık ettiğini hep söylerdim. Yavaşça, sanki dili uzun zamandır kullanmıyormuş gibi konuşuyordu. Kelimeleri Fransız vurgularıyla yüklüydü: babamın adının sonunda uzayan çift ünlü, heceleri uzatıştaki müstehcenlik.

–Ya annen?

–Temiz. Babam öldüğünden beri.

–Pardon? Kafasını karıştırmıştım.

–Eroin kullanmıyor artık.

Gerry uzun, kederli bir ıslık çaldı.

–Baban annene bunu yapmakla büyük hata ediyordu.

Söyleyecek bir şeyim yoktu.

Yoldan çıktı ve neredeyse hemencecik bir blokun önünde durdu. Bina, yollardan mamul bir ızgaranın telleri arasına sıkışmıştı. Uzakta, sıra sıra yüksek binalar, ufka düşer gibiydi. Sırt çantamı kaptığım gibi Gerry'nin peşinden merdivenlere yöneldim. Bir tomar anahtar çıkardı, içlerinden biriyle uyduruk görünüşlü beyaz kapıyı açtı, beni içeri davet etti.

Pek az mobilyası vardı: küçük bir televizyon, beyaz bir elektrikli su ısıtıcısı, bir piknik tüp, siyah vinil bir koltuk ve hepsine son derece aykırı, duvarda bir Bondi Plajı'nda gün batımı fotoğrafı... Bir başka kapı, yerde tek başına yatan şiltesiyle ufak bir odaya açılıyordu. Gerry başıyla yatağı bana hazırladığını belirtti. Küçük bir oyukta duş ve tuvalet vardı.

–Kalabilirsin, dedi. Yeni kiracı haftaya kadar gelmeyecek. O zaman kadar senindir.

–Bir iki geceden fazla kalmaya niyetim yok.

–Sen bilirsin. Kahve?

Kahve yapmaya gitti; ben de koltuğa oturdum. Yastık bel verdi ve vinilin içine gömüldüm. Burası, bildiğim Paris değildi. Pencereden, uzaktaki bir süpermarketi görüyordum. Bir de bitmek tükenmek bilmez trafik... Burası betondan bir bok çukuruydu ve Fransızca yazılı *Nike* ve *Pepsi* reklâmlarını çıkartırsanız, herhangi bir Melbourne banliyösünden farkı yoktu.

Gerry bir bardak şipşak kahve uzattı. Kendine yapmamıştı.

–E-posta adresimi nasıl edindiniz? Soru ağzımdan istedi-

ğimden çok daha sert bir vurguyla fırlamıştı.

–Şansa, Isaac. Evinizi aradım ve annen Avrupa'da olduğunu söyledi. Ondan bir iyilik isteyecektim.

–Annemle görüştüğünüzü bilmiyordum. Sigara paketimi çıkarmıştım, bir tane istedi. Yakıp verdim, zevkle içine çekti.

–Reveka nasıl?

Annemin adını Yunanca haliyle söylemişti.

–İyi. Emekliye ayrıldı, sıkılıyor biraz. Ama iyi. Çalışmayı bırakmasından memnunum. Çok yoruluyordu.

–Fabrika?

–Genelde. En son temizlikçilik yapıyordu. Daha kolay geliyormuş.

–Hâlâ güzel mi?

Güldüm.

–Yaşlı artık.

–Elbette, diye homurdandı. Hepimiz yaşlandık. Sigarayı emercesine içmeye devam etti. Sessizlik arttı ve birden sinirim bozuldu. Adam gergindi. Teri erkeksi ve keskindi ve aynı zamanda toprak ve çamur kokuyordu. Sevgilimin kokusunu anımsattı. Gerry'nin elleri büyük ve nasırlıydı; ucuzundan beyaz bir gömlekle kot pantolon giymişti. Ellerine baktığımı fark etti, uzattı.

–Emekçi elleri, ha, Isaac?

Başımla evetledim.

–Babanınkiler gibi?

–Aşağı yukarı.

–Evet. Yaşlı adam gülümsedi. Şanslı ağır işten pek hoşlanmazdı. Bu konuda çok dalga geçerdim onunla. Hep işçi sınıfından bahsederdi ama Şanslı, işçi değildi.

Babamı savunmaya geçtim.

–Bize baktı ama. Hayatı boyunca fabrikalarda çalıştı. İşçiydi.

–Hayır, dedi yaşlı adam sertçe, işçi değildi o. Fazla içer, faz-

la tartışırdı. Ustabaşına sürekli siktiri basardı. Şanslı'nın başı patronlarla hep dertteydi.

–Babamla beraber çalıştınız mı? Bir sigara yaktım. Gerry sorumu yanıtlamadı. Barok taklidi koltuktan çıkardıkları toz dolu torbaları hatırlıyordum. Bir başka toprak ve çamur kokan adamı, ilk aşkım Paul Ricco'yu da hatılıyordum. Gerry'nin beni incelediğinin, hakkımda kanıya varmaya çalıştığının farkındaydım. Bu güçlü ve sert adamı etkilemek istedim. Nihayet konuştuğunda soruma yanıt vermiyordu.

–Anneni yardım istemek için aradım. Bana Avrupa'da olduğunu söyleyince şanslıyım dedim, belki bana yardımı Şanslı'nın oğlu sağlar. Telaffuzunun doğruluğunu garantilemek adına, kelimeleri yavaş yavaş çıkarıyordu ağzından.

–Annemle en son ne zaman konuşmuştunuz?

–Avustralya'dan bin dokuz yüz yetmiş ikide ayrıldım.

–İsa adına. O kadar mı oldu?

–Evet. Çok uzun zaman geçti.

–Ya benden isteyeceğiniz iyilik neydi?

Bir kez daha sessizleşti. Sigarası parmaklarının arasında tükendi, boşalttığım kahve kupasına attı izmariti. Yeniden konuşmaya başladığında uzun, adeta kelimelerin doğru sırada kullanılması elzemmişçesine önceden prova edilmiş, hızlı bir cümle kurdu.

–Genç bir kadını Avustralya'ya götürmek istiyorum. Pasaportunu alacağım, belgelerini hazırlayacağım – senin dert etmen gerekecek hiçbir şey çıkmayacak, söz veriyorum; masrafların tümünü üstleneceğim ve bütün istediğim, ona göz kulak olman, yaşayacak bir yer bulman ve iş edinmesine yardım etmen. İyi bir kadın, cesur bir kadın; Avustralya ona yarayacaktır. Durdu. Sonraki kelimeleri acıydı. Avrupa ona uygun değil, Avrupa onun için iyi değil.

–Akraba mı?

–Hayır. Benim sadece karım Anika var; başka ailem yok.

İbrani. Tüm dünyadaki yegâne İbrani.

–Kim o zaman?

–Bir mülteci; baban gibi. Tıpkı baban. O da evinden kaçmak zorunda kalmış.

–Nereden?

–Savaşlardan.

–Ama tam *nereden?*

Gülümsemesi acılıydı.

–O önemli değil. Önemli olan ona yardım edip etmeyeceğin.

Yaşlı adamın yüzüne baktım. Hatlarını çözemiyordum. Teni, Akdeniz'e has zeytuniydi ama Akdenizli değildi. Slav değildi. Türk değildi. Kesinlikle Doğu Avrupalı değildi. Nereliydi, merak ettim.

–O da Yahudi mi?

Yüzünde bir anlık öfke pırıltısı belirdi, hemen yokoldu.

–Hayır. Öyle olsa İsrail'e gidebilirdi. Ya da burada kalabilirdi. Yardımına başvurmazdım. Ne yazık ki Yahudi değil.

–Benden ne istediğinizden emin değilim.

–Ona yardım etmen, Avustralya'ya gitmesine yardım etmen. Hepsi bu. Ve onun sırlarını kimseye açmaman.

–Neden Fransa'da kalamıyor?

–Zor burası. Fransa, Avrupa; çok soru soruluyor. Şimdi gizlenerek yaşıyor. Avustralya'da özgür olacak.

Bin dokuz yüz yetmiş iki; çok uzun zaman. Terliyordu; sol elinin titrediğini fark ettim.

–Artık Avustralya da zor, diye yanıtladım. Pek çok şey değişti. Vize almak çok daha zor. Yardım edebileceğimi sanmıyorum.

–Söyledim sana. Pasaportu ayarlayacağım; belgeleri hazırlayacağım.

–Resmi belgeleri olmazsa bir şey yapamam. Fark ederlerse geri yollarlar veya gözaltına alırlar. Anlıyor musunuz? Hapis gibi. Uygun kelimeleri aradım. Hayır, esir kampları gibi.

Boş boş baktı. Ona, hayallerinde kalan ülkenin artık varolmadığını nasıl söyleyebileceğimi bilemedim.

–Buradaki kadar şüpheciler, diye geveledim, burası kadar berbat; belki daha da beter.

Beni dinlemiyordu. Talebinden hem ürkmüş, hem utanmıştım. Benden istediği şeyin mümkünsüzlüğünü açıklayacak bir sürü nedenim vardı. Ona, uzun zamandır Avustralya'nın özellikleri arasında bulunan ksenofobi* ve şüpheciliği unuttuğunu söyleyebilirdim. Avustralya vizesi, Avustralya kimliği edinmenin bugünkü güçlüklerini mantık çerçevesinde açıklamak istedim. Sığınma talep edenler için kurulmuş gözaltı merkezlerinden bahsetmek, bu kadının hayatının Avustralya'da, buradan iyi olamayacağını anlatmak istedim. Ne daha iyi, ne daha güvenli. Hiçbir yer güvenli değildi artık. Bir sürü iyi, mantıklı nedenim vardı ama utanç içindeydim çünkü bu riske girmek istemememin gerçek nedenini biliyordum. Ödleğin tekiydim. Bir yabancı için kendi emniyetimi tehlikeye atmak istemiyordum. Kafamı salladım. Hayır, yapamam.

–Beş bin Euro, dedi soğuk bir sesle, eğer yardım edersen beş bin Euro veririm sana.

Odada sesler kesildi, dünya sessizliğe büründü.

–Beş bin Euro, diye tekrarladı. Hepsi senin. Hemen şimdi verebilirim.

Sıkıntısının kokusunu alabiliyordum. Bunu yapmasının, benden rica etmesinin, bana yakarmasının neye patladığının kokusunu alabiliyordum.

Midemde bir titreşim vardı. Bir an sürdü ama derhal tanıdım. Açlıktı; kıpırdanıyordu. Titreşim gitti ama tümden kaybolmadı. Karnımda çöreklenmiş bir yılandı o. Bekliyordu.

Bir daha kafamı salladım. Paraya ihtiyacım yoktu. Para işe yarardı ama ihtiyacım yoktu. Colin'le ben, Colin'le ikimiz, paraya ihtiyacımız yoktu. Para akıl çelemezdi. Yaşlı adam yü-

*Yabancı düşmanlığı, korkusu

zümdeki ifadeyi gördü; daha fazla üzerime gelmedi. Koltuktan kalktı.

–İstersen burada bir hafta kalabilirsin. Para almam.

–Sadece bir, en fazla iki geceliğine kalacak yer lazım bana. Bir özür gevelemeye başladım ama bitirmeme izin vermeyecekti.

–Gel, diyerek sözümü kesti. Seni onunla tanıştıracağım.

Yan dairedeydi. Gerry kapıyı çalmaya zahmet etmedi ve girer girmez kadınla karşılaştık. Başına soluk mavi bir eşarp bağlamıştı ve yuvarlak, kül rengi gözleri öfkeyle bir bana, bir yaşlı adama bakıyordu. Derken, sıkılmış bir edayla televizyona döndü. Dairenin içi, diğeriyle aynıydı. Küçük mutfağı kavanozlarla doluydu. Bezelye ve mercimek; oda baharat kokuyordu: kakule ve sarımsak, kimyon ve gülsuyu. Duvarlarda fotoğraf veya resim yoktu. Kadın uzaktan kumandayı aldı, televizyonu kapadı ve alçak, diktörtgen bir sehpanın etrafına dizili yastıklara oturmamızı işaret etti. Bana döndü.

–Fransızca biliyor musun?

–Hayır.

–İyi, dedi, o zaman İngilizce konuşuruz.

Aksanındaki Amerikan tınısına şaşmıştım. Kahve ikram etti; Gerry istemedi ve bana döndü.

–Bu gece yemeğe bana geleceksin. Hayırı cevap kabul etmez vurguda konuşmuştu ve kafamla evetlemekten başka çarem yoktu.

–Yolu tarif ederim.

–Ben onu alırım, dedi kadın benim yerime.

Gerry, Fransızca, sert bir şeyler söyledi ve kadın daha sert yanıt verdi. Gerry tekrar bana döndü.

–İş yerimde buluşalım. Numaram hâlâ duruyor mu?

–Evet.

–İyi, dedi ve gitti.

Yaşlı adam çıktığında kadının rahatlaması bariz cinstendi.

–Kahve yapacağım. Lübnan tarzı içer misin?

Hâlâ Gerry'nin ricasını reddimden utanıyordum. Türk kahvesini tercih edeceğimi söyleyemedim. Gülümsedim ve evet, harika olur, dedim.

–İyi. Benim adım Sula.

–Isaac.

Adımı duyunca durakladı, yaşlı adamı ararmış gibi kapıya baktı.

–Sen de Yahudi misin?

–Hayır. Tereddüt ettim. Yunan Ortodoks, galiba... Ama dindar değilim.

–Ve bana Avustralya'ya emin geçişi sağlayacak sen misin?

Sırıtışı muzipti.

–Becerebileceğimi sanmıyorum.

–Hayır, dedi cevaben, becerebileceğini düşünmemiştim zaten.

Kahve fazlasıyla şerbetli ve tatlıydı. Pofuduk kırmızı yastıklarda karşılıklı oturduk ve işim, ailem, evim, ilişkim üzerine bir düzine soru sordu. Colin'den bahsettiğimde yüzünü buruşturmadı. Hiçbir şey değilse bile, bu, bana davranışını yumuşattı. Sigaralarımdan bir tane aldı ve Paris'i onunla görmek isteyip istemeyeceğimi sordu.

–Hoşuma giderdi.

–Hazırlanayım o zaman.

Banyodan makyajlı döndü. Kalın kırmızı ruj ve lavanta farlarla daha yaşlı görünüyordu. Kirpiklerini siyah maskarayla kalınlaştırmıştı ve yuvarlak gözleri daha kara, yumuşak hatlı yüzü için fazla büyük görünüyordu.

–Bu görünüşle binadan çıkmam daha kolay. Daha az şüphe çekerim.

–Bu haline aldırmıyorsun yani?

–Elbette aldırıyorum ama böylesi daha kolay.

Arkasını döndü.

–Yahudi, durumum hakkında ne söyledi sana?

–Mülteciymişsin.

–Ve?

–O kadar.

–Yetkililer tarafından arandığımı söylemedi mi?

–Hayır.

–Söylemeliydi. Yanımdan geçip yatak odasına girdi. İzninle, dedi, üstümü değiştirmeliyim.

Yatak odasından çıktığında üzerinde ince, yünlü, beyaz bir süveterle, dizlerine inen siyah bir etek vardı.

–Avrupalı görünüyor muyum? İpek eşarbını çıkardı ve boynuna sardı. Omuz hizasında kesilmiş siyah saçları ışıkta parıldadı.

Eski, ter ve sperm lekeli kot pantolonuma ve kül lekeleriyle kaplı kapüşonlu eşofman üstüme baktım.

–Üzerimi değişmeliyim.

–İyi görünüyorsun.

–Leş gibiyim.

–Elbette, uzun bir yolculuk yaptın. Uyumayı mı yeğlerdin yoksa? Akşama uyandırabilirim seni.

–Hayır. Onun gözlerinden şehri görmek istedim. Avustralya'ya döndüğümde uyurum.

–İyi. Beyaz bir çanta astı omzuna. Gidelim o zaman.

Sula'yla geçirdiğim o öğleden sonrası, Paris'e dair romantik ergen görüşlerimi sonsuza dek değiştirdi. İlk gelişimde St. Germain de Prés yakınlarında küçük bir motelde kalmış, mistik şehirde kilometrelerce dolaşmış, metroyla epey gezmiştim ve şimdi, o seferde gördüğümün Paris'in sadece bir parçacığı olduğunu fark ettim. Tabii, seyahate çıktığımızda turistiz; şehrin sadece kendini seyahat işine adamış yerlerini görürüz. Klasik mimari ve dar sokaklar şehrinin bundan ibaret olmadığını o zaman da biliyordum. Ama gördüklerimin esasın çoğu-

na denk geldiğine inanıyordum. Fransız başkentinin güzelliğinden büyülenmiştim. Neden şehirlerimiz daha fazla Paris'e benzeyemiyor? Eve döndüğümde söylenip durmuştum. Avustralya'nın modern şehirlerinin boş ve geniş caddelerinden, ızgara planlamalarından nefret etmiştim. Banliyönün uçsuz bucaksız yayılışına katlanamıyordum. Ama özgüvenli genç kadın beni o emin, korumalı, harika şehirle uzaktan dahi ilgisi bulunmayan yerlere götürdü. Bana feci, sert, dökülen, dağılan, kokan, pis bir şehir gösterdi. Metronun ötesindeki şehri gösterdi.

Sidik ve kusmuk kokan pis bir durakta otobüs bekledik. Tam oturacakken, aman oturma, dedi; dönüp baktığımda banka boydan boya sıçramış ve aralıklarından yere damlayan vıcık vıcık bokları gördüm. Öğürmemek için epey çabalamam gerekti. Otobüs geldiğinde, sağ kulağı bir sıra halka ve küpeyle bezeli, başı bıkkın görünüşlü Afrikalı erkek arkadaşının omzunda uyuklayan kız dışında, yolcular arasındaki tek beyaz surat benimkiydi. Kalan yolcuların da çoğu Afrikalıydı; rengârenk çarşaf ve şalları içinde kadınlar, ikinci el spor ceketleri ve eşofman altlarıyla erkekler. Bunun dışında kalanlarsa ya Asyalı ya da Arap'tı. Bir elim boynuma astığım fotoğraf makinemde, diğeri arka cebimdeki cüzdanımın üstündeydi. Sula benim için de ödeme yaptı ve genç Vietnamlı şoför sabırsızlıkla iki bilet uzattı. Otobüs hareketlendi, sallandı ve yaşlı bir Fransız çift için aniden durana kadar hızlandı. Çelimsiz yaşlı kadın bastonla yürüyebiliyordu; kocası oturana kadar kolunda, yardım etti. Aşırı özen ve gayretle, iki yaşlı diğerleriyle bir kere bile göz göze gelmedi.

Beyaz Fransız çift binerken kendimi derhal hafiflemiş hissettim. Aniden diğer yolcuların arasına karşıverebilecektim. Yaşlı çift, gözleri yerde, hiç konuşmuyordu. Yanık tenim ve koyu saçlarımla ben de bu Avrupalı olmayan surat seline karışıyordum. Sadece elimdeki fotoğraf makinesi beni ele vere-

bilirdi. Objektifi düzelttim, makineyi kaldırıp yaşlı çifti kadrajladım. Arkaplanda güneş sarısı çarşaflı bir kadın vardı; hareketim üzerine sırtını dikleştirdiğini fark ettim. Güneş gözlüklü, ağzında yanmayan sigarasıyla bir Arap genci, karşımda oturuyordu ama o objektife karşı gülümsedi. Resmini çektim. Sula bana aldırmıyordu. Pencerede yırtık bir çıkartma gördüm. Sınırları bir sürü simgeyle çizilmiş bir Fransa haritası vardı üzerinde: İslam hilâli, Davut yıldızı ve çarşaflı bir kadın karikatürü. Fransızca yazıyı anlayamadım, Sula'ya sordum. Ne yazıyor?

Öfkeyle burnunu çekti.

–Faşist bir mesaj. Anti-semitik.

Hilâli gösterdim.

–Ve anti-Arap?

–Ne dedim ben? Sesinde öfke vardı. Ben de Samî değil miyim?

Neden anti-semitizm? demişti Colin bir keresinde. Neden faşizmin sadece bu şekline isim verilmiş? Ve neden bu bölücü isim? Sence, diye devam etmişti, bunun hepsi planlı, Filistin'in bölünüp el değiştirmesi falan, Yahudilerle Arapları bölüp ayırmak için Avrupalı Hıristiyan güçler tarafından kasten yapılıyor olabilir mi?

Kahvem elimde, kahkahayı basmıştım.

–Aynı babam gibisin. Faşolarla Bolşevikleri bir araya getiren de bu işte. Komplo teorilerine bayılırsınız.

–Sen de klasik dandik demokratlardansın. Refah ve güç sahiplerinin kasten örgütlenip beraberce kumpas kuracaklarına inanmak istemiyorsun. Ve çaktığımın üniversitesine de giden sensin.

Hilâl, Davut yıldızı, çarşaflı kadın. Cebimi karıştırıp kalemimi buldum. Sula'nın üzerinden uzanıp sınırlara bir haç ekledim. Gülümseyerek.

–İşte, dedim neşeyle. Herkes rahatlayabilir şimdi. İşte şimdi Fransa oldu; yüzyıllardır olduğu gibi.

Sula çıkartmaya eklediğim haça baktı. Bir şey söylemedi, bakışları uzaklaştı.

Önceki yolculuğumda karşılaştığım Paris'i anımsatan bir meydanda otobüsten indik. Sula, başıyla metro hattının başladığı yeri işaret etti; iki tepe arasına sıkışmış küçük bir vadideydik: cepheler modern betonarme ile on sekiz ilâ on dokuzuncu yüz yıl balkonlarının bir keşmekeşiydi. Çoğu vitrinde Latin harfleri kadar Arap harfleri de vardı ve meydan gençlerle doluydu. Beyaz, kahve, siyah, Arap, Afrikalı, Asyalı ve Avrupalı. Sokak *café*lerinden birine oturduk ve flört eden gençleri izledim. Bir yanda Destniy's Child, 'Independent Woman'ı söylüyor, karşı köşeden Youssou N'Dour onlara 'Allah'la yanıt veriyordu. Metro girişinde devasa bir bez afiş dalgalanıyordu: kolunun altında bir basket topuyla kalın enseli bir adam, elinde bir gazoz. Reklâm spotu Fransızca değil, İngilizceydi.

–Maymuna benziyor, değil mi? Sula, sigarasını yakmış, afişi işaret ediyordu. Gelişigüzel ırkçılığına şaşalamıştım. Adamın kafası kızıl kahverengi ve pırıl pırıl, dişeri müreffeh beyazlıktaydı.

–Bence yakışıklı.

–Amerikalılar azınlıklarını, Yahudilerini, Zencilerini propagandacıları yapmakta pek başarılı, deyiverdi aniden.

Gospel havalı Destiny's Child, bağımsızlığını ilân ediyordu.

–Eşcinselleri de. Bizi unutma. Alışverişi severiz. Kapitalizmin ön cephesiyiz biz.

Gülümsedi bu sözüme. Garson geldi, Sula çabuk çabuk bir şeyler ısmarladı.

Güneş bulutların arasından sıyrıldı ve öğlen güneşi altında, gençliğine bir kez daha şaşırdım. Soru fırladı ağzımdan.

–Gerry sevgilin mi?

Bir an şaşaladı, ardından öyle gülmeye başladı ki boğulacak sandım. Neşesi beni de güldürdü. Kıkırdamaları bitince bir yudum su içti ve gözyaşlarını sildi.

–Gerard çok kibar bir adam ama hayır, sevgili değiliz.

–Nasıl tanıştınız?

Tereddüt etti. Bakışı, dairesinde oturduğumuzda yaşlı adamın attığı türdendi. Beni tartıyor, hakkımda karar vermeye çalışıyordu. Sonraki sorusuysa beni şaşırttı.

–Neye inanırsın?

Bocaladım. Hazır bir cevabım yoktu. Ne Tanrı'm, ne bir doktrine inancım vardı. Bununla gurur duymuyor, bunun herhangi bir entelektüel yetke veya bilgelik belirttiğine inanmıyordum. Eğer bir şeyse bu, ancak bilgi eksikliği ve şımartılmış saflıktı. Bu kadın, benden çok daha genç bu kadın, henüz beceremediğim kararları vermiş ve sonuçlara varmıştı. Hâlâ çözmeye çalışıyorum bunu, dedim sonunda. Col, diye ekledim, galiba Colin'e inanıyorum.

–Gerard'a, dedi birden, insanları Fransa'ya getirmesi için para ödenir. Anlıyor musun?

Afallamıştım.

–İnsan kaçakçısı mı?

Yüzü karardı.

–Evet, dedi, insan kaçakçısı.

Eline dokundum, geri çekti.

–Özür dilerim. Ona hakaret etmek amacında değildim.

–O Yahudi, iyi bir adam. Oğlumu ve beni kurtardı.

–Oğlun nerede?

Bir bezginlik bulutu geçti yüzünden.

–Oğlumu evlâtlık vermek zorunda kaldım. Derhal konuyu değiştirdi. Dediğim gibi, Gerard son derece kibardır. Bana dai-

re sundu, yiyecek parası edinmemi sağladı. Sevgili falan değiliz. Yaptıklarına karşılık herhangi bir şey istemedi. Bir daha güldü. Komik bu; kendimi onunla hayal edemiyorum. O adam bir köylü. Bunu görüyor olman gerek.

–Peki, ya sen?

–Ben, şımartılmış bir çocuktum; aptal küçük kızın tekiydim. Ve şimdi Avrupa'da bir kaçağım.

Sadece pişmanlık duyabileceğim ve duyacağım bir karar verdiğimi o an anladım. Böyle bir karar almaya hakkım yoktu. Kendi kendime almaya. Önce Colin'le konuşmadan almaya. Böyle bir karara yetecek gücüm veya cesaretim yoktu ama aldım.

–Sula, Avustralya'ya gel. Ben hallederim.

Gülüşü neredeyse histerikti. Elleri karnında arkasına yaslandı ve kahkahaları meydanı çınlattı. İnsanlar dönüp bize baktı. Elimi tuttu.

–Isaac, hayır, hayır, diyebildi sonunda, Avustralya'ya gitmek istemiyorum ben. O, Gerard'ın fantezisi. Dönmek isteyen kendisi esas. Dedim ya, köylünün teki o. Ülkenizden söz açıldığında hep topraktan ve bahçelerden, araziden ve çiçeklerden bahseder. Elimi daha sıkı tuttu. Pek az Avustralyalı tanıdım Isaac ama beni çarpan hep masumiyetleri oldu. Bana Henry James'in bir kahramanını anımsatıyorlar; sizde Amerikalıların çoktan yitirdiği o saflık var. Kabul, çok çekici ama bence, Avustralya'da yaşamaya kalkarsam o saflıktan nefret etmeyi öğrenirim. Bu da beni çıldırtır. Hayır, teşekkür ederim ama Avrupa'da kalacağım.

Rahatlamıştım; resmen rahatlamıştım. Elimi bıraktı ve o andan sonra sohbetimiz hafifledi. Kahveleri ödedi ve bir kez daha paramı reddetti. Onun hayatı konusuna hiç girmedik; sürgünü, çocuğu, suçu hakkında konuşmadık. Dükkân labirentlerinde dolaştık, baklava yedik ve Sula, güncel Fransız siyasetini biraz anlattı bana. İkindi ışıkları solarken metroya vardık ve

bana Gerry'nin dükkânını tarif etti: merdivenleri çık, sola dön ve ilk gelen sokaktan bir sol daha yap. Kamyonunu hemen görecektim.

–Hep fabrika dışına park eder, dedi. Yanaklarımdan öptü.

–Sana adresimi vereyim, dedim, e-postamı...

Kafasını salladı. Hayır, sakıncalı.

Metro istasyonuna gittim. Mavi üniformalı, beli tabancalı, dik duruşlu bir Hintli, metal dedektöründen geçmemi işaret etti. 'Uygun' Paris'e giriyordum.

Fabrika değil, bir depoydu ve Mercedes kamyonet sahiden dışına park edilmişti. Çaldığım lekeli alüminyum kapıyı açan çıkmadı. Biraz zorlayınca açıldı kapı. Mağaramsı mekân, paletler üzerine istiflenmiş çiftlik ürünleri ve sebze kasalarıyla doluydu. Bir sürü adam, kasaları istiflemek ya da aralarında dolanmakla veya sigara içip lak lak etmekle meşguldü. Genç bir Arap'ın karşısına dikilip rezil Fransızcamla Gerard'ı sorana dek benle ilgilenmediler. Arap, deponun dibindeki ofisi işaret etti. Radyoda Fairuz'dan acıklı bir şarkı yükselirken bir forklift, gürültüyle hareket etti. Gerry masasındaydı. Pencereyi tıklattım ve beni görünce yüzü aydınlandı. Gel, diye işaret etti.

Masası dört kalın bacaklı, lamineks bir yüzeyden ibaretti. Üzerindeki bilgisayar eski ve tozluydu; masa bir sürü kâğıt ve faturayla doluydu. İnce kaymaktaşı duvarlar takvimlerle ve iri göğüslü pornografik kadın resimleriyle doluydu. Arkasındaki duvara iki afiş asılıydı. Biri İsrail havayollarının Kudüs afişiydi. Kubbet-üs Sahra'nın* altın kubbeleri. Diğer afiş ise Santorini adasına aitti; adanın, inanılmaz Akdeniz safirine bakan beyaz evlerinin güneşte parıltısı. Bir grup yeşil plastik sandalye, hemen bu afişin altında ters çevrilmişti; Gerry kalktı, birini alıp bana uzattı.

*Kudüs'te bulunan altın kubbeli cami. Hz. Ömer Camii de denir

–Sula'yı nasıl buldun bakalım?

–Çok hoşlandım.

–Ama ona yardım etmeyeceksin?

Sesi alaycıydı ve gocunmadım.

–Yardımımı istemiyor.

Fotoğraf makinemi masasına koymuştum; aldı ve bana uzattı.

–Resmimi çekeceksin. Annene göstermek için. Annene Paris'teki Gerry'yi göstereceksin. Neyim varsa.

Fotoğraf makinemi elime aldığım anda karnımda titreşimi hissettim. Bu defa savamadım; yükseldi, alçaldı ve karnımda dalgalar yarattı. Tam resmi çekecektim, Gerry beni durdurdu. Kötü resimleri çekme, Reveka'nın bu pisliklerden birini görmesini istemiyorum.

Sert, keskin yüzü kadrajı doldurdu. Resmi çektim.

Kolumdan çekip ayağa kaldırdı, büro kapısını tekmeyle açtı ve depoya doğru kollarını kaldırdı.

–Resim çek. Çok çek. Annene bu dünyadaki hayatımı göster.

İlk birkaç resmin kötü çıkacağını biliyordum. Işığı düşünmeden, kadraja bakmadan arka arkaya resim çekiyordum. Ama ilk birkaç kareden sonra yaptığımdan hoşlanmaya başladım. Gerry'ye deponun raylı büyük kapısını sonuna kadar açmasını söyledim. Solan ikindi ışığı, içeri doldu. Çalıştırdığı adamlarla tanıştırdı beni. Görünüşe göre hepsinin adı Muhammed, İbrahim veya Hüseyin'di. İlkin fotoğraf makineme şüpheyle, gergin baktılar ama Gerry Avustralya'dan arkadaşının oğlu olduğumu söyledikten sonra rahatladılar ve çok geçmeden gülüşüp objektifle dalga geçmeye başladılar. Sebzelerin ağır kokusu burnuma doldu, doğrudan kanıma ve ciğerlerime daldı ve bir kez daha karnımdaki kasılmanın farkına vardım. Ama objektifi ayarlamak, bir imgeye odaklanmak bunaltımı bastırır gibiydi. Adamların, ağızlar kulaklarda, kollar omuzlarda, ikili, üçlü resimlerini çektim. Adamlardan üçüne

babamın eski fotoğrafındaki duruşları tarif ederek poz vermelerini söyledim. Ama çok geçmeden onlar bana vermek istedikleri pozları anlatmaya başladı. Zayıf bir Afrikalı genç, parlak mor patlıocanlarla dolu bir kasanın üzerine yattı. Dişleri kara tonların arasında pırıl prıldı. Bir başkası, sağlam yapılı bir Mısırlı delikanlı –bir diğer Muhammed veya Hüseyin– tehlikeli bir şekilde forklifften sallandırdı kendini. Sürekli bana ülkemi sordular. İngilizceleri genelde berbattı ama duymak istedikleri bariz cevaplar için yeterliydi. Evet, evlerimiz geniştir ve çoğu bahçelidir. Evet, Avustralya çok büyüktür. Evet, Avustralya'da para bol. Ve her seferinde Gerry İngilizce'yle Fransızca karışık, arada Arapça'ya kaçan gururlu yorumlar ekledi. Şanssız piçlerisiniz, diye dalga geçti, Avustralya yerine Avrupa'ya gelmişsiniz. Avustralya iyidir. Avustralya ülkelerin en iyisidir ama Avustralya sizi istemez. Kendi gırtlağını kesme hareketi yaptı. Avustralya'ya ne zenci ne Arap maymunu gerek.

Bir an için ilgi odağıydım; bir an sonra ise hepsi dağılmıştı. Resimlerimi çekerken radyoda hoş Doğu ritimleri çalıyordu. Ama birden yeni bir ses doldurdu depoyu; namaz çağrısı. Bir imamın Kur'an okuyan sesi. Ve adamların bir kısmı sessizce işlerine döndü. Ama birkaçı deponun arka tarafındaki tuvaletlere gitti. Oradan ayakkabısız ve paçaları sıvalı çıktılar, diz çöküp kıbleye döndüler. Namaza başladılar. Gerry omzuma dokunup çalışmaya devam edenleri işaret etti.

–Komünistleri hemen anlayabiliyorsun, diye fısıldadı. Namaza durmayanlar. Gel, diye devam etti. Gel eve gidelim, Anika'yla tanış.

Yol, sanki şehrin sınırlarını çiziyordu. Mistik burgaçları ve dolambaçlı sokaklarıyla Paris, hep uzaktaydı. Dokunulmaz, yanaşılmaz. Kuzeye doğru gidiyorduk ve bitmek tükenmek

bilmez bloklar hızla gözden yitiyor, bitmek tükenmek bilmez banliyö evleri bölgesine dalıyorduk. Teypte Country çalıyordu ve midem taklalar atıyordu; çürüyen meyve ve sebze kokuları içimi kaldırmıştı. Müziğe odaklanmaya, kelimeleri çıkarmaya, kendimi Loretta Lynn'in madencinin kızı olduğundan bahsetmesine, Merle Haggard'ın bir daha asla sevmeyeceğini ilan edişine vermeye çabaladım. Tüm gücümle bedensel patlamalarımı engellemeye uğraştım. Terliyor, kötü, bunalmış terimin kokusunu alıyordum. Gerry kırmızı tuğlalı evler ve bakımlı çimenliklerle dolu bir çıkmaza girdi. Uzaktan kumadaya dokundu ve bir garaj kapısı gacırdayarak kalkmaya başladı. Garaja girdik.

–Evim, dedi. Kasetin on sekiz dakikası kala, Johnny Cash, şarkının ortasında sustu.

Tam inerken Gerry omzuma dokundu.

–Karım benden çok farklıdır.

Yaşlı adam deposunda ne denli neşeli ve rahatsa, burjuva zerafetine naiz modern evinde o derece sıkıntılı görünüyordu. Karısı Anika, geldiğimizde bir kanepeye uzanmış şekerleme yapıyordu. Gerry eşini sarsarak uyandırdı. Kadın, onun arkasında beni görünce panikle geri çekildi. O ağzını açamadan Gerry parmağını dudaklarına götürdü.

–Bu, Isaac. Şanslı'yla Reveka'nın oğlu. Avustralya'dan bizi ziyarete geldi.

Anika sahiden Gerry'den farklıydı. Çarpıcı zayıflıkta, uzun boyunluydu ve kır saçları yaşıyla yüzüne uygun bir kısalıkta kesilmişti. Üzerinde sade bir siyah elbise, omuzlarında şal vardı. Gençliğinde çok güzel olduğu belliydi; gözlerinin ve ağzının kenarlarındaki derin kırışıklara rağmen hâlâ fazlasıyla çekici bir kadındı. Yaşlı adam bir anda yanında kaba saba, gaddar kalıvermişti. Panik hali geçti ve davranışları mesafeli

ve resmiye döndü. Elini uzattı, ardından yanaklarımdan öptü.

–Duş yapacaksın.

Buyruk kocasınaydı ve İngilizce söylenmişti. Gerry banyodayken Anika bana evi gezdirdi. Döşenişi basitti ama her eşya kadının ince zevkini yansıtıyordu. Oturma odasındaki cilalı sedir büro masasına hemen vuruldum. Zarifçe çerçevelenmiş fotoğraflar dizilmişti üzerine. Hepsi geçmişe aitti; genç Anika'yı bir koltuk kolunda kendinden emin otururken göstereni hariç, hepsi siyah beyazdı. O resimde objektife gülümsüyordu ve arkasında aralanmış tül perdelerden Paris'in çatıları görünüyordu. Bakır turuncusu kiremitler yaz güneşinde parıldıyordu. Klasik güzelliği ürkütücüydü; sanki başka bir dünyadan gelmiş gibi duruyordu. Resmin önünde fazla durmuş olmalıyım, gülmeye başladı.

–O zamanlar çok gençtim. Burası, Paris'e geldiğimde oturduğum ilk ev.

Diğer fotoğrafları inceledim. Gerry'le beraber çekilmiş bir tane bile resim yoktu. Ne evlilikleri, ne flört zamanları ne de Avustralya'daki yaşamlarına dair. Masanın ortasında duran uzun bir diktörtgen çerçevede kışlık şık giysileri içindeki bir aileye ait üç fotoğraf vardı: boynuna kadar düğmeli kürk mantosu ve hafif geri yatık siyah tüylü şapkasıyla evin hanımı, iyi kesimli elbisesi, ince ve mumlu bıyıklarıyla şişko ve sırıtkan erkek ve birbirinin aynı kürk atkıları ve siyah bereleriyle, birinin Anika olduğunu derhal çıkarabildiğim iki kızları. İkisi de gülüyordu.

–Bunlar Amsterdam'daki ailem. Savaş öncesi.

–Aileniz hâlâ Hollanda'da mı?

–Savaşta öldürüldüler, dedi soğuk bir tonla, koluma girerek. Bir tek ben hayatta kalabildim.

Mutfak, baharat ve kızarmış et kokuyordu. Akşam ışığında,

pencereden küçük bahçeye baktım. Evin içi değil ama bahçe tamamıyla adamı yansıtıyordu. Kalın, uzun hıyarlar asmaların arasında boy atmıştı. Durduğum yerden üç domates bitkisi ve arka duvara dizili, her birinden çeşitli otlar fışkırmış bir sıra saksı görebiliyordum. Bahçe birkaç metre uzunluğundaydı ve ihtiyarın Avustralya'ya özlemini şimdi daha iyi anlıyordum. Sula haklıydı. Bu, bir köylünün bahçesiydi ve daha fazla yer, daha fazla toprak, daha fazla dünya için yakarıyordu.

Anika fırın kapağını açtığında burnuma yanık kokusu geldi. Midem bulandı ve kendimi bir iskemleye bıraktım. Akşam yemeği fikri içimi kurutuyordu.

Gerry banyodan döndüğünde üzerinde bir kot gömlek, altında eşofman vardı.

Anika, çarçabuk ve Fransızca, sert bir şey söyledi.

–Burası benim evim, diye yanıtladı Gerry, İngilizce. Ve ne istersem onu giyerim.

Bana döndü.

–Ne içersin? Şarap? Votka?

–Viskiniz var mı?

–Tıpkı Şanslı. Güldü. Anikaki, sana da Şanslı'yı hatırlatmıyor mu?

–Vassili'yi pek hatırlamıyorum. Sesinde acılı bir öfke vardı; bunu fark etti ve bana bakıp yüzünü yumuşatarak ilk kez sıcacık gülümsedi. Sizinkileri son görüşümün üzerinden çok zaman geçti, tatlım. Uzun uzun yüzüme baktı. Evet, Vassili. Ama Rebecca'yı da görüyorum. Evet, bu, Rebecca'nın oğlu.

Anika yemeği masaya getirdiğinde bulantım iyice arttı. Ziyaretime yeterince hazırlanamadığı için özür diledi ya, gereksizdi. Pişirdiği, dolgun bir sığır parçasıydı ve bir tepsi kızarmış patlıcanla biberi yeniden ısıtmıştı. Her lokmada dilimle

debelenerek, dişlerimi sıkarak, boğazımdan aşağı, isyan eden mideme indirerek, becerebildiğim kadarını zorla yedim. Gerry'nin hiçbir şey yemediğini fark ettim. Viskisini yudumlayıp yememi izledi; bana sanki yüzünde neşeli, alaycı bir sırıtış varmış gibi geldi. Anita da yemeğini didiklemekle yetindi. Yarın öğle yemeğine arkadaşlarının geleceğini, rostoyu o yüzden pişirdiğini söyledi.

–Ya kocan, diyerek araya girdi Gerry, benim için pişirmedin mi yani?

Anika aldırmadı ve bana Avustralya hakkında sorular yöneltti. Babamın ölümünü duyduğuna üzüldüğü açıktı.

–Babanı severdim; akıllı ve eğitimli bir adamdı.

–Yontulmamış kocanın tersine, ha? Gerry, şaka yaptığını belirtircesine omzuma bir şaplak attı, ardından devam etti. Ben hep Şanslı'yla Anika'nın beraberce Avrupa'ya gelmeleri gerektiğine inanmışımdır. Onlar buraya ait. Annenle Avustralya'da kalırdım ben.

–Saçmalıyorsun, diye söylendi Anika. Şanslı, Rebecca'ya hayrandı. Rebecca diğer göçmenlere benzemezdi; şehirde büyümüştü. Bana döndü. Annen çok zeki kadındır. Tabii, baban gibi eğitim görmemiş ama onun yüzüne gülebilecek cesareti hep vardı. Ve gerçekten de çok, çok güzeldi.

Ailemle ortak geçmişlerinden bahsetmeleri bir anlığına içimdeki yangını unutturdu. Fazlasını duymak istedim.

–Nasıl tanıştınız, hepiniz?

–Biz evlenmeden, yani hiçbirimiz evlenmeden önce, babanla kocam aynı evi paylaşıyordu. Yoldaştı onlar. Yanıtında keskin bir içerlemişlik tonu vardı ama devam ederken gülümsedi. Bunlar, Rebecca'yla beni komünist dans partilerine götürürdü. Pek tatsız şeylerdi.

–Eğlenirdik, diye itiraz etti Gerry.

–Değerli dans ve şarkı dakikaları dinlemek zorunda kaldığımız nutukların sıkıntısına değmiyordu.

–Hayır, elbette hayır; sen oldum olası hahamların zırvalarını yeğlemişsindir.

–Seni sinangoga gitmeye hiç zorlamadım.

–Yok yahu? Hafızan zayıflıyor Anika'm.

Oda bir anda buz kesti. Karnımdaki işkence geri döndü. Terliyordum. Boğucu sessizliği doldurmak adına bir soru geveledim.

–Dindar mısın, Gerry?

Yanıtlarken yüzüme bakmadı. Öfkeli bakışlarını karısının üstüne sabitlemişti.

–Yahudi doğdum. Anlamı, sıfır. Beş para etmez. Tanrı diye bir şey yok.

Anika'nın ellerinin titreyişini gördüm. Sanki masada yoktum; beni tamamen unutmuşlardı.

Anika Fransızca konuştu ve Gerry, vahşi, alaycı bir kahkaha patlattı.

–Ya, gördün mü Isaac? Pek dindar kendisi, pek sağduyulu. Bana Cehennem'e gitmemi söyledi.

–Öyle demedim, Cehennem'desin dedim.

Tabağıma baktım ve bir çatal dolusu sarımsak ve domates soslu patlıcanı ağzıma tıkıp yutmaya çalıştım. Lastik hissi verdi. Adamla kadının birbirlerinden nefret ettiklerini fark ettim.

–Ne iş yapıyorsun Isaac?

Anika'nın sesi önceki yumuşaklığına dönmüştü.

–Fotoğrafçıyım.

Başıyla olumladı ama ilgilenmediği açıktı.

–Ya siz, dedim masanın bir sessizliği daha kaldırmayacağını düşünerek umutsuzca, siz Gerry'le mi çalışıyorsunuz?

Afallamış göründü. Gözleri kocaman açıldı, kocasına öfke yüklü bir bakış attı ve çarçabuk toparlandı. Lokmasını çiğnedi, yuttu ve gülümsedi.

–Eşim seni iş yerine mi götürdü?

–Evet, bu öğleden sonra.

–Uzun zamandır gitmedim oraya. Yangından beri.

Şaşırdım. Gerry bundan bahsetmemişti ve o eski binada ne herhangi bir yangın izi görmüştüm, ne de herhangi bir yenilenme belirtisine rastlamıştım.

–Yıllar önceydi, diye devam etti Anika. Bir sürü adam alevler arasında can verdi. Eşim işe kendi bakıyor şimdi. Ben ilgilenmiyorum.

–Seni zengin etti ama.

Gerry'ye baktı.

–Bana rahat sundu. Kaybettiğimiz hayatlara değmezdi. Sesi kederliydi.

Gerry uzanıp elime hafifçe vurdu.

–Bir sigara verir misin?

–Bırak çocuk yemeğini bitirsin.

Yemek işkencesini bölme fırsatından memnun, yok, dedim hevesle, ben de bir tane yakacağım.

–Dışarı gel, buyurdu yaşlı adam. Bahçemde tüttürelim.

–Şuna bir bak, dedi Gerry gururla, uzun, dolgun bir hıyara vurarak. Bak nasıl büyütüyorum onları. Şanslı hıyarlarını bu kadar büyütebilir miydi?

–Bahçeyi seven annemdi. Şanslı hiç uğraşmazdı.

–Evet, Şanslı şehir adamıydı. Karım gibi.

Serin bir geceydi ama durmadan terliyordum. Sarsıntıları durudumak, kendimi toplamak için bir içkiye daha ihtiyacım vardı. Yaşlı adam yangınımın farkında değildi.

–Anika'yla Avrupa'da tanışsak asla evlenmez, hatta konuşmazdık bile. Carlton'daki San Remo balo salonunu bilir misin?

–Evet. Evden bahsetmek, aşina mekânların adları birden içimi sıla hasretiyle doldurdu. Nicholson Sokağı'nda dolaşmak, İtalyan şarküterisinden dürüm almak, ikinci el dükkânında müzik avına çıkmak istedim. Colin'le birlikte olmak istedim.

–Büyük bir partiydi, dans partisi, diye devam etti, Yunanlar, İtalyanlar, Yahudiler; hep balo salonunda büyük danslar düzenlerdik. Dans edişini gördüm. Vuruldum. Şip şak.

Hafiften homurdandı; bilmediğim bir dilde küfretti. Fransızca veya Avrupaî bir dil değildi. Yiddiş de değildi. Avrupalı tınısı yoktu.

–Dansıyla beni büyüledi. Yalnızdı. Kimsesi yoktu. Sağlam bir adama muhtaçtı. Yani bana. Ama Amsterdam'da karşılaşsak, yüzüme bakmazdı. Yüzüme tükürmezdi bile. Benimle görülmekten utanırdı.

Öylesi bir nefret; sesinde öylesi bir nefret ve öylesi bir ihtiras vardı.

–Avustralya'dayken habire Avrupa'dan bahsederdi. Avrupa ailesini yıkmış ama ille de Avrupa. Avrupalıyım ben, Avrupalı; buraya ait değilim deyip dururdu.

–Ama siz de Avrupalısınız. Kendinizi öyle hissetmiyor musunuz? Annem ediyor, eklemek istedim, babam hayatı boyunca böyle hissetti. Göçmenin türküsü buydu.

Soruma güldü.

–Ben bir Türk'üm. Eve doğru elini salladı. Bana böyle diyor.

–Nerelisiniz? Geniş yüzünü inceliyor, ipucu arıyordum ama ten renginin ve hatlarının gizini çözemiyordum. Türk değildi, orası kesin; Avrupalı değildi ama Doğulu da değildi.

Uzun, karmaşık bir kelime söyledi.

–Bu ne?

–Bulgarca. Kurtların iş tuttuğu yer demek.

–Yani Bulgarsınız.

–Kim bilir? Bu sefer gülüşü daha acılıydı. Geldiğim yer artık yok. Parmaklarını şıklattı. Puf, yokoldu. Kurtlar iş tutmuyor artık.

Sigarasını söndürüp bahçeye attı.

–Silindi. Tanrı sildi adını.

Masa temizlenmişti ve mutfakta kahve fokurduyordu. Ani-

ka telefondaydı ve içeri girmemizle kapaması bir oldu.

–Kiminle konuşuyordun? Gerry'nin sesi şüphe doluydu.

–Helene'le. Yarınki öğle yemeğini iptal ettim. İyi değilim pek.

Acı ve keskin kahve hızla içimde yarışa başladı. Gözlerim yaşardı; mendille silmek zorunda kaldım. Tekrar yemek masasındaydık; yaşlı çift çektiğim sefaletin farkında görünmese de, yemek kokusu hâlâ baskındı.

Ailemin ben doğmadan önceki yaşamına dair daha çok şey duymak istedim.

–Babamla nasıl tanıştınız?

–Abbotsford'da, aynı fabrikada işçiydik. Orada arkadaş olduk.

–Uzun süre mi beraber çalıştınız?

–Orada değil. Gerry kahkaha attı. Baban asla bir yerde uzun süre çalışmadı. Ama çok yakın arkadaş olduk. Ardından, karımın dediği gibi, beraber ev tuttuk. Fitzroy'da, Park Sokağı'nda. Epey parti verdik orada.

İşte buradaydım, Paris'te ve çocukluğumun sokak adları telaffuz ediliyordu. Anika sessiz kaldı. Gergin görünüyordu. Kendimi, evine izinsiz girmiş gibi hissettim. Beni evinde istemediğini anladım.

–Bana okumayı baban öğretti.

Bu laf üzerine Anika dik dik baktı. Sanki kocasının her lafı onu kışkırtmaya yönelikti.

–Anlamalısın, diye devam etti. Cahilin tekiydim. Aptal bir hayvan. Sırıtarak karısına baktı. Salak, cahil bir Yahudi köylüsüyüm. Bir zamanlar, bizden çok vardı.

–Nasıl öğretti size okumayı?

Gerry bakışlarını bana çevirdi.

–Çocukmuşum gibi davrandı. Harfleri ve kelimeleri öğretti. Gururlu bir okul çocuğu gibi, yaşlı adam, yavaşça İngiliz alfabesini saydı.

Güldüm.

–Mükemmel.

Anika da güldü ama onun gülüşü acı ve zehirliydi.

–Hâlâ okuyamıyor.

–Gerekmiyor. Ellerimi kullanıyorum.

Gerry ellerini masaya koyup açtı. Uzun, nasırlı parmaklı elleri kocamandı. Karısına uzattı.

–Anika ellerimden nefret eder. Gerçek Yahudi elleri bunlar. Dünya elleri; toprak için yaratılmış eller. Bunlar Avrupalı eli değil. Pofuduk haham elleri de değil. Bunlar emek ve acının elleri.

Nefes almakta zorlanıyordum. Sanki odadaki nefret üzerime yağıyor, midemdeki zehire karışıyor ve içimi yırtıp beni ezmekle tehdit ediyordu.

–Onlar katil elleri.

–Evet, dedi karısının iafedesini onaylayarak. Ama gülümsemesi vakurdu. Acıyı bilmediğimi söyleme sakın.

Sedir masadaki fotoğrafları düşündüm. Bir genç kızın sonsuza dek dondurulmuş, sonsuza dek yasaklanmış gülüşü.

Ve Colin orada, yanıbaşımdaydı. Onu hissedebiliyordum. O da toprak kokardı. Oradaydı, üstü çıplak; mavi dövmesi taze ve keskin, parıldıyordu.

Ayağa kalktım; biraz başım döndü, sandalyeye tutundum.

–Banyo ne tarafta acaba?

Sesim çatladı. Eller beni koridorda yürüttü, sallana sallana küçük bir odaya girdim, klozetin yanına diz üstü çöktüm. Kapağı kaldırıp öyle bir kustum ki klozetin içi kırmızı, siyah ve mor bulamaçla doldu. Arka arkaya klozete kapandım. Defalarca öğürdüm. Bir ışık yandı; Anika arkamda, ensemi okşuyordu. Kollarına aldı beni. Gözlerimi kapadım. Bir anlığına, huzura kavuşmuştum.

Karanlıkta konuştu benimle. Açsın, dedi. Yemelisin. Bes-

lenmelisin. Ben kimim, biliyor musun? Senin gibi ben de sürüldüm. Cennet'ten. Sen benimsin, diye fısıldadı ama aksanında Fransız vurgusu yoktu; ses çocuksuydu; bir oğlan çocuğu, ana dilimde konuşuyordu ve beni saran kollar ince ve buz gibiydi. Boynumda bir öpücük hissettim; bir el kasıklarıma doğru indi. Buz gibiydi ve birden karanlık yokoldu.

Yerde yatıyordum. Başım Anika'nın kucağındaydı. Saçımı yavaşça okşuyor, beni sakinleştiriyordu. Kasılıyordum.

–Bayıldın, dedi usulca.

–Özür dilerim.

–Dileme. Sıcak bir geceydi; yemek ağırdı ve sen yoldan gelmiştin. Yorgunsun. Kocamla aramızdaki çılgınlığı kendine dert etme. Biz birlikte olalım diye lanetlenmişiz.

Evet, ben de lanetliyim. Kafamı kucağından kaldırdım ve ağır ağır ayağa kalktım. Anika bana bakmıyor, hâlâ yerde oturuyordu. Soğuk beyaz fayansların üstünde yaşlı, kırılgan ve harcanmış görünüyordu. Bitkin görünüyordu. Dudaklarımdaki salyayı sildim ve elimi uzatarak onu ayağa kaldırdım.

Anika ışığı söndürdüğünde kapı zilini duyduk.

Kapıda bir polis, Gerry'le konuşuyordu. Anika bir bardak viski verdi; memnuniyetle diktim kafama. Yumuşak, ısırgan sıvı midemi yatıştırıverdi. Gerry geri geldi, yerine oturdu ve bardağına epey viski doldurdu. Karısına ters ters bakıyordu. Anika'nın yüzündeyse gizli, minik bir gülümseme vardı.

Gerry yüzüme bakmadan kül tablasına hafifçe vurarak bir sigara daha istediğini belirtti.

Bunun üzerine Anika sessizliğini bozdu; Fransızca konuşmaya başladı ve gülümsemesindeki öfkeden, sesindeki soğukluktan küfür ettiğini anladım.

Yaşlı adam sigarasını yaktı ve nihayet o da konuştu.

–Uzun yaşamaya niyetliyim. Seninle; uzun zaman, seninle.

Seni asla bırakmayacağım. Sonraki sözlerine afalladım. Sula tutuklanmış.

–Neden?

–Kanun kaçağı olduğu için.

Benimle konuşmasına rağmen gözlerini karısından ayırmadığını fark ettim. Tanıktan öte bir şey değildim ben. Anika'nın izleyen sözleri, onun da benden aynı şeyi talep ettiğini anlamamı sağladı.

–O daireler benim, benim adıma kayıtlı. Yarattığım her şeyi tehlikeye atmaya nasıl cüret edersin?

–Evet. Gerry sakin, huzurlu görünüyordu. Ağır ağır viskisini yudumladı. Seni tehlikeye attığım için özür dilerim, Anika-ki. Hepsini geri gönder, hepsini Cehennem'e yolla. Bana ne?

–Polis bizden bir şey istedi mi?

Adamın karısına bakışı saf kederle doluydu.

–Hayır. Polise yardım için elimizden geleni yaptık.

Konuşmadan oturduk. Tek düşünebildiğim barsaklarımdaki yangın, bedenimdeki ulumaydı. Kabaran dalgaya dayanabilmek için viskinin kokusunu içime çektim.

–Bir tane daha?

Başımla evetledim ve Gerry kalkıp bardağımı doldurdu. Ardından karısının yanına gitti, başına dikildi. Saçını okşadı, çenesini tutup yüzünü kaldırdı.

–Bana, diye fısıldadı, onu satanın sen olmadığını söyle.

Anika gülümsemekle yetindi.

Gerry, karısının burnunu kırdı.

Çatırtı. Anika yutkundu, haykırdı ve kan masaya saçıldı. Neredeyse tadını alabiliyordum; güçlü, yoğun, besleyici. Yumruk kadının etine gömülürken, o gururlu yüz iğrenç bir pelteye dönüşürken seyrediyordum ama tek farkında olduğum şey, kandı. Sonunda yaşlı adam, bitkin, dizlerinin üstüne çöktü; bedeni kasılıyor, inlemeleri hayvanlaşıyordu. Kadın sandalyesine çökmüş, bedeni hareketesizdi; yüzü ve boynu kanla kaplanmıştı.

Kalktım ve korkunç kokuya doğru ilerledim. Hareketsiz bedeni kucakladım, ağzımı yüzüne yapıştırdım. Burnunu, dudaklarım, ağzını yaladım; canlı sıvıyı içtim. Sanki boğazımdan içime süzülen iri damlalarda kalp atışının izini sürüyordum. Yüzünü yalayarak temizledim. Durakladım. Açlığım beni daha fazla günaha zorluyordu. Ondan daha fazla şey almak istiyordum: bu yaşlı beden, bu kırılgan beden kollarımın arasında öylesi narin bir şekildi ki onu ikiye bölebilir, tümüyle yutabilirdim. Ama bedeni sandalyeye bıraktım ve gözleri kırpıştı.

Yaşlı adam beni karısının üzerinden aldı.

–Yeter.

Karısını temizleyişini izledim; fısıldayışı özür ve acı doluydu. Anika'ya anlamadığım bir dilde hitap ediyor; Anika ona yanıt vermiyor. Yüzünü temizleyen, saçlarını silen, yatağa götüren kocasına temkinli bakıyor. Açlığım geçti; içim evden çıkıp geceye dalmanın sabırsızlığıyla dolu. Bütün dünya beni ısıtan bir elektrik ışığıyla alev alev yanıyor sanki. Dünya uysal ve ürkütücülükten çok uzak. Tümüyle ona aidim. Adamın karısıyla işini halledip beni şehre götürmesini istiyorum. Geceyi, bana sunduğu daracık döküntü dairede geçirmeye niyetim yok.

–Bitirdin mi, dedim. Gitmem gerek.

Yanıtlamıyor. Karısına veda öpücüğü konduruyor, yatak odasının ışığını söndürüyor ve önüme düşüp garaja gidiyor. Kamyon temiz geceye dalar dalmaz, toprağın koku ve tatlarıyla şarhoş oluyorum. Ve şehrinkilerle. Kimyasalların ve elektriğin ve milyonlarca bedenin kokusunu alabiliyorum. Hayatımda ilk defa gerçekten dünyanın merkezinde durmanın anlamını kavrıyorum. Kimsenin önemi yok. Kamyonu kullanan yaşlı adam önemsiz. Benden başka hiçbir şeyin önemi yok. Berraklık.

–Şehre götürebilir misin beni?

–Eşyan?

–Uğrar, alırız. Kendimden emin, buyurdum. Birkaç dakika önce bu adamdan çekinen, onu güçlü bulan ben değil miydim? Yüzüne baktım. Yaşlı; bir ayağı çukurda. Korkacak bir şey yok onda. Çevre yoluna çıktık ve sarı sokak ışıklarının aydınlattığı karanlık, gri bir tüneldeyiz.

–Ne yaptığını bilmiyordu.

–Kim?

–Anika. Korkmuştu.

Bu lafı beni güldürdü. Gerry kaşlarını çattı. Karısının, dairelerinden birinde bir kaçağın saklandığını polise ihbar ederken ne yaptığını bildiğinden adım gibi emindim. Bu kararı almasında korkunun payı olduğuna inanmadım. Ya da kıskançlık gibi orta malı bir duygunun. Mesele, intikamdı.

–Karım kimseye güvenmez; bu yüzden herkesten korkar. Her şeyi elinden alındığında küçük bir kızdı. Bu, ruhunda önemli bir şeyi zedeledi. Hepimize yapılan da buydu zaten.

Bıraktım konuşsun. Kendini kandırıyordu. Bana Anika'nın alilesinin hikâyesini, yok edilişin kasvetli trajedisini anlatıyor. Bu tür ağıtlar beni etkileyemiyor. Auschwitz'den sonrası şiir: Anika'nın kanının tadı üst dudağımın ucunda. Yalıyorum; boğazımı gıdıklayışını hissediyor ve burun deliklerimle ciğerlerimi kanla doldurarak derin derin nefes alıyorum. Şiir ve hayat ve macera ve zevk ve hareket var; hareket hep var, durmuyor. Hayat durmuyor, acı bitmiyor. Anika acı çekiyor. Gerry acı çekiyor. Sula'mn çilesi yendien başlamak üzere. Hikâye dinleyecek havada değilim. Bu hikâyeler anlatıldı ve yeniden anlatılacak. Özür dilenecek, pişmanlık duyulacak bir şey yok; ödenecek günah veya kabahat yok. Üzüleceğim hiçbir şey yok. Bu harika anda, hayatın şanına, yoğun, tatmin edici, kanlı hayata ayığım. Kederlendirilemem, pıstırılamam. Her bir hücrem tatlı, elektrikli hayatın şarkısını söylüyor. Ha-

yat adına bir daha asla özür dilemeyeceğim. Kanı tattım ve berraklığa sahibim. Herhangi bir gaddarlık bu hayata değer. Acımasız ol, gaddar ol, canlı ol. Yaşlı adam sanki düşüncelerimi okumuştu.

–Acı hakkında hiçbir şey bilmiyorsun. Acı çekip çekmediğini bir Tanrı bilir.

–Kimin? demek istedim. Karısının? Sula'nın? İğnelemesini çekecek havada değilim. Tanrı'yla uğraşacak havamda değilim. Geceye bakıyorum ve çıplak arazide koşuşan şekiller ve gölgeler görüyorum. Bu çileyi Tanrı yarattı demek istiyorum ona. Tanrı varsa tabii. Derin bir nefes veriyorum ve bedenim ışık. İçinde bulunduğum araçla birim; havada ve uzayda uçuyorum. Bu eski, harcanmış, tükenmiş Tanrı'dan kurtuldum.

–Gerçekten katil misin sen?

–Beni saklayan bir adamı öldürdüm. Gençtim. Beni saklıyordu ve ben, onu öldürdüm. Beni satmayacağına inanmadım. Yahudi ve partizandım.

–Onu öldürmenin bir nedeni olmalı. Seni satacağını düşündüren neydi?

Gerry'nin gözleri yola sabitleniyor.

–Neden? Israrcıyım. Bilmem gerek. Kendime sürdüğüm büyük rezilliklerin farkındayım. Uçurum kenarındayım ve bunu görüyorum. Korkmuyorum. Umutsuz değilim. Tanrı'ya meydan okuyor, ebediyetle kumara oturuyorum.

–Neden?

–Baban biliyor. Babana söylemiştim.

–Babam öldü. Bana söyle.

Gerry yoldan çıkıyor ve tekerleri cayırdatarak duruyor. Yanık lastik kokusu sarıyor her yanı. Sula'nın kapısında nöbet bekleyen silahlı bir polis var ve trabzandan eğilip bize bakıyor. Gerry farları söndürüyor.

–Beni karısıyla basmıştı. Yahudininkini karısınınkindeyken gördü. Bana pis İbrani dedi, ona ihanet ettiğimi haykırdı.

Beni öldüreceğini söyledi. Önce davranıp ben öldürdüm onu. Elini boğazına götürüyor. Hayvan gibi boğazladım onu; ardından orospu karısını doğradım. İkisini birden öldürdüm. Bunu sadece Şanslı ve sen biliyorsunuz.

Çılgınca gülüyorum. Mutluluk gözyaşları döküyorum. Bahsimi kazandım. İhtiyar da gülmeye başlıyor.

–Tıpkı Şanslı gibisin. İhtiyar piç gülüyor. Gülüyor da gülüyor. Ben ağzımı açana dek.

–Pişmanlık duyacak bir şeyin yok.

İhtiyar şüpheyle bakıyor bana. Hâlâ gülüyorum.

–Dilenecek özür falan yok, anlıyor musun? Sonsuza dek dans edebilir, şarkı söyleyebilir, içebilir, kaltaklık edebilir, gülebilirim. Böyle hissediyorum. Üzülecek hiçbir şeyimiz yok bizim.

Fotoğraf makinemi sırt çantama atıyorum ve Gerry beni Paris'e götürüyor. Çok geçmeden çirkin banliyö manzarası yerini şehrin kabarık refahına bırakıyor. Mimarinin harika ve üstün yüzeylerine ve süslemelerine aldırmıyorum; beni heyecanlandıran karanlığı ve gölgeleri. Ter, uyuşturucululular, dışkı ve şehrin kezzap izleri.

Gerry beni Kuzey Garı'nda indiriyor.

–Avustralya'ya döndüğünde babanın mezarına git ve İbrani'nin vedasını fısılda. Bunu yapacaksın; bu bir emirdir. Birbirimize veda edememiştik.

–Olur, dedim. Tabii yapabilirim bunu. Babam duymayacak ama yapacağım. Gerçek adın ne? Birden soruveriyorum. Gerry değil herhalde.

Akla ziyan kahkahayı atma sırası ondaydı.

–O ad artık yok. Kurtların iş tuttuğu yerle birlikte silindi. Bırak adım silinsin.

Son buyruğunun üzerine marşa basıyor; kamyon homurda-

nıyor ve teybi açıyor. Waylon Jennings, 'The Bottle Let Me Down'ı söylüyor ve İbrani gecenin içinde yitip gidiyor.

Paris resimlerimi çekiyorum. Eski, döküntü bir kasap dikkânının, bar önünde bekleşen iki Afrikalı travestinin, bir sokak kahvesinde korsan CD satan bir kızın resimlerini çekiyorum. İhtiyar İbrani'nin kamyonunda yaşadığım zindelik hissi soluyor ama sokakları arşınlarken hâlâ mutlu ve korkusuzum. Helâl pizza dükkânın önünde sigara içen iki Arap'ı çekiyorum. Allah'tan başka tanrı yoktur ve Muhammed O'nun peygamberidir. Notre Dame'ın ışıklı kubbelerini çekiyorum. Hazret-i İsa Tanrı'nın çarmıha gerilen Oğlu'ydu ve bizi günahlarımızdan kurtarmak için üçüncü gün Dirildi. Bastille'in ara sokaklarındaki bir Yahudi fırınının vitrininde yazan İbranice harfleri çekiyorum. Tanrı tektir ve Yahudiler onun Seçilmiş Halkı'dır. Karacahil, yitik kabilelerin vahşi mitolojileri. Yorulmadım, hâlâ coşkunum. Bu dünyadanım, sadece bu dünyaya aidim. Vahiy. Aydınlanma. Çektiğim her resimle Tanrı'ya meydan okuyorum.

Amstredam treninde uyuyacağım ve taptaze uyanacağım ve şehre gireceğim ve kırmızı-ışık mahallesinde, küçük bir otelde oda tutacağım. Sokakalarda dolaşacağım ve kanallarının üzerine kurulu köprüleri aşacağım ve gücümün her şeyê yetebilmesinin şanını yaşayacağım. Kanımdaki ateş hâlâ kükrüyor ve sanki bu şehri ve sakinlerini gençken sahip olmadığım bir berraklıkta görebiliyorum. Artık kerhanelerin temiz pencerelerininden ezbere mastürbasyon yapan fahişelerin haline bakıp kederlenmeyeceğim. Kasıkları tıraşlı, elleriyle devasa memelerini avuçlayan Afrikalı kadına bakacak ve güleceğim. O, orada, benim zevkim için varolacak. Evsiz şizofren kadın ve

erkeklerin arasından geçecek ve para için yakarmalarına şaşarak bu sülükleri dünya üzerinden silip atma arzusunu anlayacağım. Bir porno sinemasına dalacağım ve üç erkekle birden sevişeceğim; bir Alman, bir İtalyan ve bir Koreli: bedenlerle dolmak, onları tüketip sindirmek istiyorum. İlk boşalan ben olacağım ve spermlerimi yüzüne fışkırttığım beyaz derili Alman elime uzandığında, onu tokatlayacağım. Fermuarımı çekecek, elini kenara itecek hepsini hafızalardan sökeceğim. Ardından Colin'i arayacak ve ona bir hafta içinde eve döneceğimi söyleyeceğim. Ne suçluluk hissedeceğim, ne utanç. Colin bana, beni sevdiğini söyleyecek. Anne Frank'ın evinden geçeceğim ve bir zamanlar içinde genç bir kadının kurtuluşu aradığı eve girebilmek için kuyruğa girecek sabrı taşımayacağım. Avuç avuç ot içeceğim ve ilanında belirttiği yaştan çok daha genç görünen ve bana dandik İngilizcesiyle bu şehre son geldiğimde henüz doğmamış bir ülkeden geldiğini anlatacak bir oğlanla parasını ödeyip vuruşacağım. Göbeğinde Nazilerin Demir Haçı'nın, kıçında Stalin'in mağrur yüzünün dövmesi var. Ona vururken, ince, ergen boynunu tutuşumu kuvvetlendiriyor, canını çıkarabilmek için ne kadar sıkmam gerektiğini merak ederek sertleşiyorum. Kerhaneye girmeden önce filmlerimi tab etmesi için genç bir kadına vereceğim ve resimlerimi teslim ederken öfkeyle bakacak. Yüzüne güleceğim. Ama resimleri ufacık odama götürüp yatağın üstüne yaydığımda, sert, şekilsiz yüzlerle, eğilmiş, yamulmuş bedenlerle bakışacağız. Gerry'nin deposundaki genç adamlar gülmüyor ve şakalaşmıyor. Yüzleri bitkin umutsuzluğun, dayanılmaz öfkenin ve bitmek tükenmek bilmez ağıdın maskeleri. Bedenleri, sanki yangın ve veba görmüşçesine kömürleşmiş, kararmış. Bazıları objektife yüz çevirmiş; bedenleri halsiz, birbirine dolanmış, yaslanmış. Hepsi leş, hepsi et. O depo bir mezbaha. Objektife dönük bu yüzler büyük sessizlik için yalvarıyor: hepsi lanetli. Ve yaşlı İbrani'nin yüzü mağrur değil; dünyasına, Av-

rupalı dünyasına annemin bakışını hoş karşılamıyor. Yüzünde ifade yok, göremiyorum. Carlos o. Sula'nın resmini elime alıp uzun uzun bakacağım. Banliyö Paris'inin bir meydanında bana sunduğu ışıltılı gülümsemeyi değil, dehşet ve umutsuzluğu yansıtacak. İşte o zaman karnımda acıyı, utancı hissedeceğim. Derken yaşlı İbrani'nin kahkahasını duyacağım ve fotoğraf makinemi kaptığım gibi, Hollanda sokakalarına dalıp resim üstüne resim çekeceğim, çünkü yapmayı bildiğim tek şey bu. Yabancılar arasında dolaşacak ve resim çekeceğim; kimseyle bağlantı hissetmeden. Orospular ve keşler ve cepçiler ve hırsızlar. Canı sıkılan mücevherli kadınlar ve zarif takım elbiseli adamlar. Beyaz yüzler kara yüzler esmer yüzler sarı yüzler turuncu yüzler pembe yüzler. Hiçbiriyle konuşmayacağım. Hasta değilim, berraklık hâlâ benimle. Her fotoğraf bir özür, çektiğim her resim alaycı, kötücül bir Tanrı'nın önünde pişmanlık eylemi. Her karede Kahkahası çınlıyor. Bu dünyada hiçim ben.

bulutların bahçesinde

ölü avrupa

SOĞUKTU. Reveka, uzun ahşap kirişin altından sürünürken titredi ve kilerin her yanına saçılmış kırık tahtaların arasına gizlendi. Ellerinin üzerine çöktü ve çamur zeminin soğuk cıvıklığıyla ürperdi. Ama duraksamadı. Çamura yattı, ayaklarını yerleştirdi ve kilerin alçak tavanının altında kafasını kaldırarak üzerindeki dünyanın gürültüsünü dinledi. Bağırışları duyabiliyordu ama böylesi kapalı bir mesafeden, duyduğu şey komşunun telsizi de olabilirdi. Yavaş yavaş nefesi hafifledi ve eğildi, etrafına, karanlık duvarlara baktı. Yegâne ışık, kırık tahtaların arasından sızan güneş ışığıydı ve ayakkabılarıyla bacakları üzerinde ince altın çizgiler oluşturuyordu.

–Tamamdır, Angelo, diye fısıldadı. Galiba güvendeyiz.

Hayır, hâlâ oradalar.

–Onları duyamıyorum.

Hâlâ oradalar, diye ısrar etti.

Reveka iç çekerek toprağa oturdu. Kalantzis Teyze'yle başı belaya girebilirdi. Ama tek derdi Roger ve arkadaşları tarafından bulunmamaktı. Bunun anlamı eteğiyle çoraplarının çamurlanmasıysa, varsın olsundu. Angelo'nun varlığını yanıba-

şında duyumsuyor, soğuk teninin kendininkine temasını hissediyordu. Yukarıdan aceleci ayak sesleri duyuldu, Reveka donakaldı. Tahtaların arasından bakmak için kafasını kaldırdığında Roger'ın acımasız yüzünün gülümseyerek kendine baktığını gördü. Roger ağzını büzdü ve Reveka'nın ayağında son bulan koca bir tükürük fırlattı.

–Buldum onu.

Diğer çocukların yüzleri de kilerden içeri baktı. Gün ışığının önünü kapmışlardı ve Reveka karanlıkta titriyordu. Angelo'nun buz parmakları, Reveka'nınkilere karıştı. Roger çoktan tahtaları kaldırmaya başlamıştı ve eli Reveka'ya yaklaşıyordu. Reveka, Angelo'nın sıska, ince kolunu öne uzattığını görmekten çok, hissetti.

Roger, en tizinden, kız gibi bir çığlık attı.

–Pis *wog* beni ısırdı.

Çocuklar tahtaları parçalamaya, sökmeye başladı. Reveka, soğuk duvara yaslanana kadar karanlıkta geri çekildi. Oğlanlar teker teker kilere atladı. Reveka birden kokularını aldı. Toz ve toprak ve oğlan kokuyorlardı. Angelo hâlâ elini tuyordu. *Bırak, şunlara,* diye yakardı.

–*Ochi,* diye direndi Reveka. Hayır.

–Ne dedin *wog*?

–Hiç. Kafasını kaldırıp Roger'a baktı. Önünde diz çökmüştü; mavi atleti kemikli omuzlarından dökülüyordu. Ağzı, yüzü için fazla büyüktü. Baştan aşağı diş ve cikletti Roger.

İzin ver. İzin ver. Angelo'nun sesi kulaklarında bir şarkıydı.

Konuşmamalıyım, diye düşündü küçük kız. Angelo'nun burada olduğunu bilmelerine izin vermemeliyim. Çocuklar Reveka'yı çekiştirmeye başladı. Roger asıldı, diğer ikisi kollarından çekerek günışığına çıkmaya zorladı. Reveka çabucak küçük avluda göz gezdirdi, domateslerin üzerinden Bayan Bruno'nun mutfak penceresine baktı ama orası da karanlık ve boştu. Bağırmalı mıydı? Vazgeçti. Çocukların daha kötü davran-

masından başka işe yaramazdı. Roger'ın parmakları çoktan poposunu çimdiklemeye girişmişti. Dilini ısırdı. Ağlamayacaktı.

Ara sokağa çıkınca çocukların en büyüğü, sümük, çamur ve toprakla bezeli oğlan, Reveka'yı paslı demir tellere itti. Roger dibine kadar girdi. Kolunda, Angelo'nun ısırdığı yeri ovalıyordu.

–Niye ısırdın beni?

–Isımmadım seni.

–*Isımmadım seni*, diye telaffuzuyla dalga geçti Roger. Diğer oğlanlar kıkırdadı.

–Neden ispiyonladın?

–İspiyonlamadım.

–Hayır, ispiyonladın Rebecca, pis yalancı seni. Sandra, Bayan Cowan'a ispiyonladığını söyledi. Boya fırçalarını sakladığımızı böyle anladı.

–Sandra yalançça.

–Esas yalancı sensin, *wog*.

–Boyan var. Parmaklarında boya var. Bayan Cowan böyle anladı. Reveka çabuk çabuk konuşuyordu. Büyük oğlanın sol elini yumruk yaptığını gördü, Angelo'nun hemen yanı başında, nefeslerinin sıklaştığını hissetti.

–Sen neden bahsediyorsun, *wog*? Bu oğlanı hiç tanımıyordu. Roger'la büyük çocuğun tersine, bu çocuk onun okulundan değildi. Kara saçları gür ve bir Yunanınki kadar siyahtı. Ama pürüzsüz beyaz teni Reveka'ya karı hatırlatıyordu. Ve son kar görüşünün üzerinden iki kış geçmişti. Bu yeni yerde kar yoktu.

–Ha? Neden bahsediyorsun, *wog*?

Reveka açıklamayı denedi. Oğlanların, Bayan Cowan'ın parmaklarındaki kırmızı ve mavi boya izlerini fark ettiğini anlamalarını istedi. Öğretmen, boya fırçalarını onların aldığını böyle anlamıştı. Sandra'nın ablasının, Maude'un, Yunan kızlarını nasıl kıskandığını çünkü erkek arkadaşının Charles Sokağı'nda oturan Anna Kiriakidis'e aşk hastası olduğunu ve

şimdi Sandra'nın da Yunan kızlardan nefret ettiğini ve onların başını derde sokacak her şeyi yapabileceğini açıklamaya çalıştı. Ama korku ve şaşkınlık içinde Yunanca kelimelerle İngilizceyi karıştırır, cümleleri devirir ve zaman kiplerini hepten yanlış söylerken, ağzından dökülenler pek anlam taşıyamadı. Angelo artık yanında değildi. Kafasını çevimek, nereye gittiğine bakmak istedi ama gözlerini Roger'dan ayırmaya cesaret edemedi. Roger daha önce de canını yakmıştı. Roger çocukların canını yakmaktan zevk alıyordu. Roger, babasının Avustralyalıların en kötüsü dediğindendi. Kendini savunmaya devam etti.

–Kes sesini, *wog*. Reveka derhal sustu. Oğlan omzuna sertçe vurdu. Bizi ispiyonladığını biliyoruz.

Avustralyalıların en kötüsü, Revekamu, cahil ve kaba olanıdır.

Roger bir kez daha ağzını büzdü, gırtlağını temizledi ve Reveka'nın yüzüne tükürdü.

–Bu ispiyonculuğun için. Diğer iki çocuk da tükürdü.

Ve benim anlamadığım, küçük meleğim, benim anlamadığım bu insanların cehaletleriyle nasıl gururlandıkları...

Yanağından süzülen balgamı silmeye cesareti yoktu.

Roger bir daha tükürdü.

–Bu da mülteci boku olduğun için.

Büyük oğlanın tükürüğü tam, kapadığı sol gözünün ortasına yapıştı. Gözünü açtığında yapışkan sıvının gözüne dolduğunu hissetti. Roger güldü ve son bir tükürük daha salladı.

–Ve bu da yağlı, çirkin bir *wog* olduğun için.

Suçlular ve fahişeler, Reveka, zavallı kızım. Seni suçlular ve fahişelerden kurulu bir memlekete getirdim.

Reveka, çocukların kahkahaları yitip gidene dek ara sokakta bekledi. Anca o zaman, anca gittiklerinden emin olduğunda cebinden mendilini çıkarıp balgamları sildi. Anca o zaman, parıldayan yabancı göğün altında ağlayabildi.

Canlarını yakmalıydık.

Yanıtlamadı. Koca bir kamyon, fabrika kapısına geri geri girmeye çalışıyordu; Reveka dikilip izledi. Kamyon inledi ve sarsıldı; koca dorse kemerdeki kırmızı tuğlaları parçalayacak gibiydi. Reveka nefesini tuttu. Kamyon kapıdan içeri kaydı. Revekka koca bir nefes verdi.

Canlarını yakmalıydık.

–Hayır. Yanlış bu.

Reveka, onun incindiğini görebiliyordu. Konuşmadan Church Sokağı'nda yürüdüler. Köşebaşı oteli mesailerini yeni bitirmiş adam ve kadınlarla doluydu. Reveka karanlık, tozlu pencerelerden gölgelerini ancak görebiliyordu. Çok geçmeden serin, yeşil ve kırık fayansların üzerine kusmaya ve işemeye başlayacaklardı. Çabuk adımlarla onları geçti ve gelen sokağa saptı. Asfalt sokaklar bezdirici gün ışığında sıvı gibi parıldıyordu. Reveka evinin kapısını açtı.

Kalantzis Teyze çoktan eve gelmişti. Mutfakta, mavi üniformasının açık düğmelerinin arasından beyaz sütyeni çıkmış, oturduğu yerde kahve içiyor, koca bir şalgam sapıyla yelpazeleniyordu.

–Kapa şu Şeytan kapısını, diye kükredi.

Reveka, Angelo'nun Kalantzis Teyze'ye sürünerek yanaşmasını izledi. Önünde büzülmüştü; yanan kırmızı gözleri meme önerisine sabitlenmişti. Reveka döndü ve babasıyla paylaştığı odaya yöneldi. Angelo'yla ilgili anlayamadığı şeyler vardı. Söylediklerinden, Kalantzis Teyze'yi nasıl küçümsediğini biliyordu. Kadının yaşlılıkla ilgisi olmamasına rağmen ona bu Teyze adını takan da Angelo'ydu. Gözleriyle tavandaki ampulden kornişe uzanan esnek örümcek ağını takip ederek yatağa yattı. Başını çevirdi ve pencereye baktı. Angelo'nun Kalantzis Teyze'nin dibinde dolanacağım, onu koklayacağını, onun kadın şeyini koklayacağını hatta belki orasına dokunmaya cüret edeceğini biliyordu. Gözlerini kapadı. Kalantzis Teyze'nin ani

bir serinlikle, ani bir korkuyla ürpereceğini, bacaklarını kapayıp düğmelerini ilikleyerek haç çıkaracağını biliyordu.

Gözlerini açtı. Angelo yanında yatıyordu. Soluk soluğaydı. Elini tuttu. Soğuk, sert ve kabaydı el; ete dokunmaktan çok ağaçtan düşmüş bir kabuğa dokunmak gibiydi. Gidip oynayalım, diye fısıldadı Angelo'ya.

Babasının, bahçenin dibinde, kendine ayrılmış bir sebzeliği vardı. Bay Kalantzis bazı aletlerini ve kutularını orada tutardı ama çatısı hasarlıydı ve yağmur her zaman içeri girerdi. Zemini çamurlu ve kaygandı ve içerisi fare pisliği ve rutubet kokardı. Babasının sebzeliği ufacıktı; bir sıra domatese ve köşedeki birkaç hıyara ancak yetiyordu. Ama yer bulup kırık tuğlalardan yaptığı yatağa kırmızı ve mavi çeçekler de ekmişti. Yaz güneşinde çiçekler epey dökülmüştü ama kokuları diğer döküntünün berbat kokusunu bastırmaya yetiyordu. Kalın bir iple birbirine bağlamış iki tabaka paslı tenekeden mürekkep bir kapısı vardı. Reveka'yla Angelo o kapıya asılıp sallanmaya bayılıyordu ama öyle feci ses çıkıyordu ki, daha ilk gıcırtılarda Kalantzis Teyze pencereye fırlayıp bağırmaya başlıyordu.

?Ne yapıyorsun vre hayvan!

Reveka hemen kapıdan atladı.

–Oğlandan betersin, diyerek kaşlarını çattı kadın. Daha sonra, akşam yemeğinde, yaşlı kaltak onu babasına şikâyet edecekti.

–Mikaeli, kızına daha fazla göz kulak olmalısın. Bunları okulda öğreniyor. Oğlan çocuklarına benzemeye başladı. Zaten bir kızın okula gitmesine gerek yok.

Reveka katıldı. O da okul mokul olmasın isterdi.

–Burada kanun böyle, diye araya girdi Bay Kalantzis ve Mikaeli başıyla evetledi. Ve burada kanuna boyun eğmelisin. Memleket gibi değil burası.

–Nasıl bir yerse? Ve tiksindirici bir iştahla yemeğine yumuldu Kalantzis Teyze.

Reveka, bahçede yatmış uçsuz bucaksız mavi gökyüzünü seyrediyor. Yanında Angelo, tepesinde domates fidanları.

Ne görüyorsun?

Tembel gökyüzü, bembeyaz, ince ve pürüzsüz bir bulut dışında bomboş.

–Şu bulutun üzerinde uyuyan bir adam var. Görebiliyor musun?

Neye benziyor, anlatsana.

–Komik bir kırmızı şapkası var; uzun siyah pantolon giymiş ve ayakkabıları yok. Ama zaten bulutlarda yaşıyorsan, onlar çok yumuşak ya, o yüzden ayakkabıya gerek duymazsın. Görebiliyor musun onu?

Görebiliyorum.

Havanın basık, karanlık ve dağlarca bulutla dolduğu zamanları yeğlerlerdi. O zaman, o zaman işte, üzerlerindeki dünya, saraylar ve kulelerle, tepeler ve vadilerle dolardı. Bulutlardaki dünyaların bazıları çöller gibi çıplaktı. Bazen bacalarından yoğun kara dumanlar tüten fabrikalarıyla, devasa şehirler olurdu. Bazen bulut halkaları insana benzerdi. Bazen aslan başlı, keçi gövdeli olurlardı. Reveka kafasını arkaya atıp başka bulutlar aradı ama tek görebildiği kalın fideler ve koca fasulye yapraklarıydı. Ve sonsuz mavi.

Bulutları aramaya gemide başlamıştı. İlk günler ürkütücüydü. Erkekler ve kadınlar ayrı yerlerde yatıyordu ve Reveka babasını göremediği için durmadan ağlıyordu. Kalantzis Teyze yolculuğun ilk günlerini Reveka ve kendi kızı Eleni'nin güverteye çıkmasını reddetmekle geçirmişti. Denizcilerin yolundan uzak durmalısınız, diye uyarmıştı. O günler bitmek tükenmek bilmez gibiydi. Yolculuk rahattı; deniz sakindi ama devasa ambarın sıcağı dayanılır cinsten değildi ve diğer kızlarla kadınlar, esmer çocukla nadiren konuşuyordu. Reveka, neden

diğer kızlarla yağ satarım oynamasına izin verilmediğini sorduğunda, anan cadı da ondan, demişti Eleni pattadanak, herhangi bir kötülük gütmeden.

Gece ve gündüzden yoksun günleri ayırt etmek mümkün değildi. Sıraların ve sandalyelerin yere sabitlendiği mağaramsı bir yerde yemek yiyorlardı. Tepelerinde geminin makineleri homurdanıyordu. Onlara yiyecek getiren delikanlılar aralarında fısıldaşıp, yüksek sesle gülüşüyordu. Fısıltıları ve kesikleri, gözlerini derhal öne indiren Eleni gibi genç kızlara yönelikti. Tayfa yatakhanesi de hemen üstlerindeydi ve bazen motorların gürültüsü arasında erkek sesleri ve bağırışlar duyulurdu.

Üçüncü günden itibaren ambar kokmaya başladı. Tuvaletler hep dolup taşıyordu ve kusmuk, atık kâğıt, çocuk bezi ve kanayan kadınların ekşi kokularının bileşimi dayanılır gibi değildi. Reveka kollarını ve bacaklarını gererek bağırıp çağırmayı özlüyordu. Güneşi görmek istiyordu.

Dördüncü sabah, yanında yatan kadının bağırtısıyla uyandı. Seni çağırıyorlar. Kırmızı suratlı, tıraşsız, beyaz üniforması is ve yağla kararmış bir genç, ambar kapısında duruyordu. Kadınlar delikanlıya bakıp Reveka'nın tam anlayamadığı terbiyesiz şakalar yaparak gülüşüyordu. Yaşı ve temiz, saf görünüşüyle alay ediyorlardı. *Şu cesur denizciye bakın hele; aslan inine girmeye cüret ediyor.* Kahkahalar. *Dikkat et de seni yiyip kuşları aç bırakmayalım.* Kıkırtılar, çığlıklar. *Ne dersin Spiridula, ikinizi yalnız bıraksak bunu harcaman ne kadar sürer?* Altmışına yaklaşmış, bir gözü kör ve dişsiz Spiridula delikanlıya öpücük gönderdi; beriki kıpkırmızı kesildi. Reveka yanına varıp yenini çekiştirdi. *Reveka benim.* Delikanlı, Reveka'yı ışığa çıkardı.

Babası, gemi trabzanına yaslanmış sigarasını tüttürerek, uçsuz bucaksız göklerin, uçsuz bucaksız ve karanlık yansımasına, derin ve lacivert denize bakıyordu. Bu ikisinin, gökle denizin uçsuz bucaksızlığı karşısında, Pire limanındayken diğer

tüm gemilerin ve binaların üzerinde yükselen, ilk bindiğine gözüne devasa görünen geminin bacası bile miniminnacık kalıyordu. Babası Reveka'ya bakarak gülümsedi. Güneş küçük kızın gözlerine daldı, yaşlar akıttı.

–Neyin var Reveka'm?

–Güneş gözümü acıttı.

–Aşağıya mı inmek istesin?

Şiddetle kafa salladı Reveka. Ben buraya çıkmak istiyorum ama Bayan Kalantzis izin vermiyor.

–Kötülük olsun diye yapmıyor, kızım. Başını derde sokarsın diye endişeleniyor.

Babası elini tuttu. Koyu gri ve gümüş dalgalar ufka dağıldı; Reveka bir deniz yılanı gördüğünü sandı. Babası onu yağlı metal basamaklardan indirdi ve kocaman çelik mavisi ve beyaz konteynerlerin geminin ortasında bir tren oluşturduğu alt güverteye girdiler. Küçük gruplar halinde konteynerlerin yanlarında toplanmış adamlar, bohçalarının üzerine oturmuş kâğıt oynuyor, sigara içiyor, başları birbirlerinin omzunda uyukluyordu. Burada burnuna erkeklerin kaba kokusu doldu. Yağ ve emek ve tuzlu deniz kokusu. Babası, güvertedeki ufak bir açıklığı işaret etti. Büyük konteynerlerden birinin karşısına oturdu, sigara sarmaya başladı.

–Uzun sürmeyecek küçüğüm. Sabırlı ol.

–Kanguruları ne zaman göreceğiz? Avustralya'daki köyde kanguru olacak mı?

Babası kahkahayı bastı.

–Ne yapacağız kanguruyu? Onları sağabileceğimizi sanmam. Yiyemeyiz bile.

–Üstüne binebilirim.

Baba bir daha güldü.

–Her tarafta kanguru olacak küçük Reveka'm. Avustralya'daki köyler kanguru kaynıyor. Göreceksin. Sağ salim varalım diye dua edelim, yeter. Birden gülümsemeyi kesti, Reve-

ka'yı kendine çekti. Reveka babasının elini eteğinin altında dolaştığını hissetti.

–Hepsi duruyor, diye fısıldadı Reveka.

Babası omzunu okşadı; Reveka'nın burnuna babasından yayılan sert alkol kokusu doldu.

–Sen çok iyi bir kızsın. Avcuyla kibriti rüzgârdan saklayarak sigarasını yaktı. Burada kal; burada oynayabilirsin. Ama gözümün önünden ayrılma. Her sabah gelip seni alacağım böyle. Ne dersin?

Reveka'nın yüzündeki gülücüğü, babası asla unutamayacaktı; deniz kadar uçsuz bucaksızdı gülücüğü.

İşte, Reveka bulut oyununu ilk o zaman, Angelo'yu yaramazlıktan uzak tutmak için uydurdu. Angelo, aşağıda kapalı kalmaktan sıkılınca kadınlarla uğraşmaya başlamıştı; onları çimdikliyor, eşyalarını alıp başka yerlere koyuyor, saçlarını çekiyordu. Reveka ona, açık güverteye götürürse yaramazlık etmeyeceğine dair söz verdirdi. Daha küçükken, kendi de Angelo'nun oyunlarına ve numaralarına hedef olmuştu. O zamanlar, annesi hayattayken, Angelo, Reveka'ya pek zaman ayırmazdı. Hayranlık duyduğu, dizlerine sarıldığı, kalçalarını ve göğüslerini okşadığı annesiydi. Annesi ne zaman Reveka'ya sarılmaya kalksa, haylaz oğlan hemen rakibesinin saçına asılır, tırmalar, tükürürdü. Ama diğer zamanlarda gelip yanına oturur, tıpkı diğer çocuklar gibi onunla oynardı. Kovalamaca veya saklambaç oynar, avluda koşuşturur, kilere dalar ya da asmalara tırmanırlardı.

–Adı Angel, demişti annesi; Tanrı'nın bizi korusun diye gönderdiği bir melek o.

Ama babası eve geldiğinde Angel hırçınlaşırdı. İşte o zamanlarda Reveka'ya saldırır, tırmalar, ısırır ve tokatlardı.

Annesinin öldüğü gece, oğlan yatağına gelip yaşlı yanaklarını öpmüştü.

Yanında uyuyabilir miyim?

O günden sonra hep arkadaş kaldılar.

Bulut oyununu sırf Angelo'yu yaramazlıktan uzak tutabilmek için uydurmuştu ama, çok geçmeden kendi de oyuna kapıldı. İki konteynerin arasına girip kafalarını kaldırır, gökyüzüne bakar ve Reveka, Angel'e bulutlarda ne gördüğünü anlatırdı. Ve gemi yol adıkça, bulutlarda yazan sözler de gittikçe ısınan güneş ve artan nemle değişirdi. Kocaman pürüzsüz Afrika bulutları, aslan ve kaplanlara binen, bronz ve altın saraylarda oturan kadim ve siyah kral ve kraliçelerin yuvasıydı. Doğuya ilerledikçe bulutlar mavileşmeye ve gümüşe bürünmeye başladı ve bu sefer karşılarına yamyamların toprakları çıktı; burada, ayrı ayrı bulutların üzerinde altın saçlı, sırım gibi oğlanlar ve kızlar yaşıyordu.

Bazen babası konteynerin tepesinden kafasını uzatır, gülerdi.

–Kiminle konuşuyorsun, Reveka?

–Meleklerle.

–İyi, der ve kızını rahat bırakırdı.

Esmer derili oğlanların güvertedeki yolculara el sallayıp gülümsediği, tiz sesleriyle mükemmel kumaşlar sattıklarını söyledikleri Hindistan'dan ayrıldıklarında aşağıdaki kadınlar sapıtmaya başladı. Habire güverteye çıktılar. Daha fazla dedikodu yapıp kavga ettiler. Çoğu hastalandı. Denizciler, ateşleri düşsün ve kötülük uzaklaşsın diye onlara emmek için limon verdi. Stella, altın zincirinin kaybolduğunu işte o zaman, içerisi kin ve zehirle dolup taşarken fark etti.

Stella'nın kocaman göğüsleri vardı ve henüz on dördüne anca varmışlığına karşın, denizciler hemen her gün uzun kuzguni saçları ve sütbeyaz teni hakkında yorum yapıyordu. Erkekler kadınlardan sayıca fazla oldukları ve Stella on bir yıldır görmediği babasını görmeye annesiyle gittiği için, annesi gayet sertçe güverteye çıkmasını reddediyordu.

–Seni canlı canlı yerler, diyordu annesi.

O, buna hazır.

–Neye hazır?

Amı hep ıslak.

Reveka elleriyle kulaklarını kapadı.

Stella'nın altın zinciri kaybolmuştu. Zincir, doğumunda vaftiz babası tarafından verilmişti ve Stella onu, yastığının altına rulo yaptığı hırkasının cebinde saklıyordu. Kaybolduğunu fark ettiği sabah, Stella herkesi ayağa kaldıran bir çığlık koyverdi. Genç kız, omuzlarına dökülen gür ve siyah saçlarıyla, üzerinde ince geceliği, yatağından fırladı, yataktan yatağa koşturdu. Battaniye ve çarşafları çekiştirdi, sepetleri ve valizleri başaşağı etti. Bütün ambar birbirine girdi.

Stella zincirini Reveka'nın ılık yastığının altında buldu. Kıza feci bir tokat patlattı.

–Seni cadı! Seni hırsız!

–Ben almadım.

Reveka çok korkmuştu.

Bayan Kalantzis hemen gelip kızı omuzlarından sarsmaya başladı.

–Yalan söyleme. Ne işi var burada?

Küçük kız Bayan Kalantzis'in öfkeli yüzüne bakıp başını eğdi. Bayan Kalantzis bir tokat attı. Ardından Stella bir tokat daha patlattı. Babası Reveka'yı alıp dışarı çıkarmaya geldiğinde, yediği haltı anlattılar.

–Reveka hırsız değildir.

–Hayır, Mikaelis, dedi Bayan Kalantzis tüm kasvetiyle, o bir hırsız ve cezayı hak ediyor.

Reveka başını kaldırıp umutla babasına baktı. Babasının yüzü asık ve kederliydi.

–Anasının kanını taşıyor, diye fısıldadığını duydu bir kadının. Yanında, Angelo'nun öfkelendiğini hissetti. Sıcacık eliyle Angelo'nun koluna dokundu. Babası, tek kelime etmeden döndü, çekip gitti.

Bulutları ziyaret etmek istiyorum.

–Yapamayız.

Bulutlara gitmek istiyorum.

Reveka yana döndü. Günlerdir gökyüzünü görmüyordu. Kadınlar ve kızlar onunla konuşmuyordu ve yemek salonuna gitmesi bile yasaklanmıştı. Bayan Kalantzis ona birkaç parça ekmek, biraz pilav ve bir dilim elma getiriyordu. Onları verirken dahi konuşmuyordu.

Bulutları ziyaret etmek istiyorum.

–Kes sesini, diye tısladı Reveka. Kolyeyi almasaydın gidebilirdik.

Ben almadım onu.

Reveka ona inanmadı.

Ben almadım, dedi tekrar Angelo. *Stella getirip yastığının altına koydu onu. O kaltak şehvetten geberiyor. Kafayı yedi. Aklında bir tek şu Manolis denen denizci var. Ve Manolis ona bakmıyor bile. Ama ne zaman seni görse hoş iki çift laf ediyor. Stella da kıskançlıktan kuduruyor. Kokusunu alamıyor musun?*

Reveka yastığında doğruldu. Kadınların horultularını, nefeslerini duyabiliyordu. İçerisi feci kokuyordu. Gözlerini karanlığa alıştırdı. Anasının yanında yatan Stella'yı anca görebildi. Genç kız sırt üstü yatmıştı; battaniyesi ayaklarında, eli ince beyaz bacaklarının arasındaydı.

Manolis'in onu siktiğini hayal ediyor. Başka şey düşünemiyor; varsa yoksa Manolis'in siki.

Reveka'nın içi yakıcı, gaddar bir kinle doldu.

–Zincirini yastığımızın altına sakladığından emin misin?

Gözümle gördüm.

Reveka bağırmak istedi.

Ne dedin?

–Gebermesini diledim, diye fısıldadı küçük kız.

Bulutlar gelmedi. Gökyüzü boş ve mavi kaldı. Reveka. evin ön tarafından gelen sesler duydu. Eleni işten dönmüştü herhalde. Ama Reveka bahçe yatağından kalkmadı. Eğer Eleni şimdi işten geldiyse, babası hâlâ birahanede, çabuk çabuk, çenesinden sızdıra sızdıra birasını içiyor ve barmen saat altıda yallahı çekene kadar da içecek demekti. Reveka, genç kadının yumuşak ayak seslerinin çimlerde yaklaşmasını dinledi.

–Reveka, orada mısın?

Angelo'yla beraber kafalarını kaldırdılar.

–Gel Reveka, gel de yemeği hazırlamamıza yardım et.

Eleni'nin yayvan siyah ayakkabısı manzaraya girdi. Reveka'yı uzun yeşil fidelerin arasından çekip kaldırdı, eteğinden toprakları silkeledi.

–Kirli çingene seni.

Küçük kızı mutfağa götürdü.

Taş fırında kekik ve sarımsakla patates pişirdiler. Ama babası eve geldiğinde yiyemeyecek kadar sarhoştu. Mutfakta bir iskemleye oturdu, bacaklarını uzatıp dizine şaplak attı. Reveka hemen babasının kucağına zıpladı.

–Uf, dedi gülerek, büyümüşsün sen.

Kalantzis Teyze kafasını salladı ve kocasına bir şeyler fısıldadı. Mikaelis kafasını kaldırdı.

–Gene ne dırlanıyor seninki Stelyo?

Reveka babasının nefesinde fıçı biranın kokusunu alıyordu. Lekeli işçi tulumu hâlâ sırtındaydı ve yağ kokuyordu.

–Sarhoş, diye yanıtladı karısını Stelyos ve patateslerini tıkınmaya devam etti. Kalantzis Teyze homurdanarak bıçağı lamineks masaya çarptı. Eleni başını eğmiş, boş tabağına bakıyordu.

–Kiran gecikti.

Mikaelis güldü.

–Kiramdan başka laf bilmiyorsun ha sen de.

–Karımla böyle konuşma. Mikaelis adama baktı ve dudağı-

nı ısırdı. Reveka'yı kucağından indirdi, tulumun ceplerini karıştırdı ve bir deste banknotla biraz bakır bozukluk çıkardı. Banknotlardan birini ve bozuklukları masaya koydu.

–İşte kiramız.

Kalantzis teyze eliyle masayı süpürerek parayı aldı.

Reveka babasının peşinden yatağa gitti. Adam söyleniyor, küfrediyor, mutfaktaki aileye lanet okuyordu. Reveka, babasının odada dört dönmesini seyretti. Avustralya'ya lanet ediyordu babası. Reveka, hemen yatıp sızmazsa sabaha kadar oturup hayatına, kaderine söveceğini biliyordu. O aralar sürekli Amerika'dan bahsediyor, Amerika'dan ayrılıp Yunanistan'a döndüğü için kendine sövüyordu. Ama ardından, hep kızına bakar, hemen kucağına alır, yüzünü, gözlerini öperdi. *Ama dönmesem sen olmazdın Revekamu*, derdi, *sensiz hayatın ne anlamı kalırdı?* Reveka babasını böylesi mutsuz görmekten nefret ederdi. Sık sık onunla beraber ağlardı. Elinden hiçbir şey gelmiyordu. Ama şükürler olsun, bu sefer, söylenmelerinin ortasında, yattı ve anında horlamaya başladı. Reveka, babasının botlarını çözdü. Çıkardı ve özenle yatağın ayakucuna yerleştirdi ve tulumun düğmelerini açmaya girişti. Babasının giyislerini çıkarmak için epey uğraştı. Mikaelis homurdandı, yan döndü ve tekrar horlamaya başladı. Son bir gayretle, Reveka tulumu çıkarmayı başardı. Babası şimdi yatağın üstünde, beyaz fanilası ve donu karanlıkta parıldayarak yatıyordu. Angelo'nun babasının dibine girdiğini, soğuk ellerini adamcağızın göğsünde dolaştırdığını, maviye kesmiş dudaklarıyla boynunu öptüğünü gördü.

–Rahat bırak onu.

Angelo kulak asmadı. Elleri şimdi babasının donuna giriyordu. Reveka hemen tokatlayarak uzaklaştırdı elleri. Oğlanın gözleri öfkeyle parıldadı ve ardından muzır bir sırıtış öfkenin yerine geçti

Çişin yok muydu senin?

Reveka kızardı; sahiden de mesanesi dolmuş, can yakıyordu. Kapıyı açtı ve çekine çekine hole çıktı. Aile oturma odasına geçmişti ve mutfak karanlıktı. Işığı açmadı. Karanlıkta el yordamıyla yolu buldu, bahçeye çıktı, sebzeliği geçti ve kapkara helâya içini boşalttı. Yatak odasına dönerken Kalantzis Teyze'nin kocasıyla tartıştığını duydu.

–Ayyaşın teki.

–Rahat bırak adamı.

–Kirayı asla zamanında ödemiyor.

–Çok şanssızlık yaşadı. Biliyorsun.

–Kızı da şeytanın teki; tıpkı anası gibi.

Reveka dudağını ısırarak yatak odasına girdi. Angelo, fanilası şimdi kıllı göğsüne dek sıyrılmış babasının yanında yatıyordu. Adamın beyaz donu bacaklarına inmişti ve kocaman şeyi ölgün ve ıslak, kapkara kasıklarına serilmişti. Reveka babasının donunu yukarı, fanilasını aşağı çekti. Babası kımıldamadı bile.

Döndü.

Angelo'nun parlak gözleri karanlıkta ışıldıyordu.

–Senden nefret ediyorum, diye fısıldadı Reveka.

Oğlanın kıkırdadığını duydu ve dudağını ısırdı. Angelo'nun yataktan inip elbislerini koydukları, ayakları kırık çekmeceli masaya gidişini izledi. En alt çekmeceye daldırdı elini Angelo.

–Yapma, dedi Reveka.

Sadece bakacağım.

–Bakamazsın. Senin değil onlar.

Benim.

–Değil işte.

Gözleri öfkeyle parıldadı. Masaya vurdu. Baba, yatakta kımıldandı ve tekrar horlamaya başladı. Angelo'nun elinde şimdi küçük, ahşap bir kutu vardı. Ev kokuyor, dağ kokuyordu bu kutu.

Aç, diye tısladı.

–Hayır.

Sadece bakmak istiyorum. Bırak bakayım.

Reveka yorgundu. Ve Angelo onu korumuş, Roger'ı ısırmıştı. Emekleyerek babasının pantolonunu fırlattığı yere gitti, ceplerini karıştırdı. Kilidi açıp kapağı kaldırdığında mücevherler odaya ışık okları saçtı.

Gerisi nerede?

–Satmak zorundaydık. Buraya gelmek için.

Hakkınız yok. Onlar benim.

Angelo elini uzatır uzatmaz Reveka hızla kutuyu kapadı, sıkı sıkı göğsüne bastırdı.

Hakkınız yoktu.

–Sus.

–Reveka'm, ne oldu?

Kızla oğlan donakaldı.

–Bir şey yok baba, uyu sen.

Rveka kutuyu çekmeceye koydu, babasının yanına yattı ve gözlerini kapadı. Angelo'nun küskün bakışını görüyor, öfkeli nefes alışlarını duyuyordu. Dudaklarını ısırdı ve gözlerini sıkı sıkı yumdu.

Angelo her gece uğramaya başladıktan sonra Stella hastalandı. Reveka geceleri uyanıyor ve karanlıkta Stelle'nın açık bacakları arasında görüyordu oğlanı. Angelo başını çevirip hınzır hınzır gülümsüyordu Reveka'ya. Bazen, karanlıkta, Reveka'ya oğlanın suratı kanla kaplıymış gibi geliyordu. Bazen, Angelo yatağa döndüğünde içini öğürtü kaplıyordu.

Pis Yunan.

Dudaklarını silerdi.

Pis Yunan amı. İsa'yı doğuran o orospununkinden daha fena tadı.

–Günah bu! Kulaklarını tıkar, Angelo'nun terbiyesiz sözlerini duymak istemezdi. Angelo'ysa güler, alnından öperdi Reveka'yı. Dudakları buz gibiydi. Titrerdi Reveka.

Stella gittikçe kaçırdı. Anasına Manolis'in her gece ziyaretine geldiğine, karnında onun çocuğunu taşıdığına yemin etti ve diğer kadınlar kafa sallayıp genç kızların bu kadar yakınında erkek bulunmasının günah olduğunu söyledi. İlaç ve duayı denediler, kocakarı ilaçları ve otlar verdiler ama hiçbiri işe yaramadı. Kız gittikçe soldu, zayıfladı. Stella ölüyordu.

–Ciddi değildim, diye fısıldadı Reveka, Angelo'ya. Yaptığından ürkmüştü. Bırak, yaşasın.

Öldü bile.

–Durdur.

Yapamam. Olan oldu.

–Durdur.

Orospunun teki. Ne diye dert ediyorsun?

Reveka dua etmeye başladı. Angelo şiltenin kenarına büzüldü, öfkeyle sarsılıyordu. Reveka daha çok dua etti.

Ve Stella, gene de öldü.

***

Tatil yakındı. Sınıfa bir hikâye okuyan Bayan Cowan'ın yumuşak sesiyle uyumak üzereydi Reveka. Sırtına bir şeyin çarpışını hissetti. Döndü. Roger tüftüf atıyordu.

–Yeter, diye fısıldadı.

Wog, dedi, mülteci, yağlı domuz.

Reveka döndü, yüzünü karatahtaya çevirdi. Islak kâğıt toplar omuzlarına ve kafasına yağmaya devam etti.

Tatilden önceki son teneffüstü. Reveka bir daha okula gelmek zorunda kalmayacağını umuyordu. Neden Eleni'yle bera-

ber fabrikaya gitmediğini, dikiş makinelerinde ona yardım etmediğini anlayamıyordu. Fabrika Yunan kızlarıyla doluydu, okul gibi değildi. Tahta basamakların altına oturdu, elini gözlerine siper ederek ip atlayan kızları seyretti. Bahçesinin öte ucundan oğlanların bağırışlarını duydu.

–İşte, orada.

Roger'ın mavi gözleri tahta basamakların tepesinden ona bakıyordu. Sığınağından fırlayıp kaçmak için kalktı ama oğlanlardan birine yakalanmıştı bile. Kimdi, onu dahi göremedi. Terbiyesiz Roger'dan kaçmaktan başka bir şey istemiyordu.

–Hey sakin ol, dedi oğlan, sana bir hediyem var.

Kasıldı ve kollarını sıkı sıkı saran çocuğun ellerini ısırmaya çalıştı. Kızlar oyunlarını bıraktı. Hepsi ona bakıyordu.

Roger yüzüne bir tokat attı.

–*Wog,* dedi.

–*Wog,* diye tekrarladı diğer oğlan. Kızlar gülüşmeye başladı. Hep bir ağızdan yükseldi şarkı: *wog, wog.* Reveka duruldu ve oğlanın kavrayışı kuvvetlendi. Bu, Andy McBride'dı, emindi bundan. Kokusunu tanıyordu. Görünüşe göre duyularının tümü keskin, net ve güçlüydü. Andy'nin, Roger'ın ve kızların kokularını alabiliyordu. Kendi korkusunun kokusunu alıyordu. Altına mı işemişti?

Hayır. Roger'ın elinde bir süt şişesi vardı. Köpüklü, altın rengi bir sıvıyla dolu. Aldığı koku buydu. Öğürdü.

–Daha dur, diyerek güldü Roger. Şişeyi Reveka'nın burnuna dayadı. İdrar kokusuyla bir daha öğürdü Reveka. Oğlan ağzını açmaya çabaladı ve Reveka direndi, debelendi. Roger güldü. Şimdi bir başka oğlan daha arkasına geçmiş, bacaklarını tutuyordu. Roger'ın parmağını ısırdı, Roger karına bir yumruk indirdi. Diz üstü çökünce bir el saçlarından yakaladı, kafasını geri çekti ve şişedekini açılan ağzından aşağı boca etti. İdrar ağzına, çenesine, gözlerine ve saçlarına döküldü; genzini ve gırtlağını yaktı. Kızlar çığlıklar atarak gülüyordu. *Pis wog, pis*

wog. Rebecca pis bir wog. Oğlanlar Reveka'yı bıraktı. Ağzı ve burnu idrar kokusuyla dolu, öğürerek yere kapaklandı. Tepesinde Roger kahkahalarla gülüyordu. Gözleri yanıyordu; gözlerini açamadığını fark etti. Dünya kapkaranlıktı ve kusuyordu. Kendi sesini duydu; sesi üzerinde yüzüyormuş gibi geldi. Yunancaydı ve kızlar ve oğlanlar anlamadı ve gülmeye devam ettiler ama Reveka hemen yanı başında Angelo'nun buz ellerinin omuzlarını tutuşunu hissetti.

Ne dedin?

Hepsinin canı çıksın.

O yaz, yasla doldu. Anneler, ateşli çocuklarının başında geceler boyu bekledi. Doktorlar reçeteler yazdı. Ama gene de öldü çocuklar. Yetişkinler salgın telaşına kapıldı. Mültecilerden birinin ülkeye egzotik bir hastalık taşıdığı söylentileri çıktı. Mülteciler sessiz kaldı ama evlerinde, kendi aralarında konuşurken Avustralyalılara hak verdiler. Sahiden onların çocukları güvendeydi. Bu, doktorlar ve ilaçla tedavi edilecek bir şey değildi. Dua ettiler. Dua ettiler ama aynı zamanda çocuklarının yastıklarının altına sarımsak da koydular, azizlerine adak adadılar, iblislerine lanet yağdırdılar, Tek Tanrıları'na yalvarırken gizliden gizliye pagan ruhlara da başvurdular. Sonunda çocuk ölümleri kesildi. Ama otuz minik tabut toprağa verilene kadar değil. Ölüm, ancak o zaman ziyaretlerinden vazgeçti.

Reveka tüm o zaman boyunca teselli edilemedi. Mikaelis suçluluk duygusu ve korkusunu önce hediyelerle, ardından öpücüklerle ve sonunda haplarla dindirmeye çabaladı. Hiçbiri işe yaramayacaktı. Onu göremiyor musun, diye haykırıyordu küçük kız, Şeytan, onu göremiyor musun sen? Tam yanın-

da duruyor. Papaza götürüldü, papaz içine şeytan girdiğini söyledi ve eve buhurdanlık ve İncil'le geldi. Kız fenalaştı ve uyumayı reddetti. Gözleri kocama açıldı, yüzü inceldi. Ben yaptım bunu, diye bağırdı papaza, suçlu benim, hepsi benim hatam. Şubat Mart'a gider, yaz biter ve kız uykusuz ve hasta devam ederken, Kalantzis Teyze önerisini sundu.

–Mikaelis, dedi, kızı Dora'ya götür. Dora yardım edecek.

–Cadılara ihtiyacım yok, dedi Mikaelis öfkeyle.

–Var, diye yanıtladı Kalantzis Teyze, kontrollü ve kibar bir sesle, kızı Dora'ya götür.

Kapıyı açan kadın karalar giymişti; evi kedi sidiği kokuyordu ve yuvarlak gözleri gülümsüyordu. Reveka'yı kollarına aldı ve küçük kızı sakinleştirmeye çalıştı.

–Onu göremiyor musun? Reveka haykırdı. Şeytan'ın daima yanımda durduğunu göremiyor musun? Bana şeyler yaptırıyor. O yaptırıyor, o yaptırıyor.

Mikaelis başını eğdi. Yaşlı kadın nefesindeki bira kokusunu aldı. Küçük kıza bakıp gülümsedi.

–Tabii ki onu görebiliyorum, diye yanıtladı ve Angelo'nun omzuna dokundu; Angelo sıçradı ve kadının bileğini ısırdı.

Yaşlı kadın güldü ve Angelo'yu tokatladı. Pembe diş izini Reveka'ya gösterdi.

–O kadar güçlü değil. İşini çabucak hallederiz.

Reveka, Angelo'nun yaşlı kadının sırtını tüm gücüyle yumrukladığını görebiliyordu. Yüzüne öfke ve nefret bulutları inmişti; kara bulutlar. Reveka gözlerini sıkı sıkı yumdu.

–Onu görmek istemiyorum diye bağırdı. Gönder onu, kov onu.

Yaşlı kadın kızı koltuğa yatırıp kalın yünden bir şalla örttü ve ağır, gıcırdayan bir gardrobun tepesinden haşhaş çiçekleriyle dolu bir kâse aldı. Mikaelis'e döndü.

–Git açık havada bir sigara iç. Burada durman gerekmiyor.

Mikaelis tereddüt etti ama kadının sesinde kibarlık kadar sertlik de vardı. Titreyen kızını öptü ve çıktı. Yaşlı kadın kıza domates ve hıyar ikram etti; Reveka ikisini de reddetti.

–Rahatına bak. Oğlan tekrar, bu sefer yaşlı kadını yere devirecek bir güçle atıldı. Yaşlı kadın etrafında dönerek havayı yumrukladı. Angelo kıs kıs gülüyordu.

Yaşlı kadın aldırmadı. Oturup bir bıçak aldı ve haşhaşın pörsük kabuklarını soymaya koyuldu. Tabağa küçük bir usare ve su deresi yayıldı. Yaşlı kadın kalktı, duvarda aslı duran büyük tahta haçı aldı. Gel, dedi Reveka'ya, ateşe gel. Reveka, Angelo'nun durması için seslendiğini duyabiliyordu. Ama yaşlı kadın kolunu sıkı tutmuştu; küçük kızı zorla götürüp dans eden şömine ateşinin önünde diz çöktürdü. Angelo şimdi kadının bacaklarını yumrukluyordu; kadın güldü ve haçı sallayarak defetti onu. Bu, oğlanı daha da kudurttu. Atılıp haçı ısırdı. Reveka yaşlı kadının tutuşundan kaçmaya çabaladı ama kadının tırnakları etine gömülmüştü. Kadının şarkısını duydu. İsimler sıralıyordu şarkısında. Azizlerin, Teslis'inkileri, ardından peygamberlerinkileri ve ardından daha da eski isimleri. Angelo şimdi öfkeyle çığlık atıyordu; küçük ahşap evin içinde sağa sola koşuyor, dışarıdan gelen araba ve tramvay seslerini, çaydanlığın ıslığını, Mikaelis'in hıçkırıklarını ve kedilerin kızgın tıslamalarını boğuyordu. Yaşlı kadın tabağı ateşin üzerine tuttu ve kızın yüzünü ona yaklaşmaya zorladı. İçine çek, diye emretti; koku iğrençti, küçük kız direndi ama kadının kavrayışı çok güçlüydü ve duman gözlerini yaktı ve sonunda içine çekmek zorunda kaldığında oğlanın öfkeli çığlıklarını ve kadının hâlâ devam eden ve ismi arayan şarkısını duydu. Sanki dünyada isim duasından ötesi kalmamıştı. Dehşete kapılmış oğlanın elleri Reveka'ya uzandı. Bir kez daha, Reveka kadının elinden kurtulmaya çalıştı ama aynı anda isim geldi ve odayı sessizlik kapladı.

Elias. Dünya bu isimdeydi. Elias, diye tekrarladı kadın, Elias.

Küçük kız yere kapaklandı.

–İçeri girebilirsin Mikaeli. Baba, çatlak zeminde iki büklüm duran kızına koştu.

–Ne yaptın ona, yaşlı cadı?

Dora tabağı ateşten aldı, Reveka'nın yanına çömeldi ve küçük kızın alnını öptü.

–Bir şeyciği yok; su getireyim şimdi.

72 numaralı tramvay Kilise Sokağı'nda homurdandı. Bir fabrika sireni öttü. Reveka yavaşça kalktı ve iştahla suyu içti. Bitik gözleri uzaklara bakıyordu ama aylardan beri ilk defa gülümsüyordu. Odaya göz gezdirdi. Babasını, yaşlı kadını ve kedileri gördü. Başka kimse yoktu. Biri daha olmamalı mıydı burada? Bir kez daha haşhaş suyunun keskin kokusunu aldı.

–Biraz daha?

Yaşlı kadın başıyla evetledi. Reveka dumanların şanlı rüyasını içine çekti ve uyuyakaldı.

Dora ve Mikaelis konuşmadan kahvelerini yudumluyordu. Şöminede ateş parıldıyordu ve oda sıcacıktı. Mikaelis cebinden küçük bir kutu çıkarıp yaşlı kadına uzattı. İçindeki kırmızılı gümüşlü taşları gören Dora'nın gözleri kamaştı. İçlerinden birini alıp bileğine sürttü. İblisin ısırık izi kayboluverdi. Kadın gönülsüzce taşı kutuya geri koydu.

–Bunlar Şeytan'a ait, Mikaeli, diye fısıldadı, kurtul bunlardan.

Adam bir şey demedi, uyuyan kızının saçını okşadı. Reveka kımıldamadı bile. Kolları babasının güçlü boynunda, bitkin bedeni kucağında, küçük kız minnettar, memnun, huzurlu bir uykudaydı.

nietzche'ci hamal

ölü avrupa

İngiliz gümrüğünden nihayet çıktığım sabah, tam bir Enid Blyton* sabahıydı. Rotterdam feribotu Harwich'e sabah yedide yanaştı ve gümrük memuru pasaportumu geri verip iyi günler dilediğinde öğlen olmak üzereydi. Çantalarımı açıp yüzlerce soru sormuşlardı. *Ne kadar kalmayı düşünüyorsunuz? Gümrüğe bildirilecek neyiniz var? Üzerinizde ne kadar para var? Birleşik Krallık'a gelme sebebiniz nedir? Birleşik Krallık'ta yaşayan akrabanız var mı? Kıbrıs'ta? Yunanistan'da? Emin misiniz? Bu konuda ifade imzalamaya hazır mısınız? Avustralya'da hiç uyuşturucu suçuyla hüküm giydiniz mi? Reşit olmayanlara karşı işlenen bir suçtan hüküm giydiniz mi? Avrupa Birliği tarafından terörist ilan edilmiş bir örgütün üyesi oldunuz mu?* Olumsuz yanıt verdim, ülkelerinde bir hafta geçirmek üzere yanımda iki yüz otuz pound karşılığı para bulunduğunu söyledim ve bir sonraki Pazartesi akşamı Heathrow'dan uçağa bineceğimi kanıtlayan uçak biletimi gösterdim. Gümrük memuru baştan aşağı boş bakış ve beyaz ten-

*Türkçe de yayınlanmış 'Afacan Beşler', 'Gizli Yediler' gibi İngiliz çocuk romanlarının yazarı (1896–1968)

den ibaretti. Genç ve resmiydi; bomba taşıdığımı ya da çocuklara tecavüz edeceğimi söylesem de değişmeyecek türden çalışılmış bir gülümsemesi ve ifadesiz bir yüzü vardı.

Ülkeye son gelişimle bu seferki birbirine zıttı. O seferinde gümrük görevlisi yüzüme memnuniyetsizliğini belli etmeden pek bakamamıştı. Adamı gayet net hatırlıyorum. Kısa boylu, sigara kokan, kel, iskelet kılıklıydı ve meşinsi suratı bana geceyarıları izlediğim sayısız siyah beyaz İngiliz filmini hatırlatmıştı. Bir Ealing* suratı; bir *kitchen-sink*** suratı. Bu seferkinde bitmek tükenmez soruları yağdıran genç hanım İngiltere'nin yeni bir yüzüydü; Thatcher-sonrası yüzü. Enerjik, resmi, hoş ve boş. Hayır, dedim, bildirecek bir şeyim yok. Hayır, asla bilerek teröristlerle ilişki kurmadım. Hayır, Birleşik Krallık sınırları içinde yasa dışı çalışmaya niyetim yok. Pasaportumu geri verdi ve eliyle savdı beni. Şanslıydım, biliyorum. Doğu hatlılar veya Afrikalı suratlıların, Avrupalıların yayvan yüzlülerinin Birlik'e geçişine izin verilmiyordu; hepsi bekletiliyor ve sonunda özel sorgu odalarına alınıyordu. Bana bakan görevli, sırf tipim hatrına geçmeme izin verdi. Çantamı karıştırdı ama pasaportumu alıkoymadı; soyunmamı istemedi, ağzımı, saçımı, kıçımı aramaya kalkmadı. Asyalılar ve Afrikalılar ve Slavlar bu lüksten mahrumdu. Onların belgeleri, çantaları, kıçları, apışaraları, gözenekleri baştan aşağı kontrol edilecekti.

Gümlük görevlisi donuk bir gülümseme eşliğinde, elini sallayarak İngiltere'ye soktu beni.

Adım attığım dünya, yeşil ve zengindi; karşıdaki tren istasyonuna yürürken ağaçlarda kuşlar ötüşüyordu. Büfedeki eşarplı yaşlı kadın bana şekerim dedi ve kahvemi sert getireceğine söz verdi. *The Guardian* ile bir paket Marlboro Lights aldım ve güneşin altına oturdum. Saf mutluluk.

---

*Batı Londra'da, Ladykillers gibi pek çok meşhur İngiliz komedisinin yapıldığı stüdyolarıyla tanınan semt

**50lerde başlayan, İngiliz işçi sınıfının günlük hayatını anlatan film akımı

Kelt kanı taşıyan ataları nesiller boyu Anglo ve Saksonlarla kapışmış Colin, İngiltere'de geçirdiği her anda kendini yabancılaşmış ve yorgun hissettiğini söylemişti. Ben hiç öyle hissetmedim. Buraya ilk gelişimde kendimi rahat ve evde hissederek şaşırmıştım. Aidiyet anlamında evde olmaktan bahsetmiyorum. Böyle bir şey değil. Bu duygu ve çatışmaların rol aldığı yer Yunanistan'dı. İngilitere'deyken sadece kendimdim, o kadar. Bir yabancı. Kendim. Koloni bağlantıları yoktu. Kutsanmışcasına arîydim kimlikten. İngiltere'de *wog* değildim. Avrupa'da, Colin *wog*tu.

–Neredensin şekerim?

–Avustralya.

Yaşlı kadının önce yüzü aydınlandı, sonra kafası karışmış göründü.

–Avustralyalı'ya benzemiyorsun.

Gülümsedim ve *The Guardian*'ı açtım. Terör ve güvenlik haberleri vardı. Avrupalılar, Yeni Dünya'ya dönüşmüştü. Dünya'nın, mutluluğu kovalayışlarına koyduğu anlamsız engellere şaşıyorlardı. Ben, kendi adıma, güneşin okşayan eli altında kanın çağrısını hissetmemekten mutluydum. Aç değildim.

Bir saat sonra Cambridge'e kalkacak bir tren vardı. Bakkal defterine dönmüş adres defterimi çıkardım ve karıştırmaya başladım. Kadına umumi telefonu sordum ve bir telefon kartı satın aldım. Telefon, ikinci çalışında açıldı.

–Evet?

Sesi değişmemişti. İlk tanıştığımızdaki kadar sert ve boğuktu.

–Sam, benim, Isaac.

Bir sessizlik, ardından kahkaha.

–Vay götçü! Ner'desin?

–Harwich.

–Angut *wog*, 'w'yu telaffuz etmeyeceksin. *Haridge* orası.

–Haridge'deyim o zaman.

Konuşması derhal değişti. Ciddi ve azarcı bir tona döndü.

–Neden daha önce aramadın?

Buna yanıtım yoktu.

Tonu bir daha değişti; şimdi gülüyor ve sesimi duymaktan memnun görünüyordu.

–Atla, gel.

–Birkaç gece kalabilir miyim?

–Tabii.

Trenin kaçta Cambridge'e varacağını söyledim; gelip beni alacağına söz verdi. Ahizeyi yerine koyarken büfedeki radyodan popumsu bir şeyler duydum. Kendimi, şarkıya ıslıkla eşlik eder buldum. On beşinden büyük göstermeyen bir oğlan, yaşlı kadının yanında dikilmiş sigara içiyordu. Abanoz tenine rağmen gözleri kadınınkiyle aynıydı. Büyükanneyle torun mu? Anayla oğul mu? Onlarda Enid Blyton'su hiçbir şey yoktu işte.

Tren, düzgün ve bakımlı İngiliz yeşilliklerinin arasından geçti. Tüvit takımlı yaşlı bir adam benimle kompartımanı paylaşıyordu ya, muhabbet zahmetine girmemek için oturur oturmaz uyuklamaya başladı. Gazetem vardı ama okumadım. Kendimi, tüm çocuksuluğumla kanalı geçişimin bir şekilde lanetimden beni kurtarmış ve deniz aşırı yolculuğun iblislerimi kovmuş olmasını dilerken buldum. Artık, Avrupa seyahatim boyunca peşimde iblislerin dolandığına ikna olmuştum. Ama fazlasıyla, hem anamın, hem babamın çocuğuydum. Annemin Ortodoks boşinançları kanımdaydı ve şeytan çıkarmaya değip değmeyeceğini düşünüyordum. Derken babamın akılcı horgörmesini işittim. Acaba, dedim, esas ihtiyacım en kafa yapanından ilaçlar mıydı?

Colin'i, cismini, şefkatini, aşkını fazlasıyla özlüyordum. Tanrı ya da ilaçtan çok, ona muhtaçtım. Colin için, gözlerim kapalı, trenin ritmik sesiyle mantraya dönüşmüş bir duayı

ederken buldum kendimi. Ona eve döneceğime söz verdim, bizim için yarattığı yuvada, kollarında güvende olacaktım. İhtirasımı ve sanatımı reddedecektim. Alçakgönüllü, sıradan olacaktım. Büyüklüğü istemek, arzulamak ve asla doymamak ruhumun hastalığıydı. Daha, hep daha fazla istiyorum. Hep daha fazlasına açtım. Hastalığımın doğası buydu. Onun için dünyayı bağışlayacaktım. Gözlerimi açtım. Yaşlı adam horluyordu. Sırt çantamı açtım, fotoğraf makinemi çıkardım. Objektifin kapağını çıkardım, karşımdaki adama nişanladım. Düğmeye bastığım an, flaş çaktı.

Cambridge istasyonuna vardığımızda bulutlar İngiltere'nin doğusundan gelmiş, güneş gizlenmiş ve yerini gri, Orwellci bir öğleden sonraya bırakmıştı. Sam, kocaman siyah bir şemsiye altında bekliyordu beni. Ne kadar yaşlandığını görmek sarsıcıydı. Ortaokulda öğretmenimken, hippi öğretmen modeliydi: uzun, dağınık saç, koca bir bıyık ve toprak renginde, çuval giysiler. Tümden beyazlamış saçı şimdi kısacıktı; tıpkı bıyığı ve kısa sakalı gibi. Pamuklu pantolon ve yeni ütülenmiş gömleğine bakarak kıkırdadım.

–Çok akıllıca, diye alay ettim.

Beni kucakladı, iki yanağımdan öptü. Ardından bir daha öptü. Ayrıldık ve mutlulukla sırıtmamıza rağmen sıkıcı, utandırıcı bir sessizlik anı yaşadık. Uzanıp sırt çantamı aldı. Yağmaya başlayan yağmura bakıp gözlerini yuvarladı.

–Güneşli İngiltere'ye hoş geldin, Zach.

Ergenlikteki takma adım. Ona nasıl göründüğümü merak ettim. Gerçi önceki İngiltere ziyaretimde, tıklım tıklım, dumanaltı bir *pub*da kısa süreliğine görüşmüştük ama o zamanlar ergenliğimden çıkalı sadece birkaç yıl geçmişti. Öğrenciyle öğretmenine ait açık pedagojik sınırlar dâhilindeydi sohbetimiz. Şimdiyse hafif göbeklenmiş ve daha yaşlıydım. Bu sefer, en azından ismen, birinde payının bulunduğu bir işim ve iddia ettiğim bir yönüm vardı. Kaçınılmaz sorulardan içim çıkı-

yordu ve çok geçmeden fotoğrafçığım hakkında sorular başlayacaktı. Önce davrandım, Cambridge üzerine sorular yağdırdım. Onca yıl sonra, hâlâ öğretmenlikten memnundu. Demiryolu boyunca yürüdük; üniversitenin ve eski kasabanın kulelerini gösterdi. Ters yönde, söylediğine göre 'kasabalıların' oturduğu tarafa doğru yürüdük. Cambridge, diye anlatmaya devam etti, akademisyenlerle öğrenciler ve kasabada yaşayıp çalışanlar arasında bölünmüştü. Sonuncusuna dâhil olmaktan gurur duyduğu açıktı.

–Hiç mi ders vermiyorsun?

Yüzü sertleşti. Kafasını salladı.

–Veremiyorum, dedi. Ama buraya yakın, St Ives adlı bir yerde çalışıyorum. Küçük bir müzeleri var. Orada rehberlik yapıyor, yayınlarından bazılarına katkıda bulunuyorum. Fena değil. Hâlâ ahkâm kesebilmeme yarıyor.

Evi, her birinin kapısı yola açılan iki katlı evlerle bezeli dar bir sokaktaydı. Onunkisi on bir numaraydı ve kapısı parlak bir Akdeniz mavisine boyanmıştı. Fazlasıyla serin olan içerisi sigara, lavanta ve rutubet kokuyordu. Sam, oturma odasındaki perdeleri açtı. Küçük bir televizyonla uyduruk, kırmızı bir koltuk vardı.

–Ne kadar kalmak istersin, ortak?

–Sadece birkaç gün, Sam. Altı gün sonra Avustralya'ya döneceğim. Bir iki gece burada kalıp Londra'ya geçeceğim.

–Kafana göre takıl. Yalnız benimle yatman gerekecek.

–Dert değil.

–Tıkırdamak yok ama.

–Söz veremem.

Güldü ve saçımı okşadı.

–Burayı bir çiftle paylaşıyorum. Gel. Yatak odasını göstereyim.

Odası üst katta, arkaya bakıyordu. Küvetli, duşsuz minik bir banyosu vardı.

–Karanlık oda?

–Yer bile yok ortak. Neden?

–Bir iki fotoğraf tab etmek istiyorum.

Memnun göründü. Hâlâ öğretmendi.

–Bana ver, dedi. Bir arkadaşınkini kullanıyorum.

Sırt çantamı yatağa attım. Fotoğraf makimendeki filmi çıkardım, Hollanda'da çektiklerimi toparladım.

–Emin misin? Bir fotoğrafçıya götürebilirim.

–Dert değil, Zach. Bana da iş çıkar işte. Sen dinlen, uyu biraz. Dönünce uyandırırım seni.

Aksanında İngiltere'yi duyabiliyorum.

Uyumam çok uzun sürdü. Oda, kitap doluydu. Çekmecelerden birinin üstünde video ile küçük bir televizyon vardı. On beş dakika dönüp durduktan sonra kalktım, ışığı açtım ve sağı solu karıştırmaya başladım. Raflardan birinin dibinde bir sıra videokaset vardı. *Bıçak Sırtı, 400 Darbe, Çifte Tazminat...* Ardından, kutusuz yatan bir yığın. Üzerinde *Harem Gang Bang* yazanını seçip videoya tıktım. Kırklarında minyon bir sarışın, aralarından üçü en gülüncünden şeyh kıyafetlerine bürünmüş, diğer üçü geniş omuzlarına ve göbeklerine fazlasıyla dar takım elbiseler içinde toplam altı iri yarı Türk'e hizmet sunuyordu. Tahrik oldum, sesi kıstım ve otuz bire giriştim. İşim bitince kaseti çıkardım, yığının arasına bıraktım, ışıkları kapadım ve kendimi yorganın altına attım. Uyuyakaldım.

Hiçliğe uçtuğumu gördüm rüyamda. Kapkaranlık ve geceydi; yıldızlar yoktu. Sonsuz uçuş. Derken bir ışık göründü. Ona doğru gidiyordum. Yaklaşmamla ışık parçalandı; şimdi büyük bir şehrin, muhteşem bir metropolün üzerinde uçuyordum. Eski mi, modern mi, anlayamıyordum. Büyük binalardan birine doğru uçuyordum ve ufku kaplamış görünen bu bina, hem bir tapınak, hem de bir gökdelendi. Derken gökdelen dünya-

nın ortasına doğru kayıp kıvrılmaya başladı ve binanın yılan şeklinde olduğunu gördüm. Pulları tuğlalar, kaburgaları çelik çatmalardı. Koca yılanın başına doğru uçuyor ve sayısız pencereden mamul gözlerini görüyordum. Her pencere ışıl ışıldı ve her pencerede kendimi görebiliyordum. Odalardan birinde tek başıma diz çökmüştüm. Bir diğerinde dehşetli bir refaha gömülmüştüm. Gittikçe artan bir hızla yaklaşıyordum yılanın kafasına. Korkmaya başladım. Artık coşkuyla uçmuyor, ölümüme gidiyordum. Yılanın gözlerine bakıyorum.

Sıçrayarak uyandım. Oda kapkaranlıktı ve başucumda bir gölge vardı. Haykırmıştım herhalde; çünkü Sam elini uzattı ve fısıldadı; benim, ortak.

Işığı açtı. Bir deste baskı fırlattı yatağa.

–Bu boklar da ne, Isaac?

Modern Avrupa şehirleriydi onlar. Alexander Meydanı, Alsace Sokağı, Kalver Sokağı. Sokaklar modern ve temizdi ama şehir mazaralarını dolduran bedenler eski ve incimiş ve hasarlı görünüyordu. Her resimde aynı yılan surat ortaya çıkmıştı. Esmer, hayaletsi oğlan; yüzü kâh meraklı, kâh sırıtık, her zaman bir deri bir kemik, her daim aç, hep kasvetle bana bakıyor.

–Ne bunlar Isaac? Sam'in sesi titriyordu. Öfkeliydi. Şaşkındı.

–Bilmiyorum, dedim.

Aşağıdan sesler ve gürültüler geldi.

–Zivan'la Vera eve geldi, dedi.

Sam resimleri toplamaya koyuldu. Çok, dedi sonunda, çok güzel bu fotoğraflar.

–Çok çirkin hepsi de, diye böğürdüm. Yırt hepsini, yırt gitsin.

–Kim bu insanlar?

–Sahiden bilmiyorum. İnan. Çektiğim resimler bunlar değildi. Yemin ederim.

Resimleri karıştırdım. Trendeki ihtiyarın resmini buldum. Ama fotoğrafta uyumuyordu. Kan çanağı gözleri dehşetle açılmış, dişsiz ağzıyla objektife sövüyordu. Fotoğrafı uzattım.

–Sam, bu sabah çektim bunu. Bu ihtiyar uyuyordu. Herif uyuyordu. Yattığım yerde hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Sam bana baktı ama yanıma gelmedi. Gözlerimi silip kafamı önüme indirdim. Sessizliğimizi aşağıdan gelen seslerden başka bozan yoktu. Sam kapıya yöneldi.

–Ortak, Amsterdam'da neyle kafa buldun bilmiyorum; sana şimdi banyoyu hazırlayacağım. Sana yemek hazırlayacağız. Yemen gerek. Ardından gülümsedi. Fotoğrafların çok çarpıcı, ortak. Ama çok da güzeller. Pis değiller, Isaac. İlgisi yok. Sakın bunlar için özür dilemeye kalkma, Zach.

Tekrar resimlere uzandım. Sam'in çıkarken söyledikleri uzun zamandır denemediğim bir duyguyu uyandırmıştı. Cesaret. Siktir, diye mırıldandım. Şeytan veya Tanrı, hangisiysen umurumda değil. Siktir.

Resimlere baktım. Sam yanılıyordu. Ya da yeterince eleştirel bakmıyordu. Bu resimler ne güzel, ne de çarpıcıydı. Pek çoğunda ışık hatalı ve soluktu; pek çoğunda biçimler ilgi çekicilikten uzaktı ya da seçtiğim manzaralar sıkıcı, bayağıydı. Pozitifleri aldım, ardından Sam'in çekmecesini açıp bir kalem çıkardım. Beğendiğim resimleri işaretledim, ardından yatağı düzeltip üstüme bornoz geçirdim ve banyoya gittim.

Adamakıllı yıkandım. Su sıcacıktı. Burnumu sıkıp suyun içine yattım. Koltuk altlarımı, boynumu, kulaklarımı, kıçımı, önümü, ayaklarımı, ellerimi, bacaklarımı temizledim. Siktir, diye fısıldadım geceye, siktir, siktir, siktir. O fotoğrafları, o imgeleri ben çektim, benim onlar. Onlar benim fotoğraflarım. Banyonun neminde ve küvette bir titreme, bir rahatsızlık hissettim. Korkmuyordum. Tısladım. Gülmeye başladım. Siktir, siktir, siktir. Korkmuyorum. Korkmayacaktım.

Ilık bir geceydi; tişört ve uzun şort giydim. Merdivenlerin

dibinde, uzun yüzlü ve donuk yeşil gözlü genç bir sarışın kadın selamladı beni. Ellerinde tabaklar ve çatal-bıçak vardı.

–Hoş geldin, dedi koyu bir aksanla. Ben, Vera. Gel, aç olmalısın.

Vera, etrafına yastıklar dizilmiş küçük bir sehpaya beyaz bir örtü sermişti. Tabaklarla çatal-bıçağı yerleştirdi, ardından bir bardak şarap ikram etti.

–Yemeği erkekler yapıyor, dedi ve beni mutfağa götürdü. Sam acele acele cızırdayan tavayı karıştırıyordu. Daracık yerde dev gibi görünen diğer adamın sırtı dönüktü.

–Isaac, bu Zivan.

Dönüp gülümseyen adamın boyu en az iki metreydi. Ama boyundan çok, güçlü ve yayvan yüzünün güzelliğinden çok, geniş gülümsemesinin sıcaklığı çarptı beni. Anında sırıtmamı engelleyemedim. Elimi yakaladı, sertçe sıkarak hoş geldin, dedi. Ardından işine döndü, oturup içkimi ve sigaramı içmemi buyurdu.

–Uzun sürmez. Ama sigara içecek vaktin var.

İçimi derhal resmini çekme arzusu kapladı. Gülümsemesinin bir sürü resmini çekmek istedim. Vera bir sigara verdi.

O da çekiciydi ama güzelliği soğuktu; yüzünde yumuşaklık yoktu. Uzun sarı saçları, yanakları ve omuzlarına dalgalanarak düşüyordu. Kocasının aksine, ağzının doğasında kendiliğinden gülümseme yoktu. Yorgun gözlerinde keder, bezgin ağzında yıpranmışlık vardı. Sigarasını emercesine içiyor, dumanı çabucak savuruyordu. Ben daha sigaramın yarısını geçmişken kendininkini bitirdi ve bir tane daha yaktı. Müziği sen seç, diye ısrar etti.

CD'leri televizyonun iki yanma ve altına diziliydi. Ev sakinlerinden hiçbirinin kendi müziği konusunda ihtiras göstermediğini hemen anladım. Çeşit çeşit malzeme vardı. Klasik ve opera, rock'n'roll klasikleri, birkaç Slav eseri, birkaç etnik müzik CD'si ve *Bıçak Sırtı*'nın film müziği. Bir koleksiyonu, her-

hangi bir tarza duyulan hevesi kanıtlayacak hiçbir şey yoktu. Rolling Stones'un *Beggar's Banquet*'ini seçtim.

'Sypmathy for the Devil'in ilk notalarıyla gülümsedi Vera. Müzikle kafa sallamaya, ardından gülmeye başladı. Gülmek güzelleştirdi onu. Gülerken genç kız gibi görünüyordu. Gülümsemediğinde yüzünün yaşı yoktu.

–Bununla dans etmeyi severim, ta çocukluğumdan beri. Eliyle çocukkenki boyunu anlatır bir yüksekliği gösterdi. Çok seksi şarkı.

–Öyle.

Karşıdaki duvarı gösterdi.

–Bak Isaac, aylardır bana bakıyorsun.

Sam'in dersinde çekilmiş küçük bir denemeydi. Bir otoportre. On altı yaşındaydım ve St. Gerorge Yolu'na karşı, okul duvarına oturmuştum. Zayıf görünüyordum; güneşe karşı yüzümü buruşturmuş, gözlerimi kısmıştım. O zamanlar kendimi çirkin bulurdum ya, şimdi gördüğüm, gençliğim, sabırsızlığım ve heyecanımdı.

Başımla mutfağı işaret edip yanındaki yastığa çökerken, güzel kokuyor, dedim.

–Hâlâ fotoğrafçılık mı yapıyorsun?

–Evet.

–Ya?

–Evet.

–Fotoğrafçılığa hayranım ben. Her heceye eş vurgu yapmıştı.

–Nesine hayransın?

–Sanatların en dürüstü olmasına.

En incesinden karşıt görüşümü sunacaktım, yukarıdaki resimler aklıma geldi. Ona hak verdiğimi fark ettim.

–Ve sen, öğrenci misin?

Sertçe başını salladı ve parmaklarını sehpada tıkırdatmaya başladı. Nerede kaldı bu adamlar? Bir daha kafasını salladı.

–Yugoslavya'da öğrenciydim. Artık değilim. Şimdi öğrencile-

re temizlik yapıyorum. Cambridge Üniversitesi'nde hademeyim.

–Neye benziyor Cambridge?

Pöhledi.

–Büyük. Temizlenecek yeri çok.

–Harika bir üniversite.

Zivan, elerlinde üç tabakla odaya girmişti. Vera, kocasının yorumuna karşı çıkarcasına elini kaldırdı. Üf çekti.

Kalanını Zivan'la Sam'in getirdiği yemekte tatlı soğan ve ince kıyılmış patatesle kuzu rosto, tahinli ve patlıcanlı Akdeniz salatası ve salçalı taze fasulye vardı. Oda çabucak yoğun kokularla doldu. Tabağıma patateslerin yağını damlatarak, dilimlenmiş sarımsaklı etten koca lokmalar alarak derhal yemeğe yumuldum. İştahım geri gelmiş, normale dönmüştü. İngiltere'deydim; dili ve kuralları biliyordum. Belki her şey normale dönmüştü. Sam, elinde ekmek sepetiyle gelip yanıma oturdu. Kolunu omzuma atıp kadeh kaldırdı.

–Avustralyalı arkadaşımıza.

Zivan hepimizin üstüne yükseliyordu. Tabağını bacaklarının arasına yerleştirmişti ve Vera'nın bir kolu, uzun ince dizindeydi. Yemek boyu onlara bakıp durdum. Zivan bakışımı yakalayıp gülümsedi. Kırmızılı sarılı dağınık saçları alnına düşüyor, sürekli eliyle gözlerinin üzerinden çekiyordu. Gülümsemesi kadar açık ve sıcak gözleri gök mavisiydi. İnce, yayvan yapılı yüzü için gözleri ve ağzı fazla büyüktü. Çocuksu bir görünüm yaratıyorlardı. Sam kısa süre önce otuzuna bastığını söylemişti. Bunu bilmesem, karşımda oturan adam için yirmilerinin başında derdim.

Vera'nın yüzü, bedeni, hepten keskin görünüyordu. Giysileri, bol mavi keten tuniği ve düz, uzun ve siyah eteği, bedenini kasten saklıyordu. Giysi seçiminde, tavrında püriten bir yan vardı. Ve uyanık, tedbirli bakışında. Ama onu, sigaraları emdiği iştahla yemeğe yumuluşunu, dikkatli bakışlarının kocasından Sam'a, Sam'den bana, odanın dışından gelen sesle-

re, evin dışından gelen seslere çevirişini izlerken bana çekici geldiğini fark ettim.

Hepimiz yerken, çiğnerken, şarabımızı içerken memnuniyet sesleri çıkarıyorduk. Mutluluk, kaçınılmaz ev özlemiyle beraber üzerime yağıyordu. Colin, masada yemek, arka planda radyo veya televizyon veya teyp. Yuva.

Sanki düşüncelerimi okurmuş gibi sordu Sam, Colin nasıl, Isaac?

–Aynı. İyi.

–Annen?

–O da iyi. Biraz yaşlandı ama iyi. Torunlarla meşgul.

–Ya memleket?

Üç çift göz üzerimdeydi.

–Pek iyi denemez.

Sabah Harwich tren istasyonunda okuduğum gazete geldi aklıma.

–Aslında, burası gibi. Hep ulusal güvenlik ve terör korkusu ve mülteciler. Memleket, boktan.

Vera, dolu ağzıyla konuştu.

–Terörizm. Terörizm dinlemekten bıktım.

–Avustralya'da çok mülteci var mı? dedi Zivan.

–Az. İçeri tıkıyoruz hepsini.

Tabağıma bakıp fasulyelere daldırdım çatalı. Konuşmak istemiyordum; Avrupa'da Avustralya'dan bahsetmek hâlâ utanç veriyordu bana.

–Tam doğru değil bu, diye araya girdi Sam. Siyasi sığınmacıları kilit altına alıyoruz biz, mültecileri değil.

Ukalaca ayrımcılığına şaştım.

–Teknik açıdan, evet. Ama siyasi sığınmacıların çoğu zaten mülteci.

–Gerçek sığınmacıları anlamak için bir yöntem olmalı.

Ölçülü karşıt fikri canımı sıktı. Hissettiğim tiksintiyi paylaşacağını sanmıştım.

–Ve bu yöntem onları ko'duğumun çölünde, çoluk çocuk kilit altına almayı mı içeriyor?

Kafasını salladı. Vera çatalını bıraktı.

–Çocukları mı kilit altına alıyorsunuz? Çölde?

Kafamla evetledim.

–Hep böyle miydi?

–Hayır, dedi Sam ben yanıt veremeden, terörizmin yan ürünlerinden biri, o kadar.

Vera homurdanarak ekmekten bir parça kopardı.

–Bizi terörizmden korudukları bahanesiyle her haltı meşru kılıyorlar.

–Kes, Vera.

–Sen kes esas, Zivan. Canım ne isterse onu söylerim. Esas teröristler, Amerikalılar.

Sam tabağını bıraktı.

–New York'ta ölenler, Ticaret Merkezi'nde ölenler terörist değildi ve o insanlar, gerçek teröristler tarafından katledildi. Sesi buz gibiydi.

Vera kaşlarını çattı.

–Yalan mı söyleyeyim yani? Hissetmediğim yası tutacak değilim. Benim yasım biteli çok oldu. Hayır, Sam; New York'un bombalandığını gördüğüm için memnunum. Nihayet, acı çekmenin anlamını anlayabildiler.

–Senden başka böyle düşünen yok. Sam'in sesi titriyordu.

–Bu doğru değil işte.

Bütün gözler bana döndü.

–Annem böyle düşünüyor. Colin'le beraber izliyorduk ve unutmayın geceydi bizde; ikimiz de ekrana bakakalmıştık. Aynı anda hem gerçek, hem gerçeküstü görünüyordu. Sonra annemi aradım, çünkü yalnız yaşıyor ve bu sefer sahiden korkmuştur sandım ama telefonu açtığında sesi son derece sakindi ve ilk lafı, *epitelos* oldu. Kelimeyi tekrarladım. *Epitelos.*

–Ne demek o?

Sam'a yanıtı Zivan verdi.

–Nihayet. Sonunda, demek.

–Ya, dedi Vera gayet sakin, yalnız değilim işte.

Zivan tabağına salata aldı. Hıyarı ısırdı, dikkatle çiğnedi, ardından şarabını yudumladı.

–Bu kadar insan ölmüşken mutlu olamam.

Ona döndüm.

–Annemin ölümlerden bahsettiğini sanmıyorum. İzlediklerinden dehşete düşmüştü, elbette düşmüştü. Ama unutma, annem Yunan ve Amerikalılar'ın kendilerinin kaşındığına inanıyor. İsa aşkına, ben Aussie'yim ve aynını hissediyorum.

Sam'e döndüm.

–Sen de biraz böyle hissetmişsindir.

–Hayır, asla. New York'ta arkadaşlarım var, Isaac. New York'a gittim ben. Böyle hissedemem. O şehri severim ben.

–Ve ben de Saraybosna'mı severim; bak ne halde şimdi.

–Vera, dedi Sam sertçe. Burada durum çok farklı. Ve ülkenizdeki iç savaşı Amerikalılar çıkarmadı.

–Palavra. Her heceye eş vurgu.

–Onlar yapmadı.

–Paraları, açgözlülükleri, burun sokmaları... Onlar neden oldu.

Zivan'a bakıyordum. Çatalını bırakmış, bir karısına, bir Sam'e bakıyordu. Konuşmuyordu.

–Bu tartışmayı yaptık, Vera. Bir daha girmeye niyetim yok.

–Yok, tabii, çünkü Yugoslavya iç savaşının, yarattığımız keşmekeşi düzeltmek için Batı'ya muhtaç biz barbar ve aptal Slavlar tarafından çıkarıldığına inanmak istiyorsun. Buna inanıyorsun.

–Ben, Bosnalıların bağımsızlık istediğine inanıyorum.

Vera sertçe elini alnına vurdu.

–Ben Bosnalıyım. Bosna'da doğdum ve bağımsızlık falan istemedim.

–Çünkü Sırp'sın.

–Hayır! Haykırdı. Ben Yugoslav doğdum. Ben Yugoslav'ım ve Yugoslav öleceğim.

–Zivan, dedim, sen ne düşünüyorsun?

Hâlâ çocuksu, hâlâ gülümsüyordu ama kederliydi. Eğilip karısını öptü.

–Vera gibi değilim ben. Mağrur Yugoslavlardan değilim. Yugoslavya bitti. Ama orada mutluydum, *Rolling Stones* dinleyip Adriyatik'te Vera'yla yüzmeyi seviyordum. Aklımda kalanın hepsi bu.

Zivan'ın sözleri ortamı sakinleştirdi.

Vera tabağını sıyırdı, şarabını bitirdi, herkese tekrar şarap koydu ve sigarasını yaktı. Sigarası elinde Sam'i işaret ederek bana döndü.

–Öğretmenin değişmiş mi?

–Evet, bence değişmiş.

–Nasıl değişmişim, Isaac?

–Saçların beyazlaşmış.

Güldü. Başka?

–Amerika'dan nefret ederdin. Bolşevik'in önde gideniydin.

–Öyleydim. Bugün, Amerikan Anayasası ve Bağımsızlık Bildirgesi dışında dünyada savunmaya değer inanç kalmadığına inanıyorum. Buna sahiden inanıyorum, ortak. Böyle ölmeyi umuyorum. Omuz silkti. Yanlış anlama, Amerika'nın petrol çıkarlarını savunmuyor veya aşırı gelişmiş toplum sıfatıyla boku yediğini inkâr etmiyorum. Ama bunlar emperyal gücün sonuçları. Ben, özden ve siyasetten bahsediyorum, ekonomiden değil.

–Ekonomi, siyaset*tir*.

–Hayır, Vera, katılmıyorum.

–Ama diyerek lafa girdim, demokrasi diye bağırıp başkasına zorla demokrasi kabul ettirmeye kalkmak çelişki değil mi?

–Kabullenip beraber yaşamaya niyet ettiğim bir çelişki.

–O zaman sen köktenci demokratsın. Zivan'ın gülümsemesi gene geniş ve muhteşemdi.

Sam kabaca güldü.

–Bence İslami köktencilik, demokratik köktencelikten kat kat tehlikeli.

Vera bardağını dikti, bir tane daha doldurdu.

–Ama anlamsız bu. Sanki Amerika'yla mollalardan başka seçenek yokmuş gibi. Sahiden saçma.

–Mollaların vaaz ettiği bu.

–Yani? İnanmaz ifadeyle ellerini kaldırdı. Lanet Papa da, Hıristiyan değilseniz Cehennem'de yanacaksınız diyor. Kürtaj yaptıramayacağımı söylüyor. Eşcinsel olduğu için Isaac'in Cehennem'e gideceğini söylüyor. Papa'nın mollalardan farkı ne peki?

–Bir ulusun siyasetini kontrol etmek istememesi.

–Ha siktir. Her heceye eş vurgu. Polonya'yla Hırvatistan'ı istedi, aldılar.

Sam'in sesini yükselttiğini nadir işitmiştim. İşte o an yükseltti.

–Hayır, Polonyalılar ve Hırvatlar bağımsızlık istedi. Ve bununla beraber, Katolikliği.

–Ve Araplar da Müslümanlığı seçiyor. Ben çocukken, Müslüman arkadaşlarımın hiçbiri dini takmazdı. Dua ederlerdi, namaz kılarlardı, gelenekleri vardı, o kadar. Beraber okuduk, beraber oynadık, beraber tatile çıktık. Beraber tartışıp kafa çektik. Şimdi hepimiz dindar kesildik. Tuniğinin altından küçük, altın bir haç çıkardı. Ben bile. Ben de dindarım. Haça bakarken sahiden şaşkın göründü. İçeri soktu. Nasıl oldu bu?

Zivan bana bakıyordu.

–Ya sen Isaac, sen ne düşünüyorsun?

Çatalımla yağlı tabağımda daireler çiziyordum.

–O uçakların Dünya Ticaret Merkezi'ne çarpışını gördüğümde dehşete kapıldım. Çok korktum. Kasten Sam'e bakmı-

yordum. Ama yanıtımda beni şaşırtan aynı zamanda hissettiğim çoşkuydu. Bunun dünyanın sonu olabileceğini düşündüm ve içimde bir şey sonu istedi. Tüm dünyanın Cehennem'e gitmesinin, Kıyamet'in kopmasının iyi olacağını düşündüm. Bunun adil olacağını düşündüm. Belki hâlâ öyle düşünüyorum.

Zivan hafifçe kafasını salladı.

–Isaac, bence doğru kelime seçtin. Adil. Bence sorun adaletin nosyonlarında.

–Yani?

Sam eğildi, sözde gizlice söylermiş gibi, yüksek sesle fısıldadı.

–Dikkat et, Zach, Nietzsche'cidir kendisi. Felsefe doktorası var.

–Doğru. Doktoram Nietzsche felsefesi üzerineydi. Umarsız romantiğin tekiydi o. Şimdi İngiltere'de mülteciyim. Gerçekçi olmak zorundayım. Ama Amerikalılarla mollaların çok ortak noktası bulunduğuna inanıyorum. Çölden kaynaklanan bir ahlâk ve adalet anlayışı. Püritenliğin esas kaynağı çöldür. Sen, Sam; sen Amerikalılar'ın emperyal gücü tam idare edemediklerini, ona uyamadıklarını kabul ediyorsun. Neden böyle peki? Çünkü kendileri de bunun gayrı ahlâki olduğuna inanıyor. Ellerinde üstün insanın gücü ve refahı var ama zihinlerinde kendilerini halktan görmeyi diliyorlar. İşte bu, sahiden gülünç. Eğer televizyonlarından, filmlerinden, başkanlarının ağzından söylediklerine bakarsan, hâlâ kendilerini dünyanın yoksul ve zulüm gören çoğunluğundan saydıklarını görürsün. Ve tıpkı çölde vaaz veren mollalar gibi, bu mülksüzlüğün de Tanrı tarafından belli bir görevle seçilmelerinden geldiğine inanırlar. O Hıristiyan, bu Müslüman. Ama iki inanç da tek Tanrı'ya tapan daha büyük bir inancın çocukları. Yahudiliğin. Amerikalılar ve Mollalar, kendilerini çöl Yahudileri sanıyor. Seçilmiş Halk. Yahudiler gibi. Değiller. Mülksüz de değiller,

köle de. Eğer Nietzsche'ci açıdan konuşamama izin verirsen, onlar, kendilerini köle sanan üstün insanlar. İşte bu yüzden tehlikeliler.

Monologunun dansından, kelimeden kelimeye, fikirden fikire geçmekten zevk aldığı açıktı. Bardağını doldurdu, bacaklarını gerdi.

–Ve Sam, söylediklerimi düzeltmeye kalkmadan önce, diye ekledi, sadece felsefi açıdan konuşuyorum; siyasi ya da ekonomik açıdan değil. Siyasi veya ekonomik bakımdan, ne Amerikalılar ne de Yahudiler köle. Sadece ahlâken.

–Pek şifreli, dedi Sam.

–Hiç de değil. Zivan bir sigara yaktı.

–İzninizle. Ayağa kalktım. Telefonu kullanabilir miyim?

–Tabii, Zach.

–Colin'i arayacağım.

Tamamdır. İstediğin kadar konuş.

Colin ilk çalışta açtı.

–Evdesin.

–Tam seni düşünüyordum güzelim.

–Ne düşünüyordun?

–Seni sikmeyi ne çok istediğimi.

–Nasıl sikmek istiyorsun beni?

–Sırt üstü yatıyorsun, bacakların omuzumda. Dibine kadar batırıyorum. Sana dibine kadar sokmak için deliriyorum.

–Altı gün.

–Sabrım kalmadı.

–Altı gün.

–Seni seviyorum, Isaac. Neredesin?

–Sam'da, Cambridge'de.

–Nasıl?

–İyi. Zivan ve Vera adlı Sırp bir çiftle beraber oturuyor. Si-

yaset, savaş ve din ve felsefeden bahsediyorduk. Kafama ağrı girdi.

–Seni cahil Avsutralyalı gariban.

–Aynen.

–Bir sonuca vardılar mı bari?

–Din sıçmış.

–Ya kapitalizm?

–Sıçık.

–Komünizm?

–Sıçık.

–Avustralya?

–Çok sıçık.

–Avrupa?

–Duble sıçık.

–Amerika?

–Kan sıçıyor.

–Özledim seni.

Birden ürktüm. Boğuk sesi dünyanın öbür ucundan geliyordu. Ona, eve dönecek kişi kimdi?

–Col, sana fotoğrafçılığı bıraktığımı söylesem, ne derdin?

–İzin vermezdim.

Özlemden kalbim yanıyordu sanki.

–Seni seviyorum. Altı gün.

–Ara.

–Beni seviyor musun?

–Elbette.

–İyi. Çünkü ben de seni seviyorum.

Telefonu kapadım. Normaldim. Enid Blyton'ın İngilteresi'nde her şey normaldir.

Ben dışarıdayken sohbet başka yerlere kaymıştı. Eşikte durup kulak kabarttım. Sam, Vera'yı Stalin'in suçlarının devasa-

lığına ikna etmeye çabalarken beriki gözlerini devirdi.

–Onu biliyorum, Sam, dedi bıkkınca. Siz Batılılar, ne demeye komünizmi içinde yaşayanlardan iyi bildiğinizi sanıyorsunuz, ben onu anlamıyorum. Stalin'in suçlarıyla seksenlerin Yugoslavyasındaki komünizmin ilgisi ne?

–Miras.

–Birleşik Devletler'deki köle ticareti gibi. Bu hâlâ pek değerli Amerikan demokrasini etkiliyor mu sence? Bir yerden sonra Sam, tarihin tarih olmasına izin vermelisin.

–Evet, bu tarih hâlâ Birleşik Devletler'i etkiliyor.

–Ama demokrasiciğinin değerini azaltıyor mu?

Sam sustu. Yukarı fırladım, odasına daldım, makineme yeni film taktım ve geri döndüm.

–Tamam. Burada yokmuşum gibi davranın.

Vera eliyle uzaklaşmamı işaret etti.

–Olmaz. Berbat görünüyorum.

Zivan bir öpücük kondurdu.

–Harika görünüyorsun, dedim ve sarıldıkları an resimlerini çektim. Kolumu Sam'a doladım, makineyi üstümüze tuttum ve körlemesine çektim.

–Colin sevgilerini yolladı, dedim, kafam iyiydi, makineyi sallayıp duruyordum. Burada olmak hoşuna giderdi; siyaset ve din tartışmalarını sever. Kendini zamanın dışında bir adam diye tanıtır. Zivan'ın yüzünü kadrajlayıp çektim.

–Gülümse, dedim, resmini çekmek istiyorum.

Yakından aldım. Koca ağzını, dağınık saçını. Gömleğinin yakasından koyu sarı kıllarını görüyordum. Onu öpmek geldi içimden. Yerine, resmini çektim.

–E, madem Cambridge harika, dedim flörtçü havamda, yarın beni gezdirir misin?

Dudaklarına yumulmak istiyordum.

–Öğrenci değilim ben, Isaac. Şehirdeki bir otelde bavul taşıyorum. Çok hoş, eski bir barı var. Yarın gece gelip orada içersin.

–Söz.

Vere makinemi kaptı. Beni de kocasına doğru itekledi. Zivan uzun kolunu boynuma doladı, sıkı sıkı kendine çekti beni. Vera resmi sarsarak çekti. Makineyi geri verdi ve aramıza girdi.

–Yarın öğle yemeğinde buluşalım, Isaac. Sana Cambridge'i göstereceğim. Kocasının burnunu sıktı. Sana Cambridge'i gösteren ben olacağım. O kadar harika değildir.

Sarhoş sarhoş, bir daha 'Street Figthting Man'i söyleyerek bulaşıkta Vera'ya el verdim. Mutfağın küçüklüğünden, şarkıyla dans ederken birbirimize çarpıp durduk. Yanağından öptüm onu.

–Bu gece için teşekkürler. Kalmama izin verdiğiniz için teşekkürler.

–Burada kalman zevk bize. Bana küçükken annemin arkadaşlarının gelip sabaha dek içtikleri partileri hatırlatıyor. İngiltere'de böyle şeyler yok. Kederle kafasını salladı. İngiltere'de böyle şeyler hiç olmuyor. Dibime girip fısıldadı. Kocamın duymasını istemiyorum. Kızıyor. Parmağını dudaklarıma koydu. Yahudiler'den nefret ediyorum, Isaac. Yahudi Amerikalılardan, ülkeme yaptıklarından. Dudaklarıma yumuldu. Hırsla, sırılsıklam. Sarhoştu. Fazlasıyla. O Yahudiler'in o yanan binalardan atlayışını gördüğüme memnunum. Kulelerinin yanmasını hak etmişlerdi.

Sesindeki zehirle afallamıştım.

Işıklar kapalı, Sam yataktaydı. Sallana sallana soyundum ve yanına yattım. Ağlamaya başladı. Yumuşacık, usul usul hıçkırıyordu. Omzuna dokundum.

–Ne var, ortak?

–Yalnızım, Zach. Burada olman ne kadar yalnız kaldığımı hatırlattı. Yatakta, yanımda biri yatmayalı o kadar zaman oldu ki...

Hafif, birbirlerinden hoşlanan bir eşcinsel erkekle düz bir erkek arasında yaşanabilecek şekilde seviştik. Sevişme boyunca gözlerini açmadı ve mastürbasyonla boşaldı. Uzun uzun öpüştük. Ardından sigara içtik. Ardından birer tane daha.

–Zivan seviyor konuşmayı, değil mi?

–Doğuştan öğretmen herif.

–Sen de öğretmenlik yapmalısın. Seni dinlerken fark ettim; hâlâ tartışmak, fikir üretmek istiyorsun. Ders vermelisin. İyi bir öğretmensin.

–Yapamam.

–Biliyorlar mı?

–Buradaki cinsel suçlar listesindeyim.

–Ama nasıl? Avustralya'daydı o...

–Fark etmiyor. Biliyorlar. Bildirmem gerekiyordu.

–Başını derde soktu mu?

–Nasıl yani?

–Küçük topluluklarda fişlenmiş kişilere epey fena davranıldığını duymuştum. Yani, öylelerine şamaroğlanı muamelesi yapmak, günah keçiliği yüklemek, falan.

–Cambridge o kadar küçük değil. Ve ergenlerle çalışmıyorum. Kıkırdıyor. Her neyse, burada cinsel suçlulardan kurulu kalabalık bir grubumuz var. Her Perşembe barlardan birinde toplanıyoruz.

–Sahi mi?

Kahkahayı patlattı.

–Yok yahu, dalga geçiyorum.

Güldüm. Uyku bastırmıştı.

–Zach, hiç Lena'yı gördün mü?

Seksi şeker Hırvat Lena. Uzun Hollywood bacakları, lafazanlığı ve Debbie Harry tarzı boyalı saçlarıyla... Sınıf arkadaşımdı. Herkes Sam'le Lena'yı bilirdi.

–Queensland'de

–Mutlu mu?

–Kim bilir?

Kucak kucağa uyuyalım dedik ama olmadı, rahatsız geldi. Ayrı kenarlarda uyuduk sonunda.

Ertesi sabah kalktığımda ağzım leş, kafam kazan gibiydi. Yatakta yalnızdım; Sam beni öğleden sonra göreceğini bildiren bir not bırakmıştı. Aynadaki yüzüm pek şekilsizdi; gözaltlarım torbalanmıştı. Bir haftadır tıraş olmuyordum ve yüzümde epey gölge birikmişti. Gerindim. Avrupa'da geçen haftalarım kendilerini gösteriyordu. Spor salonunu özledim. Küçük banyo penceresinden giren günışığı ılıktı ama sonuçta bu, ılık Avrupa güneşiydi. Memleketin kaba, parlak, uçsuz bucaksız ışığını istedim. Yaşadığım kıtayı evim kılan böylesi ışığa duyduğum özlemdi.

Baş ağrısı, kahve, su ve akşamdan artık bir yudum şarapla giderildi ya, midemdeki kıpırtının farkındaydım. Kıpırdadı; içimde canlı bir organizmaydı o ve öyle olmaması için yakarsam da, kıpırdayacak, sırasını bekleyecek ve kanıma girecekti. İştahı bu. Lavabonun üstüne Vera –Zivan'ın bunu yapabileceğini hayal edemiyordum– bir Ortodoks Meryem ikonası asmıştı. Kendimi ona dua eder buldum ama duamda bile geceki küfürlerimin farkında, utanıyordum. Haç çıkarırken birden bıraktım ve lavaboya arkamı döndüm. Dua edecek Tanrı'm yoktu.

Vera, öğlen yemeği için kasabadaki bir *café*de buluşabilmemiz amacıyla tarif bırakmıştı. Yaşlı Cambridge kasabasının Arnavut kaldırımlı dar sokaklarında dolandım. Karanlık sokaklar kıvrıldıkça ortaçağ kasabasının kokularından ve hoşluklarından zevk aldığımı fark ettim. Turistlerin rahatı için tasarlandığı kesindi, hepsinin ama işlevselliğini ve gerçekliğini de hissediyordum. Öğrenciler ve akademisyenlerle kasabalıları birbirinden ayıramadım. Turistler belliydi. Benim gibi onlar

da kafaları yukarıda yüksek kulelere ve gotik heykellere bakıyordu. Pazar meydanını geçtim ve Vera'nın beni beklediği *underground café*sinin merdivenlerinden indim. Vera, bira içiyordu ve üzerinde hizmet görevlilerinin evrensel uçuk mavi önlüğü vardı. Açık sarı bir eşarpla saçlarını sıkıca bağlamıştı.

Yemekte epey zorlandığım bir sıcak *pie* ile birer bira daha yuvarladık, ardından beni alıp Cam* üzerindeki köprüden geçirdi. Fakülteler yoğun yeşillikteki arazi boyunca saçılmıştı. Bana yaptırdığı gezi ruhsuz ve açıkçası pek saygısızdı.

–Burası çok sıkıcı, Isaac, dedi bana, bu öğrenciler hayattan uzak. Bu kasaba, köy gibi; geceyarısında ışıklar sönüyor.

Ama biraz bastırınca Cambridge'de yaşamayı, İngiltere'ye ilk geldiğinde kaldığı Londra ve Sheffield'e tercih edeceğini kabul etti. Çok büyük, çok soğuktu, dedi. Kendimi hiçmişim gibi hissettim; Londra'da önemsiz bir böcektim. Burası iyi. Zivan kütüphaneleri sever. Üniversitelerin yakınında bulunmaktan hoşlanıyor.

–Yeniden öğrenime başlar mı sence?

–O, hep öğrenci kalacak.

Cam Nehri'ndeki köprüde resmini çektim; o da beni sırıkla yürütülen nehir teknelerinden birinde azami temkinle ayakta durmaya çabalarken çekti.

Saatine baktı.

–Gitmeliyim. College of Kings'te çay servisim var. Burnunu çekti. Güney Afrika'dan ziyaretçileri var ve feci resmî bir durum. Latince dualar edip eski, aptal bir şarkıyı söyleyecekler. Güney Afrikalıların utanacağından eminim.

–Kim bilir? Burası Cambridge. Muhtemelen tüm o geleneksel dalgalar karşısında altlarına kaçıracaklardır.

–Altlarına? Çiş mi yani?

---

*Cambridge'in etrafına kurulduğu nehir. Nehrin eski adı Granta olup, Anglosakson Grantebrycge kasabasının adını Cambridge'e çevrilince, nehrin adı da Cam yapılmıştır. Bridge: köprü

–Evet, açıkladım, biz sömürgeliler gelenekten öyle etkileniriz ki altımıza ederiz.

–Evet, tabii, şu gelenekler. Ellerini ovuşturdu. Gelenekler onlara iyi para getiriyor. Yanağımdan öptü ve sağ elinde sigarasıyla yeşilliklerin üzerinde tempolu bir yürüyüş tutturdu. King's College'in ekşi melankolik muhteşemliğine doğru kayboluşunu izledim.

Zivan beni bulduğunda oturmuş, gözlerimi öğleden sonrası güneşine kapamıştım. Adımın ünlendiğini duydum, kafamı kaldırınca ışıldayan yüzünü tepemde buldum. Karşıma oturdu ve sıkkın görünüşlü genç garson kızdan bağırarak kahve istedi. Kız kaş çatacaktı ya, Zivan'ın gülümsemesi ağır bastı, o da gülümseyerek karşılık verdi. Uzanıp gömlek cebimden bir sigara aldı.

–Vera'yla buluştunuz mu?

–Evet. Gezdirdi beni.

–Vera pek saygılı sayılmaz. Burası harika bir üniversitedir. Bütün sabahı kütüphanesinde geçirdim. Sonra gidip yüzdüm. Yaşamak için güzel bir yer burası. Pek çok tesisi var ve kasabalı sıfatıyla çoğuna girebiliyorsun.

–Vera'nın İngilizler'den pek hoşlanmadığını düşünüyorum.

–Fena değiller bence. Kendilerinin de dediği üzere, biraz kazık gibiler. Ama sen zaten biliyorsundur bunu; Avustralyalı'sın sonuçta. Elimi tutup sıktı. Veruşka'mı fazla yargılama. Öğrenim görmek istiyor. Böyle bir yerde öğrenim görenleri kıskanıyor.

–Yargılamıyorum. Ben de olsam aynını hissederdim. Elini çekti; etrafıma bakındım, üniversite kasabasının ürpertici ihtişamına göz gezdirdim. Ben de kıskanıyorum, diye devam ettim. Onu anlayabiliyorum. Böyle bir yerde öğrenim görmekle ne denli şanslı olduklarının farkında değiller.

Zivan susmuştu ve artık gülümsemiyordu. Suskunluk huzurumu kaçırdı ve garson kızın kahveyi getirişi iyi geldi. Zi-

van fincana üç şeker attı ve hızla karıştırdı.

–Zivan, sana bir şey sorabilir miyim?

–Önce bir resmini çekeyim senin. Burada, Cambridge'de oturmuş, tembel tembel kahveni yudumlarken öğrenci gibi görünüyorsun. Neden bir günlüğüne öğrenci gibi davranmayasın?

Objektife gülümsedim. Kokusunu alabiliyordum Zivan'ın. Gelip karşıma oturmadan önce tuvalete girdiğinin kokusunu alabiliyordum. Gömleği kurumuş ter, ayakkabıları çamur ve yağ ve feci bir köpek boku karışımı veriyordu. Karışık saçları yağlıydı. O resmi çekerken midem kalktı. Aletim titredi.

–Dün gece anti-semitik miydin?

Fotoğraf makinemi geri verdi.

–Sanmıyorum. Öyle miydim sence? Kahvesini karıştırmaya devam etti ama gözleri benimkilere sabitlenmişti şimdi. Gözlerinde öfke yoktu. Sadece merak ve sabır vardı.

Yanıtım epey bekledi. Vera'nın, gecenin bitişindeki öfkesini kavramaya çalışıyordum.

–Günümüzdeki sorunların kaynağı Yahudilik mi sence?

Zivan'ın içten kahkahasına karşılık etrafımızda oturan herkes dönüp baktı.

–Çok içiyorsun, Isaac. Ya da iyi dinlemiyorsun.

Söylediklerinden gocunmadım. En azından, iki gözleminin de doğru olduğunu düşündüm.

–Dinle, diye devam etti, fazlasıyla sarhoş halimle bir noktaya değiniyordum; çağdaş İslamcılarla çağdaş demokratların ahlâki kategorilerinin Yahudilik'ten geldiğine. Yahudi ahlâkı, antik zamanlardaki diğer halkların ahlâkından çok farklıydı. Isaac, diye ünledi neşeyle, oyunbazca yanağımı tokatlayarak. Özgün bir şey yok bunda. Hava basıyor, etki yaratmaya çalışıyordum. Gayet bayağı, bildik bir noktaya parmak basıyordum.

Ona meydan okumada ısrarcıydım.

–Yahudi ve Amerikalıların artık bu ahlâkı kullanmaya haklarının olmadığını öne sürdün.

–Ben onların artık mülksüz sayılamayacaklarını öne sürdüm. Ve Tanrı tarafından seçilmişlik sıfatıyla, bunu kabullenilemez ve mantıksız ahlâki bir konum sayıyorum.

–Ben de. Ama sen, Amerikalılarla Yahudiler'in bugün aynı güçte olduğunu söyledin. Bu kesinlikle doğru değil.

–Eş güçte değiller ama artık birbirlerine bağlılar. Yahudi ulusuyla Amerikan ulusu bugün dünyada, ekonomik, askeri ve entelektüel açılardan güç odaklarıdır. Demek istediğim buydu.

–Ama benim kabul etmediğim de bu; Yahudilik bir din, İsrail ise bir ülke. Yahudiler bir ülke değil. Onlar halk.

–Yahudiler bir ulustur. Sabrı taşmış görünen Zivan parmaklarıyla saymaya başladı. Tanrı'larının buyruğu onları ulus olarak tanımlıyor. İsrail bir ulus-devlet. Çoğu Yahudi, farklı kültürel ulusal bir yapı olarak tanımlanır. Ve belki de hepsinden önemlisi, İbrani dili Yahudileri bir ulus olarak bağlar.

–Hayır, diyerek karşı çıktım, Avustralyalı bir Yahudi, Avustralyalıdır. Amerikan Yahudisi de Amerikalı.

–Ve İsrailli.

–Peki, tamam, onlar bir ulus. Savunmacıydı sesim.

Zivan bir sigara sardı. Tekrar konuştuğunda sorusu karşısında afalladım.

–Sen dindar mısın?

Dindar mıyım?

–Hayır.

–Ama teolojiye ilgin var?

Sorgulanıyormuşum hissine kapıldım. Zivan tereddüdümü gördü.

–Ortodoks mu doğdun?

–Evet. Ama babam ateistti.

–Benimki de.

–Ya annen?

–İnançsız oldu sonunda. Anne tarafım karışık; biraz Kato-

lik, biraz Ortodoks; muhtemelen biraz da Yahudi. Neşeyle güldü. Şaştın mı?

Vera'nın geceki gaddar sözlerini hatırladım ve kafamın karışıklığını Zivan'a açtım. Bitirdiğimde bir sigara daha yaktım. Tenleri çilli iki kadın yanımızdaki masaya oturdu. Zivan onlara bakıyordu.

–Vera'm, Sam'e tahammül edemiyor. Sürekli siyaset konusunda tartışıyorlar. Sana dün gece söyledikleri, nasıl anlatsam... İncinmişti. Patlayışını açıklıyor bu.

–Öyle mi? Sigaramı içmiyor, tütünün yanışını izliyordum. Kafamı kaldırıp meydana bakarsam gölgelerin yanımdan geçişini göreceğime inanıyordum. Midem büzüşmüştü ve burun deliklerim Zivan'la doluydu. Yan masadaki kadınların parfümünlerinin ve acımtırak nemlendiricilerin kokularını alıyordum. Avrupa, kokuyordu; hayalet ve gölge kokuyordu.

–Dün gece Vera'yı iyi dinlememişsin. O, Yugoslavya diye bir yere, memleketine inanıyor. Körlemesine değil –kendi memleketine inandığından daha körlemesine değil– ama onu seviyor ve özlüyor. Ardından Sam bunun iyi bir şey olduğuna, bitişinin adil olduğuna iknaya çabalamıştı Vera'yı. *Adalet.*

Kelimeyi sertçe vurguladı ve kafasını salladı. Sam, elbette, sürgününün Vera'nınkiyle aynı olduğuna inanıyor. Ki değil. Onun dönecek bir yuvası var. Karımın öfkesini kıskançlık, *içerlemek* diye görmek mümkün. Anlıyor musun? Senin şu tatlı öğrencilere duyduğun gibi. Bazen kafayı iyice bulduğumda ben de onlara küfrediyor, sorunlarımın hepsinde, dünyadaki tüm dertlerde suçu onlara yüklüyorum. Anlıyor musun?

–Hayır. Vera'nın dün gece ne demek istediğini hâlâ anlamıyorum.

–Yahudiler'in en azından ellerinden asla alınamayacak bir anayurtları var. Tanrı'nın verdiği yer. Bunun Vera gibi birine nasıl görünebileceğini anlamıyor musun? Tabii ki kıskanacak. Öfkelenecek, orası da kesin. İçerlemesi de anlaşılabilir. Onun

memleketi yokoldu. Meydanı işaret etti, parmağıyla fakülte ve katedral kulelerini gösterdi. Bak, Isaac, şurası ve şurası. Yunanlar'ın yarattığı dünya ve Yahudilerin yarattığı dünya. Yan yana. Birbirlerine ait mi onlar? Alay ediyordu; gülümsemesi her kelimesine yayılıyordu. Alayı için fazla aptal, fazla cahildim. Boş boş, gocunmuş, baktım yüzüne. Burası Avrupa. Göğsüme dokundu. Bu sensin. Vera ve bana gelince; hem Yunanlar, hem Yahudiler bizi barbar görmüştür. Ve sen hâlâ öyle görüyorsun.

Kalktı, sandalyesini çekti ve yandaki iki kadına başıyla selam verdi. İşe dönmem gerek, dostum. Gel akşam barda iki tek at. Hoş bir oteldir.

Onunla beraber yürürken, çalıştığı binanın hoşluklarından bahsetti, İngiliz mimarisinin ölçülü zerafetine nasıl hayranlık duyduğunu anlattı.

Otelin önünde durduk. Ölçülü ve zarifti. Fazlasıyla İngilizdi. Aslen dört katlı Viktorya devri evlerindenmiş. Yapıyı emperyal bir kubbe taçlandırıyordu ve tüm kornişlerle payandalar taze boyanmış, sakinlik verici nane rengindeydi. Otele vardığımızda akşam iniyordu ve ak saçlı kapıcı kapıyı açtığında sokak lambaları kırpışarak hayata gözlerini açıyordu. İçerisi karanlık ve erkeksiydi; yüzeyler hepten ahşap ve koyu kan tonlarındaydı: kalın kadife perdeler pencerelerden yere kadar uzanıyordu. Lobide siyah deri iskemleler vardı ve beyaz parkelere yayılmış halılar koyu kırmızıyla paslı sarı tonlarında desenlere sahipti. İçeri girdiğimizde parlak siyah saçlı bir delikanlı bizi gülümseyerek karşıladı ve tüm sıcaklığıyla Zivan'ı selamladı. Müstahdemlerden biri, bir masa arkasında, gözleri bilgisayar ekranına sabit, oturuyordu. Bu durağan taş yapının uluslararası bir otel zincirinin parçası olduğunu gösteren tek şey, görevlilerin göğüslerindeki altın rozetlere kazınmış siyah ve kıvrımlı simgeden ibaretti.

–Üstümü değişmem gerek.

–Gece geleceğim.

Karnımdaki kasılmalar öğleden sonrası boyunca artmıştı. Gökte kasvetli bulutlar toplanıyordu. İşte bu, Patricia Highsmith İngilteresiydi. Benden sonra Sam, kolları alışveriş paketleriyle dolu, eve geldi. Doğrudan mutfağa girip yemek hazırlamaya girişti.

Hazırladığı isli balık ve salatadan birkaç lokmadan fazla yiyemeyecek haldeydim ve yediğimde de, izin isteyip üst kattaki tuvalete gittim ve tam beş dakika öğürdüm. İngiltere'de böyle bir yemeği hazırlamanın kaç paraya patlayacağını bildiğimden davranışımdan çok utanıyordum ama elimden bir şey gelmiyordu. Aynada, şişmiş, küle kesmiş yüzüme baktım ve kusmayacağımı anladım.

Sam eve gelene kadar ışıkları yakmadan evin küçük salonunda oturup kanımdaki başkalaşımın gurultularını dinlemiştim. Şimdi gerçekten de kanımın beni başkalaştırdığını, hasta ettiğini biliyordum. Sanki bizzat damarlarımda dolaşan sıvılar koyulaşıyor, damarlarımdan çıkabilmek için kabarıyordu. Sanki kanım, onu beslemeyi reddedişime öfke duyuyor ve bilerek kendini beslemem için beni zorluyordu. Öyle su ve yiyecek derdinde değildi. Dehşet içinde, sürgit işkenceyle burnumun peşinden evde dolandım, dar merdivenlerden çıktım, banyoya girdim ve hepsinde emekleyerek duyularımın evde bulunduğuna beni ikna ettiği kokuyu aradım. Burnum beni, içi tutam tutam saç, pamuk ve diş ipiyle dolu küçük bir çöp kutusuna sürükledi; karıştırdım ve bir çift kanlı bandaj buldum. Anasının memesine sarılan bebeğin sabırsızlığıyla emdim ikisini de. Bandajları çöp kutusuna fırlatıp soğuk banyo fayansı üzerinde oturup duvara sırtımı dayadığımda bir anlık huzur buldum. Fazla sürmedi ama en azından geldiğinde Sam'i karşılayacak yüzü bulmama yetti.

Fotoğraflarım üzerine bir sürü soru sormak istiyordu. Hepsinin Avrupa'ya bir yanıt olduğunu söyleyerek kestirip attım. Ama efektlerimi nasıl becerdiğimi öğrenmek istiyordu. Kişileri pornografik yayınlardan ve intenetten alıp montajladığımı söyledim; tatmin olmuş göründü. Tabii, diye ünledi, hepsi montaj. Dijital fotoğrafçılığın ayrıntısından bihaberliğinden memnun, evet, dedim. Seni cahil bunak, diye haykırıyordum içimden, film yahu bu, gerçek bu, dijital değil! Muhtemelen modelleri bulmak için ne deliklere baktığımı düşünmüştür. Tek sorusu, böylesi sarsıcı gerçeklikte özneleri kullanmanın ahlâki değeri üzerine oldu. Buna, yaptığımın *sampler*ların* yaptığına denk düştüğünü söyleyerek yanıt verdim; ayrıca bu imgelerin internet diye bilinen çöplükte herkese açık bulunduğunu ekledim. Konuşurken kendimi de kandırıyordum. Resimlere ilk baktığımda içimi kaplayan dehşet yavaş yavaş uzaklaştı. Rahatsız edici kötülüklerinin bilincinde, hoşlanmaya başladım resimlerden; insanları dürtmelerinden, kafalarını karıştırmalarından zevk aldığımı fark ettim. Onlarla gurur duyuyordum. Bu duygu dolandı, gitti kanımın vahşi çağrısıyla buluştu. Karnım açlıktan zil çalıyordu.

Sırf bu coşkun gurur baygınlığını hissetmek arzusuyla, otele dönerken günün solan son ışıklarında gevşemiş küçük bir kediyi yakalamaya kalkıştım. Hayvancağız dar bir pervaza kurulmuştu ve pisipisi yaklaşımımı şüpheli bakışlarıyla karşıladı. Ama uzatmadı, burnunu kaldırıp uzattığım ele yaklaştı. Niyetim hakkında tümüyle net değildim. Canlı, etobur kokusu burnuma doldu. Niyetim boynu yakalamak, kırmak ve hemencecik dişlerimi gömerek ölüme akan kanını içmekti. Bu niyette mantıklı ya da bilinçli bir şeyler bulunduğuna inanmıyorum. İçgüdüseldi. Ama hayvan burnunu elime yaklaştırıp

*Başkalarının çalışmalarından parçalar alarak yeni işler çıkaran sanatçılar, kolaj sanatçıları

kokladığı anda yerinden kalktı, sırtını kabarttı ve tısladı. Atladı, bacaklarımın arasından geçerek sokağa kaçtı.

Barın yerini sordum.

Zivan'ın çalıştığını bildiğimden rahatsız etmek istemedim. Beni barda bulacağını söylemişti. Atkuyruklu barmen kız ve en dipteki deri koltuklarda oturan baston yutmuş kılıklı yaşlıca bir çift dışında bar, şükredilesi boşluktaydı. Yaşlıların ikisi de ellerinde puro, okumaya dalmıştı; adamın elinde gazete, kadında bir kitap vardı. Puro dumanı arasında adamda çürüyen, ölüme dönük bir koku aldım. Kadınsa zayıf etten öte bir şey kokmuyordu. Bardaki hayat kokan kızın tersine, ne ter, ne seks, hatta ne de dışkı kokusu vardı üzerinden yayılan. Viski istedim ve sigaramı yaktım. Amber sıvıyla dolu bardağı, kokusu etrafımdaki kokuları bastırsın diye yüzüme yakın tuttum.

İlk bardak viski duraksamadan, doğrudan barsaklarıma indi. Tadı zevk vericilikten uzak, ilaçsıydı ama ikincisi daha iyi geldi ve üçüncüyle beraber açlığıma aldırmamayı başardım. On beşinci dakikada bar dolmaya başladı ve düzensiz sohbetin sesleri etrafımı sardı. Herhalde bir futbol maçı bitmişti çünkü parlak formalı bir grup genç gelip yanmayan şöminenin etrafına yarım daire kurarak oturmuştu. Kafa ütüleyici tonlarda birbirlerine bağırıp duruyorlardı. Bara yakın bir masada, şarap ısmarlamış, köhnesinden beş centilmen gençlere bakıp kaş kaldırıyor, dudak büzüyordu. Kulağıma ulaşabilenlerden, bunların ziyaret ettikleri sergiyi konuştuklarını çıkardım.

Sesi en gür çıkan adam ellilerinin sonunda, aşırı şişmandı ve kel kubbesinin üzerinde dağınık adalar misali gülünç yerlerde kalmış saç tutamları vardı. Baştan aşağı siyah giyinmişti. Yün pantolonunda sperm ve bok kokusunu alabiliyordum; aylardır yıkanmadığına bahse girebilirdim. Etrafındaki dört adam daha gençti ve hepsi de, güneşe düşmanmışcasına sinir-

li ve solgundu. İçlerinden birinin omuzlarına cansızca düşen zayıf sarı saçları vardı ve adam, sanki kasten futbol meraklılarına sataşmak istermiş gibi boynundaki ipten sarkan gözlüğüyle oynuyordu. Konuşmaları, duyabildiğim kadarıyla, içimi kaldırdı; ukalâ, aşırı eğitimli, özenti kelimelerle ve hakaretamiz vurgularla bezeliydi. Sanat tartışıyorlardı ama sözlerinde ne siyaset, ne estetik, ne de fikirler geçiyordu. Baştan aşağı dedikoduydu konuştukları. En gençleri yirmisindeydi ama buna rağmen hepsinde menopozlu ve çürümüş bir şey vardı. Küf kokuyorlardı; tatsız ve çürüyen bir koku saçıyorlardı.

Dönüp futbol tayfasına baktım. Kelt renkleriyle ışıyan, parlak gözlü, gürültücü, kanlı canlı adamlardı bunlar. Ama sakin bara yayılan konuşmaları nihayetinde az ötemde oturan çürük yumurtalarınki kadar boştu. *Tabloid* gazetelerden alınma klişelerle maçtan ve sportmenlikten bahsediyorlardı. Karşılıklı atışmalarla spordan televizyona, televizyondan alkole geçtiler, oradan bitmez tükenmez döngü içinde, gene spora döndüler. *Arsenal. Manchester United. Biri Bizi Gözteliyor. Kim Milyoner Olmak İster? Fıçı Bira. Siyah Bira. Arsenal. Liverpool. Biri Bizi Gözetliyor. Fıçı Bira Fıçı Bira.* Bir viski daha söyledim ve konuşmaları dinlemeye koyuldum. *Arsenal, Manchester United, Biri Bizi Gözetliyor, çok içiyor, daha çok içmeli, feci sergiydi, süper maçtı, Fıçı Bira, Şarap, Şarap, dünyevi, böylesini görmemiştim, sıkıcılaşmaya başladı artık, sanatı hep sıkıcıydı, Arsenal, Manchester United, Fıçı Bira, Şarap, ben bunları çok gördüm, Fıçı Bira Fıçı Bira Şarap Şarap Şarap.*

Biri çıkıp şunları öldürmeyecek mi? İngiltere erkekleri, Avrupa erkekleri: emekçi, burjuva, lümpen, aristokrat; hepsi kansız ve köhne. Biri hepsini öldürsün, gitsin.

Omzuma dokunuşunu hissettim ve dönüp Zivan'ın geniş gülümsemesiyle yüzleştim. Saçını geri yapıştırmış, ütülü beyaz bir gömlek giymiş, siyah bir kravat takmıştı. Ceketi de siyahtı. Otelin simgesi göğsünde sallanıyordu. Yaşlı tekerleğin

gözleri Zivan'ın üzerine toplandı. Zivan'ın fark ettiğini biliyordum ama özenle aldırmıyordu. Gencinki de efendisini takip etti, Zivan'ı süzdü, ardından bize sırtını dönüp kaldığı yerden gözlükleriyle oynamaya devam etti.

Zivan üniforması içinde daha da yakışıklı görünüyordu; boyu ve güzelliği, muhafazakâr giysiler içinde daha kahramansıydı. Üniforma ona gem vuramazdı. Emekçiye benzemiyordu. Bar güruhuna aldırmadan cebimden bir sigara aldı. Gözleri yüzümdeydi. Zivan'ın bakışlarının her daim önündekine, kimle konuşacaksa ona, şiddetle sabitlendiğini tahmin ettim. Herhalde insanlar sürekli ona vuruluyordu.

Mola verdiğini söyleyince içki teklif ettim, kafasını salladı.

–Almayayım, sağ ol. Çalışırken içmeme izin yok. Bardaki kıza dönüp bana indirim yapmasını fısıldadı. Beriki başıyla onayladı ve geldiğimden beri ilk kez bana gülümsedi. Zivan, kolonya, hafif deterjan ve acımtırak, şehevi ter kokuyordu. İnsanlar her gün ona tutuluyor olmalıydı.

–Hasta mısın?

Yüzümü inceliyordu.

–Hayır. Neden?

Omuz silkti.

–Terliyorsun. Gözlerin şiş. Dudakların kuru.

–Doktor gibi konuştun.

–Öyleyimdir belki.

Alay mı ediyordu? Yanıtımı veremeden barı gürültülü bir Amerikan aksanı doldurdu; sakallı, uzun siyah favorilerine kar yağmış, gevşek eşofman üstlü, kurt kılıklı bir adam gelmiş, tekerlek beşlisinin sırtına vuruyordu. Gözlükleriyle meşgul tip, kafasını kaldırıp tiksintiyle baktı ama Amerikalı oralı değildi.

–E, sergiye ne diyorsunuz bakalım?

Siyahlı, grup adına yanıtladı.

–Güzel. Pek güzeldi. Ses tonunda aşırı gösterişli arsitokrasi vardı. Amerikalı, bardaki kadına seslendi.

–Bir *bourbon*, tatlım. Duble. Adamları gösterdi. Bir şişe şarap daha. Sesi yüksek ama aynı ölçüde ve şaşırtıcı derecede tiz ve kadınsıydı. Futbol ekibinden biri baktı, arkadaşını dürttü ve kıkırdalılar. Bir diğeri baş ve işaret parmağıyla tekerlek yaptı ve hep beraber kahkahayı bastılar. Ama kahkahaları, uzun boylu, zeytin rengi askısız giysi giymiş bir kadının içeri girişiyle derhal kesildi.

Bir bar dolusu adam karşısında duraksaması kısa sürdü. Kırıtarak bara yürüdü ve Zivan'ın karşısına oturdu. Tüm gözler üzerindeydi. Küçük yuvarlak bir yüzü vardı ve çıplak omuzlarıyla sırtı çilliydi. Bardaki erkeklerin neden birden sus pus kesildiklerini hemen anladım. Kadın, canlıydı. Onların tersine, o, hayattı. Kadın, bana tümüyle yabancı bir aksanla cin-tonik ısmarladı. Dosdoğru, ileri bakıyordu. Teninden yayılan koku tatlı, yaz esintiliydi ama arada daha karanlık, pis bir şey de vardı. Kanıyordu. Derhal sertleştim, midem kıvranmaya ve kasılmaya başladı ve pantolonumdaki tümseği gizlemek adına taburemi bara iyice yanaştırdım. Zivan'ın ağzının oynadığını, Amerikalı'nın tavşan boklarıyla tartıştığını ve futbol tayfasının kahkahalarını görebiliyordum. Ama kadının kanının hışırdayan, çağıldayan, çağıran sesinden başka şey duyamıyordum.

Zivan'a döndüm.

–Galiba içime şeytan girdi.

Başıyla evetledi; saçma cümleme şaşmamış gibiydi.

–Girdi, diye ısrar ettim. Ele geçirilmeye inanır mısın, Zivan?

–Seni ne ele geçirdi sence?

–Bilmiyorum.

–Nasıl yardım edebilirim?

Gözleri ilgili, sıcaktı. Sakindi.

–Gel, dedim ve bardağımı alıp tuvalete yöneldim.

Kabinlerden birinde, futbol meraklılarından biri kusuyordu. Aynada yüzüme baktım. Tuvaletin güçlü flüoresan ışığın-

da tuhaf bir beyazlıkta ve yıllar öncekinden çok daha zayıf görünüyordum. Görüntüme dalar dalmaz Zivan'ı unutuverdim. Saçımı geri taradım. Saçım terden yapış yapıştı ve ellerim titriyordu. Kabinden gürültülü bir osurma sesi yükseldi. Tuvaletler yapışkan bok kokusuyla doluydu. Zivan burnunu kapadı ama ben, ishaldeki kan ve et varlığının bilincinde, derin derin nefes aldım. Futbol elemanı lavaboya eğildi, ellerini yıkadı, gargara yaptı ve tükürdü.

Adam kapıyı çarpıp çıkana dek bekledim, ardından bardağımı kaldırıp lavaboya çarptım. Üç net parçaya ayrıldı; en uzun ve keskin parçayı alıp Zivan'a döndüm. Sağ elini tuttum, kendime çektim ve işaret parmağının ucunu deldim. Kan derhal bir baloncuk yarattı; dudaklarımla temizledim.

Kan ağzıma girer girmez gözlerim keskinleşiyor, bilincim somuta dönüyor. Otelin içindeki tüm sesleri etrafımda duyuyorum. Zivan'ın gergin kalp atışını duyuyorum. Bardaki her bireyin boğuk sesini ayrı ayrı algılıyorum. Karnımdaki kıvranma yatışana kadar parmağı emiyor, sonra bırakıyorum. Zivan parmağını soğuk suya tutuyor ve sakince mendilimi istiyor. Pamuklu dikdörtgeni parmağına sarıyor. Elimi yakalayıp kendine çekiyor. Bu seni sadece birkaç saatliğine doyuracak, fısıldıyor, çok geçmeden yine beslenmem gerekecek. Sesi bir oğlanınki, ısrarcı ve çocuksu, babamın dilinde konuşuyor. Londra büyük bir şehir; orada bulursun kendini. Dudakları kımıldamadı; gülümsemesi sürekli ve şefkatli. Ne yapacağım orada? Kendi dudaklarım oynamıyor. Beslen, buyuruyor ses, biz doyana kadar beslen. Zamanla, sadece zamanla gereksinim azalacak.

Bunu nasıl biliyorsun?

Zivan'ın gülümsemesi yitiyor. Bu sefer dudakları oynuyor.

–Gerçekten benden fazlasını gördüğüne mi inanıyorsun?

Zivan'ın sesinde bu tonu daha önce duymamıştım. Kaba ve nefret dolu. Gülümsemesi yokken yüzü zalim. Tiksiniyor benden.

–Hayır, Isaac, hiç de bile. Zivan gene gülümsüyor. Yakaladığım anlık görüntü kayboluyor; şimdi gene o yakışıklı hamal var karşımda. Neden nefret edeyim senden? Sarılı parmağını dudaklarıma getiriyor. Dudaklarım kırmızı lekelere uzanıyor. Elini çekiyor.

–İşe dönmeliyim.

Zivan gidince bir daha aynaya bakıyorum. Ne derece yakışıklı göründüğüme inanamıyorum. Yüzüme renk gelmiş. Boynumdaki güçlü kasların, parıldayan tenimin farkındayım. Ellerime, yanaklarıma dokunuyorum. Yüzüme su çarpıyor ve bara dönüyorum.

Zivan, siyah giysili adam tarafından çağrılmıştı. Kafa sallıyor ve siyahlı adam Zivan'ın omzuna dokunuyor. Dokunuşu hakaret gibi geliyor gözüme. Mızırdak arzusu resmen yüzüne hakkedilmiş; kokusu yayılıyor. Pis, tiksindirici bir koku. Bir kâğıt parçasına bir not yazıp Zivan'a veriyor ve Zivan, önce tereddüt edip sonunda alıyor. Dönüp bardan çıkıyor. O çıkınca diğer dördü pis pis gülüşüyor. Hepsini oracıkta paralamak, canlarını alıvermek ve değersiz cesetlerini sokağa fırlatmak istiyorum. Köpeklere, çöpe. Her imparatorluğun sonunda erkeklerin indiği yer burası, biliyorum, bu efemine mızırdaklık; eminim bundan. İçimi bulandırıyorlar. Futbol tayfasının cehaleti ve açık aptallığı da batıyor ama en azından onların içinde bir kıvılcım, mazide kalmış gururun bir izi var. Bu masada oturan kıtipyozlar ise bitik. Vadelerini doldurmuş, hiçliği bekliyorlar. Bense inanılmaz bir gerçeklik algısı ve berraklıkla canlıyım. Onlar ölgün; onlar tarihin ıkınıp çıkardığı son parçalar. Adil ve çabuk ve muhteşem bir yangın, Avrupa'nın tümünü kavurmalı.

Amerikalı barda, askısız giysili kadınla sohbet ediyor. Bir konferansı tartışıyorlar. Yanlarındaki tabureye çöküp bir viski istiyorum. Amerikalı, kadının içki teklifini reddediyor, bu gece Londra'ya kadar araba süreceğini söylüyor. Gideceği yeri

duyar duymaz onlara doğru eğiliyorum.

–Affedersiniz, diyorum gülümseyerek, beni de Londra'ya kadar atmanız mümkün mü?

Amerikalı, elbette şaşkın, geri çekilip şüpheyle yüzüme bakıyor. Hazır ve çabuk bir yalan uyduruyorum. Treni kaçırdığımı ve sabaha mutlaka Londra'da olmam gerektiğini bildiriyorum. Nazik ama kendinden eminim ve sonunda başıyla tamam diyor.

–Az sonra çıkmam gerek, diye uyarıyor.

–Hazırım ben. Benzin parasını paylaşmayı öneriyorum. Bunun üzerine gülüyor ve elimi sıkıyor. Lafı mı olur? Beş dakika sonra lobide buluşalım diyor. Tamam diyorum, içkimi bitirip Zivan'ı bulmaya gidiyorum. Asansörlerin orada, her iki elinde birer valizle, pahalı giysili genç bir çiftin arkasında duruyor. Adam cep telefonuyla konuşuyor, kadın uzun kırmızı tırnaklarını inceliyor. Zivan beni görüyor ve başıyla beklememi işaret ediyor. Zil çalıyor, çift peşlerinde Zivan'la asansöre biniyor. Geri döndüğünde tuvalette yaşadığımız çılgınlığı hepten unutmuş gibi gülümsüyor. Ama şefkatli nezaketinden utanıyor ve Zivan, affet beni, deyiveriyorum. Eliyle savıyor sözlerimi. Parmağına küçük, pembe bir yara bantı yapıştırmış.

Ona, Londra'ya gidiyorum ama yarın akşama döneceğim diyorum. Elimi sıkıyor. Arkamızda gülüşmeler ve konuşmalar var. Beş yumuşak kapıya yönelmiş. Yaşlı herif dönüp Zivan'a göz kırpıyor. Dudakları kıpırdıyor ve Zivan onaylarcasına kafasını sallıyor. Genç olanı dönüyor. Leyleğimsi yüzünde kıskançlık ve nefret var. Dönüyor ve duyabilelim diye yüksek sesle fısıldıyor. *Güzel, tamam ama eminim salaktır.* Kapı görevlisi onları dışarı bırakırken daha fazla kahkaha duyuyoruz. *Sohbet edecek değilim ya.* Daha çok kahkaha ve kapı kapanıyor. Gebersinler istiyorum. Cam kapıdan bir gölgenin peşlerine düştüğünü görür gibi oluyorum. İngiliz gecesinin karanlığında yitiyorlar. Geberesiceler, bunu fısıldayarak söylüyorum

ve Zivan duyuyor. İkimiz de cam kapıdan, gölgenin adamlarınkilere karışmasını, onları okşamasını seyrediyoruz. İşe dönmeliyim, Isaac. Zivan aniden dönüyor ve boş lobide beni tek başıma bırakıyor.

Amerikalı asansörden çıkıyor ve yanında genç bir adam var. Amerikalı kendini Robert James diye tanıtıyor ama Bob dememi istiyor. Sadece Bob. Arkadaşının adı Nikolai. Nikolia kısa boylu; yüzü yayvan ve yakışıklı; üzerinde, üzerine pek oturmayan akrilik bir takım var. Göbeği kumaşı geriyor. Göz kırpıştırarak bana bakıyor, öfkeyle elimi sıkıyor ve yanımdan geçip gidiyor. Kızgın, bozuk ama Bob James'in umurunda değil. Fatura ödendi, diyor bana ve peşinden ilerleyip kapıdan çıkıyorum.

Arabası metalik mavi bir Saab; arkaya geçmeye yelteniyorum.

–Hayır, sen öne geç. Arkada Nikolai oturabilir. Esmer, zayıf bir görevli kapıları açıyor ve Nikolai kendini arka koltuğa bırakıyor. Araba çam ve deterjan kokuyor. İçi temiz ve taptaze cilalanmış. Amerikalı ıkına sıkına direksiyona geçiyor ve geniş gövdesi şoför mahallini kaplıyor. Yüksek sesle, *hay amına koyayım*, diyerek koltuğu geri itiyor ve Nikolai homurdanıyor. Amerikalı özür diliyor. Cambridge'den çıkıyoruz.

Bob James, neresi olduğunu bildiğimi varsayarak aslen Lexingtonlıyım diyor. Ortaya saçtığı birkaç ayrıntıdan, mekânın Amerika Birleşik Devletleri'nin ortabatısında bir yerlerde bulunduğunu çıkarıyorum. AGFA'da, fotoğraf şirketinin Chicago ofisinde satış bölümünde çalıştığını ve Nikolai'nin de aynı firmanın Minsk ofisinde görev yaptığını anlatıyor. Bu lafı üzerine Nikolai öne eğiliyor; alkolün kimyevi kokusunu alıyorum. Kartvizitini uzatıyor, bakıyorum. Karanlıkta AGFA logosunu ve altında Belarus adresini görebiliyorum. Omzuma tap tap vuruyor. *Menske*'ye geldiğinde, seninle ilgilenirim. Karım. Süper aşçı. Tekrar arkasına yaslanıyor, karanlığa bakıyor. Nereye biz?

–Londra.

–Vurayım Londra'ya, diye söyleniyor kafasını öfkeyle sallayarak. Ko'muşum Londra'ya, soğuk, donuk Londra. Londra'da kimse Nikolai'yle konuşmuyor.

Öne eğiliyor.

–Alkol? Sesinde yakarı var.

Amerikalı torpido gözünü işaret ediyor. Açıyorum ve bir şişe Johnnie Walker ellerime yuvarlanıyor. Arkaya uzatıyorum, Nikolai alıp göğsüne bastırıyor.

Bob James konferansa veriştirmeye başlıyor. Gözlerimi geceye çeviriyorum. Tümüyle gevşemiş ve doymuş durumdayım. İştahımın şimdilik uyuduğunun farkındayım; içimde, derinlerde bir yerde çöreklenmiş yatıyor ve herhangi bir anda uyanıvermesi mümkün. Hazırım. Emirlerimi aldım, hazırlandım. Kendime rahatlamamı söylüyorum, derin nefesler alıyorum. Londra'ya gidiyorum.

Anlaşılan konferans başarısızmış. Aktivitelerinin parçası babında, fakültelerden birinde, şirketin koleksiyonundaki fotoğraflardan bir kısmını sergilemişler. Barda duyduğum gibi, sergi Cambridge eleştirmenlerinden geçer not almamış. Az daha hangi fotoğrafçıların eserlerinin sergilendiğini soracaktım. Az daha şirketin bu eserlere ne ödediğini soracaktım. Az daha bana göre işleri var mı, diye soracaktım. Ama Bob James, toner ve büro ve havalandırma kokuyordu. Ticaret kokuyordu. Hiçbir şey sormadım, karanlığı seyrettim. Bob James, sessizliğimden rahatsız değil. Konuşuyor, konuşuyor, ince sesiyle mızıldanıp söyleniyor. Konsferans başarısız; hiçbir şey elde edilmedi. Asyalılar katılmadı ve Bob James Doğu Avrupalılarla uğraşmaktan bıkkın. On yıl öncesinden, Avrupa'ya ilk gelişinden özlemle bahsediyor. Vahşi Batı'ydı o zaman, diyor, her yerde kazanılacak tonla para vardı. Bükreş'te çalışmıştı. Dünya'daki en uysal orospular orada, diyor, ama aynı zamanda en pisleri. Ve Moskova. Moskova'yı sevmişti. Saygı görmüştü

orada. AGFA için 1992'de dehşet şeyler başarmıştı. Dehşet. Ama Ruslar'ı işin başına getirdiklerinde hepsi çöpe gitmişti. Dallama Ruslar. Tembel köpekler.

Arka koltukta şişenin yarısını deviren Nikolia kısa horultular eşliğinde uyuyor. Geçen arabaların farları yüzünü aydınlatıyor. Ağzını şapırdatıyor.

–Öldürecek kendini.

–Nasıl yani?

–Alkol. Alkol öldürecek onu. Telaffuzunda tepeden bakış var. Amerikalı arkaya elini uzatıyor, şişeyi alıyor ve bir fırt çekiyor. Nikolai'nin kızarmış yüzüne bakıyorum. Alkol yakışıklılığını zehirliyor. Ama daha onu mahvetmemiş: bu yüzde hâlâ tatlılığın ve çekiciliğin izleri var. İçinde hâlâ hayat var; gerçek ve şehvetli. Aletim titreşiyor.

Londra'ya gitmem gerekmiyor. Amerikalı'yı burada, yolda durmaya ikna edebilirim. Uykuda, habersiz Nikolai'yi çevirir, pantolonunu indirir, içine girer, ısırabilirim. Ondan beslenebilirim. Hiç heyecana kapılmadan, iştahımda ahlâktan eser kalmadığını fark ediyorum. Umurumda değil. Kendimi büyük hissediyorum. *Lanetdünyanınzirvesinde, ortak.* Canlıyım. Nikolia'ye bakmaktan vazgeçip bakışlarımı önümdeki karanlığa çeviriyorum. Amerikalı'nın bana baktığını hissediyorum. Sanki arzularımı bilirmiş, tam neyi gereksindiğimi anlarmış gibi, yüzünde hınzır bir gülümseme var.

Bob James aracın CD-çalarına bir CD koyuyor; Wu-Tang-Clan'ın ilk albümü. Hip Hop'un çopçop ritmleriyle Londra'ya giriyoruz. Şehir sürünerek sarıyor sanki etrafımızı. Önce sessiz çevre yolundayız, her yer karanlık; derken banliyönün ucu görünüyor; ardından hop, şehirdeyiz. Gürültü ve ışık ve arabalar ve neonlar. Bu şehre hazırım ben. Kasvet ve kirliliği, milyonlarca bedenin kokusunu alabiliyorum. Küfün ve kemirgenlerin, pis kokulu nefeslerin ve yıkanmamış bedenlerin kokuları. Bu, gergin, nevrotik bedenlerin birleşmiş bok kokusu

ve çamurlu Thames'in kötücül etkisi. Bu koku, yüklü, kimyasal bir koku ve *mütant* bir nimbüs bulutu misali şehrin üzerine asılı duruyor. Hazırım buna ben.

Bob James ve Nikolai, Erals Court'daki bir otelde kalıyor. Earl de neymiş be, diyor Bob James ama derken gülüyor. Kıytırık İngilizler, kıytırık ibneler. Otel küçük ve tıpatıp benzer iki Georgia stili binanın arasına tıkıştırılmış gibi. Otel olduğunun tek belgesi küçük altın kaplama bir plaka, o kadar. Bir görevli yaylı cam kapılardan çıkıp bizi karşılıyor. Bob James anahtarları adama fırlatıyor.

–Park edebilir misin?

Afrikalı genç başıyla evetliyor.

Amerikalı, Nikolai'yi çekiştire çekiştire çıkarmaya başlıyor. Nikolia homurdanıyor ve viski şişesini arıyor. Hâlâ uykuda, öne uzanıyor. Bob James, Rus'un yüzüne tokadı yapıştırıyor.

–Rus hıyarı; bırak ko'duğumun şişesini.

Nikolai, gözleri kapalı, başını çevirip Rusça mırıldanıyor. Bob James'e yardım ediyorum ve Nikolai'yi aramıza alıp otele yürütüyoruz.

Resepsiyon bankosunun ardındaki turuncu rujlu genç kadın bize gergin gergin bakıyor ama Amerikalı anahtar kartını çıkarınca hemen komiye sesleniyor.

Üç kişi, sarhoşu zar zor asansöre taşıyor, ikinci kattaki odasına götürüp yatağa bırakıyoruz. Bob James komiye bir onluk veriyor ve valizleri getirmesini söylüyor.

Amerikalı, hâlâ kendi kendine mırıldanan Nikolai'ye bakıyor. Nikolai koridorda altına işemiş ve sol bacağı sırılsıklam. İdrarın kaba kokusu sarhoş edici cinsten. Nikolai'nin altına ettiğini de anlıyorum, koku burnuma ulaşıyor. Amerikalı çeke darta Nikolai'nin pantolonunu çıkarıyor ve cıvık bok lekelerini keşfediyor. Tiksintiyle ellerini silkeliyor.

–Al sana girişimci Rus sınıfı.

Kapı çalınıyor ve komi bavullarla giriyor. Pis kokuyla ilk te-

masa hafifçe buruşan yüzü dışında bir tepki göstermiyor. Bob James eline bir yirmilik tutuşturuyor.

–Benim için buraları temizleyebilir misin?

–Elbette, efendim. Aksanı düz ve tatsız. Eğilip selam veriyor ve odadan çıkıyor. Bob James bana dönüyor.

–Kalacak mısın?

Rus'u paralamak istiyorum. Yüzümü idrar ve boka gömmek, onu içime çekmek, dilimi içine daldırmak ve dişlerimi geçirmek, kendimi kokan bokuna, fışkıran kanına, terine ve sidiğine bulamak istiyorum. Amerikalı, kollarını kavuşturmuş, ayımsı gövdesiyle gece lambasının zayıf ışığını kapatıp odaya gölge salarak bana bakıyor. Kafamı sallıyorum. Ardından teşekkür edip odayı terk etmiş olmalıyım. Asansöre binip lobiden çıkmış olmalıyım.

Earls Court'ın soğuk sokaklarında, geceyarısını geçen bir saatte, kendimi titrer, aç, şehvette yitmiş buldum.

Trafik seslerini, uzaktan gürültüleri duyabiliyorum. Issız sokaklarda yürürken içimde korku yok. Her yerde İngilizcesiyle Londra, daima rahat ve güvenli. Benzin kokulu, ahlâksız havayı içime çekiyorum. Dışkı katmanlarıyla yoğunlaşmış havayı. Kat kat bok. Tarih, gübre, kan ve kemik, ayaklarımın altında. Ölümün tozu, hayat, ölüm, bitmek tükenmek bilmez hayat ve ölüm tekrar tekrar; bedenimin içine daldığı bu; bu kirli toprakta hayatın anlamı bu. Memlekette olmak istiyorum; havanın temiz ve taze olduğu saf, uçsuz bucaksız Avustralya'da. Burada, toprakta, yerde, suda, havada kan var. Burada nasırlaşmış tarih yokmuş gibi yapmayacağım. Dünyanın kokusu her yerde acımasız ama ben kafamı kaldırıp diri, genç gökyüzüne bakmak istiyorum. Tepemdeki gök sıkışık ve önemsiz. Yıldızları göremiyorum; evrenin kenarlarını göremiyorum. Londra'nın kubbesi kendini yansıtıyor. Avrupa, sonsuz Avrupa. Başka bir olasılık yok.

Warwick Yolu'na sapıyorum. Earls Court metro istasyonu-

nun kapalı kapılarının önünde fahişeler birikmiş. Kokluyorum. Fareler ve lağım, bok ve sidik ve kan; hepsi ayağımın altında akıyor. Kadınlara yaklaşıyorum. Dört kişiler; daracık kısa giysileri içinde yolda volta atıyorlar. Hızla geçen bir arabadan sarkan bir delikanlı laf atıyor. Ehliyetsiz araba kullanılışının pırıltısını görüyorum. Müziğin çıstaklarını duyuyorum.

Teker teker yanlarından geçiyorum. Hepsini kokluyor, kokularını sınıyorum. Görünüşleriyle ilgilenmiyorum. İlk kadın eroin kokuyor –babam da böyle mi kokuyordu?– ve kokusu çekicilikten uzak. İkincisi çürümüş et kokuyor. Anında ölmekte olduğunu anlıyorum. Üçüncüsünün kokusu yumuşak ve çekici. Bu kadın genç. Ama yüzüne baktığımda ürküyor ve aceleyle diğerlerine doğru yürüyor. Dördüncüye yanaşıyorum. Neredeyse televizyondakiler kadar abartılı *Cockney* ağzıyla, son treni mi kaçırdığımı soruyor. Ağzında spermin, soğanın ve KFC'nin* kokusunu alıyorum. İlk kadın sesleniyor, Dikkatli ol, şekerim. Beriki, şaşkın şaşkın beni süzüyor. Dikilip bekliyorum. Diğer kadınlara doğru yürüyor. Bir araya gelip adımlarını sıklaştırıyorlar. İlk kadın hariç; o bana bakmaya devam ediyor. Dönüp yürümeye devam ediyorum. Öfkeyle siktirip gitmemi söylediğini duyuyorum.

Eski Brompton Kavşağı'na yaklaşırken kokusunu alıyorum. İçki dükkânlarından birinin duvarına yaslanmış ve gölgeler içinde; yani göremiyorum onu. Ama kokusu benzersiz. Onda kadının kokusunu alıyorum: ucuz, sert bir parfüm ve daha yumuşak, daha tatlı bir şey. Talk pudrası. Ama çocuk gibi de kokuyor. Hiçbir kokudan böylesi etkilenmemiştim. Aklıma okulda, beden dersi sonrası duştaki taze, keskin koku geliyor. Korkusunun kokusunu da alıyorum. Bu, beni coşturuyor.

Gölgelerden çıkıyor. Çok genç; kahve tenli. Uzun siyah saçları parıldıyor. Küçük, güzel yüzünü bozan gülünç kırmızılık-

*Kentucky Fried Chicken; şubeleri ülkemizde de bulunan tavuk ürünleri sunan uluslararası lokanta zinciri

ta bir ruj sürmüş. Sikiş ister misin? Kaba kelimelerde zorlanıyor. Başımla evetliyorum, ara sokağı gösteriyor. Yirmi pound. Gergin bir sesle fiyatı belirtiyor. Benden korkuyor. Algılıyorum bunu; güvensizliğini ve ürkekliğini algılıyorum. Karanlıkta parlayan küçük, oval gözlerinde panik var. Bize oda lazım, diyorum. Aksanımı fark edişini görüyorum. Kırk pound. Bir kez daha kelimeler ağzından titrek çıkıyor. Başımla onaylıyorum. Sokağa çıkıyor, peşine düşüyorum. Dönüp dönüp bana bakıyor. Şaşkın. Onun için yanıp tutuşuyorum ve arzumun tuhaf titreşimiyle heyecanlıyım. Birbirine karışan kokular başımı döndürüyor ve tümüyle dokunuşuna, onu alışıma açım. Şehvetimde seksle ilgili hiçbir şey yok ve bedenin sınırlamalarından bu derece arınık bir özgürlüğü daha önce hiç tatmadım. Gözümde o, ne erkek, ne dişi; insan bile değil neredeyse. Sanki önümde yürüyen bir köpek ya da kedinin kalçalarına bakıyorum. Pansiyonumsu bir yerin önünde duruyor. Merdivenlerden çıkarken titreyerek izlememi işaret ediyor.

Koridor seks ve dışkı kokuyor. Kıza anahtarı uzatan delikanlı karıştırdığı dergiden başını bile kaldırmıyor. Asansör yok; üç kat merdiven çıkmak durumundayız. Odanın kapısı lekeli ve deliklerle dolu. Anahtarı çeviriyor, giriyoruz.

İçerisi ufacık. Yerde çıplak bir şilte –fare boku ve sperm ve vajina kokuyor– yanında, üstünde prezervatif dolu çanağıyla bir komodin. Kapaksız bir şırınga şiltenin yanında, yerde duruyor ve kız ayağının ucuyla şırıngayı duvara doğru iteliyor. Bana dönüyor.

Ölümün odada, yanında bulunduğunu anlamıştı galiba. Titrek başını dikleştirdi ama olduğu yerde çakılı, korkuyla gözlerime baktı. Kollarını göğsünde çaprazlamıştı. Yanına gittim, kollarını kaldırdım. Hafif bir inlemenin ardından Arapça bir dua fısıldadı. Gözlerini kapadı, titreyerek bekledi. Dar fanilasını sıyırdım. İnce, kötü beslenmiş bedeni esmer ve oğlansıydı. Küçük göğüslerini nazikçe okşadım. Onu duyabiliyor-

dum. Kalbinin konuşmasını duyabiliyordum. Benden, onu öldürmemi rica ediyordu. Sol tarafından aşağı inen bir yara izi vardı; çirkin, kırmızımsı bir çizgi. Yaraya dokundum ve bir anlığına –sadece o an için– savunmaya geçti, kendini geri çekti. Onu kavradım ve şilteye ittim. Odayı nefes kaplamıştı; coşkun, umarsız bir nefes. O da duyuyordu bunu. Omzumun üzerinden öteye, bir yerlere, Cehennem'in sonsuzluğunda bir yerlere bakıyordu. Ben, Şeytan'dım. Kötülük'ün ne olduğunu, olabileceğini, olması gerektiğini anladım: bilincin yokedilişi, imhası. Elimi boğazına götürdüm ve kızı boğmaya başladım. Debelenmeye başladı, çığlık atmaya çalıştı ama güçsüzdü ve ben, mümkün olabileceğini düşündüğümden çok daha fazla güçlüydüm. Parmaklarımın küçük bir kasılışıyla hayatını söndürebilirdim. Hazırdım. Eli boğazıma uzandı. Boşuna yakamı çekiştirdi; ardından tutmayı başarıp çekti. Giulia'nın verdiği haçın zinciri koptu ve haç kızın çıplak bedenine düştü. Ona baktım ve bu sefer onu görebildim. Umutsuzca, çaresizce ağlayan küçük bir çocuktu o. Ölmek istiyordu ama bedeni yaşamaya niyetliydi. Geri çekildim.

Kıpırdamadı. Gözleri gözlerimden ayrılmadı. Sonsuz pişmanlıkla, bu sefer ağlayan bendim. Ceplerimi karıştırıp para buldum: Banknotları üzerine fırlattım. Beşlik. Onluk. Yirmilik. Bir tane daha. Bir tane daha. İngiltere için ayrılmış paramın tümü. Öylece yatıyordu; derken ayakucundaki paralara baktı, doğruldu, hepsini toparladı, giysilerini kaptı ve koştu. Merdivenlerden koşuşunu duydum. Ardından bir küfür savruldu. Haçımı yerden aldım ve baktım. İçimdeki burulma geçmemişti. Temiz değildim. Ama bilincim yerindeydi. Beslenmeliydim. Ne İsa, ne Tanrı bunu değiştirebilirdi. O zaman söz verdim. Ve sözümü yüksek sesle, sidik kokan o odada, Tanrı'ya değil bir adama verdim. Colin'e. Sağduyuyla seçeceğime söz verdim. O kızı değil, onun gibi birini değil. Şeçmeliydim. Sırf içgüdüymüş gibi yapamazdım. Beslenmeli ve seçmeliy-

dim. Ben Şeytan'dım ve ben, Tanrı'ydım.

Resepsiyon görevlisi kapıdaydı. Elinde uzun bir bıçak vardı. Konuştuğunda, aksanı Karayipler'den geliyordu.

–Siktirip gidecek misin?

Hafifçe evetledim.

–Seni bir daha buralarda görürsem, doğrarım.

Yanından geçerken ayağıma doğru tükürdü.

Adımlarımı izleyerek geri dönerken Londra yoktu. Kafa çekenler yoktu, fahişeler yoktu. Arabalar ve ışıklar ve neonlar ve kahkahalar yoktu. Ne asfalt vardı, ne gökyüzü, ne tuğla, ne de gece. Yukarıda ve aşağıda hiçbir şey yoktu. Boşlukta şekil yoktu. Girdiğimde, otel lobisinde kimse yoktu. Ne kapıcı, ne resepsiyonist, ne de komi. Ne banko, ne asansör, ne de kapı. Sadece Thames'den, rüzgârdan, Avrupa'dan bana fısıldanan bir soru vardı. Andreas'ın, Sula'nın, Maria'nın, Zivan'ın sorusu: Neye inanıyorsun?

Yanıtı şimdi biliyorum. Birbirimizi öldürmemize, incitmemize inanıyorum. Komşularımızı mahvedip onları süreceğiz. Birbirimizi katledecek ve tecavüz edecek ve cezalandıracağız. Şavaşmaya devam edeceğiz ve nefret etmeye devam edeceğiz ve adil ve sağduyulu ve inançlı olduğumuza inanacağız. Öldürmeye ve birbirimizi satmaya devam edeceğiz ve adil ve iyi ve dürüst olduğumuza inanacağız. Zevki kovalayacağız ve kovalamaca boyunca birbirimizi mahvedeceğiz. Çocuklarımızı terk edeceğiz. Tüm bunları Tanrı ve doğamız adına yapacağız. Fakirlik ve hastalık yaratacağız ve pislik yüklü refahı ve ondan yükselen rezillikleri yaratacağız. Kendimizi adil ve sağduyulu ve inançlı ve aklı başında göreceğiz. Birbirimizi öldürüp birbirimizin üzerine sıçacak ve işeyeceğiz. Kıyameti yaratacağız. Tanrı adına veya adalet adına veya sırf bunu yapabildiğimiz için. İşte buna inanıyorum ben.

Çaldığım kapıyı Amerikalı açıyor. Beni görünce yüzüne hınzır, muzaffer bir gülücük yerleşiyor ve beni içeri buyur ediyor. Daha önce nasıl çakmadım bunu ben? Adamın leş, atık kokusunu. Belinde beyaz havlusu hariç, çıplak duruyor karşımda.

–Geri döneceğini biliyordum.

İskemleye oturuyor ve havlu sıyrılıp yere düşüyor. Aleti ıslak ve ölgün ve kırmızı. Bir sigara yakıp yatağı işaret ediyor.

–Senindir. Alabilirsin.

Oda temizlenmiş, çarşaflar değiştirilmiş. Ama kusmuk ve bok kokusuyla amil nitratınki* duruyor. Rus, yüzüstü yatakta ve çıplak. Etli, geniş kıçı çıplak. Orada, çatal boyu taşan ince kılların arasında kan izi var. Kararlılığım zayıflıyor. Ona girmek istiyorum. Aletim sert, kalkıyorum. Başına dikilip seyrediyorum. Gözleri açık ve bir an için öldüğünü zannederek korkuyorum. O bir erkek; erkek olduğunu görebiliyorum. Nefesi körük; sessiz gözyaşları süzülüyor, biteviye. Yüzü kusmukta yatıyor. Boşalmış cam amil nitrat şişesi, sıkılı yumruğunda. Televizyon'da CNN görüntüleri değişip duruyor. Çöl manzaraları, kelepçeli bir genç, patlayan harfler.

–Korkma, ölmedi.

Amerikalı'ya dönüyorum. Gri ve gür göğüs kıllarını okşayarak sigara içiyor. Gülümsemesi acımasız.

–Kay ona. Kaba, ezici bir emirdi bu.

Kafamı sallıyorum.

–Haydi, tırsak dallama, bunun için geri dönmedin mi? Sik onu.

Zehirle titriyorum ama korkmuyorum. Korkacak bir şeyim yok.

Kaba, soğuk fısıltılarla, her hareketiyle kendini sertleştirerek teşvik ediyor beni. Eli, aletini sıvazlamaya başlıyor.

---

*Kimi zaman kalp rahtsızlıkları tedavisinde de kullanılan kullanılan damar gevşetici

–İstediğin bu, biliyorum. En baştan beri.

Yerden kayganlaştırıcı krem tüpünü aldı ve şimdi aletine sıkıyor.

–Haydi, tecavüz et ona. Haydi, yemiyor mu yoksa? Öldür götleği.

Rus'un kokusu burnumda. Kan ve bok ve seks. Kazık gibi aletim. Tecavüz et ona. Öldür onu.

Amerikalı kalktı, yanımda duruyor. Rus'a bakıyor. Rus'un hareketsiz gözleri ötemizde bir yerlere bakıyor. Amerikalı, Rus'un bacaklarını ayırıyor. Osuruk, ardından koku. Rus mırıldanıyor.

–Isaac, diyor Amerikalı usulca, kasıt dolu; kocaman, sanki odayı dolduruyor. Sana onu öldürmeni emrediyorum. Öcünü al, Isaac. O bir hiç; bir hayvan. Amerikalı, Rus'a tükürüyor. Emrediyorum sana. Yoket onu; öldür, hiçliğe yolla. Emrediyorum sana. Parçala.

Rus inliyor. Emrediyorum sana. Parçala.

Rus inliyor. Yapabilirim. Ona ne istersem yapabilirim. Et, kan ve ten. O zaman anlıyorum insanın ne olduğunu. Et. Ten. Kan. İnliyor, umutsuz, bitik. Havayı kokluyorum.

Amerikalı arkamda. Kokusunu alıyorum. Kayganlaştırıcı, ter, sperm, kas, kan, amil nitrat, bok, sidik, tükürük, sabun, deri, pamuk, kot, metal, plastik, çelik, ahşap, alkol, marihuana, Cola, Pepsi, patates kızartması, şarap, bira, petrol, cips, çikolata, jelâtin, dolarlar, eurolar, poundlar, Omo, Oreos, porno, televizyon, sinema, altın, gümüş, nakit, stoklar, bonolar, sigorta, tanklar, tüfekler, tabancalar, Versace, Gucci, Prada. Sidik, ter, kan, bok. Tanrı. Amerikalı, O kokuyor. Sidik, ter, kan, bok. O'nun kokusu.

Kıyamet. Daha ne kadar söylemeliyiz bu şarkıyı, Tanrı'm? Tatlı Kıyamet, sevgili Soykırım. Gel bana.

Hemencecik ölmesini istemiyorum. Sıvının, yoğun ve canlı sıvının içime akışını hissetmek istiyorum. İlkin üst dudağını ısırıyorum. Bağırmıyor; eti yırtarken sadece hafif bir inleme, o kadar. Gözleri, içinde dehşetin yüzdüğü gözleri, benimkileri yakalıyor ama çoktan gırtlağına daldım ve sarsılıyor, debeleniyor ve iskemleye çarparak düşüyor. Kanı yüzümde, dudaklarımda, ağzımda, gırtlağımda, içime, iskemleye, halıya, duvarlara akıyor. Ölüm anını hissediyorum. Ölüm bir ses çıkarıyor, hafif bir tıkırtı, koca, umutsuz bir hayat çırpınışı. Ardından sessizlik. Hayat söndürüldü. Kanın tadı değişti, vaadini yitirdi, tatsızlaştı. Yüzümü siliyor, kanı yalıyorum. Kasları gevşedi ve boşaldı. Bok ve sidik bacaklarından süzülüyor, otel halısına damlıyor. Odada kahkaha var; bir oğlanın neşe dolu, coşku dolu kahkahası.

Köşede bir kutu var; ekranında ışıklar yanıp sönüyor, dans ediyor. Bir an için sabit bakışlarla izliyorum. Işık içinden dans ediyor, ses içinden geliyor, şablonlar şablonlar oluşturuyor, ses, sesi yankılıyor. Huşu içinde yatağa yürüyorum. Daha tatmin olmadım. Daha alınacak var. Yataktaki diğer yaratık uyuyor, horluyor. Kafasını kaldırıyorum ve bir anlığına gözleri açılıyor; gözlerde öfke var ama dişlerim yüzüne gömülüyor ve gözler sonsuza dek yokoluyor. Deriyi, kasları ve kemikleri söküyorum ve kan yüzüme ve boynuma fışkırıyor ve Yaradılış'ı tadıyorum ama canlı hayatın sönüşünü ve bu kanın da harcandığını derhal hissediyorum. Cesedi yataktan atıyor, kendimi sırılsıklam ipek çarşafa bırakıyorum. Sakin bir uykuya dalarken odanın uzak köşesindeki kutudan gelen karmaşık, elektrikli seslerin mırıltısını duyuyorum; başucu lambasının biteviye mırıltısının farkındayım; duvarlardan süzülen kanın halıya damlayışını dinliyorum. Uykuya dalmadan önce en son duyduğumsa, yanıma gelip yatan, kolları ve bacaklarıyla beni saran oğlanın şiddet yüklü, zevkten coşmuş kahkahası.

lilith ın kitabı

olu avrupa

araf

ölü avrupa

–HER NOEL'DE Yahudiler bir Hıristiyan çocuğunu çalar, bir fıçıya koyar, canlıyken fıçı tahtalarının aralarından bıçaklar sokar ve çocuğun kanını sonuna kadar akıtırlar. Sonra da içerler. Bana Yahudilerle ilgili ilk anlatılan budur.

–Rebecca'nın sana bu pisliği anlattığına inanamıyorum.

–Anlattığında beş yaşında falandım herhalde. Peri masalı havası vermişti...

–... boktan bir peri masalı...

–... biliyorum, biliyorum. Bunlardan bahsettiğini duyduğunda babam hemen kesmesini söyledi. Bize bunların cahil köylü saçmalıkları olduğunu söyledi. Beni oturttu ve tarih dersi verdi. Yahudiler'in nereden geldiğini açıkladı, İncil'in onların tarihi olduğunu söyledi, Soykırım'ı anlattı. Aşkenaz ne, Sefarad ne; onları bile anlattı. Tabii, kendi Marksist bakışını koymayı atlamadan; hep Soykırım'ın esas trajedisinin Nazilerin Yahudi proleteryasını mahvetmeleri olduğunu söylerdi. Ve bize İncil'in baştan aşağı palavra olduğunu ve herhangi bir dine inanmamamızı da söylerdi.

–Kendisi hiç dindar olmamış mı?

–Belki çocukken. Ama ı-ıh, nefret ederdi dinden. Onun dini komünizmdi. Ve eroin.

–Annem de dinden nefret ederdi. Tipik Aussie; bana hep ıvır zıvır öğretti. Okula gidene dek İsa'yı duymadım. Paskalya Tavşanı'na inanırdım ama İsa'yı duymamıştım.

–E, peki nasıl Hıristiyan oldun?

–Ben hiç Hıristiyan olmadım.

–Sanıyordum ki...

–... Din beni büyülüyordu; İncil'i okudum, çünkü Steve zorladı. Zorladığına memnunum. Tarih okumaya tutulmamı sağladı. Biliyorum, hiç Aussie değilim. Ama pek az Hıristiyan tanırdım. Katolikleri, Ortodoksları, Müslümanları tanıyordum. Ama onlar da Ramazan'da oruç ya da Paskalya dışında dini iplemezdi. Onlar için din bunlardan ibaretti.

–Ne demek istediğini çok iyi anlıyorum. Hepsi tören falan, teoloji yok. Büyüdüğümde anneme bağırararak şöyle dedim: Senin kıtipyoz İsa'n, Yahudi'ydi, o anlattıklarını anlatmaya nasıl cüret edersin? *Yahudi'ydi o.*

–Değildi.

–*Öyle*ydi.

–Dinle bir; O, Yahudi doğdu ama dünyaya Musa ile Tanrı arasındaki eski Anlaşma'nın yerini alacak yeni Anlaşma'yı duyurmaya geldi.

–Şimdi Hıristiyan gibi konuştun işte.

–Ben sadece hepimizin kardeş, hepsinin aynı din olduğunu söyleyen liberal zırvalardan nefret ediyorum...

–...Tanrı'nın da aynı olduğunu...

–Dinle, tüm söylediğim, eğer Yahudi'ysen, İsrail'in on iki kabilesinden geldiğini iddia ediyorsun demektir. Yasan, Musa'nınkidir. Sen, Seçilmiş Halk'sın. Bu kadar. Senin Tanrı'n başkalarını iplemez. Hepsi Tevrat'ta var bunların. Eğer Hıristiyan'san, İsa'nın dirilişine, Kutsal Üçlü'ye ve yeni Anlaşma'ya inanırsın. Müslüman'san, o zaman Muhammed, Tan-

rı'nın son Peygamberi'dir ve Tanrı'nın kelâmını Kur'an'da yazdığı şekilde kabul edersin. Bunların hiçbiri aynı şey değil. Yeni Çağ Hıristiyan papazlarının İncil'i insanileştirmesine dayanamıyorum. Amerikalı laik Yahudilerin Anayasa'yı Kutsal Kitap'la bir tutup, hem Yahudi, hem inançsız olabileceklerini düşünmelerine dayanamıyorum. Baştan aşağı palavra. Müslümanlar, hiç değilse dürüst. Aynı anda hem demokrat, hem tek Tanrı'lı olamazsın. Seç. Ya biri, ya öbürü.

–Katılmıyorum. Bu fazla, çok fazla katı. Ekümenik olabilirsin. Bir haham, bir papaz, bir imam...

–...hep beraber bir bara girmişler...

–... Hepsine birden inanabilirsin; farkları kabul edersin ama aynı zamanda benzerlikleri de kabul edersin. Ortak paydayı bulursun. Aksi takdirde bitmeyen savaştan bahsedersin. Seninle mütabık kalamam.

–Bak, annen Yahudiler hakkında o kadar da uydurmuyordu; kan iftirası diye bir şey var. İncillerde var; tam hangisindeydi hatırlamıyorum, galiba Matta'nınkindeydi. Yahudiler, Pontius Pilate'ye cevap verir: bırak O'nun kanı bizim ve çocuklarımızın üstüne olsun. Hıristiyan'san, bu küfrü gerçek kabul etmelisin. Baban yanılıyordu. Annen cahil bir köylü sıfatıyla değil, bir inanan sıfatıyla konuşuyordu. Kan iftirasının kökü budur ve kaç burjuva dinbilimcisinin bunu erken dönem Kilise siyaseti ve Roma devletiyle açıklamaya kalkıştığına aldırmıyorum. Nesin sen? Neye inanıyorsun? Yahudiler'in İsa'yı öldürdüğüne mi inanıyorsun? Ya da Yahudiler'in, Tanrı'nın tek ve Seçilmiş Halkı olduğuna mı inanıyorsun? Veya Tanrı kelâmının Kur'an'da belirtildiği gibi olduğuna ve onu yerine getirmediğinde Cehennem'de yanacağına mı inanıyorsun? Bu senin dandik demokratik vıdı vıdılarına dokunabilir ama din, *savaştır*.

–Neden bu kadar kızgınsın?

–Çünkü insanlar ödlek.

–Kim önce gelmiş? İbrahim mi, Musa mı?

–İsa aşkına, inanamıyorum. Ve yediğimin ünivesitesine giden sensin.

–Ünivesitede din öğretmiyorlar.

–Öğretmeliler.

–Neden?

–Tarih bu, siyaset bu.

–Lanet bir köktenci gibi konuşuyorsun. Palavra. Tanrı öldü. İşte üniversitede bunu öğreniyorsun.

–Ya, ölü O, değil mi? Haydi, git sor bakalım komşumuz Bilal'e. Git sor bakalım İsraillilere veya Filistinlilere veya Hindulara veya Pakistanlılara, Tanrı ölmüş mü, ölmemiş mi diye.

–Sorumu yanıtlamadın.

–İbrahim, Musa'dan önceydi. Nuh'tan sonra. Isaac, senin adın, Tanrı'nın İbrahim'den kurban etmesini istediği oğlunun adı. İbrahim, Tanrı'nın emrini yerine getirmeye hazırdı. Öbür oğlu da İsmail'di; odalığı Hacer'den yaptığı babasız oğlan. Araplar, İsmail'in soyundan geldiklerini iddia eder.

–Aman ne mükemmel. Kölelik ve kan davaları. Ve senin dinin bu, öyle mi? İstemem, kalsın.

–Tarih bu ortak, siyaset bu. Kan ve kulluk.

–Yani diyorsun ki Tanrı'ya inanacaksan, o zaman köktenciliğe de inanmalısın, öyle mi? Nuh ve tufana, Sodom ve Gomore'ye mi inanıyorsun? Diriliş'e mi? Muhammed'in Tanrı kelâmını aldığına mı? Bu mudur dediğin?

–Aynen.

–Ve Âdem'le Havva'ya?

–Evet. Âdem ve Havva ve Habil ve Kâbil'e. Ve Lilith'e.

–Kime?

–Âdem'in ilk karısı.

–Ne? İncil'de yok bu.

–Apokrifa bu. Lilith'i severim. Tanrı'ya orta parmak çekmiş.

–Kim yahu Lilith?

–Önce Söz vardı. Ve Söz Bilgelik'ti. Sonra Tanrı vardı. Yehova. Ve O, yeri ve göğü ve yerde yaşayan ve yürüyen ve duran her şeyi yarattı. Kendi suretinden Âdem'i yaratıp Cennet'e koydu. Sonra, Âdem'in yaşı geldi, eş istedi. Böylece Tanrı, tüm dişi hayvanları Âdem'in önünde sıraya dizdi ve Âdem hepsiyle yattı ama hiçbiri onu tatmin edemedi.

–Kıçından uyduruyorsun.

–Uydurmuyorum. Her neyse, bu, hikâyesinin bir versiyonu. Devam edeyim mi?

–Et.

–O zaman Tanrı, Âdem'i yarattığı gibi, topraktan Lilith'i yarattı ve onu Bilgelik'in suretinde yarattı. Sophia. Bu kelimeyi biliyor olmalısın. Yunanca.

–Dur bakalım. Sophia da bir başka tanrı mı yani?

–Evet.

–Ama Tanrı tek değil mi?

–Musa, Yahudilere, sadece tek bir tanrıya tapabileceklerini söyledi. Ama ondan önce bir sürü tanrıları vardı.

–Yani Âdem'le Lilith birleşti.

–Evet. Ve Çocukları oldu; onlar, bugün Dünya'da dolanan iblisler işte. Ama Âdem, Lilith'i kesmedi ve Lilith, Âdem'i terk etti. Onunla eşit olmak istedi. Kızıl Deniz'e kaçtı ve orada daha fazla iblis doğurdu.

–Haydi be. Ne oldu peki ona?

–Hâlâ Dünya'da. Kovuluş'tan çok önce Cennet'i terk etti ve Yasak Ağaç'ın Meyvesinden yemediği için ölümsüz. Zamanın sonuna dek yaşayacak ve Tanrı, sünnetsiz çocukların kanını yemesine izin veriyor. İşte bizim ilk annemiz bu. Kan, ondan kaçamazsın. Tüm dinler bilir bunu.

–Ama bunlar peri masalları.

–Veya gerçek. İnanca bağlı.

–Ama bunların kendi yer ve zamanlarında kaldığını kabul edersin herhalde. Tanrı'ya veya İsa'ya tüm bu binlerce yıl ön-

cesinden gelme boş inançları kabullenmeden inanabilirsin.

–Sözcüklerin anlamlarını tartışabilir ve kabullenmeyebilirsin ama hayır, iman dediğin şey sanki bir inançlar dükkânıymış gibi durup işine gelen ahlâki ölçütü seçemezsin. Ben köktendincilerden yanayım. Seçimini yaparsın. *Lanet seçimini yaparsın.* Ya inanansın, ya değilsin. Tanrı, anlamını ve karakterini Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da açık açık belirtiyor. O, sevgi Tanrısı değil; O, adalet Tanrısı.

–Yani benim için Tanrı'ya inanmak demek, seni sevmemin, seninle sevişmemin günah olduğuna ve sonsuza dek Cehennem'de yanmaya mahkûm olduğuma inanmam demek, öyle mi?

–Evet. Tanrı'dan bağışlanmayı dileyebilirsin ama benimle kalıyorsan, lanetlendin demektir.

–Peki, sen bu Tanrı'ya inanıyor musun?

–Bilmiyorum. Ama sana şunu söyleyeyim, aşkım, eğer Tanrı tekse, ben seni seçiyorum. Seni, Tanrı'ya yeğ tutuyorum. Seçimim bu ve bununla yaşayacağım. Ben aşkı bilen Lilith'i ve iblisleri ve Lucifer'i seçiyorum. Sana yemin ederim Isaac, eğer Tanrı, İncil'deki adil dallamaysa, Cehennem'i O'na yeğ tutuyorum. Siktirsin. Ben, senle olmayı seçiyorum. Cehennem'i seçiyorum.

kefaret

ölü avrupa

RÜYASINDAN uyandı ve çaldığında telefona hazırdı. Ağustos gecesinin soğuğunda odanın ısısı iyice düşmüştü; omuzlarına bir şal attı ve kış sessizliğinde öne arkaya sallanarak telefonu bekledi. Rüyasında, gene genç bir kadın olduğunu görmüştü. Rüyasının canlılığı muazzamdı. Genç bir kadındı ve büyükannesinin evinin üzerindeki tepede yatan grafit kayalara yürüyordu. Uzun yıllardır rüyasında memleketi görmemişti. Genç kızken, eski rüzgârların diğer tarafa, kasabanın güneyine derenin aktığı yere inmesini sağlayan, basamaklar niyetine kullandığı setlerin oyduğu kayalara tırmanmayı severdi. Kayaların tepesinden sadece evini ve köyünü değil, vadiye baktığında Simşi köyünü ver uzaklarda Ta-Lukania'yı da görürdü. Vadinin derinliklerinde çalışan kadınları ve yukarıda, ta dağın zirvesinde, bazen bulutlardan kayıp oraya konuverdiğini sanacak denli yüksekte kurulmuş manastırı görebilirdi. İşte rüyasında gene bu kayalara tırmanmıştı. Heyecanlı, gergindi: külleşmiş kayaların üzerinden çağıldayan derenin gümüş sularını görebilecek miydi? Ama tepeye varıp kayalık yardan dereye baktığında, derenin iki yakasında, çağıldayan

suyun dışında kalmış her kayanın üzerine çöreklenmiş birer yılan gördü. Pullu derileri kömür karasıydı ve güneşte parıldıyorlardı. Rüyasındaki ışık Balkan güneşininki değildi. Avustralya güneşiydi. Korktu, donakaldı; çünkü bir yılan da ayağının dibinde çöreklenmişti. Düzinelerce yılan vardı. Hareketsiz duruyorlardı ama sanki hepsi onun varlığına karşı alesta duruyordu. Yukarıda, tepede, sırtları ona dönük bir adam ve bir çocuk oturuyordu. Çocuk çıplaktı ve gri solgun bedeninin rengi, ölümün rengiydi. Adamın saçı, yılanların derisi kadar parlak ve siyahtı. Adamın kocası Vassili olduğunu derhal anladı. Lakabıyla seslendi ona. *Şanslı.* Ama ne o, ne de çocuk dönüp baktı. İlerleyemiyor, geri dönemiyordu. Kayalara zincirlenmişti. Oğlan kalktı ve grotesk ışıklı güneşi işaret etti. Güneş, en alçakta duran dolunaylardan bile daha büyüktü. Şiddetle kafasını salladı. Hayır, diye yakardı onlara, gidemezdi onlara. Sırtı hâlâ ona dönük kocası da kalkıp güneşi gösterdi. Önüne dizilmiş yılanların zehirli bakışını def etmekten aciz, bir daha reddetti. Bir daha aşağı, yılan çukuru dünyaya baktı ve kalbi buz kesti. Oğlunun çıplak bedeni buzlu derenin sularında yatıyordu; gözleri kapalıydı. Ölmüş olmasından korktu. Dev bir yılan göğsüne çökmüş, dikilmiş ve gözlerini ona dikmişti. Diz çöktü. Oğlan hâlâ güneşi gösteriyordu ama şimdi yavaş yavaş yüzünü ona dönmeye başlamıştı. Yüzünü görmek istemiyordu; yüzüne bakacak cesareti yoktu. Ondan, yılanlardan, anormal güneşten korktuğundan daha çok korkuyordu. O çocuktan, kendi çocuğunun ölmesinden daha çok korkuyordu.

Nefes nefese uyandı. Battaniyeye sıkı sıkı sarındı, yumuşacık yünü çenesine kadar çekti. Sokak lambasının kaba elektrik ışığı odadaki nesneleri esrarengiz varlıklara çeviriyordu. Yatağının üzerine asılı Meryem ikonasına baktı ve ellerini zorla birleştirip dua okumaya çalıştı. Şerefsizliğinden ve günahından gelen utanç duygusundan uzak okuyamadı duasını. Ama

rüyasının kötüye alâmet olduğunun farkındaydı ve dua etmesi gerektiğini biliyordu. Ötesi, rüyasında gördüğü çocuğu, ona dönen yüzü tanıyordu. Rebecca, adalet ve imanın doğruluğuna inanan Rebecca, günahlarının büyüklüğünün farkındaydı. Tüm yaşamı, gittikçe daha fazla bu günahların bağışlanmasını aramakla geçmişti. Küçük evi, Tanrı, Oğlu ve Oğlu'nun Annesi'nin imgeleriyle doluydu. Evi azizlerle doluydu: Bizanslı ve sert, Katolik ve yumuşak. Kocası hayatı boyunca imanla dalga geçmiş ve eve ne zaman dini ikonaları sokmaya kalksa öfkelenmişti. Sadece çocukların odasına bir bebek İsa ikonasıyla, mutfağa bir Aya Eleni ikonasını koymasına izin vermişti. Ama bundan öte diğer her şeyi yasaklamış ve yaşadığı odalarda Tanrı'yla ilgili hiçbir şeyin bulunmamasında ısrar etmişti. Salonda, yatak odalarında; Tanrı'yla ilgili Hiçbir şey yoktu. Onların yerine, televizyonun üzerinden öfkeli bir Lenin tablosu onları izliyordu ve duvarlar –kocasının yıllar yılı içtiği sigaralardan hâlâ isli– düğün resimleri ve ölmeden hemen önce Isaac'in çektiği Şanslı'nın resmi dışında boştu. Kocası öldükten sonraysa duvarları Tanrı ve azizlerle doldurmuştu. Kocasının anısına hürmeten, Lenin'e dokunmamıştı.

–Lütfen Kutsal Ana, diye dua etti, al beni, bana ne diliyorsan yap ama lütfen Isaac ve Sophie'nin, torunlarımın emniyetini sağla.

Telefon acı acı çaldı. Battaniyeyi fırlatıp koridora fırladı. Açar açmaz Colin'in derin ve yavaş nefesini tanıdı. Her zamanki gibi, tavrı doğrudan ve heyecansızdı. Bu gece, onun gücüne şükretti. Colin, çabucak haberi iletti. İngiltere'dendi haber; Isaac hastaydı. Hayır, İngiltere'deki arkadaşlarının bir tür sinirsel çöküş demesi dışında hastalığının tam nedenini bilmiyordu. Derhal Londra'ya uçacaktı Colin. Gitmek ister miydi onunla?

–Tabii geleceğim. Sonra ağlamaya başladı. Colin, diye haykırdı ahizeye, pasaportum yok benim.

Colin ağlamasına, sızlanmasına, ağıt yakmasına izin verdi, bekledi. Ardından dert etmemesini, pasaport dâhil her şeyi halledeceğini söyledi. Her şeyi yapacaktı.

O halinde bile –ve ilk kez değil– kızı böyle bir adamla evlenmiş olsa ne gururlu bir kaynana olurdum diye geçirdi içinden. Hah! Ne hava atardı şu köylü Yunan sığırlarına! Gelmemi ister misin, diye soruyordu Colin. Evet, evet, diye ağladı. Yalnız kalamayacaktı.

Oturma odasındaki ışıkları açtı, gaz sobasını yaktı. Colin'in arabasını duyana dek eflatun alevlerin önünde ileri geri sallandı. Kendini Colin'in kollarına attı. O gece uyumadılar. Kahve içtiler, ne yapacaklarını kestirmeye çalıştılar, habire Isaac'ten bahsettiler. Sabaha karşı Colin gidip sigara aldı. İkisi de, yıllar sonra ilk sigaralarını içtiler. Bu da uyuşturucu, diye düşündü Rebecca ve tüm uyuşturucular gibi rahatlama sağlıyor. Sabra müsaade ediyor. Önlerinde bitmek tükenmek bilmez beklemeler vardı. Uçuşları ayarlamak, uçuşun kendisi, hastane, Isaac'i eve getirmeyi ayarlamak. Tüm bunlar boyunca sigara içeceğini anladı.

Colin sahiden her şeyi ayarladı. Rebecca para ödemek istedi ama Colin reddetti. Emekli birinden para alacak değilim. Sophie de harikaydı. Derhal Canberra'dan geldi. İngiltere'den gelen haberler iyi değildi. Isaac hastaydı. Hastalığı tanımlanamıyordu ama Colin ne zaman telefonu kapasa kül gibi bir suratla geliyordu yanlarına. Rebecca, pasaportunu posta kutusunda bulunca şaşırdı. Yaşlı bir kadındı. Hayatında sadece iki defa pasaportu olmuştu. İlki kırmızıydı; Yunanistan'dan küçük bir kız olarak ayrılırken aldığı, bugün lekeli, yırtık pırtık bir deftercikti. Bu lacivert Avustralya pasaportu ise yaşını, zayıflığını belgeliyordu. Pasaporttan bakan bir kocakarıydı. Kutsal Ana, bana oğul gömdürme, oğul gömdürme bana.

Onları hava alanına Sophie götürdü. Rebecca güvenlik görevlilerinin soğukluğuna ve her şeyi didiklemelerine sinirlendi. İlk torununun doğumundan itibaren, örgü örmek hayatındaki en büyük zevk haline gelmişti. Bu uğraşı keşke yıllar önce keşfetseydim derdi. Onu meşgul ediyor, sakin ve huzurlu kılıyordu. Örgü örerken kaybettiklerini unutuyordu. Şanslı, eroin, bir ülke ve bir aile. Örgü şişlerini güzelce sarmalamış, valizine koymuştu ama işte, gümrükçüler el koymuştu ve tüm ricalarına aldırmadan geri vermeyi reddediyorlardı. Melbourne Havaalanı'nın obez gümrükçüsü, kırık plâk gibi hep aynı şeyi söylüyordu, gayet açık hanımefendi. Uçağa kesici ve delici bir şey alınamaz.

Teröriste benzer bir halim mi var benim? Bağırdı görevlilere. Sophie annesini kenara çekti. Olay çıkarma, dedi ve yaşlı kadın beti benzi atmış Colin'i gördü, utandı ve özür diledi.

–Dert değil. Sadece baştan aşağı soymaya kalkarlar diye endişelendim.

Rebecca homurtuyla güldü.

–Herhangi bir yerime parmak değsin, o zaman görürler esas terörü.

Oyalayıcı örgüden mahrum uçuş bitmek bilmedi. Yıllar sonra ilk defa Avrupa'dan gemiyle gelişini hatırladı. O yolculuğun da nasıl sonsuza dek sürecekmiş gibi geldiğini düşündü.

Heathrow gümrüğündeki bekleyiş uzun ve sefildi. Pasaportunu didik didik inceleyen baston yutmuş kılıklı İngiliz'e küfretmek geldi içinden. İngilizler ona asla güvenilir gözle bakmayacaklardı; Avustralya'da geçen yıllarından biliyordu bunu. Ama Colin hep yanındaydı; eli omzunda, şakalar yapıyor, onu güldürmeye çalışıyordu; Colin olmasa, biliyordu, çıldırırdı burada. Colin beklemeyi dayanılır kılıyordu. En azından, diye avundu, İngiliz havaalanlarında sigara içiliyor. Bu ülkenin tıpkı Avustralya gibi olacağını düşünmüştü Rebecca. Ama değildi. Jet yere iner inmez fark etmişti bunu. İnişi beklerken,

pencereden lacivert üniformalı siyah adamların valizleri metal bir kasaya atışını izlemişti. Nihayet Heathrow sabah ışığına çıktıklarında –havaalanı başlıbaşına bir şehirdi sanki– bir taksi buldular, şoföre adresi verdiler ve hastaneye gittiler.

Oğlunu görür görmez ölmekte olduğunu anladı. Colin de yıkılmıştı ve o koca adamın çöküşünü, üzüntüsünün derinliğini ve şiddetini görünce oğlunu kurtaracağına yemin etti. Isaac'in yüzü yaşlanmıştı ve teni küle dönmüştü. Elmacık kemikleri gri tenini geriyordu ve dudakları siyaha kesmişti. Sadece gözleri, incecik yüzünde komik ölçüde iri kalmış badem gözleriydi ona çocuğunu hatırlatan.

Odaya girdiği anda, oracıkta, ötekini de görmüştü. Oğlunun yanına kıvrılmış, tenini okşuyordu. Rebecca'ya bakmayacaktı. Ona çocukken taktığı ismi bile –Angelo, diye fısıldadı– kullandı ama o, onu görmedi, duymadı. Ancak Isaac duydu ve yakarışla dolu umutsuz gözleri annesine döndü. Rebecca, oğlunun elini tuttu. Colin, Isaac'in yüzünü, gözlerini, terli alnını öpüyordu. Rebecca gözyaşı dökmedi.

Doktorların söyleyecek iyi bir şeyi yoktu. Üzgünüz, tüm kan testlerini yaptık ama bağışıklık sistemini neyin çökerttiğini saptayamıyoruz. Üzgünüz, ölüyor. Colin bitmek tükenmek bilmez sorularına devam etti ama Rebecca dinlemedi, umursamadı. İngiltere'ye gelmeden önce, onca üzüntüsü arasında doğru dürüst düşünememişti; tüm yapabildiği ağıt yakmak ve ağlamaktı. Ama burada, bu yabancı şehirde, sanki Colin'le rolleri değişmişlerdi. Doktorların peşinde koşturan, ağlayan, sigara üstüne sigara yakan, volta atıp duran Colin'di şimdi. Isaac'in arkadaşı Sam, Londra'ya gelmişti. Rebecca onu, oğlunun öğretmenini hemen tanıdı; kendi gibi, o da yaşlanmıştı. Isaac'e ders verdiği zamanlarda genç ve hevesliydi ve oğlunun okuldaki başarısıyla ilgili endişelerini hep terslemişti. Rebec-

ca, onun kendini aşağıladığını hissetmişti. Ona ve Şanslı'ya tavrı hep nazikse de, Rebecca adamın onu cahil gördüğünü düşünmüştü çünkü tavrında aynı zamanda tepeden bakış da vardı adamın. Ama bunların hepsi geçmişte kalmıştı artık. Şaşkın ve ürkmüş görünüyordu Sam. Kendini suçlama demişti Colin ama ardından derhal sorulara geçmişti. Ne oldu? Kim vardı yanında? Ne zaman oldu bu? Nasıl oldu bunlar be!

Adamın yanıtlarını yarım kulak dinledi Rebecca. Oğlu, Sam'in yaşadığı yerdeki bir otelde içki içmişti. Otelin adını yakalayamadı; yabancı geldi kulağına. Tek başına içmiş sonra Londra'ya gitmiş. Hayır, Sam Londra'ya kimle beraber gittiğini bilmiyormuş. Otostop çektiği sanılıyormuş. Polis onu şehrin göbeğinde dolanıp bağırırken bulmuş. Ne yapıyormuş? diye araya girdi Colin. Hiç, hiç, dedi Sam, tek yaptığı haykırmakmış. Polis önce sarhoşun teki sanmış. Ondan sonra Sam'i aramışlar; neyse ki cebinde telefon numarasını bulmuşlar. Sam, Londra'ya vardığında Isaac'in sağlığı kötülemiş. Derhal Colin'i aramış Sam. Ama başka bir şey gelmiş olmalı başına, diye ısrar etti Colin. Sam kafasını salladı. Ama Colin soru sormaktan vazgeçmeyecekti, vazgeçemezdi. Rebecca izin isteyip oğlunun odasına döndü.

Isaac uykuya dalmıştı. Nefesi gürültülü ve bitkindi. Yaratık, o iblis, incecik kolları ve bacaklarını oğluna dolamıştı. Onu öpüyordu. Rebacca haç çıkardı ama dua etmedi. Yalandan vaatler sunmanın fayda etmeyeceğini biliyordu ve kendisinden dua ve özürden fazlasının isteneceğinin farkındaydı. Oğlunun yanına gitti. Hemşire henüz gelip yemek tepsilerini kaldırmamıştı. Isaac'inki metal komodinin üzerinde duruyordu; dokunulmamıştı. Doktorlar kendini besleyemediğini ve sabahtan itibaren serum bağlayacaklarını söylemişlerdi. Rebecca kararını verdi. Çabucak odaya göz gezdirdi. Diğer iki hasta uykudaydı; üçüncüsü yatağının üztüne asılı televizyona dalmıştı. Tepsideki plastik bıçağı aldı ve bileğine sürtmeye başladı. Tırtık-

lı kenar keskin değildi, başta bileğinde pembe bir çizgiden öteye gidemedi ama kırmızı kanın ilk köpüğü belirene dek tüm gücüyle uğraşmaya devam etti. Sonra bileğini uzatıp oğlunun dudaklarına dayadı. İşte o an gûlyabani başını kaldırıp Rebecca'ya baktı. Yüzü öfkeyle buruşmuştu. Rebecca'yı tanımamıştı. Rebecca, onun gözünde oğluyla arasına giren bir şeyden öte olmadığını biliyordu. İblis hep böyleydi zaten. Sahiplenmeci, şüpheci ve acımasız. Şimdi istediği, oğluydu. Gözünde oğlundan başka varlık yoktu. Rebecca bileğini sıkarak kanını oğlunun ağzına akıttı, oğlunu besledi. Tıpkı Isaac ilk meme emdiğindeki gibi canı yandı, saatlerce ağlatan ve öfkeyle içini kaplayan acının aynısıydı bu ama Rebecca çatlak dudakları zorladı ve kanını oğluna içirdi. Isaac öksürerek gözlerini açtı. Rebecca yarasını ovuşturdu ve oğlunu öptü. İblis gitmişti. Ama temelli değil. Kısa süreliğine. Daha yapacak çok şey vardı.

İşi ele almıştı şimdi. Sam, otelin karşısında, tıklım tıklım yola bakan küçük pansiyonda bir oda tuttu ve orada Rebecca kendine ve iki adama yemekler hazırladı. İngiltere'deki yiyecek fiyatlarına şaştı. Colin'e, Isaac'i derhal Avustralya'ya götüreceklerini söyledi. Doktorlar başta direndiler ama gelişlerinden bu yana Isaac'in düzelmeye başladığını kabullenmek durumundaydılar ve işin doğrusu, orada Isaac için yapabilecekleri bir şey yoktu; ayrıca yattığı yatak bir başka ihtiyaç sahibinin hayrına boşalacaktı. Rebecca hastanenin garibanlığına ve umarsız fakirliğine şaşırmıştı. İngiltere'nin sırf güçlü değil, zengin olduğunu sanıyordu. Ama Slav ve Afrikalı müstahdemlerin bezgin ifadelerinden, hemşire ve doktorların bıkkın suratlarından ortada pek az para bulunduğunu, her şeyin kısıtlı olduğunu anladı.

Üç gün sonra yola çıkacaklardı ve Rebecca, bunun şehri görme fırsatı yarattığının farkındaydı ama her gün otelden hastaneye gidip gelirken yeterince görmüştü. Burası Avustral-

ya değildi. Havası ve toprağı Yunanistan'a benzemese de insanlardaki kabalığı ve haşinliği tanımıştı; bu sertliği hatırlıyordu. Sanki uzaklarda kalmış bir anının ziyareti gibi, bu şehrin gerçekten Avrupalı, yani eski olduğunu gördü. Kocası Avustralyalılar için yontulmamış der, onları horgörürdü ve Rebecca ne demek istediğini şimdi anlıyordu. Bunun doğduğun sınıfla veya eğitimle ilgisi yoktu. Tümüyle kişinin dünyadaki yeriyle ilgiliydi. Rebecca, Avrupa'nın uzak, yıkılmış, harap edilmiş bir yerinde doğmuştu ama o yerin hâlâ dünyanın merkeziymiş gibi bir havası vardı. Bir Yunan olarak, dünyanın merkezinde bulunduğunu biliyordu. Daha üç gün geçmeden, Londralıların da kendilerini dünyanın merkezinde gördüklerini anlamıştı. Avustralya yerine buraya göç etselerdi ne olurdu, merak etti. Muhtemelen *başka bir şey* için bu denli açlık çekmezdi ki bu da onun gözünde Avustralyalılık demekti. *O neos kosmos.* Yeni Dünya. Bu soğuk ve ekşi Londralıları kıskandığını fark etti. Ama Avrupa'nın onlara sunduğu bu küçücük şeyi kabullenişlerine de hayret etti.

Kalabalık bir sokağın köşesinde –Avustralya'da asla bulunmayan aceleci bir insan kalabalığı– kırmızı ışıkta beklerken kollarında battaniyeye sarılı bebeğiyle dilenen bir İrlandalı kız gördü. Kimse kızın ağlamaklı yüzünü, bebeğin soluk tenini fark etmiyordu. Rebecca kendini Şanslı'nın hayaliyle konuşur buldu. Düşün, kocacığım, onca asır boyu süpergüç olmak, dünyanın işlerine karışmak, güç istemek ve sonunda elinde bunun kalması. Kocasının kahkahasını duyabiliyordu; ah, ne özlemişti o gülüşü. Ardından oğlunu ve yapması gerekeni düşündü. Kendini, bir daha kocasının kahkahasını asla duyamamaya hazırlaması gerekiyordu.

Otel odaları ufacıktı ama tüm günü otelde geçirdikleri için dert etmiyorlardı. Rebecca koğuşta yatan diğer hastalarla tanıştı ve aileleriyle dostluk kurdu. Hastaların hepsi kan hastalıklarından mustaripti. Isaac'in yanında yatan genç, ondan da-

ha küçüktü. Ailesi Pakistan'dan göç etmişti ve Rebecca kendini, kendi ailesini ve şartlarını onlarınkilerle kıyaslamadan duramadı. Baba iri yarı ve suskundu; herhangi bir duygusunu açmayı reddediyordu. Anne, kocasının zorla koğuştan çıkardığı gece saatleri dışında asla oğlunun başucundan ayrılmıyordu. Genelde Rebecca'yla kadın, günün ilk ışıklarıyla beraber hastaneye ayak basıyorlardı. Rebacca ona Avustralya'daki hayatını anlattı; Azamir de Rebecca'ya Londra'daki hayatını. Beraber dua ettiler; Azamir'in dediği gibi, Tanrı, aynı tek tanrıydı.

Rebecca, Azamir'den oğlunu yıkamaya yardım etmesini rica ettiğinde Colin dışarı çıkmasını isteyip istemediklerini sordu. Rebecca, oğlumu sikmene aldırmıyorsam onu çıplak görmene neden aldırayım? dedi. Karayipli şişko hemşire önce bir kıkırdadı, ardından derhal özür diledi. Azamir'le birbirlerine sürgün hikâyeleri de anlattılar. Rebecca, dünyadaki sürgünlerin, bir araya gelip bir ulus kursalar, dünyayı fethedebileceklerini fark etti.

Colin'le her sabah ve her akşam birer kere Isaac'i yıkadılar. Kimi anlarda oğlunun külsü solukluktaki tenine dokunmaya dayanamıyordu Rebecca. Su toplamışçasına şişen göbeği, şiş ayakları değil, kararmış, aç ağzından yayılan çürük kokusu, çocuksu kırışıklıklarla dolu derisiydi onu ürküten. Colin'in cesaretine müteşekkirdi. Geçmişte uzak, soğuk davranışlarına bozulduğu çoktu; bu tavırlar ona hayatı boyu Avustralya'da yan yana yaşadığı oğlanları ve adamları, ona kötü davranan, taciz eden adam ve çocukları ya da daha beteri, o derece mağrur bir kadın olarak, onu görmezden gelen, ona ve dünyasına ilgisiz kalan erkekleri anımsatıyordu. Ona 'kokkini' adını takmıştı; kırmızıcık demekti bu ve sevgi belirten bir takma ada dönüşmekle birlikte, başlangıcı küçümsemeydi. Her sarfettiğinde minik bir intikam alıyordu ve Colin iplemiyor görünse de her seferinde Isaac ve Sophie'den laf işitiyordu.

Ama şimdi, karşılıklı durmuş Isaac'in bedenini süngerlerle

siler, yüzünü yıkarlarken veya Colin, Isaac'in tuvaletini yapmasına yardım ederken, Rebecca ondan binlerce sessiz özür diliyordu. Colin, sevgilisinin ölüme gittiğine ikna olmuştu; Rebecca farkındaydı. Colin'in acısını, üzüntüsünü, sözlerinde, gözyaşlarında veya hıçkırıklarında değil, koca koca açılmış gözlerinde, Isaac yattığı yerde ne zaman yutkunsa ya da inlese titremeye başlayan kocaman işçi ellerinde görebileceğini biliyordu.

Colin İngiltere'de kalıp Isaac'in orada ölmesine izin vermek istedi. Upuzun Melbourne uçuşundan doğacak sarsıntının sadece ölümünü daha acılı kılacağını düşünüyordu. Rebecca ona, Isaac'in ölmeyeceğine dair söz verdi. Ağzını tutamadı; bir şekilde kederini hafifletmek istedi. Başardı da, çünkü koğuşu tek kelime etmeden terk ederken gözlerindeki öfke kıvılcımlarını gördü. Gerçek bir kızıl öfke. Geri döndüğünde tütün kokusu üzerine sinmişti ve Rebecca şiş gözlerinden ağladığını anladı.

–Sana söz veriyorum Colin, yaşayacak.

Yola çıkmalarından hemen önce Colin, Rebecca'yı yürüyüşe çıkardı. Rebecca başta reddetti, oğlunu iblisin okşamalarına terk etmek istemiyordu ama Colin geri adım atmadı ve yaşlı kadın, sonunda kabullenmek durumunda kaldı. Şehri merak da ediyordu aslında. Gerçekliğine tam inanamıyordu. Londra, gözünde harikulade zamanlardan kalma, bedbah zamanlardan kalma bir fabl şehriydi. Metroya indiler ve Rebecca hizmetlerin hızı ve genişliği karşısında şaşakaldı. Colin, Londralıların sürekli metrolarından yakındıklarını, üzerine de, yakınmanın İngiliz doğasında olduğunu söyledi. Metroda Rebecca, reklâmların yanlarına yapıştırılmış, yolculardan şüpheli görünüşlü kişilerin bildirmesini isteyen küçük notları okudu. Picadilly'ye vardıklarında yaşlı kadın, nihayet şeh-

rin büyüklüğünü kavradı. Kocasının orada bulunamamasından hüzün duydu. Melbourne ve Avustralya onu hapsetmişti; Şanslı, daracık Avustralya şehirleri için fazla büyüktü. Heathrow'dan çıktığı anda Avustralya'da daha fazla hava ve yer olduğunu anlamıştı ama buna rağmen orası ufak bir ülkeydi. Ulusu yaratan nüfustu, coğrafya değil. Kocası eyleme muhtaçtı ve hayatlarında pek az yaşayabilmişlerdi bunu. Kocası için hayatın atıl ağırlığıyla başetmenin yolu eroin olmuştu. Rebecca içinse eroin, vicdanın fısıltılarından, yani onun gözünde Tanrı'nın sesinden –başkası mümkün değildi– kaçma yoluydu. Ama Tanrı ebediydi. Bunu nihayet, Londra'nın göbeğinde durmuş, Avrupa'nın muazzamlığını algılarken anladı. Sabırlıydı Tanrı. Kensington'da, Prenses Diana resimleriyle dolu bir *café*de ağladı ve Colin ağıtına ses çıkarmadan tanıklık etti.

O gece Isaac'in eşyasını toparladılar. Sam, tüm Avrupa resimlerini ve pozitifleri bir folyoya yerleştirmişti; Colin'le Rebecca siyah beyaz imgeleri tek tek inceledi. Rebecca atalarının topraklarını titreyerek tanıdı ve çığlığını bastırmak için avucuyla ağzını kapadı. Londra'da gezerek geçen gün sayesinde Avrupa'yla yabancılaşması meselesini hallettiğini düşünmüştü ama baba toprağını, aile göğünün ışığını, peder Nikolas'ın kilisesinin kapı ve avlusunu, kavakların gölgelerini görünce bir keder dalgasının üzerinden akışını hissetti. Lanetlenmişti. Asla bir yere yerleşmemeye, kök salmamaya, ait olmamaya.

Colin, fotoğrafların haşin, çirkin gerçekliği karşısında afallamıştı: kanla kaplıymış hissi uyandıran manzaralar; kadavramsı yüzlerdeki sefalet. İlk birkaçından sonra bakmaya dayanamadı; bir sigara yakıp kalktı, pencereden dışarı bakmaya başladı. Rebecca, Colin'in arkasından görünen karanlık gökyüzüne bakarak Londra'nın sadece gündüzleri bir metropol gibi görünmesinin tuhaflığını düşündü. Geceleri son derece sakindi. Folyoyu kapadı.

–Ne diyorsun bu fotoğraflara? Pencereden, altında uzanan dünyaya bakıyordu.

–Gerçek olduklarını düşünüyorum.

–Ve bu neyin gerçeği?

Colin'in vurgusu acıydı. Rebecca, ona dokunup sakinleştirmesine izin vermesini diledi. Colin'in, Isaac'siz yitip gideceğini fark etmişti. Trajediyi atlatamayacağından değil –Colin güçlüydü– ama Isaac'siz yalıtılmışlığının tüme ereceğini ve bir başkasının asla, bir daha asla kendisine dokunmasına izin vermeyeceğinden korkuyordu Rebecca.

–Avrupa'nın gerçeği.

–Bu fotoğraflarda Avrupa yok. Kelimeler ağzından fırlıyordu. Bu fotoğraflar Cehennem. Ne Cehennem gördü Isaac? Hangi Cehennem'de yaşıyor?

–Avrupa, Cehennem'den mustarip.

–Yemişim Avrupa'yı. Cehennem'i ne bilir onlar? Avrupa'nın gerçeği, para. Nefret ediyorum Avrupa'dan.

–Elbette edersin tatlım. Rebecca, keşke daha eğitimli olsaydım, keşke kocamın sözleri ve bilgisine sahip olsaydım dedi içinden. Şanslı hepsini açıklayabilirdi. Tartışmalarını özlüyordu. Avrupa'yı anlamıyorsun. Buralı değilsin sen. Burada kısılmış hissediyorsun kendini, anlıyorum. Isaac'in resimlerine baktığımda anladığım bu. Avrupa ürkütüyor seni. Avustralyalı'sın sen, Avrupa'yı anlamıyorsun.

–Senin kadar Avrupalı'yım. Isaac kadar.

–Hayır, değilsin. Rebecca öfkesinin şiddetine şaştı. Değilsin; Isaac de değil. Sen ne bilirsin Avrupa'yı? Sen daha çocuksun. Burada da çocuksun, orada da.

Kendi oğlu ve kızının sabırsızlığı ve şımarıklığıyla karşılaştığında hissettiği incinmeyi yaşıyordu Rebecca. Hayatlarında hiç açlık çekmemiş, savaş ve sürgünü bilmemişlerdi ama hâlâ dünyadan fazlasını, daha fazlasını isteyebiliyorlardı. Tıpkı pencerenin önünde kollarını kavuşturmuş hiçbir şey bilmedi-

ği dünyaya kızan şu koca herif gibi.

Sözcükler ağzından dökülmek üzereydi: sen acıyı ne bilirsin? Derken, çocğunu düşündü ve kendine adamın çektiği üzüntüyü hatırlattı. Acıyla, dedi kendi kendine, yetişkinliğe erer, dünyaya girersin. Sonunda ağzından çıkan sözcükler sakin ve teskin ediciydi.

–Avustralyalı olduğun için şanslısın.

–Esas onlar şanslı, Rebecca. Colin henüz öfkesinden vazgeçmeye hazır değildi Zavallı çocuk, dedi içinden Rebecca ve bu cümleyle öfkesi söndü. Colin başıyla dışarıyı işaret etti. Dünya'nın merkezinde duranlar, onlar. Her şeyi olanlar, onlar. Tüm kararları verenler, onlar.

–Gene de acı çekecekler. Bunu sakin söyledi ve der demez doğruluğunu anladı. Colin bunu göremiyor muydu? Sadece üç günde kendisi görebilmişti. Sokaklarda dilenciler, otelde tuvalet temizleyen Slav kızlar, terör uyarılarıyla dolu metro. Korkuları, kaygıları şehri kaplamıştı. Colin'in fotoğraflardaki gerçeği görememesi mümkün müydü? Isaac geçmişi değil, geleceği resmetmişti. Eve dönmek için sabırsızlanıyordu Rebecca.

Colin gelip yanına oturdu.

–Hiç Yunanistan'a dönmeyi düşünmedin mi?

Kavak ağaçları. Kuru, sert toprak. Mezarlık kapıları. Yuvası. Siyah beyaz resimlerde.

–Hayır, dedi usulca. Sadece Yeni Dünyalıların yuva konusunda seçim yapılabileceğine inanabileceklerini söylemek istedi. Ama konuşmadı; çünkü Colin elini tutmuş, sıkıyordu. Eli kaba, nasırlıydı. Kocasının elleri gibi değildi; onların yumuşaklığı Rebecca'yı hep şaşırtırdı. Isaac, ellerini babasından almıştı. Ama Colin'in elleri kabaydı; nasırlı, yaralı. Tıpkı kendi elleri gibi.

–Hayır, dedi sonunda. Neden dönecektim Avrupa'ya, Yunanistan'a? Avrupa beni istemedi. Yunanistan beni istemedi.

Colin bir kez daha fotoğrafları karıştırmaya başladı. Bir adamın yorgun, yaşlı yüzü Rebecca'ya baktı, selamladı. Rebecca yutkundu ve dünya hareketini kaybetti, sustu. Nefesini verdi ve dünya dönmeye tekrar başladı.

–Ne oldu Rebecca?

–Hiç. Bu fotoğraftaki adam bana çok eskilerde kalmış birini hatırlattı.

Colin resmi kaldırıp adama baktı.

–Kimi?

–Eski bir dost. Isaac'e onun adını vermiştik.

Rebecca yaşlı adamın gözlerine baktı. Evet, ona sesleniyorlardı.

–Kimdi?

–İyi bir dost; Şanslı'nın eski yoldaşı. Çok, çok uzun zaman önce intihar etti.

–Neden?

–Yalnızlıktan. Çok güzel, Hollandalı bir kadınla evlendi. Kadın Avustralya'ya dayanamadı. Avrupa'dan uzak yaşayamıyordu; Avustralya onu yavaş yavaş öldürüyordu. Ama o da bir daha Avrupa'da yaşayamazdı.

–Ve Isaac'e onun adını mı verdiniz?

–Biz ona Gerry derdik. Avustralyalılar asla esas adını telaffuz edemezdi. Ama adının anlamı Isaac'ti.

Colin ayağa kalktı.

–Uyumalıyız, dedi usulca.

–Fotoğrafları toparlayayım.

Rebecca, gece boyu yaşlı adamın fotoğrafını göğsünde tuttu, uyuyamadı. Nasıl bir yolculuğa çıktın sen Isaac? diye mırıldandı. Seni yeraltı dünyasından nasıl geri getireceğim? Ne kurban etmeliyim?

Hastaneden ayrılırken Rebecca'yla Azamir kucaklaştı. Bir

süre ayrılamadılar. Erkekler ayırmak zorunda kaldı. İki kadın da, biribirlerinden zorla ayrılan iki kız kardeş gibi ağladı.

Melbourne Havaalanı'nın kayan kapılarından çıkarken, Rebecca, Arktik rüzgârın ısırışını hissetti ve berraklığa şaştı. Bu rüzgârda kan yoktu; çarpıcıydı. Bileklerinde taze yara izleri vardı Rebecca'nın. Uzun uçuş boyunca, serviste verilen plastik bıçağı kullanarak Isaac'i kanıyla beslemişti. Colin bu tuhaf ayini sessizce izlemişti. Ama bir keresinde tuvaletten döndüğünde onu parmağını delerek kanatmaya çalışırken bulmuştu. Colin kanayan parmağını Isaac'in dudaklarına yapıştırmıştı. Dubai'den Singapur'a, Singapur'dan Sidney'e, Sindey'den Melbourne'e, sırayla Isaac'i beslediler.

Rebecca'nın, eve vardıklarında dinlenmeye niyeti yoktu. İsaac'i yatağa yatırır yatırmaz eşarbını bağladı ve mutfak masasından Sophie'nin araba anahtarlarını aldı. Sophie kalmasını söyledi. Kardeşi için korkudan aklını kaçırmak üzereydi ve doktorların ne dediğini, kardeşinin yaşayıp yaşamayacağını bilmek istiyordu. Rebecca kızını itti. Gitmem gerek, dedi. Colin hepsini anlatır. Colin'i alnından öptü. Yakında bitecek, söz, dedi.

Önce evine gitti. Yatak odasındaki komidinin en alt gözünü açtı ve siyah şala sarılı küçük bir şey çıkardı. Şalın katmanları arasında tahta bir kutu vardı. Açarken tahtanın kestane ağacından olduğunu fark etti. Büyükannesiyle keçi güttükleri yerde havanın kestane koktuğunu hatırladı. Yunanistan'daki çocukluğundan kalma pek az anısından biriydi bu. Tahta kutudan geriye kalan tek kolyeyi ve yüzükle broşu çıkardı. Hepsini pardesüsünün cebine tıktı.

Springvale Mezarlığı'nın Yahudi bölümünde ilerlerken, mezartaşlarının sadeliği karşısında içi buruldu. İlerideki ayrım noktasında, gösterişli, barok Katolik meleklerinin karanlık göğe uzanışlarını görüyordu.

Aynı duyguyu gençliğinde Gerry'nin cenazesine gelip adama son vazifelerini yapmak üzere toplanmış küçük grubun kenarında dikildiğinde hissettiğini hatırladı. Adamların eski İbrani dilinde dualarını okumalarını dinlerken biraz aptal, biraz da ürkek hissetmişti kendisini. Eşarbını gevşek bağlamıştı çünkü başını örtmeli mi, örtmemeli mi, bilmiyordu. Şanslı yanında olsa töreni anlatır, açıklardı; kendini yalnız hissetmezdi. Ama Şanslı gelmemişti ve Rebecca bundan memnundu. Kocasını o sabahki kadar sarhoş ve öfkeli hiç görmemişti. Tanrı'ya, Anika'ya ettiği küfürler vahşi ve ürkütücüydü.

Arkadaşım Yahudi olarak gömülmek istemedi, diye bağırmıştı Rebecca'ya. Törene gelmek, arkadaşı adına Tanrı'yı itham etmek istemişti.

Bu Anika için, diye yakarmıştı Rebecca. Öfkenin neye yararı var? İbrani, öldü.

İntihar etti, diye kükremişti kocası. Bunu söyleyecekler mi? Yoksa yalana başvurup uykusunda öldüğünü, onun imanlı bir adam olduğunu mu söyleyecekler?

İntihar için cenaze töreni yapamazlar, diye yanıtlamıştı Rebecca. Hiçbir din intiharı törenle gömmez. Anika'nın bu utancı taşımaması gerekir.

O zaman bıraksınlar ben gömeyim arkadaşımı, demişti Şanslı, papazlar veya hahamlar değil. Bıraksınlar arkadaşımı ben gömeyim.

Rebecca, işte o zaman kendine kızmıştı. Tanrı'yla ve Kilise'yle onca dalga geçen adamın ölümden kendisinden daha çok korktuğuna inanamıyordu. Anika'yı utandırmayacaksın demişti kesin bir vurguyla. Ve çekip gitmişti. Törene yalnız katılmıştı.

Usul usul ilerledi, mezartaşlarında adını aradı. Yağmur başladı. Mezartaşları alçaktı ve hem İngilizce, hem İbranice yazıları, ölü hakkında azıcık bilgi veriyordu. Rebecca, kendi kaderinin de böyle olmasını diledi. Mezarlık ona Muhammedilerin gömüldükleri yerleri hatırlattı. İşte o insanlar Tanrı'yı ve O'nun düzeninde yerlerini biliyorlardı. Uçsuz bucaksız görünen araziye baktı ve burasının kendi evi olduğunu fark etti. Şanslı burada ama kutsanmamış kısımda gömülüydü. Çocukları son dileğinin yerine getirilmesinde ısrar etmişti. Tassio ve Athena burada gömülüydü. Gladys ve Nina, yaşlı Yorgos Atkinas, Sally O'Connor, Manolis Vakis. Kalantzis ve Teyze, hatta Eleni bile buradaydı. Babası burada gömülüydü; İbrani burada yatıyordu. Yakında o da buraya gömülecekti. Yuvası burasıydı.

Yağmur şiddetini artırdı; Rebecca mezarı bulma umudunu kaybetmeye başladı. Ama sonunda aradığı adı buldu. İngilizce'ydi yazısı ve adın altında doğum ve ölüm tarihleri vardı. Kendini astı, demişti Şanslı ve bu Rebecca'ya anlamlı gelmişti. Cesur ve güçlü ve erkek gibi davranmalıydı. Tarihlerin altında Davut Yıldızı ve İbranice yazılar vardı. Islak toprağa eğildi ve haç çıkarmadan durabildi. Yahudi olduğundan değil, inançsız olduğundan çıkarmadı. Cebinden mücevherleri çıkardı ve hepsini toprağa attı. Taşlar parıldadı; Rebecca onları gözden yitene dek gömdü. Ada, oğlunun adına baktı ve kararını verdi. Önemli olan bu, Reveka, dedi kendine, mücevherler değil. Önemli olan vereceğin adak.

Oğlumu kurtarırsan Tanrı'm, Şeytan ruhumu alabilir.

Bir sonraki yaptığına neyin yol açtığını asla anlayamadı. Sanki uhrevi bir el bileğine yapışmış ve onu eyleme zorlamıştı. Eli bir taşı kavradı ve Rebecca bu taşla İbrani'nin adına vurmaya başladı. Aşınmış beton yüzey kolayca ufalanmaya başladı ve isim, fazla geçmeden silindi.

Oğlumu kurtarırsan Tanrı'm, dedi bir kez daha, Şeytan ruhumu alabilir.

Arabaya geri dönerken yağmur dindi ve güneş, yoğun bulutların arasından ışıldadı.

Ve böylece hastalık geçti. Çabucak. Isaac dünyaya döndü ama dönüşüyle hepsi birden sonsuza dek değiştiğini fark ettiler. Artık genç bir adam değildi. Uyandığında annesini, kız kardeşini, sevgilisini ve yeğenlerini başucunda toplaşmış buldu. Ne istediğini biliyordu.

–Zach, diye seslendi Isaac, fotoğraf makinemi getir. Nasıl kullanacağını biliyorsun, değil mi?

Ufaklık başıyla evetledi.

–Güzel. Isaac yastığa yaslandı. Colin, giysileriyle yatağa yattı. Sophie, kardeşinin diğer tarafına yattı. Rebecca, gülümsemeden ayakta durdu; küçük kız torununun elini tutuyordu. Maritha'nın. Sophie kızına Maritha adını vermişti.

–Çek bakalım, buyurdu Isaac, resmimizi çek.

Bir sonraki Pazar, Sophie annesine beraber kiliseye gitmelerini söyledi. Kardeşi iyileşiyordu ve ertesi gün Canberra'ya dönecekti. Rebecca saçını sıkı sıkı topladı, eşarbını bağladı ve kızıyla kiliseye gitti. İçeride bir İsa ikonasının önünde durdu ve yüzüne baktı. Bu Bebek İsa değil, Yüce İsa'nın erişkin yüzüydü. Yaratıcı ve yargılayıcının affetmez gözleriydi ona bakan; başını öne eğdi. Vaazın bitişinde herkes Komünyon kuyruğuna girdi. Pederin Rebecca'yı izleyen sert bakışları, içgüdüsel bir hareketle kuyruğa girişini kınadı.

Rebecca kızından ayrıldı ve döndü ve kiliseden çıktı. Ağaçlar yapraklarını dökmeye başlamıştı. Rebecca artık cezasının boyutunu anlıyordu. Bir daha asla Kurtarıcı'nın yüzündeki ışığı göremeyecek, O'nun kanını tadamayacak, O'nun etini paylaşamayacaktı. Bir daha asla kocasının kahkahalarını duyamayacak, babasıyla birleşemeyecekti. Ailesi ve çocuklarıyla huzuru bir daha asla bulamayacaktı. Bu dünya, yağmur ve

toprak kokan bu dünya, uçsuz bucaksız gökyüzü ve bu dünya, Cehennem'di.

Yaşlı kadın bir ağaca yaslanıp ağlamaya başladı. Kilisenin önünde badem satan yaşlıca bir adam koşarak geldi, yardım etmek istedi ama Rebecca onu itti. Hayır. Yalnız kalmak zorundaydı, sonsuza dek yalnız.

Hayır, diye fısıldadı oğlan ve soğuk dudaklar Rebecca'nın yüzünü öptü, taş eller, ellerini tuttu. Rebecca'yı öptü, bir daha öptü; onu, incecik, buz kollarıyla sardı.

Yalnız değil, beraber. Sen ve ben, beraber, zamanın sonuna dek, sonsuza kadar.

teşekkürler

Bu roman, şu kişilerin cesaretlendirmesi, desteği, görüşleri ve sevgisiyle gerçekleşebilmiştir: Jessica Migotto, Jeana Vithoulkas, Angela Savage ve Alan Sultan. Teşekkürlerimle.

Ve teşekkürler Wayne van der Stelt ve Jane Palfreyman; hepsini gerçek kıldığınız için.

Ölü Avrupa

Christos Tsiolkas

Karl Marx, bir zamanlar, "ölü nesillerin gelenekleri yaşayanların akıllarına kâbus gibi çöker," diye yazmıştı. Melbourne'lu yazar Christos Tsiolkas'ın romanı Ölü Avrupa, sadece Avrupa tarihinin yükünü -özellikle anti-semitizm ve soykırım dehşetini- değil, daha huzur kaçırıcı biçimde, ırkçılık ve anti-semitizmin günümüzdeki inatçı devamlılığını sorguluyor. Tsiolkas, çürüyen 21. yüzyıl Avrupası'nın soğuk, bitik, ekonomik rasyonalizm ve milliyetçilik ile şiddetin yeni hayaletinin sınıf farklarını derinleştirmesinin, ırk temelli nefreti şiddetlendirmesinin resmini, Yunan asıllı Avustralyalı eşcinsel, genç fotoğrafçı Isaac'in gözü ve objektifinden çiziyor.

versus

ISBN 978-9944-989-22-0

22 YTL.